

รายงานฉบับสมบูรณ์  
โครงการพัฒนาระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย

เสนอ  
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

จัดทำโดย  
นางสวัญพัฒนา ศรีภิรมย์  
นางสาวสุภาณี จันทรมาศ  
นางสาวปาริฉัตร คลั่งทอง

## สารบัญ

|                                                                     |                     |
|---------------------------------------------------------------------|---------------------|
| สารบัญ                                                              | i - ii              |
| สารบัญตาราง                                                         | iii - iv            |
| สารบัญรูปภาพ                                                        | v - vi              |
| บทสรุปผู้บริหาร                                                     | vii - xiv           |
| <br><b>บทที่ 1 บทนำ</b>                                             | <br><b>1 - 11</b>   |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา                                  | 1                   |
| 1.2 วัตถุประสงค์                                                    | 6                   |
| 1.3 คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย                              | 7                   |
| 1.4 ขอบเขตของโครงการวิจัย                                           | 8                   |
| 1.5 วิธีการดำเนินการวิจัย                                           | 9                   |
| 1.6 ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ              | 11                  |
| <br><b>บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง</b>     | <br><b>12 - 35</b>  |
| 2.1 แนวคิดทฤษฎี                                                     | 12                  |
| 2.2 การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง                                   | 28                  |
| <br><b>บทที่ 3 เครื่องมือการออมแบบผูกพันระยะยาว</b>                 | <br><b>36 - 67</b>  |
| 3.1 ลักษณะของเครื่องมือ                                             | 36                  |
| 3.2 สถาบันเงินออมแบบผูกพันระยะยาว (Contractual Savings Institution) | 40                  |
| 3.3 รูปแบบของเครื่องมือการออมระยะยาว                                | 42                  |
| 3.4 การรับผลประโยชน์จากการออมระยะยาว                                | 58                  |
| <br><b>บทที่ 4 ลักษณะประชากรและสถานการณ์แรงงานไทย</b>               | <br><b>68 - 79</b>  |
| 4.1 โครงสร้างประชากรของประเทศไทย                                    | 68                  |
| 4.2 โครงสร้างการจ้างงาน                                             | 70                  |
| 4.3 โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชากร                             | 76                  |
| <br><b>บทที่ 5 เครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย</b>              | <br><b>80 - 116</b> |
| 5.1 การออมระยะยาวแบบบังคับ                                          | 80                  |

## สารบัญ (ต่อ)

|                                                                       |                  |
|-----------------------------------------------------------------------|------------------|
| 5.2 การออมระยะยาวแบบสมัครใจ                                           | 87               |
| 5.3 การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย | 97               |
| <b>บทที่ 6 ศักยภาพและความเสี่ยงของการออมของแรงงาน</b>                 | <b>117 - 133</b> |
| 6.1 ศักยภาพการออม                                                     | 117              |
| 6.2 ความเสี่ยงของการไม่ออม                                            | 130              |
| <b>บทที่ 7 เครื่องมือการออมระยะยาวต่างประเทศ</b>                      | <b>134 - 171</b> |
| 7.1 ชีดี                                                              | 134              |
| 7.2 แคนาดา                                                            | 141              |
| 7.3 โปแลนด์                                                           | 146              |
| 7.4 สิงคโปร์                                                          | 156              |
| 7.5 ฮอลแลนด์                                                          | 164              |
| <b>บทที่ 8 การวิเคราะห์เครื่องมือการออมระยะยาวสำหรับประเทศไทย</b>     | <b>172 - 189</b> |
| 8.1 เสนอเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสม                             | 172              |
| 8.2 การปรับปรุงเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีอยู่แล้ว                   | 183              |
| 8.3 ผลประโยชน์ที่จะได้รับการออมระยะยาว                                | 187              |
| <b>บทที่ 9 สรุปและข้อเสนอแนะ</b>                                      | <b>190-191</b>   |
| <b>บรรณานุกรม</b>                                                     | <b>192 - 196</b> |
| <b>ภาคผนวก</b>                                                        | <b>197 - 252</b> |

## สารบัญตาราง

| ตารางที่     |                                                                                                               | หน้า |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 1-1 | การออม การลงทุน และช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน ปี 2542-2547                                              | 1    |
| ตารางที่ 1-2 | เงินกองทุนของกองทุนการออมระยะยาวรูปแบบต่าง ๆ ปี 2545-2549                                                     | 4    |
| ตารางที่ 3-1 | ผลการคำนวณตัวอย่างการเลือกรับบำนาญรายเดือนแบบ Fixed payment amount                                            | 60   |
| ตารางที่ 3-2 | จำนวนเงินที่จ่ายรายเดือนใน 20 ปี ของวิธี Annual life expectancy recalculation                                 | 61   |
| ตารางที่ 3-3 | รูปแบบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนของต่างประเทศ                                                                     | 66   |
| ตารางที่ 4-1 | การคาดการณ์ด้านประชากร                                                                                        | 68   |
| ตารางที่ 4-2 | ประมาณการประชากรจำแนกตามเพศและสถานภาพแรงงาน ปี 2550                                                           | 72   |
| ตารางที่ 4-3 | โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชากร โดยจำแนกเป็น ช่วงอายุ เพศ กลุ่มอาชีพ ปี 2549                              | 77   |
| ตารางที่ 4-4 | เปรียบเทียบรายได้ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และเกษตรกรจากการคาดประมาณ และการสำรวจจำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ ปี 2549 | 78   |
| ตารางที่ 4-5 | รายจ่ายประจำเดือนเฉลี่ยของประชากร จำแนกเป็นกลุ่มอาชีพ และกลุ่มอายุ                                            | 79   |
| ตารางที่ 5-1 | จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำแนกตามอายุและเพศ ณ ธันวาคม 2549                                                 | 82   |
| ตารางที่ 5-2 | จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำแนกตามรายได้และเพศ ณ ธันวาคม 2549                                               | 82   |
| ตารางที่ 5-3 | จำนวนสมาชิกแยกตามช่วงอายุ ปี 2549                                                                             | 86   |
| ตารางที่ 5-4 | เงินบำนาญที่สมาชิกกองทุนจะได้รับจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ                                                | 100  |
| ตารางที่ 5-5 | ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และจำนวนคนจน ปี 2531-2549                | 101  |
| ตารางที่ 5-6 | จำนวนผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคม ปี 2549                                                                   | 103  |
| ตารางที่ 5-7 | ความครอบคลุมแรงงานในระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย                                                             | 104  |
| ตารางที่ 5-8 | การลงทุนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ปี 2545 – 2549                                                         | 106  |
| ตารางที่ 5-9 | สรุปผลการดำเนินงานของกองทุนเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์                                                         | 116  |
| ตารางที่ 6-1 | ปริมาณเงินออมแบ่งตามแหล่งเงินออมในรูปยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2550 (Stock of Savings)                               | 119  |
| ตารางที่ 6-2 | ปริมาณเงินออมแบ่งตามภาคเศรษฐกิจ (Flow of Savings)                                                             | 122  |
| ตารางที่ 6-3 | ตารางรายได้ ค่าใช้จ่ายและการออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนในประเทศไทย                                                  | 124  |
| ตารางที่ 6-4 | สถิติเงินฝากของธนาคารพาณิชย์                                                                                  | 126  |

## สารบัญตาราง (ต่อ)

| ตารางที่     |                                                            | หน้า |
|--------------|------------------------------------------------------------|------|
| ตารางที่ 6-5 | ตารางการเปลี่ยนแปลงหนี้สินของครัวเรือน                     | 127  |
| ตารางที่ 6-6 | สถิติเงินฝากของธนาคารพาณิชย์                               | 133  |
| ตารางที่ 8-1 | รายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ | 176  |
| ตารางที่ 8-2 | ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมรวมกลุ่มแรงงานอิสระ     | 177  |
| ตารางที่ 8-3 | รายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของแรงงานภาคเกษตร      | 178  |
| ตารางที่ 8-4 | ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมของแรงงานภาคเกษตร       | 179  |
| ตารางที่ 8-5 | รายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของลูกจ้างเอกชน        | 180  |
| ตารางที่ 8-6 | ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมของแรงงานภาคเอกชน       | 181  |
| ตารางที่ 8-7 | สรุปผลการคำนวณเงินออมของแรงงานกลุ่มต่าง ๆ                  | 182  |

## สารบัญรูปรภาพ

| รูปภาพที่     |                                                                                         | หน้า |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|------|
| รูปภาพที่ 1-1 | ประมาณการการออม การลงทุน และช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนต่อ GDP ปี 2548-2551        | 2    |
| รูปภาพที่ 1-2 | โครงสร้างแรงงานและความคุ้มครองในระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ                            | 5    |
| รูปภาพที่ 2-1 | ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออม                                                      | 13   |
| รูปภาพที่ 2-2 | การกำหนดอัตราดอกเบี้ยคุณภาพ                                                             | 14   |
| รูปภาพที่ 2-3 | เส้นผลิตภัณฑ์เฉลี่ยและเส้นการออมเฉลี่ย                                                  | 22   |
| รูปภาพที่ 2-4 | ผลจากการที่อัตราการออมสูงขึ้น                                                           | 23   |
| รูปภาพที่ 2-5 | การเคลื่อนย้ายเงินทุนในระบบเศรษฐกิจ                                                     | 24   |
| รูปภาพที่ 2-6 | โครงสร้างระบบการออม-การลงทุน                                                            | 25   |
| รูปภาพที่ 4-1 | ประมาณการประชากรเปรียบเทียบระหว่างปี 2000 (2543) และปี 2025 (2568) ของเพศชาย และเพศหญิง | 69   |
| รูปภาพที่ 4-2 | เปรียบเทียบโครงสร้างประชากรระหว่างปี 2543 และปี 2643                                    | 70   |
| รูปภาพที่ 4-3 | โครงสร้างประชากร ปี 2550                                                                | 71   |
| รูปภาพที่ 4-4 | ผู้มีงานทำจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตรกรรม 5 อันดับแรก                           | 73   |
| รูปภาพที่ 4-5 | ผู้มีงานทำจำแนกตามอาชีพ ปี 2550                                                         | 73   |
| รูปภาพที่ 4-6 | ผู้มีงานทำจำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี 2550                                               | 74   |
| รูปภาพที่ 4-7 | ผู้ที่อยู่ในแรงงานนอกระบบ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตร                           | 75   |
| รูปภาพที่ 4-8 | จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานนอกระบบจำแนกตามอาชีพ ปี 2549 (5 อันดับแรก)                | 75   |
| รูปภาพที่ 4-9 | จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานนอกระบบจำแนกตามอายุ ปี 2549                               | 76   |
| รูปภาพที่ 5-1 | จำนวนผู้ประกันตนและจำนวนสถานประกอบการในกองทุนประกันสังคม ปี 2537 – 2550                 | 81   |
| รูปภาพที่ 5-2 | การเปรียบเทียบจำนวนเงินกองทุนรวมกับเงินกองทุนกรณีชราภาพ ปี 2544 – 2550                  | 83   |
| รูปภาพที่ 5-3 | สัดส่วนผู้ใช้บริการกรณีชราภาพต่อผู้ประกันตนรวมของกองทุนประกันสังคม ปี 2544 – 2550       | 84   |

## สารบัญรูปภาพ (ต่อ)

| รูปภาพที่      |                                                                                               | หน้า |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| รูปภาพที่ 5-4  | การเปรียบเทียบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ<br>กับผลประโยชน์ทดแทนรวมของกองทุนประกันสังคม   | 85   |
| รูปภาพที่ 5-5  | สมาชิก กบข. ปี 2544 – 2550                                                                    | 86   |
| รูปภาพที่ 5-6  | เงินกองทุน กบข. ปี 2545 – 2550                                                                | 86   |
| รูปภาพที่ 5-7  | จำนวนสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ปี 2545 – 2550                                                | 88   |
| รูปภาพที่ 5-8  | เงินสะสม เงินสมทบ ในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ปี 2545 – 2550                                       | 88   |
| รูปภาพที่ 5-9  | จำนวนเงินจ่ายเงินสมาชิก ปี 2545 – 2550                                                        | 89   |
| รูปภาพที่ 5-10 | จำนวนเงินกองทุนและจำนวนกองทุน ปี 2545 – 2550                                                  | 90   |
| รูปภาพที่ 5-11 | เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันชีวิต ปี 2549                                           | 92   |
| รูปภาพที่ 5-12 | เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันชีวิต แบ่งตามประเภท<br>ของการประกันชีวิต ปี 2544 – 2549 | 93   |
| รูปภาพที่ 5-13 | เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยสุขภาพ ปี 2544 -2549                                      | 96   |
| รูปภาพที่ 5-14 | การบริหารเงินลงทุนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ                                              | 110  |
| รูปภาพที่ 6-1  | การออมรวมของภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทย                                                  | 119  |
| รูปภาพที่ 6-2  | การออมจากหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ (แยกเป็นรายภาค)                                                   | 121  |
| รูปภาพที่ 6-3  | เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และการออมของครัวเรือน<br>ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2539-2550                | 125  |

## บทสรุปผู้บริหาร

การศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์แรงงานของประเทศไทย และศึกษาปัญหา อุปสรรค และแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน เพื่อให้ประเทศไทยมีเครื่องมือการออมระยะยาวในการรองรับความต้องการออมของแรงงานอย่างทั่วถึงทุกกลุ่มอาชีพและระดับรายได้ ในการเตรียมความพร้อมให้กับแรงงานมีรายได้จากการออมเงินไว้ใช้ภายหลังวัยทำงาน และเพื่อประโยชน์ในการเพิ่มเงินออมระยะยาวในประเทศไทย รวมทั้งการเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวในเครื่องมือที่มีอยู่เดิมเพื่อให้เครื่องมือสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด วิธีการศึกษาดำเนินการ โดยศึกษาสถานการณ์ของแรงงานทั่วประเทศ เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการออมของแรงงาน ศึกษารูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาว เครื่องมือการออมระยะยาวในประเทศไทย และศึกษารูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาวจากตัวอย่างต่างประเทศ เพื่อนำมาพัฒนาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมของประเทศไทย

ผลการศึกษาพบว่าโครงสร้างแรงงานของประเทศไทยแบ่งได้เป็น 2 แบบหลัก คือ แบบที่ 1 แบ่งตามลักษณะการได้รับความคุ้มครอง ซึ่งจะมี 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) แรงงานในระบบ และ 2) แรงงานนอกระบบ แบบที่ 2 แบ่งตามกลุ่มอาชีพ ซึ่งจะมี 4 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ 1) กลุ่มอาชีพข้าราชการและรัฐวิสาหกิจ 2) กลุ่มแรงงานอิสระ 3) กลุ่มแรงงานเอกชน และ 4) กลุ่มเกษตรกรกรรม ในการกำหนดเครื่องมือการออมจะอาศัยการแบ่งแรงงานตามกลุ่มอาชีพ เนื่องจากมีความสอดคล้องกับลักษณะการจ้างงานและระดับรายได้ที่เป็นคุณสมบัติในการกำหนดลักษณะของเครื่องมือการออมระยะยาวได้เหมาะสมมากกว่า

ลักษณะของเครื่องมือการออมระยะยาวตามหลักสากลทั่วไปมีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่

- 1) National Provident Fund ดำเนินงานแบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Defined Contribution) กองทุนจะจ่ายผลประโยชน์ให้กับสมาชิกขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุน และผลประโยชน์จากการลงทุนที่ได้รับตลอดระยะเวลาของกองทุน 2) Social Pension Insurance System เป็นระบบกำหนดผลประโยชน์ (Defined Benefit) มีความสัมพันธ์ระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนกับเงินผลประโยชน์น้อยมาก มักจะบริหารแบบรวมศูนย์ และประกันผลประโยชน์โดยรัฐบาล 3) Life Insurance Companies บริษัทประกันชีวิตจะรับความเสี่ยงของบุคคลอยู่ 2 ชนิด คือ ความเสี่ยงจากการเสียชีวิตก่อนเวลา และ ความเสี่ยงจากการมีชีวิตอยู่ยืนยาวเกินไป บริษัทประกันชีวิตยังจัดให้มีรูปแบบประกันชีวิตที่จัดการกับความเสี่ยงได้ทั้ง 2 แบบ โดยมีเครื่องมือประกันชีวิตหลากหลายชนิดที่รวมเอาการคุ้มครองชีวิตโดยปัจจัยการออม 4) Occupational Pension Fund มีลักษณะ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ Defined benefit (DB) และ Defined contribution (DC) 5) Personal Pension Plan เป็นระบบ Defined Contribution ที่เป็นแผนการออมเพื่อ

การเกษียณอายุส่วนบุคคล เป็นการผสมระหว่างประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์กับการจ่ายเป็นงวด ๆ ของ Annuity ซึ่งจัดให้มีขึ้นและบริหารจัดการโดยองค์กรต่าง ๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต และผู้บริหารเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

เครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย ประกอบด้วยเครื่องมือการออมระยะยาวภาคบังคับ ได้แก่ กองทุนประกันสังคม และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ส่วนเครื่องมือการออมระยะยาวภาคสมัครใจ ได้แก่ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และการประกันชีวิต โดยเครื่องมือส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อนที่สำคัญ ได้แก่ ความครอบคลุมของเครื่องมือยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด เครื่องมือไม่มีความมั่นคงในระยะยาว แรงงานเข้าถึงเครื่องมือได้ค่อนข้างยาก รวมทั้งรายได้ที่ได้รับจากเครื่องมือการออมยังอยู่ในระดับต่ำกว่าระดับที่เพียงพอ สำหรับจุดแข็งของเครื่องมือเหล่านี้ พบว่ากองทุนประกันสังคมมีการถ่ายโอนบำนาญและการกระจายรายได้ ส่วนเครื่องมืออื่น ๆ มีส่วนช่วยส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และกองทุนมีความยั่งยืน และการบริหารเงินมีความคล่องตัว

สำหรับรูปแบบเครื่องมือการออมของต่างประเทศที่ใช้ศึกษา มี 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศชิลี แคนาดา โปแลนด์ สิงคโปร์ และฮ่องกง โดยประเทศชิลีมีเครื่องมือการออม 3 รูปแบบหลัก ได้แก่ 1) ระบบประกันเอกชนแบบบังคับ 2) กองทุนการออมภาคบังคับ (Mandatory Pension Fund) หรือกองทุน AFP บริหารและลงทุนโดยภาคเอกชน (Privately managed and invested) และ 3) ระบบการออมแบบสมัครใจ (APVs) รัฐบาลช่วยทางด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี ครอบคลุมแรงงานอิสระและแรงงานกลุ่มอื่นๆ ประเทศแคนาดา มีระบบการออมระยะยาว ประกอบด้วย 1) โครงการบำนาญแบบ Universal Pension ครอบคลุมผู้มีถิ่นพำนักในแคนาดาทุกคน และ 2) โครงการบำนาญแบบสัมพันธ์กับรายได้ (Earning – related Pension) ครอบคลุมลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ (ที่มีรายได้ C\$ 3,500 ต่อปี) ประเทศโปแลนด์ มีเครื่องมือการออมระยะยาวประกอบด้วย 1) กองทุน Pillar 1 เป็นระบบการออมเพื่อกรณีชราภาพ ทูพพลภาพและผู้อยู่ในอุปการะ ครอบคลุมลูกจ้าง สมาชิกสหกรณ์ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้รับงานไปทำที่บ้าน นักกฎหมายและพระ โดยจะมีระบบพิเศษให้กับกลุ่มเกษตรกรอิสระ 2) Funded Defined Contribution เป็นการออมภาคบังคับโดยมีระบบบัญชีรายตัว ครอบคลุมลูกจ้างทุกคนที่เกิดหลัง 31 ธ.ค. 2511 และ 3) The third pillar – voluntary private pension arrangement ระบบ Occupational Pension Scheme นายจ้างสามารถเพิ่มจำนวนบำนาญให้กับลูกจ้างได้ตามความสมัครใจ ประเทศสิงคโปร์ มีเครื่องมือการออมระยะยาว คือ ระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นเงินก้อนรายงวด คู่ครองผู้มีงานทำ ซึ่งมีรายได้เกิน 50 S\$ ต่อเดือน รวมทั้ง ผู้ประกอบอาชีพอิสระบางประเภท ไม่ครอบคลุมสมาชิกโครงการเอกชนที่มีการจ่ายประโยชน์ทดแทนเท่ากัน และได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล ส่วนฮ่องกง ระบบการออมระยะยาว ประกอบด้วย 1) Comprehensive Social Security Assistance (CSSA) (Publicly managed, tax-financed social safety net for the old) ภาครัฐทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ โดยลูกจ้างไม่ต้องจ่ายเงินสมทบเนื่องจากได้รับเงินอุดหนุนจากเงินภาษี 2) Pillar 2 การออมเพื่อการเกษียณอายุ (MPF) (Mandatory,

privately managed, fully funded contribution scheme) มีการจ่ายเงินสมทบไปยังผู้ให้บริการภาคเอกชน โดยผู้ให้บริการภาคเอกชนจะทำหน้าที่บริหารสินทรัพย์ของกองทุน ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจะขึ้นกับ จำนวนเงินที่ถูกจ้าง/นายจ้างจ่ายสมทบ และ 3) การออมแบบสมัครใจ (Voluntary personal savings and insurance) เป็นทางเลือกสำหรับผู้มีเงินออมมาก

การวิเคราะห์เพื่อเสนอรูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมใช้วิธีพิจารณาจาก ปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะโครงสร้างแรงงาน และความเหมาะสมตามแนวคิดทฤษฎี ลักษณะ ของเครื่องมือ เครื่องมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ศักยภาพการออมและเป้าหมายของการมีเครื่องมือการออม ที่มีศักยภาพ อันได้แก่ เป้าหมาย ด้านรายได้ การครอบคลุม ความยั่งยืน และการเจริญเติบโต ดังนั้น เครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมควรเป็นเครื่องมือการออมตามลักษณะอาชีพ (Occupational Savings Scheme) ผลการศึกษาแบ่งเป็น 3 กลุ่มอาชีพ ดังนี้

1) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ มีรายได้เฉลี่ยของแรงงานอยู่ที่ 19,377 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีรายจ่าย 14,951 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออมหรือศักยภาพการออมเฉลี่ย เดือนละ 4,241 บาท หรือร้อยละ 21.89 ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 5.97 ของรายได้ จึงกำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ ร้อยละ 5 ของรายได้ และออมแบบสมัครใจในบัญชีเดียวกันได้อีก ไม่เกินร้อยละ 21 ของรายได้ ผลการคำนวณ แรงงานผู้ประกอบอาชีพอิสระจะได้รับผลประโยชน์จาก การออมแบบบังคับ เดือนละ 9,212 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่ เกษียณ เป็นจำนวน 2,210,827 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 21% ของรายได้ จะสามารถได้รับ ผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูงถึงเดือนละ 38,689 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็น จำนวน 9,285,474 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวมแบบบังคับของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ ในปีแรก มีจำนวน 15,042 ล้านบาท แบบสมัครใจร่วมด้วย มีจำนวน 483,175 ล้านบาท

2) แรงงานภาคเกษตร พบว่ารายได้เฉลี่ยของแรงงานอยู่ที่ 12,225 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีรายจ่าย 8,760 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออมหรือศักยภาพการออมเฉลี่ย เดือนละ 3,474 บาท หรือร้อยละ 28.42 ของรายได้ ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 2.19 ของรายได้ ดังนั้น แรงงานภาคเกษตร ได้กำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ ร้อยละ 2 ของรายได้ และให้ นายจ้าง (ถ้ามี) จ่ายสมทบด้วยในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 2 ของรายได้ถูกจ้าง และออมแบบสมัครใจในบัญชี เดียวกันได้อีกไม่เกินร้อยละ 28 ของรายได้ ผลการคำนวณแรงงานภาคเกษตรจะได้รับผลประโยชน์จาก การออมแบบบังคับ เดือนละ 4,649 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่ เกษียณ เป็นจำนวน 1,115,822 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 28% ของรายได้ จะสามารถได้รับ ผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูงถึงเดือนละ 32,545 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็น

จำนวน 7,810,754 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวมแบบบังคับของกลุ่มแรงงานภาคเกษตร ในปีแรกมีจำนวน 86,640 ล้านบาท และกรณีออมแบบสมัครใจร่วมด้วย มีจำนวน 606,478 ล้านบาท

### 3) ลูกจ้างเอกชน พบว่ารายได้เฉลี่ยของแรงงานอยู่ที่ 5,063 บาทต่อเดือน ในขณะที่มี

รายจ่าย 3,864 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออมหรือศักยภาพการออมเฉลี่ยเดือนละ 1,314 บาท หรือร้อยละ 25.96 ของรายได้ ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 14.53 ของรายได้ ดังนั้น แรงงานภาคเอกชน ได้กำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ร้อยละ 7 ของรายได้ และให้นายจ้าง (ถ้ามี) จ่ายสมทบด้วยในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 7 ของรายได้ลูกจ้าง และออมแบบสมัครใจในบัญชีเดียวกันได้ อีกไม่เกินร้อยละ 25 ของรายได้ ดังนั้น ผลการคำนวณแรงงานภาคเอกชนจะได้รับผลประโยชน์จากการออมแบบบังคับ เดือนละ 6,739 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่เกษียณ เป็นจำนวน 1,617,462 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 25% ของรายได้ จะสามารถได้รับผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูงถึงเดือนละ 12,035 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็นจำนวน 2,888,326 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวมแบบบังคับของกลุ่มแรงงานภาคเอกชน ในปีแรกมีจำนวน 80,790 ล้านบาท และกรณีออมแบบสมัครใจร่วมด้วย มีจำนวน 144,269 ล้านบาท

เครื่องมือการออมระยะยาวในรูปแบบ Occupational Savings Schemes จะสามารถเป็นเครื่องมือการออมระยะยาวสำหรับแรงงาน 3 กลุ่มอาชีพ โดยคาดว่าในปีแรกของการเริ่มโครงการจะมีแรงงานจำนวน 30,645,634.00 คนออมเงินในเครื่องมือ และจะมีเงินออมภาคบังคับสูงถึงจำนวน 397,513,590,102 บาท ภาคสมัครใจ มีจำนวน 1,233,921,760,788 บาท เครื่องมือการออมระยะยาวดังกล่าวจะสามารถก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าทางเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่ง โดยแรงงานหรือผู้ออมจะมีหลักประกันทางการเงินในกรณีที่ต้องออกจากงาน การได้รับผลตอบแทนให้กับเงินออมทั้งในส่วนของตนเองและของนายจ้าง สร้างความมั่นคงในชีวิตการทำงาน นายจ้างสามารถสร้างชื่อเสียงให้กับบริษัทว่าเป็นบริษัทที่มั่นคง และห่วงใยลูกจ้าง เป็นการให้แรงจูงใจแก่ลูกจ้าง ช่วยให้ลูกจ้างที่มีฝีมือทำงานอยู่กับบริษัท รวมทั้งสร้างความจงรักภักดีที่ลูกจ้างมีให้กับ รัฐบาลได้รับประโยชน์โดยทางอ้อมจากกองทุนช่วยรับภาระของรัฐในการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างเมื่อออกจากงานและเมื่อเกษียณอายุ ไม่ต้องตกเป็นภาระของรัฐ ในการต้องจัดสรรงบประมาณไปเลี้ยงดูผู้สูงอายุในอนาคต สุดท้ายจะส่งผลประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ โดยการที่เงินออมสามารถสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่ม GDP ได้อย่างต่อเนื่อง ในการเป็นแหล่งเงินทุนสนองการลงทุนของภาคเอกชนและภาครัฐ การลงทุนทำให้เกิดการผลิต การจ้างงาน เพิ่มรายได้ให้แรงงาน รวมทั้งการลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดอีกด้วย

## **Executive Summary**

The main objectives of the study on “The development of contractual saving system in Thailand” are to study contractual saving system suitable for Thailand and to study problems, obstacles and means to solve the problems of the current system. Other objectives also include the development of long-term savings instrument for retirement of formal and informal sector at any level of income and increasing national savings and propose effective ways to correct the problems in the current Thai pension system. The methods of study come from many sources of concerns which are labour force situation in Thailand, the design of long-term savings instruments, current contractual saving system in Thailand, and the design of the foreign pension systems.

From the study we found that the labour force structure in Thailand can be divided into 2 categories. The first category consists of 2 sectors related to nation’s overall social protection and social insurance programs which consist of 1) formal sector and 2) informal sector. The second category consists of 4 occupational sectors which consist of 1) government service and state own enterprise sector 2) own-account sector 3) private sector 4) agricultural sector. In this paper we use the second category of the labour force structure in Thailand to apply to the contractual saving instrument because of their suitable characteristics of employment and income.

National long-term saving systems today normally consist of 5 components which are 1) National Provident Fund based on defined contributions made by workers to their own individual accounts and providing retirement benefits through defined contribution arrangement with private asset management 2) Social Pension Insurance based on defined benefits, unclear relationships between benefits and contributions, a central administrative body and centralized collections, and providing guarantee for benefits by government 3) Life Insurance Companies which are subject to two types of risks i.e. having too long lives and too short lives of insurees, therefore, they manage these risks with savings through many kinds of life insurance policies 4) Occupational Pension Fund which there are two aspects of Defined Benefit (DB) and Defined Contribution (DC) 5) Personal Pension Plan based on defined contribution which is savings for personal retirement, this plan combines between savings life insurance and annuity and is administered by commercial banks, insurance companies and experts.

The current Thai pensions consist of mandatory and voluntary pension systems. The mandatory pension systems include Old Age Pension Fund and Government Pension Fund. The voluntary

pension systems include Provident Fund, Retirement Mutual Funds and Life Insurance. There are many weaknesses to these systems such as lack of coverage for a majority of the working population, problems regarding long-term financial sustainability, many workers are unable to take part in the systems and benefits received are less than the poverty line etc.. However, there are also many strengths such as the Old Age Pension can redistribute toward the poor, the other systems can increase overall economic growth, be long-term financial sustainability and maintain solvency of financial administration for examples.

This research has identified 5 countries, namely Chile, Canada, Poland, Singapore, and Hong Kong to study their national pension systems.

- Chile's pension systems consist of 3 components which include 1) Mandatory Private Insurance System 2) Mandatory Pension Fund or Administradoras de Fondos de Pensiones (AFP) which is privately managed and invested and 3) Voluntary retirement savings plans or Ahorro Previsional Voluntario (APV) which is comprised by tax incentives provided to self employed and other groups workers.

- Canada's pension systems consist of 2 components namely 1) Universal Pension for all residents 2) Earning-related Pension for all employees and self-employed workers who have a minimum wage cap of C\$ 3,500 and a maximum wage cap of C\$ 41,100.

- Poland's pension systems consist of 3 components which are 1) Social Insurance System (Pillar 1) including benefits for old age, disability and dependant covering customers and members of cooperative, self-employed workers, outworkers, lawyers, clergymen and special system for individual farmers 2) Funded Defined Contribution (Pillar 2) of mandatory individual accounts for all economically active persons born December 31, 1968, and 3) Voluntary Private Pension Arrangement (Pillar 3) or Occupational Pension Scheme which employers can additionally contribute to corporate pension fund voluntarily.

- Singapore set up the Central Provident Fund providing retirement benefits in installment, covering all working Singaporeans earning more than S\$ 50 per month and some kind of self-employed workers, not covering private sector schemes providing benefits equally and approved by the government.

- Hong Kong's pension systems consist of 3 components namely 1) Pillar 1 or Comprehensive Social Security Assistance (CSSA) which is a public asset management and employees do not make contributions to the pension fund because of tax financing 2) Pillar 2

or Mandatory Provident Fund (MPF) which is a fully funded contribution scheme with private asset management and benefit payments are related to an amount of contributions 3) Pillar 3 or Occupational Retirement Schemes Ordinance (ORSO) which is a voluntary personal savings and insurance for workers to accumulate additional money for retirement.

For the analysis of proposing suitable contractual savings instruments, we consider various related factors such as labour force structure, suitable concepts in theories, the design of savings instruments, current savings system, the level of savings and the goals of having potential savings in the aspects of income, coverage, sustainability and growth. Therefore, the suitable contractual savings vehicles should be occupational savings scheme. From the study, there are 3 occupational sectors as followings:

1) Own-accounts workers whose average income is 19,377 Baht per month, whereas the expenditure is 14,951 Baht per month, thus they can save 4,241 (21.89 %) Baht per month. For the workers saving at the lowest rate of 5.97 % of their earnings, the mandatory contribution rate is 5 % of payroll and the voluntary contribution rate is not more than 21 % of payroll. Our conclusions show that the workers will get benefits of 9,212 Baht per month from their mandatory savings for retirement and will get 2.21 million Baht in their individual account on retirement date. In the case of voluntary savings of 21% of payroll, the workers will get benefits of 38,689 Baht per month from their voluntary savings for retirement and will get 9.29 million Baht in their individual account on retirement date. For total savings, the mandatory savings will be 15.04 billion Baht and the voluntary savings will be 483.18 billion Baht in the first year.

2) Agricultural workers whose average income is 12,225 Baht per month, whereas the expenditure is 8,760 Baht per month, thus they can save 3,474 (28.42 %) Baht per month. For the workers saving at the lowest rate of 2.19 % of their earnings, the mandatory contribution rate is 2 % of payroll which is the same rate as their employers (if they are affordable) and the voluntary contribution rate is not more than 28 % of payroll. Our conclusions show that the workers will get benefits of 4,649 Baht per month from their mandatory savings for retirement and will get 1.12 million Baht in their individual account on retirement date. In the case of voluntary savings of 28% of payroll, the workers will get benefits of 32,545 Baht per month from their voluntary savings for retirement and will get 7.81 million Baht in their individual account on retirement date. For total savings, the mandatory savings will be 86.64 billion Baht and the voluntary savings will be 606.48 billion Baht in the first year.

3) Private workers whose average income is 5,063 Baht per month, whereas the expenditure is 3,864 Baht per month, thus they can save 1,314 (25.96 %) Baht per month. For the workers

saving at the lowest rate of 14.53 % of their earnings, the mandatory contribution rate is 7 % of payroll which is the same rate as their employers (if they are affordable) and the voluntary contribution rate is not more than 25 % of payroll. Our conclusions show that the workers will get benefits of 6,739 Baht per month from their mandatory savings for retirement and will get 1.62 million Baht in their individual account on retirement date. In the case of voluntary savings of 25% of payroll, the workers will get benefits of 12,035 Baht per month from their voluntary savings for retirement and will get 2.89 million Baht in their individual account on retirement date. For total savings, the mandatory savings will be 80.79 billion Baht and the voluntary savings will be 144.27 billion Baht in the first year.

The contractual savings instrument in the aspect of occupational savings scheme can apply to 3 occupational sectors. In the first year, we expect that the scheme will cover 30.65 million workers and the mandatory savings will be 15.04 billion Baht while the voluntary savings will be 483.18 billion Baht. The contractual savings instrument mentioned earlier is very helpful and meaningful to national economic. The workers or savers will have guarantee for their retirement through benefits. The benefits from their own contributions and employers' contributions will secure their working period and the companies are reputed to be financial security and concerns of their employees which are incentive for skilled workers and loyalty to the companies. Moreover, the government can get indirect interests in the form of freedom from financial burden because it does not need to provide budget to care for elderly who will get benefits from the scheme. Finally, pension savings will support economic growth, be a source of capital for public and private investment which will increase the over all labour force productivity, employment, income as well as reduce the balance of payments deficit.

## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การออมเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการสนับสนุนการลงทุนและการผลิตของประเทศให้สามารถขยายตัวได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการออมในประเทศ เป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญที่สุดแหล่งหนึ่ง ที่จะเอื้อให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ ทั้งนี้ การพัฒนาประเทศโดยวิธีพึ่งพาแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ จะทำให้ประเทศประสบกับปัญหาการดูแลเงินทุนไหลเข้าออกให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลา จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบบการเงินและระบบเศรษฐกิจของประเทศได้ ซึ่งประเทศไทยก็เคยตกอยู่ในภาวะดังกล่าวมาแล้ว ในช่วงแรกที่ประเทศไทยเริ่มพัฒนาประเทศนั้น อุปสงค์ที่มีต่อการลงทุนจะมีมากกว่าปริมาณของเงินออม (อุปทานของเงินทุน) ที่มีในประเทศ เกิดช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนที่เป็นลบ (การลงทุนมากกว่าการออม) ทำให้ต้องมีการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ และทำให้ความสำคัญของเงินออมในประเทศที่มีต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจลดลง อย่างไรก็ตาม การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2540-2542 ที่ผ่านมามีได้แสดงให้เห็นว่าการพึ่งพาเงินทุนต่างชาติมากเกินไปนั้น ได้ทำให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความเสี่ยงเฉพาะด้านที่มาพร้อมกับเงินทุนต่างชาติเหล่านั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว รัฐบาลในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจจึงได้เพิ่มความสำคัญกับการลดการพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ พร้อมกับการส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมที่มากขึ้น โดยผ่านมาตรการต่าง ๆ ที่ได้มีการดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการเสริมสร้างแหล่งเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ อีกทางหนึ่ง

#### ตารางที่ 1-1: การออม การลงทุน และช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุน ปี 2542-2547

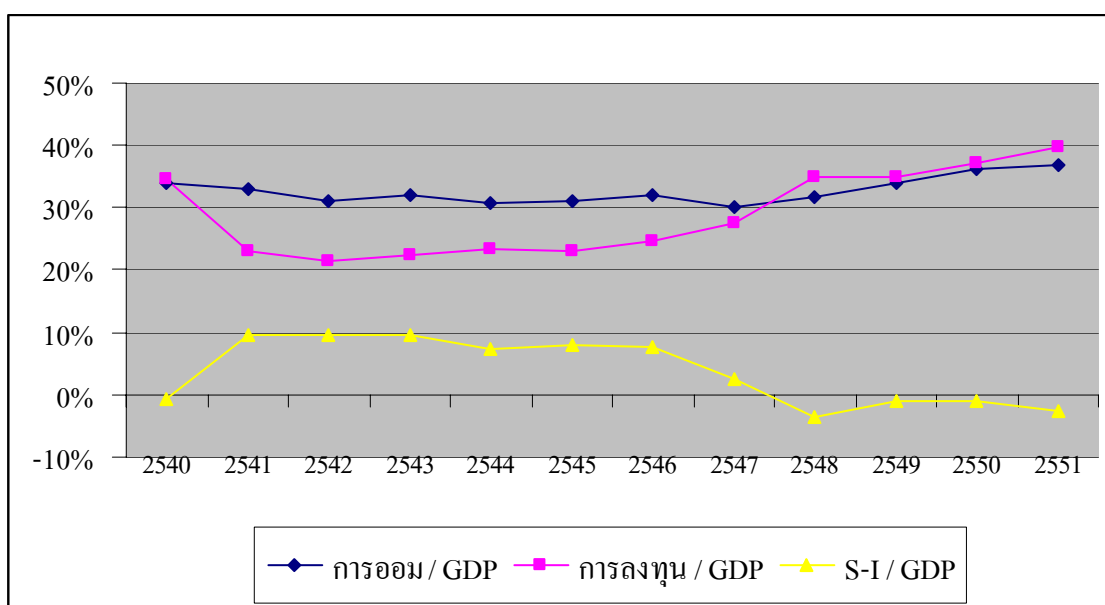
(พันล้านบาท)

| ปี                     | 2542     | 2543     | 2544     | 2545     | 2546     | 2547     |
|------------------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| GDP                    | 4,637.10 | 4,922.70 | 5,133.50 | 5,450.60 | 5,929.00 | 6,503.49 |
| การลงทุนในประเทศ       | 950.6    | 1,124.20 | 1,237.10 | 1,297.30 | 1,477.50 | 1,761.90 |
| การออมของประเทศ        | 1,397.70 | 1,548.00 | 1,551.00 | 1,664.20 | 1,833.10 | 2,054.40 |
| การออมภาคครัวเรือน     | 420.30   | 367.80   | 274.70   | 214.50   | 282.80   | 324.20   |
| การออมของประเทศ/GDP    | 30.1     | 31.4     | 30.2     | 30.5     | 30.9     | 31.6     |
| การออมภาคครัวเรือน/GDP | 9.1      | 7.5      | 5.4      | 3.9      | 4.8      | 5.0      |
| S-I Gap/GDP            | 9.64     | 8.61     | 6.11     | 6.73     | 6.00     | 4.50     |

ที่มา : สำนักบัญชีประชาชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สภาวะการออมของประเทศไทยที่ผ่านมา พบว่าการออมของประเทศโดยรวมแม้จะเพิ่มขึ้น แต่การออมภาคครัวเรือนกลับลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การออมที่เพิ่มขึ้นในปัจจุบันไม่ได้ส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนไปด้วย จากข้อมูลการออมในปี 2542 – 2547 พบว่า การออมของประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากมูลค่า 1,397.7 พันล้านบาท ในปี 2542 เพิ่มขึ้นเป็น 2,054.4 พันล้านบาท ในปี 2547 ในขณะที่การออมภาคครัวเรือนค่อย ๆ ปรับลดลง จากมูลค่า 430.3 พันล้านบาท 214.5 พันล้านบาท ในปี 2545 และค่อย ๆ ปรับตัวเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเป็นมูลค่า 324.2 พันล้านบาท ในปี 2547 และเมื่อพิจารณาการออมภาคครัวเรือนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ พบว่าลดลงอย่างรวดเร็ว จากร้อยละ 9.1 ในปี 2542 เหลือเพียงร้อยละ 5.0 ในปี 2547 ในขณะที่การลงทุนในประเทศ ปรับเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อพิจารณาช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ จะเห็นว่าการปรับลดลง จากร้อยละ 9.64 ในปี 2542 เหลือร้อยละ 4.50 ในปี 2547

รูปภาพที่ 1-1: ประมาณการการออม การลงทุน และช่องว่างระหว่างการออมและการลงทุนต่อ GDP ปี 2548-2551



จากการประมาณการ พบว่าสัดส่วนการออมต่อ GDP ของประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเพียงเล็กน้อย ในช่วง ปี 2549-2550 และค่อย ๆ ปรับตัวลดลงในช่วงปี 2550-2551 ในขณะที่การลงทุนต่อ GDP มีแนวโน้มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และปรับตัวสูงขึ้นจนมากกว่าระดับการออมต่อ GDP ส่งผลให้ช่องว่างระหว่างการออม และการลงทุนเป็นลบ ในช่วงปี 2548-2551

สาเหตุที่การออมของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำอย่างต่อเนื่อง เนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ ได้แก่ การที่ประชาชนไม่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการออม การขาดช่องทาง

ออมเงิน การเข้าถึงเครื่องมือการออมได้ยาก การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการออมเงิน การบริหารเงินออมให้เกิดดอกผลเพิ่มขึ้น เนื่องจากการขาดความรู้เรื่องการลงทุน ซึ่งควรจะให้ควบคู่กันไปด้วย เพราะการที่ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการลงทุน การบริหารความเสี่ยง จะนำมาซึ่งความต้องการออมมากขึ้น แทนการใช้จ่ายเงินในปัจจุบันไปโดยฟุ่มเฟือย หรือไม่ได้แบ่งเงินส่วนหนึ่งไว้สำหรับการออม และที่สำคัญประเทศไทยยังขาดเครื่องมือการออมที่เป็นระบบ สามารถส่งเสริมให้ประชาชนได้ออมเงินอย่างทั่วถึงทุกระดับรายได้และต้องทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ปัจจุบัน ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีเครื่องมือการออมหลายรูปแบบ ได้แก่ การออมทางตรง คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออม ซึ่งหมายถึงหน่วยเศรษฐกิจทั้ง 4 ที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายนั้น สามารถทำการออมผ่านเครื่องมือการออมรูปแบบต่าง ๆ ที่เสนอโดยผู้ที่มีความต้องการใช้เงินทุนได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้า หรือตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงินแต่อย่างใด ได้แก่ เงินออมที่อยู่ในตลาดการเงินประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ใหม่ รวมทั้งการออมในระบบสหกรณ์ นอกจากนี้ เป็นการออมทางอ้อม คือ การออม ที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออมทำการออมผ่านเครื่องมือการออมประเภทต่าง ๆ ที่เสนอโดยตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่สถาบันการเงิน ซึ่งได้ออกเครื่องมือเหล่านี้มาเพื่อทำการระดมเงินออมจากหน่วยเศรษฐกิจต่าง ๆ โดยการออมทางอ้อมเป็นการออมผ่านทางเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่ การออมผ่านสถาบันการเงิน และการออมผ่านระบบกองทุนการออมระยะยาว ได้แก่ การออมแบบบังคับในกองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการและการออมแบบสมัครใจในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนรวม กองทุนรวมหุ้นระยะยาว และการประกันชีวิต ซึ่งสถานการณ์การออมใน กองทุนการออมระยะยาวที่ผ่านมา ปรากฏดังตารางที่ 1-2

ตารางที่ 1-2: เงินกองทุนของกองทุนการออมระยะยาวรูปแบบต่าง ๆ ปี 2545-2549 (ก.ย.)

ล้านบาท

| รูปแบบการออม                | 2545       | 2546       | 2547         | 2548         | ก.ย.2549     |
|-----------------------------|------------|------------|--------------|--------------|--------------|
| กองทุนประกันสังคม           | 163,391.19 | 211,886.51 | 270,857.64   | 344,603.63   | 385,147.09   |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            | 29.68      | 27.83        | 27.23        | 11.77        |
| กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ | 190,947.01 | 239,057.71 | 246,861.10   | 286,748.74   | 318,759.99   |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            | 25.20      | 3.26         | 16.16        | 11.16        |
| กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ        | 244,823.00 | 287,329.00 | 305,462.27   | 345,895.94   | 381,827.70   |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            | 17.36      | 6.31         | 13.24        | 10.39        |
| กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ  | 2,836.21   | 7,281.59   | 12,237.88    | 18,455.88    | 21,270.23    |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            | 156.74     | 68.07        | 50.81        | 15.25        |
| กองทุนรวม                   | -          | -          | 682,623.22   | 963,806.31   | 1,034,680.60 |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            |            |              | 41.19        | 7.35         |
| กองทุนรวมหุ้นระยะยาว        | -          | -          | 5,633.94     | 14,176.47    | 16,875.57    |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            |            |              | 151.63       | 19.04        |
| การประกันชีวิต              | 112,101.05 | 129,101.05 | 147,198.22   | 163,137.44   | -            |
| เปลี่ยนแปลง (%)             |            | 15.16      | 14.02        | 10.83        | -            |
| รวมจำนวนการออมฯ             | 714,098.46 | 874,655.86 | 1,670,911.68 | 2,137,124.66 | 2,158,561.18 |

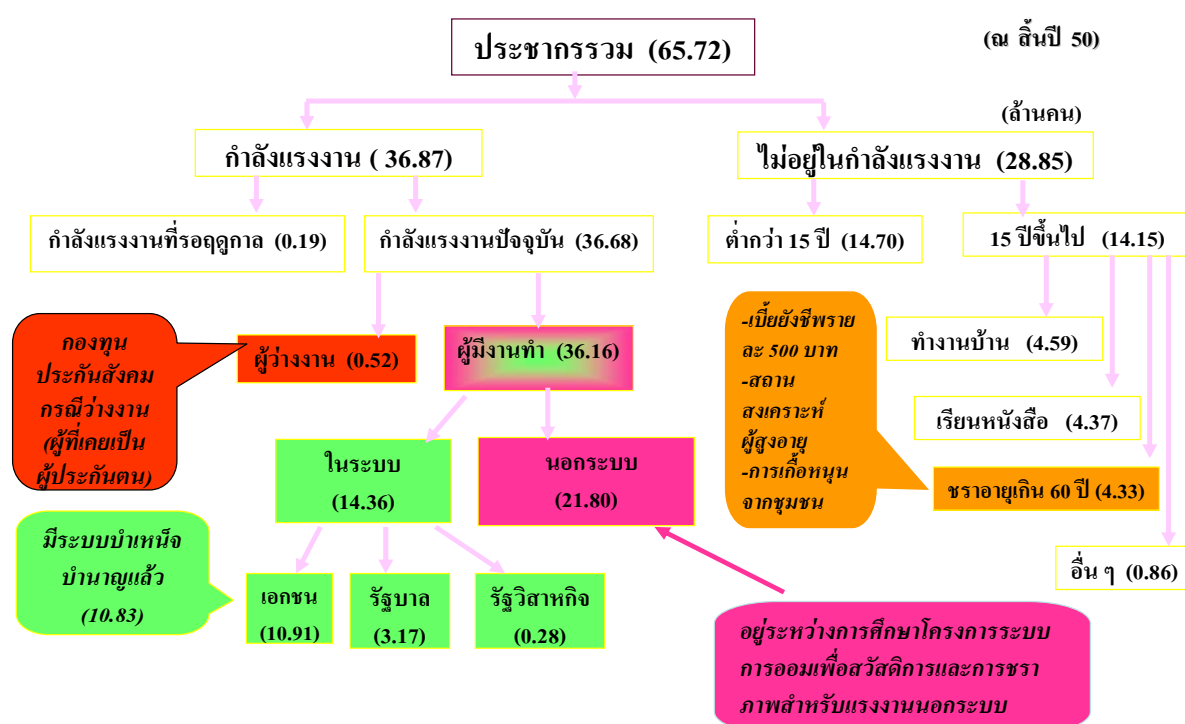
ที่มา: สำนักงานประกันสังคม กบข. สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

ระดับการออมที่ผ่านมาในกองทุนต่าง ๆ แม้จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่อัตราเพิ่มขึ้นก็ยังอยู่ในระดับต่ำ โดยเฉพาะเครื่องมือการออมที่เป็นภาคสมัครใจ เช่น การออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อัตราการเพิ่มขึ้นของเงินออม อยู่ในระดับร้อยละ 6-17 เท่านั้น ซึ่งพบว่า ระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพยังมีปัญหาอยู่หลายประการ ได้แก่ การขาดการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมอย่างจริงจัง ความไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ออม ในเรื่องรูปแบบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทน การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี การต้องการออมฝ่ายเดียวของลูกจ้าง หรือ การที่ลูกจ้างต้องการออมในอัตราที่สูงกว่านายจ้าง เหตุการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนเป็นปัญหาทำให้เกิดการชะลอตัวของการออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่ผ่านมา นอกจากนี้ ในกรณีการออมโดยการประกันชีวิต อัตราการเพิ่มของการออมยังอยู่ในระดับต่ำเช่นเดียวกัน ที่ระดับเฉลี่ยร้อยละ 10-15 เท่านั้น ทั้งนี้ เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจธุรกิจประกันชีวิตของประชาชน ในเรื่องผลประโยชน์ที่ได้รับ และรูปแบบการประกันชีวิต รวมทั้งการพัฒนาตลาดการประกันชีวิต การจ่ายผลประโยชน์ทดแทนในรูปแบบต่าง ๆ ว่าจะเป็นการจ่ายในรูปแบบ Annuity หรือ Allocated Pension เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เอาประกัน เป็นต้น

นอกจากนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะมีเครื่องมือการออมระยะยาวดังกล่าวข้างต้นแล้ว แต่ยังขาดการส่งเสริมอย่างจริงจัง และพัฒนาเครื่องมือต่าง ๆ เหล่านี้ให้ตรงกับประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งครอบคลุมประชากรทั่วประเทศให้เข้าถึงเครื่องมือการออมได้ด้วย จากข้อมูล

การออมของแรงงานตาม**รูปภาพที่ 1-2** พบว่าในปี 2550 จากจำนวนผู้มีงานทำทั่วประเทศ 36.16 ล้านคน มีแรงงานที่ได้รับความคุ้มครองในระบบการออมเพื่อการชราภาพเพียง 10.83 ล้านคน หรือร้อยละ 29.95 ของผู้มีงานทำ ได้แก่ แรงงานกองทุนประกันสังคม 9.18 ล้านคน กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ 1.18 ล้านคน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพลูกจ้างประจำส่วนราชการ 0.18 ล้านคน กองทุนสำรองเลี้ยงชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ 0.29 ล้านคน ดังนั้น จึงยังมีแรงงานที่ไม่ได้รับความคุ้มครองในระบบบำเหน็จบำนาญอีกจำนวน 25.33 ล้านคน หรือร้อยละ 70.05 ของผู้มีงานทำ

รูปภาพที่ 1 - 2: โครงสร้างแรงงานและความคุ้มครองแรงงานในระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ



ประกอบกับประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว โดยมีสัดส่วนประชากรวัยสูงอายุต่อประชากรรวมเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า ภายใน 25 ปี โดยเพิ่มจากร้อยละ 9.4 ในปี 2543 เป็นร้อยละ 18.21 ในปี 2568 และอัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงาน (Elderly Dependency Ratio) เพิ่มสูงขึ้นถึง 2 เท่า เช่นเดียวกัน คือ จากระดับ 14.30 เป็น 28.09 ในขณะที่อายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดเพศชายเพิ่มขึ้นจาก 67 ปี เป็น 75 ปี และเพศหญิงเพิ่มจาก 74 ปี เป็น 80 ปี

การเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วของผู้สูงอายุดังกล่าว จะนำมาซึ่งภาระเลี้ยงผู้สูงอายุจำนวนมากของรัฐบาล ถ้าปล่อยไปเช่นนี้โดยไม่ได้นำเนินการใด ๆ ในที่สุดรายได้ภาษีของรัฐบาลที่ได้จากวัยทำงานจะไม่พอเลี้ยงผู้สูงอายุ จะนำมาซึ่งปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรง จึงมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องมีการรองรับให้แรงงานทุกคนได้เก็บออมตั้งแต่วัยทำงานเพื่อเลี้ยงตนเองในอนาคต นอกจากนี้ ในการพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวทั้งที่มีอยู่แล้ว และการพัฒนาเครื่องมือขึ้นมาใหม่นั้น จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การนำมาใช้ของเครื่องมือเหล่านั้นในต่างประเทศด้วย โดยเฉพาะประเทศที่มีลักษณะโครงสร้างทางสังคม และเศรษฐกิจคล้ายคลึงกับประเทศไทย เพื่อนำมาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสม และเกิดประสิทธิผลสูงสุดโดยไม่ก่อให้เกิดผลเสียตามมา

ดังนั้น เพื่อให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตอย่างยั่งยืน ประชาชนมีเงินออมสำหรับตนเองเพื่อเป็นหลักประกันในชีวิตวัยทำงานและวัยเกษียณอายุ โดยการออมในระยะยาวอย่างเป็นระบบ เครื่องมือ การออมมีประสิทธิภาพสูงทั้งในด้านระดมเงินออม และสามารถนำไปสู่การบริหารเงินออมให้เกิดดอกผลกับผู้ออม และเกิดประโยชน์กับเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างเต็มที่ ผ่านทางตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ จะนำมาซึ่งความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศอย่างทั่วถึง ควบคู่ไปกับการเติบโตอย่างยั่งยืนของเศรษฐกิจ เป็นการสร้างและพัฒนาในด้านพื้นฐานทางเศรษฐกิจจากการเตรียมด้านปริมาณเงินออม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาวิจัย เพื่อวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคของเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน การเสนอแนะแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่เหมาะสม และการศึกษาวิจัยพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวรูปแบบใหม่ที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของประชาชนในประเทศ โดยเครื่องมือการออมเหล่านี้จะต้องสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตัวผู้ออมเอง พัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างยั่งยืนด้วย

## 2. วัตถุประสงค์

2.1 ศึกษาสถานการณ์ของประชาชนในด้านรายได้ รายจ่าย โครงสร้างการจ้างงาน และโครงสร้างประชากร ในการกำหนดเครื่องมือการออมที่เหมาะสมกับประชาชน

2.2 ศึกษาปัญหาอุปสรรคของระบบการออมระยะยาวของประเทศที่มีอยู่ในปัจจุบัน และแนวทางปรับปรุงแก้ไข ในการพัฒนาเครื่องมือการออมที่มีอยู่แล้วให้เพิ่มประสิทธิภาพและศักยภาพมากยิ่งขึ้น

2.3 ศึกษาแนวทางการพัฒนาเครื่องมือการออมรูปแบบใหม่ที่เหมาะสมกับประเทศไทย

2.4 ประเมินและสร้างระบบการออมระยะยาวให้ครอบคลุมประชาชนทั่วประเทศตามความเหมาะสมของแต่ละเครื่องมือ

2.5 เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแนวนโยบายพัฒนาระบบการออมระยะยาว  
สำหรับรัฐบาลและหน่วยงานต้นสังกัด

### 3. คำสำคัญ (keywords) ของโครงการวิจัย

**การออม (Savings)** หมายถึง รายได้ที่ยังไม่ได้ใช้ไปในการซื้อสินค้าและบริการเพื่อ  
อุปโภคและบริโภคในระยะเวลาหนึ่ง หรือหมายถึงส่วนต่างของรายได้ และรายจ่ายในการอุปโภคและ  
บริโภค

**การออมภาคครัวเรือน (Household Savings)** ตามบัญชีประชาชาติ ครอบคลุมถึง  
ครัวเรือนตามปกติ เอกชนที่มีได้แสวงหากำไร กิจกรรมที่มีโชติบุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพ  
เกษตรกรรม และผู้ประกอบอาชีพอิสระต่าง ๆ ในทางเศรษฐศาสตร์การออมภาคครัวเรือน หมายถึง  
รายได้ที่ยังไม่ได้จ่ายไปเพื่ออุปโภคบริโภค หรืออาจหมายถึงส่วนต่างของรายได้ (Current Income)  
กับรายจ่าย (Current Expense) ตามคำจำกัดความของกองบัญชีประชาชาติ การออมภาคครัวเรือน  
หมายถึง รายได้พึงใช้จ่ายของครัวเรือน (Disposable Incomes) หักด้วยรายจ่ายของครัวเรือน (Personal  
Outlay)

**ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ (Economic Security)** คือ การมีช่องทางเลี้ยงชีพหรือมี  
รายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐานของตนเองและครอบครัว อันประกอบด้วยปัจจัย 4 เป็น  
อย่างน้อย โดยไม่มีหนี้สินที่เป็นภาระเกินกำลังส่งคืน รวมทั้งมีหลักประกันความมั่นคงของรายได้  
ในอนาคตตามสมควร

**ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)** ได้แก่ ความมั่นคงของครอบครัวและชุมชน  
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในสังคม

**ผู้สูงอายุ (Aging Population)** หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปทั้งชายและ  
หญิง

**ระบบบำนาญบำนาญ (Pension System) หรือระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ**  
(Pension System) เป็นการออมแบบผูกพัน ที่สัญญาผูกพันระหว่างแหล่งเงินออม (ผู้ออม) กับตัวกลาง  
ทางการเงินมีความยาวนาน ผู้ออมไม่สามารถเรียกคืนเงินออมของตนได้จนกว่าที่จะครบกำหนด  
สัญญา คืออายุเกษียณ หรือจะต้องเสียชีวิตหรือประโชชน์หากยกเลิกสัญญาการออมนั้น ส่วนใหญ่ผู้ออม

จะทำการออมประเภทนี้เพื่อเก็บสะสมเงินทุนเอาไว้ใช้ในอนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการออมเพื่อใช้ในช่วงที่ไม่สามารถสร้างรายได้

#### 4. ขอบเขตของโครงการวิจัย

4.1 เครื่องมือการออมที่ใช้ศึกษาที่เป็นเครื่องมือการออมที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย จะเป็นเครื่องมือการออมระยะยาว ได้แก่ กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และการประกันชีวิต โดยศึกษาในประเด็นปัญหา อุปสรรคการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินออมได้ยากของประชากร

4.2 เครื่องมือการออมรูปแบบใหม่จะศึกษาจากตัวอย่างการใช้เครื่องมือการออมระยะยาวแบบต่าง ๆ ของต่างประเทศ โดยประเทศที่ใช้เป็นตัวอย่างในการศึกษาเครื่องมือการออมระยะยาว ได้แก่ ชิลี แคนาดา ฮอลแลนด์ และสิงคโปร์ เพื่อศึกษาเครื่องมือการออมระยะยาวรูปแบบต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ ในด้านโครงสร้างการออม การดำเนินการพัฒนาเครื่องมือการออม ปัญหาอุปสรรค ผลการดำเนินงานของแต่ละเครื่องมือ เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ต้นทุน ผลประโยชน์ และความเหมาะสม ของแต่ละเครื่องมือมาเปรียบเทียบกับปรับใช้กับประเทศไทย

4.3 ข้อมูลทฤษฎีที่ใช้ในการสำรวจ ได้จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลงานวิชาการต่าง ๆ และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ กรณีข้อมูลการออมระยะยาวของต่างประเทศ ได้จากการสอบถามไปยังหน่วยงานต่างประเทศที่ดูแลเรื่องดังกล่าว ทาง E - mail เนื่องจากกระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง สำนักนโยบายการออมและการลงทุน ได้เคยไปศึกษาดูงาน การออมต่างประเทศ และการสัมมนา ทางวิชาการต่างประเทศในเรื่องการออมระยะยาวมาอย่างต่อเนื่อง จึงสามารถอาศัยผู้เชี่ยวชาญของประเทศต่าง ๆ มาเป็นแหล่งอ้างอิงข้อมูลที่ต้องการได้เป็นอย่างดี รวมทั้งการหาข้อมูลทาง Web site ที่เกี่ยวข้องด้วย

4.4 ข้อมูลสถิติที่ใช้ศึกษา เป็นข้อมูลภาคตัดขวาง ตั้งแต่ปี 2543 – 2549 ได้แก่

4.4.1 ข้อมูลโครงสร้างประชากร ได้แก่ จำนวนประชากรแยกตามกลุ่มอายุ เพศ อัตราเจริญพันธุ์จำแนกตามกลุ่มอายุ อัตราการตายจำแนกตามกลุ่มอายุ อัตราการเติบโตแต่ละกลุ่มอายุ

4.4.2 โครงสร้างการจ้างงาน ได้แก่ การมีงานทำ การว่างงาน จำนวนแรงงาน แบ่งตามภาคเศรษฐกิจ แบ่งตามอุตสาหกรรม อาชีพ และแบ่งตามพื้นที่

4.4.3 ระดับรายได้และค่าใช้จ่ายประเภทต่าง ๆ ของแรงงาน จำแนกตามกลุ่มอาชีพ และกลุ่มอายุ

4.4.4 ความคุ้มครองของแรงงานในกองทุนการออมระยะยาวต่าง ๆ

## 5. วิธีการดำเนินการวิจัย

### 5.1 ข้อมูลและการเก็บข้อมูล

5.1.1 การวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (Cross Section Data) ในปี 2543 – 2549 โดยการประเมินข้อมูลสถิติในด้านโครงสร้างประชากร โครงสร้างการจ้างงาน ระดับรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สิน และเงินออมที่อยู่ในระบบการออมในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อประเมินด้านอุปทาน (Supply) ของรายได้ที่จะออมเงิน และด้านจำนวนประชากรทั่วประเทศที่อยู่ในขอบข่ายตรงกับแต่ละเครื่องมือการออมระยะยาวที่ได้พัฒนาขึ้นมา การเก็บรวบรวมข้อมูลจะดำเนินการโดยการขอข้อมูลไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบ ดังนี้

- 1) ข้อมูลประชากร และข้อมูลด้านแรงงาน ได้จากสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- 2) ข้อมูลรายได้ รายจ่าย ของประชากร ได้จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรชุมชน และกรมสรรพากร
- 3) ข้อมูลด้านการออมรูปแบบต่าง ๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ได้จาก ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงาน กสท. สมาคมบริษัทจัดการลงทุน กรมการประกันภัย และบริษัทประกันชีวิตต่าง ๆ

5.1.2 การศึกษาข้อมูลรูปแบบการออมทุกรูปแบบในประเทศไทย ในด้านโครงสร้างการออมระยะยาว รูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาว สภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ โดยใช้ข้อมูลจากผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการออมระยะยาวในแต่ละรูปแบบ รวมทั้งศึกษาจากเอกสารงานวิชาการ ผลการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อประเมินสภาพปัญหาอุปสรรค และวิเคราะห์หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขในแต่ละเครื่องมือ รวมทั้งผลที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนาแต่ละเครื่องมือทั้งในแง่ปริมาณและคุณภาพ

5.1.3 การศึกษาข้อมูลการออมระยะยาวของต่างประเทศที่มีลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม และโครงสร้างประชากร ใกล้เคียงกับประเทศไทย และมีรูปแบบการออมที่ประสบความสำเร็จ เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับประเทศไทยได้ ได้แก่ ฮองกง โปแลนด์ ชิลี แคนาดา และสิงคโปร์ เพื่อศึกษาเครื่องมือการออมรูปแบบต่าง ๆ ของแต่ละประเทศ การดำเนินการพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาว ปัญหาอุปสรรค ผลการดำเนินงานของแต่ละเครื่องมือ เพื่อประเมินประสิทธิภาพ ผลประโยชน์ และความเหมาะสมของแต่ละเครื่องมือ ในการนำมาพิจารณาเปรียบเทียบปรับใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์แรงงานแต่ละประเภทของประเทศไทย โดยการศึกษาจากเอกสารงานวิชาการ ข้อมูลจาก Website และผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ

## 5.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้มุ่งวิเคราะห์หาเครื่องมือการออม การพัฒนาเครื่องมือการออมเก่าและใหม่ ให้สอดคล้องกับกลุ่มผู้มียาได้และความต้องการออม การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในด้านอุปทานของการออม (Supply for Savings) โดยอาศัยข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ประเมินข้อมูลสถิติในด้านโครงสร้างประชากร โครงสร้างการจ้างงาน ระดับรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาระหนี้สิน และเงินออมที่อยู่ในระบบการออมในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อประเมินผลด้านศักยภาพการออมในระดับบุคคล และใช้ข้อมูลสถิติด้านศักยภาพการออมในระดับบุคคลซึ่งเป็นการวิจัยต่อเนื่องโดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยที่ผ่านมาในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ ข้อมูลจำนวนเงินที่ประชาชนเต็มใจออม จำแนกเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มอายุ และเพศ ข้อมูลรายได้ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และเกษตรกรจากการคาดประมาณและการสำรวจจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ ข้อมูลการคาดประมาณรายได้โดยรวมเมื่อคิดเป็นมูลค่าของ ปี 2559 จำแนกตามเพศและกลุ่มอายุระหว่างปี 2549-2568 ข้อมูลการเปรียบเทียบรายได้กับรายจ่ายของประชากรกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ กลุ่มอาชีพ และกลุ่มอายุ ข้อมูลจำนวนเงินคงเหลือเมื่อปรับมูลค่าของเงินในปัจจุบันเป็นมูลค่าในอนาคตเมื่อถึงอายุ 60 ปี และตลอดชีพของผู้ที่เริ่มต้นทำงานที่มีอายุ 15-59 ปี คาดประมาณตั้งแต่ปี 2549-2568 จำแนกตามกลุ่มอาชีพและเพศ โดยการนำข้อมูลเหล่านี้มาประมวลแล้วปรับแยกเป็นกลุ่มย่อยให้สอดคล้องกับเครื่องมือการออมแต่ละเครื่องมือ

5.2.2 การประมาณการด้านแรงงาน จะนำจำนวนประชากรที่ได้จากการประมาณการมาใช้ในการคำนวณ ซึ่งแบบจำลองที่ใช้ในการประมาณการด้านแรงงานประกอบด้วย

1) จำนวนประชากร (Population) ซึ่งเป็นจำนวนประชากรในแต่ละเพศ แยกตามอายุที่ได้จากการประมาณการประชากร

2) อัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงาน (Labor Force Participation Rate) ผู้ศึกษาได้ใช้อัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานในปี 2543 แยกตามเพศและอายุเป็นค่าเริ่มต้นในการประมาณการ โดยอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานนี้ เป็นตัวกำหนดจำนวนแรงงานในประเทศตามเพศและอายุต่าง ๆ

3) กำลังแรงงาน (Labor Force) เป็นการหาจำนวนแรงงานแยกตามเพศและอายุตลอดในแต่ละปีทำการประมาณการ โดยหาได้จากผลิตภัณฑ์ระหว่างจำนวนประชากรแต่ละเพศและอายุ กับอัตราการเข้าร่วมกำลังแรงงานของประชากรกลุ่มนั้น

4) จำนวนผู้มีงานทำ (Employed) เป็นการนำกำลังแรงงานที่มีอยู่ในแต่ละเพศและอายุมาหาจำนวนผู้มีงานทำ ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่เป็นลูกจ้างแบ่งตามลักษณะการจ้างงาน โดยแยกอัตราส่วนตามสมมติฐานด้านการเข้าทำงานจากอัตราการจ้างงานรวม ซึ่งหาได้จากสัดส่วนระหว่างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) และผลิตภาพของแรงงาน (Labor Productivity)

5) โครงสร้างกำลังแรงงาน (Labor Structure) ได้แก่การนำแรงงานในระบบมาแยกตามลักษณะอาชีพ ซึ่งประกอบด้วยผู้เป็นนายจ้าง ลูกจ้างของภาคเอกชน ลูกจ้างในภาครัฐ และลูกจ้างประเภทอื่น เช่น ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และผู้ช่วยงานครอบครัว

5.2.3 การประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือการออมรูปแบบใหม่ โดยศึกษาในด้านโครงสร้าง รูปแบบ ลักษณะการจ่ายเงินเข้ากองทุน การจ่ายผลประโยชน์จากเงินออม และลักษณะการดำเนินงาน โดยอาศัยตัวอย่างเครื่องมือการออมของต่างประเทศ ซึ่งอาศัยข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิมาวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพ และเปรียบเทียบกับกับลักษณะของผู้ออมในประเทศ

5.2.4 ประเมินมาตรการเครื่องมือการออมระยะยาวทั้ง 2 แบบหลัก คือ เครื่องมือการออมที่มีอยู่แล้วภายหลังจากการพัฒนาแล้ว และเครื่องมือการออมรูปแบบใหม่ โดยพิจารณาถึงความสอดคล้องกับข้อมูลประชากรที่จะเป็นเป้าหมายผู้ออม มากำหนดเป็นมาตรการที่ผู้ออมแต่ละกลุ่มควรจะมีในเครื่องมือการออมระยะยาวนั้น ๆ

### 5.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

5.3.1 แรงงานของประเทศ ใช้ข้อมูลแรงงานปี 2550 โดยแบ่งเป็นแรงงาน 4 กลุ่ม หลัก ได้แก่ แรงงานภาครัฐบาล แรงงานภาคเอกชน แรงงานอิสระ และแรงงานภาคเกษตร

5.3.2 ประเทศที่มีการพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวในหลายรูปแบบ ได้แก่ ประเทศชิลี แคนาดา ฮองกง โปแลนด์ และสิงคโปร์

## 6. ผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัยที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาว จะได้รับผลสำเร็จและความคุ้มค่าของการวิจัย ดังนี้

6.1 ได้มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีความมั่นคงและมีความหลากหลาย สอดรับกับลักษณะของผู้มีรายได้

6.2 เป็นการสร้างค่านิยมในการรักการออม และเข้าถึงแหล่งเงินออมในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน และสร้างมูลค่าเพิ่มของเงินออมให้กับประชาชนอย่างทั่วถึงในทุกระดับรายได้ ทุกพื้นที่ และทุกประเภทของแรงงาน

6.3 เป็นแนวทางที่จะก่อให้เกิดความมั่นคงและการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาวของประเทศ จากการเพิ่มเงินออมระยะยาวผ่านเครื่องมือการออมที่มีความมั่นคงและมีประสิทธิภาพ

6.4 สร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและความมั่นคงทางสังคมในระดับบุคคลที่เป็นผู้ออม เป็นการสร้างหลักประกันที่มั่นคงตลอดช่วงชีวิต

## บทที่ 2

### แนวคิดทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

#### แนวคิดทฤษฎี

##### 1. ทฤษฎีการออม

การออม (Savings) หมายถึง รายได้สุทธิหลังหักภาษี เป็นส่วนที่เหลือจากการใช้จ่ายหรือการบริโภค ถ้ารายได้สุทธิอยู่ในเกณฑ์ต่ำ การออมย่อมต่ำไปด้วย และการออมจะเพิ่มสูงขึ้นเมื่อรายได้สูง ดังนั้น การออมย่อมมีความสัมพันธ์กับรายได้สุทธิของบุคคลและการบริโภค

จากความหมายของการออมดังกล่าว เราสามารถเขียนสมการการออมได้ดังนี้

$$Y_d = C + S$$

หรือ  $S = Y_d - C$

โดย  $Y_d$  = รายได้สุทธิส่วนบุคคล (Disposable Income)

$C$  = การใช้จ่ายอุปโภคและบริโภค

$S$  = การออม

ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการออมและทฤษฎีที่นำมาประยุกต์ใช้ในงานวิจัยนี้สามารถสรุปได้ดังนี้

##### 1.1 อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงกำหนดเงินออมที่แท้จริง

อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่เป็นบวกจึงเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ออมทำการออม นอกจากนี้อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่สูงขึ้นก็เป็นสิ่งจูงใจให้ผู้ออมทำการออมมากขึ้น เส้นการออมที่แท้จริงจึงมีลักษณะ เป็นเส้นชันขึ้นจากซ้ายไปขวา และมีค่าความชันเป็นบวก แสดงว่าการออมที่แท้จริงผันแปรไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง ฟังก์ชันการออมตามทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของสำนักคลาสสิก แสดงได้ดังนี้

$$S = S(r)$$

โดย  $S$  = การออมที่แท้จริง

$r$  = อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงหรืออัตราดอกเบี้ยที่เป็นตัวเงิน

หักด้วยอัตราเงินเฟ้อ

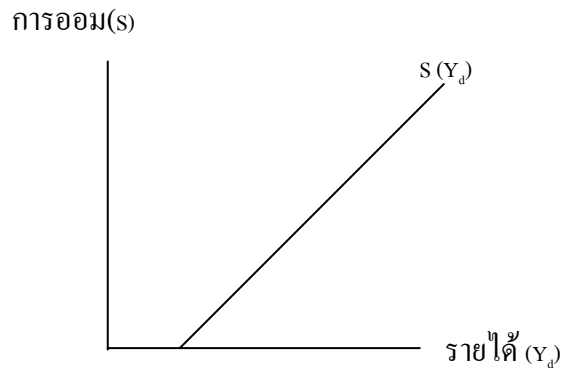
##### 1.2 รายได้ที่แท้จริงกำหนดการออมที่แท้จริง

นายจอห์น เมนาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) เห็นว่ารายได้ที่ใช้จ่ายได้ (Disposable income หรือ  $Y_d$ ) หรือ รายได้ที่ครัวเรือนได้รับหลังหักภาษีเงินได้ เป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดการบริโภค และการออมที่แท้จริง ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ถือเป็นตัวกำหนดการออมสมการการออมตามแบบจำลองของเคนส์ เป็นดังนี้

$$S = S(Y_d)$$

เราสามารถแสดงภาพความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออมนี้ได้ในรูปที่ 2-1

รูปภาพที่ 2-1: ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับการออม

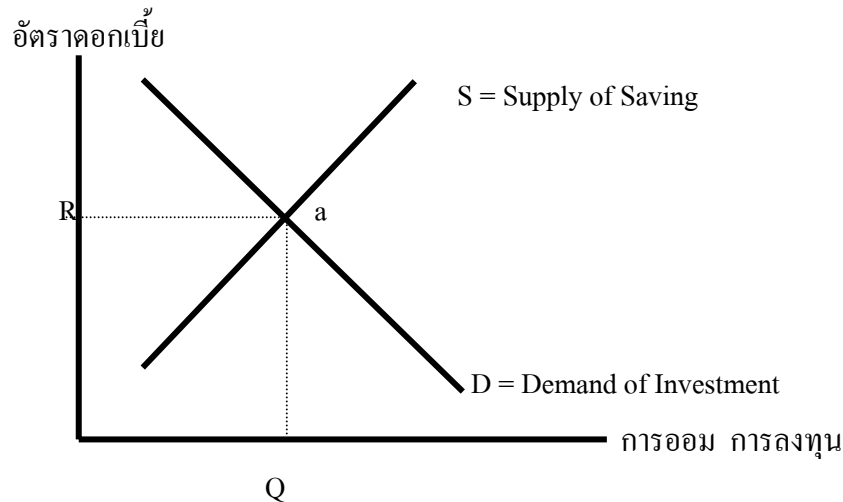


จากรูปภาพที่ 2 - 1 เส้นการออมมีลักษณะเป็นไปตามสมมติฐานของเคนส์ที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริโภคและรายได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับรายได้ด้วย ตามทฤษฎีนี้ครัวเรือนมีแนวทางใช้จ่ายรายได้เพียง 2 ทางเท่านั้น คือการบริโภค และการออม ทฤษฎีนี้มีอธิบายว่า ณ ระดับรายได้ที่ต่ำมากๆ ครัวเรือนใช้จ่ายในการบริโภคมากกว่ารายได้ที่ได้รับในปัจจุบัน ซึ่งทำได้โดยการใช้จ่ายเงินออมที่เก็บสะสมในอดีตหรือการกู้ยืม ดังนั้นเงินออมที่มีอยู่จะลดลง หรือการออมมีค่าเป็นลบ (Dissaving) เมื่อระดับรายได้สูงขึ้นเท่ากับค่าใช้จ่ายในการบริโภคของครัวเรือน ระดับรายได้ดังกล่าว คือ ระดับรายได้เสมอตัว ซึ่งแสดงว่าการออมของครัวเรือนจะเท่ากับศูนย์ ในกรณีที่รายได้มากกว่าค่าใช้จ่ายที่ครัวเรือนใช้ในการบริโภคในปัจจุบัน ครัวเรือนจึงมีการออมเกิดขึ้น (Saving) หรือการออมมีค่าเป็นบวก จากสมมติฐานดังกล่าว เส้นการออมจึงเป็นเส้นตัดแกนนอนที่ระดับรายได้หนึ่ง และมีลักษณะเป็นเส้นที่ชันขึ้นจากซ้ายไปขวา ระดับรายได้ที่เส้นการออมตัดกับแกนนอน ก็คือ ระดับรายได้เสมอตัว ซึ่งการออมเท่ากับศูนย์

### 1.3 การออม การลงทุน กับอัตราดอกเบี้ย (Saving-Investment Theory of Interest or Real Theory)

ทฤษฎีนี้เป็นกรอบแนวคิดของนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก คืออัตราดอกเบี้ยจะถูกกำหนดโดย Demand และ Supply ฟังก์ชันของทุน นั่นคือปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอัตราดอกเบี้ย ประกอบด้วย Demand สำหรับเงินทุนที่จะใช้ มีความสัมพันธ์ตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย และ Supply ของเงินออมซึ่งมีความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกับอัตราดอกเบี้ย ความสัมพันธ์ดังรูปภาพที่ 2-2

รูปภาพที่ 2-2: การกำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ



จากรูปภาพจะเห็นว่าการตัดกันของเส้น Supply กับเส้น Demand ที่จุด a นั้น จะก่อให้เกิดอัตราดอกเบี้ยที่เป็นดุลยภาพ ในที่นี้แทนด้วย R และ Q คือปริมาณเงินลงทุนที่ต้องการ ทั้งนี้ เนื่องจากการออมและการลงทุนนั้นถูกจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของรายได้ หรือผลผลิต ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการที่แท้จริง จึงสามารถเรียกทฤษฎีนี้ได้ว่า ทฤษฎีที่แท้จริง (Real Theory)

เมื่อพิจารณาด้าน Supply ทางด้านการออม โดยทางเศรษฐศาสตร์การออมจะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับอัตราดอกเบี้ย โดยที่คนเรานั้นมักจะออมมากขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยสูงขึ้น ทั้งนี้เป็นเพราะแต่ละบุคคลมีความพึงพอใจต่อการบริโภคในปัจจุบัน และอนาคตไม่เหมือนกัน แต่จะหาความพึงพอใจในการบริโภคในปัจจุบัน และของอนาคตร่วมกัน คือยอมอมหรือละการบริโภควันนี้ แต่ได้รับการชดเชยเป็นดอกเบี้ยในอนาคต ซึ่งมากพอที่จะชดเชยผลประโยชน์ที่เสียไปในอดีต แต่อย่างไรก็ตาม ก็ยังมีข้อโต้แย้งที่ว่า ในการออมนั้น บุคคลจะมีจำนวนที่กำหนดไว้ในใจอยู่แล้ว ยิ่งอัตราดอกเบี้ยสูงมากขึ้นเท่าไร เขาเหล่านั้นก็จะยิ่งออมเงินน้อยลงเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้เงินที่กำหนดเอาไว้ อีกกรณีหนึ่งมีการโต้แย้งว่าการออมนั้นน่าจะขึ้นตรงกับรายได้มากกว่าอัตราดอกเบี้ย สำหรับในส่วนของปริมาณเงินลงทุนนั้น ก็จะมีข้อสมมุติที่ว่า เศรษฐกิจมีฐานะคงที่มีการจ้างงานเต็มที่ รายได้และผลผลิตก็จะคงที่ ดังนั้นการลงทุนจะมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกับอัตราดอกเบี้ย โดยใช้กฎการลดน้อยถอยลง (Law of Diminishing Returns) เป็นตัวอธิบาย กล่าวคือคนเราจะต้องลงทุนมากถ้าผลตอบแทนมีมาก ซึ่งผลตอบแทนที่จะทำให้เกิดดุลยภาพการลงทุนนั้น มักตรงกับอัตราดอกเบี้ย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าเมื่อผลตอบแทนสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยก็จะทำให้การลงทุนเพิ่มมากขึ้น แต่เมื่อลงทุนเพิ่มขึ้นในขณะที่เศรษฐกิจนั้นอยู่ในสภาพที่คงที่ก็จะทำให้ผลตอบแทนนั้นลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งเท่ากับอัตราดอกเบี้ย แต่จะไม่ยอมให้ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ย เพราะนักลงทุนจะถอนตัวออกจากตลาดลงทุนไป

## 2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการออม

โดยทั่วไปเป็นที่ยอมรับว่า การออมคือส่วนแตกต่างระหว่างรายได้และค่าใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค ดังนั้น ในการศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการออมจึงได้อาศัยแนวคิดทฤษฎีการบริโภคเป็นหลักโดยทฤษฎีการบริโภคที่สำคัญมีดังนี้ <sup>1</sup>

**2.1 สมมติฐานรายได้สมบูรณ์ (Absoute Income Hypothesis)** ของเคนส์เป็นสมมติฐานที่อธิบายถึงความสัมพันธ์เบื้องต้นระหว่างรายได้ (Income) กับการบริโภค โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นการบริโภคจะเพิ่มขึ้นด้วย แต่การบริโภคจะเพิ่มขึ้นไม่เท่ากับการเพิ่มขึ้นของรายได้ ดังนั้นจึงมีผลทำให้ส่วนแตกต่างระหว่างรายได้กับการบริโภคจะยิ่งมากขึ้น หรือการออมและความโน้มเอียงในการออมเฉลี่ยเพิ่มขึ้นนั่นเอง

**2.2 สมมติฐานวัฏจักรชีวิต (Life – Cycle Hypothesis)** เป็นสมมติฐานตามแนวคิดของ Albert Ando and Franco Modigliani ที่มีแนวคิดในเรื่องรายได้ตลอดชีพว่า โดยทั่วไปบุคคลมีรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเริ่มต้นชีวิต และเมื่อถึงวัยกลางคน ผลผลิตที่แต่ละคนกระทำได้จะค่อยๆ สูงขึ้น ทำให้รายได้ในช่วงนี้สูงขึ้น และรายได้จะลดต่ำลงอีกเมื่อบุคคลย่างเข้าสู่วัยเกษียณอายุหรือวัยชรา เนื่องจากสามารถในการผลิตลดลง ในขณะที่การบริโภคของบุคคลค่อนข้างคงที่ ดังนั้นในช่วงเริ่มต้นของชีวิต บุคคลจะเป็นผู้กู้ยืมหรือการออมติดลบ (Net Borrower) แต่เมื่อถึงวัยกลางคนรายได้สูงขึ้น จึงมีการออมเพื่อจ่ายหนี้สินคืนและไว้ใช้ในยามสูงอายุ ซึ่งบุคคลมีการออมติดลบอีกครั้งหนึ่ง

**2.3 สมมติฐานรายได้ถาวร (Permanent Income Hypothesis)** เป็นแนวคิดของ Milton Friedman ตามแนวคิดนี้ ผู้บริโภควางแผนการใช้จ่ายของเขามีได้อยู่บนฐานรากของรายได้ที่ได้รับระหว่างระยะเวลาในปัจจุบันขึ้นอยู่กับรายได้รวมในแต่ช่วงเวลา จะแบ่งได้ 2 ลักษณะคือ รายได้ถาวร (Permanent Income ;  $Y_p$ ) และรายได้ชั่วคราว (Transitory Income ;  $Y_t$ ) ซึ่งเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิด เช่น รายได้จากการได้รับรางวัล จากการเล่นการพนัน ซึ่งอาจมีค่าเป็นบวกหรือลบก็ได้ สำหรับรายได้ถาวร ( $Y_p$ ) ตามสมมติฐานนี้เป็นอัตราของผลตอบแทน ( $r$ ) คูณด้วยมูลค่าปัจจุบันของกระแสรายได้ (present value หรือ PV) หรือความมั่งคั่ง (wealth)

---

1 ชลัษฏพร อมรวัฒนา, เศรษฐศาสตร์มหภาค กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2538: 167-184

โดย Friedman พบความสัมพันธ์ที่แท้จริงระหว่างการบริโภคกับรายได้จะอยู่ที่ ส่วนประกอบถาวร นั่นคือ การบริโภคถาวรจะเป็นสัดส่วนกับรายได้ถาวร โดยตัวแปรประเภทชั่วคราวจะไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรประเภทถาวรเลย กล่าวคือ รายได้ชั่วคราว ( $Y_p$ ) จะไม่มี ความสัมพันธ์กับรายได้ถาวร ( $Y_p$ ) ในทำนองเดียวกัน การบริโภคชั่วคราว ( $C_p$ ) ก็ไม่มีความสัมพันธ์กับการบริโภคถาวร ( $C_p$ ) และ

รายได้ถาวร ( $Y_p$ ) หรือแม้กระทั่งรายได้ชั่วคราว ( $Y_p$ ) เอง นั่นคือ แนวโน้ม การเปลี่ยนแปลงของการบริโภคชั่วคราว ( $C_p$ ) เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงจะมีค่าเท่ากับศูนย์

**2.4 สมมติฐานรายได้เปรียบเทียบ (Relative Income Hypothesis) เป็นแนวคิด** ของ James S. Duesenberry ซึ่งการวิเคราะห์ของเขามีพื้นฐานอยู่บนสมมติฐาน 2 ประการ ดังนี้

1) ผู้บริโภคจะไม่ผูกพันมากนักกับระดับการบริโภคสมบูรณ์ (Absolute Level of Consumption) แต่จะผูกพันอยู่กับการบริโภคเมื่อเปรียบเทียบกับ การบริโภคของประชาชนคนอื่น ๆ แสดงว่า อัตราส่วนการบริโภคต่อรายได้ของบุคคลจะขึ้นอยู่กับฐานะของบุคคลนั้นในชั้น การกระจายรายได้ จากข้อสมมติดังกล่าวนำไปสู่ข้อสรุปว่า ค่าความโน้มเอียงในการบริโภคเฉลี่ย (APC) จะขึ้นอยู่กับสถานะของบุคคลในชั้นของการกระจายรายได้ในสังคม กล่าวคือบุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคม บุคคลเหล่านี้จะพยายามรักษาการบริโภคให้เท่าเทียมกับการบริโภคของสังคม ในทำนองตรงข้าม บุคคลที่มีรายได้สูงกว่ารายได้เฉลี่ยของสังคม บุคคลเหล่านี้มีระดับ การบริโภคเป็นไปตามมาตรฐานของสังคมเช่นเดียวกัน

2) การบริโภคปัจจุบันมิได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้สมบูรณ์และรายได้ เปรียบเทียบเท่านั้น หากแต่ยังขึ้นอยู่กับระดับการบริโภคที่ได้รับมาในระยะก่อนด้วย กล่าวคือ ผู้บริโภคจะมีระดับการบริโภคปัจจุบันตามแนวโน้มการบริโภคในอดีต บุคคลเหล่านี้จะพยายาม ยกมาตรฐานการครองชีพของตนเองให้สูงขึ้น ในขณะที่บุคคลที่มีรายได้ในปัจจุบันต่ำลงเมื่อ เทียบกับรายได้ในอดีต บุคคลเหล่านี้จะพยายามรักษามาตรฐานการครองชีพตนเองให้เท่าเดิม

### 3. แนวคิดเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มากำหนดการลงทุนและการออม

**3.1 อัตราการเติบโตของรายได้ (GR)** เมื่อประเทศมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ในระดับสูง ส่งผลให้ภาคธุรกิจมีการขยายการผลิตและจ้างงานเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ประชาชน ในประเทศมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ตามสมมติฐานรายได้สมบูรณ์ของเคนส์ เมื่อคนมีรายได้เพิ่มขึ้น การบริโภคจะเพิ่มขึ้นด้วย แต่การบริโภคจะเพิ่มขึ้นน้อยกว่าการเพิ่มขึ้นของรายได้ ทำให้การออม เพิ่มขึ้น

**3.2 อัตราการพึ่งพิง (DR)** เนื่องจากประชากรในวัยทำงานมีความโน้มเอียงที่จะออมสูงกว่ากลุ่มอื่น หากประเทศมีสัดส่วนของประชากรวัยทำงานสูงขึ้น จะมีผลทำให้อัตราการออมของครัวเรือนโดยรวมสูงขึ้น แต่ถ้าประเทศมีสัดส่วนของประชากรในวัยพึ่งพิง (DR : Dependency Ratio) ที่สูง การเพิ่มขึ้นของอัตราการพึ่งพิงจะทำให้อัตราการออมภาคครัวเรือนลดลง

**3.3 อัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ (TR1)** ทฤษฎีของ Friedman นั้นมองว่าเงินเปรียบเสมือนสินทรัพย์อย่างหนึ่ง การออมเงินจึงกล่าวได้ว่าเป็นการสะสมสินทรัพย์ ดังนั้นจึงขึ้นอยู่กับอัตราดอกเบี้ย ซึ่งก็คือผลตอบแทนจากการออมเงิน ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยจึงน่าจะส่งผลกระทบในทางบวกต่อการออม กล่าวคือสร้างแรงจูงใจให้กับประชาชนในการออมเพิ่มขึ้น

**3.4 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืม (MLR1)** จากทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเงินกล่าวถึงอัตราดอกเบี้ยว่า อัตราดอกเบี้ย หมายถึงราคาของทุนหรือค่าตอบแทนที่ต้องจ่ายให้กับเจ้าของทุน ซึ่งถือเป็นต้นทุนส่วนหนึ่งในการผลิตสินค้า ถ้าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นผลตอบแทนที่จะรับจากการลงทุนก็จะลดลง ดังนั้นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจึงส่งผลกระทบในทางลบ ต่อการลงทุนและกำไรของภาคธุรกิจเอกชน โดยที่การลดลงของกำไรของภาคธุรกิจทำให้การออมของภาคธุรกิจเอกชนลดลงด้วย

**3.5 อัตราเงินเฟ้อ (INF)** สามารถที่จะส่งผลกระทบต่อการออมภาคครัวเรือนได้ใน 2 ลักษณะด้วยกัน กล่าวคือ ประการแรก การที่ราคาสินค้าเพิ่มสูง นำไปสู่การลดลงในมูลค่าปัจจุบันที่แท้จริงของทรัพย์สินทางการเงินของครัวเรือน และอาจส่งเสริมให้ครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้นเพื่อตอบสนองต่อความต้องการความสมดุลระหว่างรายได้ในปัจจุบันกับรายได้ที่คาดว่าจะได้รับในอนาคต หรือเพื่อรักษาระดับของราคาสินค้าเป็นการเพิ่มขึ้นอย่างถาวร ประชาชนจะเพิ่มการบริโภคในปัจจุบันมากขึ้น เพราะคาดว่าราคาสินค้าในอนาคตจะสูงขึ้น ส่งผลทำให้การออมลดลง

ด้านการออมภาคธุรกิจเอกชน เงินเฟ้อส่งผลกระทบต่อการออมภาคธุรกิจเอกชนได้ 2 ประการ กล่าวคือ ประการแรก เมื่อเกิดเงินเฟ้อ ส่งผลให้ระดับราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น หน่วยธุรกิจจะขายสินค้าได้ราคาสูงกว่าเดิม ทำให้หน่วยธุรกิจมีรายได้เพิ่มขึ้นและเงินออมเพิ่มขึ้น ประการที่ 2 การที่อัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้น ทำให้วัตถุดิบและต้นทุนในการผลิตสินค้าเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สินค้ามีราคาแพงขึ้น ผู้ผลิตจะขายสินค้าได้ลดลงเนื่องจากระดับราคาสินค้าสูงขึ้นจะทำให้ผู้บริโภคซื้อสินค้าน้อยลง หน่วยธุรกิจจะมีรายได้ลดลง ดังนั้นจึงส่งผลกระทบต่อการออมภาคธุรกิจเอกชนในทางลบ ส่วนทางด้านการออมภาครัฐบาล การเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อจะทำให้รายรับของภาครัฐบาลเปลี่ยนแปลงไป เพราะรายรับของภาครัฐบาลสามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วตามอัตราเงินเฟ้อ

ขณะที่รายจ่ายภาครัฐบาลโดยเฉพาะที่เป็นรายจ่ายประจำจะปรับตัวได้ช้ากว่า ดังนั้น จึงคาดว่าเงินเพื่อจะส่งผลกระทบในทางบวกต่อการออม ภาครัฐบาล

**3.6 รายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อหัว (YN)** ตัวแปรตัวหนึ่งที่ชี้วัดความเจริญของประเทศ โดยคาดว่า ถ้ารายได้ประชาชาติที่แท้จริงต่อหัวของประชาชนในประเทศเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลกระทบทางบวกต่อการออม โดยเฉพาะการเพิ่มขึ้นของรายได้ต่อหัวของกลุ่มคนที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูง จะมีส่วนทำให้อัตราการออมเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากคนกลุ่มนี้มีความโน้มเอียงในการออมส่วนเพิ่ม (marginal propensity to save) สูงกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ

**3.7 ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก (DIFF1)** เนื่องจากธุรกรรมหลักของธนาคารพาณิชย์คือการรับฝากจากประชาชน โดยให้ผลตอบแทนแก่ผู้ฝากเงินในรูปของอัตราดอกเบี้ยเงินฝาก ธนาคารพาณิชย์จะนำเงินดังกล่าวไปปล่อยสินเชื่อให้กับภาคเศรษฐกิจภายในประเทศคิดผลตอบแทนในรูปของอัตราดอกเบี้ยกู้ยืม ดังนั้นธนาคารพาณิชย์จะได้กำไรจากส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากที่ต่ำกว่า จึงส่งผลในทางบวกต่ออัตรากำไรและการออมภาคสถาบันการเงิน

**3.8 การเติบโตของสินเชื่อภายในประเทศ (DCGR)** เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาสถาบันการเงินเร่งขยายบริการทางการเงินในลักษณะที่ขาดความสมดุล โดยเฉพาะเน้นขยายบริการด้านสินเชื่อมากกว่าระดมเงินฝาก ทำให้ครัวเรือนสามารถกู้ยืมจากสถาบันการเงินได้ง่ายขึ้น ดังนั้นการขยายตัวของสินเชื่อในประเทศทำให้การออมภาคครัวเรือนลดลง

**3.9 สัดส่วนปริมาณสินเชื่อในประเทศทั้งหมดต่อรายได้ประชาชาติ (DCY)** เนื่องจากธุรกรรมหลักของสถาบันการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน คือการปล่อยสินเชื่อให้กับภาคเศรษฐกิจในประเทศ โดยที่อัตราส่วนของเงินให้สินเชื่อต่อสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ จะส่งผลกระทบในทางบวกต่อการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์<sup>2</sup> งานศึกษาในครั้งนี้จึงได้ใส่ตัวแปร “สัดส่วนปริมาณสินเชื่อภายในประเทศทั้งหมดต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ” (DCY : Domestic Credit / GDP) ไว้ในสมการการออมภาคสถาบันการเงินด้วย โดยคาดว่าน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่เป็นตัวกำหนดการออมภาคสถาบันการเงิน และจะส่งผลในทางบวกต่อการออมภาคสถาบันการเงิน

---

<sup>2</sup> คุสิดา บุตรทวี, การบริหารสินทรัพย์กับการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์, วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2536

### 3.10 รายรับของภาครัฐบาลต่อรายได้ประชาชาติ (GREVY) การออม

ภาครัฐบาลหรือดุลการคลังภาครัฐบาล คือ เกินดุล โดยที่รายรับของภาครัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายรับจากการเก็บภาษีจะส่งผลกระทบในทางบวกต่อการออมของภาครัฐบาล

### 3.11 เงินทุนไหลเข้าสู่สุทธิต่อรายได้ประชาชาติ (FSY,CEPY,CFGY) เงินทุน

จากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลงทุนจากต่างประเทศ ซึ่งมีบทบาทสำคัญยิ่งในการพัฒนา เศรษฐกิจ สามารถจัดอุปสรรคต่าง ๆ ของการผลิตในประเทศ เช่น การขาดแคลนเงินลงทุน ภายในประเทศ ทำให้การผลิตในประเทศเกิดขึ้นได้ นอกจากนี้ยังให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ทางด้านเทคโนโลยีและก่อให้เกิดผลกระทบต่อผลิตภาพการผลิต การผลิตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพิ่มขึ้น ทำให้ประเทศสามารถผลิตสินค้าและบริการได้เพิ่มขึ้น จึงส่งผลกระทบในทางบวกต่อการลงทุนในประเทศ

ทางด้านผลกระทบต่อการออมรวมและการออมภาคเอกชน (ครัวเรือน ธุรกิจเอกชน สถาบันการเงิน) นั้นส่งผลกระทบได้ใน 2 ลักษณะคือ การนำเข้าเงินทุนจากต่างประเทศ ทำให้เกิดการสะสมทุนจากทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ การสะสมทุนเป็นปัจจัยที่สำคัญ ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ การลงทุนและการสะสมทุนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต นำมาซึ่งรายได้ และเมื่อรายได้เพิ่มขึ้น ทำให้การออมภายในประเทศเพิ่มขึ้นด้วย แต่ในทางตรงกันข้าม เงินทุนจาก ต่างประเทศจะกระตุ้นให้การบริโภคภายในประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากการผ่อนคลายข้อจำกัดของ การออมในประเทศ ก่อให้เกิดการเลียนแบบการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยที่นำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้ เงินทุนจากต่างประเทศในลักษณะของการร่วมทุนกับต่างชาติยังก่อให้เกิดการโอนทุนออก นอกประเทศในรูปแบบของผลกำไร ดอกเบี้ยทุน ค่าเทคโนโลยีและค่าธรรมเนียมอื่นๆ ส่งผลให้ การออมภายในประเทศลดลง

ทางด้านผลกระทบที่มีต่อการออมภาครัฐบาลนั้น เนื่องจากเงินทุนไหล เข้าจากต่างประเทศภาครัฐบาลอยู่ในรูปของเงินกู้ยืมและหนี้ต่างประเทศเป็นสำคัญ ดังนั้นจึงสามารถ ส่งผลกระทบต่อการออมภาครัฐบาลได้ 2 ลักษณะคือ ถ้าเงินทุนที่ไหลเข้ามาเพื่อการบริโภคหรือเพื่อ ช่วยแก้ปัญหาความยากจนของคนในประเทศจะส่งผลกระทบทางลบต่อการออม แต่ถ้าเป็นการกู้ยืม เข้ามาเพื่อการลงทุน และก่อให้เกิดการจ้างงานในประเทศ น่าจะส่งผลกระทบในทางบวกต่อการออม ภาครัฐบาล

3.12 การออมในอดีต (GNSY<sub>-1</sub>, HHY<sub>-1</sub>, GOVY<sub>-1</sub>) Leff and Sato<sup>3</sup> มองว่า การออมในอดีตนั้นเป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มากำหนดการออมในปัจจุบัน ดังนั้นสร้างฟังก์ชันการออม จากความต้องการถือสินทรัพย์ (demand for assets)

โดยที่  $S^*$  คือการออมที่ต้องการ (desired savings)

$K$  คือค่าพารามิเตอร์ของการปรับตัว ซึ่งจะสัมพันธ์กับการออมที่เกิดขึ้นจริง (the adjustment parameter relating actual to desired savings)

$a$  คือสัดส่วนสินทรัพย์ที่ต้องการต่อรายได้ (the desired asset-income ratio, โดยที่  $a = A^* / Y = \Delta A^* / \Delta Y = S^* / \Delta Y$ )

#### 4. การออมและการลงทุนกับระบบเศรษฐกิจ

การออมเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญแหล่งหนึ่งสำหรับการลงทุน เพื่อสร้างผลผลิตและเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในทางเศรษฐศาสตร์มหภาค การออมของประเทศ คือส่วนรั่วไหล (Leakage) ออกจากกระแสการหมุนเวียนของการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งการลงทุนคือการที่หน่วยเศรษฐกิจได้เอาเงินทุนส่วนที่รั่วไหลออกมาดังกล่าวอัดฉีดคืนเข้าไปในระบบเพื่อทำให้เกิดการทำงานของระบบเศรษฐกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยหากปริมาณการออมในระบบเศรษฐกิจมีสูง และไม่ได้ถูกอัดฉีดกลับเข้าระบบเศรษฐกิจ ก็จะทำให้เกิดการหดตัวของระบบเศรษฐกิจได้

ความสัมพันธ์ระหว่างเงินออมและเงินทุนในระบบเศรษฐกิจจะแสดงโดยบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน โดยการออมที่บันทึกในบัญชีฯ แสดงถึงที่มาของเงินทุน ในขณะที่การลงทุนจะแสดงถึงการใช้จ่ายของเงินทุนในระบบเศรษฐกิจ และส่วนต่างระหว่างการออมและการลงทุนในประเทศ คือ ช่องว่างของการออมและการลงทุน (Savings Gap) ของประเทศนั้น ซึ่งสามารถชดเชยด้วยเงินทุนจากต่างประเทศ ดังนั้น เราสามารถสรุปได้ว่าดุลการออมของประเทศ (ดุลบัญชีเดินสะพัด หรือ  $X - M$ ) เท่ากับดุลการออมของภาคเอกชน ( $S - I$ ) กับดุลการออมของรัฐบาล ( $T - G$ ) นั่นเอง

$$X - M = (S - I) + (T - G)$$

---

<sup>3</sup> Nathaniel H. Leff and Kazuo Sato, A Simultaneous-Equations Model of Saving in Developing Countries, Journal of Political Economy 83 (December 1975) : 1217-1228.

|     |     |                         |
|-----|-----|-------------------------|
| โดย | $X$ | คือ มูลค่าการส่งออก     |
|     | $M$ | คือ มูลค่าการนำเข้า     |
|     | $S$ | คือ การออม              |
|     | $I$ | คือ การลงทุน            |
|     | $T$ | คือ ภาษีสุทธิ           |
|     | $G$ | คือ รายจ่ายของภาครัฐบาล |

ประเทศไทยก็มีการจัดทำบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flows of Funds) เช่นเดียวกับประเทศอื่น เรียกว่า “บัญชีเศรษฐกิจเงินทุนเคลื่อนย้าย” โดยมีการแสดงรายละเอียดของการเชื่อมโยงระหว่างเงินทุนของหน่วยเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจต่างๆของประเทศ ซึ่งได้แก่ ภาคครัวเรือน ภาครัฐบาล (รวมรัฐวิสาหกิจ) ภาคเอกชน และภาคต่างประเทศ ทำให้ทราบถึงการหมุนเวียนของเงินทุน ปริมาณเงินออม ปริมาณเงินลงทุน แหล่งที่มาของเงินทุน และการนำเงินทุนไปใช้ของแต่ละภาคเศรษฐกิจ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.)

## 5. ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโซโล

ทฤษฎีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของโซโล<sup>4</sup> สร้างขึ้นโดยอาศัยฟังก์ชันที่สำคัญ ได้แก่ ฟังก์ชันการผลิตเฉลี่ยและฟังก์ชันการออมเฉลี่ย และอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนกับการออม ความสัมพันธ์ของค่าเสื่อมราคา และอัตราการเพิ่มของประชากรที่มีต่อการลงทุน ความสัมพันธ์ระหว่างการออมกับการเติบโตของอัตราส่วนของทุนต่อแรงงาน และแนวคิดเกี่ยวกับสถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัว (Steady - State Growth) ซึ่งสามารถอธิบายทฤษฎีที่เกี่ยวกับการออมได้ดังนี้

### 5.1 แนวคิดเกี่ยวกับฟังก์ชันการออม

การออมเฉลี่ยเป็นฟังก์ชันกับระดับผลิตภัณฑ์ (รายได้) ที่แท้จริงเฉลี่ย โดยกำหนดให้สัดส่วนการออมเฉลี่ย ( $s'$ ) ต่อรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยเป็นสัดส่วนคงที่ ดังนั้นในระบบเศรษฐกิจที่มีการจ้างงานเต็มที่จะได้ฟังก์ชันการออม คือ

---

<sup>4</sup> Robert Solow, “A contribution to the theory of economic growth”, Quaterly Journal of Economics, Vol. 70, 1956, pp. 65-94.

$$s' = sy' \quad (s < 0 < 1)$$

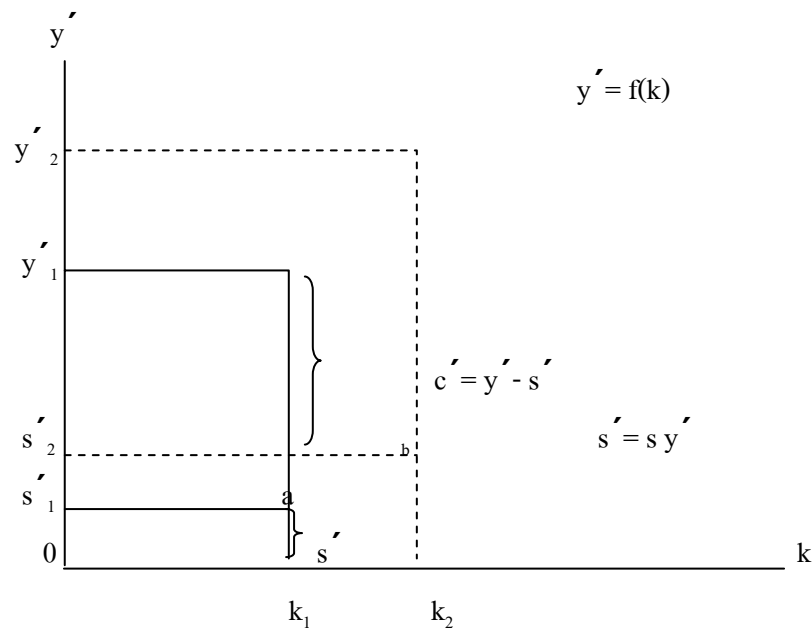
โดย  $s$  = สัดส่วนของการออมเฉลี่ยต่อรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ย

แต่เนื่องจากรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยเท่ากับรายได้ส่วนที่ใช้จ่ายไปเพื่อการบริโภค ( $c'$ ) และรายได้ส่วนที่เก็บออม ( $s'$ ) ดังนั้น

$$y' = c' + s'$$

จากสมการเอกลักษณ์ข้างต้นทำให้สามารถสร้างเส้นการออมเฉลี่ยจากผลิตภัณฑ์เฉลี่ย  
ดังรูปภาพที่ 2-3

รูปภาพที่ 2-3: เส้นผลิตภัณฑ์เฉลี่ยและเส้นการออมเฉลี่ย



จากรูป ให้เส้น  $y'$  แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผลผลิตที่แท้จริงเฉลี่ยกับอัตราส่วนของทุนต่อแรงงาน ถ้าอัตราส่วนของทุนต่อแรงงานเท่ากับ  $k_1$  จะทำให้ได้ผลผลิตที่แท้จริงเฉลี่ย  $y'_1$  และเมื่อการออมเฉลี่ยเป็นสัดส่วนกับรายได้ที่แท้จริงเฉลี่ย รายได้  $y'$  จึงทำให้เกิดการออมเฉลี่ยเท่ากับ  $s'_1$  หรือจุด a เราสามารถหาระดับการออมที่เฉลี่ยที่ระดับ  $k$  อื่น ๆ ได้โดยวิธีการเช่นเดียวกัน

## 5.2 การเปลี่ยนแปลงของสถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัว

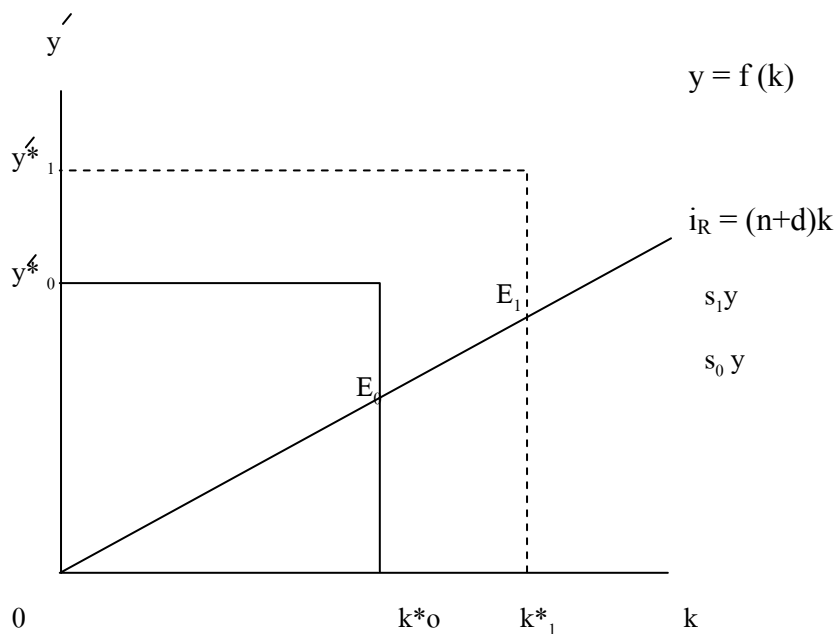
การเปลี่ยนแปลงของสถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัวเกิดขึ้นได้ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงของอัตราการออมต่อรายได้ หรืออัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร หรืออัตราค่าเสื่อมราคา หรือระดับเทคโนโลยี ในที่นี้จะศึกษากรณีการเปลี่ยนแปลงของอัตราการออม ดังนี้

### การเปลี่ยนแปลงของอัตราการออม

ถ้าอัตราการออมเปลี่ยนแปลงไป เช่น ถ้าประชากรของประเทศประหยัดมากขึ้น ทำให้อัตราการออมต่อรายได้ที่แท้จริงสูงขึ้น อัตราการออมที่สูงขึ้นนี้จะกระทบความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัวได้อย่างไร สามารถพิจารณาแนวคิดของโซโล ได้ดังนี้

การที่อัตราการออมสูงขึ้น (โดยที่ปัจจัยอื่นคงที่ เช่น อัตราการเพิ่มขึ้นของประชากร และระดับเทคโนโลยี เป็นต้น) จะทำให้เส้นการออมเคลื่อนระดับสูงขึ้น ตามรูปภาพที่ 2-4

รูปภาพที่ 2-4: ผลจากการที่อัตราการออมสูงขึ้น



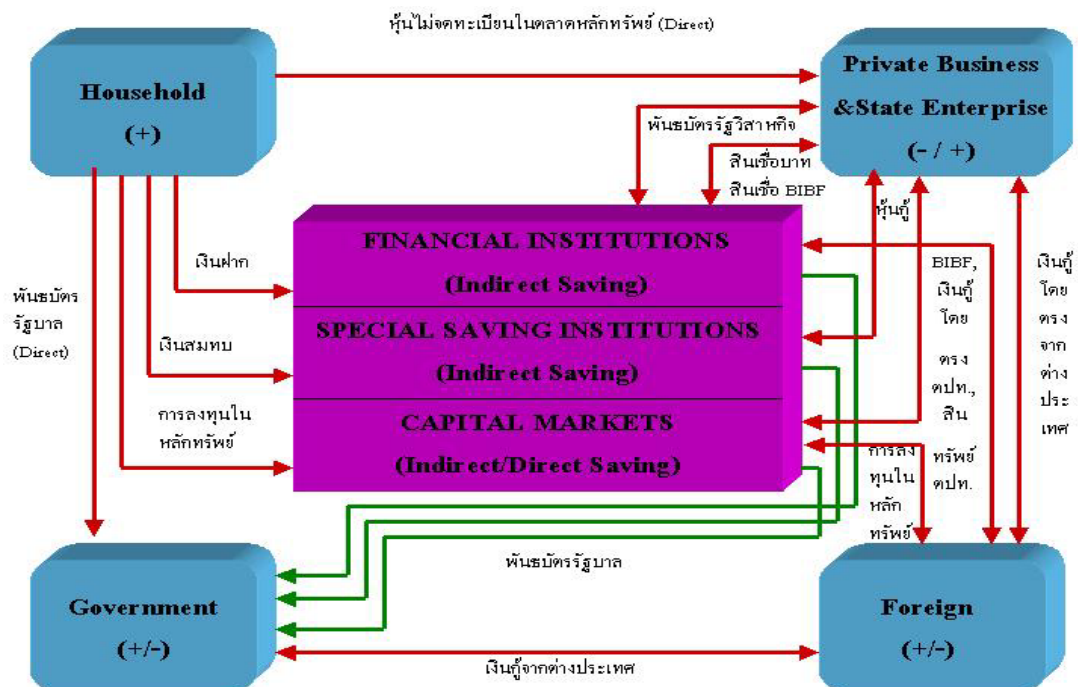
จากรูปที่ 2-4 ให้เส้นการออมเดิม คือ เส้น  $s_0 y$  การออมเฉลี่ย (การลงทุนเฉลี่ย) เท่ากับการลงทุนเฉลี่ยที่จำเป็นที่  $E_0$  ดังนั้น สถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัวจะเกิดขึ้นเมื่ออัตราส่วนของทุนต่อแรงงานเท่ากับ  $k^*_0$  และผลิตภัณฑ์ที่แท้จริงเฉลี่ยเท่ากับ  $y^*_0$  ต่อมาให้เส้นการออมเฉลี่ยเลื่อนระดับสูงขึ้นเป็นเส้น  $s_1 y$  การออมเฉลี่ยเท่ากับการลงทุนที่จำเป็นที่  $E_1$  ณ จุด  $E_1$  ทำให้สถานะความเจริญเติบโตที่ทรงตัวเลื่อนไปทางขวามือไปอยู่ที่  $k^*_1$  และ  $y^*_1$  ดังนั้น ผลจากการที่ประเทศมีอัตรา

การออมสูงขึ้นกว่าเดิม จะทำให้สภาวะความเจริญเติบโตที่ทรงตัวสูงขึ้นกว่าเดิมด้วย ซึ่งทำให้อัตราส่วนของทุนต่อแรงงานคงที่อยู่ในอัตราที่สูงขึ้น และผลิตภัณฑ์เฉลี่ยที่แท้จริง หรือรายได้เฉลี่ยของประเทศคงที่อยู่ในระดับที่สูงขึ้นด้วย

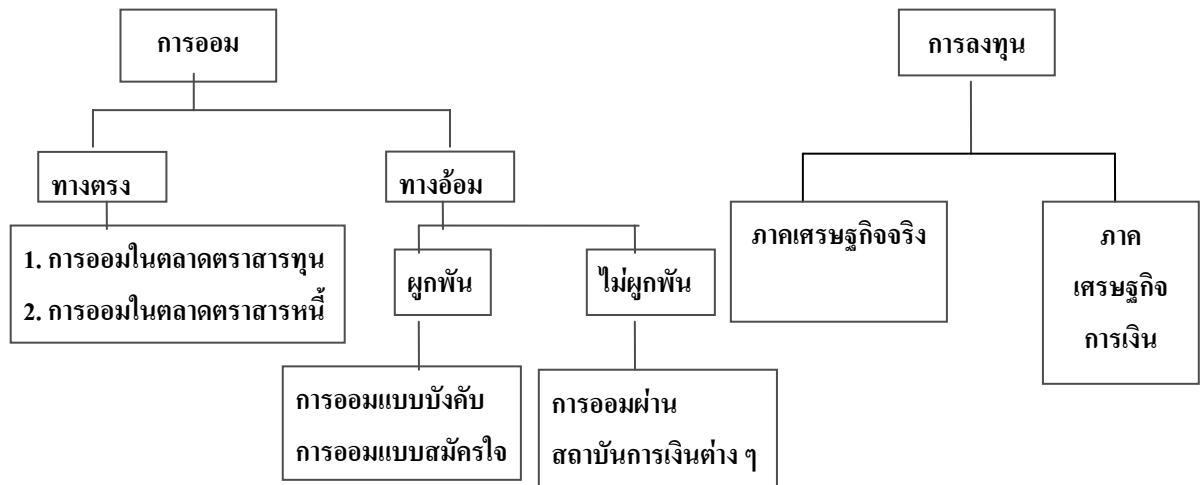
## 6. ระบบการออม และการลงทุนของประเทศไทย

ระบบการออมและการลงทุนของประเทศไทยตามรูปแบบการเคลื่อนย้ายเงินทุน (Flow of Fund) แบบต่างๆของหน่วยเศรษฐกิจที่สำคัญทั้ง 4 (ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจและรัฐวิสาหกิจ ภาครัฐบาล และภาคต่างประเทศ) ในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งแสดงในแผนภาพ ดังต่อไปนี้

รูปภาพที่ 2-5: การเคลื่อนย้ายเงินทุนในระบบเศรษฐกิจ



รูปภาพที่ 2-6: โครงสร้างระบบการออม-การลงทุน



จากรูปภาพดังกล่าว เราสามารถสรุปได้ว่าระบบการออมของประเทศไทยมีโครงสร้างดังนี้

**6.1 การออมทางตรง** คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออม (ผู้ที่มีปริมาณเงินทุนมากกว่าความต้องการใช้เงินทุน) ซึ่งหมายถึงหน่วยเศรษฐกิจทั้ง 4 ที่มีรายได้มากกว่ารายจ่ายนั้น สามารถทำการออมผ่านเครื่องมือการออมรูปแบบต่าง ๆ ที่เสนอโดยผู้ที่มีความต้องการใช้เงินทุน (ผู้ที่มีความต้องการลงทุน) ได้โดยตรงโดยไม่ต้องผ่านนายหน้า หรือตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงินแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ที่มีเงินออมจะทราบว่าผู้ที่มีความต้องการเงินทุนได้เอาเงินทุนไปทำการลงทุนในรูปแบบใด เราพบว่า การออมทางตรงที่เกิดขึ้นในระบบเศรษฐกิจไทย หมายถึง เงินออมที่อยู่ในตลาดการเงินประเภทต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ศูนย์ซื้อขายตราสารหนี้แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์ใหม่ รวมทั้งการออมในระบบสหกรณ์

**6.2 การออมทางอ้อม** คือ การออมที่เกิดขึ้นโดยการที่ผู้ที่มีเงินออมทำการออมผ่านเครื่องมือการออมประเภทต่างๆที่เสนอโดยตัวกลางทางการเงินในตลาดการเงิน ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่สถาบันการเงิน ซึ่งได้ออกแบบเครื่องมือเหล่านี้มาเพื่อทำการระดมเงินออมจากหน่วยเศรษฐกิจต่างๆในระบบเศรษฐกิจดังกล่าวมาข้างต้น หลังจากที่ตัวกลางทางการเงินได้ทำการระดมเงินออมมาแล้ว ตัวกลางทางการเงินจะได้นำเอาเงินออมเหล่านั้นมาให้ผู้ที่มีความต้องการเงินทุนกู้ยืมเพื่อนำไปลงทุนในโครงการลงทุนของตนเองต่อไป ดังนั้น ผู้ออมที่ทำการออมทางอ้อมจะไม่สามารถทราบได้ว่าเงินออมของตนถูกกู้ยืมไปโดยผู้ใดและนำไปใช้ในการลงทุนแบบใด อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเครื่องมือการระดมเงินออมในระบบการเงินมีหลากหลาย เราสามารถจัดกลุ่มประเภทของการออม

ทางอ้อมได้อีกตามเงื่อนไขของสัญญาการออมที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินที่ทำหน้าที่ระดมเงินออมได้ดังนี้

**6.2.1 การออมแบบไม่ผูกพัน** คือ การออมที่ระยะเวลาของสัญญาผูกพันระหว่างผู้ออมกับตัวกลางทางการเงินนั้นไม่ยาวนาน ผู้ออมสามารถเรียกคืนเงินออมที่ฝากไว้กับตัวกลางทางการเงินมาใช้เมื่อใดก็ได้ที่มีการทวงถามเกิดขึ้น ผู้ออมทำการออมประเภทนี้เพื่อเป็นการพักอำนาจการใช้จ่ายของตน รวมทั้งเพื่อความปลอดภัยจากการถือเงินสดติดตัว การออมประเภทนี้ในประเทศไทยได้แก่ การออมผ่านสถาบันการเงินต่างๆ

**6.2.2 การออมแบบผูกพัน** คือ การออมที่สัญญาผูกพันระหว่างแหล่งเงินออม (ผู้ออม) กับตัวกลางทางการเงินมีความยาวนาน ผู้ออมไม่สามารถเรียกคืนเงินออมของตนได้จนกว่าที่จะครบกำหนดสัญญา หรือจะต้องเสียเงินค่าปรับในการยกเลิกสัญญาการออมนั้น ส่วนใหญ่ผู้ออมจะทำการออมประเภทนี้เพื่อเก็บสะสมเงินทุนเอาไว้ใช้ในอนาคตข้างหน้า ซึ่งส่วนใหญ่แล้วเป็นการออมเพื่อใช้ในช่วงที่ไม่สามารถสร้างรายได้ (การออมเพื่อการเกษียณอายุ) ปัจจุบัน การออมประเภทนี้ในประเทศไทยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท

1) การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นแบบบังคับโดยภาครัฐ โดยรัฐบาลมีวัตถุประสงค์เพื่อทำให้เกิดการออมเพื่อการชราภาพขั้นพื้นฐานสำหรับแรงงานในภาคต่างๆ ของระบบเศรษฐกิจ ซึ่งรูปแบบของการออมจะแตกต่างกันตามประเภทของแรงงานนั้น คือ ระบบกองทุนประกันสังคม ซึ่งเป็นระบบที่จัดเป็นนโยบายการออมในรูปแบบของสวัสดิการที่รัฐบาลจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือ และคุ้มครองแรงงานในภาคเอกชนโดยรัฐบาลทำการบริหารและกำหนดผลประโยชน์ขั้นต่ำที่ผู้ที่ทำการประกันตน (ออม) ในระบบจะได้รับ ส่วนเครื่องมือการออมเพื่อการเกษียณอายุที่รัฐบาลกำหนดให้กับข้าราชการ คือ การออมในระบบกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ซึ่งมีลักษณะเป็นกองทุนแบบกำหนดเงินสมทบ (Defined Contribution)

2) การออมแบบผูกพันที่เกิดขึ้นแบบสมัครใจ คือ การออมที่ผู้ออมสามารถเลือกทำการออมในเครื่องมือการออมแบบผูกพันที่มีนอกเหนือจากระบบในข้อ (ก) เพื่อทำให้เกิดปริมาณเงินออมสำหรับการเกษียณอายุของตนเพิ่มขึ้นเพื่อให้มั่นใจว่าปริมาณเงินออมจะมีเพียงพอ การออมแบบนี้สามารถเป็นไปทั้งการออมที่เป็นการออมด้วยตนเองแต่เพียงผู้เดียว (กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF) และการประกันชีวิต) และการออมที่เกิดจากการออมร่วมระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง (กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund))

สำหรับการออมที่แบ่งตามภาคเศรษฐกิจ จะแบ่งได้เป็น 4 ประเภทด้วยกัน คือ

1) การออมภาคครัวเรือน (Household Saving) ประกอบด้วย การออมของครัวเรือนทุกประเภท ทั้งครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวเป็นเจ้าของกิจการที่ไม่ได้อยู่ในรูปบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน เช่น กิจการของบุคคลคนเดียว ครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวเป็นบุคคลที่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสถาบันที่ไม่แสวงหากำไร เช่น สภาอากาศ มูลนิธิ สมาคม สโมสร เป็นต้น

2) การออมภาคธุรกิจ (Business Saving) ประกอบด้วย การออมของธุรกิจที่มีเจ้าของและ/หรือควบคุมโดยนิติบุคคลหรือกึ่งนิติบุคคล ซึ่งปกติทำกิจการที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน เช่น บริษัทก่อสร้าง บริษัทอุตสาหกรรม บริษัทค้าส่งค้าปลีกต่าง ๆ เป็นต้น

3) การออมภาคสถาบันการเงิน (Saving of Financial Sector) ประกอบด้วย การออมของกิจการซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจด้านการเงินด้วยการก่อหนี้และจัดหาสินทรัพย์ทางการเงิน

4) การออมภาคต่างประเทศ (Foreign Saving) ประกอบด้วย การออมของเอกชน นิติบุคคลที่อยู่นอกประเทศไทย รัฐบาลของประเทศอื่น รวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ

## 7. ระบบการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ

ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ เป็นการออมแบบผูกพันระยะยาว ซึ่งจัดเป็นการออมทางอ้อมชนิดหนึ่ง ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บสะสมหรือเก็บออมเงินไว้ใช้เมื่อถึงวัยเกษียณ โดยตามมาตรฐานสากล ระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุ ประกอบด้วยระบบการออมแบบหลายชั้น (Multi – Pillar System) ดังนี้

### 7.1 ระบบประกันสังคม (Social Security System : Pillar 1)

มุ่งให้หลักประกันขั้นพื้นฐานของชีวิตในวัยเกษียณ โดยอาศัยหลักประกันภัยร่วมกันที่มุ่งกระจายความเสี่ยง ครอบคลุมแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ มีการกำหนดอัตราผลประโยชน์ยามเกษียณอายุที่แน่นอน (Defined Benefit) และเป็นการออมภาคบังคับ วัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งกองทุนประกันสังคม เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิตให้แก่ประชาชน โดยการเฉลี่ยทุกข์ เฉลี่ยสุข ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมด้วยการออมและเสียสละเพื่อส่วนรวมโดยไม่เป็นภาระให้ผู้อื่นและสังคม และควรมีระดับรายได้หลังเกษียณอย่างน้อยไม่ให้ประชาชนตกไปสู่ความยากจน ดังนั้น จึงกำหนดการจ่ายผลประโยชน์แบบ Defined Benefit ที่อัตราอิงกับเส้นความยากจน (Poverty line)

## 7.2 ระบบการออมแบบผูกพันโดยบังคับ (Compulsory Contractual Savings :

### Pillar 2 )

มุ่งให้คุณภาพชีวิตยามเกษียณเพิ่มเติมจาก Pillar 1 โดยใช้หลักการเพิ่มหลักประกันชีวิต โดยอาศัยผลการทำงานของตนเอง เป็นการออมภาคบังคับ (Compulsory Savings) แบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน (Defined Contribution) มีระบบบัญชีรายบุคคล รับผิดชอบเงินในส่วนของตนเอง และได้รับผลประโยชน์ตามจำนวนเงินนั้น เป็นระบบที่ผู้ออมเงินจะได้ประโยชน์จากเงินสะสม/สมทบรวมทั้งผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวจากการนำเงินไปลงทุนและได้รับผลตอบแทนที่แท้จริงเพื่อให้แรงงานทั่วประเทศได้มีรายได้หลังเกษียณ โดยเมื่อรวมกับ P1 แล้วควรอยู่ในระดับที่เพียงพอต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ที่ 50-60% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย

## 7.3 ระบบการออมแบบผูกพันโดยสมัครใจ (Voluntary Contractual Savings :

### Pillar 3 )

ระบบการออมแบบผูกพันโดยสมัครใจ (Voluntary Savings) เป็นรูปแบบการออมโดยกำหนดอัตราการจ่ายเงินสะสมเข้ากองทุน (Defined Contribution) ที่เสริมคุณภาพชีวิตในวัยชราจาก Pillar 1 และ Pillar 2 โดยใช้หลักการพึ่งตนเอง เป็นระบบที่ผู้ออมเงินจะได้รับเงินสะสม/สมทบ รวมทั้งผลประโยชน์ของเงินดังกล่าวจากการนำเงินไปลงทุนและได้รับผลตอบแทนที่แท้จริง

### การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. พิรสิทธิ์ คำวนศิลป์ สุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ และดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2549) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “กองทุนเพื่ออนาคต: ขนาดและการบริหารจัดการ ระยะที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ

- 1) ประเมินค่าใช้จ่ายพื้นฐานโดยเฉลี่ยของผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยจำแนกตามอาชีพในอดีต ก่อนเมื่อถึงวัยสูงอายุ
- 2) ศึกษาถึงศักยภาพและความเต็มใจของผู้ที่อยู่ในวัยแรงงานในการออมเงินกับกองทุนเพื่ออนาคตในลักษณะเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในยามชราตามแนวทางของกองทุนบำนาญแห่งชาติ และ
- 3) ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการของเงินกองทุนนี้ให้มีรายรับสูงเพื่อให้เกิดความมั่นคง ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ประชาชนทั่วไปมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 7,915 บาท ผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป มีรายจ่ายเฉลี่ย 6,000 บาทต่อเดือน (เงินจำนวนนี้มีมูลค่าในปี พ.ศ. 2568 ประมาณ 10,000 บาท) เมื่อพิจารณารายจ่ายของผู้สูงอายุจำแนกตามกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มลูกจ้างรัฐบาลมีรายจ่ายสูงสุด (21,708 บาท) รองลงมา ได้แก่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ (13,677 บาท) ลูกจ้างเอกชน (6,781 บาท) และเกษตรกร (2,654 บาท) ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์เงินเหลือจ่ายจากรายได้ตลอดชีพ และความตระหนักในการต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ พบว่า ประชาชนทุกกลุ่มอายุ และกลุ่มอาชีพมีศักยภาพเพียงพอที่จะเข้าร่วมในการออมเพื่อสร้างหลักประกัน

ในอนาคตเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ กล่าวคือ เมื่อนำเอารายได้และรายจ่ายตลอดชีพมาพิจารณาร่วมกันจะเห็นได้ชัดเจนว่า ประชาชนไทยวัยแรงงานที่มีรายได้ในภาพรวมยังคงมีเงินเหลือจ่าย ในการศึกษาครั้งนี้ได้นำเสนอเกี่ยวกับขนาดและการบริหารจัดการกองทุนไว้ 4 รูปแบบ ภายใต้คติฐานที่ต่างกัน อันได้แก่ รูปแบบที่ 1 เป็นรูปแบบที่รัฐบาลบังคับให้ประชาชนวัยแรงงานที่มีรายได้ทุกคน เข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุน มีการร่วมสมทบจ่ายในอัตราเท่า ๆ กัน คือ ร้อยละ 3 ระหว่างรัฐกับประชาชน และกำหนดเงินสวัสดิการที่ประชาชนจะได้รับเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุเดือนละ 10,000 บาทต่อคนต่อเดือน รูปแบบที่ 2 คัดครอบคลุมเฉพาะประชาชนวัยแรงงานที่มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมในกองทุนเท่านั้น โดยมีอัตราการจ่ายเงินสวัสดิการเท่ากันกับรูปแบบที่ 1 รูปแบบที่ 3 คัดเฉพาะวัยแรงงานในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมผู้ประกอบการอาชีพอิสระ และกลุ่มลูกจ้างเอกชนเฉพาะผู้ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคม ส่วนเงื่อนไขอื่น เช่นเดียวกันกับรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 4 คัดเฉพาะกลุ่มเป้าหมายในรูปแบบที่ 3 จำนวนเพียงร้อยละ 90 เท่านั้นที่เข้าร่วม และอิงอยู่บนหลักของการจ่ายของผลตอบแทนตามสัดส่วนของเงินออมที่สมาชิกจ่ายไปเป็นรายเดือนภายใต้เงื่อนไขที่ว่า หากสมาชิกส่งเงินสะสมเข้ากองทุนจำนวนเดือนละ 300 ต่อเดือน จะได้รับเงินสวัสดิการเดือนละ 5,000 บาท เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ หากสมาชิกส่งเงินสะสมเข้ากองทุนเดือนละ 450 ถึง 750 บาท จะได้รับเงินสวัสดิการเดือนละ 8,000 บาท และผู้ที่ส่งเงินสะสมเกินกว่าเดือนละ 750 บาทขึ้นไป จะได้รับเงินสวัสดิการเดือนละ 10,000 บาท เมื่อเปรียบเทียบความยั่งยืนและความมั่นคงของทั้ง 4 รูปแบบแล้ว ผลจากการศึกษาครั้งนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รัฐบาลควรที่จะจัดตั้งกองทุนบำนาญแห่งชาติหรือกองทุนเพื่ออนาคตในลักษณะบังคับมากกว่าสมัครใจ เพื่อให้คนไทยทุกคนที่มีอายุ 60 ปี ได้รับเงินสวัสดิการโดยทั่วหน้ากัน

2. สมชัย ฤชุพันธุ์ และ สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2548) ได้ศึกษาถึงความเสี่ยงและความคุ้มครองทางสังคมแรงงานนอกระบบในประเทศไทย เรื่องทางเลือกสำหรับรูปแบบการออมและการออมเพื่อการเกษียณอายุ ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะพิเศษของแรงงานนอกระบบว่ามีลักษณะพิเศษ คือ ไม่มีนายจ้างหรือมีนายจ้างไม่แน่นอน ส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีลักษณะที่กระจัดกระจายอยู่ทั่วประเทศ ไม่มีการจดทะเบียนหลักฐานของทางราชการอย่างเป็นระบบ และไม่อยู่ในระบบภาษี นอกจากนี้ การศึกษาโครงการความเสี่ยงและผลกระทบทางสังคมของประเทศไทย กรณีการวิเคราะห์การสำรวจข้อมูลของภาคครัวเรือนและรายบุคคล (Social Risk and Responses in Thailand: Analysis of Household and Individual Survey Information: 2000 – 2004) ศึกษาการประเมินความเสี่ยงของคนที่มีความยากจนในประเทศไทย เป็นการศึกษาด้านปริมาณจากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจครัวเรือน (Socio – Economic Survey : SES) และข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงาน (Labor Force Survey : LFS) เพื่อวิเคราะห์การใช้ประโยชน์ของกลไกทางสังคมที่จะตอบสนองความเสี่ยง ซึ่งกลไกของสังคมในที่นี้ คือ กลไกที่มีรูปแบบไม่แน่นอน สามารถปรับเปลี่ยนได้ และมีการจัดการในชุมชนและกลไกที่มีในภาครัฐ ผลการศึกษานี้ได้พบว่า ประเทศไทย

มีลักษณะของแรงงานนอกระบบเป็นลักษณะเด่นที่แตกต่างจากประเทศอื่นๆ ที่มีฐานความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน เช่น ประเทศมาเลเซีย เป็นต้น โดยแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของแรงงานนอกระบบในต่างประเทศลดลง จากแรงงานภาคการเกษตรและมีการปรับตัวเองเข้าไปอยู่ในระบบ แต่สำหรับประเทศไทยแรงงานภาคเกษตรลดลงแต่แรงงานภาคนอกระบบ (ตามความหมายของแรงงานนอกระบบซึ่งมีความคล้ายคลึงกับความหมายของผลการศึกษานี้) ในประเทศไทยไม่ได้ลดลง นอกจากนี้ผลการศึกษาจากการสำรวจข้อมูลสรุปได้ชัดเจนว่าแรงงานนอกระบบส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความเสี่ยงและมีความเปราะบางที่ตกไปสู่ความยากจน ซึ่งเป็นกลุ่มประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ และเป็นกลุ่มที่มีนัยสำคัญในการสร้างผลผลิต และเป็นกำลังแรงงานของประเทศ ดังนั้น จึงตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพิจารณาแนวทางการให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่ประชาชนในกลุ่มนี้

พร้อมกันนี้จากโครงการศึกษาความเหมาะสมของการจัดระบบการออมเพื่อสวัสดิการและการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบโดยผ่านกลไกชุมชน ภายใต้โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนาความคุ้มครองทางสังคม (Country Development Partnership-Social Protection : CDP-SP) พบว่า กลไกที่เหมาะสมและมีความเป็นไปได้สูงที่จะทำให้แรงงานนอกระบบมีโครงข่ายความคุ้มครองทางสังคมเพื่อการเกษียณอายุ โดยสามารถครอบคลุมแรงงานนอกระบบได้อย่างทั่วถึง คือ กลไกการออมชุมชน สำหรับการศึกษาครั้งนี้ได้เสนอแนวทางซึ่งดำเนินการได้โดยกลไกชุมชน และกลไกกลุ่มอาชีพ คือ

(1) กลไกชุมชน (Area base) พบว่า พื้นที่ทุกภูมิภาคทั่วประเทศรวมทั้งกรุงเทพมหานครได้มีการจัดตั้งกองทุนออมทรัพย์ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสมาชิกของชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาหรือบรรเทาความทุกข์ยากของชุมชน ซึ่งการดำเนินงานของกองทุนออมทรัพย์มุ่งที่การพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ จึงถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญที่ทำให้การใช้กลไกในการจัดตั้งกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบมีความเป็นไปได้อย่างยิ่ง เนื่องจากแรงงานนอกระบบเป็นผู้ที่ไม่มีนายจ้าง และไม่มีสถานประกอบการชัดเจนหรือถาวร ดังนั้น การจ่ายเงินสะสมหรือเงินออมจึงเป็นการจ่ายเพียงฝ่ายเดียว และจะเป็นข้อด้อยในเรื่องความคุ้มครองเนื่องจากในระบบการจ้างงานที่มีสถานประกอบการที่จะกำหนดให้เกิดการรวมตัวเป็นระบบอย่างเช่นแรงงานในระบบจ้างงานที่มีสถานประกอบการและมีนายจ้างชัดเจน และเมื่อพิจารณาถึงความครอบคลุมแล้ว กองทุนการออมชุมชนสามารถครอบคลุมกลุ่มสมาชิกเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงกลุ่มแรงงานนอกระบบทั้งหมด กล่าวคือ แรงงานนอกระบบที่มีอายุระหว่าง 15 – 60 ปี เป็นผู้มีงานทำ และยังไม่ได้รับสวัสดิการจากหน่วยงานและบริการจากระบบประกันสังคมของรัฐนั้น ทุกคนเป็นสมาชิกของชุมชนตามภูมิลำเนาของตนเอง และมีชื่อในทะเบียนบ้าน

(2) กลไกกลุ่มอาชีพ (Occupation base) จากผลการศึกษาของโครงการวิทยาลัยเมืองสาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พบว่า แรงงานนอกระบบในแต่ละกลุ่มอาชีพมีลักษณะที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้ความต้องการเกี่ยวกับการคุ้มครองทางสังคมแตกต่างกันออกไป ดังนั้นการจัดรูปแบบการออมเพื่อการเกษียณอายุสำหรับแรงงานนอกระบบเพื่อให้เหมาะสม

กับแรงงานนอกระบบในแต่ละกลุ่มอาชีพ การพิจารณาถึงกลไกกลุ่มอาชีพจึงถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะเอื้อให้กลุ่มแรงงานนอกระบบมีกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุที่เหมาะสมกับสถานะและปัญหาที่แท้จริงที่กลุ่มแรงงานระบบกำลังเผชิญอยู่

3. กองกรรมาธิการ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการและแนวทางในการบริหารเงินออมและเงินลงทุนระยะยาวโดยพบว่าเครื่องมือในการระดมเงินออมนอกจากจะเป็นสถาบันการเงินแล้ว ยังประกอบไปด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนประกันสังคม ซึ่งการระดมเงินออมภายในประเทศ ณ ขณะนั้น ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุนเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการ ได้แก่ รายได้ ผลตอบแทนการออม ทางเลือกในการออม ข้อจำกัดด้านกฎหมาย ระเบียบ และกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกองทุนพฤติกรรมของผู้ออม ซึ่งขาดความรู้ความเข้าใจถึงเครื่องมือและรูปแบบการออม ประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญของคุณค่าการออมและมีพฤติกรรมโน้มไปใช้จ่ายและอุปโภคสินค้าที่ฟุ่มเฟือยมากขึ้น ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในความมั่นคงของระบบการเงินและสถาบันการเงิน และการขาดความสนใจระดมเงินออมอย่างจริงจัง ซึ่งจากปัญหาดังกล่าว ได้มีข้อเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับการระดมเงินออมโดยผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพโดยการแก้ไขกฎเกณฑ์การดำเนินงานของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้สมาชิกสามารถโอนเปลี่ยนงานได้ ปรับปรุงการลงบัญชีให้เป็นระบบ Mark to Market เพื่อให้เกิดความเป็นธรรม แก้ไขหลักเกณฑ์และขยายขอบเขตการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของแต่ละสมาชิกได้ กำหนดคุณสมบัติของผู้บริหารกองทุนสำรองเลี้ยงชีพตลอดจนพัฒนาการกำกับดูแล การอนุญาตให้สมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนบำเหน็จบำนาญได้รับสิทธิพิเศษทางภาษี เมื่อออกจากงานเมื่ออายุครบ 55 ปี หรือทำงานอย่างน้อย 20-25 ปี ได้เช่นเดียวกับที่ได้รับเมื่อเกษียณอายุ

4. นวพร เรืองสกุล (2540) ได้ศึกษากองทุนบำเหน็จบำนาญ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และระบบประกันสังคมในประเทศไทย ในเรื่องปัญหาอุปสรรคและแนวทางการปฏิรูป โดยพบว่าการออมเพื่อการเกษียณอายุในประเทศไทย ยังมีความครอบคลุมไม่ทั่วถึง และประชากรผู้สูงอายุจะมีมากขึ้นเรื่อย ๆ และกลุ่มที่ไม่ได้รับความคุ้มครองส่วนใหญ่จะมีรายได้ต่ำ และข้อกำหนดต่าง ๆ ที่ทำให้การออมเพื่อการเกษียณอายุไม่เติบโต ได้แก่ การขาดกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดในการถอนเงินออกก่อนการเกษียณอายุ กฎระเบียบไม่เอื้อต่อการเคลื่อนย้ายกองทุนเนื่องจากกำหนดให้ความเป็นสมาชิกภาพสิ้นสุดลงทันทีที่มีการลาออกหรือครบอายุเกษียณ เงื่อนไขทางกฎหมายที่ผู้บริหารกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะต้องจ่ายเงินออมเป็นเงินก้อนแก่สมาชิกในช่วงสั้น ๆ ภายหลังการสิ้นสุดสมาชิกภาพ ทำให้ไม่สามารถโอนจ่ายบำนาญเป็นรายงวดได้ การรวมศูนย์ตัดสินใจและกำหนดนโยบายด้านการลงทุน แทนที่จะเปิดให้สมาชิกแต่ละคนได้ตัดสินใจเอง นอกจากนี้ยังมีปัญหาอุปสรรคในด้านการบริหารการลงทุน การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของตลาดเงินและตลาดทุน การไม่อาจนำสินทรัพย์ของ

กองทุนไปลงทุนในต่างประเทศได้ ดังนั้น จึงได้เสนอแนวทางการปฏิรูป โดยรัฐบาลต้องมีบทบาทสำคัญในการกำหนดกรอบในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อสร้างหลักประกันความปลอดภัย (Safety Net) ที่เพียงพอสำหรับประชาชน และให้ระบบมีความมั่นคงและเติบโต และช่วยลดภาระรัฐบาลในอนาคต

5. สุจิตรา บัวไย (2527) ได้ศึกษาพฤติกรรมการออมของครัวเรือนไทยในหลายลักษณะ โดยใช้ข้อมูลจากแบบสอบถามโครงการระดมเงินออม ปี 2523 ของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยศึกษารูปแบบการออม เหตุผลในการออมแต่ละรูปแบบ วัตถุประสงค์ในการออมและปัจจัยที่กำหนดการออม ผลการศึกษาปรากฏว่า ครัวเรือนส่วนใหญ่ นิยมออมในรูปแบบของการถือทรัพย์สินทางการเงินในระบบสูงกว่าการถือทรัพย์สินทางการเงินนอกระบบ เนื่องจากผลของที่ตั้งของสถาบันการเงิน ความสะดวกในการถอนเงิน ความมั่นคงของสถาบันการเงินและผลตอบแทนที่ได้รับ สำหรับวัตถุประสงค์ในการออมก็คือ เพื่อไว้ใช้จ่ายในยามชราและเจ็บป่วย เพื่อการศึกษาและป้องกันการสูญหาย ส่วนปัจจัยสำคัญที่กำหนดการออมของครัวเรือนก็คือ รายได้และขนาดของครอบครัว

6. ออมทรัพย์ ชีวพฤกษ์ (2522) ได้ศึกษาผลของการเก็บภาษีที่มีต่อการออมของประเทศไทย โดยแบ่งการออมเป็น 3 ภาค คือ ภาครัฐบาล ภาคครัวเรือน และภาคธุรกิจ ผลการศึกษาการเก็บภาษี ทำให้การออมเพิ่มขึ้นในภาคของรัฐบาล ส่วนภาคครัวเรือนเมื่อเก็บภาษีเพิ่มขึ้น การออมก็จะเพิ่มขึ้น แต่เพิ่มขึ้นน้อยมาก ส่วนภาคธุรกิจเมื่อเก็บภาษีเพิ่มขึ้นการออมก็จะลดลง ดังนั้น จากการศึกษาจะได้รับความสัมพันธ์ของอัตราภาษีกับการออมในทิศทางตรงกันข้าม และได้ทดสอบแบบจำลองของ G. Thimmaiah ปรากฏว่าไม่มีความเหมาะสม

7. Mitchell Wiener (2006) ศึกษาเรื่อง “Thailand Pension System Design Project” โดยได้ศึกษาถึงแนวทางการปรับปรุงระบบกองทุนการออมของประเทศไทย และการวางระบบเครื่องมือการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุรูปแบบใหม่ โดยเห็นว่าประเทศไทยควรปรับปรุงระบบการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ ด้วยเหตุผลที่สำคัญ ได้แก่ ทำให้เกิดความยั่งยืนทางการเงินของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (OAP) การวางยุทธศาสตร์ให้ระบบบำนาญบำนาญ โดยให้แต่ละกองทุนมีความสอดคล้องกัน มีกฎระเบียบต่าง ๆ ที่คล้ายกัน รวมทั้งให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างภาคต่าง ๆ ได้ง่าย ไม่สูญเสียผลประโยชน์ การให้มีระดับรายได้ที่เพียงพอ การไม่สร้างภาระให้นายจ้างและลูกจ้างมากเกินไป การที่สามารถแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็วได้ การเป็นที่ดึงดูดใจของทั้งสมาชิกใหม่และสมาชิกสูงอายุ โดยการสร้างรูปแบบหลาย ๆ รูปแบบให้สอดคล้องกับช่วงอายุสมาชิก การมีระบบตรวจสอบและควบคุมที่แข็งแกร่ง เพื่อสร้างความมั่นใจในผลตอบแทนที่สมาชิกจะได้รับ และการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการจ้างงาน โดยมีข้อเสนอการปรับปรุง OAP (Recommended OAP design

changes) คือ การแยกกองทุนระยะสั้นออกจากระยะยาว เพื่อให้การลงทุนสอดคล้องกับระยะเวลาของเงินกองทุน การมีบำนาญให้กับทายาทผู้ตาย การปรับผลประโยชน์ที่จ่ายให้กับผู้เกษียณตามอัตราเงินเฟ้อ การเปลี่ยนการจ่ายผลประโยชน์ที่ขึ้นกับค่าจ้างเฉลี่ย 5 ปี สุดท้าย เป็นค่าจ้างเฉลี่ยตลอดอายุงานแทน การขยายความครอบคลุมแรงงาน การค่อย ๆ ปรับเพิ่มอัตราสมทบจากการรวมกรณีทุพพลภาพให้อยู่ในกองทุนกรณีชราภาพ การปรับหลักเกณฑ์การลงทุน เพื่อเพิ่มผลตอบแทน การคำนวณผลประโยชน์ทดแทน ควรนำเงินที่จ่ายเข้ากองทุนทั้งหมดมาเฉลี่ย และปรับตามการเปลี่ยนแปลงค่าจ้างเฉลี่ยประชาชาติก่อน และให้มีการประกันบำนาญขั้นต่ำ (Minimum pension)

สำหรับข้อเสนอรูปแบบเครื่องมือการออมรูปแบบใหม่ ได้แก่ กองทุนบำนาญประจำชาติ (Recommended NPF design) โดยให้ครอบคลุมลูกจ้างในสถานประกอบการ จ่ายอัตราสะสม/สมทบ (Contribution rate) ฝ่ายละ 3% มีเพดานค่าจ้าง (Wage cap) 15,000 บาท กำหนดอายุเกษียณ (Standard retirement age) 60 ปี ควรมีองค์กรกำกับดูแล (Pension regulator) โดยจัดตั้งองค์กรอิสระดูแลทุกกองทุน ภายใต้กฎเกณฑ์ระเบียบต่าง ๆ ที่สอดคล้องกัน มีโครงสร้างผู้ประกอบการกองทุน (Legal structure of industry) เช่นเดียวกับกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ บริหารเงินกองทุนโดยบริษัทจัดการเอกชน นายจ้างจะเลือกกองทุน Pooled fund ซึ่งเสนอขายโดยบริษัทจัดการที่ได้รับใบอนุญาตจากสำนักงาน กสท. คณะกรรมการกองทุนจะเลือก Trustee ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยเหลือกรรมการกองทุนในการเลือกลงทุนและเลือกผู้จัดการกองทุน ทั้งนี้ นายจ้างสามารถจัดตั้งกองทุนของตนเองได้หากมีคณะกรรมการกองทุนที่เหมาะสม นอกจากนี้ยังมี Custodian ทำหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สิน โดยมีเกณฑ์การลงทุน (Investment) คือ ให้มีความปลอดภัย มีสภาพคล่อง และมีการกระจายความเสี่ยงในการลงทุน การจ่ายผลประโยชน์ทดแทน (Payout options) จ่ายเป็น Annuity จำนวน 50% ของเงินเดือนเดือนสุดท้าย (P1+P2) และส่วนที่เกิน 50% สามารถเลือกรับเป็น Annuity หรือ lump sum ก็ได้ โดยให้มีการคุ้มครองสามี – ภรรยา และครอบครัวด้วย และควรมีการประกันความเสี่ยง (Guarantee) รัฐบาลรับประกันในกรณีการฉ้อโกงของผู้จัดการกองทุนเท่านั้น โดยไม่รับประกันผลตอบแทนจากการลงทุน ทั้งนี้ การประกันในขั้นต้นได้จากการมีระบบธรรมาภิบาล และการกำกับดูแลที่ดี

8. Mark N. Cerche (2004) ได้ศึกษาเครื่องมือการออมในระบบบำนาญ โดยศึกษาเรื่อง Annuity และ Allocated Pension โดยการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของ Annuity และ Allocated Pension และมีความเห็นว่าระบบบำนาญไทยควรมีการเสนอขายทั้ง Annuity และ Allocated Pension เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เกษียณอายุ โดยพบว่าข้อได้เปรียบของ Annuity ได้แก่ ผู้ซื้อจะมีรายได้หลังเกษียณอายุอย่างสม่ำเสมอตลอดชีวิต และการสนองวัตถุประสงค์ของนโยบายสำหรับการมีรายได้

หลังเกษียณอายุได้ดีที่สุด ส่วนข้อเสียเปรียบ ได้แก่ ผู้ขายเป็นผู้แบกรับความเสี่ยง ทำให้ราคาของ Annuity สูง ผู้ขาย Annuity ในต่างประเทศส่วนใหญ่ อันได้แก่ สถาบันการเงิน จะมีข้อจำกัดด้านเงินทุน และไม่สามารถรับภาระความเสี่ยงทางการเงินที่เกิดขึ้นได้ ส่วนผู้เกษียณอายุผู้รับประโยชน์ จะไม่ได้รับประโยชน์ตอบแทนเมื่อตนเองเสียชีวิต ในส่วนของการกำกับดูแล เป็นเรื่องที่ท้าทายความสามารถของผู้กำกับดูแลในการควบคุมผู้ขาย Annuity เนื่องจากต้องคำนึงถึงภาระและต้นทุนที่มีของผู้ขายด้วย ซึ่งถ้าหากตลาดไม่คึกคักก็จะไม่มีผู้ขายเกิดขึ้น การที่ผู้ขายไม่สามารถให้ประโยชน์ตอบแทนต่อผู้เกษียณอายุตามที่กำหนดไว้จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุได้

นอกจากนี้ ข้อได้เปรียบของ Allocated Pension ได้แก่ หากผู้เกษียณอายุตายก่อนที่เงินในบัญชีจะถูกใช้หมด เงินส่วนที่ยังคงเหลืออยู่จะตกแก่ทายาท การมีความโปร่งใสในการตรวจสอบ โดยผู้เกษียณอายุสามารถดูความเคลื่อนไหวในบัญชีผลตอบแทนที่ได้จากการลงทุน หรือประโยชน์ตอบแทนที่จ่ายให้กับตัวผู้เกษียณอายุ ค่าธรรมเนียม หรือค่าใช้จ่ายที่ถูกหักออกจากบัญชีของตน ในส่วนของการกำกับดูแลนั้น เนื่องจากความเสี่ยงเกิดจากการลงทุนของเจ้าของบัญชีหรือตัวผู้เกษียณอายุมากกว่าตัวผู้ขาย Allocated Pension ดังนั้น จึงไม่ต้องกังวลมากนักถึงความสามารถในการจ่ายประโยชน์ตอบแทนของผู้ขาย และ Allocated Pension จะสนองต่อวัตถุประสงค์ของนโยบายมากกว่าการรับผลตอบแทนในรูปเงินก้อน เพราะผู้เกษียณจะทยอยได้รับผลประโยชน์จาก Allocated Pension ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลในการให้ความช่วยเหลือด้านการเงินต่อผู้สูงอายุ

จากการวิเคราะห์ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบของ Annuity และ Allocated Pension ข้างต้น ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าระบบบำนาญไทยควรมีการเสนอขายทั้ง Annuity และ Allocated Pension เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้เกษียณอายุ นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างผู้ขาย เพราะหากเสนอขาย Annuity เพียงรูปแบบเดียว และมีผู้ขายน้อยราย ราคาขาย Annuity จะสูง

9. Deloitte & Touche Consulting Group, Thailand (1999) ได้ศึกษาถึงศึกษาสภาพของการมีระบบบำนาญบำนาญ และระบบสวัสดิการสังคมในประเทศไทย และศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม ความต้องการรายได้ของผู้เกษียณอายุ รวมทั้งโครงสร้างประชากร (อัตราการเกิด อัตราการตาย อายุเฉลี่ย (Life Expectancy) ประชากรผู้สูงอายุ ว่าเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในขณะที่อัตราการเกิดลดลง ทำให้สัดส่วนคนทำงานต่อผู้สูงอายุลดลง) ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลิตภาพการผลิต และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ซึ่งผลการศึกษาคาดว่าอีกประมาณ 16 ปี (20 ปี จากปีการศึกษา 2542) ประเทศไทยอาจประสบปัญหาวิกฤติจากการมีประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยระบบบำนาญบำนาญที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์หลักของการมีระบบบำนาญบำนาญที่ดี 4 ด้าน คือ

ความเพียงพอของรายได้ ขอบข่ายความครอบคลุมแรงงาน ความเป็นไปได้ทางการเงิน และการเป็นเครื่องมือพัฒนาและสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และได้เสนอทางเลือกในการปรับปรุงระบบบำนาญบำนาญและกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่เหมาะสมกับประเทศไทย คือ ให้จัดตั้งระบบบำนาญบำนาญแบบหลายชั้น (Multi-Pillar) โดยการสร้างความแข็งแกร่งและขยายระบบประกันสังคม (Pillar 1) จัดตั้ง Pillar 2 โดยให้เอกชนบริหารจัดการ แยกบัญชีเป็นรายบุคคล รวมทั้งจัดวางระบบเพื่อดำเนินการและกำกับดูแลกองทุนด้วย และปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Pillar 3) เพื่อให้มีการบริหารจัดการ การกำกับดูแลและการตรวจสอบที่เหมาะสมและรัดกุมยิ่งขึ้น

10. Tengumnuay (1981) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมในประเทศไทย โดยศึกษาจากปัจจัย รายได้ ขนาดของครัวเรือน โครงสร้างของอายุ แหล่งของเงินทุน เขตเมืองและเขตชนบท ทั้งข้อมูลที่น่ามาศึกษา เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจของโครงการระดมเงินออมภายในประเทศของธนาคารแห่งประเทศไทย ในปี 2523 ผลการศึกษาจากการสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติเส้นตรง ปรากฏว่า รายได้ ขนาดของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการออมจริง ส่วนอายุก็มีผลต่อการออมแต่พิสูจน์ไม่ได้ว่าสมมติฐานของวัฏจักรธุรกิจมีผลต่อการออมหรือไม่ สำหรับแหล่งของรายได้ก็พบว่า ผู้ประกอบธุรกิจของตนเอง เป็นผู้มีการออมสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ และขนาดครัวเรือนในชนบทมีขนาดการออมสูงกว่าครัวเรือนในเขตเมือง

### บทที่ 3

#### เครื่องมือการออมระยะยาวแบบผูกพัน

ในบทนี้จะศึกษาถึงหลักการ ข้อกำหนด โครงสร้าง และลักษณะของเครื่องมือการออมระยะยาวแบบผูกพันโดยอาศัยความรู้ทางทฤษฎีและการดำเนินงานโดยทั่วไปตามหลักสากลดังนี้

#### 1. ลักษณะของเครื่องมือ

##### 1.1 ระบบที่มีการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Contributory Systems)

ระบบการจ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นวิธีหลักสำหรับการเตรียมการด้านรายได้เมื่อวัยสูงอายุ ซึ่งลักษณะของวิธีนี้ขึ้นอยู่กับพิจารณาด้านการจ่ายเงินเข้ากองทุน หรือด้านการจ่ายผลประโยชน์ให้กับสมาชิก ดังนี้

##### 1.1.1 วิธีการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Financing Mechanisms) มี 2 แบบ ได้แก่

###### 1) แบบ pay – as – you – go

แรงงานในปัจจุบันจะจ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นจำนวนเท่าไรขึ้นอยู่กับรายได้ปัจจุบันและเงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะถูกนำไปใช้ในการจ่ายผลประโยชน์ให้กับผู้รับบำนาญ ณ ขณะนั้น นั่นคือ แรงงานที่จ่ายเงินเข้ากองทุนจะได้รับคำสัญญาจากรัฐบาลว่ารัฐจะจ่ายผลประโยชน์ให้ โดยจำนวนผลประโยชน์จะสัมพันธ์กับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนทั้งหมดเมื่อแรงงานมีสิทธิได้รับเงินผลประโยชน์

2) แบบ fully funded เงินที่แรงงานจ่ายเข้ากองทุนจะนำไปหาผลประโยชน์โดยการลงทุนมากกว่าที่จะนำไปใช้จ่าย และผลประโยชน์จากการลงทุนที่ได้รับจะถูกนำไปรวมเป็นผลประโยชน์รวมที่เพิ่มขึ้น เพื่อนำไปจ่ายผลประโยชน์ให้กับผู้เกษียณ สำหรับการบริหารเงินลงทุนสามารถบริหารแบบหน่วยงานเดียวโดยรัฐบาล หรือบริหารแบบแข่งขันโดยผู้เข้าร่วมบริหารจากภาคเอกชนก็ได้

##### 1.1.2 วิธีการด้านผลประโยชน์ (Benefit Mechanism) มี 2 แบบ ได้แก่

###### 1) แบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (defined – benefit mechanisms)

ระบบ Defined benefit เงินบำนาญที่ได้รับเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ที่เป็นเปอร์เซ็นต์ของรายได้ต่อปีที่จ่ายเงินเข้ากองทุน หรือเงินบำนาญอาจสามารถกำหนดจากตัวแปรอื่นได้ คือ ผลประโยชน์ที่จะจ่ายให้สมาชิกจะถูกกำหนดไว้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง และถ้าเงินกองทุนไม่พอจ่ายตามจำนวนที่กำหนดไว้ ผู้ที่จ่ายแทนอาจเป็นรัฐบาลถ้าเป็นโครงการออมของ

รัฐ หรืออาจเป็นนายจ้างจ่ายค่าเป็น โครงการของนายจ้าง (Employer based plan) โดยนายจ้างจะเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดหาเงินบำนาญมาจ่ายแทนกองทุน

2) แบบกำหนดอัตราจ่ายเงินเข้ากองทุน (Defined – contribution mechanisms)

ระบบ Defined contribution จะเป็นการกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นร้อยละของค่าจ้าง และเป็นอัตราที่กำหนดไว้แน่นอนสำหรับลูกจ้าง นายจ้าง และรัฐบาล (หากรัฐบาลจ่ายด้วย) แต่เงินบำนาญจะถูกกำหนดโดยจำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีของบุคคลนั้น ๆ ณ เวลาที่เกษียณ ซึ่งได้มาจากเงินที่บุคคลจ่ายเข้ากองทุนและเงินผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนของเงินที่จ่ายเข้ากองทุน ดังนั้น ระบบนี้จะไม่มีความเสี่ยงว่าจะจ่ายผลประโยชน์ที่แน่นอนเอาไว้ เงินบำนาญจะขึ้นอยู่กับเงินในบัญชีเท่านั้น จึงไม่จำเป็นต้องมีระบบการรับประกัน โดยควรมีกองทุนประกันความเสี่ยงมารับภาระการจ่ายเงินแทนกองทุนเมื่อเกิดความเสียหาย

รูปแบบความเสี่ยงของทั้ง 2 ระบบบำนาญดังกล่าวจะมีลักษณะแตกต่างกัน ตรงที่ระบบ defined benefit มีรัฐบาลหรือนายจ้างรับความเสี่ยง ส่วนระบบ defined contribution ลูกจ้างจะเป็นผู้รับความเสี่ยงเอง อย่างไรก็ตาม ในภาคปฏิบัติความแตกต่างของทั้งสองระบบยังไม่ชัดเจนนัก สามารถเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์ประกอบของระบบ defined benefit เพื่อปรับเปลี่ยนทางเลือกของประโยชน์ทดแทนที่จะกำหนด ส่วนระบบ defined contribution จะเป็นในทางตรงกันข้าม คือ จะโอนถ่ายภาระรัฐบาลในการรับประกันบำนาญขั้นต่ำ หรือใช้กลยุทธ์ของความเป็นองค์ประกอบของระบบ defined contribution ในการแบ่งเบาความเสี่ยงของรัฐไปสู่ลูกจ้างผู้ซึ่งจ่ายเข้ากองทุนแบบ defined contribution

ระบบ defined benefit เป็นชนิดที่จ่ายเข้ากองทุนแบบ pay as you go ส่วนระบบ defined contribution เป็นชนิดที่มีการจ่ายเข้ากองทุนเต็มจำนวน (fully funded) ซึ่งมีความเป็นไปได้ที่ระบบ defined benefit จะทำให้เป็นแบบจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวน เพราะว่า ผู้รับประกันของระบบนี้จะรักษาสถานะทางการเงินของกองทุนให้สามารถจ่ายออกได้ตลอดช่วงเวลาของระบบ ส่วนระบบผสมระหว่าง defined contribution กับระบบ pay as you go เรียกว่าระบบ notional account ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ เงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะถูกบันทึกไว้ และได้รับผลตอบแทนในอัตราที่ประมาณไว้ (notional) ค่ารวมระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนกับอัตราดอกเบี้ยที่ประมาณไว้จะเป็นตัวกำหนดอัตราผลประโยชน์ทดแทนหรือบำนาญ ซึ่งมีจำนวนมากเทียบเท่ากับระบบ defined contribution อย่างไรก็ตาม ระบบนี้มีการรับเงินเข้ากองทุนบนพื้นฐานของระบบ pay as you go เพราะว่าระบบนี้ไม่มีเงิน (financial asset) จริงในบัญชี ดังนั้น รัฐบาลต้องกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่จะจ่ายสำหรับเงินสะสม/สมทบแต่ละจำนวน ระบบนี้อาจจะขาดดุลได้ ซึ่งแตกต่างจากระบบ defined

contribution และถ้ามีการขาดดุลเกิดขึ้น รัฐบาลมีหน้าที่รับผิดชอบที่จะชดเชยขาดดุลนั้น ดังนั้นระบบ notional account ไม่เป็นระบบ defined contribution ที่แท้จริง เนื่องจากมีทั้งเรื่องการกำหนดเงินจ่ายเข้ากองทุนและอัตราดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้สมาชิก นั่นคือ รัฐบาลเป็นผู้กำหนดผลประโยชน์โดยนัย

## 1.2 ระบบที่ไม่มีการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Noncontributory pension systems)

ในระบบการจ่ายเงินเข้ากองทุน (contributory system) จะมีผู้ที่มีสิทธิรับความคุ้มครองในระบบประกันสังคม (social security system) แต่ไม่ได้เข้าร่วมในระบบดังกล่าวเนื่องจากมีคุณสมบัติไม่เพียงพอที่จะรับผลประโยชน์ หรือกล่าวได้ว่าเป็นผู้ซึ่งรายได้ต่ำ ทำให้ไม่ได้เข้าร่วมในระบบและคงได้รับเพียงบำนาญขั้นต่ำต่อไป ซึ่งเกิดกับแรงงานนอกระบบ แรงงานอิสระ หรือ ชาวนา จะไม่ได้รับความคุ้มครองในระบบบำนาญของประเทศ (national pension system) เพราะคนกลุ่มนี้ไม่สามารถมีรายได้พอที่จะจ่ายเข้ากองทุน ดังนั้น ทุกคนในกลุ่มนี้จะเผชิญกับความเสี่ยงของการตกไปสู่ความยากจนในวัยสูงอายุถ้าพวกเขาไม่มีความสามารถหรือมีคุณสมบัติพอที่จะอยู่ในระบบ contributory pension หรือเกิดกับกรณีที่พวกเขาไม่มีความสามารถพอต่อการได้รับบำนาญเล็กน้อยเท่านั้น ดังนั้น ผลที่ตามมาคือ ประเทศที่มีรายได้สูงจนถึงระดับปานกลางที่มีระบบ contributory pension system จะเสนอให้ผลประโยชน์จำนวนเล็กน้อยแก่ประชาชนที่ไม่มีความสามารถพอจ่ายเข้ากองทุน โดยผลประโยชน์จำนวนนี้สามารถอยู่ในรูปที่ขึ้นอยู่กับโครงสร้างอายุ โดยผู้ที่มีอายุมากกว่าค่าที่กำหนดจะได้ผลประโยชน์ หรือการใช้พื้นที่อยู่อาศัย หรือความต้องการของการเป็นประชาชนพลเมือง ซึ่งมีแล้วในประเทศต่างๆ เช่น เนปาล และนิวซีแลนด์ หรืออาจใช้วิธี means tested โดยอนุญาตให้เฉพาะผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำกว่าค่าหนึ่งมีสิทธิในการรับผลประโยชน์ ซึ่งมีเพียง 2 – 3 ประเทศ เช่น นิวซีแลนด์ และจนกระทั่ง 15 ปี ผ่านมา มีออสเตรเลียเลือกที่จะเสนอเฉพาะรูปแบบดังกล่าวที่เป็นลักษณะของการช่วยผู้สูงอายุ หรือ means tested ในรูปแบบเช่นเดียวกับ contributory system

## 1.3 ระบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน (The defined – contribution system)

ในระบบการกำหนดอัตราสะสม/สมทบ เข้ากองทุนแบบสมบูรณ์ (Pure defined – contribution) จะมีเรื่องการกระจายผลประโยชน์เพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งแตกต่างจากระบบ defined benefit โดยระบบ Pure defined – contribution สมาชิกจะได้รับเงินคืนเท่ากับจำนวนเงินสะสม/สมทบของตนเองรวมกับดอกเบี้ยที่ได้จากการลงทุนในส่วนของเงินของตน อย่างไรก็ตาม ระบบส่วนมากจะไม่เป็นแบบ pure defined – contribution เนื่องจากยังคงมีการกระจายผลประโยชน์อยู่ ซึ่งมีอยู่แล้วในหลายๆ ระบบ เช่น ประเทศชิลี และเม็กซิโก ได้จัดให้มีการรับประกันบำนาญขั้นต่ำ (Minimum pension guarantee) ให้กับแรงงาน นั่นคือ หลังจากทำให้แรงงานจ่ายเงินเข้ากองทุนไประยะหนึ่งแล้ว

รัฐบาลจะมีการรับประกันจ่ายบำนาญขั้นต่ำ ส่วนระบบแบบอื่นๆ เช่นในประเทศมาเลเซีย และ สิงคโปร์ มีการรับประกันอัตราผลตอบแทนขั้นต่ำ ซึ่งสามารถกระจายให้กับแรงงานตามระดับของการออม ซึ่งถ้าอัตราขั้นต่ำที่รับประกันมีค่าสูง ระบบดังกล่าวเป็นการกระจายเงินจากผู้รับประกันซึ่งโดยปกติจะเป็นรัฐบาลกระจายไปยังผู้รับบำนาญโดยไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของผู้รับบำนาญแต่อย่างใด หรือในอีกทางหนึ่งกล่าวได้ว่า มีเพียงไม่กี่ครั้งที่สามารถคาดการณ์อัตราผลตอบแทนล่วงหน้าได้อย่างถูกต้อง และถ้ากองทุนสามารถบริหารได้ผลตอบแทนที่สูงกว่า จะทำให้สมาชิกต้องสูญเสียผลประโยชน์ที่สูงกว่านั้นไป ซึ่งจะตกเป็นของกองทุน และจำนวนที่สูญเสียนั้นไม่ได้ขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของบุคคล

#### 1.4 ระบบการออมภาคสมัครใจ

ในระบบบำนาญแบบ defined – benefit และ defined contribution รัฐบาลมักจะกำหนดเพดานค่าจ้างในการคำนวณการจ่ายเงินเข้ากองทุนและใช้เพดานดังกล่าวในการคำนวณผลประโยชน์ทดแทนที่ได้รับเมื่อเกษียณ นั่นคือ ในขณะที่รัฐบาลต้องการลดความยากจนและรักษาระดับการบริโภคในช่วงวัยสูงอายุมักจะไม่ได้คำนึงว่าคนที่รวยมากมีระดับรายได้ที่เพียงพออยู่แล้ว และเนื่องจากการกำหนดให้มีสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ ล้วนไปลดความเป็นอิสระของบุคคล ดังนั้น การกำหนดให้มีเพดานค่าจ้างในการคำนวณเงินสมทบเป็นการจำกัดผลกระทบเฉพาะความจำเป็นในการป้องกันไม่ให้ตกสู่ความยากจนของผู้สูงอายุและเอาชนะสิ่งที่จะเกิดขึ้น ส่วนใหญ่แล้วเพดานค่าจ้างมักจะกำหนดที่ 3 ถึง 5 เท่าของค่าจ้างเฉลี่ย ดังนั้น ระบบบำนาญแบบบังคับไม่ได้จัดให้มีการรักษาระดับการบริโภคเดิมไว้ได้สำหรับผู้ที่มีรายได้สูง

อย่างไรก็ตามรัฐบาลยังต้องการที่จะจัดให้มีการจูงใจเพื่อที่จะให้ผู้มีรายได้สูงออมเงินเพื่อรักษาระดับการบริโภคไว้ด้วย รัฐบาลได้ดำเนินการโดยวิธีให้สิทธิทางภาษีสำหรับการออมแบบสมัครใจหรือการออมที่เพิ่มขึ้น โดยใช้รูปแบบที่รัฐบาลไม่เก็บภาษีเงินจ่ายเข้ากองทุนภาคสมัครใจและไม่เก็บภาษีผลประโยชน์จากการลงทุนของเงินที่จ่ายเข้ากองทุน จะเก็บภาษีเฉพาะผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อออกจากกองทุนเท่านั้น นโยบายดังกล่าวเป็นการส่งเสริมให้มีการออมระยะยาวเพิ่มขึ้น ซึ่งสามารถนำไปลงทุนและช่วยกระตุ้นให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยทั่วไปแล้วประชาชนที่ได้รับผลประโยชน์จากการออมภาคสมัครใจนี้เป็นคนที่มีรายได้สูง ผลก็คือได้รับการลดภาระภาษีของบุคคลกลุ่มนี้ลงได้ และเมื่อพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์แล้ว นโยบายดังกล่าวจะถือได้ว่าคุ้มค่า ถ้าการเพิ่มเงินออมระยะยาวทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สามารถช่วยคนจนได้

อย่างไรก็ตาม หลักฐานปรากฏชี้ให้เห็นว่าผู้ที่มีรายได้สูงไม่ได้เพิ่มเงินออมของพวกเขาเพื่อที่จะเข้าสู่การออมในกองทุนที่ให้สิทธิประโยชน์ภาษีดังกล่าว แต่เป็นการเปลี่ยนการออมจากเครื่องมือหนึ่งไปยังอีกเครื่องมือหนึ่งเท่านั้น ดังนั้น นโยบายนี้เป็นการทำให้ลดรายจ่ายภาษีของคนรวยโดย

ไม่ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด หรือไม่ได้ทำให้ลดความยากจนลงได้ ดังนั้น บางประเทศได้จำกัดจำนวนเงินที่สามารถได้รับประโยชน์ทางภาษีถึงแม้ว่าจะเป็น การออมผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญก็ตาม

## **2. สถาบันเงินออมแบบผูกพันระยะยาว (Contractual Savings Institution)**

ระบบทางการเงินของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ยังคงถูกกำหนดโดยธนาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ เหตุผลหลัก คือ เกิดความล้มเหลวอย่างกว้างขวางในการส่งเสริมสนับสนุนการออมระยะยาวแบบผูกพัน (Contractual Savings Institution) เช่น กองทุนสำรองเลี้ยงชีพแห่งชาติ (national provident fund) ระบบคุ้มครองทางสังคมแบบจ่ายเงินเข้ากองทุน (funded pension insurance system) บริษัทประกันชีวิต (life insurance company) และกองทุนบำเหน็จบำนาญเอกชน (Private pension fund)

### **2.1 การออมแบบผูกพันระยะยาวและรูปการทางการเงิน (Contractual Savings and Term Finances)**

สถาบันเงินออมแบบผูกพันระยะยาว ซึ่งมีกระแสเงินที่มั่นคงและมีการจ่ายออกในระยะยาว ควรจะเป็นผู้จัดสรรเงินทุนระยะยาวที่เหมาะสมให้กับทั้งรัฐบาล อุตสาหกรรม องค์กรของรัฐและภาคครัวเรือน อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าสถาบันเงินออมระยะยาวจะมีความสำคัญโดยเป็นแหล่งของเงินออมระยะยาว และแม้ว่าประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศเกิดปัญหาขาดแคลนเงินออมระยะยาว แต่ก็ได้ส่งเสริมระบบการออมแบบผูกพันระยะยาวในประเทศเท่าที่ควร การพยายามที่จะเพิ่มเงินออมและกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางการเงินในประเทศกำลังพัฒนาได้มุ่งเน้นไปที่การเคลื่อนย้ายแหล่งเงินผ่านระบบธนาคาร โดยการส่งเสริมให้มีการขยายสาขาที่ใหญ่ขึ้น การให้ความรู้เรื่องการออม และการปรับปรุงผลตอบแทนให้กับเงินฝากธนาคาร อย่างไรก็ตาม ในฐานะผู้ออมเงินต้องการที่จะสะสมสินทรัพย์ทางการเงินให้มากขึ้น และต้องการเป็นผู้มีประสบการณ์ทางการเงินเพิ่มขึ้น โดยต้องการที่จะมองหาการลงทุนระยะยาวที่ให้ผลตอบแทนที่สูงกว่าและมีศักยภาพมากกว่า แทนการรับข้อเสนอข้างต้นจากธนาคาร การจัดตั้งสถาบันเงินออมแบบผูกพันระยะยาวควรมีหน้าที่เสนอทางเลือกด้านเครื่องมือการออมให้แก่ธนาคาร และควรช่วยประเทศกำลังพัฒนาในการทำให้การออมของประเทศมีความหลากหลายในรูปแบบและผลิตภัณฑ์การออมระยะยาว และการส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน

## 2.2 ประเด็นนโยบาย (Policy Issues)

ความสำเร็จทางเศรษฐกิจการเงินของประเทศต่าง ๆ เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย เกาหลีและจีน ในการผนวกกันระหว่างการเติบโตของแรงกดดันทางเงินที่เพิ่มมากขึ้นกับระบบประกันสังคม ทำให้เกิดการชี้นำผู้กำหนดนโยบาย ในหลาย ๆ ประเทศที่จะค้นหาวิธีการปฏิรูปอุตสาหกรรมการออมระยะยาวของประเทศ และการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ แต่ผู้กำหนดนโยบายที่ให้ความสนใจในการส่งเสริมสถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาวของประเทศได้พบกับปัญหาสำคัญต่าง ๆ มากมาย เช่น บทบาทหลักของสถาบันการเงินแบบผูกพันระยะยาว อะไรคือสิ่งที่เกิดขึ้นโดยนัย สำหรับการพัฒนา และการกำหนดบทบาทหน้าที่ของตลาดทุน อะไรคือผลกระทบของสถาบันฯ ต่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจและความเท่าเทียมกับทางสังคม อะไรคือบทบาทที่เหมาะสมของรัฐบาลในการส่งเสริมการออมแบบผูกพันระยะยาวเมื่อเปรียบเทียบกับการออมชนิดอื่น ๆ การออมแบบผูกพันระยะยาวควรที่จะเป็นแบบบังคับและให้เข้าร่วมแบบบังคับหรือไม่ อะไรคือกฎ เงื่อนไข เพื่อที่จะทำให้ดำเนินการไปได้ด้วยดีและเกิดความมั่นคงของสถาบัน และเนื่องจากสถาบันมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนั้น อะไรคือข้อได้เปรียบเสียเปรียบที่เด่นชัด และรูปแบบใดที่ผู้กำหนดนโยบายพอใจ

## 2.3 ชนิดของสถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาว (Type of Contractual Savings Institutions)

สถาบันการออมระยะยาวแบบผูกพันมีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่

- 1) National provident fund
- 2) Social pension insurance system (ถ้ากองทุนดำเนินงานบนพื้นฐานการจ่ายเงินเข้ากองทุน)
- 3) Life insurance companies
- 4) Occupational pension fund
- 5) Personal pension plan สามารถบริหารโดยสถาบันรูปแบบอื่นๆ ได้แก่ บริษัทประกันชีวิต ธนาคารพาณิชย์ หรือผู้บริหารกองทุนบำเหน็จบำนาญ

การบริหารจัดการโดยทั่วไปของสถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาว คือ สถาบันจะดำเนินงานตามความต้องการแบบระยะยาวของผู้ออมและการจัดการแบบระยะยาว ส่วนสถาบันอื่นๆ อาจจะดำเนินการด้านการออมระยะยาวแบบผูกพันด้วย เช่น การฝากเงินแบบ Save – as you – earn หรือการออมโดยการซื้อบ้าน หรือ การวางแผนการลงทุนในกองทุนรวม แต่การออมในลักษณะเหล่านี้เป็นการออมระยะสั้น และโดยปกติจะเป็นการดำเนินธุรกิจในส่วนย่อยเท่านั้นเมื่อเทียบกับธุรกิจทั้งหมด

สถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาวยังให้บริการผู้ออมโดยการเป็นสถาบันลงทุนในฐานะตัวแทนของผู้ออมแต่ละราย ด้วยการทำให้เกิดประโยชน์จาก Economies of scale การกระจายความเสี่ยง และการบริหารจัดการแบบมืออาชีพ โดยการเป็นนักลงทุนสถาบัน เช่น Mutual fund, Unity trust และ Investment trust

ทั้งนี้ เมื่อได้พิจารณาถึงสถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาวกับสถาบันลงทุน พบว่า ยังมีนัยของการทับซ้อนกันเห็นได้จากการใช้การประกันชีวิตแบบ Unit – linked insurance และระบบบำเหน็จบำนาญ ซึ่งเป็นระบบที่มีการสะสมเงินออมและลงทุนใน Unit trust อย่างไรก็ตาม ยังมีความแตกต่างทางด้านพื้นฐานระหว่างสถาบันทั้ง 2 ชนิดดังกล่าวโดยสถาบันการออมระยะยาวแบบผูกพันดังกล่าวเป็นสถาบันการออมแบบระยะยาว ในขณะที่สถาบันลงทุนมุ่งไปยังการออมระยะสั้น

สถาบันการออมแบบผูกพันระยะยาว สามารถแบ่งได้เป็น 2 แบบหลัก ได้แก่

- 1) รูปแบบที่ดำเนินการแบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน(Defined contribution (DC) plan) และ
- 2) รูปแบบที่อยู่บนพื้นฐานของการกำหนดอัตราผลประโยชน์ (Defined benefit plan (DB))

ระบบ DC เงินที่จ่ายเข้ากองทุนได้รับมาจากสมาชิก ส่วนผลประโยชน์ขั้นสุดท้ายขึ้นอยู่กับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนทั้งหมดและดอกผลที่ได้รับจากการลงทุน ตัวอย่างของระบบ DC ได้แก่ National Provident Fund, Personal Pension plan, Life insurance companies และ Occupational pension scheme โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบที่มีนายจ้างหลายคน (Multi – employer scheme) และรูปแบบที่จ่ายเงินเข้ากองทุนโดยบริษัทขนาดเล็กหลาย ๆ บริษัทรวมกัน

ระบบ DB สมาชิกจะได้รับสัญญาว่าจะได้รับผลประโยชน์จำนวนหนึ่ง และเงินที่ลูกจ้างจะต้องจ่ายเข้ากองทุนจะถูกปรับเมื่อจำเป็น ซึ่งขึ้นอยู่กับดอกผลจากการลงทุนและปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ระบบประกันสังคมและระบบ Company – based pension scheme โดยเฉพาะอย่างยิ่งรูปแบบที่ร่วมจ่ายโดยนายจ้างหลายคน ส่วนใหญ่จะดำเนินการในรูปแบบ DB

### 3. รูปแบบของเครื่องมือการออมระยะยาว

#### 3.1 Social Pension Insurance Systems

##### 3.1.1 Types and operating characteristics

ระบบประกันสังคมมีอยู่ 3 ชนิด ที่ประกันรายได้ในวัยสูงอายุ ได้แก่

- 1) Universal Benefit Scheme ระบบนี้ จะครอบคลุมประชาชนทั้งหมด

โดยไม่จำกัดรายได้ ทรัพย์สิน หรือสถานการณืจ้างงาน

2) Universal Social Assistance Scheme ระบบนี้จะจำกัดความครอบคลุมเพียงผู้ยากจนที่มีระดับการมีสินทรัพย์ และระดับรายได้ในระดับที่ได้กำหนดไว้เท่านั้น

3) Social Pension Insurance Scheme เป็นระบบที่สร้างรายได้หลังเกษียณให้กับสมาชิกภายหลังจากอายุที่กำหนดไว้ และขึ้นอยู่กับการทำงานในอดีตที่ผ่านมาและเงินที่จ่ายเข้ากองทุน

สองระบบแรกเป็นระบบสวัสดิการและเป็นการช่วยเหลือโดยรัฐบาลที่มีรายได้จากภาษี ส่วนระบบที่ 3 เป็นระบบที่จ่ายเงินเข้ากองทุนโดยนายจ้างและลูกจ้าง ถึงแม้ว่ารัฐบาลมักจะจ่ายเข้ากองทุนด้วยก็ตาม ซึ่งอาจเป็นที่น่าประทับใจว่าระบบ Social Pension Insurance Scheme เป็นระบบที่ผู้ที่ได้รับเงินจากกองทุนเป็นผู้จ่ายเงินเข้ากองทุนเอง แต่ในภาคปฏิบัติแล้วความสัมพันธ์ระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุน และเงินผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก จากการที่เงินจ่ายเข้ากองทุนได้รับการปรับตามสภาพความเสี่ยงที่น้อยมาก ทำให้เงินกองทุนโดยรวมของระบบ Social Pension Insurance Scheme ได้รับการช่วยเหลือหรือจ่ายแทนโดยคนวัยหนุ่มสาวไปสู่ผู้สูงอายุและจากคนที่มีสุขภาพดีไปสู่คนสุขภาพไม่ดี

Social Pension Insurance Scheme เป็นระบบที่เป็นลักษณะประชาชาติหรือทั่วถึงทุกพื้นที่ บริหารจัดการแบบรวมศูนย์ (Centralized Management) ถึงแม้ว่าการดำเนินการของระบบมักจะเป็นแบบกระจายศูนย์ (Decentralized) ต้นทุนการดำเนินการอาจจะต่ำกว่าในกรณีที่เปลี่ยนจากรัฐเป็นให้เอกชนบริหาร (Privatized) โดยลักษณะตามธรรมชาติของระบบ Social Pension Insurance Scheme จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลทางการเมืองทั้งเรื่องการจ่ายผลประโยชน์ และการลงทุนของเงินกองทุน ในหลายๆ ประเทศ กองทุน Social Pension Insurance Scheme ขาดความเป็นอิสระของตนเองจากรัฐบาลกลาง ทำให้หลายประเทศพบกับความยากลำบากในการบริหารจัดการ ซึ่งอ่อนแอส่งผลต่อความสามารถของกองทุนในการทำให้งบดุลเป็นไปตามกฎระเบียบของกองทุน และการจ่ายเงินผลประโยชน์ที่ได้จากเงินกองทุน

นอกจากนี้ Social Security System ยังดำเนินการเรื่องอื่นๆ ด้วย ได้แก่ เพื่อการเกษียณอายุและสุขภาพ การว่างงาน ครอบครัวและด้านสุขภาพ ซึ่งการบ่งบอกถึงความสำคัญของระบบ Social Security ซึ่งพบว่ามีมากกว่า 140 ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนามีรูปแบบของระบบ State Social Welfare และ 132 ประเทศ มีรูปแบบของ Old Age Pension โดยในขณะนี้อาจจะมีการประหยัดต่อขนาด (Economies of scale) ในเรื่องความเสี่ยงเนื่องจากมีเพียง 1 ระบบ แต่ก็มีความเสี่ยงเปรียบที่อาจมีการต้องจ่ายทดแทนจากรัฐบาล (Subsidization) ซึ่งในบางกรณีมี

การจ่ายเงินโดยตรงโดยการจ่ายเงินบำนาญเพื่อที่จะให้มีการจ่ายผลประโยชน์ในระยะสั้นไปก่อนในขณะที่มีบางกรณีระบบนี้อาจประสบความสำเร็จในการกู้ยืม

### 3.1.2 Financial Social Pension Insurance System

ความแตกต่างโดยพื้นฐานระหว่างระบบ Social pension insurance และ National provident fund คือระบบ Social pension insurance เป็นระบบกำหนดผลประโยชน์ในขณะที่ระบบ National provident fund เป็นระบบกำหนดอัตราจ่ายเงินเข้ากองทุน โดยระบบแรกนั้น บำนาญจะถูกกำหนดไว้โดยสัมพันธ์กับค่าจ้างเฉลี่ย หรือเป็นสัดส่วนของค่าจ้างของผู้รับบำนาญ ในขณะที่รูปแบบ National provident fund นั้น ผลประโยชน์จะขึ้นอยู่กับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์ที่ได้จากการลงทุนตลอดช่วงเวลาที่สมาชิกกองทุน และเมื่อพิจารณาเรื่องเงินกองทุน พบว่า National provident fund มักจะเป็นรูปแบบที่มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวน (Funded Schemes) แต่ระบบ Social pension insurance อาจดำเนินการทั้งแบบที่มีเงินในกองทุนอยู่เต็มจำนวน แบบมีเงินกองทุนบางส่วน (partially funded) หรือรูปแบบไม่มีการจ่ายเงินเข้ากองทุนเลยที่มีการจ่ายผลประโยชน์ให้กับสมาชิกเมื่อสมาชิกออกจากกองทุน (Totally unfunded, pay – as – you – go basis) ระบบ Social pension insurance ได้ตั้งสมมติฐานตามหลักการถึงอัตราผลประโยชน์ทดแทนความเสี่ยงจากการลงทุน และความเสี่ยงจากเงินเฟ้อ หากระบบมีการจ่ายบำนาญโดยมีการกำหนดตามดัชนีตัวแปรต่างๆ อย่างเต็มที่ แต่ลูกจ้างและผู้รับบำนาญกลับนึกถึงความล้มเหลวและความเสี่ยง โดยในภาคปฏิบัตินั้นผลประโยชน์ที่แท้จริงอาจจะถูกทำให้ลดลง ถ้าเกิดความกดดันทางการเงินและไม่สามารถเพิ่มเงินจ่ายเข้ากองทุนได้

Unfunded Scheme ที่ดำเนินการในแบบ pay – as – you –go อาจมีการเก็บเงินสะสมเข้ากองทุน เพื่อไว้สำหรับเสริมสภาพคล่อง แต่ก็มีจำนวนเพียงแค่สำหรับการจ่ายออกจากกองทุน แค่ 2-3 เดือนเท่านั้น และเงินดังกล่าวมีแนวทางที่จะถูกนำไปลงทุนในสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง สำหรับระบบ funded social pension insurance อาจจะมีหรืออาจจะไม่มีการเก็บสะสมเงินกองทุนไว้จำนวนมาก โดยขึ้นอยู่กับระดับของจำนวนเงินผลประโยชน์และเงินที่แรงงานจ่ายเข้ากองทุน ซึ่งถ้าเงินผลประโยชน์ถูกจำกัดเพียงเพื่อเตรียมไว้จ่ายสำหรับกรณีคุ้มครองทางสังคม ลดหรือบรรเทาความยากจน และความยากลำบากของวัยสูงอายุแล้ว ความต้องการเงินกองทุนอาจไม่ต้องมีมากนัก แต่ถ้าผลประโยชน์ใช้สำหรับกรณีต่างๆ ไปมากกว่านี้ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผลประโยชน์มีความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้รับผลประโยชน์ระหว่างปีก่อนหน้าเกษียณ 2-3 ปีแล้ว กองทุนแบบ funded social pension insurance system อาจจะต้องมีการเก็บสะสมเงินไว้จำนวนมาก ซึ่งอาจอยู่ในหน่วยงานของรัฐ การลงทุนของกองทุนทั้ง 2 แบบดังกล่าว อาจจะมีกังวลเพิ่มขึ้น หรือในอีกทางหนึ่งคือ เงินกองทุนเหล่านี้อาจถูกใช้ไปในการ finance ให้กับรัฐบาลในกิจการหรือการดำเนินการภาคอื่นๆ ที่ขาดทุน หรือถ้าเงินกองทุนถูกนำไปลงทุนในภาคเอกชน เงินอาจจะอยู่ในความเสี่ยงมากเกินไป

Scale premium system เป็นระบบที่รวมเอาองค์ประกอบของระบบ fully funded และ pay – as – you – go เข้าด้วยกัน เป็นตัวแทนของระบบผสมระหว่างระบบ funded และ on funded ซึ่งระบบ scale premium system อัตรา/จ่ายเงินเข้ากองทุนระยะเริ่มต้นถูกกำหนดจาก ความน่าจะเป็นของเงินที่ไหลเข้ากองทุน (รวมถึงเงินที่จะจ่ายเข้ากองทุนในปัจจุบันและผลตอบแทน จากการลงทุน) ตลอดระยะเวลาที่กำหนด (ซึ่งถูกเรียกว่าดุลยภาพช่วงเวลา) มีค่าเท่ากับความน่าจะเป็น ของเงินที่ไหลออกในช่วงเวลาเดียวกัน (รวมถึงผลประโยชน์ที่จ่ายออกในปัจจุบันและการสะสมเงิน ของกองทุน) ระยะเวลาที่เลือกมานั้นจะต้องมีระยะเวลายาวพอที่จะเกิดประสิทธิภาพที่จะรับประกันว่า เกิดความมั่นคงได้ มีเพียงผลตอบแทนที่ได้รับจากการลงทุนของกองทุนเท่านั้นที่ถูกใช้ในการจ่าย ผลประโยชน์ให้กับสมาชิกในปัจจุบัน หลักการของเงินกองทุนคือ จะต้องไม่เกิดความเสียหาย โดย เมื่อเงินที่ได้รับในปัจจุบันรวมกับดอกผลจากการลงทุนไม่เพียงพอที่จะจ่ายผลประโยชน์ในปัจจุบัน แล้ว อัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนจะถูกเพิ่มขึ้นไปถึงระดับที่ทำให้เกิดดุลยภาพของช่วงเวลาอื่น

Scale premium system อาจจะเหมาะสมเป็นการเฉพาะกับกองทุนที่จัดตั้ง ใหม่ที่เป็นระบบที่อนุญาตให้อัตราการจ่ายเงินในระยะเริ่มต้นมีค่าต่ำ และมีเงินสะสมในกองทุนบ้าง ในขณะที่ในเวลาเดียวกัน การหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนบ่อย ๆ เป็นระบบ ของ pay – as – you – go อย่างไรก็ตาม อัตราดังกล่าวจะยังคงขึ้นกับการทบทวนใหม่น้อยทุก ๆ 3 ปี และอาจบ่งชี้ขึ้นหากมีอัตราเงินเฟ้อสูงขึ้นมาก

### 3.1.3 Financial Pressure

ระบบ Unfunded social pension insurance system ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ เงินกองทุนที่ได้จากแรงงานที่จ่ายเข้ากองทุนในปัจจุบันไปจ่ายผลประโยชน์หรือบำนาญให้กับ ผู้เกษียณ เป็นสภาวะการโอนย้ายเงินหรือการกระจายรายได้จำนวนมากจากคนทำงานต่างรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระหว่างระยะที่เริ่มต้นของการจัดตั้งกับระยะที่มีการขยายระบบออกไป คนแต่ละ รุ่นได้จ่ายเงินเพื่อผลประโยชน์ให้กับคนอีกรุ่นที่เป็นสมาชิกก่อนหน้านี้ โดยไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยตรงระหว่างผู้รับผลประโยชน์ว่าเขาเคยจ่ายเข้ากองทุนมาจำนวนเท่าใด และผลประโยชน์สุดท้ายที่ เขาได้รับ แต่ระบบ Social pension insurance system มีการโอนย้ายเงินระหว่างสมาชิกในรุ่นเดียวกัน ด้วย โดยผ่านทางกาหนดเงินผลประโยชน์ และจำนวนเงินที่จะจ่ายเข้ากองทุน ดังนั้น อัตรา ผลตอบแทนที่คาดหวังอาจจะสูงกว่าสำหรับผู้ที่มิรายได้ต่ำ

ระบบ Unfunded system พบปัญหาความกดดันทางการเงิน เมื่อจำนวนผู้รับ ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับผู้ที่จ่ายเงินเข้ากองทุน ดังนั้น การรักษาระดับผลประโยชน์ที่จะจ่าย ให้กับผู้สูงอายุจะต้องเพิ่มระดับของเงินที่จ่ายเข้ากองทุน หรือไม่ก็จะต้องลดจำนวนผลประโยชน์

ลง หรือในกรณีอื่นที่มีการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นจากระบบ Unfunded social pension insurance system ที่ส่งผลทำให้เพิ่มการโอนย้ายเงินระหว่างรุ่นเพิ่มมากขึ้น และถึงแม้ว่าจะเริ่มต้นด้วยการจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวน (fully funded) แต่ยังคงมีความอ่อนแอของระบบ Unfunded social pension insurance system ปรากฏอยู่ คือ ระบบนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมือง ความกดดันทางสังคมที่จะต้องขยายผลประโยชน์ โดยปราศจากการเพิ่มขึ้นของเงินจ่ายเข้ากองทุน เพื่อชดเชยผลประโยชน์ที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว

เงินเพื่อส่งผลกระทบเป็นทวีคูณกับสถานการณ์ทางการเงินของระบบ Unfunded social pension insurance system โดยเงินเพื่อจะไปลดค่าที่แท้จริงของเงินหรือสินทรัพย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพันธบัตรรัฐบาลและตราสารหนี้อื่นๆ ที่ไม่มีการ index แต่ในอีกด้านหนึ่ง ก็ขึ้นอยู่กับจำนวนผลประโยชน์ที่ได้กำหนดไว้เป็นจำนวนเท่าไรด้วย ซึ่งเงินเพื่ออาจจะลดค่าของเงินบำนาญที่แท้จริงลง ซึ่งผลกระทบโดยสุทธิแล้วยังไม่ปรากฏชัดเจน ในหลาย ๆ ประเทศ ที่อัตราเงินเพื่อได้เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอ จะถูกกดดันให้ใช้การปรับค่าตามดัชนีของเครื่องมือทางการเงินด้วยสำหรับการลงทุนของเงินกองทุน และจะต้องปรับผลประโยชน์และบำนาญ ตามดัชนีด้วย การเปลี่ยนจากภาวะเงินเฟ้อต่ำไปสูง หรือเปลี่ยนจากสูงไปต่ำ หรือการเปลี่ยนจากการดำเนินการแบบไม่ปรับดัชนีเป็นปรับตามดัชนี อาจทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อสถานะทางการเงิน ของทั้ง 2 ระบบ คือ funded และ Unfunded social pension insurance system

เงินเพื่ออาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลของการกระจายผลรายได้ โดยไม่ว่าผลประโยชน์จะมีการคำนวณแบบ index หรือไม่ก็ตาม ผลจากการเปลี่ยนแปลงต่อมา อาจจะเป็นผลจากการคำนวณผลประโยชน์ที่มีการกำหนดจำนวนปีที่จ่ายเงินเข้ากองทุนสำหรับการจ่ายบำนาญอย่างเต็มจำนวน และจ่ายให้กับทายาท ดังนั้น ลูกจ้างที่จ่ายเข้ากองทุนเป็นระยะเวลานาน และมีทายาทน้อย จะไปจ่ายแทนให้กับคนที่มียุทธะเวลาจ่ายเข้ากองทุนสั้น และมีทายาทหลายคน

## **3.2 National Provident Funds**

### **3.2.1 Operating characteristic**

National Provident Fund มีลักษณะการดำเนินงานแบบ defined contribution กองทุนจะจ่ายผลประโยชน์ให้กับสมาชิกขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายเข้ากองทุน และผลประโยชน์จากการลงทุนที่ได้รับตลอดระยะเวลาของกองทุน อัตราสะสมถูกกำหนดไว้แน่นอนโดยผู้กำหนดนโยบายและโดยปกติจะมีการจ่ายเงินเข้ากองทุนของนายจ้างและลูกจ้าง National Pension Fund จะจ่ายเงินออกจากกองทุนเป็นเงินก้อนเมื่อเกษียณ แม้ว่าบางรูปแบบจะอนุญาตให้เอาเงินไปซื้อ annuity ซึ่งเป็นการจ่ายแบบบำนาญในอัตราปกติ

ในระบบ defined contribution แบบจ่ายเงินเข้ากองทุนทั้งหมด (Fully funded) จะไม่มีการกระจายรายได้ภายในคนรุ่นเดียวกันที่เกี่ยวข้อง และไม่มีการกระจายรายได้ระหว่างรุ่นและอื่นๆ นอกจากนี้ เพราะว่าเงินที่จ่ายเข้ากองทุนไม่สัมพันธ์กับเงินผลประโยชน์ที่จะจ่ายให้กับลูกจ้างของนายจ้างแต่ละราย ดังนั้น กองทุน National Pension Fund ไม่มีผลกระทบการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์ระหว่างคนที่เกษียณออกจากกองทุนตอนต้นๆ กับคนวัยทำงาน ซึ่งเป็นลูกจ้างของนายจ้างรายเดียวกัน ดังนั้น จึงไม่มีผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานตามมา

กองทุน Provident Fund อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการกระจายรายได้ โดยไม่ตั้งใจขึ้นได้ระหว่างคนรุ่นต่างๆ ถ้าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนเกิดความผันผวนตลอดเวลา นอกจากนี้ ถ้ามีการรับรู้ว่าอัตราจ่ายเงินเข้ากองทุนสูงมากเกินไป นั่นคือ เป็นนัยว่าโดนบังคับให้ออมจำนวนมาก อาจทำให้เกิดผลไม่น่าพอใจในเรื่องการส่งเสริมการจ้างงานในภาคแรงงานในระบบได้ ประกอบกับการชะลอของแรงงานอาจอยู่ในรูปของผลประโยชน์บางส่วน หรือมีการแจ้งค่าจ้างที่ต่ำกว่าความเป็นจริงเพื่อหลบเลี่ยงอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนที่สูงเกินไป

National Pension Fund ได้รับการพิจารณาว่าเป็นกองทุนที่จ่ายไม่ซับซ้อนที่จะจัดให้มีและดำเนินงานมากกว่าระบบประกันสังคม หรือ occupational pension system ซึ่งบางรัฐบาลเห็นว่ากองทุน National Pension Fund มีความน่าดึงดูดใจ เพราะว่ากองทุนมีความสัมพันธ์ต่อแรงกดดันทางการเมืองน้อยที่จะบังคับให้เปลี่ยนแปลงผลประโยชน์ โดยไม่เกี่ยวข้องกับงบประมาณ

National Pension Fund มักจะจัดตั้งเป็นรูปแบบของสถาบันและมักจะขึ้นอยู่กับนโยบายการเมืองมาเกี่ยวข้อง กองทุนนี้มีศักยภาพในการสะสมเงินกองทุน ซึ่งสามารถถูกใช้ไปกับการชำระหนี้ของรัฐบาล ใช้ในการช่วยเหลือโครงการที่สำคัญกว่าของรัฐหรือกิจการของรัฐ หรือต้องการได้รับเงินทุนจากภาคเอกชน แต่ถ้าเงินกองทุนไม่ถูกลงทุนอย่างชาญฉลาด หรือเงินที่ได้รับจากลูกจ้างนายจ้างต่ำ ทำให้ผลประโยชน์เมื่อเกษียณอาจไม่เพียงพอกับความต้องการใช้เงินหลังเกษียณของสมาชิก นอกจากนี้ กองทุนยังมีความเสี่ยงของอัตราผลตอบแทนทดแทน ผลตอบแทนจากการลงทุน และภาวะเงินเฟ้อ ซึ่งจะแบกรับโดยสมาชิก การล้มละลายหรือความสำเร็จของกองทุนขึ้นอยู่กับอัตราผลตอบแทนที่แท้จริงและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

### 3.3 Personal Pension Plans

#### 3.3.1 Operating Characteristics

แผนการออมเพื่อการเกษียณอายุส่วนบุคคล (Personal Pension Plan) เป็นรูปแบบการออมระยะยาวที่กำลังเติบโต ซึ่งจัดให้มีขึ้นและบริหารจัดการโดยรูปแบบขององค์กรที่

แตกต่างกัน เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทประกันชีวิต และผู้บริหารเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยการออมส่วนบุคคลดังกล่าวมีรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของการประกันชีวิต ถึงแม้ว่าจะมีข้อได้เปรียบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ personal pension plan ได้ประโยชน์จากความได้เปรียบทางด้านการคลังที่สำคัญในรูปของการเลื่อนการเสียภาษีออกไป แม้แต่ในประเทศที่การออมในบริษัทประกันชีวิตได้รับการลดหย่อนภาษี แต่ Personal pension plan ได้ประโยชน์จากการมีข้อจำกัดน้อยกว่า

Personal Pension Plan มีลักษณะเช่นเดียวกับการออมในระบบบำนาญ บำนาญแบบอื่นๆ ซึ่งเป็นการผสมระหว่างการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์กับการจ่ายเป็นงวดๆ ของ Annuity ซึ่งในส่วนที่เป็นลักษณะของการประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ จะดำเนินการบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมหรือ Unit – linked และเมื่อเปรียบเทียบกับนโยบายประกันชีวิตส่วนบุคคลแล้ว ระบบ personal pension มีความซับซ้อนน้อยกว่า ดังนั้น ผลก็คือมีความโปร่งใสในการดำเนินการ นอกจากนี้ Personal Pension Plan มักจะถูกรวมเข้ากับนโยบายที่เกี่ยวกับชีวิตที่เสนอการป้องกันการดำรงชีวิต โดยไม่ได้คำนึงถึงเรื่องการออม

Personal Pension Plan เป็นระบบ defined contribution จึงไม่ได้เกิดผลเสียจากเรื่อง vesting และปัญหาการโอนย้ายเงินกองทุน (portability) เหมือนระบบ defined benefit occupational pension scheme อย่างไรก็ตาม ความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายความต้องการหลังเกษียณของผู้ออมขึ้นอยู่กับความสามารถในการชำระหนี้ และผลประกอบการของการลงทุนของสถาบันที่ลูกจ้างเลือก ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกันกับการออมแบบ DC อื่นๆ

Personal Pension Plan จัดให้มีตัวเลือกที่เป็นอิสระแก่ลูกจ้างแต่ละราย มากกว่าระบบ occupational pension scheme โดยลูกจ้างสามารถเลือกสถาบันลงทุนที่พวกเขาต้องการให้นำเงินกองทุนไปลงทุน และลูกจ้างมีสิทธิในการโอนย้ายเงินกองทุนไปให้องค์กรอื่นบริหารได้ ถ้าพวกเขาไม่พอใจแผนการลงทุนของผู้จัดการกองทุนรายนั้นๆ อย่างไรก็ตาม ในทางกลับกัน การจัดให้มีทางเลือก (choice) อาจนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของค่าใช้จ่ายดำเนินการและการตลาด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ถ้าไม่มีข้อจำกัดในการปล่อยให้ลูกจ้างสามารถย้ายโอนเงิน

### 3.4 Occupation Pension Scheme

#### 3.4.1 Operating Characteristics

Occupation Pension Scheme มีลักษณะของระบบบำนาญ 2 รูปแบบด้วยกัน คือ 1) defined benefit (DB) และ defined contribution (DC) ทั้ง 2 รูปแบบนี้มีการดำเนินการที่แตกต่างกันและมีความได้เปรียบและเสียเปรียบแตกต่างกัน โดยระบบ DB อยู่บนพื้นฐานของการกำหนดระดับบำนาญล่วงหน้าไม่ว่าจะเป็นเปอร์เซ็นต์ของเงินเดือนของผู้รับบำนาญ หรือจำนวนที่กำหนดไว้แน่นอน เงินที่จ่ายเข้ากองทุนของลูกจ้าง (ถ้าเป็นระบบที่จ่ายเข้ากองทุน) คือ ส่วนหนึ่งของเงินเดือน โดยอาจจะเป็นค่าที่เปลี่ยนแปลงได้ตามอายุและช่วงเวลาที่ย้ายเข้ากองทุน สำหรับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนของนายจ้างขึ้นอยู่กับผลประโยชน์และกองทุน เนื่องจากนายจ้างต้องรับผิดชอบที่จะเป็นผู้จ่ายเพิ่มในส่วนต่างระหว่างระดับของบำนาญที่กำหนด และจำนวนที่จ่ายสะสมเข้ากองทุนและดอกผลจากการลงทุน

ระบบ DB ความเสี่ยงจากการลงทุนของเงินกองทุนจะถูกกำหนดโดยบริษัท นายจ้างที่จ่ายเข้ากองทุน ที่จะต้องเตรียมการให้มีการประกันรายได้หลังเกษียณสำหรับลูกจ้างของตน แต่อย่างไรก็ตามอาจมีข้อยกเว้นบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับข้าราชการและลูกจ้างภาครัฐอื่นๆ การประกันจะถูกจำกัดที่ค่าของบำนาญ ณ เกษียณ (Nominal Value) และน้อยมากที่จะประกันไปถึงค่าที่แท้จริงของบำนาญภายหลังเกษียณ (Real Value) ถึงแม้ว่านายจ้างมักจะปรับระดับบำนาญเพื่อวัตถุประสงค์ใดวัตถุประสงค์หนึ่ง โดยสามารถรวมไปถึงดัชนีเงินเพื่อ

การเตรียมการให้มีการประกันความเสี่ยงของผลประโยชน์ทดแทนไม่มีการเก็บค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมแต่เงื่อนไขจำกัดของระบบบำนาญสร้างต้นทุนให้กับลูกจ้าง โดยต้นทุนของลูกจ้างรวมไปถึงการมีคุณสมบัติตามข้อกำหนดที่จะได้รับผลประโยชน์ (Vesting) และข้อจำกัดเรื่องการโอนย้ายผลประโยชน์ของเงินกองทุน (portability) ระบบ DB ยังขาดเรื่องความโปร่งใส ในขณะที่มูลค่าของรายได้หลังเกษียณขึ้นอยู่กับความล้มเหลวหรือไม่ของกองทุนและการรวมกันของนายจ้าง

สิ่งหลักที่เกิดขึ้นตามมาในระยะสั้นของระบบ DB ซึ่งเกิดเช่นเดียวกับนโยบายการประกันชีวิต คือ ระบบ DB ขึ้นอยู่กับการทำสัญญาทางการเงินที่ไม่มั่นคง โดยปกติแล้วนายจ้างจะรักษาสภาพของคนที่ยกเลิกระบบ DB แล้วเปลี่ยนผลประโยชน์ของลูกจ้างไปสู่ระบบ DC โดยการยกเลิกระบบ DB เดิมเกิดขึ้นเมื่อบริษัทประสบกับปัญหาความล้มเหลวทางการเงิน และไม่สามารถมีเงินจ่ายบำนาญตามที่ตกลงไว้ได้ ซึ่งเกิดเมื่อบริษัทถูกยึดหรือถูกรวมตัวกับบริษัทอื่น หรือเกิดเมื่อระบบ DB ไม่สามารถมีเงินเพียงพอมาจ่ายผลประโยชน์ได้ โดยในทุกอาชีพพบว่าพฤติกรรม

ของนายจ้างอาจถูกกำหนดจากการพิจารณาตามโอกาสที่ไม่สามารถรับผิดชอบการจ่ายให้ลูกจ้างของตนได้ในระยะยาว ส่วนความอ่อนแอด้านอื่นๆ ของระบบ DB ได้แก่ การที่ลูกจ้างอาจเกิดการสูญเสียได้ ถ้าหากพวกเขาไม่ได้รับสิทธิกรณีสิทธิที่พึงได้ในเงินผลประโยชน์

ระบบ DC เป็นระบบที่เก็บเงินสะสมและสมทบเข้ากองทุนจากนายจ้างและ/หรือลูกจ้าง โดยถูกกำหนดตามความสัมพันธ์กับค่าจ้าง ในขณะที่บำนาญขึ้นอยู่กับจำนวนเงินทั้งหมดในกองทุนและดอกผลจากการลงทุน ระบบ DC ไม่ได้แบกรับภาระจากการประกันโดยนัยที่จะต้องกำหนดรายได้หลังเกษียณไว้เป็นเปอร์เซ็นต์ที่แน่นอนของค่าจ้างผู้รับบำนาญ สมาชิกกองทุนจะได้รับการเปิดเผยถึงความเสี่ยงของการลงทุนของกองทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบของเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นอย่างไม่ได้คาดหมายถ้าไม่มีการปรับโดยดัชนีเงินเฟ้อ อย่างไรก็ตามสมาชิกของระบบ DC จะเป็นอิสระจากเงื่อนไขที่จำกัดของสิทธิที่พึงได้ และการเคลื่อนย้ายเงินกองทุน ซึ่งส่งผลกระทบต่อสมาชิกของระบบ DB

ระบบ DB โดยส่วนใหญ่ ผลประโยชน์จะถูกกำหนดเงื่อนไขหลังจากระยะเวลาหนึ่งของการจ่ายเงินเข้ากองทุน เช่น อาจกำหนดระหว่าง 3 – 10 ปี และอาจมากกว่านี้ในบางกรณี ลูกจ้างอาจสูญเสียบำนาญทั้งหมดไปได้ถ้าหากออกจากกองทุนก่อนระยะเวลาที่กำหนดเงื่อนไขในการรับผลประโยชน์ดังกล่าว แต่ถ้าลูกจ้างออกจากกองทุนภายหลังจากเงื่อนไขผลประโยชน์บำนาญอาจถูกเก็บในกองทุนจนถึงอายุเกษียณ ในบางประเทศลูกจ้างที่ออกจากกองทุนไปแล้วอาจได้รับสิทธิในการโอนย้ายเงินบำนาญของตนไปยังกองทุนของนายจ้างใหม่ได้ แต่หากต่อมาลูกจ้างเปลี่ยนงานในขณะที่อยู่ในขั้นกลางของอาชีพ ผลประโยชน์อาจจะไม่ได้รับก็ได้ เป็นเพราะว่านักคณิตศาสตร์ประกันภัยมักจะใช้สมมติฐานที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยของค่าจ้างของสมาชิกซึ่งอาจใช้อัตราผลตอบแทนที่แท้จริง (real rate of return) ของกองทุนสำหรับคนที่อยู่ในบริษัทเท่านั้น ไม่ดำเนินการกับผู้ที่จะออกจากบริษัทไปแล้วหรือผู้ที่เข้ามาที่หลัง การสูญเสียอย่างมีนัยสำคัญของผู้ที่ออกจากกองทุนระยะต้นๆ มีแนวโน้มไม่ให้เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน

การกระจายผลประโยชน์อย่างตั้งใจ ระหว่างผู้ออกจากกองทุนที่มีอายุระยะกลางไปยังผู้ที่อยู่ในกองทุนนานกว่าถูกทำให้แข็งแกร่งขึ้นโดยการกระจายผลประโยชน์แบบตั้งใจชนิดอื่นจากผู้ทำงานช้าไปยังผู้ที่ทำงานรวดเร็ว นั่นคือจากลูกจ้างที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพของตนเพียงเล็กน้อย ไปยังลูกจ้างที่สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพอย่างรวดเร็ว โดยการกระจายผลประโยชน์วิธีนี้เกิดขึ้น เพราะบริษัทจ่ายเงินเข้ากองทุนในลักษณะอิงกับกลุ่ม แทนที่จะอิงกับตัวบุคคล ภายใต้ระบบ DC ผู้ที่ทำงานเก่งจะต้องเพิ่มอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนของเขาในปีต่อๆ มา เพื่อที่จะได้รับอัตราผลตอบแทนในอัตราเดิมเมื่อเทียบกับระบบ DB ความแตกต่างของการ

ชดเชยตลอดช่วงระยะเวลาทำงานระหว่างผู้ที่ทำงานเชิงซ้ำและผู้ที่ทำงานดี สะท้อนไปยังการเกิดผลิตผลและผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน แต่ลูกจ้างทั้ง 2 แบบมีความเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญของการกระจายผลประโยชน์โดยตั้งใจ

ระบบ DC เป็นระบบที่มีการดำเนินการที่ง่ายกว่าระบบ DB โดยระบบ DC ปกติแล้วจะมีการได้รับสิทธิที่พึงได้ทันที และไม่เกี่ยวข้องกับข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายเงินกองทุน ไม่ว่าระบบนี้จะขึ้นอยู่กับเงินที่นายจ้างเข้ากองทุนอย่างเดียวหรือไม่ vesting อาจจะถูกยึดเวลาออกไปโดยทั่วไปแล้วระบบ DC จะไม่รวมถึงการกระจายผลประโยชน์อย่างตั้งใจระหว่างกลุ่มลูกจ้างที่แตกต่างกัน ดังนั้น จึงมีข้อจำกัดการเคลื่อนย้ายแรงงานน้อยลง นอกจากนี้ระบบ DC ไม่ได้ส่งผลกระทบจากความล้มเหลวและการรวมตัวของนายจ้างผู้ที่จ่ายเงินเข้ากองทุน แต่ระบบ DC ขึ้นอยู่กับความล้มเหลวและการรวมตัวกันของสถาบันการเงินที่เป็นผู้จัดการกองทุน ในขณะที่ความเสี่ยงจากการลงทุนจะถูกร่วมรับโดยสมาชิกกองทุน ระบบ DC อาจรวมถึงการกระจายผลประโยชน์อย่างไม่ได้ตั้งใจทั้งภายในรุ่นเดียวกันและระหว่างรุ่น ดังนั้น รูปแบบการดูแลที่ดีมีความจำเป็นในการสร้างความปลอดภัยให้กับดอกผลของผู้ออมและกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันและเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ในหลายประเทศที่มีอัตราเงินเฟ้อสูงและมีความผันผวนระบบ DC จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือในการปรับตามดัชนีที่จะเพิ่มความสามารถของสมาชิกในการเอาชนะความเสี่ยงจากเงินเฟ้อ

ระบบ DC โดยนิยามแล้ว จะเป็นระบบที่มีการจ่ายเข้ากองทุนเต็มจำนวน (fully funded scheme) แต่ระบบ DC จะดำเนินการทั้งแบบที่มีการจ่ายเงินเต็มจำนวนและไม่จ่ายเงินเข้ากองทุน (unfunded scheme) ระบบ unfunded ดำเนินการบนพื้นฐานของ pay – as – you –go มีอยู่ในประเทศส่วนใหญ่ เช่น ระบบของข้าราชการ ทหาร และระบบของลูกจ้างอุตสาหกรรมต่างๆ ซึ่งมีในประเทศในยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส อิตาลี และกรีซ ส่วนระบบ funded อาจเป็นระบบที่บริหารจัดการโดยตนเองในลักษณะของการดูแลผลประโยชน์อิสระหรือระบบนี้อาจจะทำให้เกิดความมั่นคงและบริหารโดยบริษัทประกันชีวิต ระบบ funded ไม่จำเป็นที่จะต้องมีการจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวนเสมอ จากข้อมูลในอดีตพบว่ารูปแบบโดยส่วนใหญ่จ่ายเงินเข้ากองทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แม้กระทั่งเมื่อเร็วๆ นี้ มีหลายๆ รูปแบบในประเทศ อังกฤษ – อเมริกา ได้จ่ายเงินเข้ากองทุนต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งเป็นผลมาจากการได้รับผลตอบแทนจากการถือหุ้นและทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมาก การจ่ายเงินเข้ากองทุนที่ต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ทำให้เพิ่มปัญหาที่รุนแรงมากขึ้น เช่น เกิดปัญหากับเจ้าของกองทุนนั้น สิทธิของนายจ้างในการกำจัดหรือยกเลิกกองทุนนั้น และการปฏิบัติทางภาษีของเงินที่จ่ายเข้าในกองทุนและการคืนเงิน

ในบางประเทศระบบบำนาญอาจจะมีการจ่ายเงินเข้ากองทุนโดยวิธีการจัดทำบัญชีกองทุน (book reserve) ซึ่งจะกลายเป็นระบบที่จ่ายเงินเข้ากองทุนโดยบริษัทนายจ้าง สำหรับการเพิ่มความมั่นคงของผลประโยชน์ ระบบดังกล่าวอาจจะต้องมีการทำประกันใหม่ ใน

ประเทศเยอรมันระบบ company operating book reserve scheme จะต้องจ่ายเงินเข้ากองทุนผ่านทาง National Pension Guarantee Fund แบบ pay –as-you – go central fund ซึ่งได้รับเอวาระการจ่ายบำนาญของบริษัทที่ล้มเหลวทางการเงินและทำการประเมินเงินที่ได้จ่ายเข้ากองทุนของบริษัทนั้น ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการชดเชยเงินที่สูญเสียไป

### 3.4.2 Fiscal Treatment

การจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญแบบจ่ายเงินเข้ากองทุน (funded pension scheme) สามารถแบ่งการตัดสินใจ ออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) การริเริ่มให้มีระบบบำเหน็จบำนาญ และ 2) การจัดตั้งกองทุนที่สามารถจ่ายหนี้สินในอนาคตได้ การตัดสินใจทั้ง 2 ระดับ ได้รับอิทธิพลจากการพิจารณาด้านภาษีถึงแม้ว่าเหตุผลเชิงนโยบายอื่นจะมีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้น ระบบบำเหน็จบำนาญอาจถูกจัดให้มีขึ้นเนื่องจากเหตุผลต่างๆ ได้แก่ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจหรือให้รางวัลสำหรับความจงรักภักดี และให้อยู่กับนายจ้างนานขึ้น และเพื่อส่งเสริมการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในงาน แต่ข้อพิจารณาที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติทางภาษีที่มีต่อเงินบำนาญและเงินที่จ่ายเข้ากองทุน

ถ้าบำนาญได้รับยกเว้นภาษีหรือได้รับการปฏิบัติที่มีอภิสิทธิ์กว่าเงินก้อนอื่นๆ ที่ได้จากกฎหมายแรงงานเช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนาบางประเทศ ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้จะทำให้ผลประโยชน์บำนาญมีความโดดเด่น อย่างไรก็ตาม ถ้าบำนาญขึ้นอยู่กับภาษีรายได้ การลดลงของเงินที่จ่ายเข้ากองทุน ทำให้ต้องไปยืดระยะเวลาในการเก็บภาษี เนื่องจากว่าเงินคงคลังขึ้นอยู่กับระดับของความก้าวหน้าของระบบภาษีรายได้ นั่นคือ ยิ่งอัตราภาษีรายได้สูงขึ้นเท่าใด ผลประโยชน์ที่ได้จากการยืดเวลาภาษีออกไปก็มีมากขึ้น

การตัดสินใจที่จะจัดตั้งกองทุนโดยให้สามารถมีเงินพอที่จะจ่ายบำนาญได้นั้นมีอิทธิพลจากการพิจารณาทางด้านภาษี ถ้ารายได้จากการลงทุนและส่วนต่างกำไรของสินทรัพย์กองทุนบำเหน็จบำนาญได้รับการยกเว้นภาษี แต่การออมในรูปเงินฝากธนาคาร หักกองทุนรวม และผู้ถือหุ้นทางตรงในหลักทรัพย์ต่างๆ ต้องเสียภาษี ทำให้เกิดความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของเงินออมผ่านกองทุนบำเหน็จบำนาญอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในหลายๆ ประเทศที่ซึ่งรายได้อัตราดอกเบี้ยของเงินฝากธนาคาร พันธบัตรรัฐบาล และกำไรจากหุ้นไม่ต้องเสียภาษีแล้วนั้น แรงจูงใจที่จะจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญก็ลดลง

บริษัทนายจ้างอาจตัดสินใจที่จะจ่ายเงินบำนาญให้กับลูกจ้างของตน โดยมีเหตุผลอื่นๆ ที่ไม่ใช่การได้เปรียบทางภาษี ซึ่งพบว่าบริษัทสาขาของบริษัทนานาชาติที่อยู่ตามประเทศต่างๆ อาจจัดตั้งกองทุน เพื่อที่จะทำตามระเบียบและการกำกับดูแลของประเทศบ้านเกิดนั้น แม้ว่า

กฎหมายในประเทศบ้านเกิดนั้นได้กำหนดให้ดำเนินการบนพื้นฐานของระบบ pay – as – you – go หรือใช้ระบบบัญชีเงินกองทุน (book reserve)

การปฏิบัติทางภาษีของเงินบำนาญซึ่งหลีกเลี่ยงการจ่ายภาษีเงินออมเป็นการโอนภาระภาษีไปยังฐานภาษีบริโภค การปฏิบัติทางภาษีและให้สิทธิพิเศษเช่นนี้ ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของสินทรัพย์ทางการเงินของเงินออมระยะยาวที่อยู่ในมือผู้ลงทุนสถาบันกองทุนบำนาญซึ่งมีลักษณะเดียวกับบริษัทประกันชีวิตมีหนี้สินจ่ายคืนในระยะยาวและเงินกองทุนของทั้งสองระบบนี้เหมาะที่จะลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาว และเนื่องจากว่าหนี้ของทั้งสองระบบดังกล่าวมักจะเปิดทางไว้ว่าเป็นค่าที่แท้จริง (real term) ผู้จัดการกองทุนจึงจะต้องลงทุนในสินทรัพย์ที่แท้จริง (real asset) เช่น corporate equity อสังหาริมทรัพย์ หรือ indexed bond เป็นต้น

ในประเทศที่กำลังพัฒนาซึ่งได้รับความลำบากจากการขาดแคลนเงินออมในระบบการส่งเสริมให้มีการออมระยะยาวแบบผูกพันผ่านทางภาษีของกองทุนบำนาญบำนาญ (และการออมรูปแบบอื่นๆ ของการออมแบบผูกพันระยะยาว) น่าจะเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายทางการเงินที่ต้องการ แต่ในประเทศที่พัฒนาแล้ว การให้สิทธิพิเศษทางภาษีเพื่อจูงใจให้ออมระยะยาว สามารถส่งผลให้เกิดการให้มีเงินออมมากเกินไปที่อยู่ในมือผู้ลงทุนสถาบัน ซึ่งไม่ได้เป็นผลที่ต้องการสำหรับการดำเนินงานของตลาดทุน สิ่งต่างๆ เหล่านี้ อาจรวมไปถึงการจัดให้มีของสินทรัพย์ทุน (Equity Finance) ที่มากเกินไป ความไม่เพียงพอในการติดตามดูแลบริษัทที่มีขนาดใหญ่ และการเน้นย้ำที่ในสิ่งไม่เหมาะสมของผลของระยะสั้น อย่างไรก็ตามจากหลักฐานที่ปรากฏของสิ่งที่เกิดขึ้นของเหตุการณ์ดังกล่าว ยังสรุปได้ไม่แน่ชัด ดังนั้น ในระยะยาวอาจจะเป็นสิ่งที่เหมาะสมและถูกต้องที่จะโอนย้ายภาระจากการให้สิทธิพิเศษทางภาษีของการออมระยะยาวโดยวิธีใดระยะเวลาการเก็บภาษีให้กับการออมทุกชนิดออกไป ซึ่งสิ่งนี้จะทำให้รวมเป็นภาษีบริโภค ซึ่งสามารถถูกนำมาเป็นหลักของการปฏิรูปทางการคลัง

### 3.5 Life Insurance Companies

บริษัทที่ดำเนินการเสนอขายประกันชีวิต มี 3 ชนิด ได้แก่ 1) บริษัทหุ้นส่วนผู้ถือหุ้นร่วมเป็นเจ้าของ (Stock company) 2) บริษัทร่วม (Mutual Company) ร่วมเป็นเจ้าของโดยผู้ซื้อประกันของนายจ้างต่าง ๆ และ 3) บริษัทของรัฐ (State – owned company) โดยสากลแล้วจะมีบริษัทประกันประเภท stock company มากกว่าบริษัทประกันแบบ mutual หรือ state – owned

บริษัทประกันชีวิตจะรับความเสี่ยงของบุคคลอยู่ 2 ชนิด ได้แก่ 1) ความเสี่ยงจากการเสียชีวิตก่อนเวลา และ 2) ความเสี่ยงจากการมีชีวิตอยู่ยืนยาวเกินไป โดยชนิดแรกนั้นจะมีการจัดการโดยการประกันชีวิตหลากหลายรูปแบบ เช่น การประกันแบบชั่วชีวิตและแบบระยะเวลา

ในขณะที่รูปแบบที่ 2 จะมีการจัดการแบบ annuity บริษัทประกันชีวิตยังจัดให้มีรูปแบบประกันชีวิตที่จัดการกับความเสี่ยงได้ทั้ง 2 แบบ โดยมีเครื่องมือประกันชีวิตหลากหลายชนิดที่รวมเอาการคุ้มครองชีวิตโดยปัจจัยการออม โดยทั่วไปกิจกรรมการประกันชีวิตที่ผ่านมามีมาตรการจูงใจที่เกิดจากความจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการคุ้มครองทางการเงินเพื่อชดเชยการเกิดการบาดเจ็บหรืออันตรายที่เกิดขึ้น และในเวลาต่อมาได้รับการส่งเสริมเป็นมาตรการด้านการออมโดยมีการจูงใจด้านมาตรการการคลัง และการได้รับผลตอบแทนสูงจากการมีสินทรัพย์ระยะยาว (เงินออมระยะยาว) ปัจจัยดังกล่าวจึงได้กลายเป็นสิ่งสำคัญของธุรกิจประกันชีวิตในปัจจุบัน

ธุรกิจการประกันชีวิต ดำเนินการในการจัดการและประกันให้กับระบบบำนาญบำนาญแบบสาขาอาชีพ (Occupational pension scheme) ซึ่งเป็นระบบที่เก็บสะสมเงินออมระหว่างช่วงเวลาทำงานของบุคคล โดยบริษัทประกันจะรับหน้าที่จ่ายบำนาญเป็นช่วงเวลาหลังเกษียณระบบบำนาญ ซึ่งเป็นตัวแทนของนโยบายการให้สวัสดิการลูกจ้าง วิธีการจ่ายเป็น annuity ในอนาคต จึงมักจะสัมพันธ์กับการเสนอให้มีการประกันชีวิตแบบกลุ่ม

รูปแบบการประกันชีวิตมีตั้งแต่การทำสัญญาที่มีค่ากำหนดตายตัว และเบี้ยประกันที่กำหนดไปยังรูปแบบที่ทันสมัยหลากหลาย เช่น Unit – linked การมีส่วนร่วม และรูปแบบที่มีการปรับ index เป็นลักษณะเบี้ยประกันที่เปลี่ยนแปลงได้หลายค่า (variable) และมีมูลค่าการรับประกันที่หลากหลายหรือยังเรียกได้ว่าเป็นรูปแบบ Universal life policy มีการเสนอรูปแบบการประกันที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้นในการจ่ายเบี้ยประกันและการสะสมเงินออมเพิ่มขึ้น

การทำสัญญา annuity เป็นการนำเอาเงินออมทั้งจำนวนก่อนจ่าย annuity มาทำการจ่ายเป็นงวด ซึ่งอาจจะกำหนดที่ค่าใดค่าหนึ่งหรือเปลี่ยนแปลงได้ ตลอดช่วงเวลาที่กำหนดการจ่ายไว้

การประกันชีวิต และ Annuity อาจกำหนดจาก 1 ปี จนกระทั่งไปตลอดระยะเวลาช่วงชีวิตของผู้เอาประกัน เบี้ยประกันจะมีค่าน้อยที่สุดสำหรับรูปแบบการประกันชีวิตชั่วชีวิต ซึ่งเป็นชนิดที่จะไม่มีการจ่ายถ้าผู้เอาประกันยังคงมีชีวิต ณ เวลาที่หมดสัญญา และเบี้ยประกันจะสูงสุดสำหรับรูปแบบการประกันแบบเข้าร่วมซึ่งมีเงินสะสมที่ขึ้นอยู่กับกำไรจากผลประกอบการของบริษัท โดยเบี้ยประกันจะจ่าย ณ เวลาที่กำหนด และในทำนองเดียวกัน ราคาของ Annuity จะต่ำกว่าสำหรับสัญญาที่จ่ายสม่ำเสมอไปตลอดช่วงชีวิตของผู้ซื้อ Annuity และราคาจะสูงกว่าผู้ซื้อถ้ามีการรับเงินคืนบางส่วนที่ขึ้นอยู่กับผู้ซื้อ

ถึงแม้ว่าการประกันชีวิตบางรูปแบบ เช่น รูปแบบ การจ่ายเบี้ยประกันปีเดียว หรือแบบการจ่ายตลอดชีวิตที่มีเบี้ยประกันหลายอัตรา ไม่ได้ทำให้เกิดเงินออมระยะยาวขึ้น แต่รูปแบบ

ส่วนใหญ่ของการประกันชีวิตเป็นการจ่ายเงินสะสมในลักษณะเงินสำรอง และสะสมในกองทุนระยะยาวอื่นๆ กองทุนเพื่อการลงทุนเหล่านั้น ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการมีเงินสำรองและการลงทุนใหม่จากเงินกำไรซึ่งนำไปจ่ายเป็นผลประโยชน์กับผู้ซื้อประกันนั้น สามารถนำมาจ่ายเบี้ยประกันรายปีได้อีกหลายครั้ง

ในการพิจารณาบทบาทของบริษัทประกันชีวิตว่าเป็นสถาบันเงินออมแบบผูกพันระยะยาวที่มีความโดดเด่นพื้นฐาน มีปัจจัยที่ที่ควรจะต้องให้เห็นระหว่างการประกันแบบบุคคลกับแบบกลุ่ม

การประกันแบบบุคคลเกิดต้นทุนการการตลาดและการดำเนินการสูง และอาจจะได้รับความเสียหายเรื่องการรักษาข้อมูลข่าวสาร

การประกันแบบกลุ่มมีต้นทุนการตลาดและการดำเนินการต่ำ ซึ่งได้รับการต่อรองจากนายจ้างให้ลูกจ้างของตน แต่อาจมีปัญหาเรื่องข้อมูลข่าวสารเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประกันแบบกลุ่มซึ่งมักจะสัมพันธ์กับการประกันในรูปแบบ occupational pension scheme นั้นสามารถหลีกเลี่ยงความไม่มีประสิทธิภาพที่มีสาเหตุมาจากการเลือก adverse selection ได้

รูปแบบประกันชีวิตและ annuity ส่วนใหญ่ดำเนินการในลักษณะ defined contribution ซึ่งผู้ซื้อประกันหรือ annuity รับเอาความเสี่ยงจากอัตราผลตอบแทนการลงทุนและความเสี่ยงจากการลงทุน อย่างไรก็ตามในบางรูปแบบบริษัทประกันเป็นผู้รับความเสี่ยงจากการลงทุน ในขณะที่การใช้เครื่องมือที่ปรับ index (ทั้งกับรูปแบบสินทรัพย์ลงทุน) น่าจะลดความเสี่ยงจากเงินเฟ้อได้ รูปแบบการประกันชีวิต เป็นการเชื่อมโยงโดยตรงระหว่าง เงินที่ซื้อประกันหรือเบี้ยประกัน (premium) และผลประโยชน์โดยไม่มีการกระจายผลประโยชน์โดยตั้งใจเกิดขึ้น อย่างไรก็ตามยังมีการเกิดการกระจายผลประโยชน์แบบไม่ได้ตั้งใจขึ้นระหว่างช่วงเวลา และระหว่างผู้ซื้อประกันจากการมีผลตอบแทนจากการลงทุนที่มีค่าผันแปรกว้างผู้ซื้อประกันรับเอาความเสี่ยงจากการล้มเหลวและความเสี่ยงการรวมตัวกัน ถึงแม้ว่าการใช้กองทุนชดเชยและรับประกันความเสี่ยงจะมีการกระจายความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการประกันชีวิต (Factors affecting the Development of Life Insurance)

การพัฒนาอุตสาหกรรมประกันชีวิตขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ มากมาย เช่น ระดับของการกระจายรายได้และความมั่นคงในประเทศ วัฒนธรรมทางสังคม และโครงสร้างครอบครัว ความมีประสิทธิภาพความล้มเหลว และมุมมองภาครัฐบริษัทประกัน การปฏิบัติทางภาษี

ของเบี้ยประกันและผลประโยชน์การมีผลประโยชน์จากประกันสังคม ระดับของความมั่นคงทางเศรษฐกิจมหภาคและการเมือง และกฎเกณฑ์การกำกับดูแล

นอกจากรายได้และความมั่นคงซึ่งเป็นที่ยึดมั่นอยู่แล้วว่าเป็นปัจจัยหลักในการกำหนดความต้องการการประกันชีวิต ยังมีเรื่องการปฏิบัติทางการคลังต่อเบี้ยประกัน และผลประโยชน์ และบทบาทการกำกับดูแล ก็มีผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการพัฒนาและโครงสร้างของอุตสาหกรรมประกันชีวิตในประเทศต่างๆ เบี้ยประกันชีวิตในหลายประเทศมีเป้าหมายลดหย่อนภาษี ถึงแม้ว่าการลดหย่อนจะมีขอบเขตจำกัด แต่ภาษีลดลงในจำนวนที่มีนัยสำคัญต่อการมีต้นทุนที่มีประสิทธิภาพการยกเว้นภาษีรายได้และภาษีอสังหาริมทรัพย์ และสิ่งเหล่านี้จะอธิบายความนิยมที่มีต่อรูปแบบการประกันแบบจ่ายเบี้ยประกันอย่างสม่ำเสมอไปตลอดระยะเวลาทำประกัน (Endowment policy) ซึ่งเป็นชนิดที่การออมเงินมีความโดดเด่นกว่าการได้รับความคุ้มครอง ในสหรัฐอเมริกา endowment policy ซึ่งได้รับการปฏิบัติในลักษณะการลงทุนในเงินสดและต้องเสียภาษี ซึ่งตรงข้ามกับการดำเนินการของรูปแบบประกันชีวิตทั้งหมด ซึ่งได้รับการยกเว้นภาษีนับเป็นสัดส่วนที่เมื่อเทียบกับธุรกิจโดยรวมของบริษัทประกัน (Black and Skipper, 1987)

การกำกับดูแลอุตสาหกรรมประกันชีวิตอยู่บนแนวความคิดที่มีความจำเป็นในการปกป้องผลประโยชน์ให้กับลูกค้าโดยการทำสัญญาซื้อขายให้มีมาตรฐาน (เพื่อลดต้นทุนด้านข้อมูลข่าวสาร) และโดยการป้องกันความล้มละลาย การดำเนินการประกันชีวิตมีอุปสรรคจากการมีต้นทุนด้านข่าวสารที่สูง ซึ่งอาจทำให้การปฏิบัติเกิดการโกหกหลอกลวงขึ้นของผู้ประกันและผู้รับประกัน สิ่งที่สำคัญ คือ เกิดปัญหา moral hazard และปัญหา adverse selection ซึ่งเกิดขึ้นจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารไม่ตรงกันของผู้ออกประกันและผู้รับประกัน

ปัญหา moral hazard เกิดขึ้นเมื่อพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับการประกันไปเพิ่มความเสี่ยงในการสูญเสีย จากผลกระทบของพฤติกรรมผู้รับประกัน moral hazard เป็นประเด็นสำคัญในธุรกิจการประกันทั่วไปแต่ moral hazard ก็สามารถเกิดขึ้นในธุรกรรมการประกันชีวิต เพราะว่านโยบายการประกันชีวิตยาวเป็นสาเหตุให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ เช่น คนขับรถที่มีการประกันชีวิตจะมีความระมัดระวังในการขับรถน้อยลง

ปัญหา adverse selection เกิดขึ้นเพราะว่าประชาชนที่มีความเสี่ยงสูง (คนที่มีสุขภาพไม่ดี หรือ อยู่ในอาชีพที่เสี่ยงอันตราย) เนื่องจากคนกลุ่มนี้จะพยายามแสวงหาการทำประกันชีวิตมากกว่าคนปกติ การมีความเสี่ยงสูงในกรณี annuity adverse selection ดำเนินการในทิศทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ประชาชนที่มีอายุคาดหมายเฉลี่ยสั้น จะมีแนวโน้มที่ซื้อ annuity น้อยกว่าประชาชนที่อายุคาดหมายเฉลี่ยยาว

เพื่อเป็นการลดการเกิดขึ้นของปัญหา moral hazard และ adverse selection บริษัทประกันจึงออกแบบการประกันรูปแบบต่างๆ บนพื้นฐานรูปแบบพิเศษสำหรับกรณีที่ยกเว้นและการประกันร่วมกัน แต่มาตรการเหล่านี้เพิ่มความซับซ้อนให้กับสัญญาซื้อขายและทำให้มีความจำเป็นต้องเพิ่มการคุ้มครองของผู้ซื้อสูงขึ้นเพื่อต่อต้านการนำไปสู่ทางที่ผิดหรือบิดเบือนจากการมีข้อยกเว้นต่างๆ ของบริษัทประกัน

การประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำ (Endowment Insurance Policy)  
โดยเฉพาะแบบมีส่วนร่วม และ Unit – linked มีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้เกิดความไม่มีประสิทธิภาพทางข้อมูล ข่าวสาร ของเครื่องมือทางการเงิน

เพื่อที่จะป้องกันผู้ซื้อประกันจากรูปแบบที่หลอกลวงและไม่ยุติธรรม จำเป็นต้องมีระบบกำกับดูแลและตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เพื่อที่จะกำหนดมาตรฐานด้านค่าใช้จ่าย การตลาดและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารให้เป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้การกำกับดูแลมีความจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจว่าบริษัทประกันชีวิตได้รักษาเงินกองทุนไว้อย่างเพียงพอที่จะสามารถจ่ายเบี้ยประกันได้ในอนาคตเมื่อมีผู้มาเอาประกันและเพื่อป้องกันสำหรับการประกันให้กับตนเองจากการนำเงินกองทุนไปลงทุนแบบเก็งกำไรที่มีความเสี่ยงมากเกินไป

การผสมผสานของรูปแบบและลักษณะการออมระยะยาว ผลที่จะเกิดขึ้นทางด้านสังคมและด้านการเงินของสถาบันการออมระยะยาวแบบผูกพันแต่ละชนิดดังกล่าวจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับกรอบแนวทางและวิธีการที่นำเอาลักษณะที่แตกต่างกันทั้ง 7 ลักษณะดังต่อไปนี้มาผสมผสานกัน

- 1) ระบบที่มีการเชื่อมโยงระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์
- 2) ระบบที่มีการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกันอย่างตั้งใจ  
(intentional redistribution)
- 3) ระบบที่มีการกระจายผลประโยชน์ระหว่างกันอย่างไม่ได้ตั้งใจ  
(unintentional redistribution)
- 4) ระบบธรรมชาติของการเข้าร่วมแบบบังคับและสมัครใจ
- 5) ระบบการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์และกระจายศูนย์ของสถาบัน  
การออม (centralized or decentralized management of institution)
- 6) ระบบความมีประสิทธิภาพของข้อมูลของสถาบันการออมต่างๆ  
(informational efficiency)
- 7) ระบบการกระจายความเสี่ยง (allocation of risk)

#### 4. การรับผลประโยชน์จากการออมระยะยาว

วัตถุประสงค์ของระบบการออมระยะยาว คือ เพื่อสร้างความมั่นคงในชีวิต ป้องกันไม่ให้พบกับความยากจน โดยการเตรียมการระดับรายได้ที่เพียงพอไว้ให้กับคนเหล่านี้ เพื่อให้ยังคงมีมาตรฐานการดำรงชีวิตไม่แตกต่างจากวัยทำงาน

ระบบบำนาญมีงานด้านการจ่ายเป็นรายเดือน ให้กับผู้เกษียณไปตราบเท่าที่เขาจะมีชีวิตอยู่ภายหลังเกษียณ นอกจากนี้ ระบบบำนาญมีเพื่อดูแลช่วงชีวิตของผู้เกษียณโดยไม่ได้มีไว้เพื่อช่วยเหลือให้สมาชิกเก็บสะสมเป็นสินทรัพย์เพื่อจะให้กับทายาท

ระบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน ลูกจ้างและนายจ้างแต่ละฝ่ายจะจ่ายเงินเข้ากองทุนเป็นเปอร์เซ็นต์ที่กำหนดเอาไว้แน่นอน ซึ่งกองทุนดังกล่าว ถ้าหากไม่ได้จัดตั้งโดยนายจ้าง สำหรับลูกจ้างของตนแล้วก็จะกลายเป็นกองทุนแบบรวม (Pooled Fund) จัดตั้งโดยผู้จัดการกองทุนที่ได้รับใบอนุญาต เงินกองทุนจะถูกลงทุนโดยการกระจายการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างๆ และรายได้จากการลงทุนจะนำมาจัดสรรระหว่างสมาชิกกองทุน การจ่ายผลประโยชน์หลังเกษียณโดยการที่ สมาชิก จะได้รับการเสนอหลากหลายทางเลือกในการรับผลประโยชน์ ซึ่งรูปแบบของทางเลือกมีดังนี้

- 1) รับเป็นเงินก้อนทั้งหมดหลังเกษียณ
- 2) ถอนออกเป็นช่วงเวลา (Periodic withdrawal) จากเงินในบัญชีของแต่ละคน จนกระทั่งเงินหมด วิธีนี้โดยปกติแล้วจะเป็นการเบิกจ่ายโดยกำหนดช่วงเวลา ถึงแม้ว่าในประเทศไทย ในบางครั้งจะหมายถึง Allocated Pension
- 3) การซื้อ Life Annuity จากบริษัทประกัน โดยบริษัทประกันจะรับประกันใน การจ่ายให้กับลูกจ้างตราบเท่าที่ลูกจ้างมีชีวิตอยู่หลังเกษียณ

##### 4.1 การรับเป็นเงินก้อนทั้งหมด (Lump - Sum)

ภายใต้ทางเลือกรับเงินเป็นก้อน สมาชิกจะได้รับเงินทั้งหมดตามบัญชีครั้งเดียว ไม่มีการจ่ายในอนาคต ทางเลือกนี้จะไม่เสนอให้มีในระบบบำนาญภาคบังคับ เนื่องจากว่า วัตถุประสงค์ของระบบดังกล่าวมีไว้เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้ผู้เกษียณมีชีวิตอยู่ต่อไปโดยไม่มีรายได้ ซึ่งถ้ามีการรับเงินไปครั้งเดียว จะทำให้ผู้เกษียณใช้เงินอย่างสุรุ่ยสุร่าย จนทำให้ในที่สุดไม่สามารถ ป้องกันการพบกับความยากจนได้

อย่างไรก็ตามระบบบำนาญภาคบังคับบางระบบ อนุญาตให้ผู้เกษียณรับเงินส่วนหนึ่งเป็นก้อนได้ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้เกษียณสามารถนำเงินไปซื้อสิ่งที่ต้องการหลังเกษียณ ซึ่งในบางประเทศอนุญาตให้สมาชิกสามารถรับเป็นเงินก้อนได้ โดยคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของเงินทั้งหมด สำหรับทางเลือกอื่นนั้น หากเงินผลประโยชน์ทั้งหมดของสมาชิกนำไปซื้อ Annuity แล้วยังมีเงินเหลืออยู่ กฎหมายก็อาจจะอนุญาตให้ส่วนที่เหลือนั้นสมาชิกสามารถรับเป็นก้อนได้ การรับเป็นก้อน เป็นทางเลือกที่ใช้การได้ดีในระบบสมัครใจมากกว่าระบบบำนาญแบบบังคับ (Mandatory

Accumulation) ถ้าระบบประกันสังคมไม่มีการรับประกันที่จะจ่ายผลประโยชน์ให้กับผู้เกษียณทุกคน อย่างน้อยเท่ากับระดับเส้นความยากจน รัฐบาลควรจะจ่ายบำนาญบำนาญให้กับทุกคนอย่างน้อย เท่ากับระดับเส้นความยากจน ซึ่งทั้ง 2 วิธี ดังกล่าว ถ้าผู้เกษียณมีการใช้เงินอย่างฟุ่มเฟือย คนเหล่านั้น ก็จะอยู่ในระดับความยากจน

#### 4.2 การรับเงินแบบกำหนดช่วงเวลา (Periodic withdrawal)

ทางเลือกนี้เงินในบัญชีจะถูกถอนออกไปตามช่วงเวลา และเมื่อเงินในบัญชีหมดลงก็จะหยุดจ่ายผลประโยชน์ทันที โดยระบบนี้มีลักษณะทั่วไปดังนี้

- 1) การจ่ายจะกำหนดจากช่วงเวลาทั้งหมด ซึ่งได้จากการประมาณการช่วงชีวิตในอนาคตโดยทำการประมาณในขณะที่ผู้นั้นเกษียณ หรือประมาณการของคู่สมรสรวมด้วย
- 2) เงินสะสมในกองทุนทั้งหมดจะคงอยู่ในบัญชีบำนาญบำนาญ และจะได้รับผลประโยชน์ จากการลงทุนอยู่ตลอดเวลา
- 3) ผลประโยชน์ที่จ่ายในแต่ละเดือนจะถอนออกจากบัญชีแต่ละคน
- 4) สามารถรู้จำนวนผลประโยชน์ที่จ่ายได้แน่นอนและรู้ลักษณะการจ่าย

Annuity ถ่วงหน้า

- 5) จะจ่ายผลประโยชน์ไปตลอดชีวิตของผู้รับบำนาญ ซึ่งเงินในบัญชีจะคงเหลือไว้หากผู้รับบำนาญเสียชีวิตก่อน หรือไม่ก็เงินจะหมดก่อนที่ผู้รับบำนาญจะเสียชีวิต

วิธีคำนวณแบบจ่ายรายเดือนมีหลายวิธีแต่ไม่มีวิธีใดได้ผลดีเท่ากับ Life Annuity ซึ่งสามารถทำให้เกิดการจ่ายรายเดือนมากที่สุดและยังสามารถสร้างความมั่นคงให้กับสมาชิกที่จะมีรายได้ไปตลอดชีวิต

##### 4.2.1 Fixed payment amount

สมาชิกสามารถเลือกรับจำนวนเงินบำนาญรายเดือนตามที่ต้องการโดยจำนวนเงินบำนาญที่สมาชิกเลือกดังกล่าวถูกจ่ายให้กับสมาชิกไปจนเงินหมดจากบัญชี ดังนั้นระยะเวลาในการจ่ายให้กับสมาชิกทั้งหมดจึงขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จ่ายในแต่ละเดือนซึ่งระบุโดยสมาชิกเอง ผลประโยชน์จากการลงทุนของเงินที่เหลืออยู่ระหว่างที่มีการจ่ายออกให้สมาชิกและค่าใช้จ่ายของผู้จัดการกองทุน

การจ่ายวิธีนี้ หากระยะเวลาที่จะต้องจ่ายทั้งหมดรู้ได้ล่วงหน้าแล้วจำนวนที่จะจ่ายรายเดือนจะมีหลากหลายค่า หรือไม่ก็หากจำนวนที่จะจ่ายรู้ได้ล่วงหน้า ทำให้ระยะเวลาที่จะจ่ายไม่สามารถรู้ได้

ถ้าหากวิธีนี้ได้รับอนุญาตในการดำเนินการจะต้องมีการกำหนดไว้ในกฎหมาย ถึงข้อจำกัดเรื่องจำนวนเงินที่น้อยสุด หรือมากที่สุด ในการกำหนดจ่ายรายเดือนที่สามารถให้

สมาชิกได้เลือกได้ เพื่อให้เงินรายเดือนที่กำหนด ไม่ทำให้เกิดการจ่ายในระยะเวลาที่นานหรือสั้นแบบ  
ไม่สมเหตุสมผล

เพื่อให้เห็นตัวอย่างที่ชัดเจน สมมติว่าสมาชิกเลือกที่จะรับบำนาญเดือนละ 800  
บาท จะได้ผลดังตารางที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 ผลการคำนวณตัวอย่างการเลือกรับบำนาญรายเดือนแบบ Fixed payment amount

| Age | Starting<br>Account balance | Monthly<br>Benefit payments | Interest | Ending<br>Account Balance |
|-----|-----------------------------|-----------------------------|----------|---------------------------|
| 65  | 100,000                     | 800                         | 6,778    | 97,178                    |
| 66  | 97,178                      | 800                         | 6,577    | 94,156                    |
| 67  | 94,178                      | 800                         | 6,362    | 90,918                    |
| 68  | 90,918                      | 800                         | 6,132    | 87,449                    |
| 69  | 87,449                      | 800                         | 5,885    | 83,734                    |
| 70  | 83,734                      | 800                         | 5,620    | 79,754                    |
| 71  | 79,754                      | 800                         | 5,337    | 75,491                    |
| 72  | 75,491                      | 800                         | 5,033    | 70,924                    |
| 73  | 70,924                      | 800                         | 4,708    | 66,032                    |
| 74  | 66,032                      | 800                         | 4,360    | 60,792                    |
| 75  | 60,792                      | 800                         | 3,987    | 55,178                    |
| 76  | 55,178                      | 800                         | 3,587    | 49,165                    |
| 77  | 49,165                      | 800                         | 3,159    | 42,724                    |
| 78  | 42,724                      | 800                         | 2,700    | 35,824                    |
| 79  | 35,824                      | 800                         | 2,209    | 28,433                    |
| 80  | 28,433                      | 800                         | 1,683    | 20,516                    |
| 81  | 20,516                      | 800                         | 1,119    | 12,035                    |
| 82  | 12,035                      | 800                         | 515      | 2,950                     |
| 83  | 2,950                       | 800                         |          |                           |

ที่มา: ผลการศึกษาของ Mitchell Wiener, 2006

ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว เงินในบัญชีของผู้รับบำนาญรายบุคคล จะหมดไปที่อายุ 83.33 แทนที่จะเป็นอายุ 79.25 ปี ของตัวอย่างข้างต้น ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าเงินกองทุน จะหมดไปเร็วขึ้น หรือช้าลงขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ตอบแทนที่เกิดขึ้นจริง และค่าใช้จ่ายกองทุน ซึ่งถ้า ผู้รับบำนาญเลือกรับบำนาญรายเดือนที่ต่ำ เงินกองทุนก็หมดช้าลง

#### 4.2.2 Annual life expectancy recalculation

วิธีนี้เป็นการประยุกต์จากวิธีมาตรฐานวิธีแรก โดยแทนที่จะลดจำนวนอายุ คาดหมายเฉลี่ยที่เกิดจากการคำนวณ ณ วันที่เกษียณอายุลงโดยลดลงครั้งละ 12 เดือน แต่จะใช้วิธี คำนวณอายุคาดหมายเฉลี่ยใหม่ในแต่ละปีว่าจะเหลืออายุเฉลี่ยอีกเท่าไร ซึ่งในปีแรกจากที่มีเงินใน บัญชีอยู่ 100,000 บาท จะถูกนำมาหารด้วย 171 เดือน เพื่อที่จะคำนวณบำนาญรายเดือน ซึ่งได้รับ 585 บาทต่อเดือน เช่นเดียวกับวิธีมาตรฐาน และเงินคงเหลือเมื่อถึงสิ้นปี คือ 99,854 บาท แต่อย่างไรก็ตาม วิธีนี้จะแตกต่างจากวิธีแรก โดยเมื่อผ่านไป 1 ปี คือถึงอายุ 66 ปี จะคำนวณอายุคาดหมายเฉลี่ยใหม่ ณ อายุ 66 ปี ได้เท่ากับ 13.63 ปี หรือ 163.56 เดือน ซึ่งคำนวณบำนาญรายเดือนได้เท่ากับ 611 บาท/เดือน และเมื่อหารด้วย 12 เดือน จะเหลือช่วงเวลาที่จะต้องจ่าย อีก 159 เดือน

ที่อายุ 79 ของวิธีมาตรฐาน อายุคาดหมายเฉลี่ยจะถูกลดลงเหลือแค่ 3 เดือน และเงินที่เหลืออยู่ในบัญชีจะถูกจ่ายออกไปหมดใน 3 เดือนแรกของปีนั้น อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างนี้ อายุคาดหมายเฉลี่ยที่ 79 ปี จะได้เป็น 6.90 ปี หรือ 82.8 เดือน ดังนั้น การจ่ายเงินบำนาญยังคงดำเนิน ต่อไป

ดังนั้นวิธีที่ 2 นี้ จะสร้างความมั่นใจได้ว่าเงินในบัญชีจะไม่หมดไปก่อน ที่จะเสียชีวิตจะมีเงินเหลือเพียงพอจ่ายให้กับผู้รับผลประโยชน์แน่นอนหรือเรียกได้ว่าเงินบำนาญราย เดือนหลังจากการจ่ายในปีแรกจะมีจำนวนน้อยกว่าวิธีแรก (Standard Method) ตารางที่ 3-2 จะแสดง ให้ถึงจำนวนเงินที่จ่ายรายเดือนใน 20 ปี ของวิธีนี้

ตารางที่ 3-2 จำนวนเงินที่จ่ายรายเดือนใน 20 ปี ของวิธี Annual life expectancy recalculation

| อายุ | Starting Account balance | Monthly Benefit payments | Interest | Ending Account Balance | Percent Increase in Benefits |
|------|--------------------------|--------------------------|----------|------------------------|------------------------------|
| 65   | 100,000                  | 585                      | 6,870    | 99,854                 |                              |
| 66   | 99,854                   | 611                      | 6,849    | 99,376                 | 4.42%                        |
| 67   | 99,376                   | 636                      | 6,804    | 98,548                 | 4.18%                        |
| 68   | 98,548                   | 661                      | 6,734    | 97,352                 | 3.90%                        |
| 69   | 97,352                   | 684                      | 6,639    | 95,778                 | 3.57%                        |

| อายุ | Starting<br>Account<br>balance | Monthly<br>Benefit<br>payments | Interest | Ending<br>Account<br>Balance | Percent<br>Increase<br>in Benefits |
|------|--------------------------------|--------------------------------|----------|------------------------------|------------------------------------|
| 70   | 95,778                         | 706                            | 6,518    | 93,819                       | 3.21%                              |
| 71   | 93,819                         | 728                            | 6,369    | 91,456                       | 3.02%                              |
| 72   | 91,456                         | 747                            | 6,193    | 88,685                       | 2.65%                              |
| 73   | 88,685                         | 764                            | 5,988    | 85,508                       | 2.25%                              |
| 74   | 85,508                         | 777                            | 5,756    | 81,935                       | 1.80%                              |
| 75   | 81,935                         | 788                            | 5,497    | 77,980                       | 1.31%                              |
| 76   | 77,980                         | 792                            | 5,214    | 73,692                       | 0.54%                              |
| 77   | 73,692                         | 792                            | 4,909    | 69,102                       | -0.03%                             |
| 78   | 69,102                         | 786                            | 4,584    | 64,249                       | -0.66%                             |
| 79   | 64,249                         | 775                            | 4,243    | 59,187                       | -1.39%                             |
| 80   | 59,187                         | 758                            | 3,890    | 53,981                       | -2.25%                             |
| 81   | 53,981                         | 738                            | 3,528    | 48,656                       | -2.68%                             |
| 82   | 48,656                         | 710                            | 3,161    | 43,301                       | -3.80%                             |
| 83   | 43,301                         | 674                            | 2,795    | 38,010                       | -5.05%                             |
| 84   | 38,010                         | 631                            | 2,437    | 32,875                       | -6.35%                             |

ที่มา: ผลการศึกษาของ Mitchell Wiener, 2006

**หมายเหตุ** ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นในแต่ละปี ตั้งแต่ปีแรก จนถึงปีที่ 11 หลังจากนั้น บำนาญรายเดือนจะลดลง บำนาญที่จ่ายเมื่ออายุ 84 ปี (สิ้นปีที่ 20) มีจำนวนเท่ากับบำนาญที่จ่ายเมื่ออายุ 67 ปี

#### 4.2.3 Last survivor life expectancy

วิธีนี้เหมือนวิธีมาตรฐาน (วิธีแรก) ยกเว้นวิธีนี้ได้นำเอาอายุคาดหมายพิจารณาถึงอายุ คาดหมายเฉลี่ยร่วมด้วยรวมทั้งคู่สมรสก็นำมาคำนวณร่วมด้วย ในการคำนวณหาจำนวนปีที่ จะจ่ายบำนาญและจำนวนเงินบำนาญรายเดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่คาดว่าสมาชิกจะมีชีวิตอยู่อีกกี่ปีหรือไม่ ก็คาดว่าคู่สมรสจะมีชีวิตอยู่อีกกี่ปี ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวกว่าการเอาเฉพาะเวลาของสมาชิกเท่านั้น วิธีนี้ จะอนุญาตให้ใช้ได้เฉพาะเมื่อระบุว่าคู่สมรสจะเป็นผู้รับผลประโยชน์ต่อไป ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้ชาย เกษียณที่ 65 ปี และมีภรรยาอายุเกษียณที่ 63 ปี ทำให้อายุคาดหมายเฉลี่ยของคนสุดท้ายเป็น 21.02 ปี

เมื่อตัวที่นำมาหารมีจำนวนมากขึ้น ทำให้บำนาญรายเดือนลดลง และการจ่ายต้องดำเนินไปในระยะเวลาที่ยาวนานกว่า โดยจะจ่ายไปจนกระทั่งสมาชิกและคู่สมรสของตนเสียชีวิต

#### 4.2.4 Last Survivor life expectancy with recalculation

วิธีนี้เหมือนกับวิธี annual life expectancy recalculation แต่จะแตกต่างกันตรงที่จะมีการคำนวณให้กับผู้มีชีวิตอยู่คนสุดท้ายที่จะรับบำนาญในแต่ละปี โดยถ้าคู่สมรสตายระหว่างปีนั้น ดังนั้นจะนำเอาเฉพาะอายุคาดหมายเฉลี่ยของสมาชิกมาคำนวณสำหรับปีที่เหลืออยู่ในอนาคต แต่ถ้าสมาชิกเสียชีวิต การจ่ายในอนาคตจะขึ้นอยู่กับอายุคาดหมายเฉลี่ยของกลุ่มสมรส เป็นต้น โดยวิธีนี้จะได้รับอนุญาตเมื่อคู่สมรสเป็นผู้ที่ถูกเลือกให้เป็นผู้รับผลประโยชน์ด้วยเท่านั้น

### 4.3 การจ่ายแบบรายงวดตลอดชีวิต (Life Annuity)

annuity หมายถึง การจ่ายเป็นรายงวดแบบปกติตามช่วงเวลา โดยการจ่ายอาจเป็นรายปี รายไตรมาส หรือรายเดือนก็ได้ ซึ่งระดับ (หรือจำนวน) ของการจ่ายขึ้นอยู่กับระยะเวลาทั้งหมดที่จ่าย ทั้งนี้ การจ่ายอาจเพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ได้ ขึ้นกับการกำหนดระยะเวลาในการจ่าย เช่น การจ่ายงวดในการจ้างงานบ้าน ผ่อนรถ ล้วนเป็นการจ่ายแบบ annuity ทั้งสิ้น โดยมีการจ่ายเป็นปกติสม่ำเสมอไปจนกระทั่งชำระหนี้หมดสิ้น ระยะเวลาในการจ่าย annuity อาจจะถูกกำหนดไว้แน่นอนหรือยังไม่กำหนด ณ เวลาที่มีการจ่ายก็ได้ โดยจำนวนเงินที่จ่ายอาจจะได้รับตามจำนวนเดือนที่กำหนดไว้แน่นอนหรือรับบำนาญไปจนกระทั่งหมดเงินในบัญชีที่มีอยู่ หรือจนกระทั่งผู้รับกำหนดเป็นช่วงอายุที่แน่นอนหรือจนกระทั่งมีการจ่ายหนี้จนหมดสิ้น หรือในอีกทางหนึ่ง การจ่าย annuity ขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจจะมีการจ่ายไปจนกระทั่งเสียชีวิต หรือ จ่ายให้กับการทุพพลภาพหรือการแต่งงานใหม่ ในสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ระยะเวลาการจ่ายจะไม่สามารถบอกได้ เนื่องจากต้องขึ้นอยู่กับเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์หลักต้องการจะมุ่งไปที่การให้บริษัทประกันชีวิตจ่ายเป็นสัญญาจ่าย annuity ของระบบบำนาญบำนาญ โดยสัญญา annuity คือ ผลิตภัณฑ์ประกันชีวิต เพราะว่าผู้ซื้อ life annuity ได้โอนย้ายความเสี่ยงจากการมีชีวิตที่ยืนยาว หรือความเสี่ยงจากการลงทุนจาก ผู้ซื้อไปสู่บริษัทประกันชีวิตโดยบริษัทประกันชีวิตจะรับประกันในการจ่ายบำนาญ ตรงเท่าที่ผู้ประกันมีชีวิตอยู่ ถึงแม้ว่าผู้ประกันตนจะมีชีวิตยืนยาวมากก็ตาม นอกจากนี้ บริษัทประกันยังรับประกันอัตราผลตอบแทนของเงินที่ผู้ซื้อจ่ายให้กับบริษัทประกัน และอัตราดอกเบี้ยที่ตั้งไว้เป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่ใช้ในการตัดสินใจขนาดของผลประโยชน์รายงวดที่จะซื้อ

การจ่ายเป็นงวดไปตลอดชีวิต (Life annuity) เป็นสิ่งที่ดีที่สุดในแง่ที่จะตรงกับข้ามกับการประกันชีวิต (Life insurance) เนื่องจาก Life insurance คือการการตายก่อนเวลาที่ควรจะเป็น

ในขณะที่ Life annuity ค้ำครองการตายช้าหรือมีอายุยืนยาวกว่าที่คาดการณ์ไว้ หรือค้ำครองป้อมกับการไม่มีแหล่งของเงินรายได้

Life Annuities เป็นลักษณะการประกันชีวิตแบบหนึ่ง ไม่เหมือนกับแบบ period – certain annuities โดยช่วงเวลาการรับของ Life Annuities จะไม่มีไครทราบ ณ วันที่เกษียณ การจ่ายเงินจะดำเนินไปอาจเป็นเพียง 1 เดือน หรือ 50 ปี ก็ได้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบที่เลือกและผู้รับ annuity จะมีชีวิตอยู่ยืนยาวแค่ไหน

Life Annuities มีอยู่หลายรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ซื้อ โดย annuity ทุกชนิด (ยกเว้น pure life annuity) เป็นการผสมผสานระหว่าง pure life annuity กับ life insurance โดยทั่วไปแล้ว annuity สำหรับบำนาญบำนาญ มีดังนี้

- 1) Pure life annuity
- 2) Life annuity with period – certain
- 3) Cash refund life annuity
- 4) Joint and Survivor annuity

**4.3.1 Pure life annuity** เป็น annuity แบบมาตรฐาน ถูกใช้สำหรับระบบค้ำครองทางสังคม เช่น OAP หรือใช้กับระบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Defined Benefit) แบบที่นายจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวน แต่ไม่นิยมใช้กับระบบกำหนดอัตราสะสม/สมทบ (Defined Contribution) เช่น NPF ที่อยู่ระหว่างเสนอของประเทศไทย

ในระบบ pure life annuity บริษัทประกันจะรับประกันจำนวนที่จ่ายรายเดือนไปจนตลอดชีวิต หรือทุพพลภาพ หรือ ตาย โดยจากจำนวน annuity ทั้งหมดพบว่าแบบ pure life annuity จะให้จำนวนเงินสูงที่สุด แต่ก็มีความเสี่ยงสูงที่สุดด้วยการได้รับเงินกลับคืนที่น้อยกว่าที่ได้จ่ายไปเพื่อซื้อ annuity

ปัญหาหลักของ Pure life annuity คือ ความเป็นไปได้ที่จะเสียชีวิตก่อนหรือในระยะเวลาอันสั้นหลังจากเกษียณ โดยหากผู้เกษียณมีเงินในบัญชีจำนวนมากเมื่อเกษียณ ทายาทหรือผู้รับมรดกจะไม่พอใจอย่างมาก หากผู้รับบำนาญหรือผู้เกษียณนำเงินก้อนทั้งหมดไปให้บริษัทประกัน เพื่อซื้อ annuity ซึ่งเมื่อผู้รับบำนาญเสียชีวิตในเวลาอันสั้น จะได้รับเงินคืนจากบริษัทประกันเพียงสัดส่วนน้อยเท่านั้น จึงเหลือเงินอีกจำนวนมากที่ต้องเสียไป เพราะจะไม่มีการจ่ายอีกแล้วเมื่อผู้ซื้อ annuity เสียชีวิต ปัญหาดังกล่าวนี้จะไม่เป็นปัญหาของระบบบำนาญบำนาญแบบที่นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนฝ่ายเดียว (DB) แต่เป็นปัญหาสำหรับระบบบำนาญบำนาญบัญชีรายบุคคล ดังนั้น ด้วยเหตุผลเหล่านี้ เราเชื่อว่า Pure life annuity ไม่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย สำหรับระบบบำนาญบำนาญแบบ fully funded pension system และควรจะห้ามไม่ให้มีด้วย แต่ควรให้ annuity แบบอื่นๆ แทน

#### 4.3.2 Life annuity with a period – certain guaranteed รูปแบบนี้จะช่วย

แก้ปัญหาการตายเร็วได้ การจ่ายมีการรับประกันจำนวนเงินเดือนที่น้อยที่สุดที่จะจ่ายโดยไม่คำนึงถึงว่าจะเสียชีวิตเมื่อไร ตัวอย่างเช่น life annuity ที่มีการรับประกัน 10 ปี จะมีการจ่ายไปตลอดชีวิตของผู้ซื้อ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 10 ปี หมายความว่า ถ้าผู้รับบำนาญเสียชีวิต เมื่อครบ 3 ปี การจ่ายจะต้องดำเนินไปอีก 7 ปี ให้กับผู้รับผลประโยชน์แทนหรือทายาท แต่ถ้าผู้รับบำนาญเสียชีวิตหลังจาก 16 ปี การจ่ายจะหยุดลงทันที ณ วันที่เสียชีวิต

โดยความเป็นจริงแล้ว จะไม่มี life annuity ที่อยู่ระหว่าง 10 ปี เพราะบริษัทรับประกันรู้ว่าเขาจะต้องจ่ายไปอย่างน้อย 10 ปี โดยไม่คำนึงถึงว่าผู้รับบำนาญจะมีชีวิตอยู่หรือเสียชีวิต ดังนั้น ระหว่าง 10 ปี จะเป็นแบบ period – certain annuity และหลังจาก 10 ปีไปแล้ว จะกลายเป็น Pure life annuity

ตัวอย่างอื่น เช่น การผสมระหว่าง Pure life annuity และ 10 – year period – certain ถ้าผู้ซื้อ annuity เสียชีวิตหลังจาก 1 ปี ผลประโยชน์ตอนเสียชีวิตจะเท่ากับค่าที่เหลือจ่ายอีก 9 ปี อย่างไรก็ตาม ถ้าผู้ซื้อเสียชีวิตหลังจาก 9 ปี ทำให้ผลประโยชน์ตอนเสียชีวิตเท่ากับการจ่ายที่เหลืออีก 1 ปี และเพื่อที่จะจ่ายสำหรับรูปแบบของการประกันชีวิตสำหรับผลิตภัณฑ์ annuity จำนวนที่ต้องจ่าย annuity เริ่มต้นจะน้อยกว่าค่าที่ควรจะเป็นถ้าซื้อ Pure life annuity

เราขอแนะนำ life annuity แบบ 10 – year period – certain เป็นทางเลือกที่ไม่เสี่ยงให้กับสมาชิก NPF ที่ยังเป็นโสด

#### 4.3.3 Cash Refund Annuity คล้ายกับ life annuity ที่เป็นแบบกำหนดช่วงเวลาไว้

ด้วย (period – certain) โดยผู้รับบำนาญจะได้รับการประกันว่าจะได้รับการจ่าย annuity จำนวนทั้งหมดอย่างน้อยเท่ากับจำนวนที่จ่ายเพื่อซื้อ annuity (เป็นจำนวนเงินทั้งหมดที่ได้รับเมื่อเกษียณ) ถ้าผู้รับบำนาญเสียชีวิตก่อนจะได้รับจำนวนเงินที่เท่ากับเงินต้นเมื่อเกษียณ จำนวนเงินที่เหลือจะถูกจ่ายให้กับผู้รับผลประโยชน์แทน เป็นการจ่ายเพื่อเหตุเสียชีวิต ดังนั้น ทายาทของผู้รับบำนาญจะรับรู้ว่ารูปแบบนี้มีความยุติธรรม เพราะอย่างน้อยเขาก็ได้รับส่วนที่เหลือคืน โดยสรุปแล้วการจ่ายเพื่อการเสียชีวิตในรูปแบบของ annuity นั้น หมายความว่า จำนวนของ annuity จะน้อยลงถ้ามีการซื้อ Pure life annuity ซึ่งรูปแบบที่ 3 นี้ ควรได้รับอนุญาตให้ใช้กับ NPF ได้

#### 4.3.4 Joint and survivor annuity เป็นรูปแบบที่นิยมกันมากเป็นแบบที่คุ้มครองคู่

สมรส ของผู้ประกันด้วย โดยรูปแบบนี้จะมีการจ่ายให้กับผู้รับบำนาญไปตราบเท่าที่ยังมีชีวิตอยู่ และเมื่อผู้ประกันตาย เงินที่เหลือยังคงจ่ายให้กับคู่สมรสจนกระทั่งเสียชีวิตไปด้วย แต่ถ้าคู่สมรสเสียชีวิตก่อนผู้รับบำนาญแล้ว การจ่าย annuity จะสิ้นสุดลงเมื่อผู้รับบำนาญเสียชีวิตซึ่งเหมือนกับ Pure life annuity ดังนั้น รูปแบบที่ 4 นี้ จะป้องกันคู่สมรสไม่ให้ตกสู่ความยากจนหลังจากเวลาที่ผู้รับบำนาญ

เสียชีวิต และมีประโยชน์มากหากกรณีที่คู่สมรสไม่มีรายได้บำนาญของตนเอง ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้ เช่น การเป็นแม่บ้าน เป็นต้น

รูปแบบนี้ ผู้ซื้อ annuity หรือผู้รับบำนาญจะเลือกร้อยละของผลประโยชน์ทั้งหมดที่จะจ่ายให้กับคู่สมรสเมื่อเขาเสียชีวิต โดยเลือก ณ เวลาที่ซื้อ annuity เช่นร้อยละ 50 หรือร้อยละ 100 ที่จะจ่ายต่อไปให้กับคู่สมรส จำนวนของเงิน annuity ขึ้นอยู่กับร้อยละ ที่จะจ่ายต่อไป อายุ และเพศ ของผู้รับบำนาญและของคู่สมรส ณ เวลาที่เกษียณอายุ ตัวอย่างเช่น ถ้าผู้รับบำนาญมีคู่สมรสที่มีอายุยาวอีก 25 ปี ทำให้ annuity แบบนี้มีจำนวนเงินรายเดือนที่ต่ำกว่าแบบ pure life annuity เนื่องจากคู่สมรสมีอายุยืนยาวออกไปหลังจากที่ผู้รับบำนาญเสียชีวิต ในทางตรงข้าม ถ้าคู่สมรสมีอายุต่ำกว่าผู้รับบำนาญ 10 ปี ส่วนที่หักลดไป จะมีค่าน้อยมาก

โดยลักษณะพื้นฐานของรูปแบบนี้แล้ว ยังคงมีความเป็นไปได้ที่จะได้รับผลประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างเช่น ถ้าทั้งผู้รับบำนาญและคู่สมรสเสียชีวิตจากอุบัติเหตุรถยนต์ หลังจากได้รับเงินบำนาญเดือนแรก ปัญหานี้สามารถแก้ไขได้โดยการรวมระหว่างการประกันแบบ period – certain กับ jointed survivor annuity ซึ่งทำให้การจ่ายบำนาญรายเดือนต่อไปจะเหลือจำนวนเงิน/เดือนลดลงที่จะจ่ายให้กับผู้รับบำนาญ เราขอแนะนำ default form ของ annuity ให้กับสมาชิกผู้ที่แต่งงานแล้ว ให้เป็นแบบ 1 ปี หรือมากกว่า และ แบบ 50% survivor annuity ร่วมกับ แบบ certain – period 10 ปี ถ้าคู่สมรสไม่ยินยอมหรือตกลงจะเลือกทางเลือกอื่น

เกือบจะทุกประเทศที่เสนอขาย life annuity เนื่องจากสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ความจำเป็นของระบบบำนาญบำนาญ และอนุญาตให้จ่ายได้ทั้งจากระบบประกันสังคม และ fully funded system โดยใช้พื้นฐานเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ที่มีระบบ mandatory accumulation system ยกเว้นประเทศชิลี ยังไม่มีตลาด annuity ที่ประสบความสำเร็จ ตัวอย่างประสบการณ์ต่างประเทศ ปรากฏตามตารางที่ 3-3

ตารางที่ 3-3 รูปแบบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนของต่างประเทศ

| ประเทศ    | รูปแบบการจ่าย                                                        |
|-----------|----------------------------------------------------------------------|
| โปแลนด์   | Annuity                                                              |
| ฮังการี   | Annuity, ผู้ที่จ่ายเงินเข้ากองทุนมาไม่เกิน 15 ปี ได้รับเป็น lump-sum |
| บัลแกเรีย | Annuity                                                              |
| โครเอเชีย | Annuity                                                              |
| ยูเครน    | Annuity, เงินผลประโยชน์ที่มีจำนวนน้อยรับเป็น lump-sum                |
| ลัตเวีย   | Annuity หรือสามารถโอนเงินผลประโยชน์ไปรวมกับกองทุนชั้นที่ 1 ก็ได้     |
| เม็กซิโก  | Annuity, periodic withdrawal based on life expectancy                |

| ประเทศ    | รูปแบบการจ่าย                                                                                                                              |
|-----------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| เปรู      | Annuity, deferred annuity with 50% payout in deferral period<br>เป็นชนิดที่ยังไม่รับผลประโยชน์ทันที แต่จะกำหนดอายุที่เริ่มรับผลประโยชน์ไว้ |
| ชิลี      | Annuity, periodic withdrawal based on life expectancy, lump-sum สำหรับส่วนที่เกินจาก<br>อัตราเป้าหมาย                                      |
| โคลัมเบีย | Annuity, periodic withdrawal based on life expectancy                                                                                      |

## บทที่ 4

### ลักษณะประชากรและสถานการณ์แรงงานไทย

การวิเคราะห์สถานการณ์ของแรงงานในปัจจุบัน ใช้ข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตั้งแต่ปี 2548 - 2550 มาวิเคราะห์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพรวมของตลาดแรงงานตามโครงสร้างประชากรและกำลังแรงงานที่มีอยู่จริง

#### 1. โครงสร้างประชากรของประเทศไทย

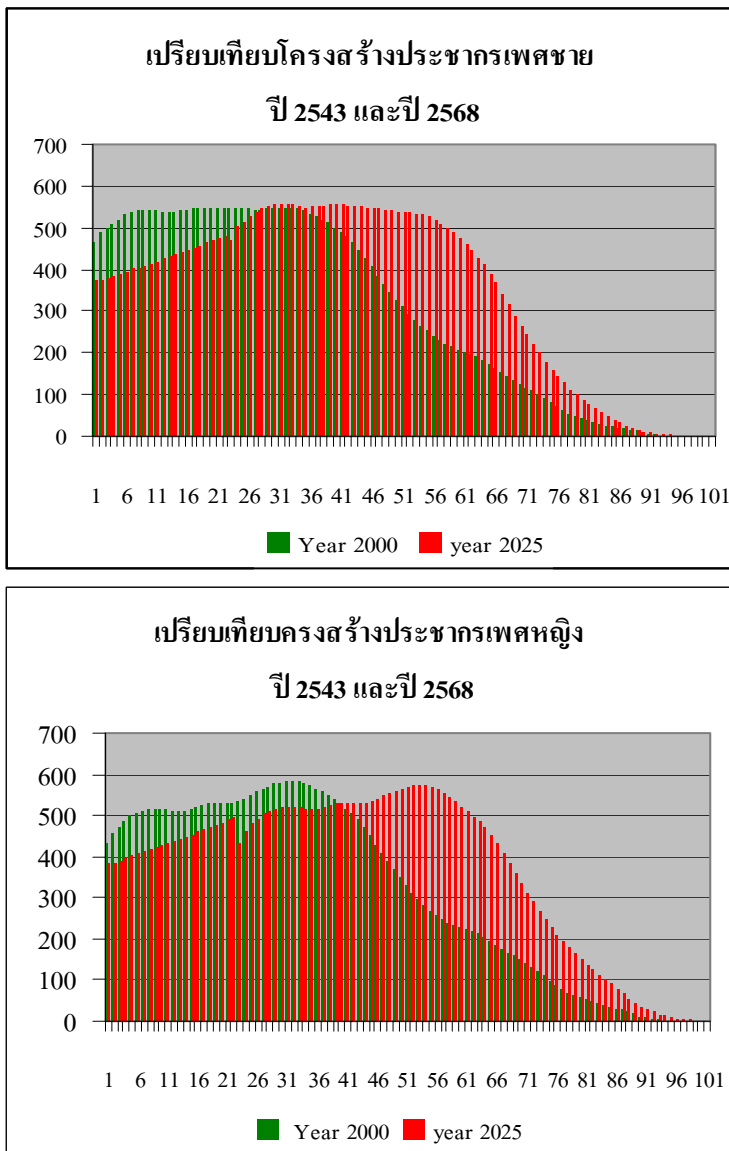
ประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่กำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างรวดเร็ว จากการประมาณการโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ตามตารางที่ 4 - 1 พบว่า ในช่วงปี 2543 ถึงปี 2643 ประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 9.4 เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.8 ในขณะที่วัยทำงานปรับลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 65.9 ลดลงเหลือร้อยละ 53.7 เป็นผลจากอัตราการเกิดลดลง และประชากรมีอายุมากขึ้น จะเห็นได้จากอายุคาดหวังเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของเพศชาย เพิ่มขึ้นจาก 67.1 ปี เป็น 78 ปี และของเพศหญิง เพิ่มขึ้นจาก 74.8 ปี เป็น 83.8 ปี ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงาน (Elderly Dependency Ratio) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 14.26 เป็นร้อยละ 55.49

#### ตารางที่ 4-1: การคาดการณ์ด้านประชากร

| ปี                  | 2543   | 2553   | 2563   | 2573   | 2583   | 2593   | 2603   | 2613   | 2623   | 2633   | 2643   |
|---------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| อายุคาดหวังเฉลี่ย   |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
| เมื่อแรกเกิด (ปี)   |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
| เพศชาย              | 67.1   | 69.6   | 71.4   | 73     | 74     | 75     | 75.6   | 76.2   | 76.8   | 77.4   | 78     |
| เพศหญิง             | 74.8   | 76.6   | 78.2   | 79.2   | 80.2   | 80.8   | 81.4   | 82     | 82.6   | 83.2   | 83.8   |
| ประชากร (พันคน)     |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
| ยอดรวม              | 62,236 | 67,448 | 71,144 | 73,002 | 73,087 | 71,471 | 86,922 | 66,358 | 63,916 | 61,595 | 59,655 |
| เพศชาย              | 30,665 | 33,071 | 34,799 | 35,606 | 35,566 | 34,828 | 3,789  | 32,716 | 31,587 | 30,482 | 29,747 |
| เพศหญิง             | 31,571 | 34,377 | 36,345 | 37,396 | 37,522 | 36,644 | 35,137 | 33,647 | 32,329 | 31,112 | 29,908 |
| อัตราการเติบโต      | -      | 0.70   | 0.40   | 0.10   | -0.10  | -0.30  | -0.40  | -0.40  | -0.40  | -0.40  | -0.40  |
| ต่อปี (%)           |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
| โครงสร้างอายุ (%)   |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |        |
| 0-14                | 24.7   | 21.2   | 18.9   | 17.1   | 16.4   | 16.4   | 16.3   | 16.4   | 16.5   | 16.5   | 16.5   |
| 15-59               | 65.9   | 67.3   | 64.9   | 60.7   | 57.4   | 55.3   | 54.3   | 53.6   | 53.3   | 53.7   | 53.7   |
| 60+                 | 9.4    | 11.5   | 16.2   | 22.2   | 26.3   | 28.4   | 29.4   | 30.1   | 30.1   | 29.8   | 29.8   |
| อัตราการพึ่งพิง (%) | 14.26  | 17.09  | 24.96  | 36.57  | 45.82  | 51.36  | 54.14  | 56.16  | 56.47  | 55.49  | 55.49  |

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สมมติฐานหลัก), ILO Projection)

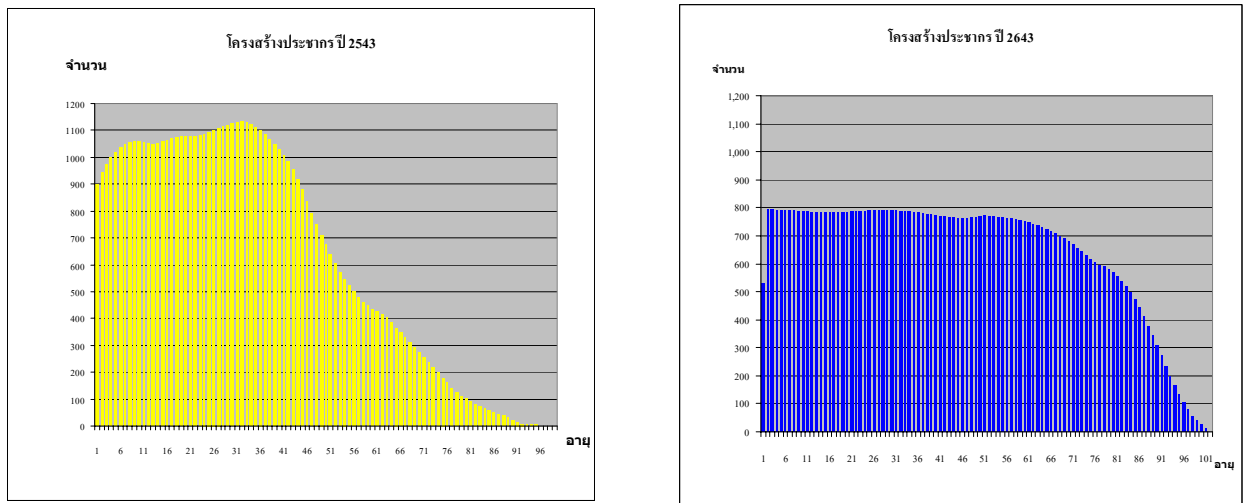
รูปภาพที่ 4-1: ประมาณการประชากรเปรียบเทียบระหว่างปี 2000 (2543) และปี 2025 (2568) ของเพศชาย และเพศหญิง



จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลง  
โครงสร้างประชากรทั้งเพศ  
ชายและเพศหญิงมี  
รูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ  
ในปี 2543 วัยเด็กและ  
วัยทำงานยังมีอัตราสูง  
แต่จะเปลี่ยนแปลง  
อย่างรวดเร็ว เมื่อเทียบกับ  
ปี 2568 คือ วัยสูงอายุจะมี  
อัตราที่สูงกว่า เมื่อเทียบกับปี  
2543 นอกจากนี้ พบว่า  
เพศหญิงจะมีช่วงอายุ  
ที่ยืนยาวกว่าเพศชาย  
โดยเพศชายจะอายุยาวที่สุด  
96 ปี ส่วนเพศหญิงจะมีอายุ  
ยาวที่สุด 99 ปี

และเมื่อพิจารณาในช่วงปี 2543 ถึงปี 2643 (ตามรูปภาพที่ 4-2) ประชากร  
วัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 9.4 เพิ่มเป็นร้อยละ 29.8 ในขณะที่วัยทำงานปรับลดลงอย่าง  
ต่อเนื่อง จากร้อยละ 65.9 ลดลงเหลือร้อยละ 53.7 เป็นผลจากอัตราการเกิดลดลง และประชากรมีอายุ  
ยาวขึ้น จะเห็นได้จากอายุคาดหวังเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของเพศชาย เพิ่มจาก 67.1 ปี เป็น 78 ปี และของเพศ  
หญิง เพิ่มจาก 74.8 ปี เป็น 83.8 ปี ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงาน  
(Elderly Dependency Ratio) เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 14.26 เป็นร้อยละ 55.49

รูปภาพที่ 4-2: เปรียบเทียบโครงสร้างประชากรระหว่างปี 2543 และปี 2643



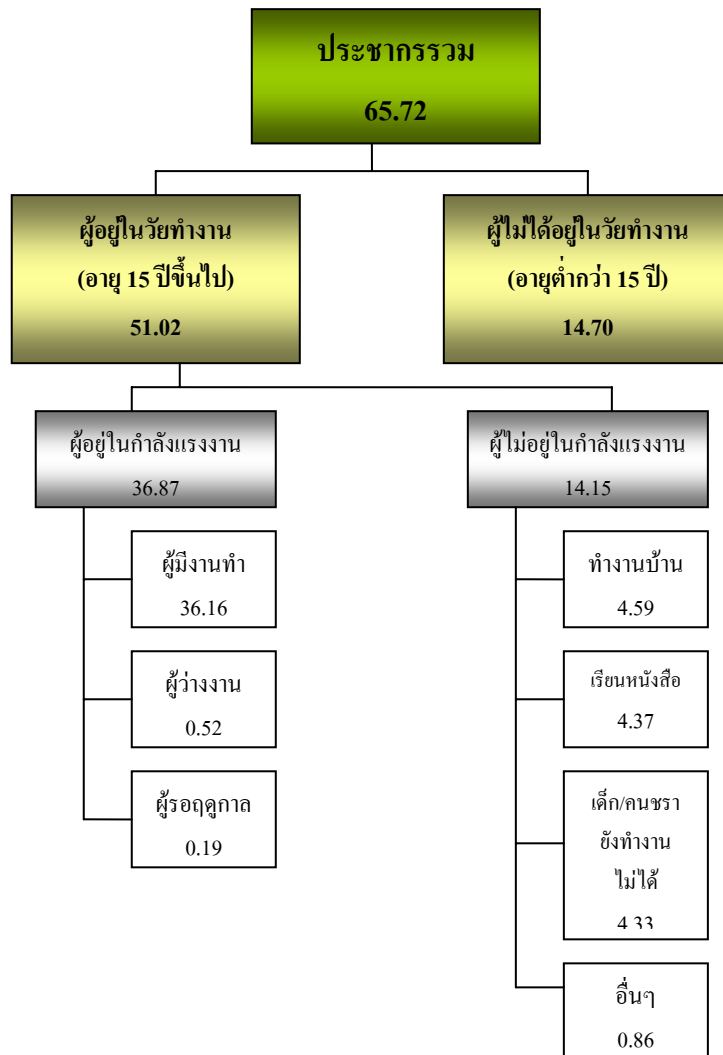
การพิจารณาโครงสร้างประชากรโดยแบ่งตามช่วงอายุ ตามตารางที่ 2 พบว่า ประชากรมีการกระจายตัวอย่างสม่ำเสมอตามช่วงอายุทั้งเพศชายและเพศหญิง ระหว่างแรกเกิดถึงอายุ 49 ปี เมื่ออายุสูงขึ้นจำนวนประชากรค่อย ๆ ลดลง

## 2. โครงสร้างการจ้างงาน

ประเทศไทยมีประชากรเฉลี่ยทั้งสิ้น 65.72 ล้านคน พบว่าเป็นผู้ที่มิอายุ 15 ปีขึ้นไป มีจำนวน 51.02 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 77.63 ขณะที่ผู้มีอายุต่ำกว่า 15 ปีมีจำนวน 14.70 ล้านคน (ร้อยละ 22.37) (รายละเอียดตามรูปภาพที่ 4-3)

รูปภาพที่ 4-3 โครงสร้างประชากร ปี2550

หน่วย : ล้านคน



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในกลุ่มผู้มีอายุ 15 ปีขึ้นไป จำนวน 51.02 ล้านคน พบว่าเป็นผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 36.87 ล้านคน โดยจำแนกเป็นผู้มีงานทำ 36.16 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 98.07 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานทั้งหมด ขณะที่เป็นผู้ว่างงาน 0.52 แสนคน หรือร้อยละ 1.4 ของผู้อยู่ในกำลังแรงงานและผู้รอฤดูกาลมีจำนวน 0.19 แสนคน (ร้อยละ 0.53) เมื่อเปรียบเทียบการมีงานทำระหว่างเพศในช่วงปีนี้ (มกราคม – ธันวาคม 2550) จะพบว่า เพศชายมีอัตราส่วนของการมีงานทำ หรืออัตราการจ้างงานใกล้เคียงเพศหญิง (คำนวณจากผู้มีงานทำจำแนกเพศต่อผู้อยู่ในกำลังแรงงานจำแนกเพศ) กล่าวคือเพศชายมีอัตราร้อยละ 98.06 ขณะที่เพศหญิงมีร้อยละ 98.04 และเมื่อพิจารณาในภาพรวมจะพบว่าปี 2550 อัตราการมีงานทำ ซึ่งคำนวณจากสัดส่วนผู้มีงานทำต่อผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตราร้อยละ 98.07 นั้นหมายความว่าในปี 2550 ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน 100 คน จะมีงานทำประมาณ 98 - 99 คน ซึ่งอัตราการจ้างงานใน

ภาพรวมปีนี้มีสัดส่วนที่สูงขึ้นกว่าปีที่แล้วที่มีร้อยละ 97.96 ส่วนอัตราว่างงาน ซึ่งคำนวณจากผู้ว่างงานต่อผู้อยู่ในกำลังแรงงานมีอัตรา 1.4 โดยชายจะมีอัตราการว่างงานสูงกว่าหญิง กล่าวคือ เพศชายร้อยละ 1.5 ขณะที่เพศหญิงร้อยละ 1.2 ซึ่งอัตราการว่างงานในปีนี้ต่ำกว่าปีที่แล้วที่มีอัตราว่างงานภาพรวมร้อยละ 1.51 สำหรับตัวเลขในกลุ่มของผู้ที่ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน ซึ่งมีจำนวน 14.15 ล้านคน พบว่าเป็นผู้ทำงานบ้าน เรียนหนังสือ และเด็ก คนชราที่ไม่สามารถทำงานได้ โดยมีสัดส่วน คือร้อยละ 4.59 4.37 และ 4.33 ตามลำดับ (รายละเอียดตามตาราง 4-4)

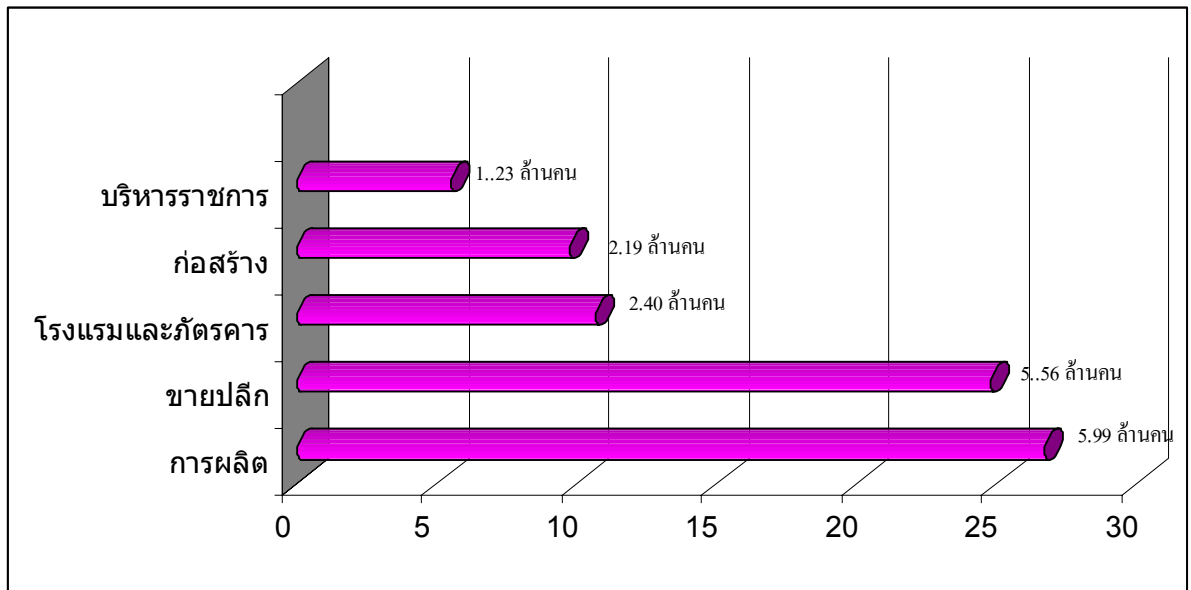
ตาราง 4-2 ประมาณการประชากรจำแนกตามเพศและสถานภาพแรงงาน ปี 2550

| สถานภาพแรงงาน                   | ชาย          | หญิง         | รวม          |
|---------------------------------|--------------|--------------|--------------|
| ประชากรรวม                      | 32.25        | 33.47        | 65.72        |
| ประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไป         | 24.74        | 26.28        | 51.02        |
| <b>ผู้อยู่ในกำลังแรงงาน</b>     | <b>20.06</b> | <b>16.82</b> | <b>36.87</b> |
| - ผู้มีงานทำ                    | 19.67        | 16.49        | 36.16        |
| - ผู้ว่างงาน                    | 0.31         | 0.21         | 0.52         |
| - กำลังแรงงานที่รอฤดูกาล        | 0.08         | 0.12         | 0.19         |
| <b>ผู้ไม่อยู่ในกำลังแรงงาน</b>  | <b>4.69</b>  | <b>9.46</b>  | <b>14.15</b> |
| - ทำงานบ้าน                     |              |              | 4.59         |
| - เรียนหนังสือ                  |              |              | 4.37         |
| - เด็ก/คนชรา                    |              |              | 4.33         |
| ยังทำงานไม่ได้                  |              |              |              |
| <b>ประชากรอายุต่ำกว่า 15 ปี</b> | <b>7.51</b>  | <b>7.19</b>  | <b>14.70</b> |
| อัตราค่าจ้างงานต่อกำลังแรงงาน   | 98.06        | 98.04        | 98.07        |
| อัตราการว่างงาน                 | 1.5          | 1.2          | 1.4          |

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติมกราคม – ธันวาคม 2550

**2.1 การพิจารณาตามภาคอุตสาหกรรม สำหรับผู้มีงานทำ 36.16 ล้านคน พบว่า**ทำงานในภาคเกษตรกรรม 13.75 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 38.01 ของผู้มีงานทำทั้งหมด ส่วนผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมมีจำนวน 22.42 ล้านคน (ร้อยละ 61.99 ของผู้มีงานทำทั้งหมด) โดยกลุ่มผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมจะทำงานในสาขาการผลิตสูงสุดจำนวน 5.99 ล้านคน ร้อยละ 26.73 ของผู้ทำงานนอกภาคเกษตรกรรมทั้งหมดรองลงมา คือ การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ รถจักรยานยนต์ ฯ มี 5.56 ล้านคนคิดเป็นร้อยละ 24.79 สาขาโรงแรมและภัตตาคาร 2.40 ล้านคน ร้อยละ 10.71 สาขาการก่อสร้าง 2.19 ล้านคน ร้อยละ 9.78 และสาขาการบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ 1.23 ล้านคน ร้อยละ 5.50 (รายละเอียดตามรูปภาพที่ 4-4)

รูปภาพที่ 4-4 ผู้มีงานทำจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตรกรรม 5 อันดับแรก

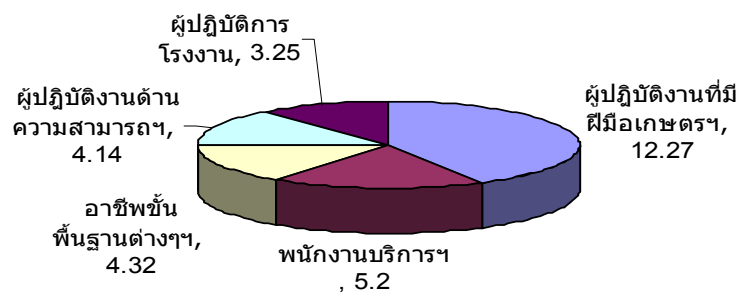


ที่มา: ประมาณการจากข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ มกราคม – พฤศจิกายน 2550

2.2 การพิจารณาตามสาขาอาชีพ ผู้มีงานทำตามอาชีพในปี 2550 พบว่าอาชีพที่มีผู้ทำงานมากที่สุด 5 อันดับแรกคือ 1) ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านการเกษตรและการประมง จำนวน 12.27 ล้านคน ร้อยละ 33.94 2) พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด 5.20 ล้านคน ร้อยละ 14.39 3) อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขายและให้บริการ 4.32 ล้านคน ร้อยละ 11.94 4) ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง 4.14 ล้านคน ร้อยละ 11.44 และ 5) ผู้ปฏิบัติงานโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ 3.25 ล้านคน ร้อยละ 8.99 (รายละเอียดตามรูปภาพที่ 4-5)

รูปภาพที่ 4-5 ผู้มีงานทำจำแนกตามอาชีพ ปี 2550

หน่วย : ล้านคน



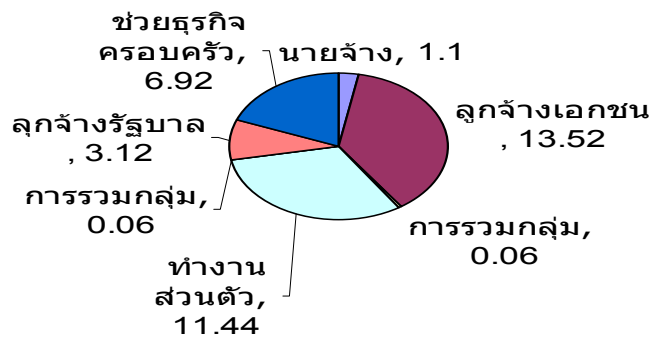
ที่มา: ประมาณการจากข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ มกราคม – พฤศจิกายน 2550

### 2.3 การพิจารณาด้านสถานภาพการทำงานของแรงงาน ในด้านสถานภาพ

การทำงานของผู้มีงานทำ พบว่าส่วนใหญ่เป็นลูกจ้างเอกชนกล่าวคือ ร้อยละ 37.39 (13.52 ล้านคน) เป็นลูกจ้างเอกชน รองลงมาทำงานส่วนตัวและช่วยธุรกิจครอบครัว มีอัตราร้อยละ 31.63 (11.44 ล้านคน) และร้อยละ 19.14 (6.92 ล้านคน) ตามลำดับ ส่วนผู้มีงานทำที่มีสถานภาพเป็นนายจ้างมีเพียงร้อยละ 3.05 (1.10 ล้านคน) นอกจากนี้ยังพบว่าการรวมกลุ่มมีร้อยละ 0.16 (0.06 ล้านคน) (ตามรูปภาพที่ 4-6)

รูปภาพที่ 4-6 ผู้มีงานทำจำแนกตามสถานภาพการทำงาน ปี 2550

หน่วย : ล้านคน



ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

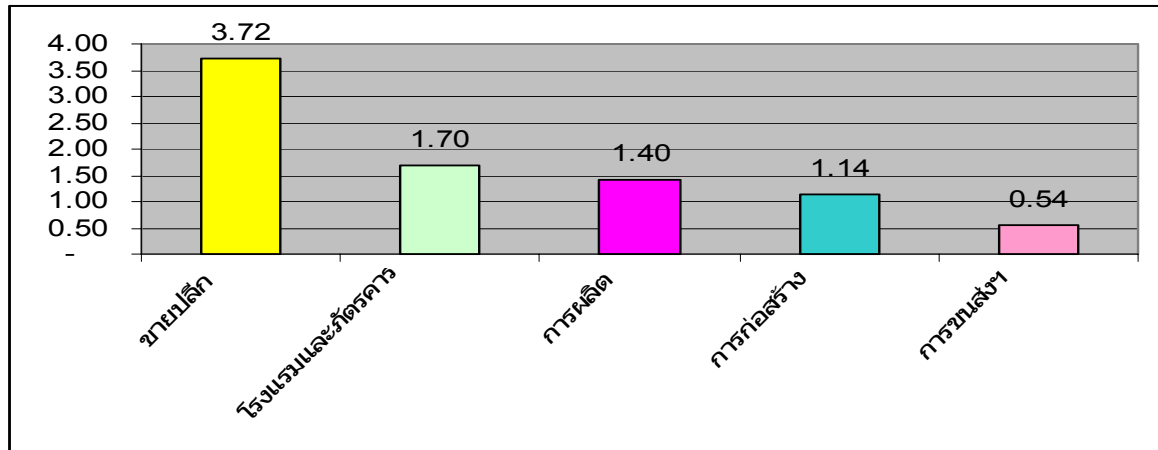
### 2.4 แรงงานนอกระบบ

ข้อมูลปี 2549พบว่าปัจจุบันผู้มีงานทำอยู่ในแรงงานนอกระบบมีจำนวน 21.8 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 61.5ของผู้มีงานทำทั้งหมด โดยภูมิภาคที่มีจำนวนผู้มีงานทำนอกระบบแรงงานมากที่สุด คือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีจำนวน 8.7 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 40.11 ของจำนวนแรงงานนอกระบบทั้งหมด รองลงมาคือภาคเหนือ 4.7 ล้านคน (ร้อยละ 21.54) ทั้งนี้แรงงานนอกระบบเหล่านี้จะทำงานในภาคเกษตรเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือมีจำนวน 12.55 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 57.50 ขณะที่นอกภาคเกษตรมี 9.27 ล้านคน (ร้อยละ 42.5) ซึ่งกลุ่มนอกภาคเกษตรนี้ เมื่อพิจารณาจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่าอุตสาหกรรมที่มีจำนวนแรงงานนอกระบบสูงสุด 5 อันดับแรก คือ 1) การขายส่ง การขายปลีกการซ่อมแซมยานยนต์ จำนวน 3.72 ล้านคน(ร้อยละ 40.12) 2) โรงแรมและภัตตาคาร 1.7ล้านคน (ร้อยละ 18.37) 3) การผลิต 1.4 ล้านคน(ร้อยละ 15.11) 4) การก่อสร้าง 1.14 ล้านคน (ร้อยละ 12.34) และ 5) การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม จำนวน 0.54 ล้านคน (ร้อยละ 5.82) (รายละเอียดปรากฏตามรูปภาพที่ 4-7)

#### รูปภาพที่ 4-7 ผู้ที่อยู่ในแรงงานนอกระบบ จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรมนอกภาคเกษตร

หน่วย

: ล้านคน

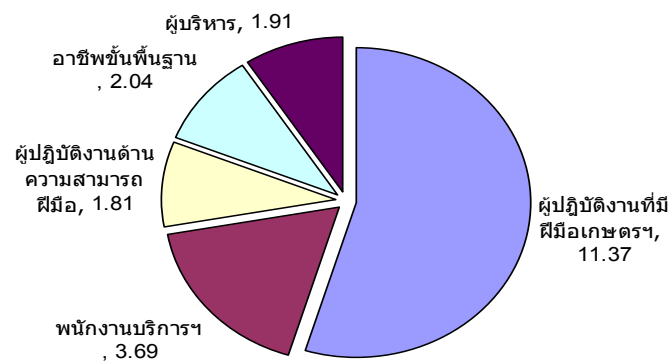


ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

เมื่อพิจารณาแรงงานนอกระบบจำแนกตามอาชีพ พบว่ามีงานทำในอาชีพต่าง ๆ สูงสุด 5 อันดับแรก คือ 1) ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือด้านเกษตรและประมง จำนวน 11.37 ล้านคน (ร้อยละ 52.10) 2) พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด 3.69 ล้านคน (ร้อยละ 16.9) 3) อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ด้านการขายและบริการ 2.04 ล้านคน (ร้อยละ 9.35) 4) ผู้บริหารผู้จัดการ จำนวน 1.91 ล้านคน (ร้อยละ 8.77) และ 5) ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือและธุรกิจที่เกี่ยวข้อง 1.81 ล้านคน (ร้อยละ 8.28) (รูปภาพที่ 4-8)

#### รูปภาพที่ 4-8 จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานนอกระบบจำแนกตามอาชีพ ปี 2549 (5 อันดับแรก)

หน่วย : ล้านคน

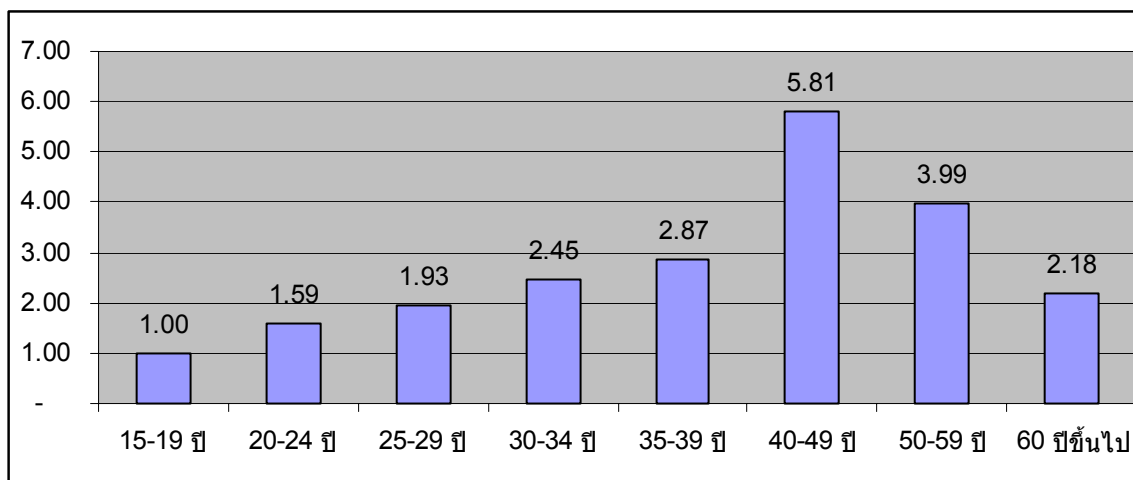


ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

เมื่อพิจารณาข้อมูลแรงงานนอกระบบ จำแนกตามอายุ พบว่าส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 40 – 49 ปี กล่าวคือ ผู้มีอายุ 40 – 49 ปี มีจำนวน 5.81 ล้านคน (ร้อยละ 26.65) รองลงมาคือผู้มีอายุ 50 – 59 ปี มีจำนวน 3.99 ล้านคน (ร้อยละ 18.28) และอายุ 35 – 39 ปี จำนวน 2.87 ล้านคน (ร้อยละ 13.16) ส่วนช่วงอายุ 15 – 19 ปี มีน้อยที่สุด 1.0 ล้านคน (ร้อยละ 4.59) (รูปภาพที่ 4-9)

รูปภาพที่ 4-9 จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานนอกระบบจำแนกตามอายุ ปี 2549

หน่วย : ล้านคน



ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

### 3. โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชากร

โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชากร จากข้อมูลในตารางที่ 4 - 3 พบว่า ประชาชนกลุ่มที่เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจชายที่มีอายุ 45-49 ปี มีแนวโน้มที่จะมีศักยภาพในการออมต่ำ อันเนื่องมาจากรายได้สูงกว่ารายจ่าย ดังนั้น กลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคโดยลดรายจ่ายที่สามารถประหยัดให้ได้มากขึ้น เช่นเดียวกับกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระชายที่มีอายุ 25-29 ปี และกลุ่มอายุ 35- 39 ปี ส่วนในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เป็นหญิงที่มีอายุ 30-34 ปี และอายุ 40-44 ปี จะมีปัญหาในเรื่องศักยภาพในการออม ดังนั้น ในบางช่วงอายุจะเห็นว่ากลุ่มอาชีพที่น่าจะมีศักยภาพในการออมสูงสุดโดยพิจารณาจากการมีรายได้มากกว่ารายจ่ายสูงสุดน่าจะเป็นกลุ่มอาชีพ อิสระและกลุ่มอาชีพข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรมีศักยภาพในการออมใกล้เคียงกับกลุ่มลูกจ้างเอกชน

ตารางที่ 4-3 โครงสร้างรายได้และรายจ่ายของประชากร โดยจำแนกเป็น ช่วงอายุ เพศ กลุ่มอาชีพ  
ปี 2549

| กลุ่มอาชีพ    |                              |         |        |        |         |        |              |         |        |        |         |        |
|---------------|------------------------------|---------|--------|--------|---------|--------|--------------|---------|--------|--------|---------|--------|
| กลุ่ม<br>อายุ | ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ |         |        |        |         |        | ลูกจ้างเอกชน |         |        |        |         |        |
|               | ชาย                          |         |        | หญิง   |         |        | ชาย          |         |        | หญิง   |         |        |
|               | รายได้                       | รายจ่าย | ผลต่าง | รายได้ | รายจ่าย | ผลต่าง | รายได้       | รายจ่าย | ผลต่าง | รายได้ | รายจ่าย | ผลต่าง |
| 15-19         | 9,250                        | 6,587   | 2,363  | 10,100 | 7,200   | 2,900  | 3,076        | 2,560   | 516    | 3,068  | 1,650   | 1,418  |
| 20-24         | 13,540                       | 10,707  | 2,833  | 13,680 | 9,325   | 4,345  | 4,345        | 2,682   | 1,666  | 4,335  | 3,161   | 1,398  |
| 25-29         | 16,240                       | 16,550  | (310)  | 15,432 | 13,327  | 2,105  | 4,200        | 2,929   | 1,596  | 4,800  | 4,591   | 210    |
| 30-34         | 21,200                       | 16,856  | 4,344  | 19,734 | 14,841  | 4,893  | 4,616        | 3,562   | 1,354  | 4,002  | 3,180   | 938    |
| 35-39         | 26,435                       | 13,756  | 12,679 | 25,688 | 19,625  | 6,063  | 5,000        | 3,500   | 1,509  | 3,417  | 3,549   | 1,247  |
| 40-44         | 27,410                       | 24,249  | 3,161  | 24,586 | 15,590  | 8,996  | 4,812        | 3,410   | 1,403  | 3,850  | 3,647   | 349    |
| 45-49         | 24,310                       | 24,886  | (576)  | 24,580 | 21,797  | 2,783  | 4,550        | 3,960   | 599    | 3,520  | 3,400   | 612    |
| 50-54         | 28,056                       | 26,600  | 1,456  | 22,849 | 20,565  | 2,284  | 4,730        | 3,855   | 1,019  | 4,735  | 3,319   | 1,053  |
| 55-59         | 33,871                       | 18,980  | 14,891 | 28,983 | 20,730  | 8,253  | 4,275        | 3,758   | 619    | 3,600  | 2,800   | 2,094  |

| กลุ่มอาชีพ    |                         |         |        |        |         |         |            |         |        |        |         |         |
|---------------|-------------------------|---------|--------|--------|---------|---------|------------|---------|--------|--------|---------|---------|
| กลุ่ม<br>อายุ | ผู้ประกอบการ/อาชีพอิสระ |         |        |        |         |         | เกษตรกรรวม |         |        |        |         |         |
|               | ชาย                     |         |        | หญิง   |         |         | ชาย        |         |        | หญิง   |         |         |
|               | รายได้                  | รายจ่าย | ผลต่าง | รายได้ | รายจ่าย | ผลต่าง  | รายได้     | รายจ่าย | ผลต่าง | รายได้ | รายจ่าย | ผลต่าง  |
| 15-19         | na                      | na      | na     | na     | na      | na      | 5,760      | 5,080   | 680    | 4,649  | 5,435   | (786)   |
| 20-24         | 10,079                  | 7,964   | 2,115  | 7,835  | 6,746   | 1,089   | 6,250      | 6,130   | 120    | 7,309  | 6,450   | 859     |
| 25-29         | 11,320                  | 11,522  | (202)  | 10,000 | 8,684   | 1,316   | 7,480      | 7,180   | 300    | 9,716  | 7,043   | 2,673   |
| 30-34         | 13,440                  | 12,600  | 840    | 13,080 | 15,333  | (2,253) | 8,900      | 7,910   | 990    | 11,004 | 8,115   | 2,889   |
| 35-39         | 17,010                  | 17,241  | (231)  | 15,990 | 14,483  | 1,507   | 10,800     | 8,750   | 2,050  | 10,100 | 8,180   | 1,920   |
| 40-44         | 20,666                  | 19,250  | 1,416  | 17,125 | 18,223  | (1,098) | 16,252     | 13,210  | 3,042  | 11,125 | 11,440  | (315)   |
| 45-49         | 21,320                  | 16,660  | 4,660  | 23,906 | 21,285  | 2,621   | 15,000     | 7,010   | 7,990  | 12,779 | 5,579   | 7,200   |
| 50-54         | 23,300                  | 16,480  | 6,820  | 25,660 | 24,636  | 1,024   | 13,890     | 7,635   | 6,255  | 8,750  | 3,656   | 5,094   |
| 55-59         | 25,571                  | 16,162  | 9,409  | 28,985 | 22,637  | 6,348   | 11,995     | 5,950   | 6,045  | 7,217  | 9,275   | (2,058) |

ที่มา : การสำรวจการกลุ่มตัวอย่าง ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

ตารางที่ 4-4 เปรียบเทียบรายได้ของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และเกษตรกรจากการคาดประมาณและ  
การสำรวจจำแนกตามกลุ่มอายุ และเพศ ปี2549

| อายุ      | ผู้ประกอบอาชีพ |        |               |        | เกษตรกร       |       |               |       |
|-----------|----------------|--------|---------------|--------|---------------|-------|---------------|-------|
|           | ชาย            |        | หญิง          |        | ชาย           |       | หญิง          |       |
|           | คาด<br>ประมาณ  | สำรวจ  | คาด<br>ประมาณ | สำรวจ  | คาด<br>ประมาณ | สำรวจ | คาด<br>ประมาณ | สำรวจ |
| 15-19     | 8,986          | 9,250  | 5,099         | 10,100 | 3,076         | 3,076 | 3,069         | 3,068 |
| 20-24     | 9,850          | 13,540 | 6,180         | 13,680 | 3,171         | 4,345 | 3,030         | 4,335 |
| 25-29     | 10,285         | 16,240 | 8,105         | 15,432 | 3,193         | 4,200 | 3,213         | 4,800 |
| 30-34     | 10,056         | 21,200 | 9,638         | 19,734 | 3,531         | 4,616 | 3,135         | 4,002 |
| 35-39     | 12,169         | 26,435 | 10,661        | 25,688 | 3,514         | 5,000 | 3,270         | 3,417 |
| 40-44     | 14,106         | 27,140 | 13,001        | 24,586 | 3,402         | 4,812 | 2,952         | 3,850 |
| 45-49     | 14,507         | 24,310 | 15,177        | 24,580 | 3,402         | 4,550 | 3,030         | 3,520 |
| 50-54     | 16,501         | 28,056 | 20,261        | 18,849 | 3,690         | 4,730 | 3,140         | 4,735 |
| 55-59     | 22,178         | 33,871 | 22,952        | 28,983 | 3,336         | 4,275 | 3,166         | 3,600 |
| 60-64     | 13,336         | 25,384 | 6,174         | 16,323 | 3,134         | 3,898 | 3,410         | 4,600 |
| 65-69     | 5,113          | 26,278 | 2,394         | 12,944 | 3,619         | 5,500 | 4,427         | 3,200 |
| 70-74     | 6,179          | 13,400 | 1,835         | 12,400 | 3,716         | 3,300 | 2,865         | 2,865 |
| 75-79     | 3,827          | 8,624  | 3,517         | 8,400  | na            | 1,950 | 3,312         | 1,250 |
| 80 ขึ้นไป | 3,378          | na     | 4,055         | na     | na            | na    | na            | na    |

ที่มา : จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

ตารางที่ 4 - 5 รายจ่ายประจำเดือนเฉลี่ยของประชากร จำแนกเป็นกลุ่มอาชีพ และกลุ่มอายุ

| กลุ่มอายุ   | กลุ่มอาชีพ                   |        |        |              |        |        |                        |        |        |         |       |       |
|-------------|------------------------------|--------|--------|--------------|--------|--------|------------------------|--------|--------|---------|-------|-------|
|             | ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ |        |        | ลูกจ้างเอกชน |        |        | ผู้ประกอบการอาชีพอิสระ |        |        | เกษตรกร |       |       |
|             | รวม                          | ชาย    | หญิง   | รวม          | ชาย    | หญิง   | รวม                    | ชาย    | หญิง   | รวม     | ชาย   | หญิง  |
| รวม         | 15,974                       | 15,791 | 16,214 | 7,539        | 7,805  | 7,498  | 17,970                 | 19,330 | 16,848 | 3,315   | 3,381 | 3,229 |
| 15-19       | na                           | na     | na     | 5,230        | 5,080  | 5,435  | 7,197                  | 6,887  | 7,200  | 2,246   | 2,560 | 1,650 |
| 20-24       | 7,242                        | 7,964  | 6,746  | 6,246        | 6,130  | 6,450  | 9,795                  | 10,707 | 9,325  | 2,973   | 2,862 | 3,161 |
| 25-29       | 9,972                        | 11,522 | 8,684  | 7,116        | 7,180  | 7,043  | 14,823                 | 16,550 | 13,327 | 3,621   | 2,929 | 4,591 |
| 30-34       | 13,853                       | 12,600 | 15,333 | 8,005        | 7,910  | 8,115  | 15,714                 | 16,856 | 14,841 | 3,395   | 3,662 | 3,180 |
| 35-39       | 16,073                       | 17,241 | 14,483 | 8,490        | 8,750  | 8,180  | 17,067                 | 13,756 | 19,625 | 3,523   | 3,500 | 3,549 |
| 40-44       | 18,820                       | 19,250 | 18,223 | 12,404       | 13,210 | 11,440 | 19,597                 | 24,249 | 15,590 | 3,523   | 3,410 | 3,647 |
| 45-49       | 18,486                       | 16,660 | 21,285 | 7,010        | 5,579  | 5,579  | 23,287                 | 24,886 | 21,979 | 3,690   | 3,960 | 3,400 |
| 50-54       | 19,466                       | 16,480 | 24,636 | 6,001        | 7,635  | 3,656  | 23,416                 | 26,600 | 20,565 | 2,603   | 3,855 | 3,319 |
| 55-59       | 20,327                       | 16,162 | 32,637 | 7,210        | 5,950  | 9,275  | 19,947                 | 18,980 | 20,730 | 3,330   | 3,758 | 2,800 |
| 60-64       | 22,101                       | 22,150 | 22,005 | 8,778        | 6,108  | 12,400 | 18,688                 | 17,924 | 19,470 | 2,485   | 3,036 | 1,608 |
| 65-69       | 20,681                       | 20,681 | 18,965 | 6,391        | 8,890  | 3,000  | 11,795                 | 15,230 | 8,773  | 3,580   | 4,851 | 1,019 |
| 70-74       | na                           | na     | na     | na           | na     | na     | 8,972                  | 9,951  | 7,940  | 1,822   | 2,033 | 1,278 |
| 75-79       | na                           | na     | na     | na           | na     | na     | 7,620                  | 7,050  | 8,600  | 1,018   | 1,132 | 800   |
| 80 ปีขึ้นไป | na                           | na     | na     | na           | na     | na     | na                     | na     | na     | na      | na    | na    |

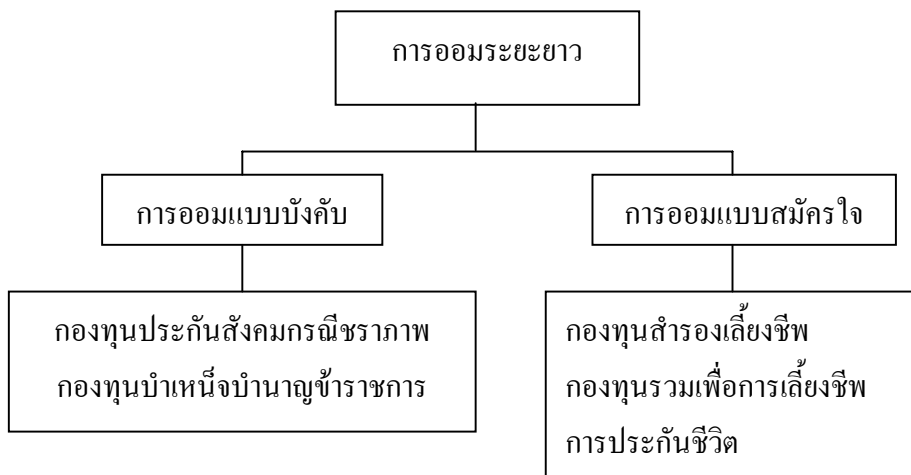
ที่มา : จากการประมาณการของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี 2549

เมื่อพิจารณารายจ่ายต่อเดือน จำแนกตามเพศ ข้อมูลที่ปรากฏในตาราง ที่ 4-5 แสดงให้เห็นว่า โดยส่วนใหญ่แล้วเพศชายจะมีรายจ่ายมากกว่าเพศหญิง ยกเว้นในกลุ่มอาชีพลูกจ้างเอกชนที่มีอายุต่ำกว่า 24 ปี เท่านั้น ที่เพศชายมีรายจ่ายต่ำกว่าลูกจ้างเอกชนที่เป็นเพศหญิง เมื่อเข้าสู่วัยกลางคนลูกจ้างเอกชนที่เป็นเพศชายกลับมีรายจ่ายสูงกว่าเพศหญิงและรายจ่ายของเพศชายนี้ จะลดลงเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ในภาพรวมตัวเลขของรายจ่ายของลูกจ้างเอกชนที่เป็นชายยังสูงกว่าลูกจ้างเอกชนหญิง

## บทที่ 5

### เครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย

ประเทศไทยได้ริเริ่มให้มีเครื่องมือการออมระยะยาวอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นเครื่องมือการออมระยะยาวทั้งภาคบังคับและภาคสมัครใจ โดยเริ่มจากการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพขึ้นในปี 2530 ซึ่งเป็นกองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุภาคสมัครใจ เพื่อส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนในการส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ และเพื่อการเกษียณอายุ อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 ต่อมาได้มีระบบกองทุนประกันสังคมขึ้นในปี 2533 อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2533 ซึ่งให้ความคุ้มครองในรูปแบบสวัสดิการยังไม่จัดเป็นเครื่องมือการออมระยะยาว โดยในปี 2541 ได้เพิ่มเครื่องมือการออมระยะยาวขึ้นในกองทุนประกันสังคม เป็นกรณีชราภาพ เพื่อเป็นการออมขั้นพื้นฐานในการประกันรายได้ขั้นต่ำให้กับลูกจ้าง และต่อมาได้มีการจัดตั้งกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการในปี 2540 โดยมีพระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2540 ครอบคลุมข้าราชการส่วนกลาง และการประกันชีวิตได้เริ่มครั้งแรกในประเทศไทยโดยชาวต่างชาติ เมื่อปี 2493 แต่ก็ยังไม่ได้รับการสนใจจากประชาชนมากนัก และรัฐบาลต้องเข้ามาควบคุมกิจการประกันภัยโดยการประกาศพระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2510 เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้เอาประกัน และปัจจุบันการดำเนินธุรกิจการประชีวิตอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติประกันชีวิต พ.ศ. 2535



#### 1. การออมระยะยาวแบบบังคับ

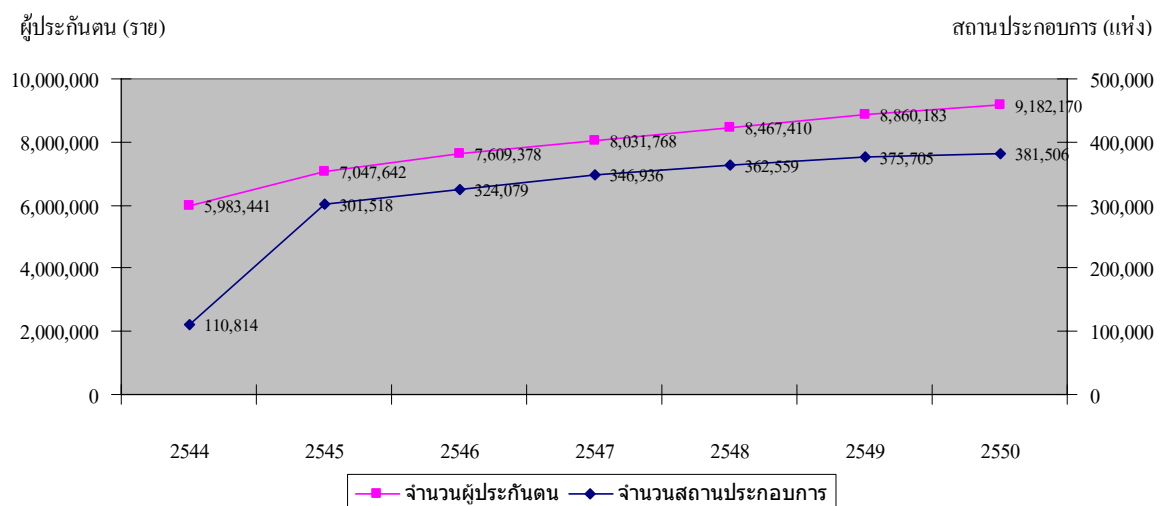
การออมภาคบังคับแบบผูกพันระยะยาวของประเทศไทย เป็นการออมในกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ และกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ดังนี้

## 1.1 กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ

### 1.1.1 ลักษณะของกองทุน

กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (Old Age Pension: OAP) เป็น 1 ใน 7 กรณีของ กองทุนประกันสังคม<sup>5</sup> ซึ่งบริหารจัดการและกำกับดูแลโดยสำนักงานประกันสังคม กองทุนชราภาพเป็นระบบ กำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Defined Benefit System) ครอบคลุมแรงงานในสถานประกอบการเอกชนที่มี ลูกจ้างตั้งแต่ 1 คน ขึ้นไป และลูกจ้างชั่วคราว/พนักงานราชการของรัฐบาล จากรูปภาพที่ 5-1 พบว่าจำนวน ผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่นเดียวกับจำนวนสถานประกอบการโดยในปี 2544 มีผู้ประกันตนจำนวน 5,983,441 ราย เพิ่มขึ้นเป็น 8,781,262 ราย ในปี 2550 ส่วนสถานประกอบการ เพิ่มขึ้นจาก 110,814 แห่ง เพิ่มขึ้นเป็น 381,506 แห่ง

รูปภาพที่ 5-1 จำนวนผู้ประกันตนและจำนวนสถานประกอบการในกองทุนประกันสังคม ปี 2537 – 2550



และเมื่อพิจารณาจำนวนผู้ประกันตนเมื่อแบ่งตามอายุและเพศ ตามตารางที่ 5-1 พบว่า ทั้งเพศชายและเพศ หญิง ที่มีอายุในช่วง 25 – 29 ปี เป็นผู้ประกันตนมากที่สุดถึงร้อยละ 23.72 และร้อยละ 24.92 ตามลำดับ และ หากพิจารณาจำนวนผู้ประกันตนที่แบ่งตามระดับรายได้ตามตารางที่ 2 พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิง มีระดับรายได้ที่ 4,001 ถึง 5,000 บาท เป็นจำนวนมากที่สุด มีสัดส่วนร้อยละ 18.51 และ 22.68 ตามลำดับ

<sup>5</sup> กองทุนประกันสังคมคุ้มครอง 7 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ตาย คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน

ตารางที่ 5-1 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำแนกตามอายุและเพศ ณ ธันวาคม 2549

หน่วย : คน

| อายุ (ปี)  | ชาย              | ร้อยละ        | หญิง             | ร้อยละ        | รวม              |
|------------|------------------|---------------|------------------|---------------|------------------|
| 15 - 19    | 163,529          | 3.82          | 151,220          | 3.55          | 314,749          |
| 20 - 24    | 686,726          | 16.04         | 782,836          | 18.39         | 1,469,562        |
| 25 - 29    | 1,015,487        | 23.72         | 1,060,707        | 24.92         | 2,076,194        |
| 30 - 34    | 796,942          | 18.61         | 795,165          | 18.68         | 1,592,107        |
| 35 - 39    | 613,682          | 14.33         | 613,692          | 14.42         | 1,227,374        |
| 40 - 44    | 437,738          | 10.22         | 418,653          | 9.84          | 856,391          |
| 45 - 49    | 279,935          | 6.54          | 246,744          | 5.80          | 526,679          |
| 50 - 54    | 168,078          | 3.93          | 122,913          | 2.89          | 290,991          |
| 55 - 59    | 86,867           | 2.03          | 49,837           | 1.17          | 136,704          |
| 60+        | 32,211           | 0.75          | 14,772           | 0.35          | 46,983           |
| ไม่ทราบ    | 50               | 0.00          | 17               | 0.00          | 67               |
| <b>รวม</b> | <b>4,281,245</b> | <b>100.00</b> | <b>4,256,556</b> | <b>100.00</b> | <b>8,537,801</b> |

ที่มา: กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม

ตารางที่ 5-2 จำนวนผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จำแนกตามรายได้และเพศ ณ ธันวาคม 2549

หน่วย : คน

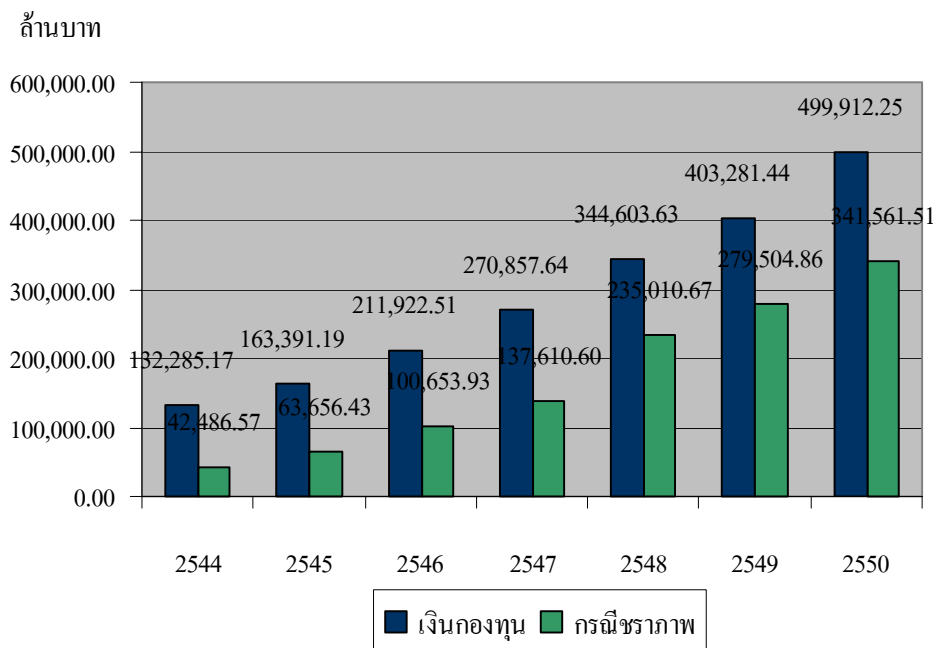
| รายได้ (บาท)    | ชาย              | ร้อยละ        | หญิง             | ร้อยละ        | รวม              |
|-----------------|------------------|---------------|------------------|---------------|------------------|
| 1,650           | 108,552          | 2.54          | 132,325          | 3.11          | 240,877          |
| 1,650 - 2,000   | 59,708           | 1.39          | 65,556           | 1.54          | 125,264          |
| 2,001 - 3,000   | 186,304          | 4.35          | 189,492          | 4.45          | 275,796          |
| 3,001 - 4,000   | 348,727          | 8.15          | 420,390          | 9.88          | 796,117          |
| 4,001 - 5,000   | 792,464          | 18.51         | 965,477          | 22.68         | 1,757,941        |
| 5,001 - 6,000   | 683,361          | 15.96         | 702,904          | 16.51         | 1,386,265        |
| 6,001 - 7,000   | 367,446          | 8.58          | 328,352          | 7.71          | 695,798          |
| 7,001 - 8,000   | 334,510          | 7.81          | 307,140          | 7.22          | 641,650          |
| 8,001 - 9,000   | 198,357          | 4.63          | 176,771          | 4.15          | 375,128          |
| 9,001 - 10,000  | 174,550          | 4.08          | 158,162          | 3.72          | 332,712          |
| 10,001 - 11,000 | 112,806          | 2.63          | 107,690          | 2.53          | 220,496          |
| 11,001 - 12,000 | 95,466           | 2.23          | 84,241           | 1.98          | 179,707          |
| 12,001 - 13,000 | 72,737           | 1.70          | 63,571           | 1.49          | 136,308          |
| 13,001 - 14,000 | 60,117           | 1.40          | 52,571           | 1.24          | 112,688          |
| 14,001 - 15,000 | 686,140          | 16.03         | 502,110          | 11.80         | 1,188,250        |
| <b>รวม</b>      | <b>4,281,245</b> | <b>100.00</b> | <b>4,256,556</b> | <b>100.00</b> | <b>8,537,801</b> |

ที่มา: กองวิจัยและพัฒนา สำนักงานประกันสังคม

### 1.1.2 การจ่ายเงินเข้ากองทุน

กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ กำหนดให้ลูกจ้างและนายจ้างจ่ายเงินฝ่ายละ ร้อยละ 3 ของค่าจ้าง โดยมีเพดานค่าจ้างที่ 15,000 บาท จากข้อมูล ปี 2544 – 2550 ตามรูปภาพที่ 5-2 พบว่า เงินกองทุนรวมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 132,285.17 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 499,912.25 ล้านบาท ในทำนองเดียวกันกับเงินกองทุนกรณีชราภาพ เพิ่มจากจำนวน 42,486.57 ล้านบาท เป็นจำนวน 341,561.51 ล้านบาท

รูปภาพที่ 5-2 การเปรียบเทียบจำนวนเงินกองทุนรวมกับเงินกองทุนกรณีชราภาพ ปี 2544 - 2550



### 1.1.3 การจ่ายผลประโยชน์ทดแทน

กำหนดจ่ายผลประโยชน์ทดแทนทั้งในรูปบำนาญและบำเหน็จ โดยจะได้รับผลประโยชน์ทดแทนเมื่อเกษียณอายุ 55 ปี ภายใต้เพดาน 15,000 บาท ดังนี้

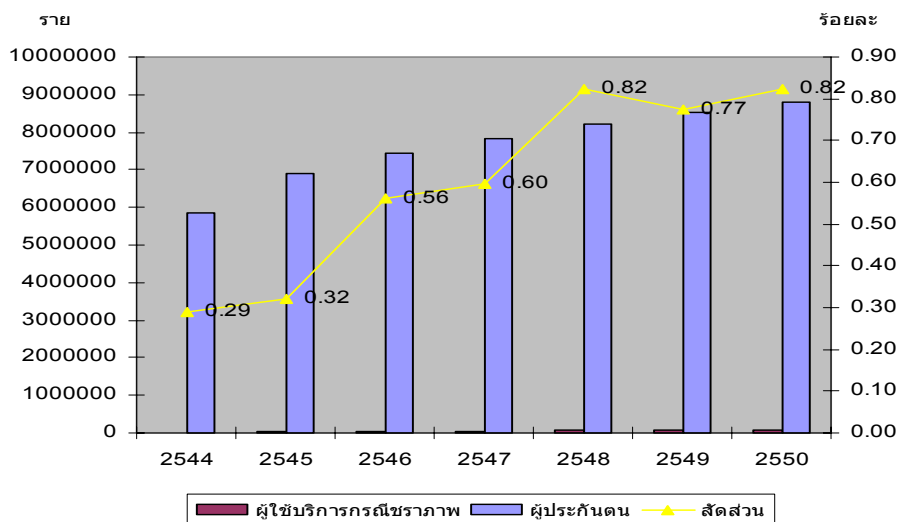
บำนาญชราภาพ จ่ายเป็นรายเดือนตลอดชีวิตในอัตราร้อยละ 20 ของค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย บวกอีกร้อยละ 1.5 ในทุก 12 เดือน ที่จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน

บำเหน็จชราภาพ จ่ายเป็นเงินก้อนครั้งเดียวในกรณีผู้ประกันตนอายุ 55 ปี จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือน หรือในกรณีที่ผู้รับบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายใน 60 เดือน นับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับบำนาญ ดังนี้

- จ่ายเงินสมทบน้อยกว่า 12 เดือน ได้รับเงินคืนเฉพาะในส่วนเงินสมทบของลูกจ้าง
- จ่ายเงินสมทบ 12 เดือนขึ้นไป แต่ไม่ถึง 180 เดือน ได้รับเงินคืนในส่วนเงินสมทบของนายจ้าง ลูกจ้าง และผลตอบแทน
- กรณีผู้รับบำนาญชราภาพถึงแก่ความตายภายใน 60 เดือน นับแต่เดือนที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพ ให้จ่ายเงินบำเหน็จชราภาพจำนวน 10 เท่าของเงินบำนาญชราภาพรายเดือนที่ได้รับคราวสุดท้ายก่อนถึงแก่ความตาย

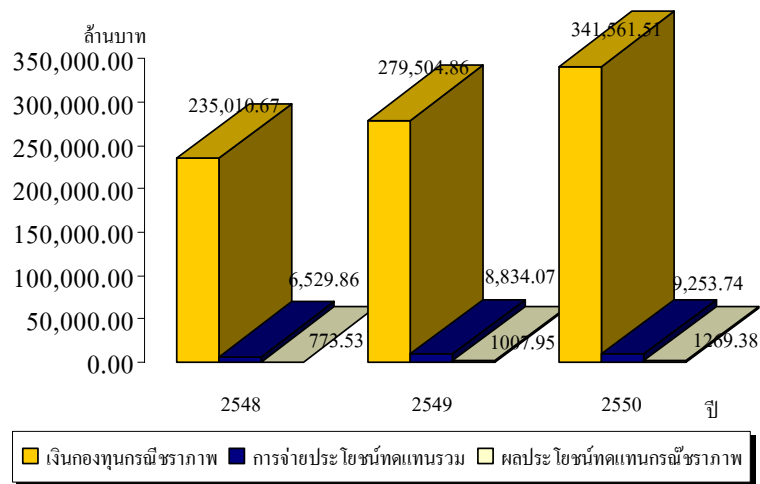
เนื่องจากกรณีชราภาพกำหนดให้ผู้ประกันตนรับเป็นบำนาญได้ เมื่อเป็นสมาชิกกองทุนมาครบ 15 ปี ซึ่งกองทุนกรณีชราภาพเริ่มดำเนินการในปี 2541 ดังนั้น จะมีผู้เริ่มได้รับบำนาญในปี 2557 ดังนั้นก่อนจะถึงปี 2547 ผู้ที่เกษียณอายุจะได้รับเงินจากกองทุนในรูปแบบบำเหน็จเท่านั้น ซึ่งจากรูปภาพที่ 5-3 พบว่า

รูปภาพที่ 5-3 สัดส่วนผู้ใช้บริการกรณีชราภาพต่อผู้ประกันตนรวมของกองทุนประกันสังคม ปี 2544 - 2550



ตั้งแต่ปี 2544 ถึงปี 2550 ยังมีผู้ใช้บริการหรือผู้ที่ได้รับเงินจากกองทุนเป็นสัดส่วนที่น้อยมากเพียงร้อยละ 0.29 ในปี 2544 และในปี 2550 เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 0.82 เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ประกันตนรวมในกองทุน และเมื่อพิจารณารูปภาพที่ 4 พบว่ากองทุนประกันสังคมจ่ายผลประโยชน์ทดแทนให้กับผู้ประกันตนในกรณีชราภาพแม้จะเพิ่มขึ้นแต่เป็นจำนวนน้อยเท่านั้นเพียง โดยในปี 2550 เป็นจำนวน 1,269 ล้านบาท หรือร้อยละ 13.7 ของการจ่ายผลประโยชน์รวมทุกกรณี หรือเพียงร้อยละ 0.37 ของเงินกองทุน เนื่องจากมีจำนวนคนที่น้อย ซึ่งทยอยเกษียณอายุ และมีสิทธิรับเฉพาะบำเหน็จเท่านั้น เนื่องจากเป็นสมาชิกกองทุนไม่ครบ 15 ปี

รูปภาพที่ 5-4 การเปรียบเทียบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพกับผลประโยชน์ทดแทนรวมของ  
กองทุนประกันสังคม



## 1.2 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

### 1.2.1 ลักษณะของกองทุน

กบข. เป็นกองทุนการออมระยะยาวภาคบังคับ ระบบกำหนดอัตราสะสม/สมทบ ในการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Defined Contribution) มีคณะกรรมการ กบข. เป็นผู้กำกับดูแล และบริหารจัดการ เงินกองทุน มีสถานะเป็นองค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายเฉพาะ เป็นระบบเสริมระบบบำเหน็จบำนาญ เดิม เพื่อเป็นหลักประกันการจ่ายบำเหน็จบำนาญ รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการออมทรัพย์ของสมาชิก ครอบครัวข้าราชการส่วนกลาง ซึ่งจากข้อมูลสมาชิก กบข. ปี 2544 ถึงปี 2550 พบว่าสมาชิก กบข. เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามจำนวนข้าราชการที่เพิ่มขึ้นและคนเกษียณยังมีจำนวนน้อย โดยปี 2550 มีสมาชิกจำนวน 1,176,321 คน และจากตารางที่ 5-3 สมาชิกส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 40 – 49 ปี ถึงร้อยละ 38.28

รูปภาพที่ 5-5 สมาชิก กบข. ปี 2544 – 2550



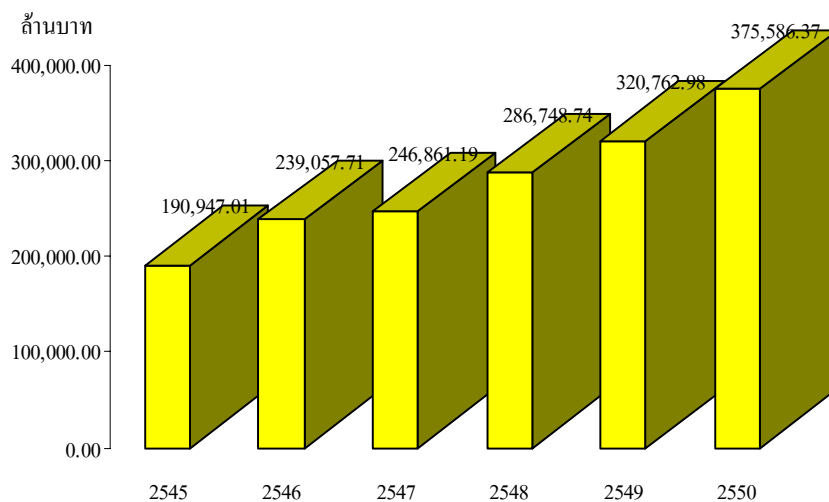
ตารางที่ 5-3 จำนวนสมาชิกแยกตามช่วงอายุ ปี 2549

| ช่วงอายุ      | จำนวน     | ร้อยละ |
|---------------|-----------|--------|
| น้อยกว่า 20   | 221       | 0.02   |
| 20 - 29 ปี    | 118,327   | 10.09  |
| 30 - 39 ปี    | 323,650   | 27.59  |
| 40 - 49 ปี    | 448,976   | 38.28  |
| มากกว่า 50 ปี | 281,779   | 24.02  |
| รวม           | 1,172,953 | 100.00 |

### 1.2.2 การจ่ายเงินเข้ากองทุน

ข้าราชการและรัฐบาลจ่ายเงินเข้ากองทุน ฝ่ายละ ร้อยละ 3 ของเงินเดือน ปัจจุบัน กบข. ได้อนุญาตให้ข้าราชการสามารถออมเพิ่มได้ได้ตามความสมัครใจในอัตรามากกว่าร้อยละ 3 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินเดือน เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกเพื่อส่งเสริมให้สมาชิกมีการวางแผนการออมระยะยาว ที่จะช่วยให้สมาชิกมีคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณอายุราชการที่ดีและมั่นคง และยังเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยทำให้ระดับเงินออมของประเทศเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะสนับสนุนต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ต่อไป ในระยะยาว ซึ่งจากรูปภาพที่ 5-6 เงินกองทุน กบข. เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากจำนวน 190,947.01 ล้านบาท ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 375,586.37 ล้านบาท ในปี 2550

รูปภาพที่ 5-6 เงินกองทุน กบข. ปี 2545 – 2550



### 1.2.3 การจ่ายผลประโยชน์ทดแทน

กบข. อนุญาตให้สมาชิกรับผลประโยชน์ทดแทนเมื่อออกจากราชการ โดยสามารถเลือกรับเป็นก้อนหรือเป็นงวดก็ได้ โดยสมาชิกจะได้รับเงินผลประโยชน์ตามบัญชีของตน ประกอบด้วย เงินสะสม เงินสมทบ และเงินประเดิม และเงินชดเชย (เป็นเงินที่รัฐให้กับสมาชิกเพื่อชดเชยสูตรบำนาญที่จะได้น้อยลง โดยจะจ่ายให้เมื่อสมาชิกสิ้นสุดสมาชิกภาพและเลือกรับบำนาญเท่านั้น หากสมาชิกที่เลือกรับบำนาญจะไม่ได้รับเงินประเดิมและเงินชดเชย เพราะไม่มีการเปลี่ยนสูตรบำนาญ รวมทั้งผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการบริหารเงินดังกล่าว นอกจากนี้ สมาชิกยังได้รับเงินจากงบประมาณ ซึ่งเป็นเงินบำนาญบำนาญ (สิทธิในบำนาญหรือบำนาญขึ้นอยู่กับระยะเวลาการทำงาน) ซึ่งคำนวณจาก

$$\text{บำนาญ} = \text{เงินเดือนเดือนสุดท้าย} * \text{อายุราชการ (ปี)}$$

$$\text{บำนาญ} = \frac{\text{เงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย} * \text{อายุราชการ (ปี)}}{50}$$

ทั้งนี้ เงินจำนวนนี้ต้องไม่เกินร้อยละ 70 ของเงินเดือนเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้าย

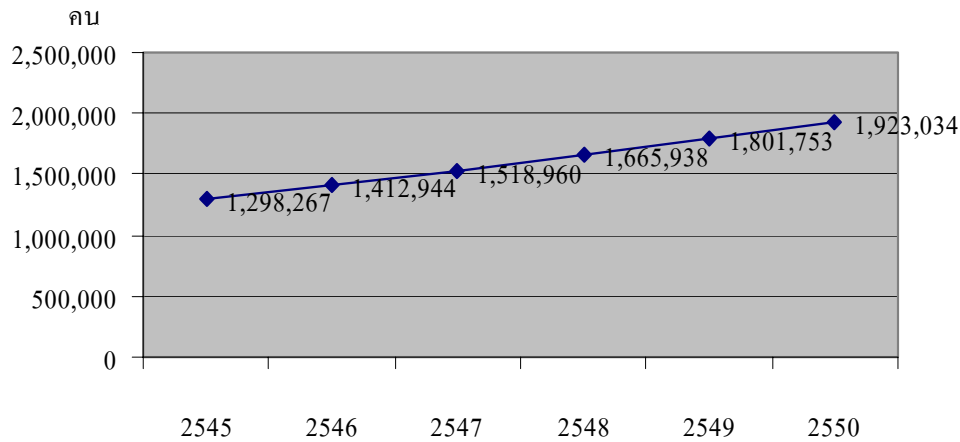
## 2. การออมระยะยาวแบบสมัครใจ

### 2.1 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ (Provident Fund: PVD)

#### 2.1.1 ลักษณะของกองทุน

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นกองทุนการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุภาคสมัครใจ (Voluntary Saving) ระบบกำหนดการจ่ายอัตราสะสม/สมทบ (Defined Contribution) เป็นการออมเพื่อเสริมคุณภาพชีวิตภายหลังเกษียณ และเป็นการออมที่สำคัญอีกแหล่งหนึ่ง มีสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์เป็นนายทะเบียนและกำกับดูแลกองทุน บริหารจัดการเงินกองทุนโดยบริษัทจัดการกองทุน กองทุนครอบคลุมลูกจ้างภาคเอกชน พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างประจำส่วนราชการจากรูปภาพที่ 5-7 สมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้นทุกปี จากจำนวน 1,298,267 คน ในปี 2545 เป็น 1,923,034 คน ในปี 2550

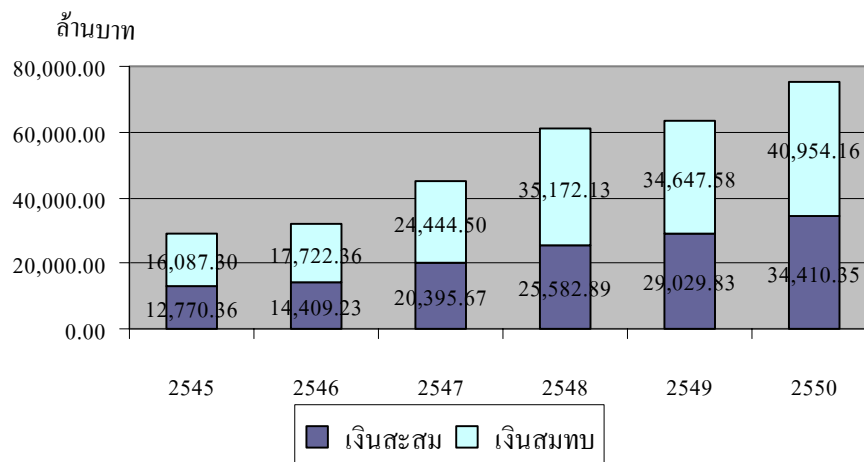
รูปภาพที่ 5-7 จำนวนสมาชิกกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ปี 2545 – 2550



### 2.1.2 การจ่ายเงินเข้ากองทุน

กำหนดอัตราการจ่ายสะสมและสมทบ ในช่วงร้อยละ 2 – 15 ของค่าจ้าง โดยนายจ้างจะจ่ายในอัตราน้อยกว่าลูกจ้างไม่ได้ ซึ่งจากข้อมูลตามรูปภาพที่ 5-8 พบว่า จำนวนเงินสะสมและเงินสมทบเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเงินสะสมเพิ่มจาก 12,770.86 ล้านบาท ในปี 2545 เป็น 34,410.85 ล้านบาท ในปี 2550 ในขณะที่เงินสมทบเพิ่มจาก 16,087.80 ล้านบาท เป็น 40,954.16 ล้านบาท ในช่วงเวลาเดียวกันและพบว่าเงินสมทรมีจำนวนมากกว่าเงินสะสม เนื่องจากนายจ้างสามารถจ่ายสมทบเข้ากองทุนมากกว่าลูกจ้างได้ตามความสมัครใจ

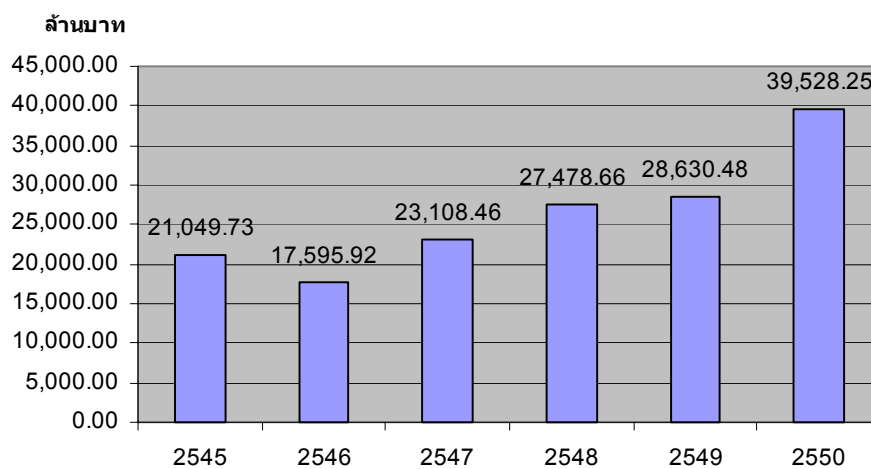
รูปภาพที่ 5-8 เงินสะสม เงินสมทบ ในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ปี 2545 - 2550



### 2.1.3 การจ่ายผลประโยชน์ทดแทน

การจ่ายผลประโยชน์ทดแทนเป็นตามบัญชีรายบุคคล ตามจำนวนเงินสะสมและสมทบ รวมผลประโยชน์จากการลงทุน รับผลประโยชน์เมื่อสมาชิกออกจากงาน โดยสามารถเลือกรับเป็นก้อนหรือเป็นรายงวด ก็ได้ จากรูปภาพที่ 5-9 พบว่าจำนวนเงินที่จ่ายคืนสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปี 2546 และในปี 2550 จำนวนเงินที่จ่ายคืนสมาชิกมีจำนวนมากถึง 39,528.25 ล้านบาท

รูปภาพที่ 5-9 จำนวนเงินจ่ายคืนสมาชิก ปี 2545 - 2550

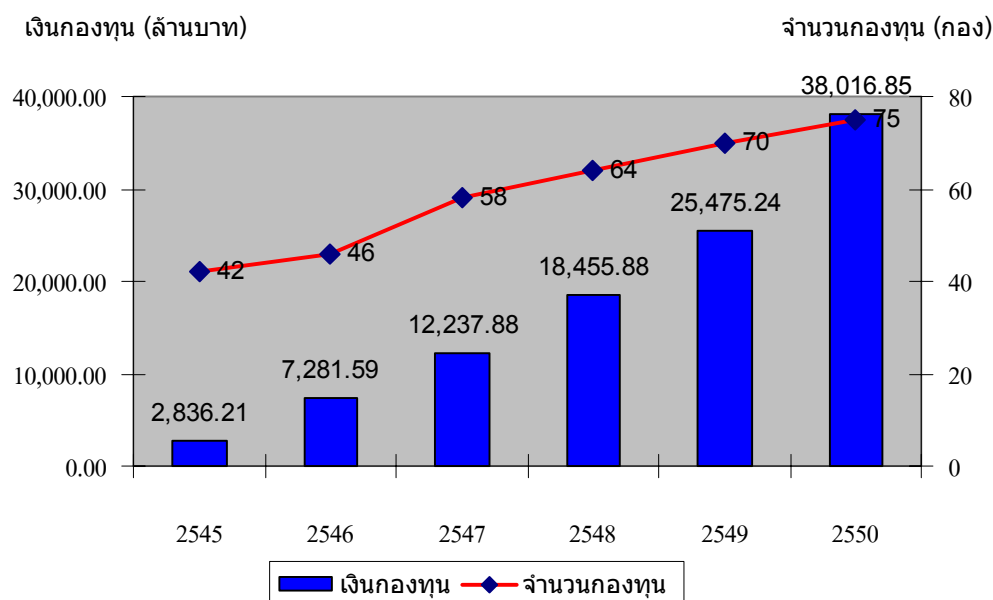


## 2.2 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund: RMF)

### 2.2.1 ลักษณะของกองทุน

RMF เป็นกองทุนรวมรูปแบบหนึ่งบริหารจัดการโดยบริษัทที่จัดการที่ได้รับใบอนุญาตประกอบธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทการจัดการกองทุนรวมจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นเครื่องมือการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ โดยเป็นช่องทางให้ผู้ที่ต้องการออมเพิ่มขึ้นจากการออมในกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ รวมทั้งให้ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระหรือลูกจ้างที่นายจ้างไม่ได้จัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ได้ออมเงินด้วยตนเองเพื่อใช้จ่ายในยามพินัยทำงานจากรูปภาพที่ 5-10 จะเห็นได้ว่าเงินกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 2,836.21 ล้านบาท ในปี 2545 เพิ่มขึ้นเป็น 7,281.59 ล้านบาท ในปี 2546 หรือร้อยละ 156.74 และหลังจากนั้นจนถึงปี 2550 เงินกองทุนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในอัตราที่สูงถึงอยู่ในช่วงร้อยละ 40-60

รูปภาพที่ 5-10 จำนวนเงินกองทุนและจำนวนกองทุน ปี 2545 – 2550



### 2.2.2 เงื่อนไขการลงทุน

- 1) ผู้ลงทุนต้องซื้อหน่วยลงทุนของ RMF ไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้ง และต้องไม่ระงับการซื้อหน่วยลงทุนเกินกว่า 1 ปีติดต่อกัน โดยต้องซื้อหน่วยลงทุนของ RMF ไม่น้อยกว่า 3 % ของเงินได้ในแต่ละปี หรือไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี (กรณีผู้ลงทุนซื้อหน่วยลงทุนใน RMF หลายกองทุน ให้รวมการซื้อหน่วยลงทุนใน RMF ทุกกองทุน)
- 2) กรณีที่ผู้ลงทุนปฏิบัติไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการลงทุนข้างต้น หรือได้ถอนหน่วยลงทุนบางส่วนก่อนกำหนดในปีใด โดยผู้ลงทุนได้ชำระคืนสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับไป ในระยะเวลา 5 ปีย้อนหลังแล้ว และผู้ลงทุนได้ถือหน่วยลงทุนใน RMF ที่ยังคงเหลืออยู่ หากผู้ลงทุนประสงค์จะลงทุนต่อ โดยได้ลงทุนต่อเนื่องทันที ในปีที่ได้ชำระคืนสิทธิประโยชน์ทางภาษี และผู้ลงทุนได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามเงื่อนไขการลงทุนด้วยแล้ว ผู้ลงทุนสามารถนับระยะเวลาการถือหน่วยลงทุนใน RMF ใหม่ นับตั้งแต่วันที่เริ่มการลงทุนได้
- 3) กรณีที่ผู้ลงทุนมีการลงทุนใน RMF มาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี และผู้ลงทุนมีอายุไม่น้อยกว่า 55 ปี หรือทุพพลภาพ ผู้ลงทุนสามารถถือหน่วยลงทุนต่อไปได้ โดยจะซื้อหน่วยลงทุนเพิ่มเติมหรือไม่ก็ได้ จะซื้อเป็นจำนวนเงินเท่าไรก็ได้ และหากเงินได้ที่นำมาซื้อหน่วยลงทุนเพิ่มเติมอยู่ในประเภทเงินได้ที่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ผู้ลงทุนก็จะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีของเงินลงทุนดังกล่าวด้วย

### 2.3 การประกันชีวิต

การประกันชีวิตเป็นการที่คนกลุ่มหนึ่งรวมตัวกันเพื่อช่วยเฉลี่ยเงินจ่ายให้แก่ผู้ประสบภัย อันเกิดจากการตาย การสูญเสียอวัยวะ การทุพพลภาพ การเจ็บป่วย หรือการไม่มีรายได้ในยามแก่ชรา โดยบริษัทประกันชีวิตจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเก็บรวบรวมเงินเฉลี่ย แล้วนำไปจ่ายแก่ผู้ประสบภัย ซึ่งจำนวนเงินก่อนที่ผู้เอาประกันภัยได้รับก็คือเงินเอาประกันภัย ส่วนเงินเฉลี่ยที่เก็บจากแต่ละคน จะเรียกว่า “เบี้ยประกันภัย”

ผู้ที่ซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิต คือผู้ที่ซื้อความมั่นใจในความมั่นคงของชีวิต หากมีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันขึ้น ผลประโยชน์ตามกรมธรรม์จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนทั้งปวง ผู้เอาประกันชีวิตสามารถนำเบี้ยประกันชีวิตมาหักเป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ โดยสามารถหักลดหย่อนภาษีในส่วนของเบี้ยประกันชีวิตเพิ่มขึ้นถึง 100,000 บาทต่อปี นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม ธุรกิจประกันชีวิตช่วยเสริมสร้างสวัสดิการให้แก่ลูกจ้าง เป็นสวัสดิการที่ดีอย่างหนึ่ง โดยที่นายจ้างอาจจะเป็นผู้ออกเบี้ยประกันภัยทั้งหมดหรือบางส่วน ธุรกิจประกันชีวิตเป็นแหล่งระดมเงินออมระยะยาวจากประชาชนในรูปของเบี้ยประกันภัยเพราะระยะเวลาของสัญญา มักจะมีระยะยาว เงินที่ได้จากเบี้ยประกันเหล่านี้ บริษัทประกันได้นำไปใช้ในกรณีต่าง ๆ แล้ว ส่วนที่เหลือนี้ถือว่าเป็นเงินออมที่แท้จริง ซึ่งบริษัทประกันจะต้องนำเอาเงินส่วนนี้ไปลงทุนเพื่อหาผลกำไร เช่น การซื้อพันธบัตรรัฐบาล เพื่อจะได้มีเงินเพียงพอที่บริษัทจะนำรายได้มาจ่ายคืนให้กับผู้เอาประกันตามสัญญา

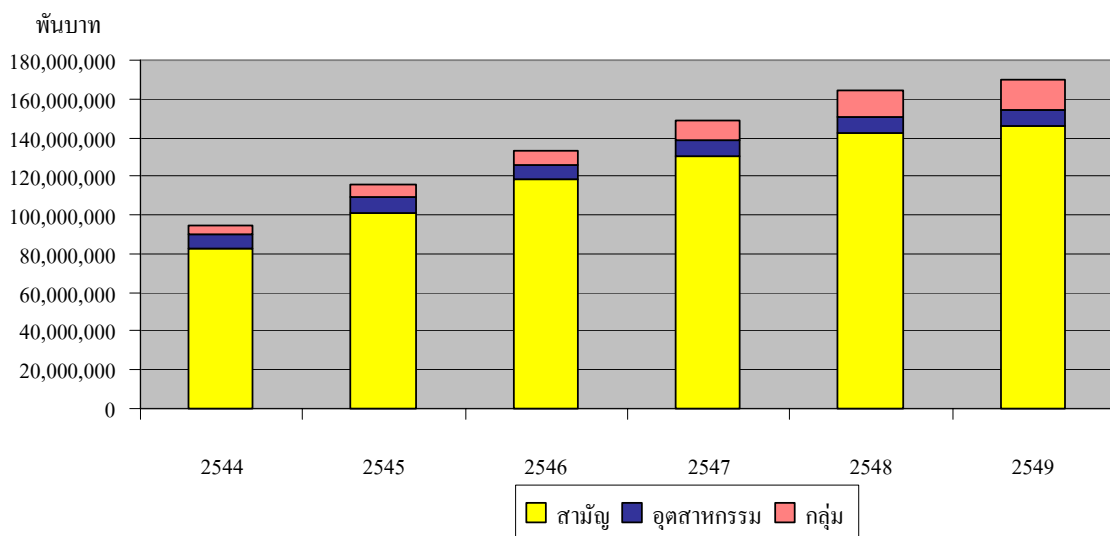
ปัจจุบันประเทศไทยมีบริษัทประกันชีวิต 24 ราย แบ่งเป็นในประเทศ 23 ราย และสาขาต่างประเทศอีก 1 ราย จากรูปภาพที่ 5-11 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของบริษัทประกันชีวิต ปี 2549 ของบริษัท เอ ไอ เอ สูงที่สุด มีมูลค่าถึง 70,017 ล้านบาท รองลงมา คือ บริษัทไทยประกันชีวิต มีมูลค่า 24,448 ล้านบาท



ในกรณีนายจ้างเป็นผู้ชำระเบี้ยประกันภัยให้ลูกจ้างทั้งหมด ลูกจ้างหรือผู้ที่มีสิทธิทำประกันชีวิตได้จะต้องสมัครเข้าทำการประกันชีวิตทั้งหมด (เป็นสวัสดิการให้พนักงาน) หากเป็นกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างช่วยกันชำระเบี้ยประกันภัย ลูกจ้างหรือผู้ที่มีสิทธิทำประกันชีวิตได้ต้องสมัครทำประกันชีวิตอย่างน้อย 75% ของลูกจ้าง อาจมีกำหนดให้มีการตรวจสอบสุขภาพหรือไม่มีการตรวจสอบสุขภาพก็ได้ นายจ้างหรือผู้ถือกรมธรรม์ เป็นผู้มีหน้าที่เรียกร้องผลประโยชน์ตามสิทธิกรมธรรม์ประกันภัย จากบริษัทประกันภัย

จากข้อมูลในรูปภาพที่ 5-12 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันชีวิต เมื่อแบ่งตามประเภทของการประกันชีวิต พบว่าการประกันชีวิตประเภทสามัญมีมูลค่าของเบี้ยประกันสูงที่สุดในสัดส่วนที่สูงมาก โดยในช่วงปี 2544 – 2549 มีสัดส่วนในช่วงร้อยละ 85 – 89 ส่วนประเภทอุตสาหกรรม มีสัดส่วนในช่วงร้อยละ 5 – 8 และประเภทกลุ่ม มีสัดส่วนในช่วงร้อยละ 5 -9 ของเบี้ยประกันรวม

**รูปภาพที่ 5-12 เบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันชีวิต แบ่งตามประเภทของการประกันชีวิต ปี 2544 – 2549**



### 2.3.2 แบบของการประกันชีวิต

1) **แบบตลอดชีวิต** เป็นการประกันชีวิตที่ให้ความคุ้มครองตลอดชีพ หากผู้เอาประกันเสียชีวิตขณะกรมธรรม์มีผลบังคับ บริษัทประกันจะจ่ายเงินให้ผู้รับผลประโยชน์ตามจำนวนเงินเอาประกันภัย แบบนี้เหมาะกับผู้ที่ต้องการความคุ้มครองการเสียชีวิตอย่างเดียว โดยชำระเบี้ยประกันภัยไม่สูงมาก

นัก วิธีการชำระเบี้ยประกันก็จะชำระตลอดชีพ หรือ ตามระยะเวลาที่กำหนด ( 10ปี 20ปี 30ปี หรือ ครบอายุ 50 ปี 60 ปี เป็นต้น)

## 2) การประกันชีวิตแบบสะสมทรัพย์ เป็นการประกันชีวิตที่บริษัทจ่ายให้แก่

ผู้เอาประกันภัยเมื่อมีชีวิตอยู่จนครบกำหนดสัญญา หรือ หากผู้เอาประกันเสียชีวิตขณะกรมธรรม์มีผลบังคับ บริษัทประกันจะจ่ายเงินให้ผู้รับผลประโยชน์ตามจำนวนเงินเอาประกันภัย แบบนี้เหมาะกับผู้ที่ต้องการความคุ้มครองการเสียชีวิตพร้อมทั้งต้องการออมทรัพย์ไปด้วย (ซึ่งเป็นการออมทรัพย์อย่างมีวินัยเพราะต้องชำระเบี้ยประกันตามกำหนด)

## 3) การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา เป็นแบบการประกันชีวิตที่มีเงื่อนไขการจ่าย

จำนวนเงินเอาประกันภัยให้แก่ผู้รับประโยชน์เมื่อผู้เอาประกันเสียชีวิตภายในระยะเวลาที่กำหนด การประกันชีวิตแบบชั่วระยะเวลา แบบนี้มีลักษณะมุ่งต่อการคุ้มครองไม่มีส่วนของการออมทรัพย์ กรณีผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่จนครบสัญญาผู้เอาประกันภัยจะไม่ได้รับเงินคืนจากบริษัท เหมาะสำหรับผู้ที่มียาได้ไม่สูงพอที่จะซื้อการประกันที่มีความคุ้มครองสูง เบี้ยประกันต่ำ หรือคุ้มครองเงินกู้ ระยะเวลาของกรมธรรม์มีตั้งแต่ 1 ปี 5 ปี 10 ปี 20 ปี หรือครบอายุ 50 ปี 55 ปี 60 ปี เป็นต้น

## 4) การประกันชีวิตแบบเงินได้ประจำหรือแบบบำนาญ เป็นแบบประกันชีวิต

เพื่อคุ้มครองการสูญเสียทางเศรษฐกิจ อันเนื่องจากการสูญเสียรายได้เมื่อมีอายุมากขึ้นหรือเมื่อพ้นวัยทำงาน สำหรับระยะเวลาการจ่ายเงินขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เอาประกันภัยที่จะเลือกซื้อ มีลักษณะการจ่ายเงิน 2 ลักษณะ ดังนี้

### 4.1) เมื่อผู้เอาประกันภัยครบระยะเวลาที่กำหนด บริษัทจะจ่ายเงินให้สม่ำเสมอ

ทุกเดือนหรือทุกปี แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยเสียชีวิตบริษัทจะหยุดจ่ายทันที

### 4.2) เมื่อผู้เอาประกันภัยครบระยะเวลาที่กำหนด บริษัทจะจ่ายเงินให้สม่ำเสมอ

ทุกเดือนหรือทุกปีตามระยะเวลาที่กำหนด เช่น ตกลงว่าจะจ่ายอย่างน้อย 10 ปี ถ้าผู้เอาประกันเสียชีวิตก่อน 10 ปี บริษัทจะจ่ายจนครบ 10 ปี แต่ถ้าผู้เอาประกันภัยมีชีวิตอยู่เกิน 10 ปี บริษัทจะจ่ายเงินไปจนกว่าจะเสียชีวิต

## 2.3.3 สิทธิของผู้รับประโยชน์

### 1) สิทธิในมูลค่าเงินสด หลังจากกรมธรรม์เริ่มมีผลบังคับและได้มีการชำระเบี้ย

ประกันตามทีบริษัทกำหนดติดต่อกันไม่น้อยกว่า 2 ปี หรือ 3 ปีขึ้นไป กรมธรรม์จะมีมูลค่าเงินสดเกิดขึ้น (ยกเว้นแบบชั่วระยะเวลา) ซึ่งมูลค่าเงินสดที่เกิดขึ้นนี้ผู้เอาประกันภัยมีสิทธิที่นำมูลค่านี้มาใช้โดย ขอกู้เงินโดยมีกรมธรรม์เป็นประกัน ขอเวนคืนกรมธรรม์เพื่อรับเงินสด ขอเปลี่ยนเป็นกรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จ หรือขอเปลี่ยนเป็นกรมธรรม์ขยายระยะเวลา

1.1) การขอกู้เงินโดยมีกรรมธรรม์เป็นประกัน สามารถกู้ได้ไม่เกินจำนวนมูลค่าเงินสดของกรรมธรรม์ขณะนั้น โดยกรรมธรรม์ยังมีผลคุ้มครองตามปกติ และผู้กู้ จะต้องเสียดอกเบี้ยในการกู้ยืมเงินดังกล่าวให้แก่บริษัทเมื่อใดที่เงินกู้ยืมและดอกเบี้ยที่ค้างชำระมากกว่ามูลค่าเงินสดที่มีอยู่ขณะนั้น กรรมธรรม์จะสิ้นผลบังคับทันที

1.2) การเวนคืนกรรมธรรม์เพื่อรับเงินสด เมื่อผู้เอาประกันภัยต้องการยกเลิกความคุ้มครองตามกรรมธรรม์โดยการหยุดชำระเบี้ยประกันภัย ในขณะที่กรรมธรรม์มีมูลค่าแล้ว ผู้เอาประกันภัยสามารถขอการเวนคืนกรรมธรรม์ได้หากกรรมธรรม์นั้นมีมูลค่าเงินสด ผู้เอาประกันภัยจะได้รับมูลค่าเงินสดของกรรมธรรม์ขณะนั้น ดังนั้นบางครั้งจึงมีผู้เรียกมูลค่าเงินสดนี้ว่า มูลค่าเวนคืนเงินสด โดยจำนวนเงินที่จะได้รับต้องหักด้วยหนี้สินต่าง ๆ ที่ค้างอยู่กับบริษัทก่อน แต่หากกรรมธรรม์นั้นยังไม่มีมูลค่าเงินสดจะถือว่ากรรมธรรม์นั้นขาดผลบังคับลง

1.3) การขอเปลี่ยนเป็นกรรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จ ถ้ากรรมธรรม์ประกันภัยนั้นมีมูลค่าเงินสดแล้ว และผู้เอาประกันภัยไม่ต้องการชำระเบี้ยประกันภัยอีกต่อไป แต่ยังต้องการความคุ้มครองอยู่ ผู้เอาประกันภัยสามารถยื่นคำร้องต่อบริษัทขอเปลี่ยนเป็นกรรมธรรม์ใช้เงินสำเร็จซึ่งการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะมีผลทำให้ระยะเวลาคุ้มครองเท่ากรรมธรรม์เดิม แต่จำนวนเงินเอาประกันภัยจะลดลงเหลือเท่ากับอัตราที่ระบุไว้ในตารางมูลค่าใช้เงินสำเร็จ

1.4) การขอเปลี่ยนเป็นกรรมธรรม์ขยายระยะเวลา การนำเอามูลค่าเงินสดสุทธิที่มีอยู่ขณะนั้นไปซื้อความคุ้มครองแบบชั่วระยะเวลาโดยจำนวนเงินเอาประกันภัยเท่าเดิมและระยะเวลาความคุ้มครองจะขึ้นอยู่กับจำนวนมูลค่าเงินสดสุทธิ

2) **สิทธิในเงินปันผล** การขอรับเงินปันผล (dividend options) สำหรับกรรมธรรม์ชนิดมีเงินปันผลผู้เอาประกันภัยมีสิทธิที่จะเลือกขอรับเงินปันผลวิธีใดวิธีหนึ่งใน 5 วิธี โดยการระบุไว้ในใบคำขอเอาประกันชีวิต หรือเมื่อผู้เอาประกันภัยแสดงความจำนงค์ที่จะขอเปลี่ยนแปลงวิธีการรับเงินปันผลในภายหลัง

2.1) ขอรับเป็นเงินสด

2.2) หักชำระเบี้ยประกันภัย

2.3) ฝากสะสมไว้กับบริษัท

2.4) ซื้อจำนวนเงินเอาประกันภัยเพิ่ม

2.5) ซื้อความคุ้มครองแบบชั่วระยะเวลา 1 ปี บริษัทจะนำเงินปันผลนั้นไป

ชำระเบี้ยประกันภัย สำหรับกรรมธรรม์แบบชั่วระยะเวลา 1 ปี โดยมีข้อกำหนดว่าจำนวนเงินเอาประกันภัยที่คุ้มครองเพิ่มแบบชั่วระยะเวลา 1 ปีนั้น ต้องไม่เกินมูลค่าเงินสดตามกรรมธรรม์หลักที่มีอยู่ในขณะนั้น

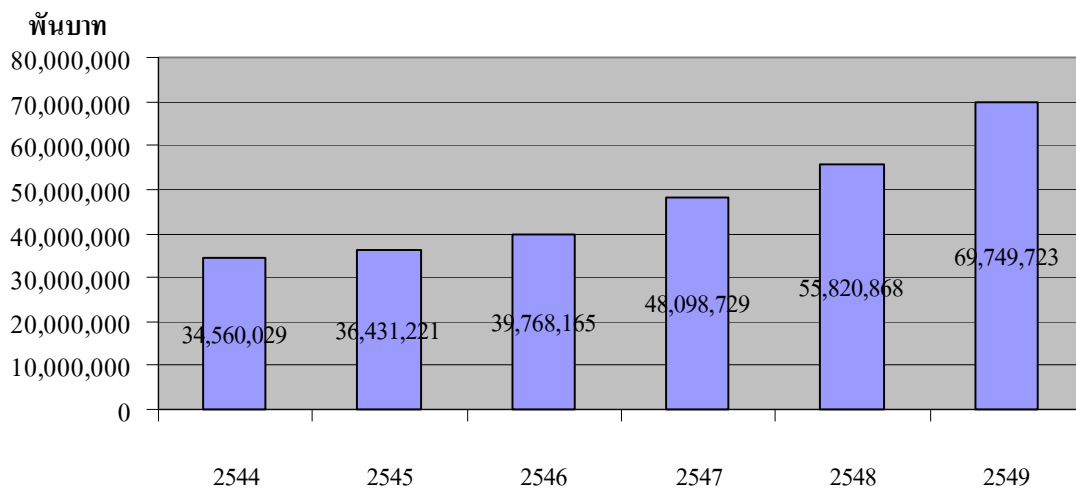
3) สิทธิในการขอรับเงินครบกำหนด ในการขอรับเงินครบกำหนดสัญญา  
ผู้เอาประกันภัยสามารถเลือกรับเงินได้หลายวิธี ดังนี้

3.1) การขอรับเงินจ่ายคืนตามระยะเวลา สำหรับกรมธรรม์แบบที่มีการจ่าย  
จำนวนเงินเอาประกันภัยคืนล่วงหน้าตามเงื่อนไขกรมธรรม์ ผู้เอาประกันภัยสามารถเลือกรับเงินได้เหมือนกับ  
กรณีการรับเงินปันผล ในทางปฏิบัติแล้วบริษัทจะต้องตรวจสอบมูลค่าเงินสดตามกรมธรรม์กับหนี้สินตาม  
กรมธรรม์ที่มีอยู่ หากมูลค่าเงินสดน้อยกว่าหนี้สิน บริษัทจะนำจำนวนเงินจ่ายคืนนั้นไปหักหนี้สินตาม  
กรมธรรม์ก่อน เพื่อรักษาสถานะของกรมธรรม์ให้ยังคงมีผลบังคับต่อไป

3.2) การขอรับเงินครบกำหนด การจ่ายผลประโยชน์ตามกรมธรรม์  
เมื่อกรมธรรม์ครบกำหนดสัญญา(maturity) สำหรับกรมธรรม์แบบสะสมทรัพย์ ปกติแล้วการรับเงิน  
ผลประโยชน์จะขอรับเป็นเงินสด

จากรูปภาพที่ 5-13 เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยสุทธิให้กับผู้เอาประกันมี  
มูลค่าเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จาก 34,560 ล้านบาท ในปี 2544 เพิ่มขึ้นเป็น 69,750 ล้านบาท ในปี 2549 หรือเพิ่มขึ้น  
เฉลี่ยประมาณปีละ ร้อยละ 20

รูปที่ 5-13 เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยสุทธิ ปี 2544 -2549



## การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งของเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย

ก่อนที่จะศึกษาถึงจุดอ่อน จุดแข็ง ของเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีอยู่ในปัจจุบันนั้น จะต้องมีความหมายหรือผลสำเร็จของเครื่องมือการออมว่ามีอะไรบ้าง โดยจากการศึกษา พบว่าเป้าประสงค์ของเครื่องมือการออมระยะยาว มีดังต่อไปนี้

1. การสร้างรายได้ที่เพียงพอจากการออม
2. เครื่องมือมีความยั่งยืนทางการเงิน
3. ความครอบคลุมแรงงานทั่วถึง
4. ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในการวิเคราะห์ถึงจุดอ่อน จุดแข็งของเครื่องมือจะดำเนินการโดยวิเคราะห์แยกเครื่องมือเป็น 2 ประเภทตามลักษณะการดำเนินการ ได้แก่ 1) ระบบ Defined Benefit (กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ) และ 2) ระบบ Defined Contribution (กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ) ดังต่อไปนี้

### 1. ระบบ Defined Benefit

เครื่องมือการออมระบบ Defined Benefit ได้แก่ กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ (Old Age Pension: OAP) เป็นเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทยชนิดพื้นฐาน ภาคบังคับ คือ แรงงานภาคเอกชนในสถานประกอบการทุกคนจะต้องเป็นสมาชิกของกองทุน โดยอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 กองทุนเป็นระบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Defined Benefit) โดยผลประโยชน์ที่สมาชิกหรือผู้ประกันตนจะกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าสมาชิกแต่ละคนจะได้รับเป็นสัดส่วนเท่าใด ซึ่งขึ้นอยู่กับระดับรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายก่อนเกษียณอายุ แต่ต้องไม่เกินเพดานค่าจ้างที่ใช้คำนวณในตอนที่มีการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Contribution) และขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นสมาชิกกองทุน ปัจจุบันกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพกำหนดผลประโยชน์ทดแทนโดยจะต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย 15 ปี จึงมีสิทธิได้รับบำนาญ ผู้ที่เป็นสมาชิกมา 15 ปี ได้รับผลประโยชน์ทดแทนร้อยละ 20 ของค่าจ้างภายใต้เพดานค่าจ้าง 15,000 บาท และจะได้ผลประโยชน์เพิ่มขึ้นอีกปีละร้อยละ 1.5 ในทุก ๆ 1 ปีที่เป็นสมาชิกกองทุนเพิ่มขึ้น

จากลักษณะของกองทุนดังกล่าวข้างต้น พบว่ากองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ มีจุดอ่อนและจุดแข็ง ดังต่อไปนี้

## 1.1 จุดอ่อน

### 1.1.1 ความยั่งยืนของกองทุน

เนื่องจากการกำหนดการจ่ายผลประโยชน์ของกองทุนไม่ได้ขึ้นกับจำนวนเงินที่ออมในกองทุน แต่เป็นการกำหนดผลประโยชน์ที่สมาชิกแต่ละคนจะได้รับไว้ล่วงหน้าที่ยื่นอยู่กับระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกองทุนและรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้ายเท่านั้น ดังนั้น หากจำนวนคนวัยทำงานซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ออมเงินในกองทุนมีจำนวนลดลงในขณะที่คนวัยเกษียณหรือเป็นผู้ที่รับเงินผลประโยชน์ (บำนาญ) จากกองทุนมีจำนวนเพิ่มขึ้น จะทำให้กระแสเงินไหลเข้าน้อยลง ในทางตรงข้าม กระแสเงินไหลออกกลับเพิ่มมากขึ้น สาเหตุของความไม่ยั่งยืนของกองทุนเกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้าง โดยประชากรกลุ่มผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้เกษียณอายุมีความต้องการรายได้หลังเกษียณสูงขึ้น และขนบธรรมเนียมการดูแลผู้สูงอายุกำลังหายไปจากคนไทย โดยจากการประมาณการโดยองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) พบว่า ในช่วงปี 2543 ถึงปี 2643 ประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 9.4 เพิ่มขึ้นร้อยละ 29.8 ในขณะที่วัยทำงานปรับลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 65.9 ลดลงเหลือร้อยละ 53.7 เป็นผลจากอัตราการเกิดลดลง และประชากรมีอายุยาวขึ้น จะเห็นได้จากอายุคาดหวังเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของเพศชาย เพิ่มจาก 67.1 ปี เป็น 78 ปี และของเพศหญิง เพิ่มจาก 74.8 ปี เป็น 83.8 ปี ส่งผลให้อัตราการพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อประชากรวัยทำงาน (Elderly Dependency Ratio) เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจากร้อยละ 14.26 เป็นร้อยละ 55.49 ประกอบกับภายใต้ระบบการกำหนดผลประโยชน์แบบตายตัว (Defined Benefit) ของการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนของกองทุนประกันสังคม คือ ต้องจ่ายให้กับผู้เกษียณที่อายุ 55 ปีทุกคน ตามอัตราที่กำหนด เหตุการณ์เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางการเงินในระยะยาวของกองทุนประกันสังคม ซึ่งจะไม่เพียงพอในระยะยาว เนื่องจากกระแสเงินไหลออกจากกองทุนมากกว่ากระแสเงินที่ไหลเข้า และจากผลการศึกษาของ Deloitte & Touche Consulting Group, Thailand (1999)<sup>6</sup> ศึกษาโดยใช้ PROST Model ในการคำนวณ พบว่ากองทุนจะล้มละลายในปี 2589 กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพจะอยู่ไม่ได้ในระยะยาว หากใช้สูตรการจ่ายเงินสมทบ/ การจ่ายเงินผลประโยชน์แบบปัจจุบัน เราได้ทำประมาณการการเงินของกองทุนประกันสังคมภายใต้สมมติฐานทางเศรษฐกิจและประชากรหลายๆ แบบ ทั้งสมมติฐานแบบเร่งร้าย เป็นกลาง และแง่ดี นอกจากนี้ กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน จะมีปัญหาการจ่ายผลประโยชน์มากกว่าเงินสมทบที่ได้รับจากลูกจ้างและนายจ้างอยู่ในปี 2028 หรือ 14 ปี หลังจากเริ่มจ่ายเงินบำนาญรายเดือนแก่สมาชิก หลังจากนั้นเงินสมทบจากสมาชิกที่สะสมในช่วง 15 ปีแรกของกองทุน น่าจะ

<sup>6</sup> Deloitte & Touche Consulting Group, Thailand, Pension and Provident Funds Reform, 1999.

เพียงพอสำหรับจ่ายบำนาญจนถึงปี 2046 เท่านั้น หากใช้สูตรปัจจุบันอัตราการจ่ายเงินสมทบให้กองทุนต้องเพิ่มจาก 2% ในปัจจุบัน 11% เพื่อให้กองทุนคงอยู่ต่อไป ถ้าจะให้กองทุนดำเนินการต่อไปหลังจากนั้น เงินสมทบของนายจ้างและลูกจ้างต้องปรับเพิ่มเป็นเกือบ 17% ของค่าจ้างในปี 2046 และเพิ่มในอัตราสม่ำเสมอเป็น 22% ของค่าจ้างในปี 2075 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของประมาณการ

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO: 2547) พบว่า กองทุน OAP จะประสบปัญหาเงินสำรองหมดลง กรณีจ่ายผลประโยชน์ทดแทนตามสูตร  $15\% + 1\%$  ผู้ประกันตนจะได้รับประโยชน์ทดแทน 30% ของเงินเดือนเฉลี่ย 5 ปีสุดท้าย และจะส่งผลให้กองทุน OAP เกิดปัญหาเงินสำรองหมดลงในปี 2595 และกรณีปรับการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนเป็นสูตร  $20\% + 1.5\%$  ผู้ประกันตนได้รับประโยชน์ทดแทนเพิ่มขึ้นเป็น 42.5% ของเงินเดือนเฉลี่ย 5 ปีสุดท้าย และเงินกองทุนจะหมดลง ในปี 2588 นั่นคือ เงินกองทุนจะหมดลงหรือกองทุนล้มละลายเร็วขึ้น 7 ปี

เมื่อเงินสำรองหมดลง รัฐบาลต้องมีการะทางการคลังจำนวนมากในการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนให้กับผู้เกษียณแทนกองทุน จากผลการศึกษาของ ILO พบว่าในปีแรก (ปี 2595) รัฐบาลจะมีการะทางการคลังสูงถึง 906,233 ล้านบาทต่อปี และเพิ่มขึ้นเป็น 3,124,267 ล้านบาทในปีถัดไป โดยภาระดังกล่าวเป็นภาระผูกพันที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุขัยที่ยืนยาวขึ้น และจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ซึ่งพบว่าในปี 2613 ภาระหนี้ของกองทุนจะสูงกว่า GDP

ดังนั้น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพไม่มีความยั่งยืนทางการเงินในระยะยาว จึงเป็นเครื่องมือการออมระยะยาวที่ไม่มีความมั่นคง จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น

### 1.1.2 รายได้ที่ได้รับหลังเกษียณยังอยู่ในระดับต่ำ

สมาชิกกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพได้รับรายได้หลังเกษียณยังอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาจากระดับรายได้ที่เพียงพอหลังเกษียณ จากผลการศึกษาของ Deloitte & Touche รายได้ที่เพียงพอหลังเกษียณควรอยู่ที่ร้อยละ 50 ของเงินเดือนสุดท้าย จากตารางที่ 5-4 พบว่ารายได้ของแรงงาน ที่เป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมมา 30 ปี ของแรงงานที่มีค่าจ้างระหว่าง 1,650 – 4,000 บาท จะได้รับผลประโยชน์ทดแทน หรือรายได้บำนาญต่อเดือนร้อยละ 38.64 ของเงินเดือน ส่วนผู้ที่มีค่าจ้างสูงกว่าระดับดังกล่าว เช่น ผู้ที่มีค่าจ้างตั้งแต่ 4,001 -5,000 จะได้รับรายได้หลังเกษียณเมื่อเทียบกับเงินเดือนสุดท้ายแล้ว ลดลงเหลือร้อยละ 32.77 และเมื่อแรงงานยังมีค่าจ้างสูงขึ้นเท่าใด สัดส่วนรายได้หลังเกษียณที่ได้รับจะยิ่งลดลง ดังนั้น กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ยังไม่สามารถสร้างระดับรายได้ที่เพียงพอในวัยเกษียณได้

ตารางที่ 5-4 เงินบำนาญที่สมาชิกกองทุนจะได้รับจากกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ

| ค่าจ้างปัจจุบัน<br>(บาท) | จำนวน<br>สมาชิก<br>(คน) | จำนวนปีที่สมาชิกกองทุน (ปี) |       |       |       | % ของ<br>เงินเดือน<br>สุดท้าย |
|--------------------------|-------------------------|-----------------------------|-------|-------|-------|-------------------------------|
|                          |                         | 15                          | 20    | 25    | 30    |                               |
| 1650                     | 240,877                 | 1,297                       | 1,783 | 2,269 | 2,756 | 38.64                         |
| 1,650 - 2,000            | 125,264                 | 1,434                       | 1,972 | 2,510 | 3,048 | 38.64                         |
| 2,001 - 3,000            | 275,796                 | 1,965                       | 2,702 | 3,439 | 4,176 | 38.64                         |
| 3,001 - 4,000            | 796,117                 | 2,751                       | 3,783 | 4,814 | 5,846 | 38.64                         |
| 4,001 - 5,000            | 1,757,914               | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 32.77                         |
| 5,001 - 6,000            | 1,386,265               | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 26.82                         |
| 6,001 - 7,000            | 695,798                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 22.69                         |
| 7,001 - 8,000            | 641,650                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 19.67                         |
| 8,001 - 9,000            | 375,128                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 17.35                         |
| 9,001 - 10,000           | 332,128                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 15.53                         |
| 10,001 - 11,000          | 220,496                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 14.05                         |
| 11,001 - 12,000          | 179,707                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 12.83                         |
| 12,001 - 13,000          | 136,112                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 11.80                         |
| 13,001 - 14,000          | 112,688                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 10.93                         |
| 14,001 - 15,000          | 118,250                 | 3,000                       | 4,125 | 5,250 | 6,375 | 10.17                         |

ที่มา: การคำนวณโดยนักวิจัย

เมื่อเปรียบเทียบรายได้ที่ได้รับจากกองทุนประกันสังคมกับระดับเส้น

ความยากจน ตามตารางที่ 5-5 พบว่าแรงงานที่มีค่าจ้างระหว่าง 1,650 – 4,000 บาท ซึ่งได้รับรายได้หลังเกษียณหรือบำนาญรายเดือน กรณีเป็นสมาชิกมา 30 ปี จะได้รับ 6,375 บาท หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 21.8 ของเส้นความยากจน

ตาราง 5-5 ช่องว่างความยากจน ความรุนแรงปัญหาความยากจน เส้นความยากจน สัดส่วนคนจน และ  
จำนวนคนจน ปี 2531-2549

| ปี                              | 2531  | 2533  | 2535  | 2537  | 2539  | 2541  | 2543  | 2545  | 2547  | 2549  |
|---------------------------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| ช่องว่างความยากจน               | 11.40 | 8.05  | 6.62  | 3.92  | 2.85  | 3.35  | 4.24  | 2.75  | 2.01  | 1.81  |
| ความรุนแรงปัญหา<br>ความยากจน    | 4.30  | 2.82  | 2.23  | 1.22  | 0.85  | 0.99  | 1.30  | 0.81  | 0.56  | 0.53  |
| เส้นความยากจน<br>(บาท/คน/เดือน) | 633   | 692   | 790   | 838   | 953   | 1,130 | 1,135 | 1,190 | 1,242 | 1,386 |
| สัดส่วนคนจน (ร้อยละ)            | 42.21 | 33.69 | 28.43 | 18.98 | 14.75 | 17.46 | 20.98 | 14.93 | 11.16 | 9.55  |
| จำนวนคนจน (ล้านคน)              | 22.1  | 18.4  | 15.8  | 10.7  | 8.5   | 10.2  | 12.6  | 9.1   | 7.0   | 6.1   |
| ประชากรทั่วประเทศ<br>(ล้านคน)   | 52.4  | 54.5  | 55.6  | 56.6  | 57.6  | 58.7  | 59.9  | 61.2  | 62.9  | 63.4  |

ที่มา : ข้อมูลจากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ประมวลผลโดย สำนักพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและการกระจายรายได้ สศช.

### 1.1.3 ปัญหาการคลังของรัฐบาล

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าประชากรไทยกำลังมีอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ความต้องการรายได้ในวัยชราเพิ่มขึ้น จะเกิดอะไรขึ้นถ้ารัฐบาลไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อปิดช่องว่าง ซึ่งถ้าไม่ทำอะไรสถานการณ์จะเสื่อมลงเรื่อย ๆ กองทุนประกันสังคมจะตกอยู่ในสภาพล้มละลายในอนาคต ไม่ว่าจะมีการปรับปรุงอัตราการจ่ายเงินออมสะสมหรือผลประโยชน์จากกองทุนอย่างไร ดังนั้น เพื่อป้องกันปัญหาการล้มละลาย กองทุนต้องลดการจ่ายผลประโยชน์แก่สมาชิก หรือเพิ่ม การจ่ายเงินออมสะสมของสมาชิก (ซึ่งเป็นไปได้ยาก ยกเว้นเพิ่มอายุของผู้เกษียณ) แรงงานไทยจำนวนมากไม่มีแหล่งรายได้จริงจังหลังเกษียณ และที่น่าเป็นห่วง คือ คนงานจำนวนมากที่เป็นสมาชิกกองทุนประกันสังคมมีรายได้ไม่เพียงพอยังชีพขั้นต่ำหลังเกษียณ จำนวนคนที่ทำงานในอนาคตจะลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนประชากร ทำให้ผลผลิตทางเศรษฐกิจลดลง สัดส่วนของคนชราภาพจะมากขึ้นเรื่อย ๆ และสร้างภาระการเลี้ยงดูให้กับรัฐบาล ครอบครัว และชุมชน อัตราการออมของประชาชนมีแนวโน้มจะลดลงต่อไป ทำให้ประเทศยังต้องพึ่งเงินทุน

ต่างประเทศอย่างมากในการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

เหตุการณ์ดังกล่าวถึงจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นในระยะยาว อย่างไรก็ตาม ผลกระทบในระยะสั้นของกองทุนประกันสังคม คือ กองทุนจะตกอยู่ในสภาพล้มละลาย แรงงานไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีเงินเดือนสูง ๆ มักมีความรู้ความเข้าใจ พวกเขาารู้ถึงปัญหาและเห็นตัวอย่างจากปัญหาของระบบ PAYGO ในต่างประเทศ ถ้ารัฐบาลไม่มีมาตรการแก้ไขปัญหาระยะยาวที่น่าเชื่อถือ เขาจะตั้งคำถามถึงความสามารถของรัฐบาลในการปกป้องผลประโยชน์ของเขา แม้ว่าปัญหานี้จะไม่เกิดขึ้นในระยะเวลาอันใกล้ แต่จะต้องเกิดขึ้นวันหนึ่งข้างหน้าเมื่อต้องมีการลดการจ่ายผลประโยชน์ลง หรือให้พนักงานเพิ่มการจ่ายเงินออมสะสมเข้ากองทุน ประชาชนก็จะโทษรัฐบาลในปัจจุบัน ที่ไม่เตรียมการรับมือไว้แต่เนิ่น ๆ ถึงแม้ว่าท้ายที่สุดรัฐบาลเข้ามาบริการจ่ายแทนกองทุนก็ตาม แต่เป็นเงินที่มาจากภาษีประชาชน ซึ่งเป็นงบประมาณที่มีอยู่จำกัด การจัดสรรไปใช้จ่ายดังกล่าว ทำให้สูญเสียงบประมาณที่จะนำไปพัฒนาเศรษฐกิจในแนวทางอื่น ๆ

รัฐบาลจะมีภาระหนี้สินจำนวนมากในอนาคตที่เกิดจากการเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ทั้งแรงงานที่ยังไม่ได้รับความคุ้มครองใด ๆ เลย แรงงานที่ได้รับการคุ้มครองแล้วแต่รายได้ที่ได้รับหลังเกษียณยังอยู่ในระดับต่ำไม่เพียงพอ และที่ยิ่งไปกว่านั้น หากไปปรับเพิ่มอัตราการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนในกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ยิ่งไปทำให้เงินกองทุนหมดเร็วขึ้น และต้องตกเป็นภาระรัฐบาลที่ต้องจ่ายผลประโยชน์ทดแทนให้กับผู้เกษียณแทนกองทุน ซึ่งจากผลการศึกษาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) (2547) พบว่ากองทุนจะเงินหมดลงในปี 2597 นั่นคือ รัฐบาลต้องรับภาระหนี้สินจำนวนมากในอีก 47 ปี ข้างหน้า และพบว่า รัฐบาลจะมีภาระการคลังในการเข้าช่วยเหลือการจ่ายผลประโยชน์ของกองทุนให้แก่ผู้เกษียณอายุสูงถึง 906,233 ล้านบาทต่อปี และเพิ่มขึ้นเป็น 3,124,267 ล้านบาทในปีถัดไป โดยภาระดังกล่าวเป็นภาระผูกพันที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ตามอายุขัยที่ยืนยาวขึ้นและจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ดังนั้น รัฐบาลจะต้องตัดสินใจว่าจะดำเนินการอย่างไรเพื่อรองรับกับวิกฤติผู้สูงอายุ โดยไม่ตกเป็นภาระจำนวนมากของรัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐต้องรับผิดชอบคุ้มครองในระบบประกันสังคมชราภาพอยู่แล้ว แต่ไม่ควรให้อยู่ในระดับที่สูงเกินไป เพราะจะทำให้เกิดภาระทางการคลังจำนวนมากในอนาคต ดังนั้น การแก้ปัญหา กองทุนประกันสังคม ในระบบ Pay-as-you-go defined benefit ซึ่งเป็นระบบที่จ่ายผลประโยชน์ทดแทนตามอัตราที่กำหนดไว้แน่นอนเมื่อผู้ประกันตนเกษียณอายุ โดยไม่ได้คำนวณจากเงินสมทบผู้ประกันตนและดอกผลจากการลงทุน ดังนั้น การเพิ่มสูตรการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนให้กับผู้เกษียณอายุซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ในขณะที่วัยทำงานกำลังลดลง จะส่งผลให้เงินกองทุนยิ่งหมดเร็วขึ้น จึงไม่ควรเพิ่มสูตรคำนวณผลประโยชน์แล้วเพิ่มอัตราสมทบตามมา แต่ควรสร้างรายได้ที่เพียงพอให้กับประชาชนโดยวิธีการออมด้วยตนเองเพื่อตนเองในอนาคต

### 1.1.4 ข้อจำกัดด้านขอบข่ายความคุ้มครอง

กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพบังคับแรงงานในระบบภาคเอกชนที่อยู่ในสถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป และลูกจ้างชั่วคราว/พนักงานราชการ ภาครัฐ จากข้อมูล ปี 2549 ตามตารางที่ 5-6 มีสมาชิกที่เป็นภาคบังคับจำนวน 8,537,801 ราย ถึงแม้กองทุนประกันสังคมจะเปิดให้แรงงานนอกระบบสามารถเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ แต่ก็ไม่ได้คุ้มครองกรณีชราภาพ (คุ้มครอง 3 กรณีเท่านั้น ได้แก่ กรณีทุพพลภาพ คลอดบุตร และตาย)

ตารางที่ 5-6 จำนวนผู้ประกันตนในกองทุนประกันสังคม ปี 2549

| ปี   | ผู้ประกันตน (คน) |            |           | ผู้มีงานทำ | ร้อยละของผู้มีงานทำ | ประชากร (ล้านคน) | ร้อยละของประชากร |
|------|------------------|------------|-----------|------------|---------------------|------------------|------------------|
|      | ภาคบังคับ        | ภาคสมัครใจ | รวม       |            |                     |                  |                  |
| 2540 | 6,084,822        | 23,712     | 6,108,534 | 31.86      | 19.17               | 60.5             | 10.1             |
| 2541 | 5,418,182        | 47,223     | 5,465,405 | 30.11      | 18.15               | 61.17            | 8.93             |
| 2542 | 5,679,567        | 70,354     | 5,749,921 | 30.66      | 18.75               | 61.78            | 9.31             |
| 2543 | 5,810,140        | 89,380     | 5,899,520 | 31.29      | 18.85               | 62.41            | 9.45             |
| 2544 | 5,865,208        | 118,233    | 5,983,441 | 32.1       | 18.64               | 62.94            | 9.51             |
| 2545 | 6,900,223        | 147,419    | 7,047,642 | 33.06      | 21.32               | 63.46            | 11.11            |
| 2546 | 7,434,237        | 175,141    | 7,609,378 | 33.84      | 22.48               | 64.01            | 11.89            |
| 2547 | 7,831,463        | 200,305    | 8,031,768 | 34.73      | 23.13               | 65.08            | 12.34            |
| 2548 | 8,225,477        | 241,933    | 8,467,410 | 35.26      | 24.02               | 65.11            | 13               |
| 2549 | 8,537,801        | 322,382    | 8,860,183 | 35.7       | 24.82               | 65.28            | 13.57            |

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลแรงงานในปี 2550 ตารางตารางที่ 5-7 ผู้มีงานทำจำนวน 36.16 ล้านคน ได้รับความคุ้มครองในระบบการออมระยะยาวแล้ว จำนวน 10.91 ล้านคน หรือร้อยละ 30.17 ของผู้มีงานทำทั่วประเทศในจำนวนนี้ จากแรงงานในระบบภาคเอกชนจำนวน 11.33 ล้านคน ได้ออมเงินในกองทุนประกันสังคมเพียง 9.15 ล้านคน

ตารางที่ 5-7 แสดงความครอบคลุมแรงงานในระบบการออมระยะยาวของประเทศไทย

(ล้านคน)

| ประเภทแรงงาน  | จำนวนแรงงาน | ครอบคลุม | ร้อยละ | ไม่ครอบคลุม | ร้อยละ |
|---------------|-------------|----------|--------|-------------|--------|
| ผู้มีงานทำ    | 36.16       | 10.91    | 30.17  | 25.25       | 69.83  |
| แรงงานนอกระบบ | 21.8        | 0        | 0.00   | 21.8        | 100.00 |
| แรงงานในระบบ  | 14.36       | 10.91    | 75.97  | 3.45        | 24.03  |
| เอกชน         | 11.33       | 11.33    | 80.76  | 2.18        | 19.24  |
| ราชการ        | 2.74        | 1.49     | 54.38  | 1.25        | 45.62  |
| รัฐวิสาหกิจ   | 0.29        | 0.27     | 93.10  | 0.02        | 6.90   |

ดังนั้น จึงยังมีแรงงานจำนวนมากที่ไม่สามารถออมในเครื่องมือกองทุน ประกันสังคมได้ ได้แก่ แรงงานในระบบภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และแรงงานนอกระบบ ได้แก่ คนงานที่ทำงานไม่เต็มเวลา (Part-Time Worker) คนงานที่รับงานไปทำที่บ้าน (Home-Base Worker) คนงานที่ทำงานแบบเหมาช่วง (Sub-Contract Worker) คนงานที่ทำงานระยะสั้น (Short-Time Worker) การให้ความคุ้มครองไม่ทั่วถึงกำลังกลายเป็นปัญหาของคนงานบางประเภท โดยเฉพาะกลุ่มแรงงานที่อยู่นอกระบบ (Informal Sector) เช่น แรงงานภาคเกษตรแรงงานในชนบท แรงงานที่มีรายได้ต่ำ แรงงานในครัวเรือน และผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา

เนื่องจากอัตราการเป็นสมาชิกจริงขึ้นอยู่กับประโยชน์ที่พนักงานเห็นว่า จะได้รับจากกองทุนบำนาญ ความสามารถของรัฐบาลในการดูแลให้คนปฏิบัติตามกฎระเบียบและประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนในกรณีของกองทุนที่จัดตั้งโดยรัฐ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการบรรลุเป้าหมายของสำนักงานก็คือ การเพิ่มขีดความสามารถของสำนักงาน หากขีดความสามารถของสำนักงานไม่เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับการขอเข้ากองทุนแล้วจะมีผลให้อัตราการครอบคลุมจะต่ำกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ การเพิ่มขีดความสามารถของสำนักงานต้องการทั้งเวลา ความพยายาม และงบประมาณ กองทุนประเภทสมัครใจนั้นไม่สามารถครอบคลุมคนงานไทยส่วนใหญ่ เนื่องจากการขยายกองทุนขึ้นอยู่กับความตั้งใจของนายจ้างและความสามารถในการบริหารกองทุน ซึ่งไม่ใช่เป็นเรื่องของค่าใช้จ่ายเท่านั้นแต่รวมถึงความสามารถในการบริหารของนายจ้าง จรรยาบรรณ และความโปร่งใสด้วย ถึงแม้ว่าจะเปลี่ยนกองทุนประเภทสมัครใจเป็นชนิดบังคับอุปสรรคที่กล่าวมานี้ก็ยังคงมีอยู่ และกองทุนแบบบังคับก็จะต้องแก้ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายของนายจ้างและ

ชี้จำกัดในการบริหารของนายจ้าง นอกจากนี้การบังคับจะถูกต่อต้านอย่างรุนแรงจากนายจ้าง ซึ่งไม่ต้องการแบกภาระเพิ่มขึ้นหรือเพิ่มความสามารถในการบริหาร

อย่างไรก็ตาม ประเด็นปัญหาเรื่องขอบข่ายความคุ้มครอง ของโครงการ บำนาญในระบบประกันสังคมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญหลายประการ ได้แก่

1) วิธีการทางการเงิน (Method of Financing) ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่ให้ ความคุ้มครองอย่างกว้างขวางแก่ประชาชนทุกคน (Universal) หรือ โครงการสงเคราะห์ (Social Assistance) โดยธรรมชาติจะเป็นโครงการที่ได้เงินมาจากภาษีมากกว่าเงินสมทบในระบบสังคม และด้วยเงื่อนไข ที่กว้างและการมีทรัพยากรอย่างพอเพียง ขอบข่ายการให้ความคุ้มครองจึงอาจสามารถขยายได้อย่างกว้างขวาง และไม่ต้องพึ่งการเรียกเก็บเงินจากปัจเจกบุคคล

2) อายุของโครงการ (Age of Scheme) โดยทั่วไปโครงการที่ก่อตั้งมานานกว่าจะสามารถขยายการให้ความคุ้มครองได้กว้างขวางกว่าโครงการที่ก่อตั้งได้ไม่นาน

3) ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Level of Economic Development) ขอบข่ายการให้ความคุ้มครองมีความสัมพันธ์อย่างมากกับทรัพยากรเพื่อการคุ้มครองทางสังคมที่มีอยู่ โดย ประเทศที่มีการพัฒนาหรือเจริญมากกว่าจะมีขอบข่ายความคุ้มครองกว้างขวางกว่า

4) ขนาดของแรงงานในระบบ (Size of Formal Sector) การจัดเก็บเงิน สมทบจากแรงงานในระบบจะสามารถจัดเก็บได้ง่ายกว่าการจัดเก็บจากผู้ทำงานนอกระบบ

5) ชีตความสามารถในการบริหาร โครงการมั่นคงทางสังคม (Capacity of the Social Security Administration) มีผลกระทบโดยตรงต่อความศรัทธาเชื่อถือและความมั่นคงของโครงการ และมีนัยสำคัญต่อขอบข่ายการให้ความคุ้มครองในแง่ที่จะควบคุมการจัดเก็บเงินสมทบได้ครบถ้วนตาม กฎหมายอย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดในการขยายขอบข่ายความคุ้มครองไปสู่กลุ่มด้อยโอกาส และข้อจำกัด ด้านประเภทของประโยชน์ทดแทน

6) นโยบายรัฐบาล (Government Policy) การจัดลำดับความสำคัญของ รัฐบาลในการขยายขอบข่ายการให้ความคุ้มครองทางสังคมจะมีความแตกต่างกันออกไปตามความเร่งด่วน ของปัญหาในแต่ละประเทศ และอาจต้องพิจารณาปัจจัยอื่นๆ ประกอบด้วย ตัวอย่างเช่น คอสตาริกา ซึ่งเป็น ประเทศที่มีการพัฒนาน้อยกว่าเม็กซิโก แต่กลับมีขอบข่ายการให้ความคุ้มครองทางสังคมกว้างขวางมากกว่า ทั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากแนวนโยบายของรัฐบาลในช่วงทศวรรษ 1970

### 1.1.5 ผลต่อเศรษฐกิจ

ระบบบำเหน็จบำนาญในปัจจุบันไม่ส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (การพัฒนาตลาดทุน) อย่างเต็มประสิทธิภาพ เนื่องจากนโยบายการลงทุนของกองทุนประกันสังคมเน้นการลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูง ไม่กระจายการลงทุนในตราสารอื่น ๆ ที่ให้ผลตอบแทนสูงกว่า แต่ยังคงอยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ จึงไม่ส่งเสริมการขยายและเติบโตของตลาดทุน ดังตารางที่ 5-8

ตารางที่ 5-8 การลงทุนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ปี 2545 - 2549

| ปี                                     | 2545      | 2546       | 2547       | 2548       | 2549       | 2550       |
|----------------------------------------|-----------|------------|------------|------------|------------|------------|
| เงินลงทุนกรณีชราภาพและสงเคราะห์บุตร    | 74,265.84 | 117,429.59 | 160,545.70 | 274,179.11 | 326,089.00 | 398,488.43 |
| - เงินสดและเงินฝากธนาคาร               | 14,750.00 | 17,092.15  | 12,362.78  | 11,796.53  | 7,126.30   | 7,371.80   |
| - พันธบัตร/หุ้นกู้                     | 42,486.49 | 81,666.41  | 132,759.30 | 240,585.72 | 259,143.60 | 330,502.88 |
| - ตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน         | 6,380.00  | 16,728.95  | 11,139.40  | 9,632.73   | 46,480.40  | 46,327.51  |
| - หน่วยลงทุน                           | 649.36    | 1,942.07   | 4,284.22   | 12,164.13  | 13,338.70  | 14,286.25  |
| - อยู่ในความดูแลของผู้จัดการกองทุนย่อย | 10,000.00 | 0          | 0          | 0          | 0          | 0          |

นอกจากนี้ ระบบประกันสังคม ไม่จูงใจให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน เป็นการจำกัดผลกระทบต่อประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน จะมีการเชื่อมโยงระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนและผลประโยชน์น้อยมาก ถ้าการเชื่อมโยงมีน้อย จึงเป็นลักษณะการเก็บภาษีแรงงาน (แทนที่จะบังคับให้ออม) ซึ่งเป็นการดำเนินการที่ไม่ส่งผลดีต่อตลาดแรงงาน การกระจายผลประโยชน์อาจจะสะท้อนไปยังวัตถุประสงค์ของการเท่าเทียมกันทางสังคม เช่น การโอนย้ายเงินจากลูกจ้างที่มีรายได้สูงไปยังลูกจ้างที่รายได้ต่ำ หรือการโอนย้ายจากครอบครัวขนาดเล็กไปยังครอบครัวขนาดใหญ่ แต่ก็ยังคงขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของตลาดแรงงาน เช่น การโอนย้ายจากผู้ที่ทำงานในอาชีพระยะปานกลางไปยังทำงานระยะเวลานาน และโอนย้ายจากผู้ที่ทำงานช้าไปยังผู้ที่ทำงานเร็วในการออมรูปแบบ Company – based scheme

นอกจากนี้ ระบบประกันสังคมอาจมีผลกระทบต่อคนงานที่ทำงานเป็นรายชั่วโมง ทางเลือกในการทำงานในระบบและนอกระบบและอายุเกษียณ นอกจากนี้ ยังอาจส่งผลกระทบต่อ การตัดสินใจในการออมของคนงาน การออมของประเทศ และการพัฒนาตลาดทุน ในทางทฤษฎียังมีความคลุมเครือในการคาดคะเนผลกระทบเหล่านี้ จากการศึกษาเชิงประจักษ์ก็ไม่สามารถคาดการณ์ใดๆ ได้ และยังคงมีความเห็นขัดแย้งกันอยู่ อย่างไรก็ตาม มีข้อสนับสนุนเพียงเล็กน้อยต่อผลกระทบที่มีต่อโครงการ ประโยชน์ทดแทนเพื่อการเกษียณอายุ ทั้งในด้านแรงงานและด้านตลาดทุน ในหลายประเทศโครงการประกัน ทรัพย์สินทุพพลภาพและ โครงการเพื่อการเกษียณอายุก่อนกำหนด (Early Retirement) รวมทั้งประโยชน์ทดแทน โครงการประกันสังคมนั้น การว่างงานก็ถือเป็นการเกษียณอายุก่อนกำหนดด้วยเช่นกัน จากหลักฐานเชิง ประจักษ์อธิบายได้ว่า แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงขอบเขตการจ่ายประโยชน์ทดแทนอย่างยาวนานใหญ่ แต่ก็อาจ ส่งผลกระทบต่ออายุเกษียณโดยเฉลี่ยเพียงไม่กี่เดือน ผลกระทบของโครงการประกันสังคมที่ไม่มีการจัดเก็บ เงินเข้ากองทุนที่มีต่อการออม หรือผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโยกย้ายการเป็นสมาชิกกองทุนจะเป็น ผลกระทบที่ผสมผสานกันไป แต่มิได้เป็นผลกระทบด้านลบของโครงการดังกล่าวแต่อย่างใด และไม่ถือว่าเป็น ผลกระทบด้านบวกของการเปลี่ยนแปลงการจัดเก็บเงินเข้ากองทุนด้วย นโยบายของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริม การออม อาทิ เช่น นโยบายด้านภาษี จะเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมมากกว่า สำหรับการส่งเสริมการออมของ ประเทศ เนื่องจากเป้าหมายของโครงการประกันสังคมไม่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มการออมแต่อย่างใด

ด้วยเหตุที่โครงการแบบกำหนดเงินสมทบเป็นโครงการที่มีโครงสร้างง่าย ๆ และไม่มีความสลับซับซ้อน จึงเป็นการยากที่จะวิเคราะห์โครงการเหล่านี้ได้ กล่าวคือ โครงการประเภทนี้ จะมีการจัดเก็บเงินสมทบ มีการลงทุนและมีการจ่ายประโยชน์ทดแทน ซึ่งนักวิเคราะห์นโยบายส่วนใหญ่ เห็นว่าเป็นโครงการเพื่อการออมที่ไม่มีผลกระทบต่อพฤติกรรมการออมของคนงานแต่อย่างใด หากพิจารณา โดยละเอียดจะพบว่า มีผลกระทบต่ออายุเกษียณ และการตัดสินใจด้านอุปทานแรงงานของโครงการประเภทนี้ ผลกระทบดังกล่าวนี้ เกิดขึ้นเนื่องจากโครงการเป็นโครงการแบบบังคับ ซึ่งโครงการแบบบังคับใด ๆ ที่ทำให้ พฤติกรรมของประชาชนเปลี่ยนไป อาทิ ทำให้เพิ่มการออม โครงการนั้นจะทำให้เกิดการเบี่ยงเบนขึ้นได้ กล่าวคือ ปัจเจกบุคคลจะพยายามลดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ของโครงการให้เหลือน้อยที่สุด โครงการ แบบกำหนดเงินสมทบยังมีผลกระทบเชิงพฤติกรรมอีกด้วย เพราะมีความสัมพันธ์ระหว่างประโยชน์ทดแทน ขึ้นต่อกับโครงการบรรเทาความยากจน บางครั้งอาจมีค่าใช้จ่ายในการบริหารสูง และบางครั้งอาจมีผลกระทบ จากความเสี่ยงในตลาดทุนต่อคู่บัญชี และความเสี่ยงในเรื่องอัตราดอกเบี้ยต่อประโยชน์ทดแทนรายเดือน

กองทุนประกันสังคมไม่น่าจะส่งผลกระทบในทางบวกหรือทางลบต่อ การออมส่วนบุคคล ตามหลักสามัญสำนึกแล้ว การสะสมเงินออมในกองทุนประกันสังคมแบบบังคับน่าจะทำ ให้คนออมน้อยลง เพราะสมาชิกคาดว่าจะได้รับผลประโยชน์ในยามเกษียณอายุจากกองทุน อย่างไรก็ตาม

การวิจัยผลกระทบระบบประกันสังคม แบบ PAYGO ตามการออมส่วนบุคคลในประเทศสหรัฐอเมริกา  
แคนาดา ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส เยอรมัน และอังกฤษ ไม่มีข้อสรุปแน่ชัด

### 1.1.6 ธรรมเนียมและการบริหารโครงการ (Governance and Administration)

ผลการดำเนินโครงการโดยรวมของโครงการบำนาญในระบบประกันสังคมของหลายประเทศค่อนข้างน่าผิดหวัง เนื่องจากมีปัญหาหลายๆ ด้านซึ่งบางเรื่องจะอยู่นอกเหนือการควบคุมของการบริหารโครงการ แต่บางกรณีก็เกิดจากความผิดพลาดในการบริหารจัดการ (Mismanagement) หรือการออกแบบโครงการที่ไม่เหมาะสม ระบบธรรมเนียมที่ดี (Good Governance) ถือเป็นกุญแจสำคัญสำหรับโครงการประกันสังคมที่มีประสิทธิภาพ แต่ต้องเข้าใจอย่างชัดเจนว่า คำว่า “ระบบธรรมเนียมที่ดี” นั้นหมายความว่าอย่างไร ซึ่งในที่นี้จะมีนิยามกว้างขวางและครอบคลุมถึงตั้งแต่กระบวนการพิจารณาหรือและการตัดสินใจ การจัดเตรียมก่อตั้งสถาบันบริหารโครงการ และการกำหนดกรอบภาระหน้าที่เพื่อการบริหารจัดการการดำเนินโครงการและการกำกับดูแลโครงการประกันสังคม นอกจากนี้ ยังมีความหมายถึงความสัมพันธ์กับนโยบายของชาติ การบริหารประเทศ และการบริหารโครงการอีกด้วย

หลายประเทศมีปัญหาการดำเนินงานตามภารกิจของโครงการ ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการมีระบบธรรมเนียมที่ไม่ดี (Poor Governance) บางครั้งเกิดจากการแทรกแซงการทางเมือง ระบบธรรมเนียมที่ไม่ดีในบางประเทศส่งผลให้เกิดค่าใช้จ่ายในการบริหารสูงและคุณภาพการให้บริการไม่ดี ปัญหาเรื่องการขยายขอบข่ายความคุ้มครองและระบบธรรมเนียม มักพบในประเทศกำลังพัฒนาเป็นส่วนใหญ่

ข้อได้เปรียบของการบริหารจัดการแบบรวมศูนย์ คือต้นทุนของการดำเนินการด้านการตลาดต่ำกว่า ข้อเสียเปรียบ คือ แรงกดดันทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นอย่างมาก และความเสี่ยงของการกำกับดูแล ซึ่งอาจจะทำให้ผลตอบแทนลดลง และจะเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงจำนวนผลประโยชน์ ส่วนปัญหาที่สำคัญอื่นคือ การแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการแบบระบบราชการ และดำเนินการแบบมีประสิทธิภาพต่ำ ส่วนการบริหารจัดการแบบกระจายศูนย์สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาเหล่านี้ได้ ถึงแม้ว่าจะมีต้นทุนทางการตลาดสูงกว่าอันเนื่องมาจากการแข่งขันการให้บริการ และเป็นไปได้ที่มีต้นทุนดำเนินการสูงกว่าซึ่งอาจเป็นผลจากการลดขนาดการดำเนินการของสถาบันส่วนบุคคล (Individual institution)

### 1.1.7 การหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบ (Contribution Evasion)

การหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบหรือการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการจัดเก็บเงินสมทบ (Noncompliance) ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบและการดำเนินโครงการบำนาญในระบบประกันสังคมที่มีการจัดเก็บเงินสมทบ และมีผลกระทบต่อความเพียงพอของการจ่ายประโยชน์ทดแทนแก่สมาชิกโครงการ รวมทั้งอิทธิต่อสถานะทางการเงินและการเมืองของโครงการทั้งหมด

การหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบจะเกิดขึ้นเมื่อนายจ้างหรือลูกจ้าง หรือผู้ประกอบการอาชีพอิสระที่เป็นสมาชิกมิได้จ่ายเงินสมทบเข้าโครงการตามข้อกำหนดเงื่อนไข ปัญหานี้เป็นปัญหาใหม่ของประเทศในยุโรปตอนกลาง ยุโรปตะวันออกละตินอเมริกา แอฟริกาและเอเชีย บางประเทศมีปัญหาแรงงานไม่สามารถจ่ายประโยชน์ทดแทนได้เพียงพอและต้องได้รับการสนับสนุนจากเงินภาษีทั่วไป แม้แต่ประเทศกลุ่ม OECD บางประเทศก็มีปัญหาดังกล่าว

ปัญหาการหลบเลี่ยงไม่ยอมจ่ายเงินสมทบ เป็นเหตุผลหลักประการหนึ่งที่ทำให้ต้องใช้ระบบบังคับ เนื่องจากคนงานบางคนจะไม่สมัครใจที่จะเก็บออมอย่างเพียงพอด้วยตนเอง เพื่อเก็บไว้ใช้จ่ายในยามชราปัญหาเรื่องนี้ซับซ้อนเพราะนายจ้าง ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นตัวแทนในการจัดเก็บเงินสมทบมิได้ให้ความสนใจที่จะดำเนินการจัดเก็บเท่าที่ควร บางประเทศมีปัญหาการหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบถึงกับส่งผลให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ บางแห่งปัญหาคอร์รัปชันและการขาดความศรัทธาในรัฐบาลก็ก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบ ขณะที่การขาดความเชื่อมโยงหรือความไม่สัมพันธ์กันระหว่างเงินสมทบกับประโยชน์ทดแทนอาจเป็นปัจจัยสำหรับการเกิดการหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบ แต่ก็มิได้เป็นปัจจัยเพียงประการเดียวและอาจมีปัจจัยสำคัญที่สุด

### การหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบจะเกิดขึ้นด้วยเงื่อนไข 3 ประการ คือ

- 1) นายจ้างมีเจตนาจะหลบเลี่ยง หรือให้ความสำคัญน้อยต่อการจ่ายเงินสมทบ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายด้านอื่นๆ ที่เห็นว่ามีค่าจำเป็นมากกว่า
- 2) ลูกจ้างไม่ยอมจ่ายเงินสมทบ หรือเกิดความลังเลที่จะรายงานการไม่จ่ายเงินสมทบของนายจ้างหรือไม่สนใจเรื่องการไม่จ่ายเงินสมทบเลย
- 3) รัฐบาลไม่ให้ความสนใจการหลบเลี่ยงหรือไม่มีการป้องกันอย่างเพียงพอ

## 1.2 จุดแข็ง

### 1.2.1 การถ่ายโอนบำนาญและการกระจายรายได้ การกระจายรายได้เป็น

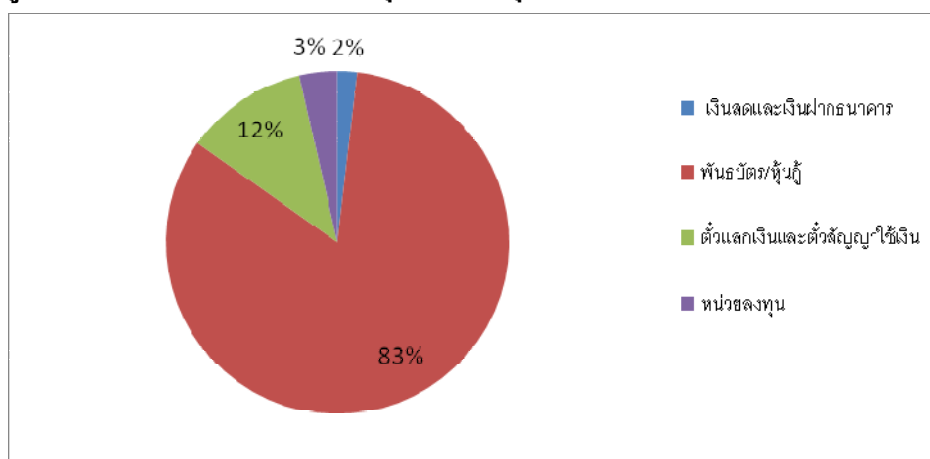
ลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งของโครงการบำนาญในระบบประกันสังคมรัฐบาลได้ดำเนินการจัดตั้งก็เพื่อคำประกันการมีรายได้ที่เพียงพอสำหรับผู้เกษียณอายุ ซึ่งมีรายได้น้อยในขณะทำงาน หรือผู้ได้รับบำนาญในระดับต่ำเนื่องจากการทำงานเพียงชั่วคราวด้วยเหตุผลหลายประการ เช่น การเจ็บป่วย การว่างงาน หรือหยุดงานเนื่องจากมีความรับผิดชอบต่อครอบครัว การกระจายรายได้ระหว่างประชาชนต่างกลุ่มอายุอาจมีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายผลประโยชน์ที่ได้รับจากการพัฒนาเศรษฐกิจ หรือเพื่อจ่ายบำนาญแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยเนื่องจากเหตุผลทางเศรษฐกิจ หรือสังคม

การกระจายรายได้จากกลุ่มคนงานที่มีรายได้สูงไปสู่กลุ่มที่มีรายได้ต่ำ ถือเป็นลักษณะที่สำคัญของโครงการบำนาญ รัฐบาลมีความประสงค์ที่จะให้มีการกระจายรายได้โดยเท่าเทียมกันทั้งผู้ที่ได้จ่ายเงินสมทบและผู้ที่ไม่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทน

รูปแบบของระบบบำนาญอาจมีโครงสร้างแบบก้าวหน้า ซึ่งหมายความว่าโครงการจะต้องจัดหาผลตอบแทนแก่ผู้มีรายได้น้อยให้ได้รับมากกว่ากลุ่มคนงานที่มีรายได้สูง โครงการแบบก้าวหน้าปกติจะมีโครงสร้างแบบกำหนดประโยชน์ทดแทน ซึ่งช่วยเพิ่มรายได้เท่าเทียมกัน โดยการให้ประโยชน์แก่กลุ่มคนงานที่มีสถานภาพดีกว่ากลุ่มอื่นด้วย ในหลายประเทศรวมทั้งประเทศที่มีโครงการแบบกำหนดเงินสมทบ ลูกจ้างภาครัฐและบุคลากรในกองทัพจะได้รับการปฏิบัติในฐานะกลุ่มคนที่มีสิทธิพิเศษ ความกดดันทางการเมือง โดยกลุ่มผู้มีอำนาจอาจส่งผลให้การกระจายรายได้เอื้อประโยชน์ต่อบุคลากรในกองทัพ หรือผู้มีรายได้สูงและรายได้ปานกลางมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ต่ำ ทั้งโครงการแบบกำหนดประโยชน์ทดแทนและโครงการแบบกำหนดเงินสมทบข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า อายุขัยของคนงานที่มีรายได้สูงมักยืนยาวกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ซึ่งจะเป็นสาเหตุให้ได้รับประโยชน์ทดแทนที่ยาวนานกว่าผู้มีรายได้ต่ำ

**1.2.2 ความเสี่ยงจากการลงทุนมีน้อย** เนื่องจากกองทุนประกันสังคมจะต้องลงทุนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมาย โดยจะต้องลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของเงินกองทุน และลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงได้ไม่เกินร้อยละ 40 ของเงินกองทุน จากรูปภาพที่ 5-14 การลงทุนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ ปี 2550 พบว่าลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูง ได้แก่ เงินสดและเงินฝากธนาคาร พันธบัตร/หุ้นกู้ สูงถึงร้อยละ 85 ของเงินกองทุน และหลักทรัพย์เสี่ยง ได้แก่ ตัวแลกเปลี่ยน ตัวสัญญาใช้เงิน และหน่วยลงทุน อีกร้อยละ 15 ของเงินกองทุน

รูปภาพที่ 5-14 การบริหารเงินลงทุนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ



**1.2.3 สมาชิกได้รับผลตอบแทนหรือรายได้หลังเกษียณที่แน่นอน** เนื่องจาก การจ่ายผลประโยชน์เป็นแบบกำหนดไว้ล่วงหน้าในอัตราที่แน่นอนขึ้นอยู่กับรายได้เฉลี่ย 5 ปีสุดท้าย และระยะเวลาการเป็นสมาชิกกองทุน สมาชิกจึงไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงจากการบริหารเงินลงทุนซึ่งผู้รับ ความเสี่ยงแทนคือรัฐบาล

## 2. ระบบ Defined Contribution

เครื่องมือการออมระยะยาวระบบ Defined Contribution ได้แก่ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนต่าง ๆ เหล่านี้มีลักษณะการจ่ายเงิน เข้ากองทุนและการรับผลประโยชน์ที่เหมือนกัน คือสมาชิกจะมีบัญชีรายบุคคล เงินที่จ่ายเข้ากองทุนจะเข้าสู่ บัญชีรายชื่อนั้น ๆ เงินออมจะถูกสะสมรวมกับดอกเบี้ยที่ได้จากการบริหารเงินลงทุน และเมื่อออกจากงาน สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์เท่ากับจำนวนเงินในบัญชีของตน ดังนั้น ลักษณะค้ำยและลักษณะเด่นของ เครื่องมือการออมทั้ง 3 กองทุนดังกล่าวจะใกล้เคียงกัน ดังนี้

### 2.1 จุดอ่อน

2.1.1 ความครอบคลุมแรงงานของระบบนี้ยังมีข้อจำกัด โดยกองทุนบำเหน็จ บำนาญข้าราชการ หรือ กบข. เป็นเครื่องมือการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ แบบกำหนดอัตราการจ่ายเงิน เข้ากองทุน (Defined Contribution) มีระบบบัญชีรายบุคคล สมาชิกจะได้รับผลประโยชน์เท่ากับจำนวนเงิน ที่ออมในกองทุนรวมกับดอกเบี้ยที่ได้จากการลงทุนในส่วนของเงินนั้น จากลักษณะดังกล่าว ทำให้ กบข. มีจุดด้อย คือความครอบคลุมแรงงานมีจำกัด โดยครอบคลุมเฉพาะข้าราชการส่วนกลางเท่านั้น ซึ่งเป็นแรงงาน สัดส่วนร้อยละ 3.26 ของแรงงานทั่วประเทศ แม้จะเป็นกองทุนภาคบังคับ แต่ก็ไม่ได้บังคับใช้กับแรงงาน ทั่วประเทศ

ส่วนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เป็น กองทุนการออมภาคสมัครใจ การจัดตั้งกองทุนจะเป็นความสมัครใจระหว่างนายจ้างและลูกจ้าง ดังนั้น หากนายจ้างไม่จัดตั้งกองทุน ลูกจ้างก็ไม่สามารถออมในกองทุนได้ อาจมีสาเหตุมาจากการที่นายจ้างรู้สึก ว่า กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไม่ได้ทำให้บริษัทมีผลประโยชน์ที่ดีขึ้น กลับต้องเป็นภาระของนายจ้างอีกด้วย นายจ้างไม่ได้ประโยชน์อะไรจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพไม่ได้ทำให้บริษัทมีผล ประโยชน์ในระยะสั้นที่ดีขึ้นและอาจเป็นการเพิ่มค่าใช้จ่าย ส่งผลต่อขีดความสามารถในการแข่งขัน

ทางด้านราคา แต่สำหรับระยะยาวแล้ว กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จะเป็นที่มาของการได้มาซึ่งลูกจ้างที่มีคุณภาพ เพราะการจัดสวัสดิการที่ดีของบริษัทจะทำให้แรงงานทั้งหลายอยากจะเข้าทำงานที่บริษัทดังกล่าว จึงทำให้นายจ้างมีทางเลือกหรือได้พนักงานที่ผ่านการเลือกเฟ้นมาแล้วอย่างคึกคักในระยะเวลาจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผล หรือ Productivity ที่สูงกว่าบริษัทที่ไม่มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

นอกจากนี้ อาจมีสาเหตุมาจากการไม่มีแรงจูงใจจากภาครัฐมากพอ ซึ่งปัจจุบันรัฐได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีกับนายจ้าง โดยเงินสมทบที่นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้างของลูกจ้าง เนื่องจากอัตราเงินสมทบเข้ากองทุนตามพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ 15 ซึ่งถือเป็นการยกเว้นภาษีเงินสมทบทั้งจำนวนตามที่นายจ้างจ่ายจริงนั่นเอง ซึ่งถ้าเทียบการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีกับกองทุนการออมระยะยาวอื่นที่มีลักษณะนายจ้างจ่ายเงินสมทบให้ลูกจ้าง ได้แก่ กองทุนประกันสังคมแล้ว จะเห็นว่านายจ้างได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีเช่นเดียวกัน คือให้เงินสมทบถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิตามจำนวนที่จ่ายจริง อย่างไรก็ตาม หากรัฐเห็นว่าการออมในกองทุนสำรองเลี้ยงชีพมีประโยชน์มากมายต่อตัวผู้ออมเองและต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศแล้ว รัฐอาจเพิ่มแรงจูงใจอย่างอื่นอีกก็ได้ หรืออาจเพิ่มการลดหย่อนภาษีอีกก็ได้

รวมทั้งการไม่มีความรู้เรื่องกองทุนสำรองเลี้ยงชีพที่ดี ทั้งในเรื่องรูปแบบการดำเนินการ การจ่ายเงิน การบริหารเงิน สมาชิกและนายจ้างได้รับผลประโยชน์อะไรบ้าง เป็นต้น ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ สมาคมบริษัทจัดการลงทุน สมาคมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ บริษัทจัดการลงทุน ควรประชาสัมพันธ์เรื่องกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เช่น จากการจัดสัมมนาประชาสัมพันธ์ การออกแผ่นพับ ทางเอกสารวิชาการ งานวิจัย หรือทาง Website ต่าง ๆ อีกหลาย Website เป็นต้น หรือมีเช่นนั้น หากนายจ้างหรือผู้ใดสนใจก็สามารถสอบถามรายละเอียดทางโทรศัพท์หรือโทรสารก็ได้ ดังนั้น จึงไม่ใช่เหตุผลสำคัญที่นายจ้างไม่จัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

สำหรับกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ซึ่งปัจจุบันยังมีความครอบคลุมน้อย เฉพาะแรงงานกลุ่มที่มีรายได้สูง และมีความรู้ เนื่องจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ มีลักษณะที่ทำให้ผู้ลงทุนตัดสินใจเลือกรูปแบบการลงทุนเองในกองทุนที่บริษัทจัดการกำหนดเป็นนโยบายการลงทุนที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้ลงทุนที่ต้องการลงทุนในระดับความเสี่ยงที่แตกต่างกันตามความต้องการของผู้ลงทุน ซึ่งหากบุคคลทั่วไปไม่มีความรู้เรื่องการลงทุนดีพอ ก็จะไม่กล้าลงทุน เพราะเป็นการลงทุนที่เลือกด้วยตนเองและต้องรับผิดชอบในสิ่งที่ตนเองเลือก ไม่มีการรับประกันทั้งเงินต้นและผลตอบแทนใด ๆ ทั้งสิ้น ดังนั้น การออมใน RMF จึงยังไม่ขยายสู่ประชาชนจำนวนมากของประเทศ นอกจากนี้ มีข้อจำกัดด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี เนื่องจากการได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี ผู้ลงทุนต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการลงทุน และการได้รับยกเว้นภาษีของเงินซื้อหน่วยลงทุนนั้น จะได้รับยกเว้นภาษีสูงสุดไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้ในแต่

ละปี และเมื่อนับรวมกับเงินสะสมเข้า กบข. และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพแล้ว ไม่เกิน 500,000 บาทในแต่ละปี ภาษีส่วนเงินที่ไถ่ถอนจาก RMF จะได้รับการยกเว้นภาษีทั้งจำนวน หากลงทุนติดต่อกันทุกปีจนกว่าจะอายุครบ 55 ปี และลงทุนต่อเนื่องมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ส่วนกำไรจากการขายหน่วยลงทุน (Capital Gain) ได้รับยกเว้น ภาษี เมื่อถือหน่วยลงทุนมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และจะยกเว้นภาษีเมื่อมีเหตุทุพพลภาพ หรือ ดาย ซึ่งการได้รับสิทธิ ประโยชน์ทางภาษีของเงินลงทุน หากต่อมาผู้ลงทุนปฏิบัติไม่เป็นไปตามเงื่อนไขการลงทุน ผู้ลงทุนจะหมด สิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ของเงินลงทุนใน RMF และต้องชำระคืนสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับไปใน ระยะเวลา 5 ปีย้อนหลัง ทำให้ผู้ลงทุนเกิดความไม่แน่ใจว่าตนจะสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขการลงทุนได้ หรือไม่ และกลัวต้องชดใช้ภาษีคืนในอนาคต นอกจากนี้ ผู้ลงทุนยังมีความเห็นว่าการให้สิทธิประโยชน์ทาง ภาษีโดยจำกัดวงเงินไม่เกิน 15% ของเงินได้ในแต่ละปี และเมื่อนับรวมกับเงินสะสมเข้า กบข. และกองทุน สำรองเลี้ยงชีพแล้ว ไม่เกิน 500,000 บาท ซึ่งเห็นว่างเงินน้อยเกินไป และไม่ควรไปนับรวมกับกองทุนอื่น รวมทั้งการขาดการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง ที่ผ่านมามีการออมในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) ยังครอบคลุมเฉพาะผู้มีเงินได้ส่วนน้อยของประเทศ มีจำนวนผู้ถือหน่วยลงทุนเพียง 61,745 รายเท่านั้น และ การออมเป็นไปในลักษณะที่ผู้ออมต้องการได้รับการยกเว้นภาษีจากเงินรายได้ส่วนที่ออม ซึ่งจะเกิดขึ้นกับ ผู้ที่มีเงินได้ในระดับปานกลางถึงระดับสูง และเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร ได้เป็นอย่างดี มีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการออมใน RMF สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ผู้ออมจะได้รับเท่านั้น ซึ่งพบว่าคนส่วนใหญ่ ยังไม่รู้จัก RMF ยิ่งไปกว่านั้น การที่จะให้มีบุคคลทั่วไปมาซื้อหน่วยลงทุนซึ่งมีความเสี่ยง หากไม่สามารถ ทำให้ผู้มีเงินได้มีความรู้ความเข้าใจทั้งตัวกองทุนเอง ความรู้เรื่องการออม การลงทุน การบริหารเงินลงทุน การบริหารความเสี่ยง และผลตอบแทนจากการลงทุน ซึ่งความรู้ดังกล่าวเหล่านี้ จะสามารถสร้างความเชื่อมั่น ให้ผู้ออม และจะเป็นแรงจูงใจให้ประชาชนต้องการออมเพราะได้รับรู้ถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่จะ ได้รับจากการออมใน RMF ซึ่งปัจจุบัน การให้ความรู้และการประชาสัมพันธ์ยังดำเนินการในวงแคบ คือ ผ่านช่องทางหรือสื่อไม่กี่ประเภท ได้แก่ ทาง Web site และเอกสารประชาสัมพันธ์ของบริษัทจัดการกองทุน เท่านั้น ซึ่งผู้ที่เข้าถึงสื่อเหล่านี้ได้มีเพียงจำนวนน้อยเท่านั้น และความรู้ที่ผ่านสื่อเหล่านี้ จะยังไม่สามารถ สร้างความเชื่อมั่นและความเข้าใจที่แท้จริงให้กับประชาชนได้เพียงพอ

#### 2.1.2 การไม่กระจายผลประโยชน์ระหว่างสมาชิก เนื่องจากระบบ

Defined Contribution มีความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนกับผลประโยชน์ในลักษณะ ที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างเข้มแข็ง จะไม่ให้เกิดผลจากการกระจายผลประโยชน์ ซึ่งมักจะเกิดกับทั้ง การออมแบบบังคับและการออมแบบสมัครใจ แม้จะมีการกระจายผลประโยชน์อย่างไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งอาจเป็นผล ของผลกระทบจากเงินเฟ้อที่มีต่อเงินผลประโยชน์มีการกระจายระหว่างรุ่นต่าง ๆ และในรุ่นเดียวกัน

2.1.3 การบริหารจัดการแบบกระจายศูนย์ทำให้ต้นทุนการกำกับดูแลสูงกว่า และต้องมีกองทุนรับประกันความเสี่ยงในการร่วมกันรับความเสี่ยง เพื่อป้องกันเงินบำนาญของแรงงาน อย่างไรก็ตาม การบริหารแบบกระจายศูนย์สามารถนำเงินออมในกองทุนจำนวนมากพัฒนาตลาดทุนและส่งเสริมนวัตกรรมใหม่ๆ โดยการออกเครื่องมือทางการเงินและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับบำนาญ ในขณะที่แบบรวมศูนย์กำหนดทิศทางให้กับผู้ลงทุนกองทุนโดยการออกกฎของรัฐบาล ดังนั้น ทำให้เป็นตัวขัดขวางการพัฒนาตลาดทุน

## 2.2 จุดแข็ง

2.2.1 การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจ กองทุนบำนาญข้าราชการ และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ น่าจะมีส่วนสนับสนุนให้มีการออมเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นลักษณะของ กองทุน Funded ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมในแง่ที่เป็นการนำเงินที่บุคคลธรรมดาอาจจะออมในรูปแบบของ เงินฝากระยะสั้นกับธนาคาร ที่ดิน หรือทองคำ ไปลงทุนในรูปแบบที่ได้ประโยชน์สูงกว่า ตัวอย่างเช่น ในช่วง เวลาที่กองทุนประกันสังคมจะเริ่มจ่ายผลประโยชน์ กองทุนจะมีเงินสะสมจากสมาชิกสำรองอยู่มาก ซึ่งหาก นำไปลงทุนในตราสารที่เป็นประโยชน์ก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ ผลจากการลงทุนของกองทุนชั้นที่ สะสมจากสมาชิกสำรองอยู่มาก ซึ่งหากนำไปลงทุนในตราสารที่เป็นประโยชน์ก็จะก่อให้เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจ ผลจากการลงทุนของกองทุนชั้นที่ 3 ก็เกิดขึ้นได้ในทำนองเดียวกัน ปีที่แล้วการลงทุนของกองทุนสำรองเลี้ยง ชีฟเอกชนบริหารให้ผลตอบแทนที่แท้จริงในอัตราร้อยละ 7.3 ซึ่งสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำซึ่งมีอัตรา เท่ากับร้อยละ 5.5

กองทุนแบบ Funded น่าจะมีส่วนสนับสนุนตลาดทุนของประเทศ โดยสร้างอุปสงค์สำหรับเครื่องมือการลงทุนระยะยาวที่น่าเชื่อถือ แต่ผลกระทบในด้านนี้ก็ยังจำกัด เนื่องจาก ขนาดของกองทุนแบบดังกล่าวยังไม่ใหญ่มาก การที่ผู้จัดการกองทุนอาศัยกลไกตลาดและข้อมูลผลการ ดำเนินงานของบริษัทในการตัดสินใจลงทุนมีส่วนช่วยเสริมระบบบรรษัทภิบาลในการบริหารบริษัท ไปในตัว

2.2.2 กองทุนมีความยั่งยืน เนื่องจากรายจ่ายของกองทุนขึ้นอยู่กับรายรับ นั่น คือ สมาชิกจะได้รับเงินจากกองทุนเมื่อออกจากกองทุนเท่ากับจำนวนเงินในบัญชีของตน ดังนั้น กองทุนไม่ได้รับ ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร จำนวนคนงานเข้าใหม่ที่มีน้อยลง ในขณะที่คนสูงอายุมี มากขึ้น เหตุการณ์ดังกล่าวจะไม่ส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของกองทุน อย่างไรก็ตาม ความอยู่รอดหรือ ความยั่งยืนของกองทุนขึ้นอยู่กับการบริหารเงินออมของสมาชิกโดยรวมแล้วให้ออกดอกผลนั่นเอง

### 2.2.3 สมาชิกสามารถเลือกนโยบายการลงทุนเองได้ การออมในกองทุน กบข.

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ และกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เปิดโอกาสให้สมาชิกสามารถเลือกนโยบายการลงทุนเองได้ ตามระดับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก เช่น หากสมาชิกเข้าใหม่ ซึ่งยังมีระยะเวลาในการออมเงินในกองทุนอีกหลายปี ดังนั้น ในช่วงต้นของโครงการอาจจะเลือกลงทุนในนโยบายที่มีความเสี่ยงสูงได้ และเมื่ออายุมากขึ้น ก็อาจจะลดความเสี่ยงลงมา หรือคนที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสามารถบริหาร โดยการตัดสินใจเลือกลงทุนที่ได้รับผลตอบแทนสูงในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ เป็นต้น

## 3. สรุปความเสี่ยงของเครื่องมือการออม

### 3.1 ประเภทของความเสี่ยง

3.1.1 ความเสี่ยงด้านโครงสร้างประชากร (Demographic Risk) เกิดจากความเปลี่ยนแปลงที่ไม่อาจคาดคะเนได้ ทั้งในเรื่องอัตราการเกิดและอัตราการตาย

3.1.2 ความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ (Economic Risk) เกิดจากความเปลี่ยนแปลงในเรื่องอัตราการเพิ่มค่าจ้างหรือการเพิ่มราคาสินค้า หรือความเปลี่ยนแปลงของอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดการเงินตลอดช่วงชีวิตการทำงานของคนงาน

3.1.3 ความเสี่ยงทางการเมือง (Political Risk) เกิดจากความล้มเหลวในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาลที่ทำให้เกิดการเมืองแสวงหาผลประโยชน์เกินขอบเขตที่สังคมจะหาให้ได้ ส่งผลให้ได้ประโยชน์ทดแทนน้อยลงหรือได้รับในระยะเวลาที่สั้นลง เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ส่งผลกระทบต่อระบบโดยรวม ตลอดจนมีผลกระทบต่อกรอบนโยบายให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและประชากร เช่น นโยบายทางการเมืองต้องการให้นำเงินกองทุนไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ทางการเมือง หรือเป้าหมายของรัฐ ในการลงทุนในโครงการรัฐ ซึ่งมักจะได้ผลตอบแทนต่ำ ทำให้ผลตอบแทนที่ได้จากการออมของแรงงานต่ำไปด้วย

3.1.4 ความเสี่ยงด้านสถาบัน (Institutional Risk) เกิดจากความล้มเหลวของสถาบันการเงินเอกชนหรือผู้กำกับดูแลของรัฐ หรือเนื่องจากการไม่มีสิทธิรับประโยชน์ทดแทน เนื่องจากระบบการจัดเก็บข้อมูลของผู้บริหาร โครงการบำนาญไม่ดีพอ

3.1.5 ความเสี่ยงในตัวปัจเจกบุคคล (Individual Risk) เกิดจากความไม่แน่นอนเกี่ยวกับชีวิตในการทำงานของบุคคลในอนาคต

ความเสี่ยงของโครงการบ้านอายุในระบบประกันสังคมจะมีความแตกต่างกันออกไป ระหว่างโครงการแบบกำหนดประโยชน์ทดแทน Pay-as-you-go โครงการแบบกำหนดเงินสมทบ และระบบการออมในบัญชีส่วนบุคคล ความเสี่ยงที่มีต่ออัตราค่าทดแทนของโครงการแบบกำหนดเงินสมทบ อาจเกิดจากความเปลี่ยนแปลงในตลาดทุนและความเปลี่ยนแปลงของอัตราค่าจ้าง ซึ่งล้วนเป็นสิ่งที่ไม่อาจคาดคะเนได้ ตัวอย่างเช่น ค่าจ้างจริงที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจะนำไปสู่อัตราค่าทดแทนที่ต่ำสำหรับโครงการแบบกำหนดเงินสมทบ และจะทำให้มูลค่าสินทรัพย์ในตลาดทุนลดลงด้วย การพึ่งพาโครงการแบบกำหนดเงินสมทบ อาจนำไปสู่การออมที่มากเกินไป หรือน้อยเกินไปก็ได้เมื่อเปรียบเทียบกับอัตราค่าทดแทนที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของตลาดทุนและอัตราการเพิ่มค่าจ้าง ณ เวลาที่ใกล้เกษียณอายุ นอกจากนี้ ความผันผวนของอัตราดอกเบี้ยก็มีผลกระทบต่อมูลค่าของประโยชน์ทดแทนรายงวดอีกด้วย การลดอัตราดอกเบี้ยจะทำให้ดุลบัญชีเมื่อครบอายุเกษียณเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นรายงวดอยู่ในระดับต่ำ และยังมีผลกระทบต่อมูลค่าของกองทุนบ้านอายุ ผลกระทบสองประการดังกล่าวอาจแก้ไขได้เพียงบางส่วนเท่านั้น แต่การเปลี่ยนแปลงของอัตราดอกเบี้ยดังกล่าวนี้ จะไม่มีผลกระทบต่อประโยชน์ทดแทน ในโครงการบ้านอายุแบบกำหนดประโยชน์ทดแทนแต่อย่างใด สรุปผลการเปรียบเทียบตามตารางที่ 5-9

ตารางที่ 5-9 สรุปผลการดำเนินงานของกองทุนเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์

| ประเภทกองทุน               | รายได้      | ความครอบคลุม | ความยั่งยืน  | การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ |
|----------------------------|-------------|--------------|--------------|---------------------------|
| กองทุนประกันสังคม          | ต่ำ         | ปานกลาง      | ต่ำ          | ต่ำ                       |
| กบข.                       | สูง         | ต่ำ          | สูง          | ปานกลาง                   |
| กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ       | สูง         | ต่ำ          | สูง          | ปานกลาง                   |
| กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ | ไม่มีข้อมูล | ต่ำ          | สูง          | ปานกลาง                   |
| ระบบโดยรวม                 | ต่ำ         | ต่ำ/ ปานกลาง | ต่ำ/ ปานกลาง | ต่ำ                       |

## บทที่ 6

### ศักยภาพและความเสี่ยงของการออมของแรงงาน

#### 1. ศักยภาพการออม

ศักยภาพการออม คือ รายได้เมื่อหักรายจ่ายแล้วจะมีส่วนซึ่งเหลืออยู่ ส่วนของรายได้ที่เหลืออยู่ซึ่งไม่ได้ถูกใช้สอยออกไปนี้เรียกว่าเงินออม  $\text{Incomes-Expenses=Savings}$

โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้มากกว่าการจ่ายของเขา ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้แก่บุคคล อาจทำได้โดยการพยายามหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้นด้วยการทำงานมากขึ้น ใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ หรือการปรับปรุงงานที่ทำอยู่ให้มีประสิทธิภาพมีรายได้สูงขึ้น นอกจากนั้นการลดรายจ่ายลงด้วยการรู้จักใช้จ่ายเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมก็จะทำให้มีการออมเกิดขึ้นได้เหมือน

#### 1.1 ปัจจัยสำคัญในการออมของแรงงาน

**1.1.1 ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม** หมายความว่าถ้ายิ่งผลตอบแทนในการออมเพิ่มมากขึ้นเท่าใด ก็จะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้บุคคลมีการออมเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น เช่น ในภาวะที่รัฐบาลกำหนดให้ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำทุกประเภทลง ทั้งยังเก็บดอกเบี้ยภาษีเงินฝากอีก จึงทำให้ระดับเงินออมของธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มลดลงเป็นอย่างมาก

**1.1.2 มูลค่าของอำนาจซื้อของเงินในปัจจุบัน** ผู้ออมจะตัดสินใจทำการออมมากขึ้นภายหลังจากการพิจารณาถึงอำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันว่าจะมีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคตมักหมายความว่าจำนวนเงิน 1 บาทซื้อสินค้าและบริการได้ในจำนวนใกล้เคียงหรือเท่ากับการใช้เงิน 1 บาทซื้อสินค้าหรือบริการในอีก 2-3 ปีข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้ามถ้าท่านว่าการเก็บเงินออมไว้โดยไม่ยอมซื้อสินค้าขณะนี้ ท่านอาจจะสูญเสียความพอใจที่ควรได้รับจากการซื้อสินค้าในปัจจุบันมากกว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากการออม ทั้งยังเสียเวลาคอยที่จะซื้อสินค้าในอนาคตที่อาจมีราคาสูงมากกว่าอัตราผลตอบแทนที่ได้รับอีกด้วย ดังนั้นถ้าท่านพอใจที่จะซื้อสินค้าในวันนี้มากกว่าการหวังผลตอบแทนที่จะได้รับเพิ่มขึ้นในอนาคต ท่านก็จะมีการออมลดลง

**1.1.3 รายได้ส่วนบุคคลสุทธิ** ผู้ที่มีรายได้คงที่แน่นอนเป็นประจำทุกเดือนในจำนวนที่ไม่สูงมากนักเช่น ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชนระดับต่ำ จำนวนเงินออมที่กันไว้อาจเป็นเพียงจำนวนน้อยตามอัตราส่วนของรายได้ที่มีอยู่ ซึ่งต่างจากจำนวนเงินออมของผู้บริหารระดับสูง หรือนักการเมืองที่จะมีเงินเหลือออมได้มากกว่า นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงรายได้เนื่องจากการเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้ายงานการถูกปลดออกจากตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีผลกระทบต่อระดับการออมเช่นกัน คืออาจทำให้มีการออมเพิ่มมากขึ้นหรือลดลงไปจากระดับเดิมได้ดังนั้นในระหว่างที่ท่านมีรายได้มากกว่าปกติ หรือในขณะที่ท่าน

มีความสามารถหารายได้ได้อยู่จึงควรจะมีการออมไว้เพื่อป้องกันปัญหาทางการเงินอันอาจเกิดขึ้นได้ดังกล่าวแล้ว

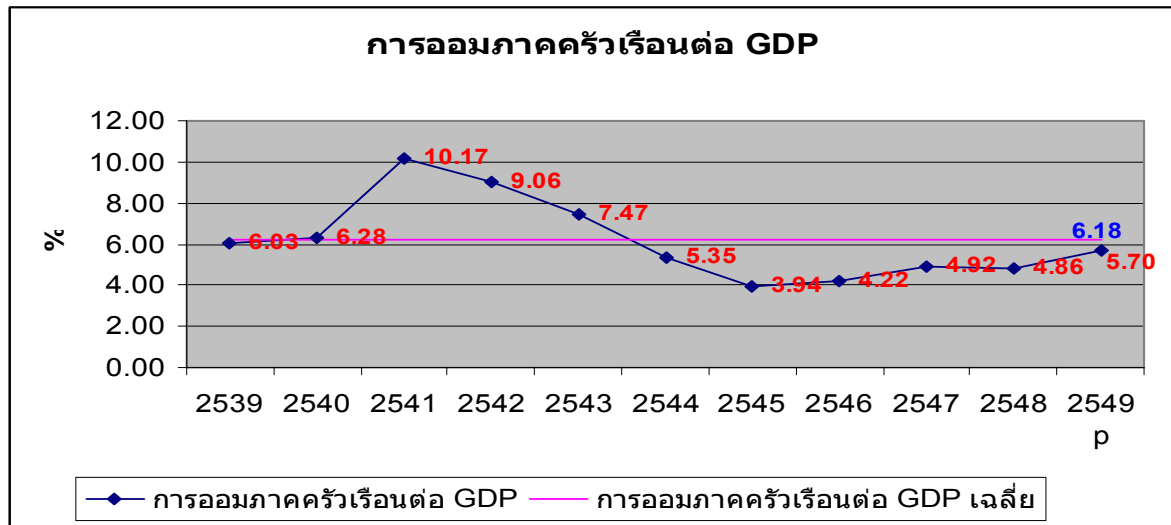
## 1.2 โครงสร้างการออมของประเทศ

### 1.2.1 ภาพรวมการออมของประเทศไทย

เมื่อพิจารณาภาพการออมของไทย พบว่า การออมรวมของประเทศในปี 2549 มีสัดส่วนเมื่อเทียบกับ GDP อยู่ที่ประมาณร้อยละ 30.7 เมื่อพิจารณาส่วนต่างระหว่างการออมและการลงทุน พบว่า ในอดีตก่อนช่วงวิกฤตเศรษฐกิจปี 2540 ระดับการออมน้อยกว่าการลงทุนเนื่องจากความต้องการในการลงทุนสูงทำให้การออมตามไม่ทันการลงทุน หลังจากช่วงวิกฤติเศรษฐกิจระดับการออมนั้นสูงกว่าการลงทุนมาตลอดแต่มีแนวโน้มที่ลดลง เนื่องจากการกระตุ้นทางเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมาส่งผลให้เกิดการขยายการลงทุนและการบริโภคที่เพิ่มสูงขึ้น

ขณะที่เมื่อพิจารณาการออมแยกเป็นรายประเภทตามบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flow of Fund) ในปัจจุบัน พบว่า ภาคธุรกิจมีสัดส่วนการออมสูงสุด รองลงมาได้แก่ ภาครัฐบาล ภาคครัวเรือน ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคสถาบันการเงิน ตามลำดับ(รายละเอียดประกอบตามตารางแสดงการออมในแต่ละ Sector ของประเทศไทย (Flows of Saving)) สำหรับภาคครัวเรือนซึ่งเป็นภาคเศรษฐกิจพื้นฐานที่สำคัญของประเทศ มีอัตราการออมที่ต่ำเมื่อเทียบกับ GDP จากเดิมร้อยละ 10.5 โดยเฉลี่ยก่อนช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ มาอยู่ที่ระดับร้อยละ 4-5 หลังช่วงวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายกระตุ้นการใช้จ่ายและบริโภคในช่วงที่ผ่านมา อย่างไรก็ตามในช่วงครึ่งปีหลังของปี 2549 พบว่า การออมของภาคครัวเรือนมีอัตราการออมที่เพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากความผันผวนทางการเมืองและเหตุการณ์ความไม่สงบต่างๆ ทำให้ครัวเรือนไม่มั่นใจในสถานะทางสังคมและเศรษฐกิจ จึงชะลอการใช้จ่าย ประกอบกับทิศทางเงินเฟ้อที่ลดลงซึ่งน่าจะส่งผลให้ครัวเรือนมีการออมเพิ่มสูงขึ้น คาดการณ์ว่าเมื่อสิ้นปี 2549 แล้วการออมในภาคครัวเรือนจะมีสัดส่วนประมาณไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับ GDP

รูปที่ 6-1 การออมรวมของภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทย



ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย (ข้อมูลล่าสุดในปี 2549) ณ ราคาประจำปี

สำหรับทิศทางการออมของไทยในอนาคตน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องแต่การลงทุนก็เพิ่มสูงขึ้นเช่นกัน โดยในช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจเป็นต้นมา อัตราการออมรวมของประเทศขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 5.92 ต่อปี ขณะที่การลงทุนขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 11.13 ต่อปี ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราการขยายตัวของการออมมีน้อยกว่าการลงทุนแม้ว่ามูลค่าการออมรวมของประเทศจะมากกว่าการลงทุน แต่แนวโน้มการออมน่าจะไม่เพียงพอต่อการลงทุนในอนาคต จนอาจทำให้เกิดการขาดดุลการออมขึ้นอีกได้

ตารางที่ 6-1 ปริมาณเงินออมแบ่งตามแหล่งเงินออมในรูปยอดคงค้าง ณ สิ้นปี 2550 (Stock of Savings)

(หน่วย: ล้านบาท)

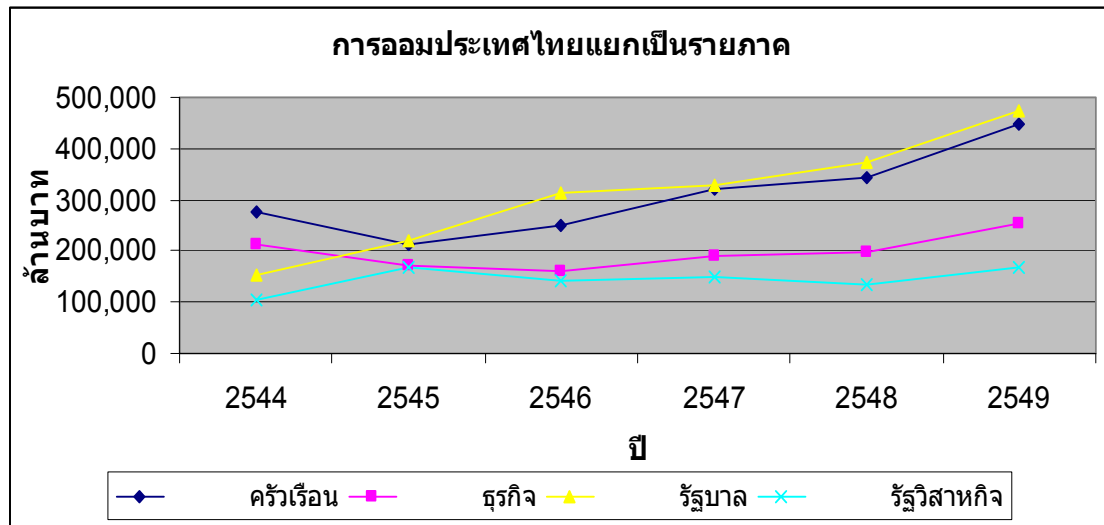
| เครื่องมือการออม            | 2547                | 2548                | 2549                | 2550                |
|-----------------------------|---------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| <b>1. การออมทางตรง</b>      | <b>5,153,430.25</b> | <b>5,297,722.00</b> | <b>5,962,351.00</b> | <b>7,856,256.00</b> |
| 1.1 ตลาดตราสารทุน           | 5,024,399.25        | 5,105,113.00        | 5,078,705.00        | 6,636,069.00        |
| 1.2 ตลาดตราสารหนี้          | 129,031.00          | 192,609.00          | 883,646.00          | 1,220,187.00        |
| <b>2. การออมทางอ้อม</b>     |                     |                     |                     |                     |
| 2.1 การออมผ่านสถาบันการเงิน | <b>5,380,961.84</b> | <b>5,534,018.00</b> | <b>5,976,464.00</b> | <b>6,080,528.33</b> |
| 1) ธนาคารพาณิชย์            | 3,989,940.00        | 4,083,860.00        | 4,372,310.00        | 4,299,140.00        |
| 2) ธนาคารเฉพาะกิจ           | 835,040.00          | 926,380.00          | 1,024,730.00        | 1,144,708.99        |
| - ธนาคารออมสิน              | 523,660.00          | 525,740.00          | 531,450.00          | 562,300.00          |
| - ธนาคารอาคารสงเคราะห์      | 131,910.00          | 183,930.00          | 235,070.00          | 300,428.99          |

| เครื่องมือการออม                               | 2547              | 2548                | 2549                | 2550                |
|------------------------------------------------|-------------------|---------------------|---------------------|---------------------|
| - ธนาคารเพื่อการเกษตรและ<br>สหกรณ์การเกษตร     | 179,470.00        | 216,710.00          | 258,210.00          | 281,980.00          |
| 3) บริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุน<br>หลักทรัพย์ | 136,000.00        | 29,590.00           | 26,250.00           | 17,060.00           |
| 4) บริษัทเครดิตฟองซิเอร์                       | 1,210.00          | 840.00              | 760.00              | 410.00              |
| 5) บริษัทประกันชีวิต                           | 414,420.00        | 488,750.00          | 547,780.00          | 613,939.50          |
| 6) สหกรณ์ออมทรัพย์                             | 4,351.84          | 4,598.00            | 4,634.00            | 5,269.84            |
| <b>2.2 การออมเพื่อการเกษียณอายุ</b>            | <b>843,926.45</b> | <b>1,005,412.46</b> | <b>1,145,822.37</b> | <b>1,366,266.47</b> |
| 1) กองทุนประกันสังคม                           | 270,857.64        | 344,603.63          | 403,281.44          | 499,912.25          |
| 2) กองทุนบำเหน็จบำนาญ<br>ข้าราชการ             | 246,861.19        | 286,748.74          | 320,762.98          | 375,586.37          |
| 3) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ                        | 305,462.27        | 345,895.94          | 386,656.94          | 441,720.26          |
| 4) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ                  | 12,237.88         | 18,455.88           | 25,475.24           | 38,016.85           |
| 5) กองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่ฯ                     | 8,507.47          | 9,708.27            | 9,645.77            | 11,030.74           |
| <b>2.3 การออมสถาบันอื่น ๆ</b>                  | <b>688,257.16</b> | <b>977,982.78</b>   | <b>1,247,680.13</b> | <b>1,660,889.16</b> |
| 1) กองทุนรวม                                   | 682,623.22        | 963,806.31          | 1,222,493.71        | 1,611,481.11        |
| 2) กองทุนรวมหุ้นระยะยาว                        | 5,633.94          | 14,176.47           | 25,186.42           | 49,408.05           |

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม กบข. ธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์  
และตลาดหลักทรัพย์

จากตารางที่ 6-2 แสดงปริมาณเงินออมในรูปเงินคงค้าง (Stock) ที่อยู่ในแหล่งเงินออม  
ต่าง ๆ พบว่าในแต่ละแหล่งมีปริมาณเงินออมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุน  
หลักทรัพย์ และบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งเงินออมปรับตัวลดลง ส่วนแหล่งที่มีปริมาณเงินออมมากที่สุดได้แก่  
ตลาดตราสารทุน โดย ณ สิ้นปี 2550 มีเงินออมจำนวน 6,636,069 ล้านบาท รองลงมา คือ เงินออมในสถาบัน  
การเงิน มีจำนวน 6,080,528 ล้านบาท สำหรับการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ ซึ่งเป็นแหล่งเงินออมที่มี  
ความมั่นคงสูงนั้น พบว่ามีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน โดยในปี 2550 มีจำนวน 1,366,266  
ล้านบาท

รูปที่ 6- 2 การออมจากหน่วยเศรษฐกิจต่างๆ (แยกเป็นรายภาค)



นอกจากนี้ หากแบ่งการพิจารณาการออมของประเทศออกเป็นภาคเศรษฐกิจสำคัญ 4 ภาค ได้แก่ ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐบาล และภาครัฐวิสาหกิจ จะเห็นได้ว่า การออมของแต่ละภาคนั้น จะมีการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ เช่น ในช่วงก่อนวิกฤตเศรษฐกิจ (ก่อนปี 2540) การออมทุกภาค มีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนเมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้นในปี 2540 พบว่าการออม ภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากประชาชนเกิดความไม่มั่นใจในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ทำให้การตัดสินใจในการบริโภคลดลง ในขณะที่ภาคธุรกิจและภาครัฐกลับมีอัตราการออมลดลงอย่างเห็นได้ชัด เนื่องจากรัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการลงทุนเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจแทนภาคเอกชนซึ่งประสบปัญหาทางการเงิน ซึ่งมีผลให้เงินออมของภาครัฐที่อยู่ในรูปของเงินคงคลังลดลง ส่วนภาคธุรกิจที่ประสบปัญหาการขาดทุนนั้นต้องมีการชำระหนี้ต่างประเทศ และเพิ่มการลงทุนเพื่อแก้ไขปัญหาเงินทุนไหลออกในช่วงวิกฤตจึงทำให้อัตราการออมในช่วงนั้นลดลงเช่นกัน สำหรับช่วงหลังวิกฤตเศรษฐกิจ เป็นช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว การออมภาคครัวเรือนจึงปรับตัวลดลงอย่างต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากการขยายตัวของค่าใช้จ่ายของภาคครัวเรือน ในขณะที่ภาคธุรกิจและภาครัฐมีเงินออมเพิ่มมากขึ้น และตั้งแต่ปี 2545 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่เศรษฐกิจมีเสถียรภาพดี การออมทุกภาคมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยที่ภาครัฐบาล มีเงินออมมากที่สุด ตามมาด้วยภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ และภาครัฐวิสาหกิจ ตามลำดับ สาเหตุที่ภาครัฐเป็นภาคที่มีเงินออมมากขึ้นในระยะหลัง เนื่องจากได้รวมเงินออมของวิสาหกิจซึ่งมีสัดส่วนของเงินออมมากที่สุดเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐไว้ด้วย

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนการออม พบว่าในอดีตภาคครัวเรือนมีการออมสูงถึงร้อยละ 89.92 ของการออมทั้งหมด ในปี 2525 และปรับตัวลดลงมาอยู่ที่ร้อยละ 29.80 ในปี 2549 ส่วนสัดส่วน การออม ภาคธุรกิจและภาครัฐมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 40 เท่านั้น ที่สัดส่วน การออมภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น ในทางกลับกันสัดส่วนการออมภาคธุรกิจและภาครัฐกลับลดลง ดังนั้นจึงสรุป ได้ว่าการออมของภาคธุรกิจและภาครัฐจะมีลักษณะไปในทิศทางเดียวกับเศรษฐกิจ (Pro Cyclical)

การออมทั้ง 4 ภาคไม่ว่าจะเป็นภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจ ภาครัฐ หรือภาครัฐวิสาหกิจ ต่างมีความสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจดังที่กล่าวไว้แล้วข้างต้น โดยเฉพาะภาคครัวเรือนถือเป็น ภาคหนึ่งที่เป็นแหล่งที่มาของเงินทุนของภาคธุรกิจ และยังเป็นเป้าหมายของภาครัฐที่มีความต้องการ ส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนให้มากขึ้นเพื่อรองรับความเสี่ยงในรูปแบบต่างๆ ทั้งระดับจุลภาค และมหภาค การออมครัวเรือนจึงถือเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะนำมาพิจารณาในลำดับถัดไป

#### ตารางที่ 6-2 ปริมาณเงินออมแบ่งตามภาคเศรษฐกิจ (Flow of Savings)

(หน่วย: ล้านบาท)

|                        | 2544      | 2545      | 2546      | 2547      | 2548      | 2549      |
|------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| GDP                    | 5,000,000 | 5,262,200 | 5,674,400 | 6,198,400 | 6,751,600 | 7,508,200 |
| การลงทุนในประเทศ (GDI) | 1,237,100 | 1,297,300 | 1,477,500 | 1,738,600 | 2,228,400 | 2,235,000 |
| การออมของประเทศ (GNS)  | 1,461,400 | 1,499,700 | 1,674,800 | 1,848,700 | 1,914,600 | 2,314,200 |
| ครัวเรือน              | 274,700   | 214,500   | 250,000   | 319,500   | 344,500   | 446,500   |
| ธุรกิจ                 | 211,500   | 170,700   | 162,000   | 189,300   | 199,500   | 252,900   |
| รัฐบาล                 | 154,200   | 220,100   | 314,200   | 327,500   | 374,200   | 472,200   |
| รัฐวิสาหกิจ            | 102,700   | 168,200   | 141,400   | 148,000   | 132,700   | 169,200   |
| GNS/GDP (%)            | 29.3      | 28.7      | 28.6      | 28.5      | 27.9      | 29.8      |
| ครัวเรือน/GDP (%)      | 5.5       | 4.1       | 4.4       | 5.2       | 5.1       | 5.9       |
| S-I Gap/GDP (%)        | 4.5       | 3.8       | 3.5       | 1.8       | -4.6      | 1.1       |

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

ปริมาณเงินออมของประเทศที่แบ่งตามภาคเศรษฐกิจ ตามตารางที่ 6-2 พบว่าในแต่ละ ภาคเศรษฐกิจมีปริมาณเงินออมไม่แตกต่างกันมากนัก และมีการปรับเปลี่ยนและลดลงไม่คงที่ สำหรับเงิน ออมภาคครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยในปี 2549 มีปริมาณสูงสุดเมื่อเทียบกับภาคเศรษฐกิจอื่น มี จำนวน 446,500 ล้านบาท

ประเทศไทยได้มีการจัดทำบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน (Flows of Funds) เช่นเดียวกับประเทศอื่น เรียกว่า “บัญชีเศรษฐกิจเงินทุนเคลื่อนย้าย” โดยมีการแสดงรายละเอียดของการเชื่อมโยงระหว่างเงินทุนของหน่วยเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจต่างๆของประเทศ ซึ่งได้แก่ ภาคครัวเรือน ภาคธุรกิจเอกชน ภาครัฐบาล ภาครัฐวิสาหกิจ และภาคสถาบันการเงิน ทำให้ทราบถึงการหมุนเวียนของเงินทุน ปริมาณเงินออม ปริมาณเงินลงทุน แหล่งที่มาของเงินทุน และการนำเงินทุนไปใช้ของแต่ละภาคเศรษฐกิจ สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) **การออมภาคครัวเรือน (Household Saving)** ประกอบด้วย การออมของครัวเรือนทุกประเภท ทั้งครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวเป็นเจ้าของกิจการที่ไม่ได้อยู่ในรูปบริษัทหรือห้างหุ้นส่วน เช่น กิจการของบุคคลคนเดียว ครัวเรือนที่หัวหน้าครอบครัวเป็นบุคคลที่ได้รับเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน และสถาบันที่ไม่แสวงหากำไร เช่น สภาอากาศ มูลนิธิ สมาคม สโมสร เป็นต้น
- 2) **การออมภาคธุรกิจเอกชน (Business Saving)** ประกอบด้วย การออมของธุรกิจที่มีเจ้าของและ/หรือควบคุมโดยนิติบุคคลหรือกึ่งนิติบุคคล ซึ่งปกติทำกิจการที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน เช่น บริษัทก่อสร้าง บริษัทอุตสาหกรรม บริษัทค้าส่งค้าปลีกต่าง ๆ เป็นต้น ขณะที่การออมของนิติบุคคลเอกชน คำนวณจากงบกำไรขาดทุนของนิติบุคคลจากผลประกอบการ (กำไรสุทธิ) แล้วนำมาปรับเป็นรายได้ประชาชาติ
- 3) **การออมภาครัฐบาล (Government Saving)** ประกอบด้วย การออมของหน่วยงานต่างๆ ที่รัฐบาลจัดตั้งขึ้น ทั้งรัฐบาลกลาง และรัฐบาลท้องถิ่น รวมทั้งองค์การอิสระภายใต้รัฐธรรมนูญ
- 4) **การออมภาครัฐวิสาหกิจ (State Enterprises Saving)** ประกอบด้วย การออมขององค์กรรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของหรือรัฐวิสาหกิจที่เกิดขึ้นโดยการที่รัฐบาลและ/หรือรัฐวิสาหกิจอื่นๆ เข้าร่วมทุนด้วย ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วต้องเกินกว่าร้อยละ 50 ของทุนทั้งหมด ในการจัดทำบัญชีเศรษฐกิจเงินทุน รัฐวิสาหกิจที่ดำเนินการเกี่ยวกับด้านการเงิน เช่น ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน ธนาคารอาคารสงเคราะห์ เป็นต้น จะไม่รวมอยู่ในภาคนี้ แต่จะรวมอยู่ในภาคสถาบันการเงิน
- 5) **การออมภาคสถาบันการเงิน (Financial Saving)** ประกอบด้วย การออมของกิจการซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับธุรกิจด้านการเงินด้วยการก่อหนี้และจัดหาสินทรัพย์ทางการเงิน ซึ่งแบ่งเป็น กิจการด้านธนาคาร (Banking institutions) กิจการที่มีใช้การธนาคาร (Non-banking institutions)
- 6) **การออมภาคต่างประเทศ (Foreign Saving)** ประกอบด้วย การออมของเอกชนนิติบุคคลที่อยู่นอกประเทศไทย รัฐบาลของประเทศอื่นรวมทั้งองค์การระหว่างประเทศ โดยการคำนวณหาการออมสุทธิของภาคต่างประเทศได้จาก เงินออมจากภายนอกประเทศทั้งหมด (S-I)
- 7) **การออมสุทธิของประเทศ (Net Nation Savings)** แสดงถึง การออมของแต่ละภาคเศรษฐกิจในระยะเวลา 1 ปี เงินออมของแต่ละภาคเศรษฐกิจได้มาจากรายได้หักด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภค บวกด้วยเงินโอน/เงินอุดหนุนสุทธิ ซึ่งการออมสุทธิของประเทศนี้จะไม่นรวมค่าเสื่อมราคา และค่าความคลาดเคลื่อนทางสถิติ

8) การออมรวมของประเทศ (Gross National Savings : GNS) แสดงถึง การออมสุทธิจากการออมของแต่ละภาคเศรษฐกิจในระยะเวลา 1 ปี บวกด้วยค่าเสื่อมราคา แล้วหักออกด้วยสถิติคลาดเคลื่อน (การออมสุทธิ + ค่าเสื่อมราคา – สถิติคลาดเคลื่อน) ซึ่งมีความหมายเช่นเดียวกับการออมรวมภายในประเทศ (Gross Domestic Saving: GDS)

### 1.2.2 การออมภาคครัวเรือนของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาดังแต่ปี 2541-2550

#### 1) การออมภาคครัวเรือนของไทยในครึ่งปีแรกของปี 2550 เพิ่มขึ้นเมื่อ

เทียบกับปี 2549 ซึ่งหากพิจารณาจากรายได้และค่าใช้จ่ายต่อเดือนจะเห็นได้ว่า รายได้ต่อเดือนในครึ่งปีแรกของปี 2550 อยู่ที่ระดับ 18,823 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 17,787 บาท ในปี 2549 หรือขยายตัวร้อยละ 5.82 ต่อปี ส่วนค่าใช้จ่ายต่อเดือนในครึ่งปีแรกของปี 2550 อยู่ที่ระดับ 14,424 บาท เพิ่มขึ้นจากระดับ 14,311 บาท ในปี 2549 หรือขยายตัวร้อยละ 0.79 ต่อปี ทั้งนี้เมื่อพิจารณาในระยะยาวพบว่า อัตราการขยายตัวของรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนสูงกว่าอัตราการขยายตัวของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือน จึงส่งผลให้การออมภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น (ตารางที่ 6-3)

ตารางที่ 6-3 ตารางรายได้ ค่าใช้จ่ายและการออมเฉลี่ยต่อครัวเรือนในประเทศไทย

|                                      | 2541   | 2542   | 2543   | 2544   | 2545   | 2547   | 2549   | 2550 <sup>3</sup> | เฉลี่ย |
|--------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|-------------------|--------|
| รายได้ / เดือน                       | 12,492 | 12,729 | 12,150 | 12,185 | 13,736 | 14,963 | 17,787 | 18,823            | 13,960 |
| อัตราการขยายตัว (%)                  | 15.89  | 1.90   | -4.55  | 0.29   | 12.73  | 8.93   | 18.87  | 5.82              | 7      |
| ค่าใช้จ่าย/เดือน <sup>1</sup>        | 10,389 | 10,238 | 9,898  | 10,025 | 10,889 | 12,297 | 14,311 | 14,424            | 11,296 |
| อัตราการขยายตัว (%)                  | 13.05  | -1.45  | -3.32  | 1.28   | 8.62   | 12.93  | 16.38  | 0.79              | 6      |
| การออมครัวเรือน / เดือน <sup>2</sup> | 2,103  | 2,491  | 2,302  | 2,160  | 2,847  | 2,666  | 3,476  | 4,399             | 2,670  |
| อัตราการขยายตัว (%)                  | 32.35  | 18.45  | -7.59  | -6.17  | 31.81  | -6.36  | 30.38  | 26.55             | 15     |
| สัดส่วนการออมต่อรายได้ (%)           | 16.83  | 19.57  | 18.95  | 17.73  | 20.73  | 17.82  | 19.54  | 23.37             | 19     |

หมายเหตุ : 1. ไม่รวมค่าใช้จ่ายที่เป็นการสะสมทุน เช่น ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน ที่ดิน และของมีค่าต่างๆ เช่น เพชร พลอย

2. การออมของครัวเรือน คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนหักด้วยค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

3. ข้อมูลในปี 2550 เป็นข้อมูลที่จัดเก็บในช่วงครึ่งปีแรก (มกราคม-มิถุนายน)

ที่มา: สำนักงานสถิติแห่งชาติ

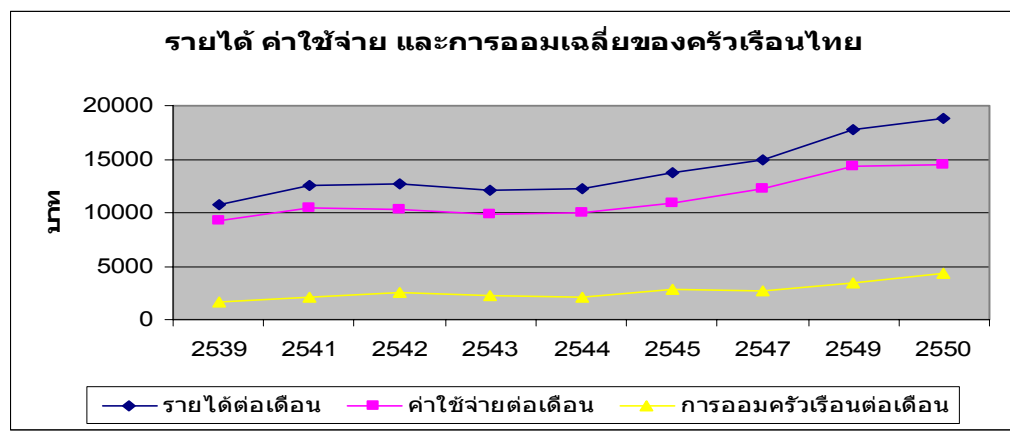
## 2) สัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย (Average Propensity to Save)

ในครึ่งปีแรกของปี 2550 ถือเป็นปีที่ครัวเรือนมีการออมต่อรายได้ในระดับที่สูงสุดที่ร้อยละ 23.37 โดยเพิ่มขึ้นเรื่อยมาจากปี 2547 ที่ร้อยละ 17.82 และหากเปรียบเทียบกับปี 2539-2550 ที่ผ่านมา จะมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 19 ต่อปี ซึ่งหมายความว่า เมื่อครัวเรือนมีรายได้ 100 บาท ครัวเรือนจะเก็บออมไว้ 19 บาท จะเห็นได้ว่าสัดส่วนการออมต่อรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย (Average Propensity to Save) ในครึ่งปีแรกของปี 2550 สูงกว่าค่าเฉลี่ยที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าครัวเรือนมีศักยภาพในการออมดีขึ้น

## 3) ด้านการออมรวมภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศในครึ่งปีแรกของปี

2550 มีแนวโน้มที่จะปรับตัวขึ้นเช่นกันแต่เป็นเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ จากที่ระดับร้อยละ 6.03 ในปี 2539 ปรับตัวลดลงเป็นร้อยละ 3.94 ในปี 2545 จากนั้นก็ปรับตัวในทางที่ดีขึ้นโดยล่าสุดอยู่ที่ระดับร้อยละ 5.70 ของ GDP ของประเทศ ซึ่งจะสังเกตได้ว่าการออมภาคครัวเรือนมีแนวโน้มในการปรับตัวที่สูงขึ้น แต่อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าการออมของครัวเรือนจะปรับสูงขึ้น แต่เมื่อวิเคราะห์การออมของภาคครัวเรือนต่อ GDP ล่าสุด ที่ระดับร้อยละ 5.70 ยังเป็นระดับที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา (ปี 2539- 2549) ที่ระดับร้อยละ 6.18

รูปที่ 6-3 เปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่าย และการออมของครัวเรือน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2539-2550



## 1.3 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงของเงินออมของแรงงาน

การเพิ่มขึ้นของเงินออมของแรงงานไทยสำหรับปี 2550 มีสาเหตุเนื่องมาจากปัจจัยดังต่อไปนี้

### 1.3.1 ผลทางด้านจิตวิทยาการออม ส่งผลให้ปี 2550 การออมของแรงงานเพิ่มสูงขึ้น

เพราะความไม่มั่นใจในอนาคตของภาคเศรษฐกิจ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากช่วงปี 2550 สถานการณ์การเมืองยังไม่มั่นคงโดยก่อนหน้านี้ก็ได้เกิดวิกฤตทางการเมือง ทำให้ภาคเอกชนขาดความเชื่อมั่นต่อสภาวะรายได้และเศรษฐกิจในอนาคต ส่งผลให้การใช้จ่าย การบริโภค และการลงทุนของภาคเอกชนชะลอตัวลง และ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับ การเพิ่มขึ้นของรายได้ พบว่าการขยายตัวของรายได้แรงงานเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่ารายจ่าย จึงเป็นผลให้ระดับการออมสูงขึ้น นอกจากนี้สถานการณ์ดังกล่าวทำให้ครัวเรือนมีความระมัดระวังกับการออมและลงทุนมากยิ่งขึ้น โดยเลือกลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ และให้ผลตอบแทนที่แน่นอนมากกว่า ดังปรากฏว่าการออมในรูปของเงินฝาก และการออมกองทุนต่างๆ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดในปี 2550

ตารางที่ 6-4 สถิติเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

หน่วย : พันล้านบาท

| ณ สิ้นงวด                             | 2544     | 2545     | 2546     | 2547     | 2548     | 2549     | 2550     |
|---------------------------------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| ยอดคงค้างเงินฝาก                      | 4,659.38 | 4,847.11 | 4,935.22 | 5,223.60 | 5,435.07 | 5,990.09 | 6,133.72 |
| เงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถาม       | 110.94   | 129.54   | 164.37   | 190.52   | 212.67   | 212.55   | 227.22   |
| เงินฝากประเภทออมทรัพย์                | 1,373.23 | 1,608.15 | 1,849.33 | 2,313.01 | 2,477.38 | 2,230.40 | 2,330.14 |
| เงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา | 3,175.21 | 3,109.41 | 2,921.52 | 2,720.06 | 2,745.01 | 3,547.13 | 3,576.36 |
| อัตรากาไรสุทธิเฉลี่ยต่อของเงินฝาก (%) | 5.74     | 4.03     | 1.82     | 5.84     | 4.05     | 10.21    | 2.40     |

หมายเหตุ: ข้อมูลรายปีและรายไตรมาสเป็นยอดเฉลี่ยของข้อมูลรายเดือน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

**1.3.2 ผลจากภาระหนี้สินที่ลดลง** ในปี 2550 ภาวะการเป็นหนี้ของแรงงานมีแนวโน้มดีขึ้น คือจำนวนครัวเรือนที่เป็นหนี้ลดลงจากร้อยละ 64.4 ของครัวเรือนทั้งหมดในปี 2549 เหลือร้อยละ 62.3 และภาระหนี้สินต่อครัวเรือนก็ลดลงเช่นเดียวกัน ซึ่งอยู่ที่ 113,389 บาทต่อครัวเรือน ทำให้จำนวนหนี้สินต่อรายได้ลดลงเหลือ 6 เท่าในปี 2550 ฉะนั้นการที่ภาคครัวเรือนมีภาระหนี้สินลดลงจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้แรงงานมีเงินออมเพิ่มขึ้นในปี 2550

ตารางที่ 6-5 ตารางการเปลี่ยนแปลงหนี้สินของครัวเรือน

| รายการ                                    | 2545   | 2547    | 2549    | 2550    | ร้อยละของการเปลี่ยนแปลงต่อปี |         |         |
|-------------------------------------------|--------|---------|---------|---------|------------------------------|---------|---------|
|                                           |        |         |         |         | 2547/45                      | 2549/47 | 2550/49 |
| รายได้ (บาท)                              | 13,376 | 14,963  | 17,787  | 18,823  | 4.4                          | 9       | 5.8     |
| หนี้สิน                                   |        |         |         |         |                              |         |         |
| • ร้อยละของครัวเรือนที่เป็นหนี้           | 62.4   | 66.4    | 64.4    | 62.3    | 3.2                          | -1.5    | -3.3    |
| • หนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น (บาท) | 82,485 | 104,571 | 116,585 | 113,389 | 12.6                         | 5.6     | -3.3    |
| • หนี้สินต่อรายได้ของครัวเรือน            | 6.0    | 7.0     | 6.6     | 6.0     | 8.0                          | -2.9    | -9.1    |

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

**1.3.3 นโยบายของภาครัฐ** ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้พยายามกระตุ้นการออมของครัวเรือนผ่านโครงการต่างๆ โดยร่วมกับหน่วยงานภาคเอกชนในการพัฒนาและเสริมสร้างผลิตภัณฑ์หรือรูปแบบการออมใหม่ๆ โดยใช้มาตรการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นแรงจูงใจ เช่น กองทุน RMF และ LTF ถึงแม้ว่าจะเป็นมาตรการที่ออกมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้ว อย่างไรก็ตามเมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์สุทธิ จะเห็นได้ว่าทั้ง 2 กองทุนมีการเติบโตที่รวดเร็วมากในปี 2550 โดยสินทรัพย์สุทธิของกองทุน RMF และ LTF ขยายตัวเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 49 และ 96 ตามลำดับ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนนิยมทางเลือกการออมผ่านกองทุนดังกล่าวมากขึ้น

#### 1.4 ศักยภาพในการออมในระดับแรงงาน

เมื่อวิเคราะห์ศักยภาพในการออมของบุคคลผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน คือผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15-59 ปี จำแนกตามกลุ่มอาชีพ อายุ และเพศ (ข้อมูลจากตาราง 4-5 ในบทที่ 4) แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่เป็นข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจที่มีอายุ 45-49 ปี มีแนวโน้มที่จะมีศักยภาพในการออมต่ำ อันเนื่องมาจากรายได้ไม่สูงกว่ารายจ่าย ดังนั้น กลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการบริโภคโดยลดรายจ่ายที่สามารถประหยัดได้ให้มากขึ้น เช่นเดียวกันกับในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระชายที่มีอายุ 25-29 ปี และกลุ่มอายุ 35-39 ปี ส่วนในกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพที่เป็นหญิงที่มีอายุ 30-34 ปี และอายุ 40-44 ปี จะจะมีปัญหา

ในเรื่องศักยภาพในการออม ดังนั้นในบางช่วงจะเห็นได้ว่า กลุ่มอาชีพที่น่าจะมีศักยภาพในการออมสูงสุดโดยพิจารณาจากการมีรายได้มากกว่ารายจ่ายสูงสุดน่าที่จะเป็นกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระและกลุ่มข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ในขณะที่กลุ่มเกษตรกรมีศักยภาพในการออมใกล้เคียงกันกับกลุ่มลูกจ้างเอกชน แต่อย่างไรก็ตามในภาพรวมตัวเลขในตารางข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ประชากรไทยในวัยทำงานคงมีศักยภาพในการออมเงิน หากมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อสร้างหลักประกันทางเศรษฐกิจเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ (ข้อมูลแสดงแล้วในรูปที่ 4-5 บทที่4)

### 1.5 การประเมินศักยภาพในการสะสมเงินออมเพื่อการชราภาพ

ในการพิจารณาเกี่ยวกับศักยภาพในการออมเพื่อการชราภาพนั้น เพื่อทำให้เกิดการพิจารณาอย่างเหมาะสม จะทำการพิจารณาจากความสามารถในการสร้างเงินเพื่อการเกษียณอายุ (เงินออมเพื่อการชราภาพ) ของแรงงานที่ได้รับความคุ้มครองภายใต้ระบบการประกันสังคม เนื่องจากเป็นกลุ่มแรงงานที่รัฐบาลได้มีการเสริมสร้างระบบการออมเพื่อการชราภาพมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะทำให้เห็นถึงภาพความสำเร็จในการส่งเสริมให้เกิดการออมเพื่อการชราภาพของประเทศไทยได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ เนื่องจากการวิเคราะห์โครงสร้างแรงงานของประเทศไทยยังมีข้อจำกัดในการด้านระดับรายได้ของข้อมูลแรงงาน และความสอดคล้องของข้อมูลขององค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะข้อมูลของสำนักงานประกันสังคม ซึ่งมีหน้าที่รวบรวมข้อมูลแรงงานภาคเอกชนได้ทำการจัดกลุ่มรายได้ของแรงงานออกเป็น 15 กลุ่มรายได้ ซึ่งแรงงานที่มีรายได้มากกว่า 15,000 บาท จะไม่มีการแยกออกเป็นชั้นรายได้ต่างๆ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงโครงสร้างของกลุ่มแรงงานที่มีระดับรายได้มากกว่า 15,000 บาท นั้น มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 8.4<sup>1</sup> ของแรงงานที่มีงานทำ ประกอบกับโดยปกติ แรงงานที่มีระดับรายได้สูงนั้น จะมีการบริหารจัดการทรัพย์สินและรายได้ในอนาคต เพื่อรองรับวัยเกษียณอายุ ไว้เป็นอย่างดี ยิ่งไปกว่านั้นเพื่อทำให้การพิจารณาความพอใจในการสร้างรายได้เพื่อการเกษียณอายุมีความครบถ้วน การวิเคราะห์ในส่วนนี้ได้เพิ่มการพิจารณาในส่วนของความเพียงพอของรายได้เพื่อให้สามารถจุนเจือความต้องการรายได้ขั้นต่ำเพื่อใช้ในการดำรงชีพของประชากรด้วย

โดยในส่วนการประเมินรายได้ขั้นต่ำสำหรับการดำรงชีพนั้น ผู้วิจัยได้ใช้หลักการ ค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเครื่องอ้างอิง จากนิยามอัตราค่าจ้างขั้นต่ำได้มีการระบุไว้ว่า “อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ (Minimum Wage) หมายถึง อัตราค่าจ้างสำหรับลูกจ้างที่ไม่มีฝีมือคนเดียวเมื่อแรกเข้าทำงาน คณะกรรมการว่าจ้างได้กำหนดเป็นรายวัน โดยได้กำหนดเป็นอัตรารายวัน โดยได้คำนวณบนพื้นฐานของค่าใช้จ่ายที่ครอบคลุมรายจ่ายที่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต 30 วัน”

การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำเป็นแนวทางการดำเนินการของสากลนั้น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเป็นธรรมขึ้นในสังคม โดยมีหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ ดังนี้

(1) ความจำเป็นพื้นฐานของลูกจ้างและครอบครัว ซึ่งพิจารณาจากความต้องการขั้นพื้นฐานระดับการบริโภคขั้นต่ำสุด ซึ่งจะทำให้คนยังชีพอยู่ในเรื่องปัจจัยสี่ โดยจำมีการปรับให้สอดคล้องกับค่าครองชีพในขณะนั้น

(2) ความสามารถในการจ่ายของนายจ้าง ซึ่งการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถของระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่แตกต่างกัน

(3) มาตรฐานความเป็นอยู่ของพลเมืองที่มีระดับรายได้ที่แตกต่างกันระหว่างผู้อยู่ในเขตเมืองและชนบท รวมถึงระหว่างภาคเกษตรและภาคอุตสาหกรรม เพื่อป้องกันการอพยพหรือเคลื่อนย้ายของแรงงาน

ปัจจุบัน อัตราค่าแรงขั้นต่ำสุดตามพระราชบัญญัติแรงงานขั้นต่ำ คือ 148 บาทต่อวัน โดยมีจังหวัดชัยภูมิ เป็นจังหวัดที่ใช้อัตราดังกล่าว ในขณะที่ กรุงเทพฯ นนทบุรี นครปฐม ปทุมธานี สมุทรปราการ และสมุทรสาครเป็นจังหวัดที่มีแรงงานขั้นต่ำสุดที่สุด คือ 203 บาทต่อวัน อัตราค่าแรงงานขั้นต่ำถูกคำนวณ และดำเนินการต่อรองโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ให้เป็นอัตราค่าแรงที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในการเสียชีวิตต่อไปได้ ในการศึกษาได้สมมติให้ความต้องการเพื่อที่มีชีวิตขั้นต่ำ (Current minimum requirement for living) สามารถสะท้อนได้จากอัตราค่าแรงงานขั้นต่ำนี้ได้จากอัตราค่าแรงงานขั้นต่ำนี้ได้ โดยอาศัยอัตราค่าแรงงานขั้นต่ำ คือ 148 บาทต่อวัน หรือ 4,440 บาทต่อเดือน (สมมติว่าแรงงานต้องทำงานทุกวันเพื่อให้มีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีพ)

## 1.6 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาพรวมของแรงงานในปี 2551

แม้ว่าสถานการณ์การออมของภาคครัวเรือนปี 2250 จะดีขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อนหน้าสำหรับปี 2551 นี้ แรงงานจะต้องเผชิญกับความเลวร้ายด้านการออมมากขึ้น โดยแบ่งพิจารณาออกได้เป็นปัจจัยบวกและปัจจัยลบ

**ปัจจัยบวก** ที่จะส่งผลให้ออมมากขึ้น ได้แก่

(1) ระดับราคาสินค้าเกษตรที่เพิ่มขึ้น ทำให้ครัวเรือนภาคเกษตร ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีระดับรายได้สูงขึ้นตามไปด้วย

(2) นโยบายการเพิ่มเงินเดือนข้าราชการ และการปรับค่าแรงขั้นต่ำทั่วประเทศให้สูงขึ้น

(3) มาตรการภาษีเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนและส่งเสริมการออม ได้แก่

- การปรับเพิ่มเงินได้สุทธิที่ได้รับยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจาก 100,000 เป็น 150,000 บาท

- การปรับเพิ่มวงเงินการยกเว้นและหักค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตจาก 50,000 เป็น 100,000 บาท

- การปรับเพิ่มวงเงินการหักค่าลดหย่อนเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ เงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือเงินสมทบเข้ากองทุนสงเคราะห์ จากไม่เกิน 300,000 เป็นไม่เกิน 500,000 บาท

- การปรับเพิ่มวงเงินการหักค่าลดหย่อนเงินได้เท่าที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาว จากไม่เกิน 300,000 เป็นไม่เกิน 500,000 บาท

**ปัจจัยลบ** ที่จะส่งผลให้ออมลดลงที่สำคัญ คือ ระดับค่าครองชีพ (อ้างอิงมาจากดัชนีราคาผู้บริโภคหรืออัตราเงินเฟ้อ) ซึ่งมีทิศทางที่ปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง อันเป็นผลมาจากราคาน้ำมันและสินค้าหมวดอาหารและการเกษตรที่เพิ่มสูงขึ้น

ในปี 2551 เป็นปีที่มีความเสี่ยงด้านการออมสูง แนวโน้มการออมในปี 2551 จะเป็นอย่างไร ย่อมขึ้นอยู่กับผลทางด้านรายได้ รายจ่าย และหนี้สิน ถ้าอัตราการขยายตัวของรายได้เพิ่มขึ้นสูงกว่ารายจ่าย และภาระหนี้สินของครัวเรือนลดลงต่อเนื่องดังเช่นปี 2550 ย่อมจะส่งผลให้ครัวเรือนมีการออมมากขึ้น อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอนาคต ซึ่งคาดว่าเศรษฐกิจจะชะลอตัวลง ในขณะที่อัตราเงินเฟ้อจะเพิ่มสูงขึ้นจากปี 2550 ปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลลบต่อระดับการออมของครัวเรือน แนวโน้มการออมของครัวเรือนในปี 2551 แม้มีทิศทางที่เพิ่มสูงขึ้น แต่มีโอกาสที่จะขยายตัวในอัตราที่ลดลง

## 2. ความเสี่ยงจากการไม่ออม

การพัฒนาประเทศให้เจริญเติบโตได้นั้น จำเป็นต้องยอมเสียสละทรัพยากรของตน จากการบริโภคในปัจจุบันส่วนหนึ่ง และใช้ทรัพยากรนั้นไปในการสะสมทุน (Capital formation) เพื่อการผลิตในอนาคต ซึ่งทรัพยากรที่มาจากการละเว้นการบริโภคในปัจจุบัน ก็คือ การออม

การออมมีความสัมพันธ์กับการลงทุนอย่างมาก เนื่องจากการออมก่อให้เกิดเงินออม อันเป็นแหล่งที่มาสำคัญของเงินลงทุน โดยบุคคลที่ลงทุนอาจจะเป็นคนเดียวกับบุคคลที่ออม หรือมีส่วนบุคคลเดียวกันก็ได้ แต่การลงทุนที่เกิดขึ้นจริงต้องเท่ากับการออมที่เกิดขึ้นจริง และการลงทุนหรือการระดมทุนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการออมเกิดขึ้นแล้ว

โดยที่การลงทุนเป็นการทำให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตในอนาคต และประเทศจะพัฒนาได้รวดเร็วเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับสมรรถภาพในการผลิตของประเทศจะต้องมีความเจริญเติบโตรวดเร็วกว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ ผลผลิตที่แท้จริง เฉลี่ยต่อบุคคลของประเทศนั้นจะต้องเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องกันไป ซึ่งวิธีการดังกล่าวทำให้เกิดประสิทธิภาพของประเทศเพิ่มขึ้นที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ การเพิ่มทุนและอุปกรณ์เข้าไปใช้ร่วมกับแรงงาน( ศรีอร สมบูรณ์ 2529: 190) ดังนั้น เพียงแต่แต่ละบุคคลสามารถจัดหาทุนและอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องจักร รถบรรทุก มาใช้ได้ และยิ่งมีการออมมากขึ้นเท่าใด ก็จะส่งผลให้มีการลงทุนเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศต่อไปได้

## 2.1 ปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการออม

การออมโดยรวมของประเทศไทยเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ แม้ว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด แต่ส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มขึ้นของการออมภาครัฐบาล ขณะที่อัตราการออมภาคเอกชนเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในอนาคตการออมของภาครัฐวิสาหกิจอาจมีข้อจำกัดมากขึ้น จากแนวโน้มการใช้จ่ายของภาครัฐ คาดว่าจะขยายตัวมากขึ้นจากโครงการพื้นฐานที่สำคัญ ในขณะที่การขยายตัวของรายได้จะมีข้อจำกัดจากความจำเป็นในการปฏิบัติโครงสร้างระบบภาษีต่อเนื่องจากที่ได้ทำไปแล้ว ดังนั้น การเพิ่มอัตราการออมจึงต้องเน้นการเพิ่มการออมของภาคเอกชน โดยเฉพาะการออมของภาคครัวเรือนเป็นสำคัญ การกระตุ้นและการส่งเสริมการออมในภาคครัวเรือนจึงเป็นนโยบายสำคัญและเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศในระยะยาว

อย่างไรก็ตาม การออมในประเทศที่ระดมยังไม่เพียงพอความต้องการลงทุนเนื่องจากข้อจำกัดหลายประการที่สำคัญ ได้แก่

### 2.1.1 โครงสร้างพื้นฐาน

1) รายได้ จากการศึกษพบว่าปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่ออัตราการออมของครัวเรือนในระดับมหภาค คือ สัดส่วนรายได้ของครัวเรือนต่อ GDP ซึ่งหารายได้ของภาคครัวเรือนเพิ่มขึ้นเร็วกว่าการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจแล้วจะทำให้ความสามารถการออมครัวเรือนเพิ่มขึ้นได้

2) ผลตอบแทนการออม อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงของเงินฝากมีการปรับตัวไม่เหมาะสมไม่เป็นไปตามกลไกตลาด โดยอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำที่ธนาคารพาณิชย์ระยะเวลา 12 เดือน

3) ทางเลือกในการออม การดำเนินการพัฒนาตราสารและเพิ่มทางเลือกและช่องทางการออมให้แก่ผู้มีออมให้แก่ผู้มีเงินออมด้วยการแก้ไขกฎหมาย กฎเกณฑ์และแก้ไขปัญหาโครงสร้างพื้นฐานที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาตราสารการเงิน เพื่อให้สถาบันการเงินออกตราสารระดมทุนจากประชาชนได้มากขึ้น แต่ตราสารการเงินยังมีรูปแบบจำกัดไม่สามารถตอบสนองการออมสำหรับกลุ่มรายได้น้อยและมีอาชีพอิสระ

### 2.1.2 ข้อจำกัดด้านกฎหมาย และระเบียบ กฎเกณฑ์

1) ข้อจำกัดการเปิดสาขาของสถาบันการเงิน สถาบันการเงินบางแห่ง โดยเฉพาะบริษัทเงินทุนมีข้อจำกัดทางกฎหมายกำหนดให้บริษัทเงินทุนสามารถเปิดสาขาได้โดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีซึ่งที่ผ่านมารัฐสนับสนุนให้บริษัทเงินทุนเปิดสำนักงานอำนวยการในต่างจังหวัดได้ แต่สำนักงานอำนวยการมีขอบเขตการดำเนินการอยู่จำกัด และไม่สามารถระดมเงินฝากได้เช่นเดียวกับสาขา

2) ข้อจำกัดในกฎระเบียบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กฎหมายกองทุนสำรองเลี้ยงชีพในปัจจุบันยังไม่เอื้ออำนวยในกรณีต่างๆ ดังนี้

(1) กรณีภาวะเศรษฐกิจถดถอยทำให้นายจ้างไม่สามารถจ่ายเงินเข้าสมทบเข้ากองทุนทำให้ต้องหยุดการจัดตั้งกองทุน

(2) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพยังลงบัญชีแบบต้นทุน ดังนั้นในกรณีที่ทรัพย์สินที่ลงทุนมีมูลค่าต่ำลง เงินที่สมาชิกที่เกษียณอายุได้รับสูงกว่าความเป็นจริงและทำให้สมาชิกที่ยังไม่เกษียณอายุและสมาชิกที่ออกจากกองทุนในช่วงที่แตกต่างกันไม่ได้รับความเป็นธรรม

(3) หากลูกจ้างต้องการออมฝ่ายเดียว หรือออมในอัตราที่สูงกว่านายจ้างไม่สามารถกระทำได้

(4) การพัฒนาตลาดทุนเพื่อรองรับการลงทุนของสมาชิกให้เงินออมงอกเงยยังไม่เกิดประสิทธิภาพ

(5) การให้ความรู้ด้านกองทุนและการบริหารเงินลงทุนแก่สมาชิก และคนทั่วไป ยังมีอยู่น้อย ไม่ทั่วถึง ซึ่งควรให้การศึกษา ประชาสัมพันธ์ โดยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ให้คนเข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องออมเงินไว้ตั้งแต่วัย

### 2.1.3 พฤติกรรมของผู้ออม

1) การขาดความรู้ความเข้าใจถึงเครื่องมือและรูปแบบการออมประเภทใหม่ ทำให้ยังนิยมรูปแบบและเครื่องมือการออมระยะสั้น ซึ่งมีอายุไม่เกิน 1 ปี จากข้อมูลการออมในสถาบันการเงินหลัก คือ ธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน รวมแล้วมีการออมต่ำกว่า 3 เดือน และ 6 เดือน ของการออมรวมของสถาบันนั้นซึ่งไม่สอดคล้องกับความต้องการลงทุนของภาคเศรษฐกิจ และกระทบต่อการบริหารสินทรัพย์ของสถาบันการเงิน

# ตารางที่ 6-6 สถิติเงินฝากของธนาคารพาณิชย์

หน่วย : พันล้านบาท

| ณ สิ้นงวด                             | 2544     | 2545     | 2546     | 2547     | 2548     | 2549     | 2550     |
|---------------------------------------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| ยอดคงค้างเงินฝาก                      | 4,659.38 | 4,847.11 | 4,935.22 | 5,223.60 | 5,435.07 | 5,990.09 | 6,133.72 |
| เงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อทวงถาม       | 110.94   | 129.54   | 164.37   | 190.52   | 212.67   | 212.55   | 227.22   |
| เงินฝากประเภทออมทรัพย์                | 1,373.23 | 1,608.15 | 1,849.33 | 2,313.01 | 2,477.38 | 2,230.40 | 2,330.14 |
| เงินฝากประเภทจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลา | 3,175.21 | 3,109.41 | 2,921.52 | 2,720.06 | 2,745.01 | 3,547.13 | 3,576.36 |
| อัตราการเจริญเติบโตของเงินฝาก (%)     | 5.74     | 4.03     | 1.82     | 5.84     | 4.05     | 10.21    | 2.40     |

หมายเหตุ: ข้อมูลรายปีและรายไตรมาสเป็นยอดเฉลี่ยของข้อมูลรายเดือน

ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย

## 2) ประชาชนไม่ตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของการออม

และมีพฤติกรรมโน้มไปใช้จ่ายและอุปโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้นด้วยสาเหตุหลายปัจจัย ประกอบด้วย รายได้ถาวรของครัวเรือนสูงขึ้น เนื่องจากย้ายการผลิตเกษตรกรรมมาสู่อุตสาหกรรมและบริการเพิ่มขึ้น ทำให้ภาคครัวเรือนให้ความสำคัญต่อการออมน้อยลง ขณะที่การแข่งขันทางธุรกิจและเปิดเสรีทางการค้า ทำให้สินค้าต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยได้สะดวกและในราคาที่ถูกลง จึงเพิ่มทางเลือกให้การอุปโภคบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยมากขึ้น ทั้งนี้ โดยพบว่า การขยายตัวของสินเชื่อเพื่อการบริโภคของธนาคารพาณิชย์ และบริษัทเงินทุนเพิ่มขึ้นมาก

## 3) ประชาชนขาดความเชื่อมั่นในความมั่นคงของระบบการเงิน และ

สถาบันการเงินจากการที่สถาบันการเงินแห่งประสบปัญหาการดำเนินงานโดยขาดสภาพคล่องและต้องปิดกิจการลง ทำให้ประชาชนหันไปนิยมรูปแบบการออมนอกกรอบประเภทที่ให้ผลตอบแทนสูง

## 4) การขาดความสนใจระดมเงินออมอย่างจริงจัง แม้ว่าทางการจะได้

ดำเนินมาตรการหลายประการ เพื่อกระตุ้นการออม แต่รัฐยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับการณรงค์เงินออม เพื่อสร้างนิสัยการประหยัดให้แก่ประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศระยะยาว

## บทที่ 7

### เครื่องมือการออมระยะยาวต่างประเทศ

ในบทนี้จะศึกษาตัวอย่างเครื่องมือการออมระยะยาวของต่างประเทศ ในการเลือกประเทศ จะพิจารณาจากความสำเร็จในการดำเนินการของเครื่องมือ ซึ่งพิจารณาจากเป้าหมายหลัก ดังนี้

- 1) เครื่องมือมีความหลากหลาย ทั้งในรูปแบบการออมภาคบังคับระบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Compulsory Defined Benefit Savings Scheme) รูปแบบการออมภาคบังคับระบบกำหนดอัตราจ่ายเงินออม (Compulsory Defined Contribution Savings Scheme) และรูปแบบการออมภาคสมัครใจระบบกำหนดอัตราจ่ายเงินออม (Voluntary Defined Contribution Savings Scheme) เพื่อเป็นการกระจายความเสี่ยงทั้งความเสี่ยงที่เกิดกับผู้ออมและความเสี่ยงที่จะเกิดกับภาครัฐ
- 2) เครื่องมือสามารถตอบสนองต่อผู้ออมในด้านการเป็นแหล่งรายได้ระยะยาวเพื่อไว้ใช้จ่ายหลังวัยทำงานตลอดอายุขัย นั่นคือเครื่องมือสร้างดอกผล และได้จัดให้มีรูปแบบการจ่ายผลประโยชน์ทดแทนที่เป็นการจ่ายรายงวดไปตลอดอายุขัย
- 3) เครื่องมือมีความครอบคลุมแรงงานได้ทั่วถึง อย่างน้อยมีเครื่องมือภาคบังคับ หรือเปิดให้แรงงานได้เข้าร่วมในการออมผ่านเครื่องมืออื่น ๆ อย่างสมัครใจ ได้อย่างทั่วถึง
- 4) เครื่องมือเป็นแหล่งเงินออมระยะยาวของประเทศได้อย่างมั่นคง เป็นเครื่องมือที่มีการบริหารจัดการให้เงินออมสามารถออกดอกผล และเป็นแหล่งเงินทุนขนาดใหญ่ให้กับประเทศได้ในระยะยาว

จากเป้าหมายความสำเร็จของเครื่องมือการออมดังกล่าว จึงได้เลือกประเทศที่สอดคล้องกับเป้าหมายมา 5 ประเทศ เพื่อเป็นตัวอย่างและแนวทางที่ดีในการนำมาพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทย ได้แก่ ได้แก่ ประเทศชิลี แคนาดา โปแลนด์ สิงคโปร์ และฮ่องกง

#### 1. ประเทศชิลี

ชิลีเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตของ GDP ไม่สูงมากนัก อยู่ที่ร้อยละ 3 – 5 ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา อัตราการออมภาคครัวเรือนเมื่อเทียบกับ GDP อยู่ในระดับต่ำที่ร้อยละ 4 อัตราเงินเฟ้อร้อยละ 7 มีประชากรรวม 16,432.674 พันคน ประชากรโดยรวมมีอายุคาดหมายเฉลี่ยแรกเกิดที่ 78.45 ปี โดยเพศชายมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 75.49 ปี ส่วนเพศหญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดสูงกว่าเพศชายที่ 81.53 ปี อัตราการว่างงานอยู่ที่ ร้อยละ 7.7

ระบบการออมระยะยาวของประเทศชิลี ประกอบด้วยกองทุนต่าง ๆ ดังนี้

### 1.1 ระบบประกันเอกชนแบบบังคับ กฎหมายฉบับแรก บังคับใช้เมื่อ พ.ศ. 2495 (1952)

(มีกฎหมาย 2 ฉบับ ให้จัดตั้งโครงการ 2 โครงการ สำหรับผู้มีรายได้จากค่าจ้าง (Wage Earners) และโครงการสำหรับผู้มีรายได้จากเงินเดือน (Salaried Employees) กฎหมายฉบับปี พ.ศ. 2523 และ พ.ศ. 2524 (เป็นกฎหมายจัดตั้งระบบประกันสังคมระบบใหม่) ดังนั้น จึงมี 2 ระบบ คือ บำนาญระบบเดิม และระบบประกันเอกชนแบบบังคับ (ระบบใหม่) มีองค์ประกอบ ดังนี้

#### 1.1.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง (Coverage)

1) โครงการบำนาญระบบเดิม ครอบคลุมผู้มีรายได้จากค่าจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ ส่วนโครงการสำหรับผู้มีรายได้จากเงินเดือนครอบคลุมลูกจ้างที่มีเงินเดือนในภาคเอกชน นอกจากนี้ ยังมีระบบพิเศษสำหรับลูกจ้างในสาขาอาชีพต่าง ๆ รวมมากกว่า 35 อาชีพ เช่น พนักงานรถไฟ ผู้ทำงานในทะเลและพนักงานท่าเรือลูกจ้างของรัฐ บุคลากรในกองทัพ

2) โครงการบำนาญระบบใหม่ ครอบคลุมคนงานทั้งที่มีรายได้จากค่าจ้างและรายได้จากเงินเดือนเป็นระบบบังคับ ส่วนผู้ประกอบการอาชีพอิสระสามารถเข้าโครงการได้ตามความสมัครใจ ตั้งแต่เริ่มใช้โครงการใหม่ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2524 จึงให้ยกเลิกระบบเก่า ดังนั้น คนงานที่เข้าสู่ภาคกำลังแรงงานภายหลังวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2525 จึงถูกบังคับให้เข้าสู่ระบบใหม่

#### 1.1.2 ระบบการเงิน (Financing)

##### 1) โครงการบำนาญระบบเดิม

- (1) ผู้ประกันตนผู้มีรายได้จากค่าจ้างจ่ายเงินสมทบร้อยละ 18.84 ของค่าจ้าง
- (2) ผู้มีรายได้จากเงินเดือนจ่ายเงินสมทบร้อยละ 20.70 ของเงินเดือน
- (3) นายจ้าง ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ
- (4) รัฐบาล สนับสนุนการเงินตามความจำเป็น

##### 2) โครงการบำนาญระบบใหม่

- (1) ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบขั้นต่ำร้อยละ 10 ของค่าจ้างหรือเงินเดือน เพื่อให้เกิดสิทธิและบำนาญชราภาพ ค่าใช้จ่ายในการบริหารโครงการ ร้อยละ 3 ของค่าจ้างหรือเงินเดือน
- (2) นายจ้าง ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ
- (3) รัฐบาล สนับสนุนการเงินเพื่อค่าประกันบำนาญขั้นต่ำ

### 1.1.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ (Eligibility)

#### 1) โครงการบำนาญระบบเดิม

(1) บำนาญชราภาพ ผู้มีรายได้จากค่าจ้างอายุ 65 ปี จ่ายเงินสมทบครบ 1,040 สัปดาห์ หรือ 800 สัปดาห์ แต่ไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของระยะเวลานับตั้งแต่เข้าสู่ระบบ (สำหรับชาย) หรืออายุ 60 ปี จ่ายเงินสมทบครบ 520 สัปดาห์ (สำหรับหญิง) ส่วนลูกจ้างที่มีรายได้จากเงินเดือนต้องอายุครบ 65 ปี ส่งเงินสมทบอย่างน้อย 10 ปี (สำหรับชาย) หรืออายุ 60 ปี ส่งเงินสมทบอย่างน้อย 10 ปี (สำหรับหญิง)

(2) บำนาญทุพพลภาพ ผู้มีรายได้จากค่าจ้างพิการทั้งหมดหรือพิการบางส่วน อายุต่ำกว่า 65 ปี (สำหรับชาย) หรืออายุต่ำกว่า 60 ปี (สำหรับหญิง) ณ วันที่เริ่มพิการจ่ายเงินสมทบอย่างน้อย 50 สัปดาห์ โดยต้องจ่ายในช่วง 5 ปี สุดท้ายอย่างน้อยร้อยละ 40 ของเงินสมทบทั้งหมด และต้องเท่ากับครึ่งหนึ่งของช่วงเวลาที่เข้าสู่ระบบทั้งหมด ลูกจ้างที่มีรายได้เป็นเงินเดือนต้องพิการอย่างน้อยร้อยละ 67 และส่งเงินสมทบอย่างน้อย 3 ปี

(3) บำนาญตกทอด ผู้มีรายได้จากค่าจ้าง หากถึงแก่กรรมในขณะที่เป็นผู้รับบำนาญหรือจ่ายเงินสมทบ 50 สัปดาห์ขึ้นไป หรือจ่ายอย่างน้อยครึ่งหนึ่งของช่วงเวลาที่เข้าสู่ระบบ โดยในช่วง 5 ปี สุดท้ายต้องจ่ายอย่างน้อยร้อยละ 40

เงื่อนไขดังกล่าวไม่ใช้กับผู้ที่อยู่ในระบบประกัน 400 สัปดาห์ขึ้นไป ลูกจ้างที่มีรายได้เป็นเงินเดือน ตายขณะเป็นผู้รับบำนาญหรือส่งเงินสมทบอย่างน้อย 3 ปี

#### 2) โครงการบำนาญระบบใหม่

(1) บำนาญชราภาพ ต้องเป็นผู้มีอายุ 65 ปี (ชาย) และ 60 ปี (หญิง) ส่งเงินสมทบอย่างน้อย 20 ปี อาจขอรับบำนาญก่อนครบอายุเกษียณได้ หากมูลค่าเงินบำนาญเท่ากับร้อยละ 50 ของค่าจ้างเฉลี่ยต่ำสุดในระยะ 10 ปีสุดท้าย และไม่น้อยกว่าร้อยละ 110 ของบำนาญชราภาพขั้นต่ำ

(2) บำนาญทุพพลภาพ ต้องสูญเสียความสามารถในการทำงานอย่างน้อย 2 ใน 3 กรณีพิการบางส่วนต้องสูญเสียความสามารถระหว่างร้อยละ 50 ถึง 60

(3) บำนาญตกทอด ผู้ถึงแก่กรรมต้องเป็นสมาชิกของโครงการหรือเป็นผู้รับบำนาญในขณะที่ถึงแก่กรรม

#### 1.1.4 ประโยชน์ทดแทนรูปเงินสด (ยกเว้นกรณีทุพพลภาพถาวร)

1) โครงการบำนาญชราภาพระบบเดิม มีรายได้จากค่าจ้างต้องจ่ายเงินสมทบ ร้อยละ 50 ของค่าจ้างขั้นต่ำ (ค่าจ้างเฉลี่ยรายเดือนในระยะ 5 ปีสุดท้าย จะมีการปรับตามอัตราค่าจ้างที่เปลี่ยนไปใน 2 ปีแรก) บวกร้อยละ 1 ของค่าจ้างสำหรับทุก 50 สัปดาห์ ที่จ่ายเงินสมทบเกิน 500 สัปดาห์

บำนาญขั้นต่ำตามกฎหมายเท่ากับร้อยละ 70 ของค่าจ้างขั้นต่ำ บวกเงินเพิ่ม ร้อยละ 10 สำหรับทุก 150 สัปดาห์ ที่จ่ายเงินสมทบหลังเกิดสิทธิรับบำนาญ

ลูกจ้างที่รับเงินเดือนจะได้รับ 1 ใน ส่วน 35 ของเงินเดือนขั้นต่ำ คูณจำนวนปีที่ส่งเงินสมทบสตรีที่มีบุตรและส่งเงินสมทบเกิน 20 ปี จะได้รับเงินเพิ่ม 1 ใน 35 ส่วน ของเงินเดือนขั้นต่ำ สำหรับบุตรในอุปการะแต่ละคน

เงินบำนาญสูงสุด ร้อยละ 100 ของเงินเดือนขั้นต่ำ โดยจะมีการปรับเงินบำนาญเป็นประจำปีโดยอัตโนมัติตามความเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค

2) โครงการบำนาญชราภาพระบบใหม่ ผู้ประกันตนได้รับเงินสมทบในส่วนของตนเอง บวกดอกเบี้ยลดด้วยค่าใช้จ่ายในการบริหาร ทั้งนี้ รัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันบำนาญขั้นต่ำเมื่อครบอายุเกษียณ ผู้ประกันตนสามารถถอนเงินจากบัญชีส่วนตัวเพื่อนำมาใช้จ่ายเป็นรายได้ตลอดช่วงอายุ โดยบริหารการใช้จ่ายด้วยตัวเอง หรืออาจซื้อบำนาญรายงวด (Annuity) จากบริษัทประกันเอกชน หรืออาจผสมผสานทั้ง 2 ทางเลือก

#### 1.1.5 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพถาวร

1) บำนาญทุพพลภาพระบบเดิม ผู้มีรายได้จากค่าจ้างหากพิการทั้งหมด จะได้รับบำนาญในอัตราร้อยละ 50 ของค่าจ้างขั้นต่ำ (ค่าจ้างเฉลี่ยรายเดือนระหว่าง 5 ปีสุดท้าย โดย 2 ปี แรก มีการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของค่าจ้าง) บวกร้อยละ 1 ของค่าจ้างสำหรับทุก 50 สัปดาห์ ที่จ่ายเงินสมทบเกิน 500 สัปดาห์ บำนาญทุพพลภาพสูงสุดไม่เกินร้อยละ 70 ของค่าจ้างขั้นต่ำ

กรณีทุพพลภาพบางส่วนจะได้รับครึ่งหนึ่งของบำนาญทุพพลภาพโดยสิ้นเชิง ลูกจ้างที่มีรายได้เป็นเงินเดือนจะได้รับบำนาญร้อยละ 70 ของเงินเดือนขั้นต่ำ บวกร้อยละ 2 ของเงินเดือน สำหรับทุกปีที่จ่ายเงินสมทบเกิน 20 ปี บำนาญทุพพลภาพสูงสุดไม่เกินร้อยละ 100 ของเงินเดือนขั้นต่ำ โดยจะมีการปรับเงินบำนาญเป็นประจำปีโดยอัตโนมัติตามความเปลี่ยนแปลงของดัชนีราคาผู้บริโภค

2) บำนาญทุพพลภาพระบบใหม่ พิจารณาจ่ายตามข้อคิดเห็นของ

คณะกรรมการแพทย์ โดยกองทุนบำนาญ AFP รับผิดชอบจ่าย 3 ปี โดยหากพิการสิ้นเชิงจะได้รับในอัตรา ร้อยละ 50-70 ของเงินเดือนขั้นต่ำ และหากพิการบางส่วนจะได้รับระหว่างร้อยละ 35-50 ของเงินเดือนขั้นต่ำ

บำนาญระยะยาว (Long-term pension) ต้องได้รับการรับรองโดยแพทย์ เป็นครั้งที่ 2 เงินบำนาญมาจากเงินสะสมในบัญชีส่วนบุคคลเช่นเดียวกับบำนาญชราภาพ บำนาญทุพพลภาพ และบำนาญตกทอด

#### 1.1.6 บำนาญตกทอด

1) **ผู้อยู่ในอุปการะระบบเดิม** โครงการสำหรับผู้มีรายได้จากค่าจ้างหญิงหม้าย ไม่กำหนดอายุหรือชายหม้ายที่พิการจะได้รับร้อยละ 50 ของค่าจ้างขั้นต่ำ หรือร้อยละ 100 ของบำนาญ ที่ผู้ประกันตนได้รับแล้วแต่กรณีใดจะสูงกว่า บุตรกำพร้าต่ำกว่า ปี 15 (18 ปี ถ้าเป็นนักเรียน และไม่กำหนดอายุ สำหรับบุตรพิการ) ได้รับร้อยละ 20 ของค่าจ้างขั้นต่ำ หรือบำนาญเฉลี่ยในปีก่อน ถึงแก่กรรม มารดาได้รับ ร้อยละ 60 ของบำนาญสำหรับผู้มีรายได้

โครงการสำหรับลูกจ้างผู้มีรายได้จากเงินเดือน หญิงหม้ายหรือชายหม้าย จะได้รับร้อยละ 50 ของบำนาญหรือค่าจ้างขั้นต่ำของผู้ประกันตนในช่วง 5 ปีสุดท้าย บุตรกำพร้าแต่ละคน (อายุไม่เกิน 18 ปี หรือถ้าเป็นนักเรียนอายุไม่เกิน 25 ปี หรือพิการ ไม่กำหนดอายุ) และพ่อแม่ที่อยู่ในความ อุปการะได้รับร้อยละ 15 ของบำนาญ หรือเงินเดือนเฉลี่ยบำนาญตกทอดขั้นสูงไม่เกินร้อยละ 100 ของบำนาญ หรือเงินเดือนของผู้ประกันตน

ค่าทำศพ โครงการทั้ง 2 โครงการจ่ายเท่ากันในอัตราเท่ากับรายได้ขั้นต่ำ 3 เดือน

2) **ผู้อยู่ในอุปการะระบบใหม่** หญิงหม้ายไม่กำหนดอายุหรือชายหม้ายที่พิการ จะได้รับร้อยละ 60 ของบำนาญ หรือร้อยละ 50 ถ้าจ่ายบำนาญให้แก่บุตรด้วยมารดาได้รับร้อยละ 36 และ ร้อยละ 30 สำหรับบุตรกำพร้าแต่ละคน ร้อยละ 15 สำหรับบุตรอายุไม่เกิน 18 ปี (25 ปี ถ้าเป็นนักเรียนและ ไม่กำหนดอายุสำหรับบุตรพิการ)

### 1.1.7 หน่วยบริหารโครงการ

1) โครงการบำนาญระบบเดิม กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมกำกับดูแลนโยบายผ่าน Superintendent of Social Security บริหารโครงการโดยสถาบันกำหนดมาตรฐานประกันสังคม (Institute of Social Security Standardization)

2) โครงการบำนาญระบบใหม่ (Superintendent of Pension Fund Management Companies) กำกับดูแลนโยบายทั่วไป บริษัทผู้จัดการกองทุนบำนาญส่วนบุคคล หรือ AFPs ทำหน้าที่บริหารเงินในบัญชีส่วนบุคคล

1.2 กองทุนชั้นที่ 2 เป็นกองทุนการออมภาคบังคับ (Mandatory Pension Fund) (มาทดแทน Pillar 1) กองทุนนี้บริหารและลงทุนโดยภาคเอกชน (Privately managed and invested) กองทุน AFP รับผิดชอบจ่ายเงินให้สมาชิกและนำเงินไปลงทุน

1.2.1 ความครอบคลุม บังคับแรงงานเข้าใหม่ ณ วันที่ 1 เดือนสิงหาคม ปี 1981 กองทุนเป็นระบบ Defined contribution

1.2.2 อัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน ลูกจ้างจะต้องจ่ายเข้ากองทุน 10% ของค่าจ้าง รวมกับเงินที่รัฐจ่ายไว้ในระบบเดิมเมื่อเกษียณ (จากการที่กองทุนภาครัฐเดิม (PSB) มีการ phase out

1.2.3 การทยอยเข้ากองทุน ให้ทางเลือกสำหรับลูกจ้างเก่าและแรงงานอิสระว่าจะเข้าระบบใหม่หรือไม่ แต่เงินที่รัฐให้ในระบบเก่าที่ผ่านมายังคงจ่ายให้กับแรงงานเก่าเมื่อเกษียณ นอกจากนี้ กองทุน Pillar 2 ยังคุ้มครองไปถึงกรณีทุพพลภาพและคุ้มครองทายาท

1.2.4 เกณฑ์การเกษียณอายุ ผู้ชายเกษียณที่อายุ 65 ปี และผู้หญิงเกษียณที่อายุ 60 ปี

1.2.5 ผลประโยชน์ที่ได้รับ บำนาญคำนวณได้จาก

- 1) เงินออมที่สะสมเอาไว้ = เงินจากกองทุน P2 + เงินที่ภาครัฐจ่ายจากระบบเก่า + เงินออมภาคสมัครใจ
- 2) อายุคาดหมายเฉลี่ยของลูกจ้างและครอบครัว

1.2.6 การเกษียณอายุก่อนกำหนด (Early Retirement) จะได้รับ minimum pension

ตามกฎหมายจำนวน 110% และปรับตามดัชนีเงินเฟ้อของรายได้ตลอดระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาได้อีก 50%

**1.3 กองทุนชั้นที่ 3 (Pillar 3) เป็นระบบการออมแบบสมัครใจ (APVs) รัฐบาลช่วย**  
**ทางด้านสิทธิประโยชน์ทางภาษี ครอบคลุมแรงงานอิสระและแรงงานกลุ่มอื่นๆ**

#### **การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของเครื่องมือการออม**

ประเทศชิลีเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในเรื่องเครื่องมือการออมระยะยาว ซึ่งมีเครื่องมือการออมระยะยาวหลายรูปแบบ ทั้งในรูปการออมแบบบังคับ ได้แก่ ระบบประกันสังคมแบบบังคับ ที่มีการกำหนดผลประโยชน์ทดแทนไว้ตามเงื่อนไขที่กำหนด บริหารโดยภาครัฐ ระบบกองทุนแบบบังคับชั้นที่ 2 คือ กองทุน AFP ที่แตกต่างจากระบบประกันสังคม คือ สมาชิกมีบัญชีรายตัว บริหารจัดการโดยภาคเอกชน และระบบกองทุนภาคสมัครใจ คือกองทุน (APVs) บริหารโดยภาคเอกชน

จะเห็นได้ว่าประเทศชิลีได้มีเครื่องมือการออมเป็น 3 ระดับชั้น เพื่อรองรับการออมของแรงงาน ให้แรงงานได้มีช่องทางการออมเงินในวัยทำงาน อย่างน้อยทุกคนจะได้ออมเงินในระบบบังคับ เพื่อเป็นหลักประกันให้กับแรงงานอย่างน้อยมีรายได้ไว้ใช้หลังวัยทำงานหรือวัยสูงอายุ นอกจากนี้ ยังมีช่องทางการออมภาคสมัครใจมารองรับสำหรับแรงงานที่มีกำลังการออมมากขึ้น หรือต้องการออมระยะยาว เพื่อหวังเพิ่มระดับรายได้หลังวัยทำงานมากขึ้นไปอีก โครงการออมของชิลีทำให้แรงงานได้รับบำนาญชราภาพโดยได้รับเงินสมทบในส่วนของตนเอง บวกดอกเบี้ยทบด้วยค่าใช้จ่ายในการบริหาร โดยมีรัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกัน บำนาญขั้นต่ำเมื่อครบอายุเกษียณ ซึ่งจะได้รับบำนาญขั้นต่ำตามกฎหมายเท่ากับร้อยละ 70 ของค่าจ้างขั้นต่ำ บวกเงินเพิ่มร้อยละ 10 สำหรับทุก 150 สัปดาห์ ที่จ่ายเงินสมทบหลังเกิดสิทธิรับบำนาญ นอกจากนี้ ผู้ประกันตนสามารถถอนเงินจากบัญชีส่วนตัวเพื่อนำมาใช้จ่ายเป็นรายได้ตลอดช่วงอายุ โดยบริหารการใช้จ่ายด้วยตัวเอง หรืออาจซื้อบำนาญรายงวด (Annuity) จากบริษัทประกันเอกชน หรืออาจผสมผสานทั้ง 2 ทางเลือก เป็นการให้สิทธิแก่สมาชิกในการเลือกรับเงินในส่วนของตนตามความต้องการและความจำเป็นของแต่ละคน

เครื่องมือการออมทั้ง 3 รูปแบบได้เปิดโอกาสให้แรงงานได้ออมเงินอย่างทั่วถึง โดยครอบคลุมคนงานทั้งที่มีรายได้จากค่าจ้างและรายได้จากเงินเดือนและผู้ประกอบอาชีพอิสระ แม้ว่าจะเปิดโอกาสให้แรงงานอิสระสามารถเข้าโครงการได้ตามความสมัครใจ

สำหรับการบริหารจัดการเงินออมได้มีการกระจายความเสี่ยง โดยมีทั้งระบบที่บริหารจัดการโดยภาครัฐ และบริหารจัดการโดยภาคเอกชน แม้ว่าการบริหารจัดการภาครัฐอาจจะทำให้ได้รับผลตอบแทนต่ำกว่าการบริหารจัดการภาคเอกชน แต่ในอีกมุมหนึ่งการบริหารภาคเอกชนจะมีความเสี่ยงสูงกว่า ดังนั้น ระบบการออมที่มีการกระจายความเสี่ยงดังกล่าว นับว่าเป็นระบบที่เหมาะสม ในการสร้างความเชื่อมั่นในเงิน

ออมระยะยาวที่จะได้รับรวมกับดอกผลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้ง เงินออมส่วนหนึ่งจะได้รับแน่นอนจากการรับประกันโดยภาครัฐที่มีการกำหนดผลตอบแทนไว้ให้กับผู้ออมไว้ล่วงหน้า

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าระบบการออมของประเทศชิลีในกองทุน AFP จะเป็นระบบจ่ายเงินเข้ากองทุนเต็มจำนวน แต่ก็ไม่สามารถครอบคลุมแรงงานได้ทั่วถึงเนื่องจากไม่ได้กำหนดให้แรงงานอิสระได้ออมในกองทุนแบบบังคับ เพียงแค่ให้ออมแบบสมัครใจ ดังนั้น แรงงานอิสระอาจจะไม่ออมในระบบกองทุนดังกล่าว เนื่องจากเป็นการเปิดเผยข้อมูลรายได้ของตน ซึ่งจะทำให้เป็นการเปิดเผยข้อมูลในการเสียภาษีด้วย จึงเป็นไปได้ที่แรงงานอิสระจะไม่ยอมออมผ่านกองทุนดังกล่าว นอกจากนี้ ระบบไม่มีความลงตัวเท่าที่ควร นั่นก็คือ บริษัทเอกชนบริหารจัดการด้วยการหวังผลกำไร แต่ระบบที่บริหารกลับเป็นภาคบังคับกำหนดโดยรัฐบาล

## 2. ประเทศแคนาดา

แคนาดาเป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ โดยในปี 2549 มีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจร้อยละ 2.7 อัตราการออมภาคครัวเรือนต่ำมากเพียงร้อยละ 1.3 มีอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 4.4 ประชากรรวมของประเทศมีจำนวน 32,623.49 พันคน อัตราการว่างงานร้อยละ 6.3 ประชากรมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดโดยรวมแล้วอยู่ที่ 80.2 ปี โดยเพศชายมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 77.8 ปี เพศหญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดที่ 82.6 ปี

ระบบการออมระยะยาวของประเทศแคนาดา ประกอบด้วยกองทุนต่าง ๆ ได้แก่

### 2.1 ระบบบำนาญแบบครอบคลุมทุกคนควบคู่กับระบบประกันสังคม กฎหมายฉบับแรก

บังคับใช้เมื่อ ปี พ.ศ. 2470 (1927) (กฎหมายสงเคราะห์กรณีชราภาพ) พ.ศ.2480 (กฎหมายสงเคราะห์คนตาบอด) และ พ.ศ. 2498 (กฎหมายสงเคราะห์ผู้พิการ) กฎหมายฉบับปัจจุบัน พ.ศ.2494 (กฎหมายบำนาญครอบคลุมทุกคน หรือ Universal pension) พ.ศ.2508 (กฎหมายบำนาญสัมพันธ์กับรายได้) และ พ.ศ. 2509 (กฎหมายเงินเพิ่มที่มีการตรวจสอบความจำเป็น) ระบบบำนาญแบบครอบคลุมทุกคนควบคู่กับระบบประกันสังคมเป็น โครงการประเภท Dual Universal pension and social Insurance System มีโครงสร้างหลักดังนี้

### 2.1.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง (Coverage)

- 1) โครงการบำนาญแบบ **Universal Pension** ครอบคลุมผู้มีถิ่นพำนักในแคนาดาทุกคน
- 2) โครงการบำนาญแบบสัมพันธ์กับรายได้ (**Earning – related Pension**) ลูกจ้างและผู้ประกอบอาชีพอิสระ (ที่มีรายได้ C\$ 3,500 ต่อปี)
- 3) ไม่ครอบคลุมการจ้างงานชั่วคราว และการจ้างงานภาคเกษตร
- 4) จังหวัดต่าง ๆ ของแคนาดาอาจเลือกที่จะออกจากโครงการของรัฐบาลกลาง ถ้าหากสามารถจัดตั้งโครงการของตนเองได้ดีเทียบเท่าของรัฐบาลกลาง อาทิเช่น โครงการบำนาญของแคว้นควิเบก (Quebec Pension Plan)

### 2.1.2 ระบบการเงิน (Financing)

- 1) โครงการ **Universal Pension** ผู้ประกันตนและนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ รัฐบาลเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด จากเงินภาษีทั่วไป
- 2) โครงการบำนาญแบบสัมพันธ์กับรายได้ (**Earning-Related Pension**) ลูกจ้างจ่ายร้อยละ 3.5 ผู้ประกอบอาชีพอิสระจ่ายร้อยละ 7 ของรายได้ นายจ้างจ่ายร้อยละ 3.5 ของค่าจ้าง รัฐบาลไม่ต้องจ่ายเงินสมทบรายได้ขั้นต่ำสำหรับการจ่ายเงินสมทบคือ C\$ 3,500 ต่อปี รายได้สูงสุดไม่เกิน C\$ 37,400 ต่อปี

### 2.1.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

- 1) โครงการบำนาญชราภาพแบบ **Universal Pension** ครอบคลุมทุกคน (จำนวนเงินบำนาญ ณ เดือน มิถุนายน 2542) จ่ายสูงสุด C\$ 411.23 ต่อเดือน และเงินเพิ่มตามความจำเป็น (Income tested) สูงสุดไม่เกิน C\$ 899.95 ต่อเดือน (สำหรับผู้เป็นโสด) หรือ C\$ 1,459.12 (สำหรับคู่สมรสทั้ง 2 คน) บำนาญสำหรับคู่สมรสของผู้รับบำนาญที่มีการตรวจสอบรายได้ จะจ่ายเมื่อคู่สมรสมีอายุระหว่าง 60-64 ปี ในอัตราเดือนละไม่เกิน C\$ 729.56
- 2) โครงการบำนาญชราภาพแบบ **Earning – Related** (จ่ายเพิ่มจากบำนาญแบบ Universal ในอัตราร้อยละ 25 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี ในช่วง 5 ปีสุดท้าย และจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 15 ของรายได้

ในปีที่มีรายได้น้อยบวกจำนวนปีที่เลี้ยงดูบุตรอายุต่ำกว่า 7 ปี นอกจากนี้ ยังมีเงินเพิ่มอีกร้อยละ 0.5 ของบำนาญรายเดือน หลังอายุครบ 70 ปี บำนาญสูงสุดเดือนละ C\$ 751.67

**3) เครดิตบำนาญ (Pension Credits)** ที่สะสมไว้ในระหว่างการแต่งของคู่สมรส ทั้ง 2 คน ให้แบ่งเท่า ๆ กัน หากชีวิตการแต่งงานสิ้นสุดลงภายหลัง 1 ปี เป็นต้นไป

รายได้ของสมาชิกจะปรับเปลี่ยนตามค่าจ้างเฉลี่ยแห่งชาติ ส่วนบำนาญจะมีการปรับตามดัชนีราคาผู้บริโภค

**4) บำนาญทุพพลภาพถาวร** ไม่ครอบคลุมทุกคนแต่เป็นบำนาญที่สัมพันธ์กับรายได้ (Earning – related) จ่ายขั้นต่ำ C\$ 399.77 บวก ร้อยละ 75 ของบำนาญเกษียณอายุ บำนาญขั้นสูงไม่เกินเดือนละ C\$ 903.55 (C\$ 903.52 ในควิเบก) ทั้งนี้ ค่าของรายได้จะปรับเปลี่ยนตามค่าจ้างเฉลี่ยแห่งชาติ

**5) เงินเพิ่มสำหรับบุตร (Child's Supplement)** เดือนละ C\$ 171.33 ต่อเด็ก 1 คน ที่อายุไม่เกิน 18 ปี และไม่เกิน 15 ปี สำหรับบุตรที่เรียนหนังสือ (ในควิเบกจ่าย C\$ 54.40) สำหรับบุตรแต่ละคนที่อายุไม่เกิน 18 ปี ประโยชน์ทดแทนทุกกรณีมีการปรับตามดัชนีราคาผู้บริโภค

**6) ประโยชน์ทดแทนสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ บำนาญตกทอด (Survivor Pension)** ไม่ครอบคลุมทุกคนทายาทที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป จะได้รับบำนาญชราภาพแบบครอบคลุมทุกคน และถ้าอายุระหว่าง 60-64 ปี จะได้รับเงินเพิ่มโดยมีการตรวจสอบรายได้ ไม่ว่าคู่สมรสจะถึงแก่กรรมเมื่อใด

**7) บำนาญที่สัมพันธ์กับรายได้** คู่สมรสที่มีชีวิตรอดอายุ 65 ปีขึ้นไป จะได้รับร้อยละ 60 ของบำนาญเกษียณอายุสูงสุด ไม่เกินเดือนละ C\$ 451.00 (ในควิเบกจ่ายอัตราเดียวกัน) คู่สมรสที่อายุน้อยกว่า 65 ปี จะได้รับร้อยละ C\$ 37.5 ของบำนาญเกษียณอายุ บวก C\$ 128.90 แต่เงินบำนาญทั้งหมดต้องไม่เกิน C\$ 414.46 ต่อเดือน (ในควิเบกอายุ 55 - 64 ปี ได้รับบำนาญไม่เกิน C\$ 68.47 อายุ 45 - 54 ได้รับไม่เกิน C\$ 621.65 คู่สมรสที่มีชีวิตรอดอายุไม่เกิน 45 ปี หากพิการจะได้รับไม่เกิน C\$ 621.65 แต่ถ้าไม่พิการและต้องเลี้ยงดูบุตรจะได้รับไม่เกิน C\$ 597.36 ถ้าไม่พิการและไม่มีบุตรในอุปการะจะได้รับไม่เกิน C\$ 368.91)

**8) บุตรกำพร้า** จะได้รับเดือนละ C\$ 171.33 ต่อคน โดยอายุต้องไม่เกิน 18 ปี (25 ปี ถ้าเป็นนักศึกษาและไม่จำกัดอายุถ้าหากทุพพลภาพ) (ในควิเบกบุตรกำพร้าอายุต่ำกว่า 18 ปี จะได้รับเดือนละ C\$ 54.40)

ประโยชน์ทดแทนทุกกรณีมีการปรับตามดัชนีราคาผู้บริโภค ประโยชน์ทดแทนกรณีตายจะได้รับเป็นเงินก้อนเท่ากับบำนาญเกษียณอายุ 6 เดือน สูงสุดไม่เกิน C\$ 2,500

**2.1.4 จำนวนผลประโยชน์ (Amount of Benefit)** จำนวนบำนาญของแต่ละคนจะถูกกำหนด โดยระยะเวลาที่ได้อยู่อาศัยในประเทศแคนาดา โดยเป็นตามเงื่อนไขต่อไปนี้

- 1) คนที่อาศัยอยู่ในประเทศแคนาดา หลังจากอายุ 18 ปี อยู่มาเป็นช่วงระยะเวลาอย่างน้อย 40 ปี อาจมีคุณสมบัติจะได้รับบำนาญเต็มจำนวน
- 2) คนที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในแคนาดาเป็นเวลาถึง 40 ปี หลังจากอายุครบ 18 ปี อาจจะยังคงไม่คุณสมบัติเพียงพอสำหรับได้รับบำนาญเต็มจำนวน ถ้าในวันที่ 1 กรกฎาคม 1997 บุคคลมีอายุครบ 25 ปี หรือมากกว่า และอาศัยในแคนาดาในวันที่ 1 กรกฎาคม 1997 หรืออยู่อาศัยในแคนาดาก่อนวันที่ 1 กรกฎาคม 1997 ภายหลังจากอายุ 18 ปี มีวีซ่าสำหรับอาศัยในแคนาดาในวันที่ 1 กรกฎาคม 1997

การมีคุณสมบัติตามระบบประกันสังคมเพื่อการชราภาพ บุคคลจะต้องมีอายุอย่างน้อย 65 ปี และจะต้องเป็นพลเมืองแคนาดา หรือเป็นพลตามกฎหมายแคนาดาในวันก่อนหน้าที่จะได้รับการอนุมัติ หรือ ถ้ากรณีที่ไม่ได้อยู่ในแคนาดาอีกต่อไปแล้ว จะต้องเคยเป็นพลเมืองแคนาดา หรือเป็นตามกฎหมายพลเมืองแคนาดา มาก่อนจนกระทั่งวันที่ไม่อยู่ในแคนาดา เงื่อนไขที่ต้องการคือ อย่างน้อยต้องเป็นพลเมืองแคนาดา 10 ปี หลังจากมีอายุ 18 ปี จึงจะมีสิทธิได้รับบำนาญในแคนาดา

#### **2.1.5 การบริหารโครงการ**

- 1) **กระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Department of Human Resources Development)** บริหารโครงการบำนาญทั้งแบบ Universal และ Earning – related Pensions รวมทั้งเงินเพิ่มที่ต้องมีการตรวจสอบรายได้ โดยผ่านสำนักงานส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่ทั่วไป
- 2) **กระทรวงสรรพากรแห่งชาติ (Department of National Revenue)** ทำหน้าที่จัดเก็บเงินสมทบโครงการบำนาญแบบสัมพันธ์กับรายได้
- 3) **กระทรวงสรรพากรแห่งควิเบก (Quebec Department of Revenue) และ Quebec Pension Board** บริหารโครงการบำนาญแบบ Earning – related Pensions ในควิเบก

## การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของเครื่องมือการออม

ประเทศแคนาดามีระบบการออมระยะยาวหลายรูปแบบ โดยมีระบบบำนาญแบบครอบคลุมทุกคน (Universal Pension) และระบบบำนาญสัมพันธ์กับรายได้ (Earning – Related Pension) มีข้อดีแตกต่างกับประเทศชิลี ตรงที่แคนาดามีเครื่องมือที่ครอบคลุมชาวแคนาดาทุกคนเป็นพื้นฐานการออมให้กับประชาชนทั่วประเทศ และมีเครื่องมือที่ผู้มีรายได้สามารถออมได้มากขึ้นตามระดับรายได้ของแต่ละคนเพิ่มเติม นอกจากนี้ ให้โอกาสกับเครื่องมือการออมรูปแบบอื่นที่มีศักยภาพเทียบเท่ากับเครื่องมือที่รัฐบาลกำหนดทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว อย่างไรก็ตาม สำหรับรูปแบบ Universal Pension แม้จะเป็นเครื่องมือการสร้างรายได้ระยะยาวในวัยสูงอายุให้ประชาชนชาวแคนาดาทุกคนก็ตาม แต่ไม่ถือเป็นการส่งเสริมการออมให้กับประชาชนแต่อย่างใด เนื่องจากรัฐบาลเป็นผู้ออมแต่ฝ่ายเดียวโดยนำรายได้ภาษีประชาชน มาเป็นรายได้จ่ายบำนาญให้กับประชาชน

เครื่องมือการออมได้ถูกบริหารจัดการโดยรัฐบาลทั้ง 2 รูปแบบ โดยกระทรวงพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำหน้าที่บริหารโครงการบำนาญ ซึ่งเป็นการบริหารที่รวมศูนย์อำนาจมากเกินไป ทำให้ระบบไม่เกิดการแข่งขันเช่นกรณีที่ให้เอกชนทำหน้าที่บริหาร แบบมีอาชีพ และระบบการแข่งขันนำมาซึ่งประสิทธิภาพและความโปร่งใส

อย่างไรก็ตาม แม้จะเป็นระบบที่ดูแลโดยรัฐ แต่รัฐบาลแคนาดามีศักยภาพในการสร้างรายได้จากการออมในระดับที่ยอมรับได้ โดยมีการรับประกันการจ่ายบำนาญให้กับประชาชนทุกคน ที่อัตราสูงสุด C\$ 411.23 ต่อเดือน และเงินเพิ่มตามความจำเป็น (Income tested) สูงสุดไม่เกิน C\$ 899.95 ต่อเดือน (สำหรับผู้เป็นโสด) หรือ C\$ 1,459.12 (สำหรับคู่สมรสทั้ง 2 คน) ส่วนโครงการบำนาญชราภาพแบบ Earning – Related จ่ายในอัตราร้อยละ 25 ของรายได้เฉลี่ยต่อปี ในช่วง 5 ปีสุดท้าย และจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 15 ของรายได้ในปีที่มีรายได้น้อยบวกจำนวนปีที่เลี้ยงดูบุตรอายุต่ำกว่า 7 ปี นอกจากนี้ ยังมีเงินเพิ่มอีกร้อยละ 0.5 ของบำนาญรายเดือน หลังอายุครบ 70 ปี บำนาญสูงสุดเดือนละ C\$ 751.67 ซึ่งนับว่าเป็นระดับรายได้ที่สามารถสร้างความมั่นคงในวัยสูงอายุได้

### 3. ประเทศโปแลนด์

จากข้อมูลในปี 2549 โปแลนด์เป็นประเทศที่มีอัตราการเติบโตของ GDP อยู่ระดับที่ดีที่ร้อยละ 6.1 ต่อปี มีอัตราการออมภาคครัวเรือนร้อยละ 4.7 อัตราเงินเฟ้อร้อยละ 5.7 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 38,049,168 พันคน ประชากรโดยรวมมีอายุคาดหมายเฉลี่ยแรกเกิดที่ 75.1 ปี โดยเพศชายมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิด 70.8 ปี ส่วนเพศหญิงมีอายุคาดหมายเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดสูงกว่าเพศชายที่ 79.4 ปี อัตราการว่างงานอยู่ที่ ร้อยละ 13.8 ต่อไป

ระบบการออมระยะยาวของโปแลนด์ ครอบคลุมด้วยเครื่องมือต่าง ๆ ได้แก่

**3.1 กองทุน Pillar 1** เป็นระบบการออมเพื่อกรณีชราภาพ ทุพพลภาพและผู้อยู่ในอุปการะครอบครัวตามกฎหมาย โดยกฎหมายฉบับแรก ปี พ.ศ. 2470 (ลูกจ้างที่ได้รับเงินเดือน) และปี พ.ศ. 2476 (ผู้หาเลี้ยงที่ได้รับค่าจ้าง) กฎหมายฉบับปัจจุบัน ปี พ.ศ. 2541 (มีผลบังคับใช้ในปี พ.ศ. 2542) ประเภทของโครงการเป็นระบบคู่ระหว่างระบบประกันสังคม และระบบประกันสังคมภาคเอกชนโดยบังคับ

ระบบใหม่ประกอบด้วยการประกันสังคมขั้นที่ 1 (ระบบกำหนดเงินสมทบบวกเพิ่มด้วยขั้นที่ 2 ซึ่งประกอบด้วยระบบบัญชีรายบุคคลในเดือนเมษายน ปี พ.ศ. 2542 บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จะต้องเข้าร่วมในระบบใหม่นี้ ส่วนบุคคลที่มีอายุมากกว่า 30 ปี แต่น้อยกว่า 50 ปี อาจเลือกใช้ระบบเก่าที่ยังคงใช้อยู่ได้ สำหรับผู้ที่เกิดก่อนวันที่ 1 มกราคม ปี พ.ศ. 2542 จะต้องใช้ระบบเก่า

โครงสร้างหลัก ประกอบด้วย

#### 3.1.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง

ลูกจ้าง สมาชิกสหกรณ์ ผู้ประกอบอาชีพอิสระ ผู้รับงานไปทำที่บ้าน นักกฎหมาย และพระ โดยจะมีระบบพิเศษให้กับกลุ่มเกษตรกรอิสระ

#### 3.1.2 แหล่งเงินทุน

1) ผู้ประกันตน จ่ายร้อยละ 9.76 ของเงินเดือนทั้งหมดในปัจจุบันสำหรับกรณีบำนาญชราภาพ (ร้อยละ 2.46 สำหรับบำนาญขั้นที่ 1 และ 7.3 สำหรับบำนาญขั้นที่ 2) และร้อยละ 6.5 สำหรับกรณีทุพพลภาพและบำนาญผู้อยู่ในอุปการะ

2) นายจ้าง จ่ายร้อยละ 9.76 ของเงินที่จ่ายไปทั้งหมดสำหรับกรณีบำนาญชราภาพ (ร้อยละ 9.76 ในขั้นที่ 1 ร้อยละ 0 ในขั้นที่สอง) และร้อยละ 6.5 สำหรับกรณีทุพพลภาพและบำนาญ

ผู้อยู่ในอุปการะ

3) รัฐบาล กองทุนรัฐบาลจะรับประกันบำนาญขั้นต่ำ

### 3.1.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

1) บำนาญชราภาพ ผู้ที่มีอายุ 65 ปี (ผู้ชาย) หรือ 60 ปี (ผู้หญิง) และประกันตนมาแล้ว 25 ปี (ผู้ชาย) หรือ 20 ปี (ผู้หญิง) เกณฑ์อายุจะลดลงสำหรับผู้ประกอบอาชีพนักเดินรำนักกายกรรมคนงานเหมืองแร่ ผู้ที่ทำงานอยู่ใต้ดิน หรืองานที่เสี่ยงต่อสุขภาพ การสอน การบิน และการทำงานอยู่ในทะเลกรณีเกษียณก่อนอายุ การคำนวณระยะเวลาการเก็บเงินสมทบจะคำนวณเมื่ออายุถึงเกณฑ์กำหนดเกษียณอายุอายุเกษียณจะลดลง 5 ปี สำหรับผู้หญิงถ้าประกันตนมาแล้ว 30 ปี และสำหรับทหารผ่านศึกและผู้พิการ

2) บำนาญทุพพลภาพ ทุพพลภาพโดยสิ้นเชิง (ไม่สามารถทำงานใดๆ ได้) หรือทุพพลภาพบางส่วน (ทำให้เสียความสามารถในการหารายได้หรือไม่สามารถทำงานได้ตามปกติ) ทำงานมาแล้ว 5 ปี ในช่วง 10 ปีสุดท้าย (1 ถึง 4 ปี ถ้าอายุต่ำกว่า 30 ปี) หรือถ้าการทุพพลภาพนั้นเกิดขึ้นขณะทำงานหรือภายใน 18 เดือนของช่วงการหยุดงาน

3) บำนาญผู้อยู่ในอุปการะ เมื่อผู้รับบำนาญถึงแก่ความตาย หรือพบว่ามีความผิดปกติที่จะเกิดสิทธิกรณีทุพพลภาพ หรือบำนาญชราภาพในช่วงเวลาที่เสียชีวิต

### 3.1.4 ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ

#### 1) ระบบเก่า

บำนาญชราภาพ ร้อยละ 24 ของรายได้แห่งชาติโดยเฉลี่ย ร้อยละ 1.3 ของฐานรายได้คนงานคูณด้วยจำนวนปีที่จ่ายเงินสมทบ และร้อยละ 0.7 ของฐานรายได้คนงานคูณด้วยจำนวนปีที่ให้เครดิต (ตัวอย่างเช่น ปีที่ใช้ไปในการดูแลเด็ก) ปีที่เป็นเครดิตอาจไม่เกิน 1 ใน 3 ของปีที่จ่ายเงินสมทบ) รายได้แห่งชาติโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 คือ 2,061.85 zlotys รายได้ที่ใช้เป็นฐานคำนวณเงินบำนาญเท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยรายเดือน 10 ปีติดต่อกันโดยผู้ประกันตนมีอายุการทำงาน 19 ปีติดต่อกัน ก่อนปีที่ขอรับบำนาญหรือตั้งแต่ 20 ปี ของช่วงที่ผู้ประกอบอาชีพนั้น รายสูงสุดที่นำมาคำนวณเงินบำนาญ คือ ร้อยละ 250 ของรายได้แห่งชาติโดยเฉลี่ย (มิถุนายน ปี พ.ศ. 2542) บำนาญขั้นต่ำ คือ 530.26 zlotys ต่อเดือน (มิถุนายน ปี พ.ศ. 2544) นอกจากนี้ มีเงินช่วยเหลือเสริมในอัตราคงที่ 136.96 zlotys ต่อเดือน (มิถุนายน ปี พ.ศ. 2544)

การปรับเปลี่ยนประโยชน์ทดแทน การปรับเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยของเงินบำนาญเพื่อชดเชยในกรณีภาวะเงินเฟ้อ (หรือขึ้นอยู่กับเงินเดือนของชาติที่เพิ่มขึ้นถ้าเพิ่มสูงกว่าร้อยละ 10 เกินกว่า 3 เดือน)

## 2) ระบบใหม่

บำนาญชราภาพ ฐานของบำนาญคำนวณจากผลรวมของเงินสมทบที่จ่ายให้โครงการประกันชราภาพทั้งหมด โดยพิจารณามูลค่าของเงินสมทบจริงหารด้วยอายุขัยเฉลี่ย เงินที่ได้รับรายบุคคล ผู้ประกันตนจะได้รับเบี้ยหวัดรายปี จากบัญชีรายบุคคล

### 3.1.5 ประโยชน์ทดแทนทุพพลภาพถาวร

1) บำนาญทุพพลภาพ (ระบบเก่าและระบบใหม่) ในกรณีของทุพพลภาพโดยสิ้นเชิง ประโยชน์ทดแทนจะคำนวณจากร้อยละ 24 ของรายได้แห่งชาติโดยเฉลี่ย ร้อยละ 1.3 ของฐานรายได้คนงานคูณด้วยจำนวนปีที่จ่ายเงินสมทบ และร้อยละ 0.7 ของฐานรายได้คนงานคูณด้วยปีที่ให้เป็นเครดิต มีที่ให้ เป็นเครดิตอาจไม่เกิน 1 ใน 3 ของปีที่จ่ายเงินสมทบรายได้แห่งชาติโดยเฉลี่ยในปี พ.ศ. 2544 คือ 2,061.85 zlotys ฐานรายได้ที่นำมาคำนวณเงินบำนาญจะเท่ากับค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือน 10 ปี ติดต่อกันโดยผู้ประกันตนต้องมีอายุการทำงาน 19 ปี ติดต่อกัน ก่อนปีที่ขอรับบำนาญหรือตั้งแต่ 20 ปี ของช่วงที่ผู้ประกันตนประกอบอาชีพนั้น เพดานรายได้สูงสุดที่นำมาคำนวณเงินบำนาญ คือ ร้อยละ 250 ของรายได้ของชาติโดยเฉลี่ย (มิถุนายน 2542) บำนาญขั้นต่ำรายเดือนในกรณีทุพพลภาพ คือ 530.26 zlotys (มิถุนายน 2544)

2) บำนาญทุพพลภาพบางส่วน ร้อยละ 75 ของจำนวนบำนาญทุพพลภาพโดยรวมบำนาญขั้นต่ำรายเดือนในกรณีทุพพลภาพบางส่วน คือ 407.88 zlotys (มิถุนายน 2544) เงินช่วยเหลือเสริมในอัตราคงที่ 135.96 zlotys ต่อเดือน (มิถุนายน 2544)

### 3.1.6 ประโยชน์ทดแทนผู้อยู่ในอุปการะ

1) ประโยชน์ทดแทนผู้อยู่ในอุปการะ (ระบบเก่า) มูลค่าของการเกิดสิทธิประโยชน์ทดแทนจะผันแปรไปตามจำนวนของผู้อยู่ในอุปการะ โดยผู้อยู่ในอุปการะ 1 คน จะได้รับร้อยละ 85 ของมูลค่าบำนาญผู้อยู่ในอุปการะ 2 คนจะได้รับร้อยละ 90 ผู้อยู่ในอุปการะ 3 คนขึ้นไปจะได้รับร้อยละ 95 ถ้าผู้ตายนั้นไม่มีสิทธิในบำนาญชราภาพ เกณฑ์สำหรับรูปแบบบำนาญทุพพลภาพโดยสิ้นเชิงจะถูกใช้เป็นฐานกำหนดบำนาญผู้อยู่ในอุปการะ เงินช่วยเหลือบุตรกำพร้า 255.55 zlotys ต่อเดือน (มิถุนายน 2544) เงินค่าทำศพ 4,305.95 zlotys (พฤษภาคม 2545) บำนาญขั้นต่ำ 530.26 zlotys ต่อเดือน (มิถุนายน 2544)

2) ประโยชน์ทดแทนกรณีผู้อยู่ในอุปการะ (ระบบใหม่) การมีสิทธิขึ้นอยู่กับประเภทของเบี้ยหวัดที่ผู้ประกันตนซื้อไว้

### 3.1.7 องค์การบริหารงาน

1) ระบบเก่า อยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยทั่วไปของกระทรวงแรงงานและนโยบายสังคมระบบสำหรับเกษตรกรจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลโดยทั่วไปของกระทรวงเกษตร สถาบันประกันสังคม (ZUS) เป็นผู้บริหารดูแลสำนักงานสาขา ถึง 51 สาขา สถาบันและสำนักงานสาขาอยู่ภายใต้การดูแล จำนวน 15 คน ประกอบด้วยผู้แทนจากผู้ประกันตน 5 คน ผู้แทนนายจ้าง 5 คน และผู้แทนรัฐบาล 5 คน กองทุนประกันสังคมภาคเกษตรจะบริหารงานเพื่อเกษตรกรเท่านั้น

2) ระบบใหม่ สถาบันประกันสังคม (ZUS) เป็นผู้บริหารโครงการ สำนักงานดูแลกองทุนบำนาญ (UNFE) จะดูแลกองทุนบำนาญเอกชนทั้งหมด

## 3.2 ระบบประกันสังคม เงินทดแทนการขาดรายได้และประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์

### 3.2.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง

ลูกจ้าง สมาชิกสหกรณ์ของชาวนา ช่างฝีมือ ผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรกรรม ช่างฝีมือผู้ประกอบการอาชีพอิสระ ทุนายความ และผู้รับงานไปทำที่บ้าน ผู้รับบำนาญและกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพอิสระ รวมทั้งเกษตรกร โดยจะคุ้มครองเฉพาะการรักษาพยาบาลเท่านั้น เป็นระบบพิเศษสำหรับชาวนา ทหารและตำรวจ

### 3.2.2 แหล่งเงินทุน

ผู้ประกันตน ร้อยละ 10.20 ของรายได้ (ร้อยละ 2.45 สำหรับจ่ายเงินทดแทนการขาดรายได้และร้อยละ 7.75 สำหรับประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์

นายจ้าง ไม่มี

รัฐบาล ให้เงินอุดหนุนในเรื่องประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์

### 3.2.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

#### 1) ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยและคลอดบุตร

ประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วย การเกิดสิทธิเท่ากับร้อยละ 80 ของรายได้เฉลี่ย ก่อนหน้า 6 เดือน ถ้าการไร้ความสามารถเกิดขึ้นระหว่างตั้งครรภ์ หรือเป็นติดต่อกันเกิน 90 วัน จะมีสิทธิเท่ากับ ร้อยละ 100 ของรายได้ ประโยชน์ทดแทนจะจ่ายให้ตั้งแต่วันแรกที่ไร้ความสามารถจนถึง 26 สัปดาห์ (อาจขยาย ถึง 39 สัปดาห์ ถ้ามีแนวโน้มว่าจะหาย) สิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยอาจใช้สิทธิในการฟื้นฟู สมรรถภาพได้จนถึง 12 เดือน และจ่ายให้ร้อยละ 75 ของรายได้ โดยนายจ้างจะจ่ายให้ 35 วันแรก

ประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตร การเกิดสิทธิเท่ากับร้อยละ 100 ของรายได้ และจ่ายให้เป็นเวลา 16 สัปดาห์ สำหรับบุตรคนแรกที่เกิดมาและ 18 สัปดาห์สำหรับบุตรคนถัดไป สำหรับการเกิด ลูกแฝด ประโยชน์ทดแทนจะจ่ายให้เป็นเวลา 26 สัปดาห์ หลังรับประโยชน์ทดแทนกรณีคลอดบุตรแล้วจะลา คลอดได้อีก 24 เดือน (36 เดือน ในกรณีมีพ่อหรือแม่คนเดียว) จนถึง 72 เดือน (ถ้าบุตรพิการ) การจ่ายสำหรับการ ลาคลอดจะอยู่ที่ 308.80 zlotys ต่อเดือน (491.00 zlotys) สำหรับกรณีมีพ่อหรือแม่คนเดียว ประโยชน์ ทดแทนจะมีการปรับทุกๆ 3 เดือน

#### 2) ประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์สำหรับลูกจ้าง

การจัดบริการทางการแพทย์ให้คนไข้โดยตรงโดยสถานบริการแพทย์เอกชนซึ่งมี สัญญากับกองทุนเพื่อสุขภาพ โดยจะมีทั้งการรักษาแบบทั่วไปและการรักษาเฉพาะทาง การเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลและยาที่ใช้ทั่วไป ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนค่ายาในบางส่วน ทั้งนี้ คนไข้มีสิทธิที่จะเลือกหมอและ โรงพยาบาลในการรักษา การรักษาจะมีให้อย่างไม่จำกัดในระหว่างที่ยังมีการจ้างงาน ถ้าการจ้างงานสิ้นสุดลง จะให้การรักษาจนถึง 26 สัปดาห์ (อาจขยายได้ถึง 39 สัปดาห์)

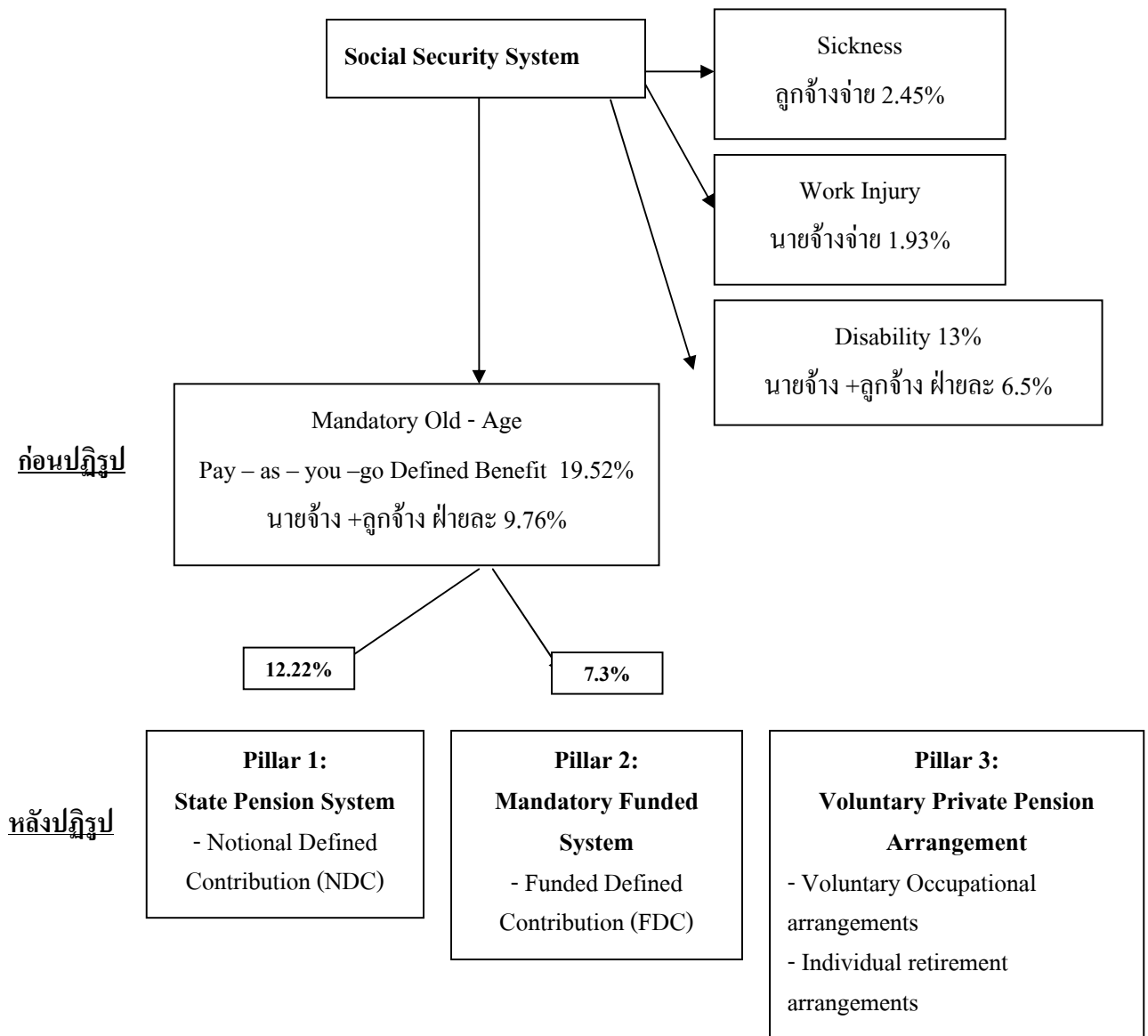
#### 3) ประโยชน์ทดแทนทางการแพทย์สำหรับผู้อยู่ในอุปการะ

การจัดบริการทางการแพทย์ให้คนไข้โดยตรงโดยสถานบริการแพทย์เอกชนซึ่งมี สัญญากับกองทุนเพื่อสุขภาพ โดยจะมีทั้งการรักษาแบบทั่วไปและการรักษาเฉพาะทาง การเข้ารับการรักษาใน โรงพยาบาลและยาที่ใช้ทั่วไป ซึ่งรัฐบาลสนับสนุนค่ายาในบางส่วน ทั้งนี้ คนไข้มีสิทธิที่จะเลือกหมอและ โรงพยาบาลในการรักษา การรักษาจะมีให้อย่างไม่จำกัดในระหว่างที่ยังมีการจ้างงาน ถ้าการจ้างงานสิ้นสุดลง จะให้การรักษาจนถึง 26 สัปดาห์ (อาจขยายได้ถึง 39 สัปดาห์)

### 3.2.4 องค์การบริหารงาน

กระทรวงแรงงานและนโยบายสังคมเป็นผู้กำกับดูแลโดยทั่วไปในด้านเงินทดแทนการขาดรายได้ สถาบันการประกันสังคมจะบริหารงานด้านเงินทดแทนการขาดรายได้ นายจ้างที่มีคนงานมากกว่า 20 คน จะต้องจ่ายประโยชน์ทดแทนให้กับลูกจ้างของตนและจะหักจากช่วงเวลาที่มีการจ่ายเงินสมทบ กระทรวงสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมจะกำกับดูแลโดยทั่วไปในเรื่องการรักษาพยาบาล คณะกรรมการกองทุนเพื่อสุขภาพในส่วนภูมิภาคจะปฏิบัติงานและดูแลในเรื่องการเงินเฉพาะส่วนของกองทุนสุขภาพ

#### สรุปโครงสร้างการออมระยะยาวของสาธารณรัฐโปแลนด์ก่อนและหลังปฏิรูป



### **Notional Defined Contribution** เป็นระบบบัญชีรายตัว (Individual Accounts)

แยกมาจากบำเหน็จบำนาญแบบเดิม 12.2% (มีเฉพาะบัญชีแต่ไม่มีเงินจริง) ครอบคลุมแรงงานทุกคน เงินบำนาญในอนาคตที่จ่ายให้กับผู้เกษียณขึ้นอยู่กับเงินที่สะสม (Accumulated contributions) และอายุคาดหมายเฉลี่ย (Average Life Expectancy) ณ อายุเกษียณ และไม่ขึ้นกับค่าจ้างที่ได้รับหลังเกษียณอายุ โดยมี Replacement Rate = 70% ของรายได้เฉลี่ย การจ่ายเงินจะอยู่ในรูป Annuity โดย

$$\text{Annuity} = \frac{\text{Notional Capital}}{\text{Average Life Expectancy at the Retirement Age}}$$

การจ่ายผลประโยชน์ทดแทนจะมี Minimum Guarantee อายุเกษียณกำหนดที่ 62+ การกำกับดูแลโดย State Social Security agency ZUS ทั้งนี้ รัฐบาลได้รับประกันการล้มละลายของระบบ Pillar 1

**Funded Defined Contribution** เป็นการออมภาคบังคับโดยมีระบบบัญชีรายตัว ครอบคลุมลูกจ้างทุกคนที่เกิดหลัง 31 ธ.ค. 2511 (อายุน้อยกว่า 30 ปี) จะต้องมี P1 และ P2 (NDC+FDC) ส่วนลูกจ้างที่เกิดก่อน 1 ม.ค. 2512 (อายุ 30-50 ปี) จะต้องมี P1 ส่วน P2 จะมีหรือไม่ก็ได้ตามความสมัครใจ (NDC+FDC) or NDC (สำหรับผู้ที่เกิดก่อน 1 มกราคม 2492 หรือมีอายุมากกว่า 50 ปี ให้อยู่ในระบบเดิม (Old Age Pension) เท่านั้น) มีหน่วยงานกลาง Social Security Agency ZUS จะรับเงินจากนายจ้างแล้วโอน 7.3% ไปยังกองทุน (Open Pension Funds: OPFs) ที่ลูกจ้างเลือก ซึ่งเป็นหน่วยงานเอกชนทำหน้าที่บริหารเงินลงทุน การจ่ายผลประโยชน์กองทุนจะอยู่ในรูป Annuities โดยได้รับตามเงินที่ใส่เข้ากองทุนและผลประโยชน์จากการลงทุน (Rate of Return) โดยใช้ระบบ Indexation ผสมระหว่างการใช้ระดับราคา 80% และค่าจ้าง 20% ในการคำนวณ และมีการรับประกันการจ่ายผลประโยชน์ทดแทน สำหรับเกณฑ์การลงทุนของเงินกองทุน Pillar 2 กำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศได้ไม่เกิน 5% ของเงินกองทุน การลงทุนจะไม่ค่อยกระจายความเสี่ยง โดยส่วนใหญ่จะลงทุนในหลักทรัพย์ในประเทศ (Local Equities) ที่เป็นหลักทรัพย์ทางการเงิน มากกว่าลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล สมาชิกจะได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีแบบ EET และผู้ขายเกษียณอายุที่ 65 ปี ผู้หญิงที่ 60 ปี

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่อยู่ในระบบใหม่ (Mandatory funded pillar) จะต้องอยู่ในระบบเดิม (State first pillar) ด้วยถึงแม้ว่าจะลดอัตราสะสมในกองเดิมลงอัตราสะสมลูกจ้างรวมกับอัตราสมทบนายจ้างและเป็น 19.52% ของลูกจ้าง สำหรับผู้ที่อยู่ในระบบ Mandatory funded pillar ซึ่งจ่ายเข้ากองทุน 7.3% ของค่าจ้างจะถูกโอนถ่ายไปยัง private pension fund และที่เหลือ 12.20% ยังคงอยู่ในระบบ State Social Security ดูแลโดย ZUS

ระดับของบำนาญในระบบเดิมขึ้นอยู่กับรายได้ที่แรงงานได้รับในระหว่างที่จ่ายเงินเข้ากองทุน และขึ้นกับระยะเวลาที่จ่ายเข้ากองทุน ปัจจุบันบำนาญระดับมาตรฐานอยู่ที่ 70% ของรายได้เฉลี่ย ในระบบใหม่ บำนาญภาครัฐ (State pension) คำนวณจากเงินที่สะสมเข้ากองทุนทั้งหมดหารด้วยอายุที่คาดหมายเฉลี่ย (Life expectancy) ณ เวลาที่เกษียณ ที่อายุเกษียณ 62 ปี ระดับบำนาญที่จะได้รับจากการออมขั้นที่ 1 และ 2 ควรจะอยู่ที่จำนวน 62% ของรายได้เฉลี่ย แต่ถ้าเกษียณอายุช้ากว่านั้น เช่นที่อายุ 65 ปี ระดับบำนาญจะเพิ่มขึ้นเป็น 76% ของค่าจ้างเฉลี่ย นอกจากนี้ ในช่วงแรกได้มีระดับบำนาญขั้นต่ำ (minimum pension) กำหนดไว้ที่ระดับ 28% ของรายได้เฉลี่ย โดยเงินที่นำมาจ่าย minimum pension ได้มาจากภาษีได้ภาษี ถ้าบำนาญที่ได้รับจากกองทุนขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 (Mandatory funded system) น้อยกว่า ระดับที่รัฐบาลรับประกันบำนาญขั้นต่ำดังกล่าว เงินดังกล่าวจะถูกนำมารวมกับบำนาญของรัฐเพื่อให้ได้ระดับที่ minimum pension

แรงงานที่เข้าสู่ตลาดแรงงานใหม่ทุกคนต้องเข้าร่วมในระบบบำนาญ mandatory funded arrangement ตามชนิดที่เลือก เมื่อเริ่มต้นระบบบำนาญในปี 1999 แรงงานทุกคนที่มีอายุน้อยกว่า 30 ปี จะต้องถูกบังคับโดยกฎหมายให้เข้าร่วมระบบกองทุนขั้นที่ 2 (Mandatory funded system) และเลือกกองทุนที่จะเข้าร่วม สำหรับแรงงานที่อยู่ในระยะเริ่มต้นของระบบกองทุนขั้นที่ 2 และมีอายุอยู่ระหว่าง 30 ปี ถึง 50 ปี มีทางเลือกในการเข้าร่วมระบบว่าเลือกที่จะเข้าสู่ระบบใหม่หรือไม่ก็ได้ และเมื่อตัดสินใจแล้วจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ พบว่าแรงงานส่วนใหญ่ในระหว่างช่วงอายุดังกล่าวเลือกเข้าสู่ระบบ Mandatory funded pillar

### การกำกับดูแล (Regulation)

1) Legal vehicle ช่องทางใช้กฎหมายกับการจัดการกองทุน mandatory funded ผ่านทางกองทุน pension fund ต่างๆ ซึ่งอยู่ภายใต้กฎหมายโปแลนด์ ซึ่งเป็นกองทุนที่บริหารแบบ pooled fund และมีการเลือกบริษัทจัดการที่ทำหน้าที่บริหารกองทุนไว้แล้ว บริษัทจัดการกองทุน จะจัดตั้งขึ้นจากบริษัทที่ผ่านการอนุมัติทางด้านการ Mandatory funded fund การเป็นผู้ให้บริการทางการเงินมาแล้วทั้งบริษัทของประเทศโปแลนด์ และบริษัทจัดการจากต่างประเทศ

2) Plan design การจ่ายเงินเข้ากองทุน Mandatory funded fund อยู่บนพื้นฐานของระบบ defined contribution บริษัทบริหารเงินกองทุนบำนาญบำนาญ ไม่มีการจ่ายเงินผลประโยชน์ใดๆ ออกจากกองทุน เมื่อถึงเวลาเกษียณ ผู้มีสิทธิรับบำนาญจะต้องโอนเงินกองทุนบำนาญของตนไปยังผู้ขาย annuity ที่เลือกให้ Mandatory funded pillar ไม่มีการจ่ายผลประโยชน์ เพื่อกรณีทุพพลภาพ (ซึ่งจะจ่ายกองทุนขั้นที่ 1 เท่านั้น) ดังนั้น เมื่อสมาชิกเกิดทุพพลภาพขึ้น บัญชีเงินกองทุนขั้นที่ 2 นี้จะไม่ต้องจ่ายเงินให้กรณีดังกล่าว จะจ่ายเมื่อเป็นกรณีตายหรือชราภาพเท่านั้น

3) Taxation โปแลนด์ใช้การปฏิบัติทางภาษีแบบ EET สำหรับกองทุนขั้นที่ 2 เงินที่จ่ายเข้ากองทุนได้รับการปฏิบัติทางภาษี เช่นเดียวกับกรณีเงินจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ลูกจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุน

โดยได้รับยกเว้นภาษี และเงินผลประโยชน์จากการลงทุนได้รับยกเว้นภาษี แต่เงินที่ผู้เกษียณได้รับเป็นรายงวดต้องเสียภาษีรายได้บุคคลธรรมดา

4) Investment Regulation กฎหมายกำหนดข้อจำกัดด้านปริมาณอย่างเคร่งครัดในการนำเงินกองทุนไปลงทุนการกำหนดประเภทของการลงทุน ซึ่งสามารถกำหนดโดยกองทุนบำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกำหนดข้อจำกัดให้อำนาจเงินกองทุน pension ลงทุนในประเทศต่างประเทศได้ไม่เกิน 5% เป็นการทำให้เห็นว่าโปแลนด์เป็นประเทศที่เปิดตลาดทุน (CEE market) ผู้จัดการกองทุนไม่สามารถมุ่งการลงทุนไปยังประเทศที่ตนเองคุ้นเคยและมีประสบการณ์ได้ จากลักษณะของรัฐบาลโปแลนด์ที่ระบบบำนาญเป็นตามสหภาพยุโรป ซึ่งเป็นระบบที่ตลาดทุนเปิดกว้าง ผู้จัดการกองทุนสามารถเข้าถึงการบริหารของประเทศต่างๆ ได้ง่าย ผู้จัดการเหล่านี้จะไม่บริหารกองทุนบำนาญของโปแลนด์ตามเท่าที่ระบบบำนาญของโปแลนด์ไม่อยู่บนพื้นฐานของระบบบำนาญแบบตามสาขาอาชีพ (Occupational pension scheme) กองทุนชั้นที่ 2 ของโปแลนด์มีลักษณะของการเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสังคม และไม่ได้เป็นของสถาบันการออมที่บริหารระบบ Occupational pension scheme กองทุนชั้นที่ 2 ของโปแลนด์มีลักษณะของการเป็นส่วนหนึ่งของระบบประกันสังคม และไม่ได้เป็นของสถาบันการออมที่บริหารระบบ Occupational retirement เช่นที่เป็นอยู่ใน EU

การกำกับดูแลการลงทุน (Investment Regulation)

สูงสุด 20% ลงทุนในเงินฝากธนาคารและหลักทรัพย์

สูงสุด 40% ลงทุนในหุ้นทุน (equity)

สูงสุด 5% ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล

สูงสุด 10% ลงทุนในหุ้นทุนรัฐบาลที่ไม่อยู่ใน List

สูงสุด 10% ลงทุนในกองทุนรวมที่ได้รับการรับรอง

สูงสุด 5% ลงทุนในสินทรัพย์ต่างประเทศ

โปแลนด์มีผู้เก็บรักษาทรัพย์สินที่แยกต่างหากทำหน้าที่เก็บรักษาทรัพย์สินกองทุนบำนาญ กฎหมายโปแลนด์ได้กำหนดรับประกันอัตราผลตอบแทนเปรียบเทียบ กองทุนจะต้องประสบผลอย่างน้อยสุดที่ระดับ Minimum Rate of Return (MRR) ซึ่งมีค่าเท่ากับค่าที่น้อยกว่า 50% ของค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนเฉลี่ยของอุตสาหกรรมบริหารจัดการ หรือ เท่ากับค่าผลตอบแทนเฉลี่ยผลด้วย 4%

ถ้ากองทุนบริหารได้ต่ำกว่ามาตรฐานดังกล่าว บริษัทจัดการที่บริหารกองทุนดังกล่าว จะต้องจ่ายเงินบางส่วนไปในกองทุนเพื่อชดเชยค่าที่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนดให้ได้เท่ากับมาตรฐาน ระยะเวลาที่กำหนดมาตรการวัดค่า MRR ดังกล่าว คือ 2 ปี และข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องจะต้องเตรียมไว้เป็นรายไตรมาส

### 5) Fee structure

มีการเก็บค่าธรรมเนียมมาตรฐาน 2 ชนิด ได้แก่ 1) ค่าธรรมเนียมการเก็บเงินสะสม/สมทบ และ 2) ค่าธรรมเนียมตามสินทรัพย์กองทุน โดยค่าธรรมเนียมเงินที่จ่ายเข้ากองทุนกำหนดเพดานที่ 7% (ปี 2004) และค่อยๆ ลดลงเหลือ 3.5% ปี 2014 ส่วนค่าธรรมเนียมสินทรัพย์กองทุนกำหนดเพดานที่ 0.05% ของสินทรัพย์สุทธิรวมต่อเดือน

**The third pillar – voluntary private pension arrangement** ระบบ Occupational Pension Scheme ในเวลาเดียวกันรัฐบาลโปแลนด์ทำการปฏิรูประบบบำนาญให้มียกกองทุน mandatory funded pillar ก็ได้ดำเนินการให้จัดตั้งระบบ Occupational pension scheme ระบบนี้ ทำให้นายจ้างสามารถเพิ่มจำนวนบำนาญให้กับลูกจ้างได้ตามความสมัครใจ ระบบการออมสำหรับลูกจ้าง (Employee pension program : PPE) ดังกล่าว เสนอขายโดยบริษัทจัดการลงทุนหรือบริษัทประกันชีวิต

บำนาญภาคสมัครใจทุกรูปแบบเป็นระบบ defined contribution ทั้งนายจ้างและลูกจ้างสามารถจ่ายเข้าระบบดังกล่าวได้ นายจ้างจ่ายเงินสมทบพื้นฐาน (Basic Contribution) ได้สูงถึง 7% ของค่าจ้าง ส่วนเงินสมทบส่วนเพิ่ม (Additional Contribution) จ่ายได้ตามความสมัครใจโดยลูกจ้างเป็นผู้จ่ายถึงแม้ว่าจะไม่มีข้อจำกัดของระดับอัตราจ่ายเงินเข้ากองทุนก็ตามเงินที่จ่ายเข้ากองทุนต้องเสียภาษี แต่ไม่เกี่ยวข้องกับเงินที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม รายได้จากการลงทุนของเงินกองทุน และเงินที่จ่ายบำนาญเมื่อออกจากกองทุนไม่ต้องเสียภาษี เงินจ่ายเข้ากองทุนทั้งของนายจ้างและลูกจ้างจะถูกนำเข้าบัญชีรายบุคคลกฎเกณฑ์ในกองทุนของ EU นั่นก็คือ ให้อิสรภาพแก่บริษัทจัดการลงทุนในต่างประเทศ และบริษัทจัดการจาก EU สามารถเข้ามาบริหารในโปแลนด์ได้

**Individual Pension Arrangement** รัฐบาลได้เสนอให้มีระบบใหม่ คือระบบ individual retirement account เรียกว่า IKE ในปี 2004 มีบริษัทลงทุน ธนาคารและบริษัทประกันชีวิตที่ได้รับอนุญาตให้ดำเนินการระบบการออมส่วนบุคคลดังกล่าว ประชาชนโปแลนด์ทุกคนสามารถลงทุนใน IKE ได้ถึง 150% ของค่าจ้างเฉลี่ยเงินออมได้ยกเว้นภาษี โดยต้องออมอย่างน้อย 5 ปี และถอนเงินออกได้เร็วสุดที่อายุ 60 ปี เงินที่จ่ายออกจากกองทุน IKE จะอยู่ในรูปเงินก้อน (Lump sum) หรือระยะงวดแบบกำหนดระยะเวลา (installment) ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของสมาชิก ถ้าสมาชิกตายก่อนเวลาเกษียณทายาทจะเป็นผู้มีสิทธิรับเงินแทนในรูปเงินก้อน อย่างไรก็ตาม IKE ได้รับการปฏิบัติทางภาษีแบบ TEE เช่นเดียวกัน ซึ่งได้พิสูจน์ให้เห็นแล้วว่าการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแบบ TEE ดังกล่าวไม่ทำให้ประสบความสำเร็จเกินคาดแต่อย่างใดในระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุแบบสมัครใจตามสาขาอาชีพ (Voluntary Occupational pension scheme)

## การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของเครื่องมือการออม

ประเทศโปแลนด์มีรูปแบบการออมหลายกองทุน ที่มีความแตกต่างและหลากหลาย มีความครอบคลุมแรงงานทุกคน เช่น ระบบการออมแบบบังคับโดยรัฐบาล (State Pension System) แบบ Notional Defined Contribution ระบบการออมแบบบังคับที่มีการจ่ายเงินออมเข้ากองทุน (Mandatory Funded System) และระบบการออมแบบสมัครใจจัดการโดยภาคเอกชน (Voluntary Private Pension Arrangement) รูปแบบการออมเหล่านี้เป็นเครื่องมือที่มีระบบบัญชีรายบุคคล ดังนั้น เครื่องมือจะมีความยั่งยืนตรงเท่าที่การบริหารจัดการลงทุนไม่ขาดทุน โดยความมั่นคงของกองทุนไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร อย่างเช่นในระบบ Defined Benefit เหมือนในประเทศสวีเดน

นอกจากนี้ เครื่องมือการออมภาคสมัครใจ ระบบ Occupational Pension Scheme เป็นการออมตามสาขาอาชีพ ที่เปิดโอกาสให้นายจ้างได้ออมเงินเพิ่มให้กับลูกจ้างได้ตามความสมัครใจ มีระบบการบริหารจัดการที่ดี โดยให้บริษัทจัดการลงทุนเอกชน หรือบริษัทประกันชีวิตบริหารเงิน และจ่ายเงินให้กับผู้ออมที่มีความคล่องตัว และมีรูปแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ออม เสริมจากระบบการออมภาครัฐ

สำหรับรายได้บำนาญที่แรงงานจะได้รับขึ้นอยู่กับเงินที่สะสม (Accumulated contributions) และอายุคาดหมายเฉลี่ย (Average Life Expectancy) ณ อายุเกษียณ และไม่ขึ้นกับค่าจ้างที่ได้รับหลังเกษียณอายุ โดยมี Replacement Rate = 70% ของรายได้เฉลี่ย ซึ่งเป็นระดับที่เพียงพอ นอกจากนี้ การจ่ายเงินจะอยู่ในรูป Annuity ซึ่งเป็นการจ่ายรายงวดไปตลอดอายุขัย สร้างความมั่นคงในวัยสูงอายุให้กับแรงงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ยังมีรายได้เงินออมจากกองทุนภาคสมัครเสริมอีกด้วย

## 4. ประเทศสิงคโปร์

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีผลผลิตมวลรวมในประเทศ (GDP) จำนวน 209,990.9 ล้านดอลลาร์ สิงคโปร์ มีอัตราการเติบโตของ GDP ร้อยละ 7.9 ต่อปี รายได้ต่อหัวอยู่ที่ 46,832 ดอลลาร์สิงคโปร์ มีอัตราการออมในประเทศสูงมาก ที่ร้อยละ 50.5 ของ GDP อัตราเงินเฟ้อต่ำที่ร้อยละ 1.4 สิงคโปร์มีประชากรรวมจำนวน 4.48 ล้านคน กำลังแรงงาน 2,594 พันคน อัตราการว่างงานร้อยละ 3.4

### ระบบการออมระยะยาวของสิงคโปร์ ประกอบด้วย

#### 1. ระบบกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ จ่ายประโยชน์ทดแทนเป็นเงินก้อนรายงวด

##### 1.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง เป็นระบบที่คุ้มครองผู้มีงานทำซึ่งมีรายได้เกิน 50 S\$ ต่อ

เดือน รวมทั้งผู้ประกอบอาชีพอิสระบางประเภท ไม่ครอบคลุมสมาชิกโครงการเอกชนที่มีการจ่ายประโยชน์ทดแทนเท่ากัน และได้รับการอนุมัติจากรัฐบาล

## 1.2 การเงิน

1.2.1 **ผู้ประกันตน** ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบถ้ารายได้ต่อเดือนน้อยกว่า S\$ 200 อัตราเงินสมทบร้อยละ 5 บวก 1 ใน 3 ของจำนวนเงินเดือนตั้งแต่ S\$ 200 – 363 ถ้ามีรายได้เกิน S\$ 363 ต้องจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 20 ของรายได้ อัตราเงินสมทบจะลดต่ำลง สำหรับคนงานที่มีอายุ 55 ปีขึ้นไป แรงงานอิสระจะต้องจ่ายเข้ากองทุน 6% (สำหรับคนที่อายุต่ำกว่า 35 ปี) จ่าย 7% (คนที่มีอายุตั้งแต่ 35 ถึง ต่ำกว่า 45 ปี) และ 8% (สำหรับคนที่มีอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไป) เข้าบัญชี Medicare Account แต่ตัวเงินเข้าสู่บัญชีปกติและบัญชีพิเศษที่ไม่ใช่ภาคบังคับ

1.2.2 **นายจ้าง** ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบสำหรับลูกจ้างที่มีค่าจ้างต่ำกว่า S\$ 50 ต่อเดือน ถ้าลูกจ้างมีรายได้ S\$ 50 ขึ้นไป นายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบในอัตราร้อยละ 10 ของรายได้ต่อเดือน อัตราเงินสมทบจะลดต่ำลงสำหรับคนงานที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป

### 1.2.3 **รัฐบาล** ไม่ต้องจ่ายเงินสมทบ

แรงงานอิสระจะต้องจ่ายเงินเข้าบัญชี Medisave ซึ่งเป็นบัญชีที่จะจ่ายด้านสุขภาพ สำหรับครอบครัวและตัวผู้ออมเองตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 1988 คนที่มีอายุมากกว่า 55 ปี จ่ายเงินเข้ากองทุนในอัตราต่ำเมื่อเทียบกับค่าจ้าง ตั้งแต่ปี 2001 อัตราสะสม/สมทบเข้ากองทุนสำหรับคนที่มีอายุมากกว่า 55 ปี แต่ไม่เกิน 60 ปี จ่ายที่อัตรา 18.5% (ลูกจ้าง 6% และนายจ้าง 12.5%) ซึ่งน้อยกว่าคนอายุวัยหนุ่มสาวอยู่ 14.5 % อัตราสะสม/สมทบ ปรับลดลงสำหรับผู้ที่มีอายุเกิน 60 ถึง 65 ปี และลดลงอีกสำหรับผู้ที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป

## เงินจ่ายเข้ากองทุน CPF แบ่งเป็นเข้าบัญชี 3 ชนิด ได้แก่

- 1) Ordinary Account – เงินออมที่สามารถนำมาใช้เพื่อการซื้อประกันชีวิต และไว้สำหรับลงทุน และการศึกษา
- 2) Special Account – เงินออมใช้เพื่อการเกษียณอายุ วัตถุประสงค์ในอนาคต และการลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อการเกษียณอายุอื่นๆ
- 3) Medisave Account – เงินออมที่สามารถใช้สำหรับค่ารักษาพยาบาล และการประกันสุขภาพ

### 1.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ

#### 1.3.1 ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ อายุเกษียณ 55 ปี

#### 1.3.2 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพ เป็นผู้สูญเสียความสามารถในการทำงานอย่างถาวร

#### 1.3.3 ประโยชน์ทดแทนสำหรับทายาท จ่ายให้แก่ผู้รับประโยชน์ตามที่อยู่ประกันตนระบุไว้

#### 1.3.4 ประโยชน์ทดแทนรูปเงินสด

**1.4 ประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ** จ่ายเงินก้อนเท่ากับจำนวนเงินสมทบของลูกจ้างและนายจ้างรวมกันบวกดอกเบี้ยสะสมในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 (อัตราดอกเบี้ยจริงสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีการปรับทุกวันที่ 1 มกราคม และ วันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี) หากลดเพื่อการคุ้มครองกรณีเจ็บป่วยตามโครงการ Medical Care

นอกจากนี้ เมื่อสมาชิกมีอายุครบ 55 ปี จะต้องคงเงินจำนวน S\$ 60,000 (ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2542) ไว้ในบัญชีเงินออมเพื่อการเกษียณอายุ เพื่อเป็นหลักประกันการมีรายได้ภายหลังอายุครบ 62 ปี ซึ่งเป็นอายุเกษียณตามที่กำหนดไว้

**1.5 ประโยชน์ทดแทนกรณีทุพพลภาพถาวร** จ่ายเป็นเงินก้อนเท่ากับเงินสมทบของนายจ้างและลูกจ้างรวมกัน บวกดอกเบี้ยสะสมในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 (อัตราดอกเบี้ยจริงสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีการปรับทุกวันที่ 1 มกราคม และ วันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี) หากลดเพื่อการคุ้มครองกรณีเจ็บป่วยตามโครงการ Medical Care

### 1.6 ประโยชน์ทดแทนตกทอดสำหรับผู้อยู่ในอุปการะ

**ประโยชน์ทดแทนตกทอด** จ่ายเป็นเงินก้อนเท่ากับเงินสมทบของนายจ้างและลูกจ้างรวมกัน บวกดอกเบี้ยสะสมในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 2.5 (อัตราดอกเบี้ยจริงสัมพันธ์กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากกับธนาคารพาณิชย์ ซึ่งมีการปรับทุกวันที่ 1 มกราคม และวันที่ 1 กรกฎาคม ของทุกปี) หากลดเพื่อการคุ้มครองกรณีเจ็บป่วยตามโครงการ Medical Care จ่ายให้แก่ทายาทตามกฎหมาย

## 1.7 หน่วยงานบริหารโครงการ

### 1.7.1 Ministry of Manpower กำกับดูแลทั่วไป

1.7.2 Central Provident Fund เป็นหน่วยงานดูแลและพิทักษ์ทรัพย์สินของกองทุน บริหารโครงการโดยคณะกรรมการไตรภาคี

**1.8 การเพิ่มอายุเกษียณ** ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 อายุเกษียณจะเพิ่มจาก 60 ปี เป็น 62 ปี จากการปฏิรูปโครงการบำนาญดังกล่าวนี้ เงินสมทบของนายจ้างที่ส่งเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพกลาง (CPF) จะลดลงตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2542 เช่นเดียวกัน การลดลงของเงินสมทบแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ สำหรับลูกจ้างที่มีอายุระหว่าง 60-65 ปี อัตราเงินสมทบของฝ่ายนายจ้างจะลดจากร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 4 ของค่าจ้างสำหรับลูกจ้างอายุ 65 ปี ขึ้นไป อัตราเงินสมทบจะลดจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 4

## 1.9 การหักเงินสมทบฝ่ายนายจ้างเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพแบบบังคับ

เงินสมทบที่นายจ้างจ่ายแก่กองทุน CPF จะถูกตัดจากคะแนนร้อยละ 10 (Percentage point) เป็นร้อยละ 10 สำหรับ 2 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป การลดเงินสมทบกองทุนบำนาญดังกล่าว มีมูลค่าสูงถึงปีละ 3.9 พันล้านดอลลาร์สิงคโปร์ ทั้งนี้ รัฐบาลหวังว่าการลดต้นทุนค่าจ้างจะส่งเสริมการจ้างงานและทำให้การส่งออกมีศักยภาพในการแข่งขันมากขึ้น นอกจากนี้การหักเงินสมทบเข้ากองทุน CPF นายจ้างจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลให้ตัดเงินโบนัสสิ้นปี และค่าจ้างขั้นต่ำได้

## 1.10 รายได้ประจำเดือนภายใต้โครงการเงินขั้นต่ำเพิ่มสูงขึ้น

ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ.2542 เป็นต้นไป สมาชิก CPF ที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จะมีสิทธิถอนเงินรายได้ประจำเดือนภายใต้โครงการ Minimum Sum Scheme จะได้รับรายได้ประจำเดือนสูงขึ้นกว่าเดิม เช่น ในปัจจุบันผู้เป็นโสดจะได้รับรายได้ประจำเดือนเท่ากับ S\$ 272 จากเดิมได้รับเพียง S\$ 266 ส่วนคู่สมรสจะมีสิทธิได้รับในอัตรา S\$408 จากเดิม S\$ 399 ทั้งนี้ มีการปรับเปลี่ยนตามภาวะเงินเฟ้อ

ก่อนหน้านี้ สมาชิก CPF ที่ครบอายุ 65 ปี มีสิทธิถอนเงินออมใน CPF ของตนเป็นเงินก้อนหลังจาก หักเงินเข้าโครงการ Minimum sum แล้ว เงิน Minimum sum นี้ จะนำไปใช้เป็นรายได้ประจำเดือนเพื่อการยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิตในวัยชราให้อยู่ในระดับปานกลาง การจ่ายประโยชน์ทดแทนรายเดือนจะเริ่มตั้งแต่วันที่ครบอายุเกษียณอย่างเป็นทางการ เมื่อสมาชิกอายุครบ 55 ปี

ปัจจุบันนี้สมาชิก CPF ถูกบังคับให้ปันเงินจำนวน S\$ 55,000 เพื่อใช้เป็นจำนวนเงินขั้นต่ำในโครงการ ในเงินจำนวนดังกล่าวจะจ่ายเป็นเงินสดเพียง S\$ 16,000 ส่วนเงินจำนวนที่เหลือจะถือเป็นทรัพย์สินส่วนหนึ่งของกองทุน CPF สมาชิกกองทุนได้รับการส่งเสริมให้ซื้อประโยชน์ทดแทนรายงวด (Annuity) พร้อมเงิน Minimum Sum เพื่อให้มีรายได้ประจำเดือนตลอดชีวิต การนำเงินขั้นต่ำ (Minimum Sum) ฝากไว้กับธนาคารหรือกองทุน CPF จะทำให้สมาชิกมีรายได้ประจำเดือนเท่ากับเงินที่มีในบัญชีเท่านั้น

### 1.11 การบริการผ่าน Internet เพื่อสนับสนุนภารกิจย่อยในการจัดเก็บเงินสมทบ

ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2542 กองทุน CPF เปิดบริการให้นายจ้างสามารถจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน CPF เพิ่มเติมอีกช่องทางหนึ่งคือ การจ่ายผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet) ก่อนหน้านี้นายจ้างมีทางเลือกในการโอนเงินสมทบผ่านระบบ Internet อยู่แล้ว ในชื่อ CPF Pal – Internet โดยเริ่มให้บริการตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2541

ส่วนระบบใหม่ซึ่งเริ่มใช้ได้แล้ว เป็นระบบที่ป้องกันการป้อนข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง รายละเอียดเงินสมทบสามารถตรวจสอบได้จากระบบค่าจ้างซึ่งนายจ้างได้พัฒนาขึ้นเอง คาดว่าจะมีนายจ้างประมาณ 3,500 รายซึ่งมีลูกจ้างรวม 800,000 คน จะได้รับประโยชน์จากระบบใหม่นี้

### 1.12 ความเพียงพอในการให้ความคุ้มครอง CPF

การออมเงินของกองทุน CPF จะเพียงพอสำหรับการจ่ายรายได้ภายหลังเกษียณอายุประมาณร้อยละ 20 (สำหรับผู้มีรายได้สูง) ถึงร้อยละ 40 (สำหรับผู้มีรายได้ต่ำ) ของค่าจ้างเดือนสุดท้าย ถ้าหากคนงานผู้นั้นทำงานอย่างต่อเนื่อง 35-40 ปี รายได้หลังเกษียณดังกล่าวเป็นรายได้สุทธิหลังจากหักค่าเช่าหรือซื้อบ้าน และค่ารักษาพยาบาลไว้แล้ว (ขึ้นอยู่กับเพดานเงินเดือน 6,000 ดอลลาร์สิงคโปร์ต่อเดือน)

### 1.13 อัตราเงินสมทบกองทุน CPF

CPF เป็นโครงการแบบกำหนดเงินสมทบ (Defined – Contribution Scheme) อัตราเงินสมทบในปัจจุบัน คือ ร้อยละ 10 และร้อยละ 20 ของค่าจ้าง สำหรับลูกจ้างและนายจ้างตามลำดับ ในปี 2542 CPF ได้ลดอัตราเงินสมทบฝ่ายนายจ้างลงเหลือร้อยละ 10 เพื่อลดภาระทางการเงินเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจถดถอย และรัฐบาลมีความตั้งใจที่จะเพิ่มอัตราเงินสมทบเป็นร้อยละ 20 เช่นเดิม ในไม่กี่ปีข้างหน้า

เมื่อย้อนกลับมาพิจารณาการแก้ปัญหาการหลบเลี่ยงการจ่ายเงินสมทบ สิงคโปร์ได้ดำเนินมาตรการหลายอย่างทำให้มีอัตราการหลบเลี่ยงน้อยมาก ในเดือนธันวาคม 2542 มีนายจ้างเพียงร้อยละ 0.65 ที่ค้างชำระเงินสมทบ 2 เดือนติดต่อกัน

#### 1.14 วิธีการส่งเงินสมทบ

เพื่ออำนวยความสะดวกในการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน CPF กรรมการบริการกองทุน (CPF Board) อนุญาตให้นายจ้างส่งข้อมูลการจ่ายเงินสมทบทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยผ่านระบบอินเตอร์เน็ตเว็บไซต์ของ CPF หรือระบบ Electronic Data Interchange (EDI) หรือจ่ายโดยกรอกแบบนำส่งเงินสมทบตามปกติก็ได้ นายจ้างและลูกจ้างที่ต้องจ่ายเงินสมทบต้องขึ้นทะเบียนกับคณะกรรมการบริหารก่อน แล้วนายจ้างจะได้รับหมายเลขนายจ้าง (Employer Reference Number) เพื่อใช้เป็นรหัสการทำธุรกรรมกับ CPF ส่วนลูกจ้างก็จะได้รับหมายเลขบัญชี (CPF Account Number) ซึ่งถือเป็นเลขหมายประจำตัว (NRIC) โดยจะมีชื่อหมายเลขบัญชีและการส่งเงินสมทบงวดสุดท้ายของสมาชิกแต่ละคนซึ่งจะพิมพ์ไว้ในแบบฟอร์มการจ่ายเงินสมทบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและเพื่ออำนวยความสะดวกในการจ่าย ถ้าหากไม่มีการเปลี่ยนแปลงเงินสมทบเลย นายจ้างก็เพียงกาเครื่องหมายลงในช่องที่กำหนดไว้เท่านั้นเอง

#### 1.15 การประชาสัมพันธ์/ การบริการแก่นายจ้าง (Public Education/Employer Services)

ในการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติตามกฎหมายกองทุน CPF นั้น กรรมการบริหารได้จัดพิมพ์จดหมายข่าว Employer News เผยแพร่ปีละประมาณ 3 – 4 ครั้ง ในหนังสือพิมพ์ฉบับสำคัญของประเทศ ข่าวส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้กฎหมายที่นายจ้างต้องรับทราบ รวมทั้งเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการชี้แจงเพื่อความกระจ่างในประเด็นที่นายจ้างซักถาม

นอกจากนี้ CPF ยังจัดพิมพ์คู่มือสำหรับนายจ้างรายใหม่แจกจ่ายเพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาระหน้าที่ที่นายจ้างต้องรับผิดชอบ

นายจ้างสามารถเข้ารับการอบรมเรื่องภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่มีต่อกองทุน CPF และการจ่ายเงินสมทบโดยผ่านหลักสูตร On-line Employer Classroom ซึ่งเป็นวิธีที่นายจ้างสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ด้วยการศึกษจาก Website ของ CPF

การอภิปรายกลุ่มเป้าหมายร่วมกับนายจ้างจัดขึ้นทุกปีๆ ละ 2-3 ครั้ง ในระหว่างการอภิปราย นายจ้างสามารถแสดงความคิดเห็นและบ่งชี้ประเด็นปัญหา เพื่อ CPF Board จะได้สามารถปรับปรุงการทำงานและบริการให้ดีขึ้น การสะท้อนความคิดเห็นดังกล่าวรวมถึงการใช้หลักสูตร Employer Classroom (ห้องเรียนสำหรับนายจ้าง) ประสิทธิภาพของงานประชาสัมพันธ์ และสิ่งพิมพ์ที่แจกจ่ายแก่นายจ้าง

#### 1.16 การบริการแก่สมาชิก (Member Services)

ลูกจ้างจะได้รับรายงานแสดงงบดุลบัญชีของตนทุก 6 เดือน ลูกจ้างต้องตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับการจ่ายเงินสมทบของนายจ้าง และสามารถแจ้งให้ CPF ทราบได้ทันทีเมื่อพบว่าไม่มีการนำส่งเงินสมทบโดยครบถ้วน

ลูกจ้างสามารถตรวจสอบบัญชีทางโทรศัพท์ หรือทางอินเทอร์เน็ตก็ได้ บริการอินเทอร์เน็ตนั้น CPF เปิดบริการวันละ 23 ชั่วโมง โดยสามารถเข้าสู่ข้อมูลได้จากทั่วโลก และลูกจ้างอาจไปพบเจ้าหน้าที่ด้วยตัวเองก็ได้ ซึ่งจะทำงานสัปดาห์ละ 6 วัน

#### 1.17 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Harnessing Information Technology)

ในการบริหารงานของ CPF ได้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ระบบคอมพิวเตอร์สมบูรณ์แบบของ CPF ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกจ้าง พนักงานของ CPF สามารถเข้าถึงและเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลอย่างทั่วถึง (Information Online) นอกจากนี้ ยังมีระบบ Website ของ CPF ที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการแก่ทั้งลูกจ้างและนายจ้าง ระบบตรวจสอบข้อมูลและการรับรองการจ่ายเงินสมทบ ทำให้มีการจ่ายเงินสมทบของนายจ้างทุกรายที่ขึ้นทะเบียนเงินสมทบที่ CPF ได้รับจากนายจ้างจะส่งเข้าบัญชีภายใน 7 วัน และ CPF จะจ่ายเงินคืนแก่สมาชิกเมื่ออายุครบ 55 ปี ถ้าหากสมาชิกยื่นเรื่องขอถอนเงินก่อนครบกำหนด 7 วัน

#### 1.18 ผู้ประกอบวิชาชีพอิสระ (Self-employed)

ปัจจุบันผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องจ่ายเงินสมทบเข้าบัญชีโครงการออมเพื่อการรักษาพยาบาลหรือ Medisave เพื่อรับความคุ้มครองกรณีเจ็บป่วย ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะมีหนังสืออนุญาต (licenses) แสดงสถานะปัจจุบันของการจ่ายเงินสมทบก่อนการต่ออายุ

### 1.19 การบริหารกองทุน (Privately managed pension plans)

การคิดค่าธรรมเนียมจากการบริหารกองทุนย่อยๆ ในอัตราสูงเป็นประกันสำคัญของ CPFIS ทำให้คณะกรรมการด้านเศรษฐกิจ (Economic Review Committee : ERC) ได้เสนอให้มีการบริหารกองทุนแบบ privately managed pension plan หรือ PPPs เพื่อให้ได้ผลตอบแทนระยะยาวของเงินออมที่สูงกว่าเดิม ทำยที่สุดแล้วแผนการเริ่มแรกของ PPP ถูกพับไว้ก่อนเนื่องมาจากผลกระทบของอุตสาหกรรมสำหรับรูปแบบนี้ ว่าไม่มีคามประหยัดต่อขนาด (economies of scale) ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น

### 1.20 การกำกับดูแล (Supervision, regulation and governance of CPF)

คณะกรรมการ CPF มีอำนาจเป็นไปตามกฎหมายอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรมนุษย์ (Ministry of Manpower) รับผิดชอบการบริหารจัดการกองทุน CPF โดยมีสมาชิกอยู่ 12 คน แต่งตั้งโดยรัฐมนตรีกระทรวงทรัพยากรมนุษย์ให้ปฏิบัติงานเปรียบเสมือนเป็น trustee ดูแลทรัพย์สินของสมาชิก

#### การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของเครื่องมือการออม

เครื่องมือการออมของประเทศสิงคโปร์แม้มีเพียงรูปแบบเดียว คือ กองทุน CPF เป็นกองทุนแบบบัญชีรายตัว ทั้งลูกจ้างและนายจ้างร่วมกันออมเงิน แต่กองทุนดังกล่าวเป็นกองทุนการออมภาคบังคับที่ครอบคลุมแรงงานทั่วประเทศ และใน 1 กองทุน จะแบ่งเป็น 3 บัญชีย่อย คือ Ordinary Account เป็นเงินออมที่สามารถนำมาใช้เพื่อการซื้อประกันชีวิต และไว้สำหรับลงทุน และการศึกษา บัญชี Special Account เป็นเงินออมใช้เพื่อการเกษียณอายุ และบัญชี Medisave Account เป็นเงินออมที่สามารถใช้สำหรับค่ารักษาพยาบาล ซึ่งนับว่ากองทุน CPF เป็นแหล่งเงินออมที่สร้างรายได้หลังเกษียณและความมั่นคงทางด้านอื่นร่วมด้วย

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากระบบกองทุน CPF ไม่ได้ได้รับการประกันการจ่ายบำนาญโดยรัฐ และรัฐไม่ได้ร่วมออมให้ด้วย ดังนั้น ระบุว่ารายได้ที่แรงงานจะได้รับเมื่อเกษียณอายุนั้น จึงขึ้นอยู่กับเงินออมและการบริหารเงินออม ซึ่งดำเนินการโดยคณะกรรมการ CPF มีอำนาจเป็นไปตามกฎหมายอยู่ภายใต้กระทรวงทรัพยากรมนุษย์ (Ministry of Manpower) รับผิดชอบการบริหารจัดการกองทุน CPF ซึ่งการบริหารจัดการดำเนินการโดยรัฐบาล แต่ไม่มีการประกันผลประโยชน์จากรัฐบาล มีข้อคิดตรงที่ไม่สร้างภาระแก่ภาครัฐ

## 5. ประเทศฮ่องกง

ฮ่องกงเป็นประเทศที่มีผลผลิตมวลรวมในประเทศ (GDP) จำนวน 1,472,291 ล้านดอลลาร์ ฮ่องกง มีอัตราการเติบโตของ GDP ร้อยละ 6.8 ต่อปี รายได้ต่อหัวอยู่ที่ 214,710 ดอลลาร์ฮ่องกง มีอัตรา การออมในประเทศสูง ที่ร้อยละ 33.2 ของ GDP อัตราเงินเฟ้อต่ำที่ร้อยละ 2.0 ฮ่องกงมีประชากรรวมจำนวน 6.857 ล้านคน กำลังแรงงาน 3.58 ล้านคน อัตราการว่างงานร้อยละ 4.8

### ระบบการออมระยะยาวของฮ่องกง ประกอบด้วย

Pillar 1 Comprehensive Social Security Assistance (CSSA) (Publicly managed, tax-financed social safety net for the old) ภาครัฐทำหน้าที่ในการบริหารจัดการ โดยลูกจ้างไม่ต้อง จ่ายเงินสมทบเนื่องจากได้รับเงินอุดหนุนจากเงินภาษี

Pillar 2 กองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุ (MPF) (Mandatory, privately managed, fully funded contribution scheme) มีการจ่ายเงินสมทบไปยังผู้ให้บริการภาคเอกชน โดยผู้ให้บริการ ภาคเอกชนจะทำหน้าที่บริหารสินทรัพย์ของกองทุน ซึ่งผลประโยชน์ที่ได้รับจะขึ้นกับจำนวนเงินที่ลูกจ้าง/ นายจ้างจ่ายสมทบ

Pillar 3 การออมแบบสมัครใจ (Voluntary personal savings and insurance) เป็นทางเลือกสำหรับผู้มีเงินออมมาก

**5.1 Pillar 1 โครงการประกันสังคมควบคู่ระหว่างระบบที่ครอบคลุมทุกคน แบบระบบ สงเคราะห์ตามความจำเป็น** มีโครงสร้างหลัก ดังนี้

**5.1.1 ขอบข่ายความคุ้มครอง (Coverage)** ครอบคลุมผู้มีถิ่นพำนักในฮ่องกง

**5.1.2 ระบบการเงิน (Financing)** ผู้ประกันตนและนายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินสมทบเลย

รัฐบาลรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด

**5.1.3 เงื่อนไขการเกิดสิทธิ**

**1) เงินสงเคราะห์กรณีชราภาพ**

(1) อัตราขั้นต่ำ ต้องมีอายุ 65-69 ปี มีสถานภาพเป็นผู้พำนักอาศัยในฮ่องกง

อย่างถูกกฎหมาย และอยู่อาศัยในฮ่องกงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี และมีรายได้รวมทั้งเงินออม ต่ำกว่าระดับ ที่กำหนดไว้

(2) อัตราขั้นสูง ไม่มีการตรวจสอบความจำเป็น อายุครบ 70 ปี มีสถานภาพเป็นผู้ทำนกอาศัยในฮ่องกงอย่างถูกต้องกฎหมาย และอยู่อาศัยในฮ่องกงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 5 ปี และมีรายได้รวมทั้งเงินออมต่ำกว่าระดับที่กำหนดไว้

## 2) เงินสงเคราะห์กรณีทุพพลภาพ

(1) อัตราขั้นต่ำ มีสถานภาพเป็นผู้ทำนกอาศัยในฮ่องกงอย่างถูกต้องกฎหมาย และอยู่อาศัยในฮ่องกง อย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี และสูญเสียความสามารถในการทำงาน ร้อยละ 100 หรือ หุนานก ไม่มีการตรวจสอบรายได้

(2) อัตราขั้นสูง เงื่อนไขเดียวกับอัตราขั้นต่ำ ได้รับการรับรองว่าต้องได้รับการดูแลตลอดไป ไม่เป็นผู้อยู่ในสังกัดสถาบันของรัฐบาลหรือสถาบันที่รัฐบาลให้การสนับสนุน และไม่มีการตรวจสอบ

(3) โครงการความมั่นคงทางสังคม อายุ 60 ปีขึ้นไป หรือพิการ มีสถานภาพเป็นผู้ทำนกอาศัยในฮ่องกงอย่างถูกต้องกฎหมาย และอยู่อาศัยในฮ่องกงอย่างต่อเนื่องเป็นเวลา 1 ปี และมีรายได้รวมทั้งเงินออมต่ำกว่าระดับที่กำหนดไว้

### 5.1.4 ประโยชน์ทดแทนรูปเงินสด

#### เงินสงเคราะห์กรณีชราภาพ

(1) อัตราขั้นต่ำ HK\$ 625 ต่อเดือน

(2) อัตราขั้นสูง HK\$ 705 ต่อเดือน

(3) โครงการความมั่นคงทางสังคม ถ้าเป็นคนโสดจะได้รับ

ระหว่าง HK\$ 2,160-4,670 ต่อเดือน ถ้าเป็นสมาชิกในครอบครัวจะได้รับระหว่าง HK\$ 1,965-4,315 ต่อเดือน ขึ้นอยู่กับประเภทของแต่ละครอบครัว บวกเงินสงเคราะห์พิเศษตามความจำเป็นของแต่ละบุคคล

### 5.1.5 หน่วยงานบริหาร Social Welfare Department (กรมสวัสดิการสังคม) บริหาร

โครงการ ต่อมาฮ่องกงได้ทำการปฏิรูป ซึ่งลักษณะสำคัญของโครงการระบบใหม่มีดังต่อไปนี้

1) ขอบข่ายความคุ้มครอง (Coverage) ลูกจ้างทุกคนที่มีอายุระหว่าง 18 – 64 ปี ที่มิงานทำไม่น้อยกว่า 60 วัน จะต้องเข้าโครงการ MPF เช่นเดียวกับผู้ประกอบอาชีพอิสระที่อายุต่ำกว่า 64 ปี ทั้งนี้ ไม่รวมผู้ทำงานบ้าน ผู้ประกอบอาชีพอิสระ คนงานชั่วคราว และผู้ที่อยู่ในระบบบำนาญตามสาขาอาชีพ

2) อัตราเงินสมทบ ทั้งนายจ้างและลูกจ้างต้องจ่ายเงินสมทบเข้าโครงการในอัตราระยะ 5 ของเงินเดือนขั้นต่ำ บวกเงินสงเคราะห์ (เพดานเงินเดือนสูงสุด HK\$ 20,000) ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า HK\$ 4,000 ต่อเดือน ไม่ต้องส่งเงินสมทบ แต่นายจ้างยังต้องส่งเงินสมทบต่อไป ทั้งนี้ ลูกจ้างสามารถเลิกส่งเงินสมทบได้ตามความสมัครใจ

3) อัตราประโยชน์ทดแทน โครงการเป็นแบบกำหนดเงินสมทบ (Defined Contribution) ซึ่งจ่ายประโยชน์ทดแทนเต็มกับลูกจ้างที่มีสิทธิโดยจะได้รับในส่วนที่เป็นเงินสมทบทั้งหมดของนายจ้างด้วย นอกจากนี้ประโยชน์ทดแทนยังสามารถถ่ายโอนไปสู่โครงการใหม่เมื่อลูกจ้างเปลี่ยนงาน ประโยชน์ทดแทนจะสงวนไว้จนกว่าอายุครบ 65 ปี และจะมีสิทธิได้รับก่อนกำหนดก็ต่อเมื่อออกจากงานโดยถาวรหลังครบอายุ 60 ปีแล้วหรือพิการถาวรหรือออกไปอยู่นอกฮ่องกงอย่างถาวรเท่านั้น

4) ความรับผิดชอบของนายจ้าง มีโครงการที่นายจ้างต้องรับผิดชอบทั้งหมด 3 โครงการ คือ

- (1) โครงการที่สนับสนุนโดยสถานประกอบการ (Industries Sponsored Schemes)
- (2) โครงการที่สนับสนุนโดยนายจ้าง (Employer Sponsored Schemes)
- (3) โครงการสินเชื่อดอก (Master Trust Schemes) สำหรับนายจ้างในสถานประกอบการขนาดเล็กและลูกจ้างที่จะเปลี่ยนงาน

บริษัทที่ไม่มีโครงการบำนาญจะต้องจัดตั้งโครงการ MPF ของตนเองหรือเข้าร่วมในโครงการ MPF Master trust บริษัทที่มีโครงการบำนาญตามสาขาอาชีพ Occupational Retirement Schemes Ordinance – ORSO ก็ต้องจัดตั้งโครงการ MPF เป็นของตนเองด้วย เพื่อให้ลูกจ้างสามารถเลือกเข้าโครงการใดโครงการหนึ่งได้ ทั้งนี้ นายจ้างต้องให้ข้อมูลแก่ลูกจ้างอย่างเพียงพอเพื่อเลือกเข้าโครงการได้ถูกต้อง

เพื่อคุ้มครองคนงานที่มีรายได้น้อยหรือธุรกิจขนาดเล็กไม่ให้ถูกกีดกันออกจากระบบ จึงบังคับให้โครงการ MPF ต้องรับคนงานที่มีศักยภาพเข้าเป็นสมาชิกด้วย

5) การกำกับดูแล องค์การ MPF (MPF Scheme Authority) ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อการกำกับดูแลการดำเนินงานของโครงการ รวมทั้ง การอนุมัติ การลงทุน

6) การดำเนินโครงการ การดำเนินการขั้นแรก คือ การจัดตั้ง MPF Scheme Authority โดยจะมีการตั้งผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2541 อย่างไรก็ตาม กำหนดการดำเนินการจริงๆ

ยังมิได้กำหนดแต่นำจะอยู่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2542 หรือในปี พ.ศ. 2543 MPF Scheme Authority จะเป็นผู้ตัดสินใจในขั้นสุดท้ายเกี่ยวกับกำหนดการเริ่มดำเนินโครงการจริง

#### 7) การลดประโยชน์ทดแทน

ปี พ.ศ. 2542 ประโยชน์ทดแทนทางสังคมภายใต้โครงการความมั่นคงทางสังคมถูกลดลงโดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2542 อัตราการสงเคราะห์ค่าเช่าถูกปรับต่ำลงร้อยละ 2.6

ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ.2542 อัตราประโยชน์ทดแทนมาตรฐานสำหรับผู้ใหญ่และเด็กลดลงร้อยละ 10 สำหรับครอบครัวที่มีสมาชิกถูกต้องตามกฎหมาย 3 คน และลดลงร้อยละ 20 สำหรับครอบครัวที่มีสมาชิกเกิน 3 คน และในเดือนเดียวกันวิธีการตรวจสอบสินทรัพย์ถูกปรับเปลี่ยนโดยมีการกำหนดฐานขั้นต่ำของสินทรัพย์ที่ครอบครอง นอกจากนี้บ้านพักของผู้เป็นเจ้าของจะถูกนำไปประเมินในการตรวจสอบสินทรัพย์ด้วย ถ้าหากผู้เป็นเจ้าของอายุต่ำกว่า 50 ปี และไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้สูงอายุพิการ หรือมีใบรับรองทางการแพทย์ว่าสุขภาพไม่ดี

**5.2 Pillar 2 กองทุนการออมเพื่อการเกษียณอายุ (MPF) (Mandatory, privately managed, fully funded contribution scheme)** มีรายละเอียดโครงสร้าง ดังนี้

#### 5.2.1 รูปแบบกองทุน

1) Master trust schemes มีความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับบริษัทเล็ก และขนาดกลาง สมาชิกของรูปแบบนี้สามารถเป็นได้ทั้งลูกจ้างที่มิใช่เจ้าของได้มากกว่าหนึ่งราย แรงงานอิสระ และผู้ที่มีการโอนย้ายกองทุนมาจากรูปแบบอื่น จากการรวมเงินของนายจ้างขนาดเล็กทั้งหลาย ทำให้ Master trust schemes สามารถมีประสิทธิภาพสูงในเรื่อง การบริหารจัดการกองทุนและการลงทุน ทำให้เกิดความประหยัดต่อขนาด (Economies of scale)

2) Employer – sponsored schemes โดยปกติจะจัดตั้งโดยบริษัทขนาดใหญ่ สมาชิกในรูปแบบนี้ถูกจำกัดให้มีเฉพาะลูกจ้างของนายจ้าง บริษัทดังกล่าว และบริษัทในเครือเท่านั้น จากการมีข้อจำกัดของสมาชิกจึงมีเพียง เรื่องการมีประสิทธิภาพทางต้นทุนที่จะดำเนินการระบบ Employer – sponsored schemes ถ้าจำนวนลูกจ้างมีมากพอ

3) Industry schemes ถูกจัดตั้งเป็นการเฉพาะสำหรับลูกจ้าง หาบเร่ และคนงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งมีการเปลี่ยนงานสูง ลูกจ้างที่เป็นสมาชิกของ Industry schemes ไม่มีความจำเป็นต้องเปลี่ยน scheme ถ้าพวกเขาเปลี่ยนงานภายในอุตสาหกรรม 2 ประเภท ครอบคลุมทั้งนายจ้างเก่าและใหม่อยู่ใน

Industry schemes เดียวกัน ข้อมูล ณ 31 ธันวาคมปี 2005 พบว่าจากจำนวน MPF scheme ทั้งหมด 46 scheme มีอยู่ 42 scheme ทำเป็น master trust

### 5.2.2 ความครอบคลุม (Coverage)

ลูกจ้างที่ทำงานเต็มเวลาและทำงานเป็นช่วงเวลา (ทำงานติดต่อกันไม่น้อยกว่า 60 วัน) และแรงงานอิสระ โดยแรงงานเหล่านี้ต้องมีอายุในช่วง 18 ถึง 65 ปี จะต้องเข้าร่วมในกองทุน MPF ทุกคน สำหรับลูกจ้างที่ทำงานตามโอกาส (casual employees) ในอุตสาหกรรมก่อสร้างหรืออุตสาหกรรมอาหารเคลื่อนที่ที่มีการจ้างงานแบบวันต่อวัน หรือจ้างงานน้อยกว่า 60 วัน ก็ควรเข้าร่วม MPF

#### ยกเว้นลูกจ้างต่อไปนี้

- Domestic employee
- แม่ค้าหาบเร่
- ข้าราชการและครู ที่อยู่ในระบบบำนาญภาครัฐหรือ Provident fund อยู่แล้ว
- สมาชิกของระบบ Occupational retirement scheme ซึ่งได้รับการยกเว้น
- แรงงานต่างด้าวที่ทำงานในฮ่องกงน้อยกว่า 13 เดือน หรือที่อยู่ในระบบบำนาญของต่างประเทศอยู่แล้ว
- ลูกจ้างของ European Union Office ของสหภาพยุโรปในฮ่องกง

จากข้อมูลปี 2005 ไตรมาส 3 สำรวจโดย HKSAR และสำนักงานสถิติ พบว่า จากคนทำงานในฮ่องกงจำนวน 3.4 ล้านคน ประกอบด้วยลูกจ้าง 3.4 ล้านคนและแรงงานอิสระจำนวน 0.4 ล้านคน จากจำนวนคนทำงานเหล่านี้ มีคนเข้าระบบ MPF เป็นจำนวน 66 เปอร์เซ็นต์ และมี 19 เปอร์เซ็นต์ ที่อยู่ในบำนาญระบบอื่น เช่น ระบบ Civil ferric Pension Scheme และระบบ ORSO scheme (MPF exempted) และมี 11 เปอร์เซ็นต์ ที่ส่วนใหญ่เป็น domestic employee และลูกจ้างที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี หรือมากกว่า 65 ปี ไม่ต้องเข้าร่วมระบบการออมเพื่อการเกษียณอายุใดๆ และมีเหลืออีก 4 เปอร์เซ็นต์ของคนทำงานเป็นประชาชนที่ควร จะเข้าระบบ MPF แต่ยังไม่มีการบังคับให้เข้า

### 5.2.3 อัตราจ่ายเงินเข้ากองทุน (Contribution)

นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเข้ากองทุนฝ่ายละ 5% ของค่าจ้างลูกจ้าง สำหรับลูกจ้างที่มีรายได้ไม่น้อยกว่า 5,000 ดอลลาร์ฮ่องกงต่อเดือนไม่ต้องจ่ายเข้ากองทุน แต่อาจเข้ากองทุนได้โดยสมัครใจ ในขณะที่นายจ้างจะต้องจ่าย 5% ของค่าจ้าง เพดานค่าจ้างที่ใช้คำนวณจ่ายเงินเข้ากองทุนคือ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง ดังนั้น ถ้าเงินเดือนลูกจ้างเงิน 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง ทั้งนายจ้างและลูกจ้างจะต้องจ่ายฝ่ายละ 5% ของ 20,000 ดอลลาร์ฮ่องกง หรือเป็นจำนวน 2,000 ดอลลาร์ฮ่องกง

#### 5.2.4 การปฏิบัติทางภาษี (Tax Treatment)

เงินที่นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนได้ลดหย่อนภาษี แต่ต้องไม่เกิน 15% ของรายได้ลูกจ้าง ส่วนลูกจ้างและแรงงานอิสระสามารถนำไปลดภาษีของเงินที่จ่ายเข้ากองทุนในแต่ละเดือน ไม่เกิน 12,000 ดอลลาร์ฮ่องกงต่อปี

#### 5.2.5 ผลประโยชน์ (Benefit)

เงินที่จ่ายเข้ากองทุนภาคบังคับจะได้รับการประกันเป็นของสมาชิกทันที โดยทั่วไปแล้ว ผลประโยชน์ของกองทุน MPF จะถูกเก็บไว้ในกองทุนจนกระทั่งสมาชิกมีอายุ 65 ปี หรือ 60 ปี กรณีคนที่เกษียณก่อนกำหนด โดยผลประโยชน์จะจ่ายเป็นก้อน (Lump sum)

ก่อนที่จะมีระบบ MPF มีคนวัยทำงานอยู่จำนวน 1 ใน 3 ของคนงานทั้งหมด ซึ่งมีจำนวน 8.2 ล้านคน ที่มีอายุ 18 ถึง 65 ปี ได้มีระบบบำนาญที่ไม่นับรวม mean – tested social security ในเดือนธันวาคมปี 2005 หลังจากมีระบบ MPF มาแล้ว 5 ปี สัดส่วนดังกล่าวได้เพิ่มขึ้นเป็นประมาณ 85% โดยนับจากผู้เข้าสู่ระบบ MPF จำนวน 2,000,000 คน และในระบบ ORSO อีก 500,000 คน และที่เหลืออยู่ในระบบบำนาญภาครัฐ

#### 5.2.6 การบริหารจัดการกองทุน

เงินกองทุนจะถูกนำไปลงทุนในรูปแบบการลงทุนที่ได้รับการอนุมัติโดย MPFA ซึ่งจัดตั้งโดยธนาคาร บริษัทประกัน ผู้จัดการกองทุน และบริษัท trust นายจ้างทำหน้าที่เลือกรูปแบบกองทุนให้กับลูกจ้าง ถึงแม้ว่านายจ้างจะมีการปรึกษากับลูกจ้างของตน แต่ไม่ต้องจำเป็นที่จะทำแบบนั้น หรือเลือกแบบนี้ แต่ละรูปแบบกองทุนจะมีประมาณ 5 ถึง 7 กองทุนทางเลือก แต่ก็สามารถมีได้น้อยถึง 2 ทางเลือก หรือได้จำนวนมากถึง 29 ทางเลือก

#### 5.2.7 เกณฑ์การลงทุน

Trustee และผู้จัดการกองทุนมีความรับผิดชอบที่จะต้องตัดสินใจนำเงินไปลงทุน ในการดำเนินการดังกล่าว ผู้ที่รับผิดชอบข้างต้น จะถูกกำหนดโดยหน้าที่และกฎหมาย ซึ่งมีการกำหนดการลงทุนของกองทุนและกฎเกณฑ์การอนุญาตให้ลงทุน

#### 5.2.8 การอนุมัติผู้บริหารกองทุน

บริษัทหรือบุคคลที่ได้รับอนุญาตให้เป็น Trustee และผู้จัดการกองทุนได้นั้น จะต้องเป็นตาม เงื่อนไขการมีเงินทุนที่เพียงพอ มีสถานะการเงินที่ดีมีความเหมาะสม เพราะมีมาตรฐานการ

ควบคุมภายในที่ดี trustee มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการชี้แนะ ผู้จัดการกองทุนและแนะนำเกี่ยวกับกองทุน MPF กองทุน MPF ทุกรูปแบบจะต้องจัดการภายใต้ trust และกำกับดูแลโดยกฎหมายของ Hong Kong เงินกองทุนในแต่ละรูปแบบจะถูกเก็บเอาแยกจากทรัพย์สินของ Trustee และผู้บริการ อื่นๆ

### 5.2.9 การกำกับดูแล

MPFA มีอำนาจในการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินการของกองทุน MPF และการดำเนินการของ trustee โดยการกำหนดเอาไว้ในกฎหมาย trustee จะต้องรายงานผลตอบแทนจากการลงทุน สถานะทางการเงินและรายงานการควบคุมภายในรูปแบบมาตรฐาน MPFA อาจดำเนินการในเรื่องการตรวจสอบ เพื่อให้แน่ใจว่า trustee ได้ดำเนินการเป็นไปตามข้อกำหนด และเพื่อให้ตรวจพบความบกพร่องได้ก่อน

MPFA จะทำการสืบสวนในกรณีที่มีข้อสงสัยการไม่ได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ของ trustee สำหรับกรณีที่มีความผิดพลาดลงมา MPFA จะออกไปเตือนหรือกำหนดการลงโทษทางการเงินและมีคำสั่งใน trustee ทำการแก้ไข สำหรับกรณีที่มีความผิดที่รุนแรงกว่านี้ MPFA อาจกำหนดให้มีผู้ตรวจสอบเป็นพิเศษกับ trustee รายนั้น ระหว่างการสอบสวนสืบสวนดังกล่าว MPFA อาจจะให้ trustee หยุดการบริหารกองทุน MPF และจัดให้มี trustee รายใหม่เข้ามาบริหารแทนชั่วคราว จากผลของการสืบสวน MPFA อาจจะมีและมีการดำเนินคดีสำหรับกรณีที่เกิดการผิดกฎหมายอย่างรุนแรง

### 5.2.10 การประกันความเสียหาย

ในการเตรียมการให้กับสมาชิกในเรื่องการป้องกัน trustee จะต้องมีการประกันที่เพียงพอ เพื่อที่จะชดเชยค่าเสียหายให้กับสมาชิกสำหรับการเกิดความสูญเสียของเงินกองทุนที่มีสาเหตุมาจากการฝ่าฝืนกฎหมายหรือการดำเนินการผิดพลาดของ trustee หรือผู้ให้บริการทั้งหลาย

### 5.2.11 กองทุนชดเชยความเสียหาย

มีกองทุนการชดเชยตามกฎหมายที่ถูกจัดตั้งโดย MPFSO เพื่อที่จะชดเชยให้กับสมาชิกในกรณีที่เกิดการประกันที่เกิดจากความผิดพลาด (Indemnity Insurance) ไม่สามารถ จ่ายความสูญเสียได้ รัฐบาลได้อัดฉีดเงินจำนวน 600 ล้านฮ่องกง เพื่อเป็นเม็ดเงินในกองทุน Compassion Fund

### 5.2.12 บทบาทของนายจ้าง และ trustee

นายจ้างมีหน้าที่รับผิดชอบหักเงินเข้ากองทุนจากลูกจ้าง และเงินในส่วนนี้นายจ้างไปยัง trustee ที่เลือกไว้ trustee รับผิดชอบเกี่ยวกับการแนะนำผู้จัดการกองทุนและผู้ให้บริการอื่นๆ

แก่นายจ้าง และยังมีหน้าที่สร้างความมั่นใจให้กับสมาชิกโดยการแนะนำรูปแบบ MPF ดังนั้น trustee จึงมีบทบาทที่สำคัญในเรื่องความปลอดภัยในทรัพย์สินของกองทุน trustee มีหน้าที่ควบคุมผลการดำเนินงานของ ผู้ให้บริการอื่นเพื่อที่จะให้เกิดความสมบูรณ์ในหน้าที่ของการดูแลผลประโยชน์ของกองทุน

### การวิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของเครื่องมือการออม

ฮ่องกงมีเครื่องมือการออมที่หลากหลาย และครอบคลุมแรงงานอย่างทั่วถึง ทั้งการออมแบบ บังคับ คือ ระบบ Comprehensive Social Security Assistance บริหารโดยภาครัฐ และระบบ Mandatory, privately managed, fully funded contribution scheme หรือกองทุน MPF และแบบสมัครใจ คือ ระบบ Voluntary personal savings and insurance โดยเป็นโครงการบำนาญตามสาขาอาชีพ Occupational Retirement Schemes Ordinance – ORSO เป็นทางเลือกสำหรับผู้มีต้องการออมเงินเพิ่มขึ้น เครื่องมือ 2 รูปแบบหลัง มีการบริหารจัดการโดยภาคเอกชน รูปแบบกองทุน MPF มีลักษณะที่น่าสนใจตรงที่ภายในกองทุนได้จัดให้มีรูปแบบย่อยหลายรูปแบบเพื่อให้ตรงกับลักษณะของบริษัทยจ้างและแรงงาน เช่น ระบบ Master trust schemes มีความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับบริษัทเล็ก และขนาดกลาง สมาชิกของรูปแบบนี้สามารถเป็นได้ทั้งลูกจ้างที่มิใช่นายจ้างได้มากกว่าหนึ่งราย แรงงานอิสระ และผู้ที่มีการโอนย้ายกองทุนมาจากรูปแบบอื่น ส่วนรูปแบบ Employer – sponsored schemes เหมาะกับบริษัทขนาดใหญ่ สมาชิกในรูปแบบนี้ถูกจำกัดให้มีเฉพาะลูกจ้างของนายจ้างของบริษัท และบริษัทในเครือเท่านั้น รวมทั้งระบบ Industry schemes ถูกจัดตั้งเป็นการเฉพาะสำหรับลูกจ้าง หาบเร่ และคนงานอุตสาหกรรมก่อสร้าง ซึ่งมีการเปลี่ยนงานสูง จากความหลากหลายของรูปแบบเครื่องมือการออมทำให้เข้าถึงแรงงานและนายจ้างได้ทุกประเภท เป็นช่องทางที่ดีในการประหยัดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพ การดำเนินการ

กองทุน MPF เป็นระบบบัญชีรายบุคคล กำหนดการจ่ายเงินออมเข้ากองทุน บริหารจัดการโดยภาคเอกชน ผู้ออมสามารถเลือกนโยบายการลงทุนเองได้ กำกับดูแลโดย MPFA ซึ่งมีอำนาจในการกำกับดูแลและควบคุมการดำเนินการของกองทุน MPF ซึ่งเป็นระบบที่มีความสอดคล้อง เนื่องจากการจ่ายผลประโยชน์เงินออมจากกองทุนไม่ได้รับประกันจากภาครัฐ ดังนั้น ระบบนี้ จึงให้สมาชิกมีสิทธิในการบริหารเงินได้โดยตนเอง เป็นการรับผิดชอบในเงินออมของตน ซึ่งสมาชิกจะได้รับผลประโยชน์ในตอนเกษียณอายุในจำนวนเท่ากับเงินออมในกองทุนรวมดอกผล อย่างไรก็ตาม กองทุน MPF ไม่มีการจ่ายบำนาญรายงวด โดยให้ผู้ออมรับเป็นก้อนอย่างเดียว จึงไม่ตอบสนองต่อการสร้างรายได้หลังวัยทำงานไปตลอดอายุขัยจากเครื่องมือดังกล่าว

## บทที่ 8

## การวิเคราะห์เครื่องมือการออมระยะยาวสำหรับประเทศไทย

## 1. การเสนอเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสม

ในบทนี้ จะทำการวิเคราะห์เพื่อเสนอรูปแบบเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมกับประเทศ รวมทั้งการประมาณการรายได้ และเงินออมที่จะเกิดขึ้น โดยในการวิเคราะห์เครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมกับประเทศไทย จะพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ได้แก่ ลักษณะโครงสร้างแรงงาน และความเหมาะสมตามแนวคิดทฤษฎี ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่มีอยู่แล้วในปัจจุบัน ศักยภาพการออม และเป้าหมายของการมีเครื่องมือการออมที่มีศักยภาพ อันได้แก่ เป้าหมาย ด้านรายได้ การครอบคลุม .ความยั่งยืน และการเจริญเติบโต

จากแนวคิดทฤษฎีเสนอเครื่องมือการออมระยะยาวในรูปสถาบันเงินออมระยะยาว ที่มีอยู่ 5 ชนิด ได้แก่ 1) National provident fund 2) Social pension insurance system 3) Life insurance companies 4) Occupational pension fund และ 5) Personal pension plan ซึ่งมีความแตกต่างของแต่ละเครื่องมือที่ชัดเจน การเลือกดำเนินการเครื่องมือใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย สถานการณ์ในประเทศนั้น ๆ เช่น สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และนโยบายทางการเมือง

ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีเครื่องมือการออมระยะยาวอยู่แล้วหลายเครื่องมือ เช่น กองทุนประกันสังคม กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ และการประกันชีวิต แต่ส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อนอยู่หลายประการ ทั้งด้านรายได้ที่ได้รับจากการออมมาเป็นระยะเวลาตลอดอายุการทำงานยังอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในวัยสูงอายุหลังช่วงทำงาน ซึ่งเป็นช่วงที่ไม่มีรายได้ และการเลี้ยงดูของครอบครัวเริ่มมีน้อยลง จากโครงสร้างครอบครัวที่ปรับตัวเล็กลง ทำให้มีความเสี่ยงจากการขาดรายได้และต้องตกสู่ความยากจนและยากลำบาก นอกจากจุดอ่อนทางด้านรายได้แล้ว เครื่องมือที่มีอยู่ยังครอบคลุมไม่ทั่วถึง หรือมีแรงงานเพียงร้อยละ 30 ของผู้มีงานทำที่เข้าถึงเครื่องมือดังกล่าว แรงงานที่เหลือซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ อีกร้อยละ 70 ยังไม่สามารถเข้าถึงช่องทางเครื่องมือการออมระยะยาวได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ สิ่งที่จะตามมาอีกปัญหาคือ ความเสี่ยงจากการขาดแคลนเงินออมระยะยาวในประเทศ ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในการนำไปพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาค่าความยั่งยืนของกองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ เนื่องมาจากปัญหาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรในอนาคตแรงงานจะลดลงในขณะที่ผู้เกษียณอายุจะเพิ่มขึ้น

การศึกษาประสบการณ์ตัวอย่างจากต่างประเทศ ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานของเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศต่าง ๆ โดยการศึกษาได้ศึกษาตัวอย่างเครื่องมือการออมระยะยาว 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศชิลี โปแลนด์ แคนาดา สิงคโปร์ และฮ่องกง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือการออมระยะยาวของประเทศไทยให้สอดคล้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์เศรษฐกิจและแรงงานเป็นสำคัญ

ประกอบกับในบทที่ผ่านมาได้กล่าวถึง สถานการณ์แรงงานของประเทศ ลักษณะการทำงาน การแบ่งแรงงานตามอุตสาหกรรม ระดับค่าจ้าง จำนวนแรงงาน และศักยภาพการออมของแรงงาน โดยโครงสร้างการจ้างงาน ที่สามารถแบ่งได้ตามสถานภาพการทำงาน อาชีพ และอุตสาหกรรม ทำให้ได้ข้อสรุปในการประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือการออมสำหรับแรงงานของไทย โดยจะนำข้อสรุปผลการสำรวจข้อมูลแรงงานที่แบ่งได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 2) ลูกจ้างเอกชน 3) ผู้ประกอบอาชีพอิสระ และ 4) เกษตรกร แรงงานแต่ละกลุ่มมีระดับรายได้และรายจ่ายแตกต่างกัน ทั้งตามช่วงอายุและตามกลุ่มอาชีพ อย่างไรก็ตาม ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเสนอเครื่องมือการออมที่เหมาะสมกับสภาพแรงงาน ในการศึกษาเห็นว่าแรงงานภาครัฐบาลและรัฐวิสาหกิจมีเครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมตามที่ได้กล่าวถึงในบทที่ 5 แล้ว ดังนั้น จะทำการเสนอเครื่องมือสำหรับแรงงานอีก 3 กลุ่มที่เหลือ

จากโครงสร้างการจ้างงานดังกล่าว เห็นว่าประเทศไทยควรมีเครื่องมือการออมระยะยาวเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นทางเลือกให้กับแรงงาน โดยจะต้องเป็นเครื่องมือที่สามารถสร้างรายได้หรือผลตอบแทนจากการออมที่ดี เงินออมรวมที่มีการสะสมมาในระยะเวลาชวนั้น จะต้องมีย่อยมากกว่าเงินต้นในระดับที่มีค่าที่แท้จริง (ปรับดัชนีเงินเฟ้อแล้ว) เพิ่มขึ้น เครื่องมือมีความยั่งยืนทางการเงินในระยะยาว ส่งเสริมการออมเงินภาคครัวเรือน และส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุน

จากข้อมูลศักยภาพการออมของแรงงานแต่ละกลุ่มอาชีพ ซึ่งมีความใกล้เคียงกันประกอบกับเครื่องมือการออมที่มีอยู่สำหรับแรงงานทั้ง 3 กลุ่มในปัจจุบันยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ของเครื่องมือการออมที่ดีได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการสร้างรายได้ไว้ใช้จ่ายยามสูงอายุ นอกจากนี้ ทั้งแรงงานภาคเกษตรและแรงงานอิสระยังไม่มีเครื่องมือการออมระยะยาวที่เป็นระบบ โดยเฉพาะการออมภาคบังคับ ดังนั้น แรงงานจึงควรออมเงินเพิ่มในเครื่องมือที่สอดคล้องกับความสามารถในการจ่ายเงินออมและสามารถเพิ่มผลประโยชน์ในการออม และควรเป็นลักษณะบังคับเพื่อความสำเร็จในการวางแผนเงินออม จากการประมาณการค่าใช้จ่ายเพื่อรับผิดชอบต่อการออม

ลักษณะของเครื่องมือควรจะเป็นการออมที่ขึ้นกับรายได้ของผู้ออม มีการรับผิดชอบ

ในเงินสะสมของตนเอง สามารถเลือกรูปแบบการลงทุนและเลือกผู้บริการเงินออมของตนได้ตามความสมัครใจ เนื่องจากประเทศไทยได้มีเครื่องมือการออมระยะยาวระบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทน (Defined Benefit) อยู่แล้ว ระบบนี้ควรจะจำกัดระดับการออม เนื่องจากความเสี่ยงของระบบมีมากจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร และการรับประกันผลตอบแทนจะรับผิดชอบโดยรัฐบาล ดังนั้น การศึกษานี้ เสนอรูปแบบการออมที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์ที่นำไปสู่ความสำเร็จ คือ การออมในรูปแบบ Mandatory Occupational Savings Scheme หรือการออมภาคบังคับที่เป็นตามลักษณะอาชีพหรืออุตสาหกรรม ที่แรงงานแต่ละคนทำงาน การออมดังกล่าว แรงงานทุกคนสามารถเข้าถึงเครื่องมือได้ง่าย สะดวก

งานวิจัยนี้จึงขอเสนอเครื่องมือการออมระยะยาวแก่แรงงานแบบ Mandatory Occupational Savings Scheme

### **เครื่องมือการออมแบบ Mandatory Occupational Savings Scheme**

Mandatory Occupational Savings Scheme เป็นเครื่องมือการออมภาคบังคับ มีความเหมาะสมกับประเทศไทยมากกว่าภาคสมัครใจ เนื่องจากลักษณะของแรงงานส่วนใหญ่ในประเทศไทย มีอุปนิสัยการออม คือ ใช้จ่ายก่อนแล้วส่วนที่เหลือจึงค่อยออม ดังนั้น สำหรับแรงงานที่มีรายได้ต่ำ ซึ่งเป็นแรงงานส่วนใหญ่ของประเทศ มักจะไม่มีเงินออมภาคสมัครใจ การบังคับจึงมีความเหมาะสมมากที่สุด ในการสร้างวินัยในการออมให้กับแรงงาน เปลี่ยนจากการใช้จ่ายก่อน เป็น ออมก่อน แล้วส่วนที่เหลือจากการออมจึงเอาไว้เป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน

Mandatory Occupational Savings Scheme เป็นระบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน (Defined Contribution) เป็นระบบที่มีการดำเนินการที่ง่ายกว่าระบบกำหนดผลประโยชน์ทดแทนเงินออมจะอยู่ในบัญชีรายบุคคล จึงไม่มีข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายเงินกองทุน เป็นการไม่ปิดกั้นการเคลื่อนย้ายแรงงาน และไม่มีผลกระทบจากผลประโยชน์อย่างตึงใจระหว่างกลุ่มลูกจ้างที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ระบบกำหนดการจ่ายเงินเข้ากองทุนไม่ได้ส่งผลกระทบจากความล้มเหลวและการรวมตัวของนายจ้างที่จ่ายเงินเข้ากองทุน แต่ ขึ้นอยู่กับความล้มเหลวและการรวมตัวกันของสถาบันการเงินที่เป็นผู้จัดการกองทุน ในขณะที่ความเสี่ยงจากการลงทุนจะถูกร่วมรับโดยสมาชิกกองทุน ดังนั้น รูปแบบการดูแลที่ดีมีความจำเป็นในการสร้างความปลอดภัยให้กับดอกผลของผู้ออมและกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันและเกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ จำเป็นจะต้องมีเครื่องมือในการปรับตามดัชนีที่จะเพิ่มความสามารถของสมาชิกในการเอาชนะความเสี่ยงจากเงินเฟ้อได้ด้วย

Mandatory Occupational Savings Scheme เป็นระบบจ่ายเงินออมเข้ากองทุน (funded) มีเงินในกองทุนจริง สามารถนำไปบริหารจัดการลงทุนได้ทันทีที่มีการกำหนดจ่ายเงินเข้ากองทุน นำมาซึ่งดอกผลจึงเป็นระบบที่บริหารจัดการโดยตนเองในลักษณะของการดูแลผลประโยชน์อิสระ แต่ก็แบกรับ

ความเสี่ยงเอง นอกจากนี้ เป็นการนำระบบเดิมที่นายจ้างจะมีการสะสมเงินออมอยู่แล้วให้กับลูกจ้างที่เป็นผู้ทำงานมาเป็นระยะเวลานานและมีความซื่อสัตย์จงรักภักดีกับนายจ้าง นำมาทำให้เป็นทางการหรือเป็นกิจจะลักษณะ ซึ่งเป็นลักษณะการออมเพียงฝ่ายเดียวของนายจ้าง จึงสามารถนำมาปรับเป็นเครื่องมือที่เป็นระบบเพื่อให้ลูกจ้างได้ออมร่วมอีกฝ่าย นอกจากนี้ สามารถสร้างความมั่นใจให้กับลูกจ้างในเงินออมนั้น เพราะเป็นบัญชีของตน เป็นการสร้างแรงจูงใจให้ลูกจ้างมีความจงรักภักดีต่อนายจ้างมากขึ้น และเพิ่มผลผลิตให้กับนายจ้าง

ลักษณะการดำเนินงานของ Mandatory Occupational Savings Scheme ระบบกำหนดอัตราเงินเข้ากองทุนมีความเชื่อมโยงโดยตรงระหว่างเงินที่จ่ายเข้ากองทุนกับผลประโยชน์ ระบบมีความเรียบง่ายและมีความโปร่งใส และเป็นระบบที่ไม่มีการกระจายผลประโยชน์โดยตั้งใจ ถึงแม้ว่า อาจเป็นสาเหตุให้เกิดการกระจายผลประโยชน์โดยไม่ได้ตั้งใจได้ถ้ามีความผันผวนของเงินเพื่อและผลตอบแทนจากการลงทุนเกิดขึ้น นอกจากนี้ ระบบ Occupational Scheme เป็นการกระจายความเสี่ยงของผู้ออมเนื่องจากการออมในเครื่องมือเดิมมีความเสี่ยงจากการเมืองและโครงสร้างประชากร สามารถนำเงินสำรองบางส่วนไม่ให้อยู่ในมือนักการเมือง ซึ่งมักจะนำไปลงทุนในโครงการรัฐบาลที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนสูงสุดเพื่อสมาชิก ดังนั้น เมื่อมี Occupational Scheme สามารถนำเงินไปอยู่ในภาคเอกชนได้ นอกจากนี้ เงินที่จ่ายเข้ากองทุนมีความสัมพันธ์กับเงินผลประโยชน์ ซึ่งระบบเดิมการจ่ายเงินเข้ากองทุนกับเงินออกจากกองทุนไม่สอดคล้องกัน การมีความดึงดูดใจมากกว่ากับแรงงานรุ่นหลัง เนื่องจากระบบเดิมคนที่เข้ามาทำงานใหม่รู้สึกที่เงินกองทุนมีจำนวนน้อยลงเรื่อย ๆ จึงสร้างความไม่มั่นใจให้แรงงานรุ่นหลังเมื่อถึงเวลาเกษียณ การที่สามารถบริหารจัดการโดยเอกชน มีความเป็นมืออาชีพ และเป็นการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินให้เกิดประสิทธิภาพและพัฒนาระบบธรรมาภิบาล (Governance) ของภาคเอกชน เนื่องจากระบบใหม่จะสร้างความต้องการ ลงทุนในหลักทรัพย์มากขึ้น ทำให้เกิดหลักทรัพย์ลงทุนใหม่ ๆ มากขึ้น

การดำเนินการ โดยกำหนดให้นายจ้างทุกรายไม่ว่ามีขนาดเล็กหรือใหญ่ จะต้องจัดตั้งกองทุน Mandatory Occupational Savings Scheme สำหรับลูกจ้างของตน และเมื่อมีกรณีเคลื่อนย้ายแรงงานจะไม่มีปัญหาอุปสรรคแต่อย่างใด จากการกำหนดให้กองทุนดังกล่าว สามารถรับโอนเงินระหว่างกองทุนตามกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ได้ โดยเงื่อนไขจะเป็นไปตามกองทุนใหม่ที่โอนไป เช่น หากแรงงานกลุ่มอาชีพเกษตรกรรมเปลี่ยนอาชีพหันไปทำงานภาคเอกชนเป็นพนักงานบริษัท ก็สามารถโอนเงินจากกองทุนเดิมที่เป็นกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ไปยังกองทุนกลุ่มอาชีพเอกชน และเงื่อนไขจะเป็นไปตามกลุ่มอาชีพเอกชน เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการไม่ปิดโอกาสการออมของแรงงานที่มีกำลังการออมเกินระดับ

ที่กำหนด และเพื่อเป็นการส่งเสริมการออมได้เต็มศักยภาพของแรงงาน จึงเสนอทางเลือกให้กับแรงงานที่เป็น Voluntary Occupational Savings Scheme ร่วมด้วย ซึ่งลูกจ้างสามารถออมเองฝ่ายเดียวได้ หรือนายจ้างอาจร่วมออมด้วยอีกฝ่าย เพิ่มเติมขึ้นมาได้ เพื่อผลประโยชน์ระยะยาวที่สูงกว่า

### 1.1 การวิเคราะห์เงินออมของบุคคลแต่ละกลุ่มอาชีพและเงินออมรวมของประเทศ

ในการวิเคราะห์จะอาศัยข้อเท็จจริงในเรื่องศักยภาพการออมของแรงงานเป็นสำคัญ นั่นคือ จะกำหนดอัตราการออมแตกต่างกันออกไปตามแต่ละกลุ่มอาชีพ อัตราที่กำหนดจะขึ้นอยู่กับศักยภาพการออมเฉลี่ยของกลุ่มอาชีพนั้น ๆ ดังนี้

#### 1.1.1 ผู้ประกอบอาชีพอิสระ

จากข้อมูลการสำรวจแรงงานกลุ่มอาชีพอิสระตามตารางที่ 8-1 พบว่ารายได้เฉลี่ยของแรงงานอยู่ที่ 19,377 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีรายจ่าย 14,951 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออมหรือศักยภาพการออมเฉลี่ยเดือนละ 4,241 บาท หรือร้อยละ 21.89 ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 5.97 ของรายได้

ตารางที่ 8-1 แสดงรายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของผู้ประกอบอาชีพอิสระ

| รายได้                         | รายจ่าย                        | ผลต่าง                        | % ของรายได้                   |
|--------------------------------|--------------------------------|-------------------------------|-------------------------------|
| 10,349                         | 8,234                          | 2,153                         | 20.80                         |
| 13,600                         | 11,628                         | 813                           | 5.97                          |
| 20,843                         | 19,448                         | 1,405                         | 6.74                          |
| 21,580                         | 16,891                         | 4,688                         | 21.73                         |
| 23,661                         | 16,827                         | 6,834                         | 28.88                         |
| 26,230                         | 16,676                         | 9,553                         | 36.42                         |
| <b>เฉลี่ย</b><br><b>19,377</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>14,951</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>4,241</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>21.89</b> |

ดังนั้น แรงงานผู้ประกอบอาชีพอิสระ จะกำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ ร้อยละ 5 ของ รายได้ และออมแบบสมัครใจในบัญชีเดียวกันได้อีกไม่เกินร้อยละ 21 ของรายได้ และสมมติฐานในการคำนวณ มีดังนี้

- 1) การออมภาคบังคับ กำหนดลูกจ้างและนายจ้างจ่ายฝ่ายละ 5% ของค่าจ้างลูกจ้าง
- 2) การออมภาคสมัครใจ กำหนดลูกจ้างออมฝ่ายเดียวเพิ่มจากกรณีบังคับได้สูงถึง 21% ของค่าจ้าง
- 3) กำหนดออมในระยะเวลา 30 ปี
- 4) อัตราดอกเบี้ย 5% และอัตราการเติบโตของค่าจ้าง 5%
- 5) ผู้ออมรับเงินออมตอนครบอายุเกษียณ 60 ปี และมีอายุไปถึง 80 ปี
- 6) ค่าจ้างเฉลี่ยเริ่มต้น ปี 2550 ที่ 19,377 บาทต่อเดือน
- 7) อัตราการเพิ่มขึ้นของแรงงานมาจากค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นของวัยแรงงาน ประเมินการโดย ILO เท่ากับ 1.1%

จากการประมาณการได้ผลดังตารางที่ 8-2

ตารางที่ 8-2 ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมรวมกลุ่มแรงงานอิสระ

|             | ผลประโยชน์/เดือน  | ปริมาณเงินออม/คน  | เงินออมรวมปีแรก   | เงินออมรวม 5 ปี    |
|-------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------------------|
| กรณีบังคับ  | 9,212             | 2,210,827         | 115,041,699,557   | 177,571,925,512    |
| กรณีสมัครใจ | 38,689            | 9,285,474         | 483,175,138,140   | 745,802,087,151    |
|             | เงินออมรวม 10 ปี  | เงินออมรวม 15 ปี  | เงินออมรวม 20 ปี  | เงินออมรวม 30 ปี   |
| กรณีบังคับ  | 305,508,341,567   | 525,619,950,889   | 904,316,822,761   | 2,676,813,705,756  |
| กรณีสมัครใจ | 1,283,135,034,581 | 2,207,603,793,735 | 3,798,130,655,598 | 11,242,617,564,175 |

แรงงานผู้ประกอบอาชีพอิสระจะได้รับผลประโยชน์จากการออมแบบบังคับ เดือนละ 9,212 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่เกษียณ เป็นจำนวน 2,210,827 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 21% ของรายได้ จะสามารถได้รับผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูง ถึงเดือนละ 38,689 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็นจำนวน 9,285,474 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวม แบบบังคับของกลุ่มผู้ประกอบอาชีพอิสระ ในปีแรกมีจำนวน 115,041,699,557 บาท แบบสมัครใจร่วมด้วย

มีจำนวน 483,175,138,140 บาท และกรณีออมระยะยาว ถึง 30 ปีเงินออมจะทวีขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยแบบ  
บังคับเงินออมระยะยาวจะเพิ่มขึ้นสูงถึง 2,676,813,705,756 บาท ส่วนภาคสมัครใจ เพิ่มขึ้นถึง  
11,242,617,564,175 บาท

### 1.1.2 แรงงานภาคเกษตร

จากข้อมูลการสำรวจแรงงานภาคเกษตรตามตารางที่ 8-3 พบว่ารายได้เฉลี่ยของ  
แรงงานอยู่ที่ 12,225 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีรายจ่าย 8,760 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออม  
หรือศักยภาพการออมเฉลี่ยเดือนละ 3,474 บาท หรือร้อยละ 28.42 ของรายได้ ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการ  
ออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 2.19 ของรายได้

ตารางที่ 8-3 แสดงรายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของแรงงานภาคเกษตร

| รายได้                            | รายจ่าย                          | ผลต่าง                           | %ของรายได้                    |
|-----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|-------------------------------|
| 5,981.38                          | 5,338.81                         | 717.43                           | 11.99                         |
| 6,424.02                          | 6,283.57                         | 140.45                           | 2.19                          |
| 7,656.65                          | 7,308.05                         | 348.60                           | 4.55                          |
| 9,064.24                          | 8,031.12                         | 1,033.12                         | 11.40                         |
| 10,932.89                         | 8,857.63                         | 2,075.26                         | 18.98                         |
| 16,391.06                         | 13,353.00                        | 3,038.06                         | 18.53                         |
| 15,177.49                         | 7,087.49                         | 8,090.00                         | 53.30                         |
| 14,040.86                         | 7,698.03                         | 6,342.83                         | 45.17                         |
| 12,128.65                         | 6,121.76                         | 6,006.89                         | 49.53                         |
| <b>เฉลี่ย</b><br><b>12,224.66</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>8,759.93</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>3,474.08</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>28.42</b> |

ดังนั้น แรงงานภาคเกษตร จะกำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ ร้อยละ 2 ของรายได้ และให้นายจ้าง (ถ้ามี) จ่ายสมทบด้วยในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 2 ของรายได้ลูกจ้าง และออมแบบสมัครใจในบัญชีเดียวกันได้อีกไม่เกินร้อยละ 28 ของรายได้ และสมมติฐานในการคำนวณมีดังนี้

- 1) การออมภาคบังคับ กำหนดลูกจ้างและนายจ้างจ่ายฝ่ายละ 2% ของค่าจ้างลูกจ้าง หากแรงงานใดที่ไม่มีนายจ้างจะต้องจ่ายเป็น 2 เท่า คือ 4% ของค่าจ้าง
- 2) การออมภาคสมัครใจ กำหนดลูกจ้างออมฝ่ายเดียวเพิ่มจากกรณีบังคับได้สูงถึง 28% ของค่าจ้าง
- 3) กำหนดออมในระยะเวลา 30 ปี
- 4) อัตราดอกเบี้ย 5% และอัตราการเติบโตของค่าจ้าง 5%
- 5) ผู้ออมรับเงินออมตอนครบอายุเกษียณ 60 ปี และมีอายุไปถึง 80 ปี
- 6) ค่าจ้างเฉลี่ยเริ่มต้น ปี 2550 ที่ 12,225 บาทต่อเดือน
- 7) อัตราการเพิ่มขึ้นของแรงงานมาจากค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นของวัยแรงงาน ประมาณการโดย ILO เท่ากับ 1.1%

จากการประมาณการได้ผลดังตารางที่ 8-4

ตารางที่ 8-4 ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมของแรงงานภาคเกษตร

|             | ผลประโยชน์/เดือน  | ปริมาณเงินออม/คน  | เงินออมรวมปีแรก   | เงินออมรวม 5 ปี    |
|-------------|-------------------|-------------------|-------------------|--------------------|
| กรณีบังคับ  | 4,649             | 1,115,822         | 86,639,697,841    | 133,732,186,073    |
| กรณีสมัครใจ | 32,545            | 7,810,754         | 606,477,884,886   | 936,125,302,514    |
|             | เงินออมรวม 10 ปี  | เงินออมรวม 15 ปี  | เงินออมรวม 20 ปี  | เงินออมรวม 30 ปี   |
| กรณีบังคับ  | 230,083,095,983   | 395,852,581,277   | 681,055,100,699   | 2,015,950,142,737  |
| กรณีสมัครใจ | 1,610,581,671,879 | 2,770,968,068,938 | 4,767,385,704,890 | 14,111,650,999,157 |

แรงงานภาคเกษตรจะได้รับผลประโยชน์จากการออมแบบบังคับ เดือนละ 4,649 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่เกษียณ เป็นจำนวน 1,115,822 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 28% ของรายได้ จะสามารถได้รับผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูงถึงเดือนละ 32,545 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็นจำนวน 7,810,754 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวมแบบบังคับของ

กลุ่มแรงงานภาคเกษตร ในปีแรกมีจำนวน 86,639,697,841 บาท และกรณีออมแบบสมัครใจร่วมด้วย มีจำนวน 606,477,884,886 บาท และกรณีออมระยะยาว ถึง 30 ปีเงินออมจะทวีขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยแบบบังคับเงินออมระยะยาวจะเพิ่มขึ้นสูงถึง 2,015,950,142,737 บาท ส่วนภาคสมัครใจ เพิ่มขึ้นถึง 14,111,650,999,157 บาท

### 1.1.3 ลูกจ้างเอกชน

จากข้อมูลการสำรวจแรงงานภาคเอกชนตารางที่ 8-5 พบว่ารายได้เฉลี่ยของแรงงานอยู่ที่ 5,063 บาทต่อเดือน ในขณะที่มีรายจ่าย 3,864 บาทต่อเดือน ทำให้มีความสามารถในการออมหรือศักยภาพการออมเฉลี่ยเดือนละ 1,314 บาท หรือร้อยละ 25.96 ของรายได้ ส่วนแรงงานที่มีศักยภาพการออมต่ำสุดอยู่ที่ร้อยละ 14.53 ของรายได้

ตารางที่ 8-5 รายได้ รายจ่าย และความสามารถในการออมของลูกจ้างเอกชน

| รายได้                           | รายจ่าย                          | ผลต่าง                           | % ของรายได้                   |
|----------------------------------|----------------------------------|----------------------------------|-------------------------------|
| 3,189.63                         | 2,621.11                         | 463.48                           | 14.53                         |
| 4,388.35                         | 2,713.61                         | 1,679.98                         | 38.28                         |
| 4,232.21                         | 2,959.81                         | 1,597.41                         | 37.74                         |
| 4,650.80                         | 3,589.65                         | 1,362.16                         | 29.29                         |
| 5,038.83                         | 3,540.33                         | 1,523.17                         | 30.23                         |
| 4,866.23                         | 3,461.37                         | 1,407.92                         | 28.93                         |
| 4,635.85                         | 4,042.93                         | 613.93                           | 13.24                         |
| 4,899.11                         | 3,973.54                         | 1,056.61                         | 21.57                         |
| 4,602.27                         | 4,012.55                         | 809.36                           | 17.59                         |
| <b>เฉลี่ย</b><br><b>5,062.91</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>3,864.36</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>1,314.25</b> | <b>เฉลี่ย</b><br><b>25.96</b> |

ดังนั้น แรงงานภาคเอกชน จะกำหนดอัตราออมเงินแบบบังคับที่ร้อยละ 7 ของรายได้ (แม้ข้อมูลตามตารางจะเป็นร้อยละ 14 ของรายได้ แต่เนื่องจากระดับรายได้ต่อเดือนของแรงงานกลุ่มนี้อยู่ในระดับต่ำมาก จึงคิดว่าน่าจะบังคับในระดับที่ไม่สร้างความเดือนร้อนให้แรงงาน จึงกำหนดอัตราการออมแบบบังคับที่ร้อยละ 7 ของรายได้) และให้นายจ้าง (ถ้ามี) จ่ายสมทบด้วยในอัตราเท่ากัน ร้อยละ 7 ของรายได้ ลูกจ้าง และออมแบบสมัครใจในบัญชีเดียวกันได้อีกไม่เกินร้อยละ 25 ของรายได้ และสมมติฐานในการคำนวณมีดังนี้

- 1) การออมภาคบังคับ กำหนดลูกจ้างและนายจ้างจ่ายฝ่ายละ 7% ของค่าจ้างลูกจ้าง
- 2) การออมภาคสมัครใจ กำหนดลูกจ้างออมฝ่ายเดียวเพิ่มจากกรณีบังคับได้สูงถึง 25% ของค่าจ้าง
- 3) กำหนดออมในระยะเวลา 30 ปี
- 4) อัตราดอกเบี้ย 5% และอัตราการเติบโตของค่าจ้าง 5%
- 5) ผู้ออมรับเงินออมตอนครบอายุเกษียณ 60 ปี และมีอายุไปถึง 80 ปี
- 6) ค่าจ้างเฉลี่ยเริ่มต้น ปี 2550 ที่ 5,063 บาทต่อเดือน
- 7) อัตราการเพิ่มขึ้นของแรงงานมาจากค่าเฉลี่ยอัตราการเพิ่มขึ้นของวัยแรงงาน ประมาณการโดย ILO เท่ากับ 1.1%

จากการประมาณการได้ผลดังตารางที่ 8-6

ตารางที่ 8-6 ประมาณการเงินออมส่วนบุคคลและเงินออมของแรงงานภาคเอกชน

|             | ผลประโยชน์/เดือน | ปริมาณเงินออม/คน | เงินออมรวมปีแรก   | เงินออมรวม 5 ปี   |
|-------------|------------------|------------------|-------------------|-------------------|
| กรณีบังคับ  | 6,739            | 1,617,462        | 80,790,493,147    | 124,703,681,242   |
| กรณีสมัครใจ | 12,035           | 2,888,326        | 144,268,737,762   | 222,685,145,076   |
|             | เงินออมรวม 10 ปี | เงินออมรวม 15 ปี | เงินออมรวม 20 ปี  | เงินออมรวม 30 ปี  |
| กรณีบังคับ  | 214,549,764,743  | 369,127,848,455  | 635,075,823,403   | 1,879,849,656,105 |
| กรณีสมัครใจ | 383,124,579,899  | 659,156,872,242  | 1,134,063,970,362 | 3,356,874,385,902 |

แรงงานภาคเอกชนจะได้รับผลประโยชน์จากการออมแบบบังคับ เดือนละ 6,739 บาท ในช่วงวัยเกษียณอายุ และจะมีเงินออมในบัญชีของตน ณ วันที่เกษียณ เป็นจำนวน 1,617,462 บาท และหากผู้ที่ออมแบบสมัครใจได้ถึง 25% ของรายได้ จะสามารถได้รับผลประโยชน์รายเดือนในวัยเกษียณสูงถึง เดือนละ 12,035 บาท และมีเงินออมรวมในบัญชีของตนเป็นจำนวน 2,888,326 บาท นอกจากนี้ เงินออมรวมแบบบังคับของกลุ่มแรงงานภาคเอกชน ในปีแรกมีจำนวน 80,790,493,147 บาท และกรณีออมแบบสมัครใจ รวมด้วย มีจำนวน 144,268,737,762 บาท และกรณีออมระยะยาว ถึง 30 ปีเงินออมจะทวีขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยแบบบังคับเงินออมระยะยาวจะเพิ่มขึ้นสูงถึง 1,879,849,656,105 บาท ส่วนภาคสมัครใจ เพิ่มขึ้นถึง 3,356,874,385,902 บาท

แรงงานแต่ละกลุ่มมีศักยภาพการออมที่แตกต่างกัน ทำให้อัตราเงินออมมีค่าแตกต่างกันไป ด้วย อย่างไรก็ตาม หากแรงงานคนใดที่มีความสามารถในการออม เครื่องมือนี้นี้ ก็จะออกแบบมาเพื่อให้แรงงานสามารถออมเงินได้ตามความสมัครใจร่วมด้วย โดยออมฝ่ายเดียวได้ ไม่ถูกจำกัดสิทธิโดยการกำหนดให้ออมพร้อมนายจ้างแต่อย่างใด นำมาซึ่งเงินผลประโยชน์รายเดือนหลังเกษียณที่แตกต่างกัน และเงินออมรวมของแต่ละกลุ่มอาชีพที่ต่างกัน ตามตารางที่ 8-7 ซึ่งจะได้เงินออมรวมของประเทศในปีแรก แบบบังคับ จำนวน 397,513,590,102 บาท และรวมกับแบบสมัครใจ ได้จำนวน 1,233,921,760,788 บาท และในระยะยาวเมื่อมีการสะสมเงินออมรวมดอกผลแล้วคาดว่าจะได้เงินออมรวมของประเทศแบบบังคับสูงถึงจำนวน 9,249,427,210,354 บาท และเมื่อรวมกับแบบสมัครใจได้สูงถึง 28,711,142,949,234 บาท

ตารางที่ 8-7 สรุปผลการคำนวณเงินออมของแรงงานกลุ่มต่าง ๆ

| กลุ่มอาชีพ            | อาชีพอิสระ      | เกษตรกรรม       | เอกชน           | รวม/เฉลี่ย               |
|-----------------------|-----------------|-----------------|-----------------|--------------------------|
| จำนวนแรงงาน (คน)      | 8,877,440.00    | 13,246,748.00   | 8,521,446.00    | <b>30,645,634.00</b>     |
| ค่าจ้างเฉลี่ย (บาท)   | 19,377.00       | 12,225.00       | 5,063.00        | <b>12,221.67</b>         |
| อัตราการออมภาคบังคับ  | 5%              | 2%              | 7%              | <b>5%</b>                |
| อัตราการออมภาคสมัครใจ | 21%             | 28%             | 25%             | <b>25%</b>               |
| เงินออมรวมปีแรก (บาท) |                 |                 |                 |                          |
| - บังคับ              | 115,041,699,557 | 86,639,697,841  | 80,790,493,147  | <b>397,513,590,102</b>   |
| - สมัครใจ             | 483,175,138,140 | 606,477,884,886 | 144,268,737,762 | <b>1,233,921,760,788</b> |

| กลุ่มอาชีพ             | อาชีพอิสระ         | เกษตรกรรม          | เอกชน             | รวม/เฉลี่ย                |
|------------------------|--------------------|--------------------|-------------------|---------------------------|
| เงินออมรวม 30 ปี (บาท) |                    |                    |                   |                           |
| - บังคับ               | 2,676,813,705,756  | 2,015,950,142,737  | 1,879,849,656,105 | <b>9,249,427,210,354</b>  |
| - สมัครใจ              | 11,242,617,564,175 | 14,111,650,999,157 | 3,356,874,385,902 | <b>28,711,142,949,234</b> |

## 2. การปรับปรุงเครื่องมือการออมระยะยาวที่มีอยู่แล้ว

### 2.1 กองทุนประกันสังคม

กองทุนประกันสังคมกรณีชราภาพ เป็นเครื่องมือการออมระยะยาวของแรงงานภาคเอกชน และลูกจ้างชั่วคราวรัฐบาล มีความสำคัญในแง่ที่เป็นเครื่องมือการออมภาคบังคับขั้นพื้นฐาน กำหนดผลประโยชน์ทดแทนเพื่อสร้างความมั่นคงทางรายได้หลังวัยทำงานให้กับแรงงาน ที่เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้กับแรงงานทุกคนเพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นคงในการดำรงชีวิต ดังนั้น จึงควรดำเนินการสร้างความแข็งแกร่งให้กับกองทุน แกไขจุดอ่อนที่มีอยู่ให้หมดไป หรือน้อยลง โดยวิธีดังต่อไปนี้

2.1.1 เพิ่มอายุเกษียณจาก 55 ปี เป็น 60 ปี และ 65 ปี เนื่องจากอายุคาดหมายเฉลี่ยประชากรยาวขึ้น และแรงงานมีความสามารถในการทำงานได้ในช่วงอายุที่สูงขึ้น ซึ่งการขยายอายุเกษียณนอกจากจะเพิ่มผลิตภาพรวมให้กับประเทศแล้ว ที่สำคัญยังทำให้กองทุนมีอายุยาวขึ้นจากการเพิ่มระยะเวลาจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนให้นานขึ้น และลดระยะเวลาจ่ายเงินให้กับผู้เกษียณให้น้อยลง

2.1.2 เพิ่มเพดานค่าจ้างในการจ่ายเงินสมทบ โดยปรับเพิ่มเป็นสัดส่วนกับค่าจ้างเฉลี่ยประชาชาติ เพื่อให้การออมเงินสอดคล้องกับค่าจ้างที่แท้จริงและอัตราเงินเฟ้อ

2.1.3 ปรับการจัดสรรเงินลงทุน (Portfolio) ซึ่งตามกรอบการลงทุนกำหนดให้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงได้ไม่เกิน 40% ของเงินกองทุน และหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูง ไม่น้อยกว่า 60% ของเงินกองทุน แต่การลงทุนจริงได้ลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความมั่นคงสูงถึง 83.52% ของเงินกองทุน (ณ 31 ตุลาคม 2549) ทำให้ผลตอบแทนที่ได้รับต่ำกว่าที่ควรจะเป็น ดังนั้น จึงควรศึกษาความเหมาะสมและโอกาสในการกระจายการลงทุนโดยเพิ่มสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนจากการลงทุนโดยเฉลี่ยที่สูงกว่าการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยมีการพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงและการดูแลตรวจสอบอย่างระมัดระวัง ไม่ให้เกิดการผิดพลาด และความขัดแย้งของผลประโยชน์เกิดขึ้น

2.1.4 แยกกองทุนระยะสั้นออกจากระยะยาว (ระยะสั้น ได้แก่ เจ็บป่วย คลอดบุตร และสงเคราะห์บุตร ระยะยาว ได้แก่ ตาย ทูพพลภาพ และชราภาพ) เพื่อให้การลงทุนสอดคล้องกับระยะเวลาของเงินกองทุน ในการเพิ่มผลตอบแทนจากการลงทุน

2.1.5 ขยายขอบข่ายของกองทุนประกันสังคมไปถึงแรงงานนอกระบบ ซึ่งยังไม่ได้รับความคุ้มครองใด ๆ

## 2.2 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.)

กบข. เป็นกองทุนการออมระยะยาวที่มีความมั่นคง และผลการดำเนินงานที่ดี เนื่องจากเป็นระบบกำหนดอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุน จึงไม่ได้รับผลกระทบต่อความยั่งยืนของกองทุนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร แต่ก็มีจุดอ่อนที่พบ คือ การมีขอบเขตครอบคลุมจำกัดเฉพาะข้าราชการส่วนกลาง จึงเห็นว่า กบข. น่าจะขยายความครอบคลุมไปสู่แรงงานภาครัฐทั่วประเทศ ทั้งข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างประจำ และลูกจ้างชั่วคราวภาครัฐ เพื่อให้แรงงานภาครัฐได้มีเครื่องมือการออมที่สร้างความมั่นคงในรายได้หลังเกษียณให้กับแรงงานมากขึ้น

## 2.3 กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการออมของประเทศ และเนื่องจากการจัดตั้งมาหลายปีทำให้ประชาชนโดยทั่วไป โดยเฉพาะลูกจ้างขององค์กรต่าง ๆ ที่มีเงินเดือนประจำ มีความเข้าใจในระบบดีอยู่แล้ว และผลการดำเนินงานในภาพรวมที่ผ่านมามีดีกว่าการฝากเงินประเภทประจำมาก และไม่ปรากฏว่ามีกองทุนใดเสียหายจนต้องปิดกองทุนในภาพรวมได้สร้างความพึงพอใจแก่สมาชิกอย่างไรก็ตาม ปัจจุบันมีปัญหาบางประการที่ทำให้กองทุนสำรองเลี้ยงชีพยังไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ จึงเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุง ดังนี้

### 2.3.1 การลดหรือยกเลิกอัตราการจ่ายเงินเข้ากองทุนขั้นต่ำ

ปัจจุบันอัตราการจ่ายเงินสะสมและเงินสมทบ กำหนดอยู่ในพระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 โดยลูกจ้างจ่ายสะสมในอัตราร้อยละ 2 ถึง 12 และนายจ้างจ่ายสมทบไม่น้อยกว่าที่ลูกจ้างจ่าย ซึ่งเนื่องจากกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเป็นกองทุนการออมภาคสมัครใจ ขั้นที่ 3 วัตถุประสงค์ในการจัดให้มีกองทุนสำรองเลี้ยงชีพเพื่อเป็นการส่งเสริมการออมภาคครัวเรือนเพื่อพัฒนาตลาดการเงินของประเทศ และเป็นการจัดสวัสดิการเพื่อเพิ่มรายได้หลังเกษียณอายุ ดังนั้น การปรับอัตราสะสมและอัตราสมทบสามารถกระทำได้ เพื่อให้เหมาะสมกับสถานะทางเศรษฐกิจของผู้ออม เช่น การปรับลดลงของอัตราสะสมและสมทบ สามารถเพิ่มผู้ออมเข้าสู่ระบบกองทุนได้มากยิ่งขึ้น ผู้ที่มีเงินเดือนน้อยก็สามารถเก็บเงินออมที่อัตราต่ำ ๆ ได้ และนายจ้างก็ยินดีที่จะจัดตั้งกองทุนมากยิ่งขึ้นอีกด้วย

### 2.3.2 การอนุญาตให้ลูกจ้างจ่ายเงินเข้ากองทุนฝ่ายเดียวได้

ปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน 2 ฝ่าย ซึ่งหากจะเปิดโอกาสให้ลูกจ้างออมเงินฝ่ายเดียวได้ น่าจะเป็นการเพิ่มการจัดตั้งกองทุนของนายจ้างให้มากขึ้นได้ เพราะไม่เป็นการเพิ่มรายจ่ายกับนายจ้าง แต่เป็นการออมฝ่ายเดียวของลูกจ้างสำหรับลูกจ้างที่ต้องการออมเพื่อเก็บเงินไว้ใช้จ่ายหลังเกษียณ โดยได้รับยกเว้นภาษี ลูกจ้างจะได้สิทธิในการยกเว้นภาษีถ้าออมเงินในกองทุน

สำรองเลี้ยงชีพ แทนการออมเงินในสถาบันการเงิน หรือการนำเงินไปทำอย่างอื่น เงินออมผ่านกองทุนสำรองเลี้ยงชีพจะเกิดประโยชน์ต่อระบบเศรษฐกิจได้อย่างเต็มที่มากกว่า จึงควรเปิดโอกาสให้ลูกจ้างที่พร้อมและต้องการจะออมสามารถออมเงินฝ่ายเดียวได้ด้วย

### 2.3.3 การอนุญาตให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบน้อยกว่าลูกจ้างได้

การอนุญาตให้นายจ้างเงินสมทบน้อยกว่าลูกจ้างได้ ไม่ได้เป็นปัจจัยสำคัญที่นายจ้างใช้ในการพิจารณาการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เนื่องจากการกำหนดอัตราสะสมและสมทบนั้นเป็นข้อตกลงระหว่างนายจ้างอยู่แล้ว ในอัตราที่แต่ละฝ่ายพอใจ ภายใต้พระราชบัญญัติกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ พ.ศ. 2530 ซึ่งกำหนดให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพไม่น้อยกว่าลูกจ้างที่อัตราร้อยละ 2-15 ของค่าจ้างลูกจ้าง เพียงแต่นายจ้างต้องจ่ายเท่าหรือมากกว่าลูกจ้างเท่านั้น ซึ่งหากนายจ้างจะมองว่าเป็นข้อตกลงที่เข้มงวดเกินไป ก็ไม่น่าจะใช่ เนื่องจากนายจ้างอาจเลือกอัตราต่ำ ๆ ก็ได้ ซึ่งจากฝ่ายนายจ้างหากตั้งใจจะจ่ายเงินสวัสดิการให้ลูกจ้างแล้วก็ไม่จำเป็นต้องการจ่าย น้อยกว่าร้อยละ 2 ดังนั้น สำหรับนายจ้างแล้ว ประเด็นดังกล่าวไม่ใช่อุปสรรคสำคัญในการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ อย่างไรก็ตาม ถ้าจะมองในแง่การสูญเสียโอกาสในการออมเงินของฝ่ายลูกจ้างแล้ว ถือว่าปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญ เนื่องจากหากนายจ้างจ่ายที่อัตราต่ำจะทำให้ลูกจ้างต้องจ่ายอัตราต่ำตามไปด้วย ซึ่งเป็นการกีดกันการออมเงินในอัตราที่สูงกว่าของลูกจ้าง ทำให้ลูกจ้างออมเงินได้ไม่เต็มที่ ดังนั้น จึงควรอนุญาตให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบต่ำกว่าลูกจ้างได้

### 2.3.4 การประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องกองทุนสำรองเลี้ยงชีพให้มากยิ่งขึ้น

การจัดสัมมนาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องจะมีผลต่อการจัดตั้งกองทุนด้วยเช่นกัน ทำให้นายจ้างและลูกจ้างมีความรู้ความเข้าใจในระบบการออมระยะยาวเพื่อการเกษียณอายุ ระบบการจัดสวัสดิการให้ลูกจ้าง รวมทั้งตัวลูกจ้างเอง เกิดความตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการออมเพื่อไว้ใช้จ่ายยามเกษียณอายุ ยิ่งไปกว่านั้น การประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอ เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจและทำให้ระบบ ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนไม่ใช่เรื่องยากหรือซับซ้อนแต่อย่างใด นายจ้างและลูกจ้างพร้อมจะจัดตั้งได้ทันที และเป็นการแสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการบริหารเงินลงทุน และยังได้รับยกเว้นภาษีอีกด้วย อย่างไรก็ตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะทำให้มีความสำคัญกับการให้ความรู้กับประชาชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากการชักจูงให้จัดตั้งกองทุนแล้ว ควรจะให้ความรู้เรื่องการลงทุนด้วย เช่น การเลือกหลักทรัพย์ลงทุน การบริหารความเสี่ยง เป็นต้น เพื่อให้แรงงานเกิดความมั่นใจเพิ่มขึ้นในการเป็นสมาชิกกองทุน โดยการบริหารเงินลงทุนของตนเอง หรือ การมี Employee's choices

## 2.4 กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ

กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพเป็นการซื้อหน่วยลงทุนของผู้ออมฝ่ายเดียวไม่จำเป็นต้องมีนายจ้างร่วมด้วย จัดเป็นการออมภาคสมัครใจที่มีความอิสระ คล่องตัว และเลือกลงทุนเองได้

อย่างไรก็ตาม ปัจจุบัน ความครอบคลุมแรงงานยังมีน้อยมาก เนื่องจากปัญหาการไม่สามารถเข้าถึงของแรงงานทั่วไป และการขาดความรู้เรื่องการลงทุนของผู้ออมเป็นสำคัญ จึงเสนอแนวทางแก้ไข ดังนี้

#### **2.4.1 เปิดโอกาสให้มีการจัดตั้งกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ที่เสนอขายเฉพาะเจาะจงแก่นายจ้างและลูกจ้างของแต่ละบริษัท**

เป็นการให้ความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเครื่องมือการออม และเป็นการออมในลักษณะที่เป็นกลุ่มก้อน เสนอลักษณะกองทุนที่มีนโยบายการลงทุนที่ตรงและสอดคล้องกับความสนใจของผู้ออม นอกจากนี้ เพื่อเข้าถึงคนจำนวนมากของบริษัทโดยกระจายข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงอีกด้วย

#### **2.4.2 ปรับเงื่อนไขการซื้อหน่วยลงทุน**

โดยยกเลิกอัตราขั้นต่ำ 3% ของเงินได้ หรือ 5,000 บาท เนื่องจากผู้ออมอีกจำนวนมากที่ต้องการออมใน RMF แต่ระดับรายได้ยังต่ำกว่าเกณฑ์ดังกล่าว หรือเป็นผู้ที่มีเงินได้สูงแต่ต้องการออมในปริมาณน้อยก่อนในระยะเริ่มต้น เนื่องจากความไม่แน่ใจในการบริหารจัดการเงินลงทุนของบริษัทจัดการ จึงต้องการระยะเวลาในการปรับเพิ่มวงเงินในการซื้อหน่วยลงทุน ดังนั้น การออมใน RMF จึงน่าจะเปิดโอกาสให้กว้างขวางมากขึ้น รองรับบุคคลดังกล่าว ทั้งนี้ แม้ว่าการออมในปริมาณน้อยอาจจะทำให้การบริหารจัดการ ไม่คุ้มทุนเงินต้น แต่ผู้ลงทุนย่อมรับรู้ในจุดนี้ และสามารถบริหารความมั่งคั่งของเงินซื้อหน่วยลงทุนเมื่อเทียบกับผลตอบแทนที่ได้ นอกจากนี้ การยกเลิกเกณฑ์ขั้นต่ำจะไม่มีผลกระทบต่อผู้ที่ต้องการออมในปริมาณสูง เนื่องจากเป็นความตั้งใจที่จะออมในจำนวนมากอยู่แล้ว

**2.4.3 เพิ่มสิทธิประโยชน์ทางภาษี** จากเดิมยกเว้นภาษีขั้นสูงสุด 15% และไม่เกิน 500,000 บาท เมื่อรวมกับ กบข. และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นการจำกัดปริมาณเงินออมใน RMF ให้ลดลงตามสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับ ซึ่งหากผู้ออมใน RMF มี กบข. หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพอยู่แล้ว ก็จะไม่สามารถออมเพิ่มใน RMF ได้อย่างเต็มที่ที่ต้องการจะออม เพราะข้อจำกัดทางด้านภาษี ดังนั้น จึงเสนอให้ปรับโดยยกเลิกการนับรวมกับ กบข. และกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทั้งนี้ แม้ว่าการเปิดช่องให้ยกเว้นภาษีได้จำนวนมากขึ้นจะนำมาซึ่งการสูญเสียรายได้ทางภาษีของรัฐบาลก็ตาม แต่ในทางกลับกัน เงินออมที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจ จะทำให้เกิดการส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจได้โดยผ่านทางตัวแปรต่าง ๆ หากสามารถบริหารเงินออมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะเศรษฐกิจที่ต้องการเงินออมจำนวนมากเพื่อรองรับการลงทุนที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นในปัจจุบันนี้ นอกจากนี้ ยังเป็นการส่งเสริมการพัฒนาตลาดทุนผ่านนักลงทุนสถาบันได้อีกทางหนึ่งด้วย ดังนั้น เมื่อพิจารณาการ Trade off ดังกล่าวถือว่าคุ้มค่า

#### **2.4.4 อนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน (Mobility of Labor) และการโอนย้ายเงินกองทุน (Portability) โดยได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษี**

ควรอนุญาตให้มีการโอนย้ายระหว่างกองทุนได้ (ปัจจุบันการเคลื่อนย้ายภายในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ สามารถเคลื่อนย้ายได้ โดยจะต้องเข้ากองทุนใหม่ภายใน 5 วันทำการ) เพราะเมื่อผู้ออมหรือผู้ซื้อหน่วยลงทุนมีการย้ายงานและต้องการย้ายกองทุนตามไปด้วย เพื่อให้การออมยังคงอยู่

ในระบบกองทุนการออมระยะยาว ซึ่งนอกจากจะส่งเสริมการออมให้ต่อเนื่อง เพื่อให้เงินยังคงอยู่แล้ว ยังเป็นการจูงใจให้บุคคลต้องการออมมากขึ้น เพราะไม่ต้องกังวลเรื่องความต่อเนื่องของเงินออม เพราะหากไม่มีความต่อเนื่องแล้ว ผู้ออมจำเป็นต้องถอนเงินออมออกโดยยังไม่ถึงเวลาที่ต้องการ และยังไม่ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอีกด้วย

#### 2.4.5 การให้ความรู้เรื่องการลงทุนและประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง

ภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมมือกันในการจัดสัมมนาประชาสัมพันธ์ให้ความรู้เรื่องความสำคัญของการออม การลงทุน การบริหารความเสี่ยง เพื่อผลตอบแทนที่คุ้มค่า โดยมีขั้นตอน

### 3. ผลประโยชน์ที่จะได้รับการออมระยะยาว

เงินออมระยะยาวมีความสำคัญเป็นอย่างมากทั้งกับลูกจ้าง นายจ้าง รัฐบาล และเศรษฐกิจดังต่อไปนี้

#### 3.1 แรงงาน

3.1.1 เป็นหลักประกันทางการเงินแก่ลูกจ้างในกรณีที่ต้องออกจากงาน ซึ่งรวมถึงครอบครัวด้วยในกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิต

3.1.2 เพิ่มผลตอบแทนให้กับเงินออมทั้งในส่วนของตนเองและของนายจ้าง

3.1.3 เพื่อบำรุงขวัญและกำลังใจ ตลอดจนความมั่นคงในชีวิตของลูกจ้าง ช่วยลูกจ้างในการเก็บออม หากลูกจ้างจะออมด้วยตนเองก็อาจไม่มีแรงจูงใจพอให้เกิดการออมที่ละเล็กละน้อยได้ ทำให้เกิดความมั่นใจทั้งในขณะที่อยู่ในวัยทำงาน และหลังเกษียณ

#### 3.2 นายจ้าง

3.2.1 สร้างชื่อเสียงให้กับบริษัทว่าเป็นบริษัทที่มั่นคง และห่วงใยลูกจ้าง

3.2.2 เป็นการให้แรงจูงใจแก่ลูกจ้าง ช่วยให้ลูกจ้างที่มีฝีมือทำงานอยู่กับบริษัท ช่วยลดอัตราการหมุนเวียนเข้าออกของลูกจ้าง เพราะถ้าอัตราการเข้าออกสูงย่อมเพิ่มต้นทุนในการคัดเลือกอบรมลูกจ้างใหม่ ซึ่งจะเป็นต้นทุนที่สูงกว่าที่บริษัทจะได้ลูกจ้างที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังทำให้การดำเนินงานของบริษัทเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3.2.3 สร้างความจงรักภักดีที่ลูกจ้างมีให้กับนายจ้าง ทำให้ลูกจ้างอยู่ทำงานกับนายจ้างเป็นระยะเวลานาน ทำให้เกิดการพัฒนาฝีมือ เกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ทำมากขึ้น นำมาซึ่งการเพิ่ม Productivity ให้กับบริษัท

3.2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์ให้ดียิ่งขึ้น การที่นายจ้างจ่ายเงินสมทบให้ส่วนหนึ่ง ทำให้สัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างเป็นไปในทิศทางที่เห็นอกเห็นใจกันมากขึ้น และลูกจ้างเกิดความรู้สึกศรัทธาในบริษัทที่ทำงานอยู่ อันจะส่งเสริมให้ประสิทธิภาพของงานดีขึ้น

### 3.3 รัฐบาล

3.3.1 แม้ว่ารัฐบาลจะสูญเสียรายได้บางส่วนจากการยกเว้นภาษีอากรแก่นายจ้าง และลูกจ้าง แต่กองทุนก็ช่วยรับภาระของรัฐในการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกจ้างเมื่อออกจากงานและเมื่อเกษียณอายุ ไม่ต้องตกเป็นภาระของรัฐในการต้องจัดสรรงบประมาณไปเลี้ยงดูผู้สูงอายุในอนาคต

3.3.2 รัฐบาลยืมไปใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งถ้าหากกองทุนขยายใหญ่ขึ้น จำนวนเงินที่รัฐจะยืมไปลงทุนก็มีมากขึ้น ทำให้รัฐกู้ยืมเงินจากต่างประเทศน้อยลง

### 3.4 เศรษฐกิจ

3.4.1 เงินออมสามารถสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจเพิ่ม GDP ได้อย่างต่อเนื่อง เงินออมจะสามารถเพิ่มรายได้ประชาชาติ เพิ่มรายได้ให้กับประชาชน กล่าวคือ การมีเงินออมอย่างเพียงพอ ทำให้สนองต่อความต้องการลงทุนของภาคเอกชนและภาครัฐ การลงทุนทำให้เกิดการผลิต การจ้างงาน เพิ่มรายได้ให้แรงงาน เป็นการเพิ่มอำนาจซื้อแก่ประชาชนซึ่งจะสะท้อนกลับไปที่ส่งผลให้ธุรกิจนั้น ๆ เกิดกำไรเพิ่มขึ้น ธุรกิจสามารถขยายกิจการ จ้างงานเพิ่มขึ้น และผลิตเพิ่มขึ้น หมุนเวียนไปแบบนี้ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ การลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะสามารถเพิ่มรายได้ประชาชาติได้มากขึ้นในอัตราสูงถ้าการลงทุนนั้นไม่ทำให้อัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นมาก เนื่องจากการมีปริมาณเงินออมที่เพียงพอรองรับการลงทุนดังกล่าว

3.4.2 การลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดเงิน โดยเงินออมในประเทศ สร้างความเชื่อมั่นในสายตาของคนไทยและชาวต่างประเทศ และการนำมาซึ่งรายได้จากต่างประเทศ ทั้งในรูปเงินลงทุนโดยตรง โดยอ้อม เงินออม และนำเข้าสินค้าจากประเทศเรา ทั้งหมดนี้เกิดจากการนำเงินออมภายในประเทศ มาช่วยลดการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดได้ โดยไม่กระทบตัวแปรทางเศรษฐกิจอื่น หรือกระทบน้อยมาก ทั้งนี้ การขาดดุลดังกล่าวสามารถชดเชยด้วยเงินออมของเราเอง ไม่ต้องไปกู้ยืมจากต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของสภาพเศรษฐกิจโลก ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน หรือความเสี่ยงจากอัตราดอกเบี้ยเหล่านี้สามารถตัดความเสี่ยงไปได้ด้วยการมีเงินออมภายในประเทศที่เพียงพอ จะสามารถรองรับต่อความต้องการทุนได้อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังทำให้ประเทศ ไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากต่างประเทศ (ซึ่งจะนำมาซึ่งการลดลงของค่าเงินบาท (Depreciation) ส่งผลให้การกู้เงินต้องขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน) ดังนั้น การที่ประเทศมีเงินออมภายในประเทศที่เพียงพอ จะสามารถรักษาระดับค่าเงินบาท อัตราดอกเบี้ย และระดับราคาได้อย่างเหมาะสม เกิดความเชื่อมั่นของนักลงทุนต่างประเทศ จึงต้องการลงทุนในประเทศเรามากขึ้น เป็นการส่งเสริมให้เกิดการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดได้อีก และในขณะเดียวกันก็เป็นการสร้างงานให้กับประชาชนในประเทศอีกด้วย

3.4.3 เงินออมสามารถนำมาเพิ่มมูลค่าได้หลายเท่า ซึ่งเกิดจากรอบของการหมุนของเงิน (Velocity of Money) นั่นคือ เมื่อธนาคารมีปริมาณเงินออม ก็จะนำไปปล่อยกู้ เกิดรายได้จากดอกเบี้ย และเงินออมดังกล่าวก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล จากกระบวนการจัดสรรเงินออมอย่าง

ชาวนาตลาด ให้กับผู้ต้องการกู้หรือผู้ลงทุน และเงินก้อนดังกล่าวสามารถเอาไปปล่อยกู้ต่อ เกิดรายได้ที่อยู่ในรูปตัวเงินคืออัตราดอกเบี้ย และเกิดผลผลิต สิ่งก่อสร้าง หรือการลงทุนในรูปแบบต่าง ๆ สร้างความมั่งคั่งให้กับประเทศ นอกจากนี้ เงินออม ที่นำมาปล่อยกู้โดยธนาคาร จะกระทำไ้หลายรอบ ทำให้ได้รับผลประโยชน์ต่อประเทศชาติได้อย่างทวีคูณ

3.4.4 สามารถยกระดับอัตราการผลิตสูงสุด (Full Capacity) โดยการขยายความสามารถในการผลิต โดยการพัฒนาปัจจัยพื้นฐานทั้งแรงงานและทุนซึ่งหมายถึง เครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ และ Infrastructure หรือปัจจัยพื้นฐาน (ซึ่งต้องทำอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ Demand ขยายตามไปด้วยโดยอัตโนมัติ) ซึ่งเป็นการจัดการโดยการเน้น Supply Creation เป็นการสร้างศักยภาพในการผลิตให้กับประเทศ แต่จะทำได้โดยไม่ทำให้ขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงมาก เราต้องมีเงินออมภายในประเทศ มาลงทุนเพื่อเพิ่มความสามารถในการผลิต ดังนั้น เงินออมภายในประเทศ จะสามารถยกระดับ GDP โดยไม่กระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่เกิดมาจากการต้องไปกู้เงินจากต่างประเทศ

3.4.5 เพิ่มแหล่งเงินสำหรับบริษัทธุรกิจเพื่อนำไปลงทุนขยายธุรกิจ เป็นเงินเพิ่มทุนของธุรกิจที่ได้จากการเสนอขายตราสารต่าง ๆ เป็นการระดมเงินทุนให้กับบริษัท ที่ได้จากการเสนอขายตราสารทางการเงินเพื่อระดมเงินทุนเมื่อยามที่ธุรกิจต้องการเงินทุน โดยผ่านกระบวนการเสนอขายในตลาดทุน ซึ่งนักลงทุนสถาบัน หรือบริษัทจัดการลงทุนจะนำเงินกองทุนสำรองเลี้ยงชีพไปเป็นแหล่งเงินทุนให้กับธุรกิจดังกล่าว ส่งผลให้เกิดการลงทุนมากขึ้น ส่งเสริมการจ้างงาน พัฒนาตลาดแรงงาน ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนได้เป็นอย่างดีพัฒนาตลาดทุนของประเทศ เนื่องจากมีเงินลงทุนในตลาดทุนมากขึ้น โดยเงินออมในกองทุนเหล่านี้จะส่งผลให้เงินลงทุนระยะยาวจากผู้ลงทุนประเภทสถาบันเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งจะเพิ่มปริมาณการซื้อขายและความมั่นคงของตลาดทุน โดยเฉพาะการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ นอกจากนี้ ยังมีผลต่อการพัฒนาตราสารรูปแบบใหม่ ๆ ในตลาดตามอุปสงค์ที่เพิ่มขึ้นด้วย ทำให้ตลาดขยายตัว และอาจทำให้ราคาหุ้นสูงขึ้น ดอกเบี้ยหุ้นกู้ลดลง ทั้งนี้ มีเงื่อนไขที่สำคัญ คือ ผู้บริหารกองทุนมีความสามารถ และตลาดทุนมีผู้กำกับดูแลอย่างใกล้ชิด

อย่างไรก็ตามนอกจากผลประโยชน์ที่ได้รับจากเครื่องมือการออมแล้ว อาจสร้างผลกระทบในด้านลบได้เช่นเดียวกัน จากการลดการบริโภคในปัจจุบันของแรงงานลง แล้วไปเพิ่มการบริโภคในอนาคต เนื่องจากแรงงานต้องการที่จะออมไม่ว่ารายได้จะเพิ่มขึ้นด้วยหรือไม่ เพราะแรงงานเห็นว่าตนเองควรจะเก็บออมไว้ใช้ภายหลังเกษียณอายุ จึงเก็บออมตั้งแต่วัยทำงาน ประกอบกับการออมดังกล่าวยังได้ประโยชน์จากเงินสมทบส่วนของนายจ้างเพิ่มเข้ามาอีกด้วย และยังได้ยกเว้นภาษี ดังนั้น แรงงานจะพอใจที่จะออม โดยไปลดการบริโภคลง ซึ่งจะกระทบต่อการผลิต การจ้างงาน จนกระทั่งส่งผลไปถึงการชะลอตัวทางเศรษฐกิจก็เป็นได้ แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ดังกล่าวเป็นไปได้ค่อนข้างยาก จากประสบการณ์ต่างประเทศระบบการออมในกองทุนภาคสมัครใจจะไม่กระทบการบริโภค นั่นคือการบริโภคระหว่าง 2 ช่วงเวลาไม่แตกต่างกันมากนัก

## บทที่ 9

### สรุปและข้อเสนอแนะ

เครื่องมือการออมระยะยาวที่เหมาะสมกับศักยภาพการออมของแรงงาน โดยแบ่งตามความเหมาะสมตามแต่ละกลุ่มอาชีพ น่าจะเป็นช่องทางที่มีประสิทธิภาพช่องทางหนึ่ง ที่แรงงานสามารถเข้าถึงเครื่องมือการออมที่เป็นระบบได้ง่าย แรงงานมีความเชื่อมั่นในเครื่องมือว่าจะสามารถบริหารเงินออมของตนให้คงอยู่ได้ เพื่อเป็นรายได้ไว้ใช้เมื่อออกจากงาน ดังนั้น เครื่องมื่อดังกล่าวควรจะให้มีการเข้าร่วมในเครื่องมือในระดับที่น้อยที่สุดโดยจะต้องดำเนินการแบบบังคับ สำหรับลูกจ้างทั้ง 3 กลุ่มอาชีพ การออมจะต้องแยกบัญชีรายบุคคลของผู้ออมแต่ละราย ให้ผู้ออมมีสิทธิในการเลือกนโยบายลงทุนได้ตามความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละคน การจัดการลงทุนดำเนินการโดยบริษัทจัดการลงทุนเอกชนที่มีความเป็นมืออาชีพ และได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ในการจัดการกองทุนส่วนบุคคล เครื่องมือจะต้องมีประสิทธิภาพในด้านค่าใช้จ่ายและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ รวมทั้ง ให้ผู้ออมสามารถโอนย้ายเงินกองทุนได้ เมื่อเปลี่ยนงาน

รัฐบาลจะต้องให้การสนับสนุน ติดตามให้แรงงานเข้าร่วมออมในเครื่องมือต่าง ๆ โครงการออมแบบบัญชีรายบุคคล จะสร้างความรับผิดชอบในเงินของตน รวมทั้งให้สิทธิในการวางกลยุทธ์การลงทุน เป็นการสนับสนุนให้ประชาชนแสดงบทบาทของตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ ยังไม่ต้องพึ่งพาการช่วยเหลือด้านการเงินของรัฐบาล

เครื่องมือการออมจะมีความยั่งยืนทางการเงินในระยะยาวได้เป็นอย่างดี เพราะไม่ขึ้นกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร แต่มีความเสี่ยงที่เกิดจากการบริหารจัดการเงินลงทุนของบริษัทจัดการเอกชน อย่างไรก็ตาม จากประสบการณ์ต่างประเทศของหลาย ๆ ประเทศ พบว่าภาคเอกชนบริหารเงินลงทุนได้ดีกว่ารัฐบาล อย่างไรก็ตาม รัฐบาลควรแสดงบทบาทที่สำคัญในการสร้างความมั่นใจว่าผู้จัดการกองทุนมีความเป็นอิสระ และมีคุณสมบัติครบถ้วน โดยการตั้งเกณฑ์มาตรฐานและติดตามผลการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ ความเสี่ยงยังขึ้นกับต้นทุนในการดำเนินงานด้วย ดังนั้น ความเสี่ยงสามารถควบคุมได้ โดยรัฐบาลทำหน้าที่กำกับและดูแลอย่างระมัดระวัง การควบคุมค่าใช้จ่ายให้มีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้จะมีรูปแบบเครื่องมือการออมที่มีประสิทธิภาพ แต่ถ้าหากแรงงานยังขาดความตระหนักถึงเห็นความสำคัญในการออม เครื่องมือก็จะไร้ประโยชน์ รวมทั้งมองเห็นผลประโยชน์จากการออมในระยะยาวมากกว่าการมองเพียงช่วงสั้น ๆ ดังนั้น รัฐบาลควรดำเนินการดังต่อไปนี้ร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความสำเร็จของโครงการการออมในเครื่องมือการออมระยะยาว

1. ควรมีการเร่งประชาสัมพันธ์อย่างจริงจังและทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้ความเข้าใจในระบบการออมระยะยาว ความจำเป็นที่แรงงานต้องออมเพื่อตนเองในอนาคต ให้ความรู้เรื่องหลักการลงทุน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากเงินออม ซึ่งจะเป็นการทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับ และมีความประสงค์ที่จะออมเงินผ่านกองทุน ได้อย่างไม่เกิดการต่อต้าน นอกจากนี้ ควรประชาสัมพันธ์แบบ Focus Group Hearings เพื่อเข้าถึงประชาชนแต่ละกลุ่มอย่างชัดเจน

2. รัฐอาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการปรับฐานค่าจ้างขั้นต่ำ เพื่อให้แรงงานซึ่งรายได้ต่ำได้รู้สึกว่าการจ่ายเงินออมเข้ากองทุน ไม่ได้เพิ่มภาระให้กับตนเองมากเกินไป เนื่องจากกำลังซื้อ (Purchasing Power) ไม่เปลี่ยนแปลง ซึ่งหากมองในด้านผลกระทบเศรษฐกิจโดยรวม โดยเฉพาะการเพิ่มต้นทุนการผลิต (Production Cost) ซึ่งจะมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของอัตราเงินเฟ้อ ที่เกิดจากการปรับเพิ่มค่าจ้างดังกล่าวแล้ว ไม่น่าจะเกิดผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการปรับค่าจ้างขั้นต่ำเท่านั้น ส่วนผู้มีรายได้ปานกลางหรือสูงอยู่แล้ว จะไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด

3. เนื่องจากเครื่องมือการออมระยะยาวแบบที่เสนอ เป็นระบบบัญชีรายตัว ผลประโยชน์ที่ได้รับขึ้นกับจำนวนเงินออมในกองทุน และผลประโยชน์ที่ได้รับจากเงินดังกล่าวที่ได้จากการบริหารจัดการของบริษัทจัดการลงทุน ซึ่งแรงงานอาจเกิดความไม่แน่ใจ และไม่มีความรู้เรื่องระบบการลงทุนมากพอ ดังนั้น รัฐอาจให้ความเชื่อมั่นแก่ผู้ออมโดยการกำหนดให้มีการประกันความเสี่ยงของกองทุนที่เกิดจากการประมาทเลินเล่อของผู้จัดการกองทุน เช่น จัดให้ทุกบริษัทจัดการกองทุนต้องมีการประกันกองทุนประเภท Investment management indemnity insurance (IMI) เป็นต้น เพื่อให้แรงงานมีความแน่ใจว่าเงินออมของตนจะไม่เสียหาย

4. พร้อมกันนั้น ควรจัดให้มีโครงการให้ความรู้เรื่องการออม และการลงทุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น อาจจัดให้อยู่ในหลักสูตรการเรียนการสอนภาคบังคับในระบบมัธยมศึกษา หรืออุดมศึกษา เป็นต้น ซึ่งนอกจากจะเป็นการให้ความรู้ในการบริหารเงินลงทุนให้เกิดดอกผลมากที่สุดแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมปลูกฝังให้ประชาชนรักการออมตั้งแต่วัยเด็กอีกด้วย

## บรรณานุกรม

### ภาษาไทย

กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. 2547. รายงานคุณภาพชีวิตของคนไทย จากข้อมูล

ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2547. กรุงเทพฯ.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2548ก. โครงการศึกษาการตรวจสอบโดยสังคม:

เครื่องมือด้านการบริหารจัดการเพื่อการลดความยากจนและเพิ่มความเข้มแข็งชุมชนไทย. ได้รับ  
ทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. 2549 การประเมินความเสี่ยงและความเปราะบางทาง

สังคม: การวัดภาวะยากไร้และความเปราะบางทางสังคม สู่แนวทางนำไปปฏิบัติได้ในประเทศไทย.  
เสนอต่อ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สมชัย ฤชุพันธุ์ และ สุรัสวดี หุ่นพยนต์. 2548ก. รายการการศึกษาความเหมาะสมของระบบการออก

เพื่อสวัสดิการและการชราภาพสำหรับแรงงานนอกระบบโดยผ่านกลไกของชุมชน. ตามโครงการ  
ระบบบำเหน็จบำนาญสำหรับแรงงานนอกระบบ สศค. กระทรวงการคลัง.

สมชัย ฤชุพันธุ์ และ สุรัสวดี หุ่นพยนต์. 2548ข. ทางเลือกสำหรับรูปแบบการออมและการออมเพื่อ

การเกษียณอายุ. โครงการศึกษาความเสี่ยงและความคุ้มครองทางสังคมสำหรับแรงงานนอกระบบใน  
ประเทศไทย เสนอต่อสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง โดยการสนับสนุนของกระทรวง  
แรงงาน กองทุน ASEM และธนาคารโลก.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538. การคาดประมาณประชากร

ของประเทศไทย 2533-2563. กรุงเทพฯ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2548. กรอบยุทธศาสตร์การ

เตรียมความพร้อมสังคมไทยสู่สังคมผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2545. รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย. กระทรวง

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2546ข. รายงานการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2545.

กรุงเทพฯ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2549. สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ.

2548-2549. กรุงเทพฯ. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.

สุทธิชัย จิตะพันธุ์กุล. 2545. “การดูแลระยะยาว (Long-term Care) และทิศทางนโยบายที่ควรจะเป็นสำหรับประเทศไทยและภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก” วารสารพัฒนาวิทยาและเวชศาสตร์ผู้สูงอายุ. 3,4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2545) หน้า 40-42.

อานิล บี ดีโกลาติการ์. 2548 การเสี่ยงต่อความยากจนและการรับมือกับความเสี่ยงในสังคมไทย การวิเคราะห์โดยใช้ข้อมูลการสำรวจบุคคลและครัวเรือน. เสนอต่อกระทรวงแรงงาน รัฐบาลไทย, มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย, ริเวอร์ไซด์, แคลิฟอร์เนีย, สหรัฐอเมริกา.

### ภาษาอังกฤษ

Alberto R. Musalem and Gregorio Impavido. **Contractual Savings and Financial Markets.** Financial Sector Development Department, the World Bank.

Allianz Asset Management. **Central and Eastern European Pensions: Reform trends and Growth Opportunities.**

Barrientos, Armando Gorman M., and Heslop A. **Old Age Poverty in Developing Countries: Contributions and Dependence in Later Life.** World Development Vol.31, No.3, pp. 555 - 570. 2003.

Chayowan, N. 1999. **Economics conditions of Thai elderly: the difference between gender.** Journal of Demography. 15(1). 15-35.

Committee on Population and Committee on National Statistics. 2001. **Preparing for an Aging World: The Case for Cross-National Research.** National Academy Press, Washington D.C., USA.

David M. Knox. **The Australian Annuity Market.** The World Bank. 2000.

Dennis Fredriksen, Kim Massey Heide. Erling Holmoy and Ingeborg Foldoy Solli. **Macroeconomic Effects of proposed Pension Reforms in Norway.** Research Department, Norway. 2005

Dimitri Vittas and Michael Skully. **Overview of Contractual Savings Institutions.** The World Bank. 1991.

Economic and Social Development in Asia and the Pacific. 2000. **Economic and Social Survey of Asia and the Pacific 2000.** (Income security for old age, Reforms of old age and Retirement benefit schemes) Bangkok, Thailand.

Estelle James, Augusto Iglesias and Alejandra Cox Edwards. **Disability Insurance with Pre-Funding and Private Participation: The Chilean Model.** 2008.

- European Economic and Social Committee. **Opinion on Economic Growth, Taxation and Sustainability of Pension Rights in the EU.**
- Faruquee, H. and M Muhleisen (2001) . **Population Aging in Japan: Demographic Shock and Fiscal Sustainability.** IMF Working Paper. WP/01/40. International Monetary Fund.
- Grrgoriob Impavido, Alberto R. Musalem, and Dimitri Vittas. **Contractual Savings in Countries with a Small Financial Sector.** Policy Research Working Paper, the World Bank Financial Sector Development Department. 2002.
- Haurer, Phillip M.1983 **Aging of Population and Labor Force for World, More Developed and Less Developed Areas and Their Regions: Population Aging 1970-2025; Labor Force Aging 1970-2000.** Nihon University Population Research Institute. Tokyo, Japan.
- Hazel Bateman, John Piggott. **Australia's Mandatory Retirement Saving Policy: A View from the New Millennium.** Social Protection Unit, Human Development Network, the World Bank. 2001.
- ING. **Country Pension Models.** Business Development Global Pension. 2005.
- International Labour Organization. **2004 Actuarial Review of the Old-Age Benefits Branch of the Social Security Fund.** Geneva, Switzerland.
- Johnson, P., and Falkingham, J .1992. **Ageing and economic welfare.** SAGE Publications. London.
- Kalayani, K . Mehta.. 2002. "National Policies on Ageing and Long-term Care in Singapore: A Case of Cautious Wisdom?" Chapter 5 in **Ageing and long-term Care National Policies in the Asia-Pacific.** Edited by David R. Phillips and Alfred C.M. Chan, ISEAS/IDRC 2002.
- Kuroda. Toshio, and Phillip M. Hauser.1981. **Aging of Population of Japan and Its Policy Implications.** Nihon University Population Research Institute. Tokyo, Japan.
- Kuroda, Toshio. "Aging of Labour Force and Technical Progress-The Japanese Experience." Reprinted from **Economic and Social Implications of Population Aging.** Proceedings of the International Symposium on Population Structure and Development, Tokyo, 10-12 September 1987. United Nations.
- Marek GORA. **Polish Approach to Pension Reform.**
- Mitchell Wiener. **Thailand Pension System Design Project.** The Asian Development Bank. 2006.
- Ogawa,Naohiro and Daniel B. Suits. 1983. "Retirement Policy and Japanese Workers : Some

- Results of an opinion Survey,” reprinted from **International Labour Review** . Vol.122 No.6, International Labour Organisation, Geneva, Switzerland.
- Ogawa, Naohiro and Daniel B. Suits. 1983. **Preference of an Aging Labor Force Toward Retirement Options**. Nihon University Population Research Institute. Tokyo , Japan.
- Ogawa, Naohiro, Nipon Poapongsakorn, and Andrew Mason. 1983. “Forecasts of Health Care Costs.” reprinted from **The Economic Impact of Demographic Chang in Thailand**, 1980-2015. edited by B. O. Cambell, A. Mason and E. M. Pernia; East-West Center, Honolulu, U.S.A.
- Ogawa, Naohiro. 1982. “**Implications of Japan’s aging population: a macro-economic demographic modeling approach**,” reprinted from International Labour Review. Vol. 121, No.1, International Labour Organization, Geneva, Switzerland.
- Ogawa, Naohiro. 2004. “Aging Trends and Policy Responses in the ESCAP Region.” Reprinted from **Population and Development: Selected Issues**, Asian Population Studies Series, Number 161, United Nation ESCAP, Bangkok, Thailand.
- Ong, Fon Sim. (2002). “Ageing in Malaysia: A Review of National policies and Programmes.” Chapter 4 in **Ageing and long-term Care National Policies in the Asia-Pacific**. Edited by David R. Phillips and Alfred C.M. Chan, ISEAS/IDRC 2002.
- Rhodes, L.1982. **Retirememt, Economics and the minority aged**. Minority Aging. Page 3-15.
- Robert Holamann and Richard Hinz. **Old-Age Income Support in the 21<sup>st</sup> Century**. The World Bank. 2005.
- Rodrigo Acuna R. and Augusto Iglesias P., **Chile’s Pension Reform after 20 Years**. 2001.
- Wongboonsin, kua and Philip Guest. 2004. **The Demographic Dividend: Policy Options for Asia**. Bangkok, Thailand.
- Yasue Pai. **Comparing Individual Retirement Accounts in Asia: Singapore, Thailand, Hong Kong, and PRC**. The World Bank. 2006
- Yvonne Sin. **Aging in Asia: Old Age Income Protection in the 21<sup>st</sup> Century**. The World Bank. 2006.

เว็บไซต์Website ในประเทศ

[www.sso.go.th](http://www.sso.go.th)  
[www.gpf.or.th](http://www.gpf.or.th)  
[www.sec.or.th](http://www.sec.or.th)  
[www.nso.go.th](http://www.nso.go.th)  
[www.thaipvd.com](http://www.thaipvd.com)  
[www.nesdb.go.th](http://www.nesdb.go.th)  
[www.bot.or.th](http://www.bot.or.th)  
[www.thailocaladmin.go.th](http://www.thailocaladmin.go.th)

Website ต่างประเทศ

[www.adb.org](http://www.adb.org)  
[www.worldbank.org](http://www.worldbank.org)  
[www.oecd.org](http://www.oecd.org)  
[www.apec.org](http://www.apec.org)  
[www.watsonwyatt.com](http://www.watsonwyatt.com)  
[www.seiu.org](http://www.seiu.org)  
[www.mpfa.org.hk](http://www.mpfa.org.hk)

ตารางที่ 1: ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกา

| United States                                  |                 |                 |                 |                 |                 |      |
|------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|------|
|                                                | 2000            | 2003            | 2004            | 2005            | 2006            | 2030 |
| Subject                                        |                 |                 |                 |                 |                 |      |
| GDP                                            | 9 764.8         | 10 908          | 11 630.9        | 12 376.1        | 13 132.9        | ..   |
| Gross national income per capita               | 35 158.73100167 | 37 472.32339321 | 39 741.78499538 | 41 887.11393667 | 44 054.52368485 | ..   |
| Real GDP growth                                | 3.69221947      | 2.52260543      | 3.64982731      | 3.0751419       | 2.87290194      | ..   |
| Household net saving rates                     | 2.43782391      | 2.40577691      | 1.99339918      | 0.56637815      | 0.49941753      | ..   |
| GDP deflator                                   | 2.17985721      | 2.13105469      | 2.87257473      | 3.23252422      | 3.15156858      | ..   |
| Current account balance of payments            | -4.27480338     | -4.78640447     | -5.50385611     | -6.09923966     | -6.17896276     | ..   |
| CPI: all items                                 | 100             | 106.8283004     | 109.6883469     | 113.4097948     | 117.0683314     | ..   |
| Long-term interest rates                       | 6.029167        | 4.015           | 4.274167        | 4.29            | 4.791667        | ..   |
| Government net borrowing/net lending           | 1.62142615      | -4.83247041     | -4.35331392     | -3.59078087     | -2.61260203     | ..   |
| General government gross financial liabilities | 55.16820915     | 60.94846885     | 61.9540567      | 62.40965102     | 61.94747588     | ..   |
| Public expenditure on health                   | 5.8             | 6.7             | 6.8             | 6.9             | ..              | ..   |
| Total expenditure on health                    | 13.2            | 15.2            | 15.2            | 15.3            | ..              | ..   |
| Public social expenditure                      | 14.59317072     | 16.19933356     | ..              | ..              | ..              | ..   |
| Total tax revenue                              | 29.892686       | 25.877704       | 25.982466       | 27.311512       | 28.22985        | ..   |
| Taxes on income and profits                    | 15.141877       | 11.192968       | 11.355228       | 12.695198       | 13.701289       | ..   |
| Taxes on goods and services                    | 4.800477        | 4.726861        | 4.734475        | 4.761           | 4.663261        | ..   |
| Taxes on the average worker                    | 29.4724         | 29.0031         | 28.9595         | 28.8624         | 28.9295         | ..   |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 2 : ข้อมูลประชากรของประเทศสหรัฐอเมริกา

| United States                                                           |             |             |             |             |             |             |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                                                                         | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030        |
| Subject                                                                 |             |             |             |             |             |             |
| Total population                                                        | 282 429.565 | 291 289.242 | 294 055.604 | 296 940.126 | 299 801.097 | 363 811.435 |
| Population growth rates                                                 | 1.12241724  | 0.99240578  | 0.9496959   | 0.98094441  | 0.96348413  | 0.79620319  |
| Total fertility rates                                                   | 2.06        | 2.04        | 2.0455      | 2.054       | ..          | ..          |
| Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | 0.12360674  | ..          | ..          | ..          |
| Ratio of population aged 65 and over to the total population            | 12.38405745 | ..          | ..          | 12.33927354 | ..          | 20.38012581 |
| Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | 23.47124131 | ..          | ..          | 23.48564502 | .           | 46.47520899 |
| Employment rates: total                                                 | 74.09539336 | 71.22252123 | 71.22262899 | 71.53088255 | 71.99859214 | ..          |
| Incidence of part-time employment                                       | 12.64279276 | 13.22451917 | 13.2405338  | 12.81861752 | 12.55900689 | ..          |
| Self-employment rates: total                                            | 7.41758041  | 7.56592322  | 7.57403843  | 7.46913145  | 7.40235552  | ..          |
| Unemployment rates: total                                               | 4           | 6           | 5.5         | 5.1         | 4.6         | ..          |
| Life expectancy at birth: total                                         | 76.8        | 77.5        | 77.8        | ..          | ..          | ..          |
| Life expectancy at birth: men                                           | 74.1        | 74.8        | 75.2        | ..          | ..          | ..          |
| Life expectancy at birth: women                                         | 79.5        | 80.1        | 80.4        | ..          | ..          | ..          |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 3 : ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศออสเตรเลีย

| Australia                                      |                 |                 |                 |                 |                  |      |    |
|------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|------------------|------|----|
|                                                | 2000            | 2003            | 2004            | 2005            | 2006             | 2030 |    |
| <b>Subject</b>                                 |                 |                 |                 |                 |                  |      |    |
| <b>GDP</b>                                     | 524.6078587     | 621.2903055     | 656.5398005     | 695.7647377     | (E) 735.33028274 | ..   | 80 |
| Gross national income per capita               | 26 484.00836714 | 30 224.89603588 | 31 319.62346645 | 32 616.87228143 | ..               | ..   | 80 |
| Real GDP growth                                | 1.94683016      | 4.05273199      | 2.67648652      | 2.80837594      | (E) 2.45761581   | ..   | 80 |
| Household net saving rates                     | 2.24532334      | -2.76365913     | -1.90097856     | -0.70160456     | ..               | ..   | 80 |
| GDP deflator                                   | 4.81220157      | 3.3110799       | 3.91676634      | 4.79762885      | (E) 4.94521144   | ..   | 80 |
| Current account balance of payments            | -3.64176906     | -5.21602435     | -5.89169643     | -5.54969704     | (E) -5.26540082  | ..   | 80 |
| CPI: all items                                 | 100             | 110.4945483     | 113.0841122     | 116.1020249     | 120.2102804      | ..   | 80 |
| Long-term interest rates                       | 6.314569        | 5.366735        | 5.591021        | 5.339827        | 5.587464         | ..   | 80 |
| Government net borrowing/net lending           | 0.4763971       | 1.71913964      | 0.89505312      | 1.21041803      | 1.2150592        | ..   | 80 |
| General government gross financial liabilities | 24.98706496     | 18.79400723     | 17.07055084     | 16.7553257      | 16.06768634      | ..   | 80 |
| Public expenditure on health                   | 6               | 6.2             | 6.4             | ..              | ..               | ..   | 80 |
| Total expenditure on health                    | 8.8             | 9.2             | 9.5             | ..              | ..               | ..   | 80 |
| Public social expenditure                      | 17.86705727     | 17.89988251     | ..              | ..              | ..               | ..   | 80 |
| Total tax revenue                              | 31.130688       | 30.659515       | 31.128146       | 30.874104       | ..               | ..   | 80 |
| Taxes on income and profits                    | 18.077596       | 17.340447       | 18.177539       | 18.231739       | ..               | ..   | 80 |
| Taxes on goods and services                    | 8.939707        | 9.083715        | 8.862685        | 8.573105        | ..               | ..   | 80 |
| Taxes on the average worker                    | 30.5503         | 27.9854         | 27.9811         | 28.3197         | 28.0613          | ..   | 80 |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 4 : ข้อมูลประชากรของประเทศออสเตรเลีย

| Australia                                                               |             |             |             |             |             |             |  |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|--|
|                                                                         | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030        |  |
| <b>Subject</b>                                                          |             |             |             |             | 20 605.488  |             |  |
| Total population                                                        | 19 153.38   | 19 872.646  | 20 091.504  | ..          | 1.30645107  | 25 603.272  |  |
| Population growth rates                                                 | 1.20219139  | 1.17950841  | 1.10130277  | ..          | ..          | 0.68840042  |  |
| Total fertility rates                                                   | 1.76        | 1.75        | 1.77        | ..          | ..          | ..          |  |
| Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | 0.12811352  | .. ..       |             | ..          |  |
| Ratio of population aged 65 and over to the total population            | 12.4733008  | ..          | ..          | 13.11600199 | ..          | 22.10291931 |  |
| Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | 24.84897795 | ..          |             | 25.30441389 | 72.15189873 | 44.15030613 |  |
| Employment rates: total                                                 | 69.26970358 | 70.00409547 | 70.32922624 | 71.61180714 | 27.08477912 | ..          |  |
| Incidence of part-time employment                                       | 26.2325072  | 27.91224822 | 27.11508434 | 27.32504216 | 13.00592548 | ..          |  |
| Self-employment rates: total                                            | 14.08781142 | 13.47922613 | 13.25238688 | 13.00592548 | 4.8         | ..          |  |
| Unemployment rates: total                                               | 6.3         | 5.9         | 5.4         | 5.1         | ..          | ..          |  |
| Life expectancy at birth: total                                         | 79.3        | 80.3        | 80.6        | 80.9        | ..          | ..          |  |
| Life expectancy at birth: men                                           | 76.6        | 77.8        | 78.1        | 78.5        | ..          | ..          |  |
| Life expectancy at birth: women                                         | 82          |             | 83          | 83.3        |             | ..          |  |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 5: ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศแคนาดา

| Canada                                         |                 |                 |                 |                 |                 |      |
|------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|------|
|                                                | 2000            | 2003            | 2004            | 2005            | 2006            | 2030 |
| Subject                                        |                 |                 |                 |                 |                 |      |
| GDP                                            | 872.9160347     | 987.7157069     | 1 049.84089237  | 1 133.01755826  | 1 200.96814786  | ..   |
| Gross national income per capita               | 27 703.28149904 | 30 446.91865274 | 32 149.55900405 | 34 452.47137402 | 36 539.26548732 | ..   |
| Real GDP growth                                | 5.23328865      | 1.88107433      | 3.07034272      | 3.06643671      | 2.75881966      | ..   |
| Household net saving rates                     | 4.77994274      | 2.82870376      | 2.66568774      | 1.22869847      | ..              | ..   |
| GDP deflator                                   | 4.13230364      | 3.28480017      | 3.23133446      | 3.35749858      | 2.35602591      | ..   |
| Current account balance of payments            | 2.71871292      | 1.20808869      | 2.25036732      | 2.03218659      | 1.63035206      | ..   |
| CPI: all items                                 | 100             | 107.7326343     | 109.7335081     | 112.1625164     | 114.4080384     | ..   |
| Long-term unemployment                         | 11.24117249     | 9.97888925      | 9.53028115      | 9.64684846      | 8.74571755      | ..   |
| Government net borrowing/net lending           | 2.94498211      | -0.08440662     | 0.76857645      | 1.56914507      | 1.03167855      | ..   |
| General government gross financial liabilities | 82.12687063     | 76.56183156     | 72.36548944     | 70.34543445     | 68.09692481     | ..   |
| Public expenditure on health                   | 6.2             | 6.8             | 6.8             | 6.9             | ..              | ..   |
| Total expenditure on health                    | 8.8             | 9.8             | 9.8             | 9.8             | ..              | ..   |
| Public social expenditure                      | 16.72701061     | 17.27221646     | ..              | ..              | ..              | ..   |
| Total tax revenue                              | 35.642542       | 33.729782       | 33.6303         | 33.395613       | 33.382832       | ..   |
| Taxes on income and profits                    | 17.839812       | 15.377899       | 15.713202       | 15.854423       | 16.264716       | ..   |
| Taxes on goods and services                    | 8.628334        | 8.857422        | 8.673643        | 8.475511        | 8.138269        | ..   |
| Taxes on the average worker                    | 33.1521         | 31.9668         | 31.9825         | 31.9398         | 32.0866         | ..   |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 6 : ข้อมูลประชากรของประเทศแคนาดา

| Canada                                                                  |             |             |             |             |             |             |  |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|--|
|                                                                         | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030        |  |
| <b>Subject</b>                                                          |             |             |             |             |             |             |  |
| Total population                                                        | 30 689.035  | 31 676.077  | 31 989.454  | 32 299.496  | 32 623.49   | 38 812.1    |  |
| Population growth rates                                                 | 0.9378968   | 0.9673732   | 0.98931759  | 0.96920066  | 1.00309305  | 0.57944724  |  |
| Total fertility rates                                                   | 1.49        | 1.53        | 1.53        | 1.53        | ..          | ..          |  |
| Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | 0.12842704  | ..          | ..          | ..          |  |
| Ratio of population aged 65 and over to the total population            | 11.97648928 | ..          | ..          | 12.52456471 | ..          | 23.28675768 |  |
| Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | 22.52883863 | ..          | ..          | 22.62534237 | ..          | 44.57894365 |  |
| Employment rates: total                                                 | 70.91614249 | 72.17777653 | 72.5078592  | 72.49012869 | 72.93517976 | ..          |  |
| Incidence of part-time employment                                       | 18.09944632 | 18.94445828 | 18.50083447 | 18.33497287 | 18.06330342 | ..          |  |
| Self-employment rates: total                                            | 10.57978868 | 9.78177642  | 9.46886562  | 9.40630798  | 9.13006552  | ..          |  |
| Unemployment rates: total                                               | 6.8         | 7.6         | 7.2         | 6.8         | 6.3         | ..          |  |
| Life expectancy at birth: total                                         | 79.3        | 79.9        | 80.2        | ..          | ..          | ..          |  |
| Life expectancy at birth: men                                           | 76.7        | 77.4        | 77.8        | ..          | ..          | ..          |  |
| Life expectancy at birth: women                                         | 81.9        | 82.4        | 82.6        | ..          | ..          | ..          |  |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 7: ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

| Japan                                          |                 |                 |                 |                 |                 |      |
|------------------------------------------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|-----------------|------|
|                                                | 2000            | 2003            | 2004            | 2005            | 2006            | 2030 |
| Subject                                        |                 |                 |                 |                 |                 |      |
| GDP                                            | 3 246.28779102  | 3 509.91665208  | 3 709.82984456  | 3 870.28200982  | 4 077.83303368  | ..   |
| Gross national income per capita               | 25 919.68611605 | 27 959.55917369 | 29 597.80883666 | 31 006.09551048 | 32 825.92814354 | ..   |
| Real GDP growth                                | 2.86013943      | 1.41354027      | 2.7442621       | 1.90737283      | (E) 2.18558146  | ..   |
| Household net saving rates                     | 8.85753616      | 3.87921703      | 3.62746629      | 3.08030889      | ..              | ..   |
| GDP deflator                                   | -1.73319781     | -1.59819015     | -1.07604242     | -1.26631702     | (E) -0.939857   | ..   |
| Current account balance of payments            | 2.55811823      | 3.21569163      | 3.73776284      | 3.60343507      | 3.85890019      | ..   |
| CPI: all items                                 | 100             | 98.10890121     | 98.10074992     | 97.83175742     | 98.06814477     | ..   |
| Long-term interest rates                       | 1.744417        | 1.00325         | 1.492667        | 1.35475         | 1.7405          | ..   |
| Government net borrowing/net lending           | -7.6435332      | -7.89234622     | -6.15399403     | -6.41549824     | -2.88239782     | ..   |
| General government gross financial liabilities | 136.6752195     | 159.4871496     | 167.0798112     | 177.3290429     | 179.7294776     | ..   |
| Public expenditure on health                   | 6.2             | 6.6             | 6.6             | ..              | ..              | ..   |
| Total expenditure on health                    | 7.7             | 8.1             | 8               | ..              | ..              | ..   |
| Public social expenditure                      | 16.10954431     | 17.7337832      | ..              | ..              | ..              | ..   |
| Total tax revenue                              | 27.002445       | 25.701538       | 26.297064       | 27.382611       | ..              | ..   |
| Taxes on income and profits                    | 9.402169        | 7.855351        | 8.418076        | 9.264667        | 10.152978       | ..   |
| Taxes on goods and services                    | 5.202544        | 5.223783        | 5.26797         | 5.3219          | 5.222888        | ..   |
| Taxes on the average worker                    | 24.7815         | 27.3769         | 27.343          | 27.7226         | 28.8341         | ..   |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 8 : ข้อมูลประชากรของญี่ปุ่น

| Japan                                                                   |             |             |             |             |             |             |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
|                                                                         | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030        |
|                                                                         |             |             |             |             |             |             |
| <b>Subject</b>                                                          |             |             |             |             |             |             |
| Total population                                                        | 126 925.843 | 127 619     | 127 687     | 127 757     | 127 762.347 | 115 223.669 |
| Population growth rates                                                 | 0.18932084  | 0.14438733  | 0.0532836   | 0.05482156  | 0.00418529  | -0.73233033 |
| Total fertility rates                                                   | 1.36        | 1.29        | 1.29        | 1.26        | ..          | ..          |
| Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | 0.19049671  | ..          | ..          | ..          |
| Ratio of population aged 65 and over to the total population            | 17.18339531 | ..          | ..          | 19.95126208 | ..          | 31.77573938 |
| Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | 32.21992315 | ..          | ..          | 38.28571429 | ..          | 68.64244984 |
| Employment rates: total                                                 | 68.86912325 | 68.36495666 | 68.69861405 | 69.28259071 | 69.96188661 | ..          |
| Incidence of part-time employment                                       | 22.60512172 | 25.98348713 | 25.52125424 | 25.80177276 | 24.45442875 | ..          |
| Self-employment rates: total                                            | 16.61495501 | 15.13616213 | 14.94706905 | 14.66331026 | 13.78878095 | ..          |
| Unemployment rates: total                                               | 4.7         | 5.3         | 4.7         | 4.4         | 4.1         | ..          |
| Life expectancy at birth: total                                         | 81.2        | 81.8        | 82.1        | 82.1        | ..          | ..          |
| Life expectancy at birth: men                                           | 77.7        | 78.4        | 78.6        | 78.6        | ..          | ..          |
| Life expectancy at birth: women                                         | 84.6        | 85.3        | 85.6        | 85.5        | ..          | ..          |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 9 : ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศชิลี

| Chile                                          |            |             |             |             |             |      |
|------------------------------------------------|------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------|
|                                                | 2000       | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030 |
| Subject                                        |            |             |             |             |             |      |
| Gross domestic product                         | ..         | ..          | ..          | 199.8305425 | ..          | ..   |
| Gross national income per capita               | ..         | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| Real GDP growth                                | 4.45767363 | 3.95674999  | 5.98353098  | 5.71432302  | 3.96626346  | ..   |
| Household net saving rates                     | 4.51888496 | 3.97827039  | 4.24654396  | 4.1337948   | ..          | ..   |
| GDP deflator                                   | ..         | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| Current account balance of payments            | 2.55811823 | 3.21569163  | 3.73776284  | 3.60343507  | 3.85890019  | ..   |
| CPI: all items                                 | 100        | 109.1303312 | 110.2811532 | 113.6478437 | 117.5029783 | ..   |
| Long-term unemployment                         | ..         | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| Government net borrowing/net lending           | ..         | -0.07       | 0.02        | -0.08       | -0.19       | ..   |
| General government gross financial liabilities | ..         | 0.12        | -0.78       | -2.7        | -2          | ..   |
| Total tax revenue                              | ..         | 17.08       | 18.98       | 22.6        | 25.84       | ..   |
| Taxes on income and profits                    | ..         | 4.77        | 5.47        | 7.98        | 10.59       | ..   |
| Taxes on goods and services                    | ..         | 11.7        | 12.94       | 14.07       | 14.43       | ..   |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 10 : ข้อมูลประชากรของประเทศไทย

| Chile                                                                     |             |             |             |             |             |      |
|---------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|------|
|                                                                           | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030 |
|                                                                           |             |             |             |             |             |      |
| <b>Subject</b>                                                            |             |             |             |             |             |      |
| * Total population                                                        | 15 397.784  | 15 919.479  | 16 093.378  | 16 267.278  | 16 432.674  | ..   |
| * Population growth rates                                                 | 1.31978804  | 1.10441131  | 1.09236615  | 1.08056867  | 1.01674048  | ..   |
| * Total fertility rates                                                   | 2.08        | 1.99        | 1.98        | 1.97        | ..          | ..   |
| * Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| * Ratio of population aged 65 and over to the total population            | ..          | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| * Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | ..          | ..          | ..          | ..          | ..          | ..   |
| * Employment rates: total                                                 | 48.7691241  | 48.41011593 | 48.50391591 | 49.20168521 | 50.33808592 | ..   |
| * Self-employment rates: total                                            | 23.21101539 | 25.02744531 | 24.3644175  | 24.07531918 | 22.98728252 | ..   |
| * Unemployment rates: total                                               | 9.16437711  | 8.50113319  | 8.81824287  | 8.0049395   | 7.70284014  | ..   |
| * Life expectancy at birth: total                                         | 77.74       | ..          | ..          | 78.45       | ..          | ..   |
| * Life expectancy at birth: men                                           | 74.8        | ..          | ..          | 75.49       | ..          | ..   |
| * Life expectancy at birth: women                                         | 80.8        | ..          | ..          | 81.53       | ..          | ..   |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 11 : ข้อมูลชี้วัดทางเศรษฐกิจของประเทศโปแลนด์

| Poland                                         |                 |                 |                |                 |             |      |    |
|------------------------------------------------|-----------------|-----------------|----------------|-----------------|-------------|------|----|
|                                                | 2000            | 2003            | 2004           | 2005            | 2006        | 2030 |    |
| Gross domestic product                         | 403.799698      | 458.2822004     | 497.4099166    | 517.9565259     | 558.2978502 | ..   | 80 |
| Gross national income per capita               | 10 471.79301131 | 11 816.97737345 | 12 500.5964261 | 13 112.28087201 | ..          | ..   | 80 |
| Real GDP growth                                | 4.25301571      | 3.86705941      | 5.34471201     | 3.61705578      | 6.13003826  | ..   | 80 |
| Household net saving rates                     | 8.39515852      | 5.24576607      | 4.69776509     | 4.72134592      | ..          | ..   | 80 |
| GDP deflator                                   | 7.25910637      | 0.39409696      | 4.08882139     | 2.64337145      | 1.36800512  | ..   | 80 |
| Current account balance of payments            | -5.83735788     | -1.88421737     | -4.22084989    | -1.5718353      | -3.25759124 | ..   | 80 |
| CPI: all items                                 | 100             | 108.15          | 111.8083333    | 114.25          | 115.7065188 | ..   | 80 |
| Long-term interest rates                       | ..              | 5.7775          | 6.896667       | 5.218333        | 5.231667    | ..   | 80 |
| Government net borrowing/net lending           | -3.0281658      | -6.26598014     | -5.69906513    | -4.32328898     | -3.78770301 | ..   | 80 |
| General government gross financial liabilities | 42.36506184     | 50.77662953     | 49.74432624    | 50.17270884     | 53.61854862 | ..   | 80 |
| Public expenditure on health                   | 3.9             | 4.4             | 4.3            | 4.3             | ..          | ..   | 80 |
| Total expenditure on health                    | 5.5             | 6.2             | 6.2            | 6.2             | ..          | ..   | 80 |
| Public social expenditure                      | 21.15489864     | 22.92824231     | ..             | ..              | ..          | ..   | 80 |
| Law, order and defence expenditure             | ..              | 2.87088036      | 2.58019681     | 2.77127475      | ..          | ..   | 80 |
| Total tax revenue                              | 31.562566       | 34.09716        | 33.434547      | 34.324097       | ..          | ..   | 80 |
| Taxes on income and profits                    | 9.660069        | 6.023963        | 5.874911       | 6.434505        | ..          | ..   | 80 |
| Taxes on goods and services                    | 11.472641       | 12.548805       | 12.438478      | 12.596134       | ..          | ..   | 80 |
| Taxes on the average worker                    | 43.2205         | 43.1403         | 43.3551        | 43.4667         | 43.6767     | ..   | 80 |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 12 : ข้อมูลประชากรของประเทศโปแลนด์

| Poland                                                                  |             |             |             |             |             |             |    |
|-------------------------------------------------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|----|
|                                                                         | 2000        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        | 2030        |    |
| Total population                                                        | 38 258.4775 | 38 195.177  | 38 180.249  | 38 161.313  | 38 049.168  | 36 500.857  | 80 |
| Population growth rates                                                 | -0.03010844 | -0.09710114 | -0.03908347 | -0.04959632 | -0.29387092 | -0.21184119 | 80 |
| Total fertility rates                                                   | 1.34        | 1.22        | 1.23        | 1.24        | ..          | ..          | 80 |
| Percentage of elderly population by country                             | ..          | ..          | 0.12860322  | ..          | ..          | ..          | 80 |
| Ratio of population aged 65 and over to the total population            | 12.79102024 | ..          | ..          | 13.81901762 | ..          | 23.22023385 | 80 |
| Ratio of inactive population aged 65 and over to the total labour force | 28.05821878 | ..          | ..          | 30.13326652 | ..          | 57.05487119 | 80 |
| Employment rates: total                                                 | 54.99825168 | 51.40605686 | 51.8561806  | 52.95396174 | 54.46747731 | ..          | 80 |
| Self-employment rates: total                                            | 27.39226215 | 27.26738636 | 26.73432403 | 25.7580051  | 24.42784706 | ..          | 80 |
| Unemployment rates: total                                               | 16.1        | 19.6        | 19          | 17.7        | 13.8        | ..          | 80 |
| Life expectancy at birth: total                                         | 73.9        | 74.7        | 75          | 75.1        | ..          | ..          | 80 |
| Life expectancy at birth: men                                           | 69.7        | 70.5        | 70.7        | 70.8        | ..          | ..          | 80 |
| Life expectancy at birth: women                                         | 78          | 78.8        | 79.2        | 79.4        | ..          | ..          | 80 |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 13 : ข้อมูลสถิติทางเศรษฐกิจและสังคมของฮ่องกง

## HONG KONG, CHINA

Asian Development Bank (ADB) - Key Indicators 2007 (www.adb.org/statistics)

HONG KONG, CHINA

| Item                                                                            | 2000    | 2001    | 2002    | 2003    | 2004    | 2005    | 2006    |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| <b>POPULATION<sup>a,b</sup></b>                                                 |         |         |         |         |         |         |         |
| Total population <i>million; as of 1 July</i>                                   | 6.665   | 6.714   | 6.744   | 6.731   | 6.784   | 6.813   | 6.857   |
| Population density <sup>c</sup> <i>persons per square kilometer</i>             | 6200    | 6240    | 6260    | 6240    | 6280    | 6310    | 6350    |
| Population <i>annual change, %</i>                                              | 0.9     | 0.7     | 0.4     | -0.2    | 0.8     | 0.4     | 0.6     |
| Urban population <i>% of total population</i>                                   | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     |
| <b>LABOR FORCE<sup>a,b</sup> <i>million; calendar year</i></b>                  | 3.37    | 3.43    | 3.47    | 3.47    | 3.52    | 3.54    | 3.58    |
| Employed                                                                        | 3.21    | 3.25    | 3.22    | 3.20    | 3.28    | 3.34    | 3.41    |
| Agriculture                                                                     | 0.01    | 0.01    | 0.01    | 0.01    | 0.01    | 0.01    | 0.01    |
| Manufacturing                                                                   | 0.33    | 0.32    | 0.29    | 0.27    | 0.23    | 0.22    | 0.22    |
| Mining                                                                          | 0.00    | 0.00    | 0.00    | 0.00    | 0.00    | 0.00    | 0.00    |
| Others                                                                          | 2.86    | 2.92    | 2.92    | 2.92    | 3.04    | 3.11    | 3.19    |
| Unemployed                                                                      | 0.17    | 0.17    | 0.25    | 0.28    | 0.24    | 0.20    | 0.17    |
| Unemployment rate, %                                                            | 4.9     | 5.1     | 7.3     | 7.9     | 6.8     | 5.6     | 4.8     |
| Labor force <i>annual change, %</i>                                             | 1.6     | 1.5     | 1.4     | 0.0     | 1.3     | 0.6     | 1.3     |
| Labor force participation rate, %                                               | 61.4    | 61.5    | 61.8    | 61.4    | 61.3    | 61.0    | 61.3    |
| Male                                                                            | 73.5    | 73.0    | 72.5    | 72.0    | 71.6    | 71.1    | 71.0    |
| Female                                                                          | 49.9    | 50.7    | 51.9    | 51.7    | 52.0    | 51.9    | 52.6    |
| <b>NATIONAL ACCOUNTS<sup>d</sup> <i>Mn Hong Kong dollars; calendar year</i></b> |         |         |         |         |         |         |         |
| <b><i>At Current Market Prices</i></b>                                          |         |         |         |         |         |         |         |
| GDP by industrial origin                                                        | 1314789 | 1298813 | 1276757 | 1233983 | 1291425 | 1382675 | 1472291 |
| Agriculture <sup>e</sup>                                                        | 920     | 1003    | 1002    | 824     | 886     | 847     | ...     |
| Mining <sup>f</sup>                                                             | 241     | 174     | 136     | 116     | 72      | 100     | ...     |
| Manufacturing                                                                   | 67646   | 59760   | 51396   | 44403   | 44455   | 45547   | ...     |
| Electricity, gas, and water                                                     | 36917   | 37957   | 39609   | 38839   | 39726   | 39924   | ...     |
| Construction                                                                    | 62054   | 57167   | 51534   | 44910   | 40376   | 38538   | ...     |
| Trade <sup>g</sup>                                                              | 308600  | 309926  | 310500  | 308872  | 345092  | 386726  | ...     |
| Transport and communications <sup>h</sup>                                       | 118974  | 117526  | 121766  | 117420  | 126820  | 135119  | ...     |
| Finance <sup>i</sup>                                                            | 268399  | 251495  | 247045  | 251085  | 266834  | 294666  | ...     |
| Public administration <sup>j</sup>                                              | 249997  | 262960  | 265746  | 261917  | 264008  | 258449  | ...     |
| Others <sup>k</sup>                                                             | 141600  | 146304  | 146214  | 134648  | 127940  | 144280  | ...     |
| Indirect taxes less subsidies <sup>l</sup>                                      | 57908   | 53917   | 43325   | 48057   | 58729   | 62889   | ...     |
| Statistical discrepancy <sup>m</sup>                                            | 1533    | 625     | -1517   | -17108  | -23514  | -24410  | ...     |
| Net factor income from abroad                                                   | 8754    | 28543   | 5652    | 28491   | 23410   | 1648    | 5114    |
| GNI                                                                             | 1323543 | 1327356 | 1282409 | 1262474 | 1314835 | 1384323 | 1477405 |
| <b><i>Structure of Output % of GDP at current prices</i></b>                    |         |         |         |         |         |         |         |
| Agriculture                                                                     | 0.1     | 0.1     | 0.1     | 0.1     | 0.1     | 0.1     | ...     |
| Industry                                                                        | 12.7    | 11.9    | 11.6    | 10.7    | 9.9     | 9.2     | ...     |
| Services                                                                        | 82.7    | 83.8    | 88.4    | 89.3    | 90.0    | 90.7    | ...     |

| Item                                                  | 2000    | 2001    | 2002    | 2003    | 2004    | 2005    | 2006    |
|-------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| Expenditure on GDP <sup>n</sup>                       | 1314789 | 1298813 | 1276757 | 1233983 | 1291425 | 1382675 | 1472291 |
| Private consumption                                   | 774280  | 782587  | 747850  | 719304  | 767479  | 804579  | 860856  |
| Government consumption                                | 120172  | 128866  | 131291  | 130151  | 127328  | 121419  | 123340  |
| Gross fixed capital formation                         | 347375  | 333036  | 286020  | 261367  | 275000  | 289223  | 320701  |
| Increase in stocks                                    | 14399   | -4060   | 5660    | 9111    | 7076    | -4761   | -2028   |
| Net exports of goods and services                     | 58563   | 58384   | 105936  | 114050  | 114542  | 172215  | 169422  |
| <b>Structure of Demand</b> % of GDP at current prices |         |         |         |         |         |         |         |
| Private consumption                                   | 58.9    | 60.3    | 58.6    | 58.3    | 59.4    | 58.2    | 58.5    |
| Government consumption                                | 9.1     | 9.9     | 10.3    | 10.5    | 9.9     | 8.8     | 8.4     |
| Gross domestic capital formation                      | 27.5    | 25.3    | 22.8    | 21.9    | 21.8    | 20.6    | 21.6    |
| Net exports of goods and services                     | 4.5     | 4.5     | 8.3     | 9.2     | 8.9     | 12.5    | 11.5    |
| <b>At Constant 2000 Prices</b>                        |         |         |         |         |         |         |         |
| GDP by industrial origin                              | 1314789 | 1323167 | 1347495 | 1390610 | 1509915 | 1623479 | 1734280 |
| Agriculture <sup>e</sup>                              | 920     | 958     | 951     | 898     | 916     | 899     | 870     |
| Mining <sup>f</sup>                                   | 241     | 207     | 184     | 188     | 156     | 172     | 192     |
| Manufacturing                                         | 67646   | 61501   | 55332   | 49641   | 50479   | 51553   | 52671   |
| Electricity, gas, and water                           | 36917   | 37558   | 38971   | 39685   | 40516   | 41523   | 41876   |
| Construction                                          | 62054   | 60658   | 59754   | 56850   | 51348   | 46627   | 42960   |
| Trade <sup>g</sup>                                    | 308600  | 309379  | 323391  | 352694  | 406019  | 464477  | 510425  |
| Transport and communications <sup>h</sup>             | 118974  | 121189  | 129080  | 129993  | 148111  | 160000  | 174372  |
| Finance <sup>i</sup>                                  | 268399  | 269675  | 277004  | 292828  | 331282  | 360017  | 411115  |
| Public administration <sup>j</sup>                    | 249997  | 259976  | 258296  | 259809  | 267445  | 268446  | 274126  |
| Others <sup>k</sup>                                   | 141600  | 146407  | 149339  | 153357  | 155512  | 160289  | 164177  |
| Indirect taxes less subsidies <sup>l</sup>            | 57908   | 57282   | 57228   | 59156   | 66858   | 67539   | 73241   |
| Statistical discrepancy <sup>m</sup>                  | -       | -1622   | -2035   | -4489   | -8727   | 1938    | -11744  |
| Net factor income from abroad                         | 8754    | 29209   | 6082    | 31830   | 26515   | 1823    | 5666    |
| GNI                                                   | 1323543 | 1352376 | 1353577 | 1422440 | 1536430 | 1625302 | 1739946 |
| <b>Growth of Output</b> annual change, %              |         |         |         |         |         |         |         |
| GDP                                                   | 10.0    | 0.6     | 1.8     | 3.2     | 8.6     | 7.5     | 6.8     |
| Agriculture                                           | ...     | 4.1     | -0.7    | -5.6    | 2.0     | -1.9    | -3.2    |
| Industry                                              | ...     | -4.1    | -3.6    | -5.1    | -2.6    | -1.8    | -1.6    |
| Services                                              | ...     | 1.8     | 2.8     | 4.5     | 10.1    | 8.0     | 8.6     |
| Expenditure by GDP                                    | 1314789 | 1323167 | 1347495 | 1390610 | 1509915 | 1623479 | 1734280 |
| Private consumption                                   | 774280  | 790288  | 782580  | 775219  | 831410  | 858837  | 902494  |
| Government consumption                                | 120172  | 127441  | 130603  | 133055  | 133991  | 129797  | 130167  |
| Gross fixed capital formation                         | 347375  | 356572  | 340354  | 343415  | 353988  | 370278  | 399675  |
| Increase in stocks                                    | 14399   | -4889   | 6884    | 10354   | 7318    | -4982   | -1644   |
| Net exports of goods and services                     | 58563   | 53755   | 87074   | 128567  | 183208  | 269549  | 303588  |
| Statistical discrepancy <sup>m</sup>                  | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     |

| Item                                                                | 2000   | 2001   | 2002   | 2003   | 2004   | 2005   | 2006   |
|---------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| <b>Growth of Consumption and Investment</b> <i>annual change, %</i> |        |        |        |        |        |        |        |
| Private consumption                                                 | 6.0    | 2.1    | -1.0   | -0.9   | 7.2    | 3.3    | 5.1    |
| Government consumption                                              | 2.1    | 6.0    | 2.5    | 1.9    | 0.7    | -3.1   | 0.3    |
| Gross domestic capital formation                                    | 20.3   | -2.8   | -1.3   | 1.9    | 2.1    | 1.1    | 9.0    |
| <b>Investment Financing at current prices</b>                       |        |        |        |        |        |        |        |
| Gross domestic capital formation                                    | 361774 | 328976 | 291680 | 270478 | 282076 | 284462 | 318673 |
| Gross national saving                                               | 416078 | 402025 | 388481 | 398718 | 404567 | 441801 | 475949 |
| Gross domestic saving                                               | 420337 | 387360 | 397616 | 384528 | 396618 | 456677 | 488095 |
| Net factor income from abroad                                       | 8754   | 28543  | 5652   | 28491  | 23410  | 1648   | 5114   |
| Net current transfers                                               | -13013 | -13878 | -14787 | -14301 | -15461 | -16524 | -17260 |
| <b>Savings and Investment</b> <i>% of GDP at current prices</i>     |        |        |        |        |        |        |        |
| Gross domestic saving                                               | 32.0   | 29.8   | 31.1   | 31.2   | 30.7   | 33.0   | 33.2   |
| Gross national saving                                               | 31.6   | 31.0   | 30.4   | 32.3   | 31.3   | 32.0   | 32.3   |
| Gross domestic capital formation                                    | 27.5   | 25.3   | 22.8   | 21.9   | 21.8   | 20.6   | 21.6   |
| <b>At Current Market Prices,<sup>b</sup> Hong Kong dollars</b>      |        |        |        |        |        |        |        |
| Per capita GDP                                                      | 197268 | 193440 | 189315 | 183334 | 190377 | 202941 | 214710 |
| Per capita GNI                                                      | 198581 | 197691 | 190153 | 187567 | 193828 | 203182 | 215456 |
| <b>PRODUCTION</b> <i>thousand metric tons; calendar year</i>        |        |        |        |        |        |        |        |
| Agriculture, crop year                                              |        |        |        |        |        |        |        |
| 1. Vegetable (fresh, frozen, etc.)                                  | 43     | 36     | 32     | 28     | 26     | 25     | 21     |
| 2. Chicken                                                          | 14     | 14     | 18     | 19     | 13     | 21     | 17     |
| 3. Fresh fruits and nuts                                            | 2      | 2      | 2      | 1      | 1      | 0      | 0      |
| Manufacturing                                                       |        |        |        |        |        |        |        |
| 1. Cigarettes, Mn                                                   | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| 2. Manufactured gas, teracalorie                                    | 6224   | 6345   | 6363   | 6449   | 6482   | 6511   | 6457   |
| 3. Cement                                                           | 1284   | 1279   | 1206   | 1189   | 1039   | 1005   | 1255   |
| 4. Woven cotton fabrics, Mn sq. m.                                  | ...    | ...    | 333    | 221    | 157    | 200    | ...    |
| <b>Production Indexes</b> <i>period averages</i>                    |        |        |        |        |        |        |        |
| Agriculture, 1983-1987 = 100                                        | 42     | 43     | 43     | 41     | 37     | 42     | 38     |
| Manufacturing, 2000 = 100                                           | 100    | 96     | 86     | 78     | 81     | 83     | 84     |
| <b>PRICE INDEXES</b> <i>period averages</i>                         |        |        |        |        |        |        |        |
| Consumer, <sup>p</sup> October 2004-September 2005 = 100            | 107.4  | 105.7  | 102.4  | 99.8   | 99.4   | 100.3  | 102.4  |
| Food                                                                | 102.0  | 101.2  | 99.1   | 97.6   | 98.6   | 100.4  | 102.1  |
| Implicit GDP deflator, 2000 = 100                                   | 100.0  | 98.2   | 94.8   | 88.7   | 85.5   | 85.2   | 84.9   |
| <b>Price Indexes</b> <i>annual change, %</i>                        |        |        |        |        |        |        |        |
| Consumer price index                                                | -3.8   | -1.6   | -3.0   | -2.6   | -0.4   | 1.0    | 2.0    |
| Food price index                                                    | -2.2   | -0.8   | -2.1   | -1.5   | 1.0    | 1.8    | 1.7    |
| Implicit GDP deflator                                               | -5.6   | -1.8   | -3.5   | -6.4   | -3.6   | -0.4   | -0.4   |

| Item                                                                                 | 2000   | 2001   | 2002   | 2003   | 2004   | 2005   | 2006   |
|--------------------------------------------------------------------------------------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|
| <b>Interest Rates</b> <i>percent p.a.; period averages</i>                           |        |        |        |        |        |        |        |
| On deposits                                                                          |        |        |        |        |        |        |        |
| Savings                                                                              | 4.5    | 2.2    | 0.1    | 0.0    | 0.0    | 1.0    | 2.5    |
| Time: 6 months                                                                       | 5.1    | 2.4    | 0.5    | 0.1    | 0.1    | 1.5    | 2.8    |
| 12 months                                                                            | 5.4    | 2.5    | 0.7    | 0.1    | 0.3    | 1.7    | 3.0    |
| On loans and discounts                                                               |        |        |        |        |        |        |        |
| Commercial bills <sup>s</sup>                                                        | 9.2    | 7.0    | 5.1    | 5.0    | 5.0    | 6.1    | 7.9    |
| <b>GOVERNMENT FINANCE</b> <i>Mn Hong Kong dollars; fiscal year beginning 1 April</i> |        |        |        |        |        |        |        |
| <b>Central Government<sup>t</sup></b>                                                |        |        |        |        |        |        |        |
| Total revenue and grants                                                             | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| Total revenue                                                                        | 225060 | 175559 | 177489 | 207338 | 263591 | 247035 | 288075 |
| Current revenue                                                                      | 171320 | 151405 | 153336 | 174611 | 188004 | 204548 | 234305 |
| Taxes <sup>u</sup>                                                                   | 124684 | 123091 | 115992 | 131058 | 154834 | 173913 | 187569 |
| Non-taxes                                                                            | 46636  | 28314  | 37344  | 43553  | 33170  | 30635  | 46736  |
| Capital receipts <sup>v</sup>                                                        | 53740  | 24154  | 24153  | 32727  | 75587  | 42487  | 53770  |
| Grants                                                                               | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| Total expenditure and net lending                                                    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| Total expenditure                                                                    | 232893 | 238890 | 239177 | 247466 | 242235 | 233071 | 232991 |
| Current expenditure                                                                  | 186686 | 198743 | 200310 | 203234 | 196906 | 192462 | 195748 |
| Capital expenditure <sup>w</sup>                                                     | 38105  | 39842  | 38867  | 44232  | 45329  | 40609  | 37243  |
| Capital investment fund                                                              | 8102   | 305    | 2940   | 4253   | 6057   | 40609  | 37243  |
| Net lending                                                                          | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| Current surplus/deficit                                                              | -15366 | -47338 | -46974 | -28623 | -8902  | 12086  | 38557  |
| Capital account surplus/deficit                                                      | 7533   | -15993 | -14714 | -11505 | 30258  | 1878   | 16527  |
| Overall budgetary surplus/deficit <sup>x</sup>                                       | -7833  | -63331 | -61688 | -40128 | 21356  | 13964  | 55084  |
| <b>Government Finance % of GDP</b>                                                   |        |        |        |        |        |        |        |
| Total revenue <sup>y</sup>                                                           | 17.1   | 13.5   | 13.9   | 16.8   | 20.4   | 17.9   | 19.6   |
| Total expenditure <sup>z</sup>                                                       | 17.7   | 18.4   | 18.7   | 20.1   | 18.8   | 16.9   | 15.8   |
| Overall budgetary surplus/deficit                                                    | -0.6   | -4.9   | -4.8   | -3.3   | 1.7    | 1.0    | 3.7    |
| <b>Expenditure by Function, Central Government<sup>aa</sup></b>                      |        |        |        |        |        |        |        |
| Total                                                                                | 267507 | 269359 | 263520 | 271098 | 257137 | 244982 | 245563 |
| General public services <sup>ab</sup>                                                | 30926  | 35221  | 34297  | 35005  | 34325  | 30192  | 31315  |
| Defence <sup>ac</sup>                                                                | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    | ...    |
| Education                                                                            | 51846  | 52676  | 55247  | 56948  | 54123  | 53911  | 53053  |
| Health                                                                               | 32720  | 34182  | 33169  | 34201  | 32199  | 31616  | 32053  |
| Social security and welfare <sup>ad</sup>                                            | 27727  | 29616  | 31820  | 33333  | 33285  | 33262  | 34046  |
| Housing and community amenities <sup>ae</sup>                                        | 61019  | 50162  | 42375  | 43011  | 35063  | 31972  | 31624  |
| Economic services                                                                    | 36526  | 39948  | 39544  | 41984  | 42601  | 39237  | 37989  |
| Agriculture <sup>af</sup>                                                            | 730    | 872    | 772    | 797    | 843    | 900    | 1465   |
| Industry <sup>ag</sup>                                                               | 2714   | 3261   | 3349   | 3838   | 2936   | 2544   | 2270   |
| Electricity, gas, and water <sup>ah</sup>                                            | 10928  | 10728  | 10079  | 9530   | 9730   | 9586   | 9930   |
| Transport and communications <sup>ai</sup>                                           | 7627   | 7638   | 9021   | 10628  | 13270  | 11870  | 9947   |
| Other economic services <sup>aj</sup>                                                | 14527  | 17449  | 16323  | 17191  | 15822  | 14337  | 14377  |
| Others <sup>ak</sup>                                                                 | 26743  | 27554  | 27068  | 26616  | 25541  | 24792  | 25483  |

| Item                                                           | 2000    | 2001    | 2002    | 2003    | 2004    | 2005    | 2006    |
|----------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| <b>BALANCE OF PAYMENTS</b> <i>Mn US dollars; calendar year</i> |         |         |         |         |         |         |         |
| Current account balance                                        | 6993    | 9785    | 12412   | 16470   | 15728   | 20233   | 20238   |
| Balance on goods                                               | -8193   | -8331   | -5053   | -5779   | -9312   | -7627   | -14033  |
| Exports                                                        | 202697  | 190928  | 200298  | 224657  | 260263  | 289583  | 317604  |
| Imports                                                        | -210891 | -199259 | -205350 | -230436 | -269575 | -297210 | -331638 |
| Services and income                                            | 16857   | 19896   | 19361   | 24086   | 27025   | 29984   | 36494   |
| Credit                                                         | 94913   | 89193   | 86111   | 89736   | 107159  | 128569  | 155175  |
| Debit                                                          | -78056  | -69297  | -66750  | -65651  | -80135  | -98585  | -118681 |
| Current transfers                                              | -1670   | -1780   | -1896   | -1837   | -1985   | -2125   | -2222   |
| Credit                                                         | 538     | 605     | 777     | 529     | 626     | 943     | 940     |
| Debit                                                          | -2208   | -2385   | -2673   | -2365   | -2611   | -3067   | -3161   |
| Capital account                                                | -1546   | -1174   | -2011   | -1065   | -329    | -634    | -286    |
| Financial account                                              | 4165    | -6626   | -19750  | -20952  | -20093  | -21448  | -19659  |
| Direct investment                                              | 2572    | 12432   | -7781   | 8132    | -11684  | 6417    | -567    |
| Portfolio investment                                           | 24485   | -41294  | -38785  | -33999  | -39333  | -31466  | -33187  |
| Financial derivatives                                          | 205     | 5083    | 6612    | 10048   | 5693    | 3921    | 5003    |
| Other investments                                              | -23097  | 17154   | 20204   | -5132   | 25231   | -319    | 9093    |
| Net errors and omissions                                       | 431     | 2699    | 6973    | 6541    | 7980    | 3227    | 5722    |
| Overall balance                                                | 10044   | 4684    | -2377   | 994     | 3286    | 1378    | 6016    |
| Reserves and related items                                     | -10044  | -4684   | 2377    | -994    | -3286   | -1378   | -6016   |
| Reserve assets                                                 | -10044  | -4684   | 2377    | -994    | -3286   | -1378   | -6016   |
| Use of Fund credit and loans                                   | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     | ...     |
| <b>Balance of Payments % of GDP</b>                            |         |         |         |         |         |         |         |
| Exports                                                        | 120.1   | 114.6   | 122.3   | 141.7   | 157.0   | 162.9   | 167.6   |
| Imports                                                        | -125.0  | -119.6  | -125.4  | -145.4  | -162.6  | -167.1  | -175.0  |
| Balance on goods                                               | -4.9    | -5.0    | -3.1    | -3.6    | -5.6    | -4.3    | -7.4    |
| Current account balance                                        | 4.1     | 5.9     | 7.6     | 10.4    | 9.5     | 11.4    | 10.7    |
| Overall balance                                                | 6.0     | 2.8     | -1.5    | 0.6     | 2.0     | 0.8     | 3.2     |

ตารางที่ 14 : ข้อมูลสถิติทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศสิงคโปร์

## SINGAPORE

Asian Development Bank (ADB) - Key Indicators 2007 (www.adb.org/statistics)

SINGAPORE

| Item                                                                             | 1990    | 1995     | 2002     | 2003     | 2004     | 2005     | 2006     |
|----------------------------------------------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>POPULATION</b>                                                                |         |          |          |          |          |          |          |
| Total population <sup>a</sup> <i>million; as of 1 July</i>                       | 3.05    | 3.52     | 4.18     | 4.19     | 4.24     | 4.34     | 4.48     |
| Population density <i>persons per square kilometer</i>                           | 4814    | 5443     | 6093     | 6005     | 6063     | 6208     | 6369     |
| Population <i>annual change, %</i>                                               | 2.9     | 3.1      | 0.9      | 0.2      | 1.2      | 2.4      | 3.3      |
| Urban population <i>% of total population</i>                                    | 100     | 100      | 100      | 100      | 100      | 100      | 100      |
| <b>LABOR FORCE <sup>b</sup> <i>thousand; as of June</i></b>                      |         |          |          |          |          |          |          |
| Employed                                                                         | 1537    | 1702     | 2223     | 2208     | 2238     | 2267     | 2506     |
| Employed residents                                                               | 1289    | 1382     | 1574     | 1605     | 1632     | 1647     | 1797     |
| Agriculture <sup>c</sup>                                                         | 5       | 3        | 5        | 5        | 5        | 2        | 4        |
| Manufacturing <sup>c</sup>                                                       | 333     | 297      | 299      | 304      | 298      | 275      | 302      |
| Mining <sup>c</sup>                                                              | 1       | 1        | 1        | 1        | 1        | 0        | 1        |
| Others <sup>c</sup>                                                              | 951     | 1081     | 1269     | 1297     | 1328     | 1370     | 1491     |
| Unemployed                                                                       | 26      | 47       | 97       | 104      | 104      | 101      | 88       |
| Unemployment rate, %                                                             | 1.7     | 2.7      | 4.2      | 4.5      | 4.4      | 4.2      | 3.4      |
| Labor force <i>annual change, %</i>                                              | 9.7     | -5.0     | -0.4     | -0.4     | 1.3      | 1.1      | 9.6      |
| Labor force participation rate, <sup>c</sup> %                                   | 63.2    | 61.9     | 63.6     | 63.2     | 63.3     | 63.0     | 65.0     |
| Male                                                                             | 77.5    | 77.2     | 77.2     | 76.1     | 75.7     | 74.4     | 76.2     |
| Female                                                                           | 48.8    | 46.8     | 50.6     | 50.9     | 51.3     | 52.0     | 54.3     |
| <b>NATIONAL ACCOUNTS <sup>d</sup> <i>Mn Singapore dollars; calendar year</i></b> |         |          |          |          |          |          |          |
| <b>At Current Market Prices</b>                                                  |         |          |          |          |          |          |          |
| GDP by industrial origin                                                         | 66778.1 | 119470.0 | 157694.4 | 160890.4 | 181539.8 | 194241.7 | 209990.9 |
| Agriculture <sup>e</sup>                                                         | 234.4   | 188.4    | 143.7    | 142.1    | 167.3    | 164.5    | 177.8    |
| Mining                                                                           |         |          |          |          |          |          |          |
| Manufacturing                                                                    | 17331.2 | 29478.6  | 38160.7  | 38617.9  | 48092.2  | 51381.6  | 57989.6  |
| Electricity, gas, and water                                                      | 1352.6  | 2052.9   | 3280.0   | 3276.5   | 3440.1   | 3260.0   | 3491.7   |
| Construction                                                                     | 3362.5  | 7499.2   | 7499.4   | 6935.9   | 6865.5   | 7226.6   | 7528.2   |
| Trade                                                                            | 9290.3  | 15878.7  | 21597.2  | 22482.0  | 26045.3  | 28834.6  | 31665.8  |
| Transport and communications <sup>f</sup>                                        | 9196.9  | 15236.8  | 20126.3  | 21690.3  | 24872.5  | 27138.1  | 28132.0  |
| Finance <sup>g</sup>                                                             | 15096.8 | 27969.3  | 38546.9  | 37331.1  | 39462.1  | 43412.4  | 47469.5  |
| Public administration                                                            |         |          |          |          |          |          |          |
| Others <sup>h</sup>                                                              | 11675.0 | 19753.2  | 28748.4  | 28431.3  | 29797.7  | 30600.2  | 32544.5  |
| Less: Financial intermediation services indirectly measured                      | 4029.2  | 6981.6   | 9621.0   | 8106.6   | 8279.3   | 8827.9   | 10363.3  |
| Plus: Taxes on products                                                          | 3267.6  | 8394.5   | 9212.8   | 10089.9  | 11076.4  | 11051.6  | 11355.1  |
| Net factor income from abroad                                                    | 1824.0  | 3023.6   | -3370.0  | -4296.1  | -11228.2 | -7617.7  | -6632.6  |
| GNI                                                                              | 68602.1 | 122493.6 | 154324.4 | 156594.3 | 170311.6 | 186624.0 | 203358.3 |

| Item                                                        | 1990    | 1995     | 2002     | 2003     | 2004     | 2005     | 2006     |
|-------------------------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>Structure of Output</b> % of GDP at current prices       |         |          |          |          |          |          |          |
| Agriculture                                                 | 0.3     | 0.2      | 0.1      | 0.1      | 0.1      | 0.1      | 0.1      |
| Industry                                                    | 32.3    | 33.5     | 31.0     | 30.7     | 32.7     | 32.2     | 33.0     |
| Services                                                    | 66.3    | 67.6     | 69.0     | 69.2     | 67.2     | 67.7     | 66.9     |
| Expenditure on GDP                                          | 66778.1 | 119470.0 | 157694.4 | 160890.4 | 181539.8 | 194241.7 | 209990.9 |
| Private consumption                                         | 30905.4 | 50488.4  | 73480.5  | 74205.5  | 78458.3  | 81465.8  | 84324.9  |
| Government consumption                                      | 6757.9  | 10097.4  | 18934.0  | 19043.5  | 19487.0  | 20883.1  | 23807.0  |
| Gross fixed capital formation                               | 22001.8 | 40328.5  | 40372.6  | 38918.7  | 43266.7  | 43336.2  | 48406.1  |
| Increase in stocks                                          | 2771.0  | 865.2    | -2739.0  | -13644.7 | -7638.5  | -6363.6  | -8920.8  |
| Net exports of goods and services                           | 4598.5  | 18641.1  | 27058.2  | 45175.9  | 49586.8  | 57252.0  | 66490.0  |
| Statistical discrepancy                                     | -256.5  | -950.6   | 588.1    | -2808.5  | -1620.5  | -2331.8  | -4116.3  |
| <b>Structure of Demand</b> % of GDP at current prices       |         |          |          |          |          |          |          |
| Private consumption                                         | 46.3    | 42.3     | 46.6     | 46.1     | 43.2     | 41.9     | 40.2     |
| Government consumption                                      | 10.1    | 8.5      | 12.0     | 11.8     | 10.7     | 10.8     | 11.3     |
| Gross domestic capital formation                            | 37.1    | 34.5     | 23.9     | 15.7     | 19.6     | 19.0     | 18.8     |
| Net exports of goods and services                           | 6.9     | 15.6     | 17.2     | 28.1     | 27.3     | 29.5     | 31.7     |
| <b>At Constant 2000 Prices</b>                              |         |          |          |          |          |          |          |
| GDP by industrial origin                                    | 76996.4 | 117625.2 | 162491.6 | 167549.3 | 182301.1 | 194371.3 | 209679.9 |
| Agriculture <sup>e</sup>                                    | 225.1   | 183.1    | 141.9    | 144.6    | 162.9    | 159.8    | 180.1    |
| Mining                                                      |         |          |          |          |          |          |          |
| Manufacturing                                               | 20253.8 | 29698.5  | 39424.0  | 40590.5  | 46208.4  | 50611.5  | 56457.1  |
| Electricity, gas, and water                                 | 1403.4  | 1958.7   | 3088.7   | 3216.1   | 3344.0   | 3391.0   | 3540.3   |
| Construction                                                | 3348.8  | 6660.8   | 7731.8   | 7041.1   | 6654.3   | 6703.1   | 6882.8   |
| Trade                                                       | 9829.5  | 16888.8  | 21697.4  | 24000.3  | 28170.5  | 30866.9  | 34048.7  |
| Transport and communications <sup>f</sup>                   | 9457.5  | 14306.8  | 22740.1  | 22783.3  | 24833.5  | 25980.7  | 27121.8  |
| Finance <sup>g</sup>                                        | 17606.0 | 27678.7  | 37870.8  | 39187.1  | 40223.9  | 42930.3  | 46141.2  |
| Public administration                                       |         |          |          |          |          |          |          |
| Others <sup>h</sup>                                         | 13755.8 | 18717.8  | 28267.8  | 28474.0  | 29697.3  | 30678.4  | 31901.8  |
| Less: Financial intermediation services indirectly measured | 4302.7  | 7035.0   | 9428.2   | 9445.4   | 9704.7   | 9931.2   | 10474.4  |
| Plus: Taxes on products                                     | 6644.4  | 9196.6   | 10957.3  | 11557.7  | 12711.0  | 12980.8  | 13880.5  |
| Net factor income from abroad                               | ...     | ...      | ...      | ...      | ...      | ...      | ...      |
| GNI                                                         | ...     | ...      | ...      | ...      | ...      | ...      | ...      |
| <b>Growth of Output</b> annual change, %                    |         |          |          |          |          |          |          |
| GDP                                                         | 9.2     | 8.2      | 4.2      | 3.1      | 8.8      | 6.6      | 7.9      |
| Agriculture                                                 | -7.6    | -3.8     | -23.5    | 1.9      | 12.7     | -1.9     | 12.7     |
| Industry                                                    | 9.4     | 9.5      | 4.7      | 1.2      | 10.5     | 8.0      | 10.2     |
| Services                                                    | 11.0    | 7.7      | 3.7      | 3.5      | 7.4      | 6.1      | 6.7      |

| Item                                                         | 1990    | 1995     | 2002     | 2003     | 2004     | 2005     | 2006     |
|--------------------------------------------------------------|---------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| Expenditure on GDP                                           | 76996.4 | 117625.2 | 162491.6 | 167549.3 | 182301.1 | 194371.3 | 209679.9 |
| Private consumption                                          | 35684.3 | 49732.8  | 73776.4  | 74672.1  | 78869.6  | 81317.2  | 83321.5  |
| Government consumption                                       | 7255.2  | 9883.8   | 18846.5  | 19154.2  | 19145.7  | 20440.4  | 22726.6  |
| Gross fixed capital formation                                | 21337.2 | 36428.4  | 41684.2  | 40306.8  | 44413.5  | 44464.3  | 49590.3  |
| Increase in stocks                                           | 5107.2  | 2639.5   | -2383.6  | -13736.9 | -8572.2  | -6987.3  | -7209.1  |
| Net exports of goods and services                            | 7427.5  | 18345.2  | 31766.8  | 49150.3  | 51405.3  | 58696.6  | 64779.5  |
| Statistical discrepancy                                      | 1842.5  | 971.9    | -1198.7  | -1997.2  | -2960.8  | -3559.9  | -3528.9  |
| <b>Growth of Consumption and Investment annual change, %</b> |         |          |          |          |          |          |          |
| Private consumption                                          | 7.6     | 3.2      | 4.4      | 1.2      | 5.6      | 3.1      | 2.5      |
| Government consumption                                       | 10.9    | 11.7     | 2.7      | 1.6      | 0.0      | 6.8      | 11.2     |
| Gross domestic capital formation                             | 10.8    | 11.6     | -4.9     | -32.4    | 34.9     | 4.6      | 13.1     |
| <b>Investment Financing at current prices</b>                |         |          |          |          |          |          |          |
| Gross domestic capital formation                             | 24772.8 | 41193.7  | 37633.6  | 25274.0  | 35628.2  | 36972.6  | 39485.3  |
| Gross national saving                                        | 30432.0 | 61591.9  | 59287.9  | 64183.0  | 72042.7  | 84589.1  | 97145.9  |
| Gross domestic saving                                        | 29371.3 | 59834.8  | 64691.8  | 70449.9  | 85215.0  | 94224.6  | 105975.3 |
| Net factor income from abroad                                | 1824.0  | 3023.6   | -3370.0  | -4296.1  | -11228.2 | -7617.7  | -6632.6  |
| Net current transfers from abroad                            | -763.3  | -1266.5  | -2033.9  | -1970.8  | -1944.1  | -2017.8  | -2196.8  |
| <b>Savings and Investment % of GDP at current prices</b>     |         |          |          |          |          |          |          |
| Gross domestic saving                                        | 44.0    | 50.1     | 41.0     | 43.8     | 46.9     | 48.5     | 50.5     |
| Gross national saving                                        | 45.6    | 51.6     | 37.6     | 39.9     | 39.7     | 43.5     | 46.3     |
| Gross domestic capital formation                             | 37.1    | 34.5     | 23.9     | 15.7     | 19.6     | 19.0     | 18.8     |
| <b>At Current Market Prices, Singapore dollars</b>           |         |          |          |          |          |          |          |
| Per capita GDP                                               | 21915   | 33897    | 37762    | 38434    | 42833    | 44738    | 46832    |
| Per capita GNI                                               | 22514   | 34755    | 36955    | 37408    | 40184    | 42983    | 45353    |
| <b>PRODUCTION</b>                                            |         |          |          |          |          |          |          |
| <b>Production Indexes period averages</b>                    |         |          |          |          |          |          |          |
| Agriculture, 1999-2001 = 100                                 | 335.6   | 177.8    | 95.8     | 108.7    | 126.9    | 124.2    | ...      |
| Manufacturing, 2003 = 100                                    | 48.3    | 71.7     | 97.1     | 100.0    | 113.9    | 124.7    | 139.5    |
| <b>PRICE INDEXES period averages</b>                         |         |          |          |          |          |          |          |
| Consumer, 2004 = 100                                         | 82.0    | 93.0     | 97.8     | 98.3     | 100.0    | 100.4    | 101.4    |
| Food                                                         | 83.3    | 91.4     | 97.4     | 97.9     | 99.9     | 101.3    | 102.8    |
| Non-food                                                     | 80.8    | 93.7     | 98.0     | 98.5     | 100.0    | 100.2    | 101.0    |
| Wholesale, 2000   2006 = 100                                 | 113.0   | 98.8     | 81.0     | 82.6     | 86.9     | 95.2     | 100.0    |
| Implicit GDP deflator, 2000 = 100                            | 86.7    | 101.6    | 97.0     | 96.0     | 99.6     | 99.9     | 100.1    |

| Item                                                                                 | 1990  | 1995   | 2002   | 2003   | 2004   | 2005  | 2006 |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-------|--------|--------|--------|--------|-------|------|
| <b>Price Indexes</b> <i>annual change, %</i>                                         |       |        |        |        |        |       |      |
| Consumer price index                                                                 | 3.5   | 1.8    | -0.4   | 0.5    | 1.7    | 0.4   | 1.0  |
| Food price index                                                                     | 0.8   | 2.2    | 0.0    | 0.5    | 2.0    | 1.4   | 1.5  |
| Implicit GDP deflator                                                                | 4.1   | 2.3    | -1.2   | -1.0   | 3.7    | 0.3   | 0.2  |
| <b>Interest Rates</b> <sup>o</sup> <i>percent p.a.; period averages</i>              |       |        |        |        |        |       |      |
| On deposits                                                                          |       |        |        |        |        |       |      |
| Savings deposits                                                                     | 3.83  | 2.72   | 0.44   | 0.24   | 0.23   | 0.30  | 0.29 |
| Time: 6 months                                                                       | 5.37  | 3.67   | 1.05   | 0.52   | 0.52   | 0.66  | 0.67 |
| 12 months                                                                            | 5.48  | 4.01   | 1.32   | 0.70   | 0.72   | 0.86  | 0.88 |
| <b>GOVERNMENT FINANCE</b> <i>Mn Singapore dollars; fiscal year beginning 1 April</i> |       |        |        |        |        |       |      |
| <b>Central Government</b>                                                            |       |        |        |        |        |       |      |
| Total revenue and grants                                                             | ...   | ...    | 37292  | 34940  | 38624  | 44313 | ...  |
| Total revenue                                                                        | 21636 | 42918  | 37292  | 34940  | 38624  | 44313 | ...  |
| Current revenue <sup>p</sup>                                                         | 17872 | 31369  | 35100  | 33046  | 36518  | 38663 | ...  |
| Taxes                                                                                | 10254 | 19626  | 21025  | 21173  | 22563  | 24627 | ...  |
| Non-taxes                                                                            | 7618  | 11743  | 14075  | 11873  | 13955  | 14036 | ...  |
| Capital receipts                                                                     | 3764  | 11549  | 2192   | 1894   | 2106   | 5650  | ...  |
| Grants                                                                               | ...   | ...    | -      | -      | -      | -     | ...  |
| Total expenditure and net lending                                                    | 14444 | 25603  | ...    | ...    | ...    | ...   | ...  |
| Total expenditure                                                                    | 14223 | 19233  | 29741  | 29975  | 31110  | 30765 | ...  |
| Current expenditure <sup>q</sup>                                                     | 10867 | 14844  | 26753  | 27112  | 27983  | 26790 | ...  |
| Capital expenditure <sup>q</sup>                                                     | 3356  | 4389   | 2988   | 2863   | 3127   | 3975  | ...  |
| Net lending                                                                          | 221   | 6370   | ...    | ...    | ...    | ...   | ...  |
| Current surplus/deficit                                                              | 7005  | 16525  | 8347   | 5934   | 8535   | 11873 | ...  |
| Capital account surplus/deficit                                                      | 408   | 7160   | -796   | -969   | -1021  | 1675  | ...  |
| Overall budgetary surplus/deficit                                                    | 7192  | 17315  | 7551   | 4965   | 7514   | 13548 | ...  |
| Financing                                                                            |       |        |        |        |        |       |      |
| Domestic borrowing <sup>q</sup>                                                      | -7104 | -17310 | 11485  | 19152  | 22087  | ...   | ...  |
| Foreign borrowing                                                                    | -88   | -5     | -      | -      | -      | ...   | ...  |
| Use of cash balances                                                                 | -     | -      | -19036 | -24117 | -29601 | ...   | ...  |
| <b>Government Finance % of GDP</b>                                                   |       |        |        |        |        |       |      |
| Total revenue                                                                        | 32.4  | 35.9   | 23.6   | 21.7   | 21.3   | 22.8  | ...  |
| Total expenditure                                                                    | 21.3  | 16.1   | 18.9   | 18.6   | 17.1   | 15.8  | ...  |
| Overall budgetary surplus/deficit                                                    | 10.8  | 14.5   | 4.8    | 3.1    | 4.1    | 7.0   | ...  |

| Item                                                           | 1990   | 1995    | 2002    | 2003    | 2004    | 2005    | 2006    |
|----------------------------------------------------------------|--------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| <b>Expenditure by Function, Central Government</b>             |        |         |         |         |         |         |         |
| Total <sup>a</sup>                                             | 14223  | 19233   | 29741   | 29975   | 31108   | 30763   | ...     |
| General public services                                        | 1403   | 2862    | 4385    | 4203    | 4724    | 4843    | ...     |
| Defence                                                        | 3409   | 5492    | 8485    | 8533    | 8969    | 9557    | ...     |
| Education                                                      | 2828   | 3633    | 6952    | 6575    | 6719    | 6649    | ...     |
| Health                                                         | 652    | 1466    | 1662    | 2366    | 1790    | 1790    | ...     |
| Social security and welfare                                    | 300    | 955     | 1242    | 648     | 1007    | 626     | ...     |
| Housing and community amenities                                | 870    | 1565    | 3199    | 4337    | 4115    | 3704    | ...     |
| Economic services                                              | 2389   | 1977    | 3656    | 3197    | 3764    | 3563    | ...     |
| Agriculture                                                    | 94     | 46      | 70      | 74      | 66      | 64      | ...     |
| Industry                                                       | 26     | 8       | 21      | 19      | 22      | 18      | ...     |
| Electricity, gas, and water                                    | -      | -       | -       | -       | -       | -       | ...     |
| Transport and communications                                   | 710    | 639     | 1595    | 1463    | 2067    | 1899    | ...     |
| Other economic services                                        | 1559   | 1284    | 1970    | 1641    | 1609    | 1582    | ...     |
| Others                                                         | 2372   | 1283    | 160     | 116     | 20      | 31      | ...     |
| <b>BALANCE OF PAYMENTS</b> <i>Mn US dollars; calendar year</i> |        |         |         |         |         |         |         |
| Current account                                                | 3123   | 14390   | 12093   | 22333   | 21543   | 28605   | 36290   |
| Balance on goods                                               | -1632  | 8467    | 18753   | 29564   | 32853   | 36735   | 44718   |
| Exports                                                        | 54680  | 132093  | 140622  | 161676  | 200972  | 232309  | 274801  |
| Imports                                                        | -56312 | -123626 | -121869 | -132112 | -168119 | -195574 | -230083 |
| Services and income                                            | 5176   | 6817    | -5524   | -6099   | -10160  | -6918   | -7047   |
| Credit                                                         | 19320  | 38001   | 43062   | 52917   | 67438   | 78440   | 89342   |
| Debit                                                          | -14144 | -31184  | -48586  | -59017  | -77598  | -85358  | -96389  |
| Current transfers                                              | -421   | -894    | -1136   | -1131   | -1150   | -1212   | -1383   |
| Credit                                                         | 123    | 160     | 127     | 131     | 136     | 138     | 144     |
| Debit                                                          | -544   | -1054   | -1263   | -1263   | -1286   | -1350   | -1527   |
| Capital account                                                | -22    | -73     | -160    | -168    | -184    | -202    | -226    |
| Financial account                                              | 3948   | -2732   | -10304  | -17474  | -7430   | -18976  | -20707  |
| Direct investment                                              | 3541   | 4748    | 4871    | 8969    | 11754   | 9968    | 15581   |
| Portfolio investment                                           | -1038  | -7152   | -13144  | -9577   | -7041   | -8285   | -14183  |
| Other investments                                              | 1444   | -328    | -2031   | -16866  | -12142  | -20659  | -22105  |
| Net errors and omissions                                       | -1590  | -2998   | -352    | 2067    | -1842   | 2826    | 1007    |
| Overall balance                                                | 5458   | 8589    | 1277    | 6758    | 12088   | 12253   | 16363   |
| Reserves and related items                                     | -5458  | -8589   | -1277   | -6758   | -12088  | -12253  | -16363  |

| Item                                                    | 1990   | 1995    | 2002    | 2003    | 2004    | 2005    | 2006    |
|---------------------------------------------------------|--------|---------|---------|---------|---------|---------|---------|
| <b>Balance of Payments % of GDP</b>                     |        |         |         |         |         |         |         |
| Exports                                                 | 148.4  | 156.7   | 159.7   | 175.1   | 187.1   | 199.1   | 207.9   |
| Imports                                                 | -152.8 | -146.7  | -138.4  | -143.1  | -156.5  | -167.6  | -174.1  |
| Balance on goods                                        | -4.4   | 10.0    | 21.3    | 32.0    | 30.6    | 31.5    | 33.8    |
| Current account balance                                 | 8.5    | 17.1    | 13.7    | 24.2    | 20.1    | 24.5    | 27.5    |
| Overall balance                                         | 14.8   | 10.2    | 1.5     | 7.3     | 11.3    | 10.5    | 12.4    |
| Agriculture                                             | 94     | 46      | 70      | 74      | 66      | 64      | ...     |
| Industry                                                | 26     | 8       | 21      | 19      | 22      | 18      | ...     |
| Electricity, gas, and water                             | -      | -       | -       | -       | -       | -       | ...     |
| Transport and communications                            | 710    | 639     | 1595    | 1463    | 2067    | 1899    | ...     |
| Other economic services                                 | 1559   | 1284    | 1970    | 1641    | 1609    | 1582    | ...     |
| Others                                                  | 2372   | 1283    | 160     | 116     | 20      | 31      | ...     |
| <b>BALANCE OF PAYMENTS Mn US dollars; calendar year</b> |        |         |         |         |         |         |         |
| Current account                                         | 3123   | 14390   | 12093   | 22333   | 21543   | 28605   | 36290   |
| Balance on goods                                        | -1632  | 8467    | 18753   | 29564   | 32853   | 36735   | 44718   |
| Exports                                                 | 54680  | 132093  | 140622  | 161676  | 200972  | 232309  | 274801  |
| Imports                                                 | -56312 | -123626 | -121869 | -132112 | -168119 | -195574 | -230083 |
| Services and income                                     | 5176   | 6817    | -5524   | -6099   | -10160  | -6918   | -7047   |
| Credit                                                  | 19320  | 38001   | 43062   | 52917   | 67438   | 78440   | 89342   |
| Debit                                                   | -14144 | -31184  | -48586  | -59017  | -77598  | -85358  | -96389  |
| Current transfers                                       | -421   | -894    | -1136   | -1131   | -1150   | -1212   | -1383   |
| Credit                                                  | 123    | 160     | 127     | 131     | 136     | 138     | 144     |
| Debit                                                   | -544   | -1054   | -1263   | -1263   | -1286   | -1350   | -1527   |
| Capital account                                         | -22    | -73     | -160    | -168    | -184    | -202    | -226    |
| Financial account                                       | 3948   | -2732   | -10304  | -17474  | -7430   | -18976  | -20707  |
| Direct investment                                       | 3541   | 4748    | 4871    | 8969    | 11754   | 9968    | 15581   |
| Portfolio investment                                    | -1038  | -7152   | -13144  | -9577   | -7041   | -8285   | -14183  |
| Other investments                                       | 1444   | -328    | -2031   | -16866  | -12142  | -20659  | -22105  |
| Net errors and omissions                                | -1590  | -2998   | -352    | 2067    | -1842   | 2826    | 1007    |
| Overall balance                                         | 5458   | 8589    | 1277    | 6758    | 12088   | 12253   | 16363   |
| Reserves and related items                              | -5458  | -8589   | -1277   | -6758   | -12088  | -12253  | -16363  |
| <b>Balance of Payments % of GDP</b>                     |        |         |         |         |         |         |         |
| Exports                                                 | 148.4  | 156.7   | 159.7   | 175.1   | 187.1   | 199.1   | 207.9   |
| Imports                                                 | -152.8 | -146.7  | -138.4  | -143.1  | -156.5  | -167.6  | -174.1  |
| Balance on goods                                        | -4.4   | 10.0    | 21.3    | 32.0    | 30.6    | 31.5    | 33.8    |
| Current account balance                                 | 8.5    | 17.1    | 13.7    | 24.2    | 20.1    | 24.5    | 27.5    |
| Overall balance                                         | 14.8   | 10.2    | 1.5     | 7.3     | 11.3    | 10.5    | 12.4    |

ตารางที่ 15 : กองทุนบำเหน็จบำนาญในต่างประเทศ

## Pension funds

| Variable                                 |               | 1000: INVESTMENT           |             |             |             |             |             |
|------------------------------------------|---------------|----------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| Units                                    |               | USD: US Dollars (millions) |             |             |             |             |             |
| Year                                     |               | 2,001                      | 2002        | 2003        | 2004        | 2005        | 2006        |
| A1: Pension funds<br>(autonomous), total |               |                            |             |             |             |             |             |
|                                          | Australia     | 268,181                    | 281,376     | 348, 860    | 341, 355    | 415 ,299    | 492 ,338    |
|                                          | United States | 7,207,878                  | 6 ,593 ,058 | 7, 913, 957 | 8 ,599, 308 | 8, 979 ,361 | 9, 721, 120 |
|                                          | Poland        | 4, 624                     | 7,623.00    | 11, 560     | 17, 140     | 26, 513     | 37, 964     |
|                                          | Japan         | 580,519                    | 561,645     | 477, 322    | 373 ,380    | 301 ,994    | (d)         |
|                                          | Canada        | 351,615                    | 355 922     | 410, 224    | 477 ,439    | 570, 385    | 678 ,952    |
|                                          | Chili         |                            |             |             |             |             |             |
|                                          |               |                            |             |             |             |             |             |

ที่มา : www.oecd.org

ตารางที่ 16 : คำนวณการออมเงิน 30 ปี กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการอาชีพอิสระ

[illegible]

ตารางที่ 17 : คำนวณการออมเงิน 30 ปี กลุ่มอาชีพผู้ประกอบการรายวัน

|                       |           |           |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |              |
|-----------------------|-----------|-----------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|--------------|
| ปีที่                 | 1         | 2         | 3          | 4          | 5          | 6          | 7          | 8          | 9          | 10         | 11         | 12         | 13         | 14         | 15           |
| อัตราดอกเบี้ย         | 1.05      | 1.05      | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05         |
|                       | 1.05      | 1.10      | 1.16       | 1.22       | 1.28       | 1.34       | 1.41       | 1.48       | 1.55       | 1.63       | 1.71       | 1.80       | 1.89       | 1.98       | 2.08         |
| ต่อเดือน/คน           | 3,474.08  |           |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |              |
| ต่อปี                 | 43,773.41 | 45,962.08 | 48,260.18  | 50,673.19  | 53,206.85  | 55,867.19  | 58,660.55  | 61,593.58  | 64,673.26  | 67,906.92  | 71,302.27  | 74,867.38  | 78,610.75  | 82,541.29  | 86,668.35    |
| ปีที่                 | 16        | 17        | 18         | 19         | 20         | 21         | 22         | 23         | 24         | 25         | 26         | 27         | 28         | 29         | 30           |
| อัตราดอกเบี้ย         | 1.05      | 1.05      | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05       | 1.05         |
|                       | 2.18      | 2.29      | 2.41       | 2.53       | 2.65       | 2.79       | 2.93       | 3.07       | 3.23       | 3.39       | 3.56       | 3.73       | 3.92       | 4.12       | 4.32         |
| ต่อเดือน/คน           |           |           |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |              |
| ต่อปี                 | 91,001.77 | 95,551.86 | 100,329.45 | 105,345.93 | 110,613.22 | 116,143.88 | 121,951.08 | 128,048.63 | 134,451.06 | 141,173.62 | 148,232.30 | 155,643.91 | 163,426.11 | 171,597.41 | 180,177.28   |
|                       |           |           |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            | 2,908,254.78 |
| ที่มา : ผลจากการคำนวณ |           |           |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |            |              |

**ตารางที่ 18 : จำนวนการออมเงิน 30 ปี กลุ่มอาชีพผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม**

[illegible]

ตารางที่ 19 : จำนวนลูกจ้าง จำแนกตามอุตสาหกรรม ระดับของรายได้ และเพศ ทั้งราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2548

TABLE 19 EMPLOYEE BY INDUSTRY, INCOME CLASS AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2005

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| ระดับของรายได้      | รวม      | อุตสาหกรรม Industry |          |           |          |               |             |            |             |            |                       |
|---------------------|----------|---------------------|----------|-----------|----------|---------------|-------------|------------|-------------|------------|-----------------------|
|                     |          | เกษตรกรรม           | การประมง | เหมืองแร่ | การผลิต  | ไฟฟ้า ก๊าซ    | การก่อสร้าง | การขายส่ง  | โรงแรม      | การขนส่ง   | Income Class          |
|                     |          |                     |          | เหมืองหิน |          | และประปา      |             | การขายปลีก | และภัตตาคาร | Transport  |                       |
|                     |          |                     |          | Mining    | Manufac- | Electric. Gas |             | Wholesale  | Hotels      | & Communi- |                       |
| ยอดรวม              | 15,900.8 | 2,610.5             | 88.4     | 45.6      | 4,394.5  | 100.3         | 1,522.1     | 1,859.6    | 653.9       | 501.9      | TOTAL                 |
| ต่ำกว่า 1,501 บาท   | 1,226.7  | 816.5               | 4.8      | 0.4       | 146.6    | 1.7           | 76.3        | 89.7       | 22.8        | 9.6        | Less than 1,501 Baht  |
| 1,501 - 2,500 บาท   | 1,228.2  | 676.9               | 5.7      | 3.9       | 148.0    | 0.3           | 132.0       | 88.6       | 50.6        | 17.6       | 1,501 - 2,500 Baht    |
| 2,501 - 3,500 บาท   | 1,723.2  | 511.2               | 18.2     | 5.9       | 320.6    | 9.4           | 267.6       | 242.9      | 118.9       | 29.4       | 2,501 - 3,500 Baht    |
| 3,501 - 4,500 บาท   | 2,596.4  | 308.4               | 22.0     | 11.0      | 1,016.9  | 6.0           | 347.4       | 346.4      | 147.5       | 57.4       | 3,501 - 4,500 Baht    |
| 4,501 - 5,500 บาท   | 2,538.8  | 127.3               | 15.8     | 7.9       | 1,114.7  | 10.1          | 294.6       | 316.8      | 111.7       | 60.3       | 4,501 - 5,500 Baht    |
| 5,501 - 6,500 บาท   | 1,397.6  | 64.8                | 8.7      | 3.3       | 453.3    | 5.5           | 169.8       | 226.7      | 85.9        | 48.6       | 5,501 - 6,500 Baht    |
| 6,501 - 7,500 บาท   | 846.7    | 17.2                | 5.0      | 2.1       | 257.8    | 0.8           | 67.2        | 121.2      | 30.2        | 32.4       | 6,501 - 7,500 Baht    |
| 7,501 - 10,000 บาท  | 1,411.6  | 41.0                | 3.6      | 4.9       | 440.1    | 6.1           | 74.1        | 206.8      | 40.0        | 78.2       | 7,501 - 10,000 Baht   |
| 10,001 - 15,000 บาท | 1,185.0  | 25.3                | 2.9      | 2.8       | 247.3    | 10.5          | 45.6        | 102.6      | 23.2        | 66.3       | 10,001 - 15,000 Baht  |
| 15,001 - 20,000 บาท | 606.8    | 6.2                 | 1.4      | 0.6       | 100.3    | 12.8          | 16.9        | 52.9       | 7.3         | 29.8       | 15,001 - 20,000 Baht  |
| 20,001 - 30,000 บาท | 695.8    | 9.3                 | 0.3      | 2.0       | 72.5     | 14.6          | 11.5        | 28.4       | 9.9         | 34.3       | 20,001 - 30,000 Baht  |
| มากกว่า 30,000 บาท  | 313.7    | 0.7                 | -        | 0.7       | 53.1     | 22.0          | 12.4        | 22.4       | 4.2         | 31.6       | More than 30,000 Baht |
| ไม่ทราบ             | 130.2    | 5.6                 | 0.0      | -         | 23.6     | 0.5           | 6.6         | 14.1       | 1.8         | 6.4        | Unknown               |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั้งราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2005, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 19 : จำนวนลูกจ้าง จำแนกตามอุตสาหกรรม ระดับของรายได้ และเพศ ทั้งราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2548 (ต่อ)

TABLE 19 EMPLOYEE BY INDUSTRY, INCOME CLASS AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2005 (Contd.)

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| ระดับของรายได้      | อุตสาหกรรม (ต่อ) Industry (Contd.) |                               |                              |          |                             |                   |                                           |                |              |                       |
|---------------------|------------------------------------|-------------------------------|------------------------------|----------|-----------------------------|-------------------|-------------------------------------------|----------------|--------------|-----------------------|
|                     | สื่อกลางทางการเงิน                 | อสังหาริมทรัพย์ และการให้เช่า | บริหารราชการ จะป้องกันประเทศ | การศึกษา | ด้านสุขภาพและสังคมสงเคราะห์ | บริการชุมชน สังคม | ลูกจ้างในครัว-เรือนส่วนบุคคลระหว่างประเทศ | องค์การไม่ทราบ | Income Class |                       |
|                     | Financial                          | Real estate                   | Public adminis-              | Health   | Other community             | ivate household   | Extra-territorial                         |                |              |                       |
|                     |                                    |                               |                              |          |                             |                   |                                           |                |              |                       |
| ยอดรวม              | 290.9                              | 469.6                         | 1,118.9                      | 1,037.7  | 554.4                       | 371.4             | 229.6                                     | 1.4            | 50.3         | TOTAL                 |
| ต่ำกว่า 1,501 บาท   | 0.2                                | 4.1                           | 3.4                          | 4.3      | 4.4                         | 26.0              | 15.8                                      | -              | -            | Less than 1,501 Baht  |
| 1,501 - 2,500 บาท   | 0.8                                | 5.8                           | 26.7                         | 9.0      | 8.7                         | 24.0              | 29.8                                      | -              | -            | 1,501 - 2,500 Baht    |
| 2,501 - 3,500 บาท   | 4.4                                | 21.8                          | 48.6                         | 13.0     | 18.9                        | 45.4              | 47.0                                      | 0.0            | 0.3          | 2,501 - 3,500 Baht    |
| 3,501 - 4,500 บาท   | 10.5                               | 60.7                          | 57.9                         | 37.7     | 50.3                        | 62.4              | 51.4                                      | 0.7            | 1.9          | 3,501 - 4,500 Baht    |
| 4,501 - 5,500 บาท   | 18.1                               | 72.1                          | 143.7                        | 50.6     | 87.1                        | 69.6              | 33.1                                      | -              | 5.5          | 4,501 - 5,500 Baht    |
| 5,501 - 6,500 บาท   | 15.9                               | 55.6                          | 104.1                        | 41.8     | 42.9                        | 40.0              | 27.7                                      | -              | 3.1          | 5,501 - 6,500 Baht    |
| 6,501 - 7,500 บาท   | 13.2                               | 44.7                          | 95.6                         | 91.2     | 38.5                        | 20.9              | 6.6                                       | -              | 2.1          | 6,501 - 7,500 Baht    |
| 7,501 - 10,000 บาท  | 38.2                               | 82.1                          | 140.8                        | 122.0    | 77.6                        | 31.3              | 15.4                                      | -              | 9.4          | 7,501 - 10,000 Baht   |
| 10,001 - 15,000 บาท | 62.6                               | 57.2                          | 236.0                        | 172.0    | 96.9                        | 29.2              | 1.0                                       | 0.2            | 3.6          | 10,001 - 15,000 Baht  |
| 15,001 - 20,000 บาท | 42.4                               | 24.9                          | 110.1                        | 139.4    | 50.0                        | 7.8               | 0.3                                       | 0.6            | 3.1          | 15,001 - 20,000 Baht  |
| 20,001 - 30,000 บาท | 36.7                               | 22.3                          | 91.6                         | 299.2    | 54.8                        | 8.3               | -                                         | -              | 0.3          | 20,001 - 30,000 Baht  |
| มากกว่า 30,000 บาท  | 39.1                               | 12.5                          | 44.2                         | 45.9     | 18.8                        | 3.9               | 0.3                                       | -              | 2.0          | More than 30,000 Baht |
| ไม่ทราบ             | 8.9                                | 5.7                           | 16.3                         | 11.9     | 5.7                         | 2.7               | 1.3                                       | -              | 19.1         | Unknown               |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทั้งราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2548 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2005, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 20: จำนวนลูกจ้างรัฐบาล จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 20 GOVERNMENT EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| อุตสาหกรรม                                                                                          | จำนวน         |               | ลูกจ้างรัฐบาลที่ได้รับผลประโยชน์อื่น ๆ |             |            | Government Employee Receive Fringe Benefit |                |              |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|---------------|----------------------------------------|-------------|------------|--------------------------------------------|----------------|--------------|-------|
|                                                                                                     | ลูกจ้างรัฐบาล | ค่าจ้างเฉลี่ย | ได้รับเป็นเงิน In Cash                 |             |            | ได้รับเป็นสิ่งของ In Kind                  |                |              |       |
|                                                                                                     |               |               | โบนัส                                  | ค่าล่วงเวลา | เงินอื่น ๆ | อาหาร                                      | เครื่องแต่งกาย | ที่อยู่อาศัย | อื่นๆ |
| ยอดรวม                                                                                              | 3,169.1       | 14,454.6      | 120.8                                  | 193.6       | 958.5      | 34.4                                       | 11.7           | 244.6        | 47.4  |
| 1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้                                                               | 90.3          | 10,505.6      | 6.5                                    | 5.9         | 18.2       | 0.0                                        | -              | 21.0         | 1.2   |
| 2. การประมง                                                                                         | -             | -             | -                                      | -           | -          | -                                          | -              | -            | -     |
| 3. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน                                                                      | 0.9           | 16,677.6      | -                                      | 0.1         | 0.8        | -                                          | -              | -            | -     |
| 4. การผลิต                                                                                          | 15.4          | 18,103.0      | 1.5                                    | 0.8         | 1.4        | 1.2                                        | 0.1            | 0.7          | -     |
| 5. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา                                                                        | 84.3          | 21,237.3      | 2.5                                    | 6.7         | 19.3       | -                                          | 0.1            | 1.8          | 1.4   |
| 6. การก่อสร้าง                                                                                      | 53.2          | 10,714.5      | 2.2                                    | 1.5         | 5.1        | -                                          | 0.0            | 5.4          | 0.5   |
| 7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์<br>รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้<br>ในครัวเรือน | 3.8           | 13,959.9      | 0.1                                    | 0.1         | 0.1        | -                                          | -              | 0.1          | -     |
| 8. โรงแรม และภัตตาคาร                                                                               | 1.3           | 5,433.0       | -                                      | -           | 0.2        | 0.2                                        | -              | -            | -     |
| 9. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม                                                          | 135.2         | 22,137.2      | 0.7                                    | 14.7        | 23.2       | 1.5                                        | 2.3            | 18.7         | 3.6   |
| 10. การเป็นสื่อกลางทางการเงิน                                                                       | 60.6          | 24,775.9      | 2.4                                    | 1.3         | 7.4        | -                                          | 0.2            | 0.9          | 0.6   |
| 11. กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า<br>และกิจการทางธุรกิจ                                      | 60.3          | 10,476.4      | 0.4                                    | 0.8         | 8.1        | -                                          | -              | 8.1          | 0.3   |
| 12. การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ<br>รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ                           | 1,244.7       | 12,309.8      | 42.8                                   | 30.8        | 352.1      | 4.4                                        | 3.4            | 103.8        | 14.8  |
| 13. การศึกษา                                                                                        | 840.7         | 18,472.4      | 46.7                                   | 19.6        | 383.2      | 17.5                                       | 3.5            | 45.6         | 14.9  |
| 14. งานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์                                                              | 473.3         | 11,356.4      | 11.4                                   | 107.2       | 122.8      | 9.2                                        | 1.9            | 37.4         | 9.2   |
| 15. กิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และการบริการ<br>ส่วนบุคคลอื่นๆ                                     | 98.3          | 7,387.3       | 3.7                                    | 4.2         | 16.9       | 0.4                                        | 0.2            | 1.3          | 0.9   |
| 16. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล                                                                     | -             | -             | -                                      | -           | -          | -                                          | -              | -            | -     |
| 17. องค์การระหว่างประเทศและองค์กรต่างประเทศ<br>อื่นๆ และสมาชิก                                      | -             | -             | -                                      | -           | -          | -                                          | -              | -            | -     |
| 18. ไม่ทราบ                                                                                         | 6.9           | 9,819.8       | -                                      | -           | -          | -                                          | -              | -            | -     |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2007, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 21: จำนวนลูกจ้างเอกชน จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 21 PRIVATE EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| อุตสาหกรรม                                                                                          | จำนวน        |               | ลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่นๆ |             |            | Private Employee Receive Fringe Benefit |              |       |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------|---------------|--------------------------------------|-------------|------------|-----------------------------------------|--------------|-------|-------|
|                                                                                                     | ลูกจ้างเอกชน | ค่าจ้างเฉลี่ย | ได้รับเป็นเงิน In Cash               |             |            | ได้รับเป็นสิ่งของ In Kind               |              |       |       |
|                                                                                                     |              |               | โบนัส                                | ค่าล่วงเวลา | เงินอื่น ๆ | อาหาร เครื่องแต่งกาย                    | ที่อยู่อาศัย | อื่นๆ |       |
| อุตสาหกรรม                                                                                          | Total        | Average       |                                      |             |            |                                         |              |       |       |
| ยอดรวม                                                                                              | 12,939.1     | 6,876.9       | 68.7                                 | 1,577.0     | 1,562.4    | 1,671.7                                 | 120.6        | 584.6 | 640.3 |
| 1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้                                                               | 2,316.2      | 3,143.4       | 3.2                                  | 5.0         | 25.8       | 321.5                                   | 2.8          | 57.8  | 93.0  |
| 2. การประมง                                                                                         | 101.5        | 4,733.7       | 0.6                                  | 1.5         | 6.0        | 43.1                                    | 0.2          | 7.6   | 3.7   |
| 3. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน                                                                      | 57.6         | 8,760.1       | 1.1                                  | 3.6         | 11.8       | 8.3                                     | 0.4          | 8.0   | 0.9   |
| 4. การผลิต                                                                                          | 4,299.9      | 7,290.5       | 37.6                                 | 1,281.1     | 850.1      | 492.1                                   | 64.6         | 129.6 | 435.5 |
| 5. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา                                                                        | 8.6          | 11,515.9      | -                                    | 3.6         | 0.4        | -                                       | -            | -     | 0.7   |
| 6. การก่อสร้าง                                                                                      | 1,540.5      | 5,773.3       | 2.7                                  | 42.5        | 33.7       | 49.8                                    | 3.1          | 69.6  | 54.2  |
| 7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์<br>รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้<br>ในครัวเรือน | 1,908.7      | 7,661.5       | 12.2                                 | 101.4       | 216.4      | 180.8                                   | 23.4         | 104.8 | 19.6  |
| 8. โรงแรม และภัตตาคาร                                                                               | 648.4        | 6,148.8       | 2.3                                  | 25.5        | 171.2      | 340.3                                   | 7.2          | 45.0  | 5.3   |
| 9. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม                                                          | 400.4        | 10,572.8      | 0.6                                  | 29.8        | 77.1       | 15.4                                    | 5.8          | 12.9  | 6.6   |
| 10. การเป็นสื่อกลางทางการเงิน                                                                       | 284.6        | 18,167.9      | 3.1                                  | 9.1         | 41.5       | 1.2                                     | 0.2          | 2.1   | 3.1   |
| 11. กิจกรรมด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า<br>และกิจกรรมทางธุรกิจ                                    | 466.4        | 10,855.6      | 1.9                                  | 34.7        | 29.0       | 18.7                                    | 4.4          | 12.1  | 5.9   |

ตารางที่ 21: จำนวนลูกจ้างเอกชน จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 21 PRIVATE EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| อุตสาหกรรม | จำนวน        |               | ลูกจ้างเอกชนที่ได้รับผลประโยชน์อื่นๆ |             |            | Private Employee Receive Fringe Benefit |              |       |  |
|------------|--------------|---------------|--------------------------------------|-------------|------------|-----------------------------------------|--------------|-------|--|
|            | ลูกจ้างเอกชน | ค่าจ้างเฉลี่ย | ได้รับเป็นเงิน In Cash               |             |            | ได้รับเป็นสิ่งของ In Kind               |              |       |  |
|            | Total        | Average       | โบนัส                                | ค่าล่วงเวลา | เงินอื่น ๆ | อาหาร เครื่องแต่งกาย                    | ที่อยู่อาศัย | อื่นๆ |  |

228

ตารางที่ 21 จำนวนลูกจ้างเอกชน จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550(ต่อ)

TABLE 28 PRIVATE EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

|                                               |       |          |     |      |      |       |     |       |     |
|-----------------------------------------------|-------|----------|-----|------|------|-------|-----|-------|-----|
| 12. การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ       | 0.6   | 9,500.0  | -   | -    | 0.6  | -     | -   | -     | -   |
| รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ                |       |          |     |      |      |       |     |       |     |
| 13. การศึกษา                                  | 199.1 | 9,566.9  | 1.0 | 4.8  | 19.7 | 17.1  | 0.6 | 6.7   | 0.9 |
| 14. งานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์        | 142.5 | 10,294.4 | 2.2 | 22.1 | 26.0 | 9.0   | 0.8 | 4.6   | 0.3 |
| 15. กิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และการบริการ | 280.9 | 7,586.2  | 0.1 | 8.7  | 41.5 | 36.5  | 2.5 | 19.6  | 3.1 |
| ส่วนบุคคลอื่นๆ                                |       |          |     |      |      |       |     |       |     |
| 16. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล               | 244.7 | 5,194.3  | 0.2 | 1.5  | 9.2  | 137.6 | 4.7 | 104.2 | 7.3 |
| 17. องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศ  | 2.3   | 10,123.9 | -   | -    | -    | 0.4   | -   | 0.1   | -   |
| อื่นๆ และสมาชิก                               |       |          |     |      |      |       |     |       |     |
| 18. ไม่ทราบ                                   | 36.2  | 13,660.3 | -   | 2.2  | 2.5  | -     | -   | -     | 0.3 |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2007, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 22 :จำนวนลูกจ้าง จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทั้งราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 22 EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| อุตสาหกรรม                                                                                          | จำนวนลูกจ้าง<br>Total | ค่าจ้างเฉลี่ย<br>Average | ลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์อื่นๆ Employee Receive Fringe Benefit |             |           |                           |                |              |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------------------|-----------------------------------------------------------------|-------------|-----------|---------------------------|----------------|--------------|-------|
|                                                                                                     |                       |                          | ได้รับเป็นเงิน In Cash                                          |             |           | ได้รับเป็นสิ่งของ In Kind |                |              |       |
|                                                                                                     |                       |                          | โบนัส                                                           | ค่าล่วงเวลา | เงินอื่นๆ | อาหาร                     | เครื่องแต่งกาย | ที่อยู่อาศัย | อื่นๆ |
| ยอดรวม                                                                                              | 16,108.2              | 8,367.8                  | 189.5                                                           | 1,770.6     | 2,520.9   | 1,706.1                   | 132.4          | 829.2        | 687.6 |
| 1. เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้                                                               | 2,406.4               | 3,419.6                  | 9.7                                                             | 10.9        | 44.0      | 321.6                     | 2.8            | 78.8         | 94.2  |
| 2. การประมง                                                                                         | 101.5                 | 4,733.7                  | 0.6                                                             | 1.5         | 6.0       | 43.1                      | 0.2            | 7.6          | 3.7   |
| 3. การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน                                                                      | 58.5                  | 8,881.7                  | 1.1                                                             | 3.7         | 12.6      | 8.3                       | 0.4            | 8.0          | 0.9   |
| 4. การผลิต                                                                                          | 4,315.3               | 7,328.9                  | 39.1                                                            | 1,281.9     | 851.4     | 493.2                     | 64.6           | 130.3        | 435.5 |
| 5. การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา                                                                        | 92.9                  | 20,340.5                 | 2.5                                                             | 10.2        | 19.7      | -                         | 0.1            | 1.8          | 2.1   |
| 6. การก่อสร้าง                                                                                      | 1,593.8               | 5,938.4                  | 4.9                                                             | 44.0        | 38.8      | 49.8                      | 3.1            | 74.9         | 54.8  |
| 7. การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์<br>รถจักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคล และของใช้<br>ในครัวเรือน | 1,912.5               | 7,673.9                  | 12.2                                                            | 101.4       | 216.4     | 180.8                     | 23.4           | 104.9        | 19.6  |
| 8. โรงแรม และภัตตาคาร                                                                               | 649.7                 | 6,147.4                  | 2.3                                                             | 25.5        | 171.4     | 340.5                     | 7.2            | 45.0         | 5.3   |
| 9. การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม                                                          | 535.5                 | 13,491.8                 | 1.3                                                             | 44.5        | 100.3     | 16.8                      | 8.0            | 31.7         | 10.2  |
| 10. การเป็นสื่อกลางทางการเงิน                                                                       | 345.2                 | 19,328.2                 | 5.5                                                             | 10.3        | 48.9      | 1.2                       | 0.4            | 3.0          | 3.7   |
| 11. กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า<br>และกิจกรรมทางธุรกิจ                                     | 526.7                 | 10,812.1                 | 2.4                                                             | 35.5        | 37.1      | 18.7                      | 4.4            | 20.2         | 6.1   |
| 12. การบริหารราชการ และการป้องกันประเทศ<br>รวมทั้งการประกันสังคมภาคบังคับ                           | 1,245.2               | 12,308.5                 | 42.8                                                            | 30.8        | 352.7     | 4.4                       | 3.4            | 103.8        | 14.8  |

ตารางที่ 22 :จำนวนลูกจ้าง จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 22 EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

| หน่วยเป็นพัน : In Thousands |                       |                          |                                                                    |             |           |                           |                |              |       |
|-----------------------------|-----------------------|--------------------------|--------------------------------------------------------------------|-------------|-----------|---------------------------|----------------|--------------|-------|
| อุตสาหกรรม                  | จำนวนลูกจ้าง<br>Total | ค่าจ้างเฉลี่ย<br>Average | ลูกจ้างที่ได้รับผลประโยชน์อื่นๆ<br>Employee Receive Fringe Benefit |             |           | ได้รับเป็นเงิน In Cash    |                |              |       |
|                             |                       |                          | ได้รับเป็นเงิน In Cash                                             |             |           | ได้รับเป็นเงินของ In Kind |                |              |       |
|                             |                       |                          | โบนัส                                                              | ค่าล่วงเวลา | เงินอื่นๆ | อาหาร                     | เครื่องแต่งกาย | ที่อยู่อาศัย | อื่นๆ |

|                                                                                                                                         |         |          |      |       |       |       |     |       |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|----------|------|-------|-------|-------|-----|-------|------|
| 230                                                                                                                                     |         |          |      |       |       |       |     |       |      |
| ตารางที่ 22 : จำนวนลูกจ้าง จำแนกตามค่าจ้างเฉลี่ย ผลประโยชน์อื่นๆ ที่ได้รับ อุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550 (ต่อ) |         |          |      |       |       |       |     |       |      |
| TABLE 22 EMPLOYEE BY AVERAGE WAGE, FRINGE BENEFIT, INDUSTRY AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007                                      |         |          |      |       |       |       |     |       |      |
| 13. การศึกษา                                                                                                                            | 1,039.8 | 16,767.0 | 47.7 | 24.5  | 402.9 | 34.6  | 4.1 | 52.2  | 15.8 |
| 14. งานด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์                                                                                                  | 615.9   | 11,110.6 | 13.7 | 129.3 | 148.7 | 18.2  | 2.8 | 42.0  | 9.5  |
| 15. กิจกรรมด้านบริการชุมชน สังคม และการบริการ<br>ส่วนบุคคลอื่นๆ                                                                         | 379.2   | 7,534.6  | 3.8  | 12.9  | 58.4  | 36.9  | 2.6 | 20.9  | 3.9  |
| 16. ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล                                                                                                         | 244.7   | 5,194.3  | 0.2  | 1.5   | 9.2   | 137.6 | 4.7 | 104.2 | 7.3  |
| 17. องค์การระหว่างประเทศและองค์การต่างประเทศ<br>อื่นๆ และสมาชิก                                                                         | 2.3     | 10,123.9 | -    | -     | -     | 0.4   | -   | 0.1   | -    |
| 18. ไม่ทราบ                                                                                                                             | 43.1    | 13,049.9 | -    | 2.2   | 2.5   | -     | -   | -     | 0.3  |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2007, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 23 : จำนวนสถานประกอบกิจการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 1 คนขึ้นไป และจำนวนลูกจ้าง จำแนกตามขนาดของสถานประกอบกิจการ พ.ศ. 2544 - 2548

TABLE 23 NUMBER OF ESTABLISHMENTS WITH EMPLOYEES AND EMPLOYEES BY SIZE OF ESTABLISHMENT: 2001 - 2005

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| ปี Year                                        | ขนาดของสถานประกอบการ (คน) Size of establishments (Persons) |         |         |         |           |         |           |           |           |                 |
|------------------------------------------------|------------------------------------------------------------|---------|---------|---------|-----------|---------|-----------|-----------|-----------|-----------------|
|                                                | รวม Total                                                  | 1 - 4   | 5 - 9   | 10 - 19 | 20 - 49   | 50 - 99 | 100 - 299 | 300 - 499 | 500 - 999 | 1,000 คน ขึ้นไป |
| จำนวนสถานประกอบกิจการ Number of Establishments |                                                            |         |         |         |           |         |           |           |           |                 |
| 2544 (2001)                                    | 349,102                                                    | 173,646 | 70,730  | 47,572  | 34,594    | 10,187  | 8,423     | 1,946     | 1,246     | 758             |
| 2545 (2002)                                    | 358,548                                                    | 177,729 | 73,501  | 48,856  | 35,921    | 10,089  | 8,565     | 1,899     | 1,244     | 744             |
| 2546 (2003)                                    | 384,190                                                    | 190,599 | 79,923  | 52,402  | 38,277    | 10,401  | 8,629     | 1,924     | 1,282     | 753             |
| 2547 (2004)                                    | 410,942                                                    | 201,997 | 88,266  | 56,376  | 40,778    | 10,435  | 8,996     | 2,013     | 1,318     | 763             |
| 2548 (2005)                                    | 377,753                                                    | 175,834 | 80,296  | 56,120  | 41,093    | 10,792  | 9,330     | 2,092     | 1,399     | 797             |
| จำนวนลูกจ้าง Number of Employees               |                                                            |         |         |         |           |         |           |           |           |                 |
| 2544 (2001)                                    | 7,891,402                                                  | 376,971 | 468,449 | 641,276 | 1,047,104 | 707,679 | 1,405,375 | 735,142   | 845,379   | 1,664,027       |
| 2545 (2002)                                    | 7,908,988                                                  | 386,664 | 487,152 | 658,969 | 1,090,653 | 703,697 | 1,431,569 | 717,250   | 842,125   | 1,590,909       |
| 2546 (2003)                                    | 8,870,172                                                  | 416,174 | 529,513 | 705,829 | 1,161,173 | 725,554 | 1,439,528 | 726,002   | 870,019   | 2,296,380       |
| 2547 (2004)                                    | 8,552,838                                                  | 446,878 | 584,848 | 757,947 | 1,237,820 | 728,342 | 1,510,115 | 762,841   | 892,377   | 1,628,570       |
| 2548 (2005)                                    | 8,670,259                                                  | 391,164 | 533,224 | 754,647 | 1,250,178 | 755,868 | 1,566,136 | 791,269   | 946,542   | 1,681,231       |

ที่มา: กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

Source: Department of Labour Protection and Welfare, Ministry of Labour

ตารางที่ 24: ค่าจ้าง และรายได้เฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามพื้นที่ และประเภทการจ้าง พ.ศ. 2545

TABLE 24 AVERAGE WAGES AND EARNINGS OF PRIVATE EMPLOYEE BY REGION AND EMPLOYED TYPE: 2002

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| พื้นที่                                                            | รวม<br>Total<br>(บาท/เดือน<br>Baht/month) |                    | รายวัน<br>Daily<br>(บาท/เดือน<br>Baht/month) |                    | รายเดือน<br>Monthly<br>(บาท/เดือน<br>Baht/month) |                    | งานเหมา<br>Piecework<br>(บาท/เดือน<br>Baht/month) |                    |
|--------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------|--------------------|--------------------------------------------------|--------------------|---------------------------------------------------|--------------------|
|                                                                    | ค่าจ้าง<br>Wages                          | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                             | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                                 | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                                  | รายได้<br>Earnings |
| รวม                                                                | 6,445.7                                   | 7,376.8            | 163.9                                        | 182.7              | 8,665.1                                          | 10,065.5           | 4,186.2                                           | 4,362.7            |
| กรุงเทพมหานคร และ 5 จังหวัดรอบกรุงเทพมหานคร                        | 8,823.3                                   | 10,061.2           | 188.0                                        | 214.3              | 10,911.2                                         | 12,492.8           | 6,267.5                                           | 6,700.8            |
| เชียงใหม่ นครราชสีมา สระบุรี ระนอง และพังงา                        | 5,081.6                                   | 5,876.5            | 157.1                                        | 174.8              | 6,581.1                                          | 7,782.9            | 3,970.1                                           | 4,186.1            |
| ภาคกลาง<br>(ยกเว้น ชลบุรี สระบุรี อ่างทอง ฉะเชิงเทรา และสิงห์บุรี) | 5,047.3                                   | 5,869.8            | 157.7                                        | 175.3              | 7,022.4                                          | 8,568.2            | 4,267.1                                           | 4,366.6            |
| ภาคเหนือ (ยกเว้น เชียงใหม่)                                        | 3,934.2                                   | 4,405.1            | 140.6                                        | 152.8              | 4,953.3                                          | 5,731.6            | 3,025.1                                           | 3,072.8            |
| ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ยกเว้น นครราชสีมา)                          | 3,631.0                                   | 4,083.5            | 138.9                                        | 149.3              | 4,599.7                                          | 5,400.1            | 3,069.6                                           | 3,159.5            |
| ภาคใต้ (ยกเว้น ระนอง พังงา ภูเก็ต และนราธิวาส)                     | 4,772.1                                   | 5,456.0            | 164.1                                        | 174.9              | 5,981.8                                          | 7,193.5            | 3,903.8                                           | 4,050.7            |
| ภูเก็ต                                                             | 6,693.4                                   | 8,984.8            | 184.3                                        | 202.6              | 7,102.1                                          | 9,850.7            | 8,872.4                                           | 9,008.9            |
| ชลบุรี                                                             | 6,806.3                                   | 8,122.6            | 167.6                                        | 192.2              | 7,548.9                                          | 9,092.1            | 5,251.1                                           | 5,713.6            |
| อ่างทอง                                                            | 5,374.8                                   | 7,103.7            | 170.0                                        | 193.4              | 7,570.0                                          | 11,185.7           | 1,767.1                                           | 1,782.2            |
| ฉะเชิงเทรา                                                         | 6,018.4                                   | 7,081.3            | 167.0                                        | 199.2              | 9,203.3                                          | 10,708.9           | 5,199.6                                           | 5,199.6            |
| สิงห์บุรี และนราธิวาส                                              | 3,596.5                                   | 3,998.6            | 146.5                                        | 158.4              | 5,299.9                                          | 6,436.5            | 2,724.6                                           | 2,754.3            |

ที่มา : กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

Source: Department of Labour Protection and Welfare, Ministry of Labour

ตารางที่ 25 : จำนวนผู้มีงานทำ จำแนกตามสถานภาพการทำงาน อาชีพ และเพศ ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 พ.ศ. 2550

TABLE 25 EMPLOYED PERSONS BY WORK STATUS, OCCUPATION AND SEX, WHOLE KINGDOM QUARTER 4: 2007

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| อาชีพ                                                               | สถานภาพการทำงาน Work Status |         |               |              |              |                    |                       |
|---------------------------------------------------------------------|-----------------------------|---------|---------------|--------------|--------------|--------------------|-----------------------|
|                                                                     | รวม                         | นายจ้าง | ลูกจ้างรัฐบาล | ลูกจ้างเอกชน | ทำงานส่วนตัว | ช่วยธุรกิจครอบครัว | การรวมกลุ่ม           |
|                                                                     |                             |         | Government    | Private      | Own Account  | Unpaid Family      | Members of Producers' |
| ยอดรวม                                                              | 36,872.7                    | 1,077.8 | 3,196.6       | 13,050.5     | 11,661.2     | 7,847.6            | 39.0                  |
| 1. ผู้บัญญัติกฎหมาย ข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการ               | 2,495.9                     | 1,036.9 | 323.0         | 235.8        | 896.4        | 2.7                | 1.1                   |
| 2. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านต่างๆ                                        | 1,429.5                     | 0.8     | 973.7         | 405.3        | 35.7         | 14.1               | -                     |
| 3. ผู้ประกอบวิชาชีพด้านเทคนิคสาขาต่างๆ และอาชีพที่เกี่ยวข้อง        | 1,567.3                     | 1.5     | 453.2         | 979.8        | 105.0        | 26.7               | 1.1                   |
| 4. เสมียน                                                           | 1,389.2                     | -       | 473.7         | 850.8        | 12.8         | 51.8               | 0.1                   |
| 5. พนักงานบริการและพนักงานในร้านค้าและตลาด                          | 5,149.5                     | 21.4    | 329.0         | 1,285.5      | 1,943.2      | 1,561.1            | 9.4                   |
| 6. ผู้ปฏิบัติงานที่มีฝีมือในด้านการเกษตร และการประมง                | 13,528.1                    | 11.9    | 73.9          | 958.4        | 6,861.5      | 5,619.8            | 2.6                   |
| 7. ผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฝีมือ และธุรกิจการค้าที่เกี่ยวข้อง | 3,752.9                     | 2.9     | 88.4          | 2,664.1      | 701.8        | 274.3              | 21.4                  |
| 8. ผู้ปฏิบัติการโรงงานและเครื่องจักร และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ  | 3,049.3                     | 1.0     | 143.3         | 2,309.7      | 539.1        | 55.6               | 0.7                   |
| 9. อาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขาย และการให้บริการ               | 4,464.9                     | 1.5     | 329.9         | 3,326.3      | 562.9        | 241.7              | 2.6                   |
| 10. คนงานซึ่งมิได้จำแนกไว้ในหมวดอื่น                                | 46.1                        | -       | 8.6           | 34.9         | 2.6          | -                  | -                     |

ที่มา: การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร ทัวราชอาณาจักร ไตรมาสที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2550 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The Labor Force Survey Whole Kingdom Quarter 4 October - December 2007, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

ตารางที่ 26 : จำนวนผู้มีงานทำที่อยู่ในแรงงานในระบบและนอกระบบ จำแนกตามอุตสาหกรรม และเพศ ทัวราชอาณาจักร พ.ศ. 2549

หน่วยเป็นพัน : In Thousands

| ผู้มีงานทำ           | รวม               | อุตสาหกรรม        |                |                        |                  |                        |                  |                         |                       |                  |
|----------------------|-------------------|-------------------|----------------|------------------------|------------------|------------------------|------------------|-------------------------|-----------------------|------------------|
|                      |                   | เกษตรกรรม         | การประมง       | เหมืองแร่<br>เหมืองหิน | การผลิต          | ไฟฟ้า ก๊าซ<br>และประปา | การก่อสร้าง      | การขายส่ง<br>การขายปลีก | โรงแรม<br>และภัตตาคาร | การขนส่ง         |
| <b>รวม</b>           | <b>35,502,262</b> | <b>13,246,747</b> | <b>454,655</b> | <b>45,270</b>          | <b>5,619,532</b> | <b>109,347</b>         | <b>2,310,292</b> | <b>5,542,532</b>        | <b>2,289,590</b>      | <b>1,027,667</b> |
| ชาย                  | 19,433,497        | 7,571,836         | 354,251        | 37,745                 | 2,609,775        | 95,409                 | 1,950,201        | 2,879,513               | 800,439               | 865,535          |
| หญิง                 | 16,068,765        | 5,674,912         | 100,404        | 7,525                  | 3,009,757        | 13,938                 | 360,091          | 2,663,019               | 1,489,151             | 162,131          |
| <b>แรงงานในระบบ</b>  | <b>13,684,109</b> | <b>1,065,714</b>  | <b>90,458</b>  | <b>41,383</b>          | <b>4,218,311</b> | <b>109,220</b>         | <b>1,166,380</b> | <b>1,821,854</b>        | <b>585,756</b>        | <b>488,084</b>   |
| ชาย                  | 7,490,733         | 638,366           | 81,012         | 34,799                 | 2,021,007        | 95,282                 | 984,089          | 1,080,371               | 235,071               | 356,983          |
| หญิง                 | 6,193,376         | 427,348           | 9,446          | 6,584                  | 2,197,305        | 13,938                 | 182,291          | 741,483                 | 350,685               | 131,100          |
| <b>แรงงานนอกระบบ</b> | <b>21,818,153</b> | <b>12,181,034</b> | <b>364,197</b> | <b>3,888</b>           | <b>1,401,221</b> | <b>127</b>             | <b>1,143,912</b> | <b>3,720,678</b>        | <b>1,703,834</b>      | <b>539,583</b>   |
| ชาย                  | 11,942,764        | 6,933,470         | 273,239        | 2,946                  | 588,769          | 127                    | 966,112          | 1,799,142               | 565,368               | 508,552          |
| หญิง                 | 9,875,389         | 5,247,564         | 90,958         | 942                    | 812,452          | -                      | 177,800          | 1,921,536               | 1,138,466             | 31,031           |

ที่มา: การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2549 สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

Source: The 2006 Informal Employed Survey, National Statistical Office, Ministry of Information and Communication Technology

## ตารางที่ 27 : เงินลงทุนของกองทุนประกันสังคม ปี 2545 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

| ปี                                     | 2545              | 2546              | 2547              | 2548              | 2549              | 2550              |
|----------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| <b>เงินลงทุนรวม</b>                    | <b>163,391.19</b> | <b>211,922.51</b> | <b>270,857.64</b> | <b>344,603.63</b> | <b>403,281.44</b> | <b>499,912.25</b> |
| เงินลงทุน 4 กรณี                       | 89,125.35         | 94,492.93         | 104,655.59        | 57,712.01         | 57,485.40         | 72,735.64         |
| - เงินสดและเงินฝากธนาคาร               | 50,801.00         | 43,704.43         | 26,397.12         | 11,794.49         | 4,637.09          | 2,979.92          |
| - พันธบัตร/หุ้นกู้                     | 33,284.35         | 43,266.58         | 70,488.19         | 38,979.54         | 41,217.16         | 56,081.97         |
| - ตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน         | 5,040.00          | 7,308.96          | 7,354.67          | 6,546.14          | 11,247.68         | 13,276.32         |
| - หน่วยลงทุน                           | 0                 | 212.95            | 415.6             | 391.84            | 383.47            | 397.42            |
| - อยู่ในความดูแลของผู้จัดการกองทุนย่อย | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 |
| เงินลงทุน 2 กรณี                       | 74,265.84         | 117,429.59        | 160,545.70        | 274,179.11        | 326,089.00        | 398,488.43        |
| - เงินสดและเงินฝากธนาคาร               | 14,750.00         | 17,092.15         | 12,362.78         | 11,796.53         | 7,126.30          | 7,371.80          |
| - พันธบัตร/หุ้นกู้                     | 42,486.49         | 81,666.41         | 132,759.30        | 240,585.72        | 259,143.60        | 330,502.88        |
| - ตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน         | 6,380.00          | 16,728.95         | 11,139.40         | 9,632.73          | 46,480.40         | 46,327.51         |
| - หน่วยลงทุน                           | 649.36            | 1,942.07          | 4,284.22          | 12,164.13         | 13,338.70         | 14,286.25         |
| - อยู่ในความดูแลของผู้จัดการกองทุนย่อย | 10,000.00         | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 |
| เงินลงทุนกรณีว่างงาน                   | 0                 | 0                 | 5,656.35          | 12,712.51         | 19,707.03         | 28,688.18         |
| - เงินสดและเงินฝากธนาคาร               | 0                 | 0                 | 4,657.78          | 5,440.77          | 2,310.95          | 1,451.57          |
| - พันธบัตร/หุ้นกู้                     | 0                 | 0                 | 298.56            | 5,499.92          | 15,182.79         | 22,942.67         |
| - ตัวแลกเงินและตัวสัญญาใช้เงิน         | 0                 | 0                 | 700               | 1,771.82          | 2,213.29          | 4,293.95          |
| - หน่วยลงทุน                           | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 |
| - อยู่ในความดูแลของผู้จัดการกองทุนย่อย | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 | 0                 |

ที่มา : SSO

หมายเหตุ : สำหรับเงินลงทุน 2 กรณี เป็นเงินที่สะสมไว้เพื่อจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีบำนาญชราภาพให้กับผู้ประกันตนในอนาคต

ตารางที่ 28 : จำนวนผู้ประกันตนและจำนวนสถานประกอบการของกองทุนประกันสังคม

|                           | 2540      | 2541      | 2542      | 2543      | 2544      | 2545      | 2546      | 2547      | 2548      | 2549      | 2550      |
|---------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| - ตามมาตรา 33             | 6,084,822 | 5,418,182 | 5,679,567 | 5,810,140 | 5,865,208 | 6,900,223 | 7,434,237 | 7,831,463 | 8,225,477 | 8,537,801 | 8,781,262 |
| - ตามมาตรา 39             | 23,712    | 47,223    | 70,354    | 89,379    | 118,231   | 147,415   | 175,131   | 200,298   | 241,929   | 322,379   | 400,905   |
| - ตามมาตรา 40             | ***       | ***       | ***       | ***       | 2         | 4         | 10        | 7         | 4         | 3         | 3         |
| จำนวนสถานประกอบการ (แห่ง) | 90,656    | 93,093    | 100,360   | 107,228   | 110,814   | 301,518   | 324,079   | 346,936   | 362,559   | 375,705   | 381,506   |

ที่มา : สำนักงานประกันสังคม

ตารางที่ 29 : การจัดการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (รวมส่วนของเงินสำรอง เงินกลาง และเงินรายบุคคล)

|                                                        | 2545       | 2546       | 2547       | 2548       | 2549       | 2550       |
|--------------------------------------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| ▼<br>มูลค่าสินทรัพย์สุทธิ                              | 190,947.01 | 239,057.71 | 246,861.19 | 286,748.74 | 320,762.98 | 375,586.37 |
| ▼<br>สินทรัพย์ตามข้อ 5(2) และ 5(3) ของกฎกระทรวง        | 190,947.01 | 239,057.71 | 248,064.71 | 286,212.40 | 320,581.35 | 376,656.83 |
| ▼<br>สินทรัพย์ตามข้อ 5(2) ของกฎกระทรวง                 | 157,863.14 | 180,000.18 | 181,127.93 | 204,812.31 | 232,613.06 | 265,886.41 |
| ▼<br>- เงินสด เงินฝากธนาคาร และบัตรเงินฝากธนาคารผู้ออก | 33,546.84  | 24,195.12  | 13,958.31  | 10,268.39  | 21,913.12  | 3,803.56   |
| ▼<br>- พันธบัตรรัฐบาล ตั๋วเงินคลัง และพันธบัตร ธปท.    | 54,465.86  | 71,986.48  | 75,688.96  | 104,247.10 | 110,766.05 | 130,861.56 |
| ▼<br>- ตราสารหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่มีกฎหมายเฉพาะจัดตั้ง | 173.79     | 71.32      | 2,629.93   | 7,370.69   | 16,124.03  | 19,176.54  |
| - ตราสารหนี้ที่กระทรวงการคลังกำกับ                     | 19,327.98  | 17,657.95  | 14,512.38  | 13,809.57  | 11,351.53  | 12,918.33  |
| - ตั๋วเงินที่ธนาคารรับรอง อาวัล สลากหลัง               | 784.55     | 1,058.27   | 1,403.28   | 1,105.28   | 601.81     | 302.43     |
| - ตราสารหนี้ที่ธนาคารออก                               | 21,263.21  | 23,133.71  | 32,692.86  | 24,383.47  | 28,935.85  | 42,130.00  |
| อุตสาหกรรม                                             | 10,281.70  | 11,105.78  | 3,180.20   | 2,638.13   | 1,138.82   | 0.00       |
| - ตราสารแสดงสิทธิในหนี้ที่ได้รับการจัดอันดับ           | 17,706.98  | 30,483.54  | 36,450.96  | 40,457.87  | 41,422.33  | 56,693.99  |
| และดอกเบี้ย                                            | 312.23     | 308.01     | 611.05     | 531.81     | 359.52     | 0.00       |
| - ตราสารหนี้อื่น                                       | 0.00       | 0.00       | 0.00       | 0.00       | 0.00       | 0.00       |
| ▼<br>สินทรัพย์ตามข้อ 5(3) ของกฎกระทรวง                 | 33,083.87  | 59,057.53  | 66,936.78  | 81,400.09  | 87,968.29  | 110,770.42 |

ตารางที่ 29 : การจัดการกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (รวมส่วนของเงินสำรอง เงินกองกลาง และเงินรายบุคคล)(ต่อ)

|                                                       | 2545              | 2546              | 2547              | 2548              | 2549              | 2550              |
|-------------------------------------------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|-------------------|
| <b>ประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุน</b> |                   |                   |                   |                   |                   |                   |
| อุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนหรือบริษัท            | 7,461.34          | 12,796.04         | 13,404.80         | 14,690.22         | 11,299.66         | 1,523.35          |
| เครดิตฟองซิเอร์เป็นผู้ออก                             |                   |                   |                   |                   |                   |                   |
| - หน่วยลงทุนและใบสำคัญแสดงสิทธิในหน่วยลงทุน           | 9,352.80          | 12,090.77         | 19,812.32         | 19,960.03         | 33,596.85         | 51,015.71         |
| - หุ้นหรือใบสำคัญแสดงสิทธิในหุ้น                      | 15,660.50         | 33,580.48         | 33,613.11         | 46,728.91         | 38,672.88         | 55,161.00         |
| - หุ้นกู้และหุ้นกู้แปลงสภาพของบริษัทเอกชน             | 316.96            | 217.14            | 0.00              | 20.93             | 18.02             | 16.36             |
| - บัตรเงินฝากที่บริษัทเงินทุนออก                      | 160.28            | 170.19            | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              |
| อ่าวล สลักหลัง                                        | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              |
| หลักทรัพย์                                            | 131.99            | 202.91            | 106.55            | 0.00              | 0.00              | 0.00              |
| - อสังหาริมทรัพย์                                     | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 2,998.83          | 3,054.00          |
| - ตราสารหนี้                                          | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 0.00              | 1,382.05          | 0.00              |
| สินทรัพย์อื่น                                         | 0.00              | 0.00              | -1,203.52         | 536.34            | 181.63            | -1,070.46         |
| <b>ส่วนของเงินกองทุน</b>                              | <b>191,066.51</b> | <b>238,393.03</b> | <b>246,890.70</b> | <b>286,826.10</b> | <b>320,739.05</b> | <b>375,551.07</b> |
| <b>ผลประโยชน์สุทธิต่อเดือน (%)</b>                    | <b>0.36</b>       | <b>3.71</b>       | <b>0.82</b>       | <b>5.10</b>       | <b>-1.93</b>      | <b>0.92</b>       |
| <b>ผลประโยชน์สุทธิสะสม (%)</b>                        | <b>8.36</b>       | <b>10.61</b>      | <b>2.05</b>       | <b>5.91</b>       | <b>3.71</b>       | <b>8.19</b>       |
| <b>ผลประโยชน์สุทธิสะสม (%)</b>                        | <b>8.98</b>       | <b>-1.18</b>      | <b>5.49</b>       | <b>7.29</b>       |                   |                   |

ที่มา : GPF

ตารางที่ 30 : มูลค่าสินทรัพย์ของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

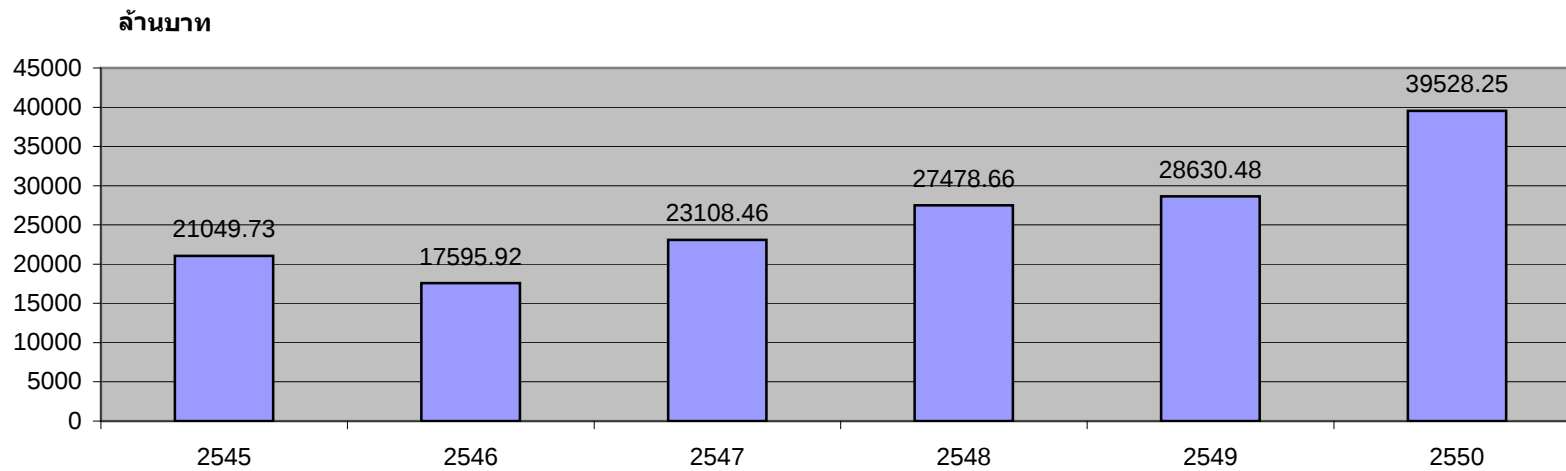
หน่วย : ล้านบาท

| ปี พ.ศ./เดือน                                 | 2546       | 2547       | 2548       | 2549       | 2550       |
|-----------------------------------------------|------------|------------|------------|------------|------------|
| รวมมูลค่าทรัพย์สินสุทธิ                       | 287,329.31 | 305,462.27 | 345,895.94 | 386,656.94 | 441,720.26 |
| เงินลงทุนในหลักทรัพย์                         | 169,120.77 | 177,616.38 | 222,234.80 | 244,023.63 | 342,719.46 |
| - หุ้นสามัญ                                   | 42,251.83  | 41,879.66  | 35,868.01  | 36,639.94  | 50,449.48  |
| - หุ้นบุริมสิทธิ                              | 114.55     | 20.58      | 21.48      | 18.94      | 19.47      |
| - หุ้นกู้                                     | 59,645.37  | 56,491.96  | 70,272.75  | 90,866.36  | 94,123.89  |
| - หน่วยลงทุน                                  | 13,283.20  | 5,604.66   | 5,574.72   | 6,649.24   | 12,813.07  |
| - ใบสำคัญแสดงสิทธิ                            | 288.26     | 174.47     | 255.59     | 115.93     | 45.37      |
| - พันธบัตร ตัวเงินคลัง และตราสารหนี้ที่       | 53,337.68  | 73,297.52  | 109,194.82 | 107,362.50 | 183,220.29 |
| - ตราสารอนุพันธ์                              | 0.00       | 0.00       | 0.00       | 0.00       | 3.08       |
| - อื่นๆ                                       | 199.88     | 147.53     | 1,047.42   | 2,370.71   | 2,044.80   |
| เงินฝากธนาคาร ตัวสัญญาใช้เงิน ตัวแลกเงิน บัตร | 117,563.56 | 126,931.04 | 124,066.79 | 143,523.88 | 99,062.23  |
| อสังหาริมทรัพย์และสิทธิเรียกร้อง              | 36.19      | 35.84      | 18.45      | 19.95      | 16.42      |
| สินทรัพย์อื่นๆ                                | 2,064.36   | 2,654.29   | 2,205.90   | 1,769.64   | 3,127.33   |
| หนี้สินอื่น                                   | -1,455.57  | -1,775.28  | -2,630.01  | -2,680.16  | -3,205.18  |

ที่มา : AIMC

ตารางที่ 31 : การส่งเงินเข้าและจ่ายเงินออกของกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

|                    | 2545      | 2546      | 2547      | 2548      | 2549      | 2550      |
|--------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|
| การส่งเงินเข้า     | 28,857.66 | 32,131.59 | 44,840.17 | 60,755.02 | 63,677.41 | 75,364.51 |
| เงินสะสม           | 12,770.36 | 14,409.23 | 20,395.67 | 25,582.89 | 29,029.83 | 34,410.35 |
| เงินสมทบ           | 16,087.30 | 17,722.36 | 24,444.50 | 35,172.13 | 34,647.58 | 40,954.16 |
| การจ่ายเงินออก     | 22,105.39 | 18,240.35 | 24,073.34 | 31,074.87 | 30,338.34 | 41,091.02 |
| จ่ายเงินคืนสมาชิก  | 21,049.73 | 17,595.92 | 23,108.46 | 27,478.66 | 28,630.48 | 39,528.25 |
| จ่ายเงินคืนนายจ้าง | 1,055.66  | 644.43    | 964.88    | 3,596.21  | 1,707.86  | 1,562.77  |



ตารางที่ 32 : จำนวนกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

หน่วย : กองทุน

| ปี พ.ศ./เดือน        | 2545 | 2546 | 2547 | 2548 | 2549 | 2550 |
|----------------------|------|------|------|------|------|------|
| แจกแจงตามขนาดของ     | 594  | 575  | 556  | 542  | 525  | 513  |
| - ไม่เกิน 10         | 42   | 21   | 18   | 15   | 7    | 5    |
| - มากกว่า 10-100     | 283  | 250  | 217  | 197  | 170  | 146  |
| - มากกว่า 100-500    | 196  | 218  | 237  | 236  | 246  | 237  |
| - มากกว่า 500        | 73   | 86   | 84   | 94   | 102  | 125  |
| แจกแจงตามจำนวนสมาชิก | 594  | 575  | 556  | 542  | 525  | 513  |
| - ไม่เกิน 100        | 90   | 79   | 73   | 62   | 48   | 41   |
| - ตั้งแต่ 101-500    | 196  | 180  | 164  | 160  | 147  | 144  |
| - ตั้งแต่ 501-1000   | 117  | 115  | 117  | 108  | 104  | 99   |
| - มากกว่า 1000       | 191  | 201  | 202  | 212  | 226  | 229  |

ที่มา : SEC

ตารางที่ 33 : เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยของธุรกิจประกันชีวิตปี 2549

| รายการ                                     | ปี 2549                         |                                      |                                 |                                         |             |
|--------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------------|-------------|
|                                            | การประกันภัย<br>ประเภท<br>สามัญ | การประกันภัย<br>ประเภท<br>อุตสาหกรรม | การประกันภัย<br>ประเภท<br>กลุ่ม | การประกันภัย<br>อุบัติเหตุ<br>ส่วนบุคคล | รวมทั้งสิ้น |
| 1. เงินจ่ายตามกรมธรรม์ประกันภัย            |                                 |                                      |                                 |                                         |             |
| เงินครบกําหนด                              | 28,335,798                      | 2,729,284                            | 31,680                          | 0                                       | 31,096,762  |
| เงินค่ามรณกรรม                             | 5,231,389                       | 854,834                              | 2,441,384                       | 124,593                                 | 8,652,200   |
| เงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย             | 12,245,067                      | 1,649,781                            | 373,072                         | 0                                       | 14,267,920  |
| เงินได้ประจำ                               | 10,227                          | 0                                    | 0                               | 0                                       | 10,227      |
| เงินค่าอุบัติเหตุและทุพพลภาพ               | 1,352,283                       | 18,470                               | 191,626                         | 158,333                                 | 1,720,712   |
| เงินจ่ายเพื่อการประกันสุขภาพ               | 5,967,147                       | 1,608                                | 1,993,126                       | 0                                       | 7,961,881   |
| อื่น ๆ                                     | 3,731,023                       | 33,284                               | 90,491                          | 1,196,280                               | 5,051,078   |
| รวม                                        | 56,872,934                      | 5,287,261                            | 5,121,379                       | 1,479,206                               | 68,760,780  |
| 2. ค่าสินไหมทดแทนจ่ายจากการรับประกันภัยต่อ |                                 |                                      |                                 |                                         |             |
| เงินครบกําหนด                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่ามรณกรรม                             | (6,925)                         | 0                                    | (20,426)                        | 0                                       | (27,351)    |
| เงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย             | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินได้ประจำ                               | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่าอุบัติเหตุและทุพพลภาพ               | (1,807)                         | 0                                    | (1,313)                         | 101                                     | (3,019)     |
| เงินจ่ายเพื่อการประกันสุขภาพ               | 463                             | 0                                    | (6,846)                         | 0                                       | (6,383)     |
| อื่น ๆ                                     | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| รวม                                        | (8,269)                         | 0                                    | (28,585)                        | 101                                     | (36,753)    |

ตารางที่ 33 : เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยของธุรกิจประกันชีวิตปี 2549 (ต่อ)

| รายการ                                                    | ปี 2549                         |                                      |                                 |                                         |             |
|-----------------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------------|-------------|
|                                                           | การประกันภัย<br>ประเภท<br>สามัญ | การประกันภัย<br>ประเภท<br>อุตสาหกรรม | การประกันภัย<br>ประเภท<br>กลุ่ม | การประกันภัย<br>อุบัติเหตุ<br>ส่วนบุคคล | รวมทั้งสิ้น |
| 3. ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากการเอาประกันภัยต่อ              |                                 |                                      |                                 |                                         |             |
| เงินครบกำหนด                                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่ามรณกรรม                                            | 388,551                         | 0                                    | 305,766                         | 23,581                                  | 717,898     |
| เงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย                            | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินได้ประจำ                                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่าอุบัติเหตุและทุพพลภาพ                              | 307,756                         | 0                                    | 22,896                          | 873                                     | 331,525     |
| เงินจ่ายเพื่อการประกันสุขภาพ                              | 25,272                          | 0                                    | 211,673                         | 0                                       | 236,945     |
| อื่น ๆ                                                    | 636                             | 0                                    | 445                             | 59,664                                  | 60,745      |
| รวม                                                       | 722,215                         | 0                                    | 540,780                         | 84,118                                  | 1,347,113   |
| 4. ค่าสินไหมทดแทนรับคืนจากการเอาประกันภัยต่อช่วง          |                                 |                                      |                                 |                                         |             |
| เงินครบกำหนด                                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่ามรณกรรม                                            | 41                              | 0                                    | 299                             | 0                                       | 340         |
| เงินค่าเวนคืนกรมธรรม์ประกันภัย                            | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินได้ประจำ                                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินค่าอุบัติเหตุและทุพพลภาพ                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| เงินจ่ายเพื่อการประกันสุขภาพ                              | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| อื่น ๆ                                                    | 0                               | 0                                    | 0                               | 0                                       | 0           |
| รวม                                                       | 41                              | 0                                    | 299                             | 0                                       | 340         |
| 5. เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัย ( 1 + 2 - 3 - 4 ) | 56,142,409                      | 5,287,261                            | 4,551,715                       | 1,395,189                               | 67,376,574  |
| 6. เงินปันผลตามกรมธรรม์ประกันภัย                          | 3,592,200                       | 96,570                               | 79,568                          | 0                                       | 3,768,338   |
| 7. เงินจ่ายตามเงื่อนไขกรมธรรม์ประกันภัยสุทธิ ( 5 + 6 )    | 59,734,609                      | 5,383,831                            | 4,631,283                       | 1,395,189                               | 71,144,912  |

ที่มา : คณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย

**Table 34: Real GDP Growth in APEC Member Economies, 2000 - 2007**  
(Annual Percent Change)

|                             | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Australia                   | 3.4  | 2.1  | 4.1  | 3    | 3.8  | 2.8  | 2.8  | 3.9  |
| Brunei Darussalam           | 2.9  | 2.7  | 3.9  | 2.9  | 0.5  | 0.4  | 5.1  | 0.4  |
| Canada                      | 5.2  | 1.8  | 2.9  | 1.9  | 3.1  | 3.1  | 2.8  | 2.7  |
| Chile                       | 4.5  | 3.5  | 2.2  | 4    | 6    | 5.7  | 4    | 5    |
| China, People's Republic of | 8.4  | 8.3  | 9.1  | 10   | 10.1 | 10.4 | 11.1 | 11.4 |
| Hong Kong, China            | 8    | 0.5  | 1.8  | 3    | 8.5  | 7.1  | 7    | 6.3  |
| Indonesia                   | 5.4  | 3.6  | 4.5  | 4.8  | 5    | 5.7  | 5.5  | 6.3  |
| Japan                       | 2.9  | 0.2  | 0.3  | 1.4  | 2.7  | 1.9  | 2.4  | 2.1  |
| Korea                       | 8.5  | 3.8  | 7    | 3.1  | 4.7  | 4.2  | 5.1  | 5    |
| Malaysia                    | 8.7  | 0.5  | 5.4  | 5.8  | 6.8  | 5    | 5.9  | 6.3  |
| Mexico                      | 6.6  | 0    | 0.8  | 1.4  | 4.2  | 2.8  | 4.8  | 3.3  |
| New Zealand                 | 3.9  | 2.7  | 5.2  | 3.4  | 4.5  | 2.8  | 1.5  | 3    |
| Papua New Guinea            | -2.5 | -0.1 | -0.2 | 2.2  | 2.7  | 3.4  | 2.6  | 6.2  |
| Peru                        | 3    | 0.2  | 5    | 4    | 5.1  | 6.7  | 7.6  | 9    |
| Philippines                 | 6    | 1.8  | 4.4  | 4.9  | 6.4  | 4.9  | 5.4  | 7.3  |
| Russia                      | 10   | 5.1  | 4.7  | 7.3  | 7.2  | 6.4  | 7.4  | 8.1  |
| Singapore                   | 10.1 | -2.4 | 4.2  | 3.5  | 9    | 7.3  | 8.2  | 7.7  |
| Chinese Taipei              | 5.8  | -2.2 | 4.6  | 3.5  | 6.2  | 4.2  | 4.9  | 5.7  |
| Thailand                    | 4.8  | 2.2  | 5.3  | 7.1  | 6.3  | 4.5  | 5.1  | 4.8  |
| United States               | 3.7  | 0.8  | 1.6  | 2.5  | 3.6  | 3.1  | 2.9  | 2.2  |
| Vietnam                     | 6.8  | 6.9  | 7.1  | 7.3  | 7.8  | 8.4  | 8.2  | 8.5  |

Note: Local currency based.

Source: IMF, World Economic Outlook, April 2008.

**Table 35: Inflation in APEC Member Economies, 2000 - 2007**  
(Annual Average Percent Change)

|                             | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Australia                   | 4.5  | 4.4  | 3    | 2.8  | 2.3  | 2.7  | 3.5  | 2.3  |
| Brunei Darussalam           | 1.2  | 0.6  | -2.3 | 0.3  | 0.9  | 1.1  | 0.2  | 0.4  |
| Canada                      | 2.7  | 2.5  | 2.3  | 2.7  | 1.8  | 2.2  | 2    | 2.1  |
| Chile                       | 3.8  | 3.6  | 2.5  | 2.8  | 1.1  | 3.1  | 3.4  | 4.4  |
| China, People's Republic of | 0.4  | 0.7  | -0.8 | 1.2  | 3.9  | 1.8  | 1.5  | 4.8  |
| Hong Kong, China            | -3.7 | -1.6 | -3   | -2.6 | -0.4 | 0.9  | 2    | 2    |
| Indonesia                   | 3.8  | 11.5 | 11.8 | 6.8  | 6.1  | 10.5 | 13.1 | 6.4  |
| Japan                       | -0.7 | -0.7 | -0.9 | -0.3 | 0    | -0.3 | 0.3  | 0    |
| Korea                       | 2.3  | 4.1  | 2.8  | 3.5  | 3.6  | 2.8  | 2.2  | 2.5  |
| Malaysia                    | 1.6  | 1.4  | 1.8  | 1.1  | 1.4  | 3    | 3.6  | 2.1  |
| Mexico                      | 9.5  | 6.4  | 5    | 4.5  | 4.7  | 4    | 3.6  | 4    |
| New Zealand                 | 2.6  | 2.6  | 2.6  | 1.7  | 2.3  | 3    | 3.4  | 2.4  |
| Papua New Guinea            | 15.6 | 9.3  | 11.8 | 14.7 | 2.1  | 1.7  | 2.3  | 1.7  |
| Peru                        | 3.8  | 2    | 0.2  | 2.3  | 3.3  | 1.6  | 2    | 1.8  |
| Philippines                 | 4    | 6.8  | 3    | 3.5  | 6    | 7.7  | 6.2  | 2.8  |
| Russia                      | 20.8 | 21.5 | 15.8 | 13.7 | 10.9 | 12.7 | 9.7  | 9    |
| Singapore                   | 1.3  | 1    | -0.4 | 0.5  | 1.7  | 0.5  | 1    | 2.1  |
| Chinese Taipei              | 1.3  | 0    | -0.2 | -0.3 | 1.6  | 2.3  | 0.6  | 1.8  |
| Thailand                    | 1.6  | 1.7  | 0.6  | 1.8  | 2.8  | 4.5  | 4.6  | 2.2  |
| United States               | 3.4  | 2.8  | 1.6  | 2.3  | 2.7  | 3.4  | 3.2  | 2.9  |
| Vietnam                     | -1.6 | -0.4 | 4    | 3.2  | 7.7  | 8.3  | 7.5  | 8.3  |

Note: Consumer price index based.

Source: IMF, World Economic Outlook, April 2008.

**Table 36 : Government Balance in APEC Member Economies, 2000 - 2007 (Percent of GDP)**

|                                    | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| <b>Australia</b>                   | 1.7  | 0.8  | 1    | 1.6  | 2    | 2.4  | 1.6  | 0.9  |
| <b>Brunei Darussalam</b>           | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Canada</b>                      | 2.9  | 0.7  | -0.1 | -0.1 | 0.8  | 1.6  | 1    | 1    |
| <b>Chile</b>                       | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>China, People's Republic of</b> | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Hong Kong, China</b>            | -0.6 | -4.9 | -4.8 | -3.3 | 1.7  | 1    | 4    | 7.2  |
| <b>Indonesia</b>                   | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Japan</b>                       | -7.6 | -6.3 | -8   | -8   | -6.2 | -5   | -3.8 | -3.4 |
| <b>Korea</b>                       | 1.1  | 0.6  | 2.3  | 2.7  | 2.2  | 1.9  | 1.8  | 2.7  |
| <b>Malaysia</b>                    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Mexico</b>                      | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>New Zealand</b>                 | 1.2  | 1.6  | 1.7  | 3.4  | 4.6  | 5.7  | 5.3  | 3.5  |
| <b>Papua New Guinea</b>            | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Peru</b>                        | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Philippines</b>                 | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Russia</b>                      | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>Singapore</b>                   | 7.9  | 4.8  | 4    | 5.7  | 6    | 7.6  | 7.6  | 9.1  |
| <b>Chinese Taipei</b>              | -4.5 | -6.4 | -4.2 | -2.7 | -2.8 | -0.6 | -0.6 | 0.9  |
| <b>Thailand</b>                    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |
| <b>United States</b>               | 1.6  | -0.4 | -3.8 | -4.8 | -4.4 | -3.6 | -2.6 | -2.5 |
| <b>Vietnam</b>                     | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    | -    |

Notes: Government balance is revenue minus expenditure plus balance of state-owned enterprises, excluding privatization receipts.

'-' Not available.

Source: IMF, World Economic Outlook, April 2008.

Table 37 : Current Account Balance in APEC Member Economies, 2000 - 2007 (Percent of GDP)

|                             | 2000 | 2001 | 2002 | 2003 | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|-----------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| Australia                   | -3.8 | -2   | -3.8 | -5.4 | -6   | -5.8 | -5.5 | -6.2 |
| Brunei Darussalam           | 50   | 48.4 | 41.2 | 47.7 | 48.6 | 52.8 | 55.9 | 57.3 |
| Canada                      | 2.7  | 2.3  | 1.7  | 1.2  | 2.3  | 2    | 1.6  | 0.9  |
| Chile                       | -1.2 | -1.6 | -0.9 | -1.1 | 2.2  | 1.1  | 3.6  | 3.7  |
| China, People's Republic of | 1.7  | 1.3  | 2.4  | 2.8  | 3.6  | 7.2  | 9.4  | 11.1 |
| Hong Kong, China            | 4.1  | 5.9  | 7.6  | 10.4 | 9.5  | 11.4 | 12.1 | 12.3 |
| Indonesia                   | 4.8  | 4.3  | 4    | 3.5  | 0.6  | 0.1  | 3    | 2.5  |
| Japan                       | 2.6  | 2.1  | 2.9  | 3.2  | 3.7  | 3.6  | 3.9  | 4.9  |
| Korea                       | 2.4  | 1.7  | 1    | 2    | 4.1  | 1.9  | 0.6  | 0.6  |
| Malaysia                    | 9    | 7.9  | 8    | 12   | 11.9 | 14.6 | 16.2 | 14   |
| Mexico                      | -3.2 | -2.8 | -2.2 | -1.3 | -1   | -0.7 | -0.3 | -0.8 |
| New Zealand                 | -5.1 | -2.8 | -3.9 | -4.3 | -6.4 | -8.5 | -8.6 | -8.1 |
| Papua New Guinea            | 8.5  | 6.5  | -1   | 4.5  | 2.2  | 4.2  | 2.9  | 4.3  |
| Peru                        | -2.8 | -2.1 | -1.9 | -1.5 | 0    | 1.4  | 2.8  | 1.6  |
| Philippines                 | -2.9 | -2.4 | -0.4 | 0.4  | 1.9  | 2    | 4.5  | 4.4  |
| Russia                      | 18   | 11.1 | 8.4  | 8.2  | 10.1 | 11   | 9.5  | 5.9  |
| Singapore                   | 11.6 | 12.5 | 12.6 | 23.2 | 16.7 | 18.6 | 21.8 | 24.3 |
| Chinese Taipei              | 2.8  | 6.3  | 8.6  | 9.6  | 5.6  | 4.5  | 6.7  | 8.3  |
| Thailand                    | 7.6  | 4.4  | 3.7  | 3.4  | 1.7  | -4.3 | 1.1  | 6.1  |
| United States               | -4.3 | -3.8 | -4.4 | -4.8 | -5.5 | -6.1 | -6.2 | -5.3 |
| Vietnam                     | 3.5  | 2.1  | -1.7 | -4.9 | -3.5 | -1.1 | -0.4 | -9.6 |

Source: IMF, World Economic Outlook, April 2008

**Table 38 : Short-Term Interest Rates in APEC Member Economies, 2000 - 2007 (Percent per Annum)**

|                                    | 2000  | 2001  | 2002  | 2003  | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 |
|------------------------------------|-------|-------|-------|-------|------|------|------|------|
| <b>Australia</b>                   | 5.9   | 5.06  | 4.55  | 4.81  | 5.25 | 5.46 | 5.81 | 6.39 |
| <b>Brunei Darussalam</b>           | 5.5   | 5.5   | 5.5   | 5.5   | 5.5  | 5.5  | 5.5  | -    |
| <b>Canada</b>                      | 5.52  | 4.11  | 2.45  | 2.93  | 2.25 | 2.66 | 4.02 | 4.34 |
| <b>Chile</b>                       | 10.09 | 6.81  | 4.08  | 2.72  | 1.88 | 3.48 | 5.02 | 5.36 |
| <b>China, People's Republic of</b> | 5.85  | 5.85  | 5.31  | 5.31  | 5.58 | 5.58 | 6.12 | -    |
| <b>Hong Kong, China</b>            | 7.13  | 2.69  | 1.5   | 0.07  | 0.13 | 4.25 | 3.94 | 1.88 |
| <b>Indonesia</b>                   | 10.32 | 15.03 | 13.54 | 7.76  | 5.38 | 6.78 | 9.18 | 6.02 |
| <b>Japan</b>                       | 0.11  | 0.06  | 0.01  | 0     | 0    | 0    | 0.13 | 0.47 |
| <b>Korea</b>                       | 5.16  | 4.69  | 4.21  | 4     | 3.65 | 3.33 | 4.19 | 4.77 |
| <b>Malaysia</b>                    | 2.66  | 2.79  | 2.73  | 2.74  | 2.7  | 2.72 | 3.38 | 3.5  |
| <b>Mexico</b>                      | 16.96 | 12.89 | 8.17  | 6.83  | 7.15 | 9.59 | 7.51 | 7.66 |
| <b>New Zealand</b>                 | 6.12  | 5.76  | 5.4   | 5.33  | 5.77 | 6.76 | 7.3  | 7.93 |
| <b>Papua New Guinea</b>            | 9.54  | 11.05 | 9.11  | 13.58 | 7.79 | 4.36 | 3.29 | 3    |
| <b>Peru</b>                        | 11.41 | 3.15  | 3.8   | 2.51  | 3    | 3.34 | 4.51 | 4.99 |
| <b>Philippines</b>                 | 10.84 | 9.75  | 7.15  | 6.97  | 7.05 | 7.31 | 7.84 | 7.02 |
| <b>Russia</b>                      | 7.14  | 10.1  | 8.19  | 3.77  | 3.33 | 2.68 | 3.43 | 4.43 |
| <b>Singapore</b>                   | 2.57  | 1.99  | 0.96  | 0.74  | 1.04 | 2.28 | 3.46 | 2.72 |
| <b>Chinese Taipei</b>              | 4.63  | 2.13  | 1.63  | 1.38  | 1.75 | 2.25 | 2.75 | 3.38 |
| <b>Thailand</b>                    | 1.95  | 2     | 1.76  | 1.31  | 1.23 | 2.62 | 4.64 | 3.75 |
| <b>United States</b>               | 6.24  | 3.89  | 1.67  | 1.13  | 1.35 | 3.21 | 4.96 | 5.02 |
| <b>Vietnam</b>                     | 5.42  | 5.49  | 5.92  | 5.83  | -    | 6.13 | 4.73 | -    |

Notes:

Money market rates unless otherwise noted.

'-' Not available.

Brunei Darussalam and China: Lending rate.

Chinese Taipei: Rediscount rate (end of period).

Vietnam: Treasury bill rate.

Sources: IMF, International Financial Statistics, April 2008.

Data for Chinese Taipei are provided by Council for Economic Planning and Development, Chinese Taipei.

**Table 39: Nominal Exchange Rate, National Currency per USD in APEC Member Economies, 2000 - 2007 (Annual Average)**

|                                    | 2000     | 2001      | 2002     | 2003     | 2004     | 2005     | 2006     | 2007     |
|------------------------------------|----------|-----------|----------|----------|----------|----------|----------|----------|
| <b>Australia</b>                   | 1.72     | 1.93      | 1.84     | 1.53     | 1.36     | 1.31     | 1.33     | 1.19     |
| <b>Brunei Darussalam</b>           | 1.72     | 1.79      | 1.79     | 1.74     | 1.69     | 1.66     | 1.59     | 1.51     |
| <b>Canada</b>                      | 1.49     | 1.55      | 1.57     | 1.4      | 1.3      | 1.21     | 1.13     | 1.07     |
| <b>Chile</b>                       | 539.6    | 634.9     | 688.9    | 691.4    | 609.5    | 559.8    | 530.3    | 522.5    |
| <b>China, People's Republic of</b> | 8.28     | 8.28      | 8.28     | 8.28     | 8.28     | 8.19     | 7.97     | 7.61     |
| <b>Hong Kong, China</b>            | 7.79     | 7.8       | 7.8      | 7.79     | 7.79     | 7.78     | 7.77     | 7.8      |
| <b>Indonesia</b>                   | 8,421.80 | 10,260.90 | 9,311.20 | 8,577.10 | 8,938.90 | 9,704.70 | 9,159.30 | 9,143.40 |
| <b>Japan</b>                       | 107.8    | 121.5     | 125.4    | 115.9    | 108.2    | 110.2    | 116.3    | 117.8    |
| <b>Korea</b>                       | 1,131.00 | 1,291.00  | 1,251.10 | 1,191.60 | 1,145.30 | 1,024.10 | 954.8    | 929.3    |
| <b>Malaysia</b>                    | 3.8      | 3.8       | 3.8      | 3.8      | 3.8      | 3.79     | 3.67     | 3.44     |
| <b>Mexico</b>                      | 9.46     | 9.34      | 9.66     | 10.79    | 11.29    | 10.9     | 10.9     | 10.93    |
| <b>New Zealand</b>                 | 2.19     | 2.38      | 2.15     | 1.72     | 1.51     | 1.42     | 1.54     | 1.36     |
| <b>Papua New Guinea</b>            | 2.76     | 3.37      | 3.89     | 3.55     | 3.22     | 3.1      | 3.06     | 2.96     |
| <b>Peru</b>                        | 3.49     | 3.51      | 3.52     | 3.48     | 3.41     | 3.3      | 3.27     | 3.13     |
| <b>Philippines</b>                 | 44.19    | 50.99     | 51.6     | 54.2     | 56.04    | 55.09    | 51.31    | 46.15    |
| <b>Russia</b>                      | 28.13    | 29.17     | 31.35    | 30.69    | 28.81    | 28.28    | 27.19    | 25.58    |
| <b>Singapore</b>                   | 1.72     | 1.79      | 1.79     | 1.74     | 1.69     | 1.66     | 1.59     | 1.51     |
| <b>Chinese Taipei</b>              | 31.23    | 33.8      | 34.58    | 34.42    | 33.42    | 32.17    | 32.53    | 32.84    |
| <b>Thailand</b>                    | 40.11    | 44.43     | 42.96    | 41.49    | 40.22    | 40.22    | 37.88    | 34.52    |
| <b>United States</b>               | 1        | 1         | 1        | 1        | 1        | 1        | 1        | 1        |
| <b>Vietnam</b>                     | 14,168   | 14,725    | 15,280   | 15,510   | -        | 15,859   | 15,994   | -        |

Notes: '-' Not available.

Sources: IMF, International Financial Statistics, April 2008.

Data for Chinese Taipei are provided by Council for Economic Planning and Development, Chinese Taipei.

ตารางที่ 40 : ค่าจ้าง และรายได้เฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามอาชีพ และประเภทการจ้าง พ.ศ. 2545

| อาชีพ                                                                       | รวม                    |          | รายวัน                 |        | รายเดือน               |          | งานเหมา                |          |
|-----------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------|------------------------|--------|------------------------|----------|------------------------|----------|
|                                                                             | Total                  |          | Daily                  |        | Monthly                |          | Piecework              |          |
|                                                                             | (บาท/เดือน Baht/month) |          | (บาท/เดือน Baht/month) |        | (บาท/เดือน Baht/month) |          | (บาท/เดือน Baht/month) |          |
|                                                                             | ค่าจ้าง                | รายได้   | ค่าจ้าง                | รายได้ | ค่าจ้าง                | รายได้   | ค่าจ้าง                | รายได้   |
| รวม                                                                         | 6,445.7                | 7,376.8  | 163.9                  | 182.7  | 8,665.1                | 10,065.5 | 4,186.2                | 4,362.7  |
| ผู้จัดการ                                                                   | 30,210.3               | 33,491.8 | -                      | -      | 30,608.9               | 33,949.1 | 7,845.3                | 9,584.4  |
| ผู้จัดการบริษัท                                                             | 37,854.2               | 41,942.1 | -                      | -      | 38,287.9               | 42,448.5 | -                      | -        |
| ผู้จัดการทั่วไป                                                             | 19,875.5               | 22,175.8 | -                      | -      | 20,190.6               | 22,528.6 | 7,845.3                | 9,584.4  |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านต่าง ๆ                                               | 16,769.4               | 18,556.7 | 255.6                  | 263.3  | 17,563.2               | 19,486.2 | 14,571.0               | 14,956.8 |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์                 | 24,454.7               | 26,937.7 | -                      | -      | 24,536.5               | 27,027.8 | -                      | -        |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสุขภาพ             | 27,013.1               | 34,747.8 | -                      | -      | 27,013.1               | 34,747.8 | -                      | -        |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านการสอน                                               | 8,946.6                | 9,573.9  | 129.8                  | 129.8  | 9,002.2                | 9,651.9  | 1,580.6                | 1,580.6  |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพด้านอื่น ๆ                                               | 17,177.4               | 18,900.3 | 261.4                  | 269.5  | 19,234.0               | 21,273.0 | 17,418.6               | 17,889.0 |
| ช่างเทคนิคสาขาต่าง ๆ และผู้ประกอบการวิชาชีพอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง             | 10,298.6               | 12,024.7 | 186.7                  | 230.9  | 11,205.9               | 13,091.2 | 8,569.0                | 9,213.3  |
| ผู้วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์กายภาพ และวิศวกรรมศาสตร์               | 10,628.7               | 12,577.8 | 174.8                  | 215.4  | 12,105.4               | 14,291.7 | 8,484.6                | 9,262.3  |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิตและสุขภาพ | 6,873.2                | 8,025.0  | 160.1                  | 205.5  | 8,499.6                | 10,049.9 | 4,435.3                | 4,853.9  |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการสอน                                   | 6,796.3                | 7,106.9  | -                      | -      | 6,796.3                | 7,106.9  | -                      | -        |

ตาราง 40 : ค่าจ้าง และรายได้เฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามอาชีพ และประเภทการจ้าง พ.ศ. 2545 (ต่อ)

| อาชีพ                                                                                          | รวม<br>Total<br>(บาท/เดือน Baht/month) |                    | รายวัน<br>Daily<br>(บาท/เดือน Baht/month) |                    | รายเดือน<br>Monthly<br>(บาท/เดือน Baht/month) |                    | งานเหมา<br>Piecework<br>(บาท/เดือน Baht/month) |                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|--------------------|-------------------------------------------|--------------------|-----------------------------------------------|--------------------|------------------------------------------------|--------------------|
|                                                                                                | ค่าจ้าง<br>Wages                       | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                          | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                              | รายได้<br>Earnings | ค่าจ้าง<br>Wages                               | รายได้<br>Earnings |
|                                                                                                |                                        |                    |                                           |                    |                                               |                    |                                                |                    |
| ผู้ประกอบการวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ                                                         | 10,323.3                               | 11,977.0           | 214.4                                     | 265.9              | 10,929.5                                      | 12,708.4           | 9,183.1                                        | 9,826.5            |
| <b>เสมียน</b>                                                                                  | <b>7,981.4</b>                         | <b>8,909.2</b>     | <b>168.6</b>                              | <b>196.0</b>       | <b>8,853.2</b>                                | <b>9,859.2</b>     | <b>4,445.7</b>                                 | <b>4,657.4</b>     |
| เสมียนสำนักงาน                                                                                 | 8,282.4                                | 9,106.9            | 166.3                                     | 195.9              | 9,222.6                                       | 10,089.8           | 4,634.6                                        | 4,959.5            |
| เสมียนด้านการให้บริการลูกค้า                                                                   | 6,919.1                                | 8,217.4            | 181.8                                     | 196.5              | 7,570.6                                       | 9,066.6            | 4,356.5                                        | 4,514.6            |
| <b>พนักงานบริการ และพนักงานขายในร้านค้าและตลาด</b>                                             | <b>4,942.9</b>                         | <b>5,998.5</b>     | <b>142.5</b>                              | <b>164.2</b>       | <b>5,601.0</b>                                | <b>6,912.2</b>     | <b>5,786.1</b>                                 | <b>5,975.8</b>     |
| พนักงานให้บริการในเรื่องส่วนบุคคล<br>และบริการด้านการป้องกันภัย                                | 5,002.8                                | 6,536.1            | 159.7                                     | 194.6              | 5,546.2                                       | 7,354.2            | 4,129.2                                        | 4,297.3            |
| นายแบบและนางแบบ พนักงานขาย<br>และพนักงานสาธิตสินค้า                                            | 4,895.8                                | 5,576.8            | 132.5                                     | 146.3              | 5,649.1                                       | 6,524.8            | 6,524.3                                        | 6,723.6            |
| <b>ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความสามารถทางฝีมือ</b>                                             |                                        |                    |                                           |                    |                                               |                    |                                                |                    |
| และ ธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง                                                                 | <b>4,630.4</b>                         | <b>5,074.1</b>     | <b>172.7</b>                              | <b>184.8</b>       | <b>6,398.8</b>                                | <b>7,285.4</b>     | <b>3,535.4</b>                                 | <b>3,676.0</b>     |
| ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านการถลุง สกัด<br>และการก่อสร้าง                                        | 4,298.1                                | 4,491.9            | 180.3                                     | 185.5              | 6,305.8                                       | 7,111.9            | 3,891.5                                        | 4,033.0            |
| ผู้ปฏิบัติงานด้านโลหะ เครื่องจักรและ<br>ธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง                             | 5,827.6                                | 6,591.9            | 184.5                                     | 205.7              | 6,925.8                                       | 7,902.5            | 5,733.7                                        | 5,896.6            |
| ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความเที่ยงตรงแม่นยำ<br>หัตถกรรมการพิมพ์ และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง | 4,997.3                                | 5,554.3            | 150.2                                     | 166.8              | 6,521.2                                       | 7,466.0            | 4,192.2                                        | 4,256.7            |

ตาราง 40 : ค่าจ้าง และรายได้เฉลี่ยของลูกจ้างเอกชน จำแนกตามอาชีพ และประเภทการจ้าง พ.ศ. 2545 (ต่อ)

| อาชีพ                                                                                     | รวม                    |          | รายวัน                 |          | รายเดือน               |          | งานเหมา                |          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------|----------|------------------------|----------|------------------------|----------|------------------------|----------|
|                                                                                           | Total                  |          | Daily                  |          | Monthly                |          | Piecework              |          |
|                                                                                           | (บาท/เดือน Baht/month) |          | (บาท/เดือน Baht/month) |          | (บาท/เดือน Baht/month) |          | (บาท/เดือน Baht/month) |          |
|                                                                                           | ค่าจ้าง                | รายได้   | ค่าจ้าง                | รายได้   | ค่าจ้าง                | รายได้   | ค่าจ้าง                | รายได้   |
|                                                                                           | Wages                  | Earnings | Wages                  | Earnings | Wages                  | Earnings | Wages                  | Earnings |
| ผู้ปฏิบัติงานในธุรกิจด้านความสามารถ<br>ทางฝีมืออื่น ๆ และธุรกิจอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง       | 3,820.4                | 4,219.7  | 152.3                  | 171.3    | 5,085.3                | 5,758.9  | 3,255.9                | 3,379.5  |
| ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงานและเครื่องจักร<br>และผู้ปฏิบัติงานด้านการประกอบ             | 5,138.0                | 6,180.9  | 160.0                  | 188.6    | 6,305.4                | 7,788.1  | 5,676.5                | 5,904.3  |
| ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรโรงงานซึ่งติดตั้งประจำที่<br>และผู้ปฏิบัติการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง | 5,442.6                | 6,362.3  | 155.6                  | 175.0    | 7,712.8                | 9,304.3  | 4,027.7                | 4,183.2  |
| ผู้ปฏิบัติการเครื่องจักรและผู้ปฏิบัติงาน<br>ด้านการประกอบ                                 | 4,917.2                | 5,995.5  | 158.3                  | 190.2    | 6,380.3                | 7,966.6  | 4,599.9                | 4,779.5  |
| ผู้ปฏิบัติงานขับเคลื่อนยานยนต์ และผู้ปฏิบัติการ<br>เครื่องจักรโรงงานที่เคลื่อนที่ได้      | 5,542.6                | 6,540.9  | 173.8                  | 187.1    | 5,997.9                | 7,336.0  | 7,057.5                | 7,346.9  |
| อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ                                                                    | 3,879.0                | 4,621.9  | 141.6                  | 153.0    | 4,525.6                | 5,727.1  | 2,841.4                | 2,941.0  |
| อาชีพขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ในด้านการขาย                                                       | 3,871.5                | 4,615.7  | 141.6                  | 153.0    | 4,513.8                | 5,719.4  | 2,841.4                | 2,941.0  |

ที่มา : กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กระทรวงแรงงาน

Source: Department of Labour Protection and Welfare, Ministry of Labour